Ve Cânn'ı da daha önce 'nüfuz eden kavurucu' ateşten yaratmıştık.
15/HİCR-27

CİNLER ÂLEMİ

(LAKTU'L-MERCAN Fİ AHBARİ'L-CÂN)

İMAM CELALEDDİN ES-SUYUTÎ

mercan KİTAP

بسم الله الرحمن الرحيم

Mercan Kitap: 34
Araştırma - İnceleme: 17

© *Mercan Kitap 2017*
Eserin Yayın hakları Mercan Kitap'a ve Yazar'a aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Sertifika: 29240
ISBN: 978-605-4908-32-5
1. Baskı: Nisan 2016
2. Baskı: Mart 2017

Kapak Tasarım: Yunus Karaaslan
Sayfa Düzeni: Adem Şenel

Baskı: Lord Matbaacılık
Emintaş Davutpaşa Mat. San. Tic. No: 430 Topkapı/İst.

MERCAN KİTAP
Kemalpaşa Mah. Namık Kemal Cd. 1913 Sk.
No:25 Bağcılar / İST. Tel-Faks: 0212 433 03 04
www.mercankitap.com

لقط المرجان في أخبار الجان

CİNLER ÂLEMİ

(Laktu'l-Mercan Fi Ahbari'l-Cân)

İmam Celaleddin es-Suyutî

Terceme ve Tahric:
Seyfullah Erdoğmuş

mercan
KİTAP

İÇİNDEKİLER

Mütercimin Takdimi 9
İMAM SUYÛTÎ (Rahmetullahi Aleyh) (m.1445-1505) 11
Doğumu ve Ailesi 11
Hocaları; 12
ÖĞRENCİLERİ 13
İLİMLE İŞTİGALİ 13
ÂLİMLERİN İMAM SUYUTİ'YE ÖVGÜLERİ 14
Vefatı; 17
Kitabın Tahricinde Kullandığım Bazı Istılahların Açıklamaları 17
Kitabın el yazma nüshalarından örnekler: 19
Müellifin Mukaddimesi: 21
Araplarda Cinlerin İsimleri: 22
Cinler Âleminin İspatı: 22
Yaratılışlarının Başlaması:
Cinler İnsanlardan Önce mi Yaratılmışlardır? 23
Cinlerin Yaratıldıkları Asıl Nedir? 29
Cinlerin Sınıfları Ve Farklı Şekilleri: 34
Cinlerin Yemeleri ve İçmeleri: 41
Cinlerin Aralarında Evlenmeleri 51
İnsanlarla Cinlerin Evlenmeleri 53
Cinlerle İnsanların Evlenmesinin Hükmü 59
Cinlerin Meskenleri 71
Cinlerin Mükellef Oluşları 78
Cinlerden Nebi veya Rasul Var mıdır? 79
Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in
İnsanlara ve Cinlere Gönderilmesi 83

Ömer b. Abdilaziz İle Konuşmaları 88
Cinlerin Hadis Rivayetleri 144
Cinlerin Amellerinin Karşılıkları 162
Cinlerin Ölümü ve Haşri 168
İnsandan Ayrılmayan Cinler 171
Vesvese 177
Cinlerin İnsanların Bedenine Girmeleri 190
Cinlerin İnsanları Kaçırmaları 202
Cinlerin İnsanlara Taun Bulaştırması 211
Cinlerin İnsanlara Nazar Değdirmesi 213
Cinlerden Koruyan Hususlar 213
Cinlerin Verdikleri Sıkıntılar: 260
Cinlerin Kulak Hırsızlığı Yapmaları 266
Ramazan Ayında Zincirlere Vurulmaları 274
Cinlerin Haberleri 275
Cinlerin Şiirleri 275
Cinlerin İnsanların Kadınlarına Saldırmaları 287
Cinlerin İnsanlardan İlim Almaları ve
İnsanlara Fetva Vermeleri 291
Cinlerin İnsanlara Vaaz Vermeleri 291
Cinlerin Hikmetle Konuşmaları 293
Cinlerin İnsanlara Tıb Öğretmesi 297
Cinlerin ve İnsanların Birbirlerinden Davacı Olmaları 297
Cinlerin İnsanlardan Korkmaları 298
İnsanların Cinlere Büyü Yapması ve
Kendilerine İtaat Ettirmesi 299
Cinlerin İnsanlara Hayır ve Şer Olarak Karşılık Vermeleri 301
Geyikler Cinlerin Sürüsü müdür? 303
İnsanların Cinlere İbadet Etmesi 308
Cinler İçin Kesilen Kurban 309

Cinlerin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in
Gönderilişini Haber Vermeleri....311
Şeytanın İsimleri....330
Evlerde Sakin Olan Cinler....333
Cinler Vasıtasıyla Kâhinlik....333
İblis Meleklerden Miydi?....335
İblis'in Âdem ve Havva'ya Sataşması....343
Şeytanın Nuh Aleyhisselam'a Sataşması....346
Şeytanın Musa Aleyhisselam'a Sataşması....349
İbrahim Aleyhisselam'a Sataşması....353
Zülkifl Aleyhisselam'a Sataşması....358
Eyyub Aleyhisselam'a Sataşması....359
Yahya b. Zekeriya Aleyhisselam'a sataşması....364
İsa Aleyhisselam'la Karşılaşması....368
Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Sataşması....371
İblis Aleyhilla'ne'nin Halleri....435

بسم الله الرحمن الرحيم

Mütercimin Takdimi

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ibadete layık hak ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlüdür.

"**Ey iman edenler! Allah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak müslümanlar olarak ölünüz." (Al-i İmran; 3/103)**

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadın türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 4/1),

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 33/70-71)

Bundan sonra, Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bid'attir ve her bid'at sapıklıktır. Her sapıklık da ateştedir.

Es-Suyuti, Laktu'l-Mercan Fi Ahbari'l-Cân adlı eserini; Hafız Zehebi'nin öğrencilerinden Ebu Abdillah Muhammed b. Abdillah eş-Şiblî ed-Dımeşkî'nin (v.769h.) Âkâmu'l-Mercân adlı eserinden özetleyerek ve bazı eklemeler yaparak hazırlamıştır.

Laktu'l-mercân: mercanları bulmak, almak demektir. Kitabın tercemesinde Kahire'de Mektebetu'l-Kur'ân tarafından Mustafa Aşûr tahkikiyle yayınlanan nüshayı esas aldım. Eserin Arapça neşrinde gördüğüm birçok hatayı, isnad edilen kaynaklara müracat ederek düzelttim ve rivayetlerinin tahricini yaptım. Her rivayetin sıhhat durumunu tespit etmeye çalıştım ve dipnotlarda bunları belirttim. Eser içinde geçen bazı hurâfe hikâyeler, bazı uydurma ve israiliyat rivayetler ile Türkçe'ye terceme edildiğinde anlamı kalmayan uzun şiirleri terceme etmedim. İmam Suyuti'nin hayatı hakkında kısa bir giriş ekledim.

Allah Azze ve Celle'den bu eserin terceme ve tahkikini faydalı kılmasını dilerim. Muvaffakiyet Allah'tandır.

Ebu Muâz Seyfullah Erdoğmuş

3 Muharrem 1430 Çubuk/Ankara

İMAM SUYÛTÎ
(Rahmetullahi Aleyh) 1 (m.1445-1505)

Doğumu ve Ailesi

Hicrî 849 Miladi 1445 yılında Kuzey Mısır'da bulunan Asyût (Suyût) kasabasında doğmuştur. Muasırı olan es-Sehavî'ye göre[2] anne tarafından Türk asıllı olup ilim ehli bir aileye mensuptu. Babası Şafiî fakihlerinden Kemaluddin Ebû Bekr'dir. Babası Kahire'de Şeyhûniyye medresesinde fıkıh dersleri veriyordu. H.855 yılında Kahire kadısı iken vefat etmiştir.[3] Buğyetu'l-Vuât'ta belirttiğine göre babasının vefatından sonra, baba dostu bir sufinin terbiyesine verildi.[4]

Husnu'l-Muhadara'da es-Suyutî şöyle anlatıyor; "Kur'ânı sekiz yaşına varmadan, daha sonra İbn Dakîk el-Iyd'in el Umde'si, Nevevî'nin Minhâcu'l-Fıkh'ı, Beyzâvî'nin el-Usûl'ü ve İbn Malik'in Elfiye'sini ezberledim. Hicri 864 senesi başlarına doğru ilimle iştigale başladım. Fıkıh ve Nahiv gibi ilimleri, muhtelif şeyhlerden aldım. Yine bu senelerde istiaze ve besmele şerhi olarak ilk eserimi te'lif ettim."[5]

---

1 **Hal tercemesi için bakınız;** Suyuti Buğyetu'l-Vuat (10-12) Suyuti Hüsnü'l-Muhadara (1/153-203) İbnü'l-İmad Şezeratu'z-Zeheb (8/555) Gazzi Kevakibu's-Saira (1/226- 231) İbnu Iyas Bedaiu'z-Zuhur (4/83) Şevkani Bedru't-Tali (1/328) Serkis Mu'cem (1/1073) Brockelmann G.A.L. (2/181) Hartmann Muvaşşah (s.82) Hayreddin Zirikli A'lam (4/71) Dr. Ahmed Özel Hanefi Fıkıh Alimleri (s.197) İslam Alimleri Ansiklopedisi (14/356) Ömer Rıza Kehhale Mu'cemü'l-Müellifin (5/128) Bağdatlı İsmail Paşa Hediyyetü'l-Arifin (1/534)

2 Sehavi ed-Dav'ul-Lami (4/65) Bkz.; Zekeriyya Umeyrat Zeylu Tazkiratu'l-Huffaz (5/223)

3 Suyuti Nazmu'l-Akyan Fi A'yani'l-A'yan (s.95)

4 Suyuti Buğyetu'l-Vuat (s.20)

5 Suyuti Husnu'l-Muhadara (1/188-195)

Hocaları;

Kemaluddin b. El-Humam,
Şihabuddin eş-Şarimsahî,
Şerefuddin el-Munavi,
Takıyuddin Ahmed eş-Şumunnî,
Alemuddin Salih el-Bulkini,
Muhyiddin Muhammed el-Kâfiyecî,
Siracuddin Ömer el-Bulkini,
Zeyneddin Rıdvan,
Ömer b. İsa el-Ververi,
Muhammed b. İbrahim eş-Şirvani,
İzzuddin Ahmed el-Kinani,
Şemsuddin es-Sehavi,
Celaluddin el-Mahalli,
Eminuddin Yahya el-Aksarayi,
Şemsuddin Muhammed es-Seyrami,
Şeyhulislâm Ebi Zekeriyya,
Yahya b. Muhammed el-Munavi,
Burhan el-Bukai,
Muhyiddin el-Bergami,
Mecduddin İbn Siba',
Takiyuddin Ebubekr Şazi el-Haskefi,
Ebu'l-Esad el-Yâfii,
Şemsuddin Muhammed b. Musa el-Hanefi,
Fahruddin Osman b. Abdillah el-Maksi,
Muhyiddin Abdulkadir b. Abdulmuti,
Necmuddin Ömer b. Muhammed b. Fahd,
Burhanuddin İbrahim b. Ali b. Zuheyre,
Şemsuddin Muhammed el-Bani,
Seyfuddin Kasım b. Kutlubuğa el-Hanefi

ÖĞRENCİLERİ

Şemsuddin Davudi el-Maliki,

Şemsuddin es-Salihî, (meşhur Siyratu'd-Dımeşkiye adlı eserin sahibi)

İbn Iyas,

Burhanuddin el-Halebi,

Nureddin b. el-Baytar,

ve Abdulkadir eş-Şazili, İmam Suyuti'nin meşhur talebelerindendir.[6]

İLİMLE İŞTİGALİ

H.872 yılında hocası el-Bulkını'nin yardımıyla babasının kürsüsü olan Şeyhuniyye'de fetva vermeye başladı. Suyuti hazretleri 17 yaşında te'life başlamış, bütün İslami ilim dallarında oldukça çok sayıda eser vermiş, bunun ancak kendisine bahşedilen keramet sayesinde mümkün olabileceği takrir edilmiştir. İmam Suyuti Hicri 9. asrın sonlarına doğru mutlak müctehid olduğunu söylemiştir.[7]

1194 Eserinden 331'i basılmış, 431'i el yazması halinde ve 432 kadarı da kayıptır. Kendisi 300 eserinin ismini vermiş, talebesi eş-Şazili, Suyuti'den bizzat naklen 524 eserini[8], Brockelmann 305[9], Hamid Vehbi, Meşahiru İslâm'da; 548 eserinin[10], Flügel Weiner Jahb Tomes; 561 eserinin ismini saymıştır.[11] Ebubekir Sifil İmam Suyuti'nin eserlerinin 730 ci-

6 bkz.: el-A'lam (7/184) Ahmet Özel Hanefi Fıkıh Alimleri (s.113,114) Elisabeth Sartain Jalaladdin Suyuti (s.21) Clement Huart Arap ve İslam Edebiyatı (s.354)

7 Suyuti et-Tenbie (vr.63/b) Husnu'l-Muhadara (1/157) Şevkani Bedrut-Tali (1/334)

8 Eş-Şazili Behcetu'l-Abidin Bi Tercemeti Hafızi'l-Asr Celaleddin (vr.34r-42v.)

9 Clement Huart Arap ve İslam Edebiyatı (s.348)

10 Hamid Vehbi Meşahiru İslam (1436-1454)

11 Bkz.:Brockelmann GAL (2/145) Clement Huart Arap ve İslam Edebiyatı (s.348)

varında olduğunu söyler.[12] Dr. Yahya Mahmud es-Saati'nin tahkiki ile neşredilen Fihrisu Müellefati's-Suyuti adlı eserde 460, Ahmed eş-Şerkavî'nin Mektebetu'l-Celal es-Suyuti adlı eserinde 725 eseri sayılmıştır. Ahmed el-Haznedar eş-Şeybani ise Delailu Mahtutati's-Suyuti'de mükerrerler ile beraber 981 eserini saymıştır. Ben de İmam Suyuti'nin hayatı hakkında hazırladığım bir çalışmamda 758 eserinin adını sayabildim.

Suyuti'nin yazdığı eserler hakkında şunlar söylenebilir; Genellikle başkalarının eserlerini özetlemiştir. Manzum eserlere şerhler yapmıştır. Nakil konusunda emaneti eda etmiştir. Eserleri birkaç sayfalık risaleler ile büyük ciltlerden müteşekkil kitaplar arasında farklılık göstermektedir. Kitapları çok çeşitli ilim dallarındadır. Bugün ulaşamadığımız pek çok kitabın bizlere ulaşmasını veya o eserler hakkında bilgi edinmemizi sağlamıştır. Eserlerinde, ilgili konu hakkında söylenen sözleri sahibine ulaşan isnad ile nakletmiş, delillerin münakaşasını yapmış ve tercih ettiği görüşü açıklamıştır.

ÂLİMLERİN İMAM SUYUTİ'YE ÖVGÜLERİ

İbnu'l-İmad, İmam Suyuti hakkında; "Hadisleri senediyle rivayet eden, muhakkik, kıymetli ve faydalı eserler sahibi... İlahi kudrete inanan bir insan için ciddi bir şekilde yazılıp hazırlanan eserlerinin çokluğu keramet olarak yeter"[13] der.

Şevkani der ki; "Kur'an ve Sünnet hususunda büyük bir imam. İçtihada yönelik ilimleri tam olarak kat be kat kuşatmış, bunlardan ortaya çıkan ilimleri de hakkıyla bilen bir insan."[14] Yine Şevkani başka bir eserinde der ki;

12 Ebubekir Sifil, Çağdaş Dünyada İslami Duruş (s.105)
13 Şezeratu'z-Zeheb (8/51)
14 İrşadu'l-Fuhul (s.254)

"Tüm ilimlerde zirveye çıktı, akranlarını geçti ve adı yayılıp şöhreti duyuldu... Her daldaki eserleri güvenilirdir. Kendisi bütün İslam coğrafyasında güneş gibi olmuştur."[15]

Abdulvehhab eş-Şa'rani, Tabakatu'l-Vusta'da şöyle der; "Suyuti, kendi zamanında hadis ilimleri konusunda en bilgili insan ve sağlam bir hafızdı. Hadis lafızlarının gariblerini ve hadislerden hüküm çıkarmayı bilirdi. İbni Hacer, tahriç edeni ve mertebeleri bilinmeyen birçok hadis temize çekti. Suyuti onları tahriç etti ve sahih, hasen, zayıf gibi mertebelerini açıkladı."[16]

Nebhani; "İmam Suyuti, Allah dostu bir veli, ilimde imam, hadiste hafız, fetvada şeyhulislam olan bir şeyhti" der.[17]

Ali b. Husameddin el-Muttaki el-Hindî, İmam Suyuti hakkında; "Asrının müctehidi, Şeyhulislam" der.[18]

Abdulaziz b. Şah Veliyullah ed-Dehlevi, İmam Suyuti hakkında; "Asrının hadis hafızı" diye bahseder.[19]

Subhi es-Salih; İmam Suyuti'den "Allame" diye bahseder ve der ki; "Tefsir, hadis ve edebiyata dair bir çok eserler yazmış bir âlimdir."[20]

Mukbili el-Yemeni, "el-Alemu'ş-Şamih Fi İsari'l-Hak Ale'l-Aba ve'l-Meşayih" adlı eserinde, İmam Suyuti'nin biyoğrafisinde, İmam Suyuti'nin iki yüz bin hadis ezberlediğini kaydettikten sonra şöyle der;

"Bu gün bundan fazla hadis ezberleyen kimse bulunduğunu sanmıyorum. Daha önce verilen bilgiler de göz önüne alındığında onun bellediği hadis hadis sayısının iki yüz bin olduğu anlaşılır. Bu da, bazı muhaddislerin, diğerlerinden naklen, onun altı

15 Bedru't-Tali (s.328)
16 El-Buni Fihrisu'l-Feharis (1/409-410) Kettani Teratibu'l-İdariye (3/37)
17 Nebhani Camiu'l-Keramat (3/268)
18 Aliyyu'l-Muttaki el-Hindi Kitabu'l-Burhan (s.8)
19 Bustanu'l-Muhaddisin (s.215)
20 Subhi es-Salih Ulumi'l-Hadis (s.123)

yüz bin hadis ezberlediğini kaydetmiş olmalarıyla çelişmez. Zira muhaddisler bir tek hadisi, rivayette bulunan sahabeye nisbetle tek hadis kabul ederler. Buna göre (metni aynı olan) bir tek hadis, Suyuti'nin kitabında rivayet eden sahabelere nisbetle, bazen dört, on veya altmış hadis olur. Sahabe sözü olarak nakledilen mevkuf hadislerde de durum böyledir..."[21]

İmam Suyuti hadiste hafız lakabı alan (yani en az yüz bin hadisi ezbere bilen Muhaddis) âlimler arasında sayılmıştır.[22]

Büyük Tarihçi ve Fakih Ebu Muhammed Abdusselam Bin Hayyat, et-Tuhfetul Kadiriyye adlı eserinde, Mağrib'de Şeyhul İslam olan Ebu Abdullah el-Kassar'ın İmam Suyuti'yle ilgili olarak şöyle dediğini nakleder;

"Hadisleri Suyuti'nin Cemu'l-Cevami'de derlediği gibi kimse derlememiş, kimse onun gibi araştırmamıştır. Hadis hafızlarının çoğu hadislerin herhangi bir isnadını anmadan mürsel ve muallak olarak vermişler, Suyuti ise hadislerin başka tariklerden senedleri ve mutabileri ile tahriç ederek mertebelerini açıklamıştır."[23]

Allame Ebu'l-Abbas Ahmed b. Kasım el-Bûnî et-Temimi, "Sebt" adlı eserinde der ki; "Suyuti'nin ezberlediği hadis sayısı üç yüz bindir. "Eğer daha fazla bulsaydım, ezberlerdim."demiştir."[24]

Öğrencilerinden Davudi ve Şazili, Suyuti'nin ezberleme ve bildiklerini çok iyi hatırlama kabiliyeti olduğunu, günde üç kürrase yazdığını belirtirler.[25]

21 Mukbili el-Yemeni el-Alemu'ş-Şamih (s.392) Kettani Teratib (Terc; Dr.Ahmet Özel: 3/30)

22 bkz. Ali Özek Hadis Ricali (s.145)

23 Kettani Teratibu'l-İdariye (3/34)

24 el-Buni Fihrisu'l-Feharis (1/236-239) Kettani Teratibu'l-İdariye (3/34) Sartain (s.75) eş-Şazili (vr25)

25 Eş-Şazili (v.20) bkz. Sehavi Davu'l-Lami (4/69) Elisabeth Sartain (s.74)

Vefatı;

Eş-Şazili'nin verdiği bilgiye göre İmam Suyuti, sol kolunda beliren büyük bir şişlik sebebiyle Hicri 12 Cemaziyülevvel 911, Miladi 11 Ekim 1505 tarihinde hastalanır. Bir hafta er Ravza'daki evinde hasta yattıktan sonra 19 Cemaziyelevvel/18 Ekim Cuma günü hicri takvime göre 61 yıl on ay ve on sekiz gün yaşadıktan sonra Mısır'da vefat etmiştir. Kabri, Kahire'de Babu'l-Karafe yakınında Kusun kabristanındadır.[26]

Atabey Korkmaz onun mezarına türbe yaptırmış, Kadiri, Rufai müridleri, şeyhler ve kitle halinde insanlar orada merasim düzenleyip evrad ve ezkarlar okurlar. Bu çirkin bidatler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yasakladığı işlerdendir! Cahillikten Allah'a sığınırız.

Kitabın Tahricinde Kullandığım Bazı Istılahların Açıklamaları

Sahih: Adil (dindar) ve hafızası sağlam ravilerin kesintisiz bir isnad zinciri ile rivayet ettikleri, şaz olmayan ve illet taşımayan hadistir.

Hasen: Sahih hadisin şartları bunda da geçerlidir. Şu farkla ki ravilerden birisi iyi olmasına rağmen hafıza gücü gibi bir bakımdan sika mertebesine çıkamamışsa o hadis "hasen" olur. Hasen hadis sahihden aşağı fakat ona yakın, zayıf hadisden yukarıda bir yerdedir.

Zayıf: Genelde sahih ve hasen şartlarını, senedde kopukluk (munkatı) olması, ravilerden bir veya bir kaçının zayıf görülmesi, illet, ve diğer sebeplerden dolayı sağlayamayan

26 Nebhani Camiu'l-Keramat (3/273) Salih b. Muhammed b. Uveyza Lealiu'l-Masnua Mukaddimesi (1/7) Clement Huart Arap ve İslam Edebiyatı (s.348) Elisabeth Sartain (s.79) eş-Şazili (v.42) Ahmed Teymur Kabru'l-İmam es-Suyuti (s.22)

hadisdir. Zayıf hadislerden hüküm çıkarılamaz ve bunlarla amel edilemez.

Aslı yok: Herhangi bir isnad zincirine sahip olmayan rivayettir.

Munkatı: İsnadındaki iki ravi arasında kopukluk bulunan rivayettir.

İsrailiyat: Ehl-i Kitap'tan alınan bilgilerdir. Bu tür haberlerin Kur'an ve sahih sünnete aykırı olanları reddedilir. Bunun dışında ne yalanlanır ne de tasdik edilir.

Münker: Zayıf bir ravinin güvenilir bir raviye aykırı olarak rivayet ettiği, sahihe aykırı olan zayıf hadistir.

Makbul ravi: Tek kaldığında rivayeti zayıftır. Ancak böyle bir ravinin rivayeti şahit ve mutabi'lerle hasen ya da sahih derecesine çıkabilir.

Meçhul ravi: Cerh ve ta'dil olarak durumu bilinmeyen ravi. Böyle bir ravinin rivayeti zayıf kabul edilir.

Mübhem ravi: ismi belirtilmeyen kimse demektir.

Metruk ravi: yalanla itham edilmesi veya çok fazla hata yapması sebebiyle rivayetleri terk edilmiş ravi.

Merfu: Söz, fiil veya takririn Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e ait olduğu hadisdir.

Mevkuf: Söz veya fiilin sahabiye ait oldugu hadisdir. Mevkuf bir haber sahih olsa da şayet kitap ve sahih sünnetin nassına aykırı ise delil olmaz.

Maktu: Söz veya fiilin tabiiye ait oldugu hadisdir bir Maktu bir haber sahih olsa da şayet kitap ve sahih sünnetin nassına aykırı ise delil olmaz.

Mürsel: Tabiin'den birinin sahabi ismini zikretmeden Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ettiği hadistir.

Kitabın el yazma nüshalarından örnekler:

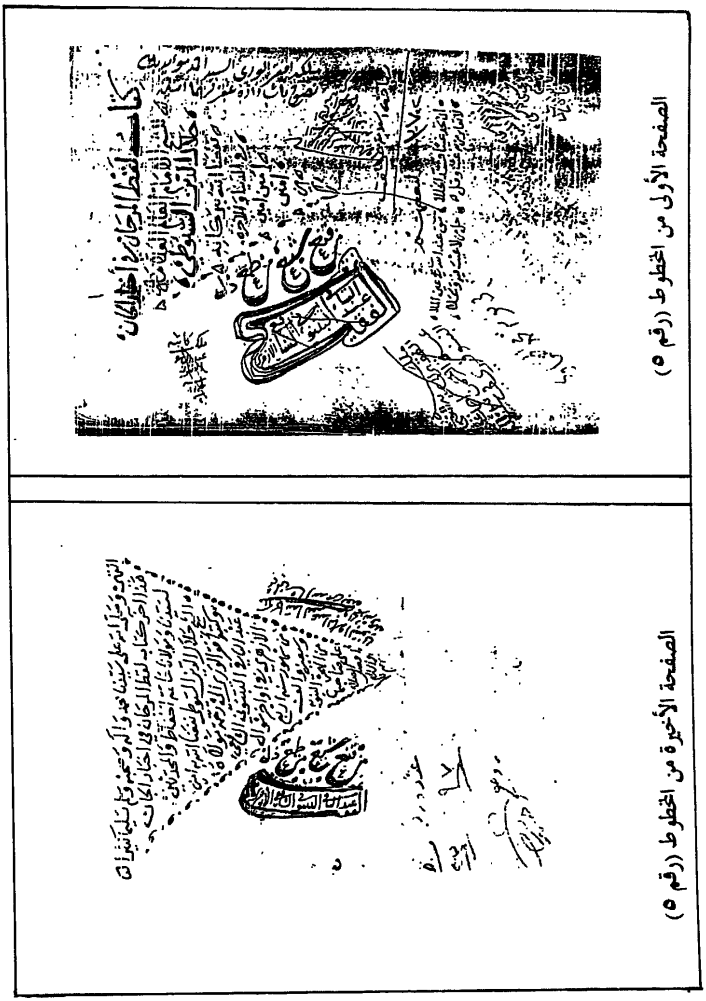

الصفحة الأولى من المخطوط (رقم ٥)

الصفحة الأخيرة من المخطوط (رقم ٥)

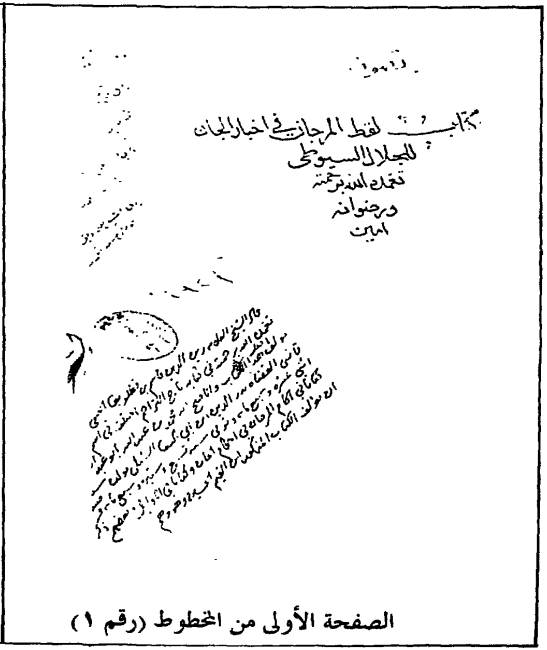

الصفحة الأولى من المخطوط (رقم ١)

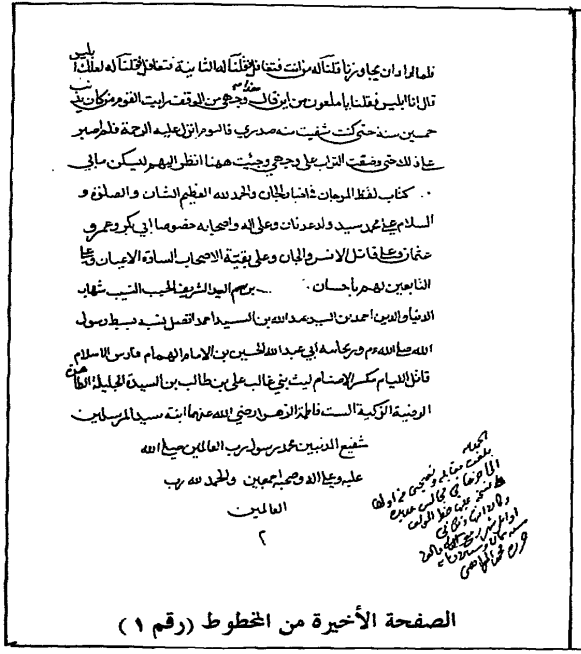

الصفحة الأخيرة من المخطوط (رقم ١)

Müellifin Mukaddimesi:

el-Hannan ve el-Mennan olan Allah'a hamd, insanlara ve cinlere gönderilmiş olan efendimiz Muhammed'e salat ve selam olsun.

Bundan sonra:

Bu kitap, Şeyh İmam el-Kadı Bedruddin eş-Şiblî rahimehullah'ın "Âkâmu'l-Mercan Fi Ahkami'l-Cân" adlı eserinin özetidir. Bunu "Laktu'l-Mercan" diye isimlendirdim ve beğendiğim şekilde telhis ettim. Bu kitaba şu konularda bir çok eklemeler yaptım:

Cinlerin varlıklarının zikri, sınıfları, cin kelimesinin anlamı, şeytanlarla cinlerin arasındaki fark, ruhlar, ifrit.

İbn Dureyd dedi ki: Cin, insanın zıddıdır. Gecenin karanlığı örtüp gizlediğinde; "Cennehu'l-leyli ve ecennehu ve cunne aleyhi" derler. Senden gizlenen ve sana görünmeyen her şey için "Cunne anke" denilir. Bu sebeple cinlere aynı anlama gelen cin ve cinne ismi verilmiştir. Ha harfiyle "el-Hin"; cinlerin bir türüdür.[27]

Ebu Ömer ez-Zahid: "el-Hin; cinlerin köpeklerine ve en aşağı tabakasında olanlara denir" demiştir. [28]

el-Cevheri: "el-Cân; cinlerin babasıdır" der.[29]

İbn Akil el-Hanbeli: "Cinlere gözle görülmedikleri için bu isim verilmiştir."[30]

---

27 Abdulkadir el-Bağdadi Hazanetu'l-Edeb (6/166)

28 Hazanetu'l-Edeb (6/167)

29 Cevheri Sıhah (1/105) Murtaza ez-Zubeydi Tacu'l-Arus (7997) Ferahidi Kitabu'l-Ayn (6/21) İbn Manzur Lisanu'l-Arab (13/92)

30 Sefarini Levamiu'l-Envar (2/220) el-Aynî Umdetu'l-Kari (7/112) Ebu Ali el-Kâli Emali (s.101) Ebu Ali el-Kali, bunu İbn Dureyd'den nakletmiştir. Allah Azze ve Celle de şöyle buyurmuştur: "**Zira o ve kabilesi, sizi, sizin onları göremeyeceğiniz yerlerden görürler**" (A'raf 27)

Şeytanlar; cinlerin isyankar olanlarıdır. Onlar İblis'in çocuklarıdır. "el-Merede" ise şeytanların en azgınları ve en kuvvetlileridir.[31]

Araplarda Cinlerin İsimleri:

İbn Abdilberr şöyle demiştir:

"Kelam ve dil bilginlerine göre cinler birkaç mertebede ele alınır. Yalnız cin olarak zikrettiklerinde "cin" derler.

Onun insanlarla birlikte yaşayanlardan olduğunu kastettiklerinde "Amir" derler. Bunun çoğulu "Ummar"dır.

Çocuklara musallat olanlara "Ervah" derler.

Çirkinlik yapıp musallat olduğunda "Şeytan" derler.

Azgınlığı daha da şiddetlenince: "İfrit" derler."[32]

Cinler Âleminin İspatı:

Şeyh Takıyuddin b. Teymiyye dedi ki: "Müslümanlardan hiçbir taife, cinlerin varlığını inkâr etmemiştir. Kâfirlerin çoğunluğu da bunu kabul etmişlerdir. Zira cinlerin varlığına dair peygamberler tarafından verilen haberler, bilinmesini zorunlu kılan tevatürle, mütevatir hadde ulaşmıştır. Özel ve genel herkes onların var olduklarını bilir. Cinleri ancak cahil felsefecilerden bir azınlık ve benzerleri inkar etmiştir."[33]

Kadı Ebu Bekir el-Bakıllani şöyle demiştir: "Kaderiyye'nin çoğu eskiden cinlerin varlığını kabul ediyorlardı. Şimdi ise inkar etmektedirler. Onlardan bazıları cinleri kabul ederler ve şöyle derler:

31 Sefarini Levamiu'l-Envar (2/220)

32 İbn Abdilberr et-Temhid (11/117) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/220)

33 Bkz.: Mecmuu'l-Fetava (24/276 vd.)

"Cinler görünmez. Çünkü cisimleri incedir ve şua onlara nüfuz etmektedir..." Kimisi de:

"Onlar görülmezler. Çünkü renkleri yoktur" derler.

Yaratılışlarının Başlaması: Cinler İnsanlardan Önce mi Yaratılmışlardır?

Ebu Huzeyfe İshak b. Bişr el-Kuraşi el-Mubtede adlı eserinde isnadıyla Abdullah b. Amr b. El-As radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

خلق الله تعالى بني الجان قبل آدم بألفي سنة

"Allah Teala Cân oğullarını Adem'den iki bin sene önce yarattı."[34]

Cuveybir, Dahhak'tan, o da İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

وكان الجن سكان الأرض والملائكة سكان السماء وهم عمارها لكل سماء ملائكة ولكل اهل سماء صلاة وتسبيح ودعاء فكل سماء

34 **Zayıf**. İbn Cevzi el-Muntazam (1/17) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/220) Umdetu'l-Kari (9/200, 23/71) Tefsiru İbn Kesir (1/219) Tefsiru İbn Ebi Hatim (1/109)

- Ebu Huzeyfe İshak b. Bişr el-Kuraşi el-Mubteda'da; Osman – el-A'meş – Bukeyr b. el-Ahnes – Abdurrahman b. Sabit el-Kuraşi – Abdullah b. Amr b. el-As radıyallahu anhuma isnadıyla rivayet etmiştir. el-A'meş tedlis yapmıştır. Ebu Huzeyfe İshak b. Bişr zayıftır.

- İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan **zayıf** isnad ile mevkuf olarak uzunca bir rivayet içinde: Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1567) İbn Kesir Kasasu'l-Enbiya (1/6) diğer bir rivayet yoluyla yine zayıf isnad ile; Hakim (2/261) Taberi (1/102)

- İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan: İbn Ebi Hatim Tefsir (321) el-Bidaye (1/77) ravileri güvenilirdir. Ancak müdellis bir ravi olan el-A'meş, tedlis sigası ile rivayet etmiştir.

- Hasen el-Basri rahmetullahi aleyh'ten maktu olarak **zayıf** isnad ile: Taberi (1/206)

فوق سمائهم أشد عبادة وأكثر دعاء وصلاة وتسبيحا من الذين تحتهم فكانت الملائكة عمار السماء والجن عمار الأرض

"Cinler yeryüzünün, melekler de semanın sakinleri ve imar edicileri idiler. Her semada melekler vardır. Her sema halkının da kendilerine özel namaz, tesbih ve duaları vardır. Her sema halkı altındaki sema halkına nispetle daha çok ibadet eder, daha fazla dua eder, namaz kılar ve tesbih ederler. Melekler semanın cinler de yeryüzünün imar edicileridir."[35]

İshak, Ebu Ravk yoluyla İkrime'den o da İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

خلق الله سوميا ابو الجن وهو الذي خلق من مارج من نار قال تبارك وتعالى تمن قال أتمنى أن نرى ولا نرى وأن نغيب في الثرى وأن يصير كهلنا شابا فأعطي ذلك فهم يرون ولا يرون وإذا ماتوا غيبوا في الثرى ولا يموت كهلهم حتى يعود شابا يعني مثل الصبي يرد الى أرذل العمر

"Allah cinlerin babası Sumiya'yı (diğer nüshada Semum olarak geçer) dumansız ateşten yarattı. Allah Teâla ona:

"Temenni et" dedi. O da:

"Temenni ederim ki biz görelim fakat görünmeyelim. Öldüğümüzde toprak altında kaybolalım. Yaşlılarımız gençleşmedikçe ölmesin"[36]

35 **Zayıf.** İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/16) Umdetu'l-Kari (23/71) Dahhak, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir. Cuveybir zayıftır.

36 **Zayıf.** İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/17) İbn Hacer Fetava'l-Hadisiye (s.135) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/220) Umdetu'l-Kari (9/220, 23/76) İshak b. Bişr zayıftır.

Bu istekleri onlara verildiği için onlar görürler fakat görülmezler. Öldüklerinde toprakta kaybolurlar. İhtiyarları gençleşmedikçe, erzel-i ömürdeki bir çocuk haline gelinceye kadar ölmez.

İshak dedi ki; Cuveybir ve Osman isnadlarıyla rivayet ediyorlar:

أن الله تعالى خلق الجن وأمرهم بعمارة الارض فكانوا يعبدون الله جل ثناؤه حتى طال بهم الأمد فعصوا الله عز وجل وسفكوا الدماء وكان فيهم ملك يقال له يوسف فقتلوه فأرسل الله تعالى عليهم جندا من الملائكة كانوا في السماء الدنيا كان يقال لذلك الجند الجن فيهم إبليس وهو على أربعة آلاف فهبطوا فأفنوا بني الجان من الأرض وأجلوهم عنها وألحقوهم بجزائر البحر وسكن إبليس والجند الذين كانوا معه الأرض فهان عليهم العمل وأحبوا المكث فيها.

Allah Teâla cinleri yarattı ve onlara yeryüzünün imar edilmesini emretti. Onlar da Allah Azze ve Celle'ye uzun zaman ibadet ettiler. Sonra Allah Azze ve Celle'ye isyan ettiler ve kan döktüler. Aralarında Yusuf adlı bir melek vardı. Onu öldürdüler. Allah Teâla onlara meleklerden bir ordu gönderdi. Onlar dünya semaında idiler. Bu yüzden cin ordusu deniliyordu. Aralarında iblis de vardı. O dört bin kişiyi kumanda ediyordu. Yeryüzüne indiler ve cân oğullarını yeryüzünden kovdular, onları denizlerde bulunan adalara sürdüler. İblis ve beraberindeki ordu yeryüzüne yerleştiler ve orada kalıp çalışmaktan hoşlandılar."[37]

37 **Zayıf.** Umdetu'l-Kari (23/71) İbnu'l-Verdi Haridetu'l-Acaib (s.115) Bkz.: İbn Kesir el-Bidaye (1/68) İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/15) İshak zayıftır.

Muhammed b. İshak, Hubeyb b. Ebi Sabit'ten veya başkasından rivayet etti:

أن إبليس وجنوده أقاموا في الأرض قبل خلق آدم أربعين سنة

"İblis ve ordusu yeryüzünde Âdem yaratılmadan kırk sene önce ikamet etmişlerdir."[38]

Mukatil ve Cuveybir, Dahhak'tan o da İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

لما أراد الله عز وجل أن يخلق آدم قال للملائكة : إني جاعل في الأرض خليفة . قالت الملائكة: أتجعل فيها من يفسد فيها . وذلك أنهم أحبوا المكث في الأرض واستخفوا للعبادة فيها قال ابن عباس لم يعلموا الغيب لكنهم اعتبروا أعمال ولد آدم بأعمال الجن فقالوا : أتجعل فيها من يفسد فيها ا.هـ. كما أفسدت الجن ويسفك الدماء كما سفكت الجن وذلك إنهم قتلوا نبيا لهم يقال له يوسف

"Allah Azze ve Celle Âdem'i yaratmak istediğinde meleklere:

"**Yeryüzünde bir halife yaratacağım**" dedi. Melekler:

"Orada fesat çıkaracak kimseler mi yaratacaksın?" dediler. Bu onların yeryüzünde kalmayı ve orada ibadeti sevmeleri sebebiyledir. İbn Abbas radıyallahu anhuma dedi ki:

"Melekler gaybı bilmiyorlardı. Onlar sadece âdemoğullarının amellerini cinlerin ameli gibi kabul ettiler. Bu yüzden:

"**Orada fesat çıkaracak kimseler mi yaratacaksın?**" dediler. Cinler daha önce fesat çıkarmışlar ve kan dökmüşlerdi. Cinler Yusuf denilen bir peygamberi de öldürmüşlerdi."[39]

38 **Zayıf**. Akamu'l-Mercan (s.10) İshak ve Cuveybir zayıftır.

39 **Zayıf.** Akamu'l-Mercan (s.10) İbnu'l-Mutahhar el-Bid'e ve't-Tarih (s.82) İbnu'l-Verdi Haridetu'l-Acaib (s.115) Cuveybir zayıftır. Dahhak, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir.

Cuveybir Dahhak'tan, o da İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

كان الله تعالى بعث اليهم رسولا فأمرهم بطاعته وأن لا يشركوا به شيئا وأن لا يقتل بعضهم بعضا فلما تركوا طاعة الله تعالى وقتلوا ، قالت الملائكة: أتجعل فيها ، الآية

"Allah Teâla onlara rasul göndermiş ve ona itaat etmelerini, kendisine hiçbir şeyi ortak koşmamalarını ve birbirlerini öldürmemelerini emretmişti. Allah'a itaati terk ettiklerinde savaştılar. Melekler bu yüzden bu soruyu sormuşlardır."[40]

Derim ki: Bütün bu isnadlar çürüktür. Ebu Huzeyfe yalancıdır. Cuveybir terk edilmiş bir ravidir. Ed-Dahhak; İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir.

Lakin Hâkim, el-Müstedrek'te sahih kaydıyla İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şöyle rivayet ediyor:

قال الله { إني جاعل في الأرض خليفة قالوا أتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء } وقد كان فيها قبل أن يخلق بألفي عام الجن بنو الجان ، ففسدوا في الأرض ، وسفكوا الدماء ، فبعث عليهم جنوداً من الملائكة ، فضربوهم حتى ألحقوهم بجزائر البحور ، فلما قال الله { إني جاعل في الأرض خليفة قالوا أتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء } كما فعل أولئك الجان

"Allah Teala "**Yeryüzünde bir halife yaratacağım**" buyurduğunda melekler: "Yeryüzünde..." dediler. Bu, Cân oğulları olan cinlerin yaratılmasından iki bin sene önce olmuştur.

40 **Zayıf.** Akamu'l-Mercan (s.10) Cuveybir zayıftır. Dahhak, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir.

Onlar yeryüzünü ifsat etmişler ve kan dökmüşlerdi. Bunun üzerine Allah onlara meleklerden ordular gönderdi ve onları buhur adalarına atıncaya kadar vurdular. Allah Teala:

"**Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım. Dediler ki: "Orada fesat çıkaracak ve kan dökecek kimseler mi yaratacaksın**" buyurdu. Bunları el-Cân kavmi yapmıştı. [41]

İbn Cerir, Ebu Hatim ve el-Azame'de Ebu'ş-Şeyh, Ebu'l-Aliye'den rivayet ediyorlar:

إن الله خلق الملائكة يوم الأربعاء ، وخلق الجن يوم الخميس ، وخلق آدم يوم الجمعة ، فكفر قوم من الجن . فكانت الملائكة تهبط إليهم في الأرض فتقاتلهم ، فكانت الدماء ، وكان الفساد في الأرض . فمن ثم قالوا { أتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء }

"Muhakkak ki Allah Teala melekleri Çarşamba günü, Can kavmini Perşembe günü, Âdem'i Cuma günü yarattı. Cinlerden bir kavim kâfir oldu. Melekler onlara yeryüzüne indiler ve savaştılar. Kanlar döküldü ve yeryüzünde fesat çıktı. Bundan dolayı:

"**Orada fesat çıkaracak ve kan dökecek kimseler mi yaratacaksın**" dediler.[42]

Ebu'ş-Şeyh, Kitabu'l-Azame'de; Ahmed b. Muhammed el-Mesahifi – ibnu'l-Bera – Abdulmun'im b. İdris – babası – Vehb – İbn Abbas radıyallahu anhuma isnadıyla rivayet etti:

41 **Sahih mevkuf**. Hakim (2/287 no:3035) İbn Ebi Hatem Tefsir (1/82) Taberi (1/450) Suyuti Durru'l-Mensur (1/65) Şevkani Fethu'l-Kadir (1/68) Tefsiru İbn Kesir (1/218) Zehebi, Hakim'in sahih demesine muvafakat etmiştir.

42 **Zayıf.** Taberi Tefsiri (1/465) Tarihu't-Taberi (1/57) Ebu'ş-Şeyh Azame (4/1364) İbn Ebi Hatim Tefsir (1/82) Suyuti Durru'l-Mensur (1/66) İbn Kesir (1/219) Suyuti el-Habaik (s.53) İbn Hacer el-Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.125) isnadında Ebu Cafer er-Razi, hafızası kötü olan bir ravidir.

إن الله تبارك وتعالى خلق الجنة قبل النار ، وخلق رحمته قبل غضبه ، وخلق السماء قبل الأرض ، وخلق الشمس والقمر قبل الكواكب ، وخلق النهار قبل الليل ، وخلق البحر قبل البر ، وخلق البر والأرض قبل الجبال ، وخلق الملائكة قبل الجن ، وخلق الجن قبل الإنس ، وخلق الذكر قبل الأنثى

"Muhakkak ki Allah Tebarek ve Teala cehennemden once cenneti yarattı. Öfkesinden once rahmetini yarattı. Yeryüzünden once gökleri yarattı. Yıldızlardan once güneş ve ayı yarattı. Geceden once gündüzü, karadan once denizi, dağlardan once ovaları, cinlerden once melekleri, insanlardan once cinleri ve dişilerden once erkekleri yarattı."[43]

Cinlerin Yaratıldıkları Asıl Nedir?

Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ

"**Cinni ise, insanı yaratmadan önce alevli ateşten yaratmıştık**." (Hicr 27)

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

"**Cinleri de, dumanı olmayan hâlis bir ateşten yaratmıştır.**" (Rahman 15)

Allah Teâla İblisin şöyle dediğini nakletmiştir:

خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ

"**Çünkü beni ateşten yarattın; onu ise çamurdan yarattın**." (Araf 12)[44]

43 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh el-Azame (4/1372) Abdulmunim b. İdris yalanla itham edilmiştir.

44 Müslim'in Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ettiği hadiste: "**Melekler nurdan, cinler ateşten, âdem ise size anlatılan şeyden yaratılmıştır**" buyrulmuştur.

Kadı Abdulcebbar dedi ki: "Cinlerin aslının ateş olmasının delili vahiydir. Aklın bunda payı yoktur."

Ebu'l-Vefa b. Akil, el-Funun'da şöyle der: "Birisi ona cin hakkında şöyle bir soru sormuştu: "Allah cinlerin ateşten yaratıldığını haber verdi. Sonra yine bize şihab'ın cinlere zarar verdiğini ve yaktığını bildirdi. Peki ateş ateşi nasıl yakar?"

Cevap: Muhakkak ki Allah Teâla insanları toprağa, çamur ve balçığa nispet ettiği gibi şeytanları ve cinleri de ateşe nispet etmiştir. İnsanın aslının topraktan olduğunu söylemek Âdemin hakikaten toprak olduğunu söylemek değildir. Lakin önceden toprak idi. Cinler de böyledir. Asıl itibarıyla ateştir. Bunun delili Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in:

عرض لي الشيطان في صلاتي فخنقته فوجدت برد ريقه على يدي

"**Namazımda bana şeytan musallat oldu. Onun boğazını sıktım. Tükrüğünün serinliğini ellerimde hissettim...**"[45] Yakıcı ateş olan bir cismin tükürüğü nasıl serin olabilir? Bu da söylediklerimizi doğrulamaktadır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onları nabatlılara[46] benzetmiştir. Şayet onlar ateş haricinde şekiller üzerinde olmasalardı onlar için şekil zikredilmezdi.

Kadı Ebu Bekir dedi ki: "Cinlerin yaratıldığı asıl madde ateştir. Allah Teâla onların cisimlerini bazı arazlar ve sıfatlarda yaratmak suretiyle kalınlaştırmış, asılları olan ateşten sıyırıp onlara şekiller vermiştir."

Kadı Ebu Ya'la el-Ferra şöyle demiştir: "Cinler, şekillenmiş cisimlerden ve şahıslardan ibarettir. Cisimlerinin ince veya yoğun olması mümkündür. Buna Mutezile muhalefet ederek;

45 **Sahih**. Bezzar (2/399) Fethu'l-Bari (6/345) İbn Hacer el-Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.48)

46 Acemlerden bir topluluktur.

"Cinlerin cisimleri ince olduğundan görülmezler" demişlerdir."

Kadı Ebu Bekir dedi ki: "Onları sadece görenler görür. Zira Allah Teala onlar için bir görünüş yaratmıştır. Şayet onlar için bir görünüş yaratmasaydı, insanlar onları göremezdi. Onlar terkip edilmiş cesedlere sahiptirler."

Mutezile'den çoğu: "Onların basit, ince cisimleri vardır" demiştir. Kadı der ki: "Bize göre de bu, eğer vahiyle bildirilmişse mümkündür. Fakat bu konuda bir vahiy bilmiyoruz."

Derim ki: Müslim, Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

خُلِقَتِ الْمَلاَئِكَةُ مِنْ نُورٍ وَخُلِقَ الْجَانُّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ وَخُلِقَ آدَمُ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ

"**Melekler nurdan, cinler dumansız ateşten, Âdem ise size anlatılan şeyden yaratılmıştır.**"[47]

el-Firyabî, Abd b. Humeyd, İbn Cerir, İbnu'l-Munzir ve İbn Ebi Hatem, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

عن ابن عباس، قوله:(وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ) يقول: خلقه مِنْ لَهَبِهَا

"**Cinleri de, dumanı olmayan hâlis bir ateşten yaratmıştır.**" (Rahman 15) ayeti hakkında İbn Abbas radıyallahu anhuma:

47 **Sahih**. Müslim (2996) Ahmed (6/153, 168) Beyhaki (9/3) İbn Hibban (14/25) Abdurrazzak (11/425) Abd b. Humeyd (1479) İshak b. Rahuye (2/277) Deylemi (2953) Ebu Şeyh Azamet (2/726)

"Yani onu ateşin alevinden yarattı" demiştir.[48]

El-Firyabi ve Abd b. Humeyd, Mucahid'den rivayet ediyorlar:

عن مجاهد { من مارج } قال : اللهب الأصفر والأخضر الذي يعلو النار إذا أوقدت

"**Cinleri de, dumanı olmayan hâlis bir ateşten yaratmıştır.**" (Rahman 15) ayeti hakkında:

"Tutuşturulduğu zaman yükselen, sarı ve yeşilin birbirine karıştığı alevden yaratılmıştır."[49]

İbn Cerir, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

كان إبليس من حيّ من أحياء الملائكة يقال لهم الجن خلقوا من نار السموم من بين الملائكة قال: وخلقت الجن الذين ذكروا في القرآن من مارج من نار

"Cinler Melek kabilelerinden bir kabile idi. Onlara "Cin" denilir. Melekler arasında dumansız ateşten yaratılmışlardır. Kuranda zikredilen cinler dumansız ateşten yaratılmışlardır."[50]

İbn Ebi Hatim, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan:

عن ابن عباس في قوله: { والجآن خلقناه مِن قَبْلُ مِن نَّارِ السموم } قال : من أحسن النار

"**Cinni ise, insanı yaratmadan önce alevli ateşten yaratmıştık**." (Hicr 27) ayeti hakkında:

48 **Zayıf**. Taberi (22/26) İbn Ebi Hatim (12/264) Dürru'l-Mensur (9/357) İbn Cevzi el-Muntazam (1/17) Dahhak, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir.

49 **Hasen maktu**. Sefarini Levamiu'l-Envar (2/221) Dürru'l-Mensur (9/357) Buhari Fethu'l-Bari (8/622) Tagliku't-Ta'lik (4/329) Taberi (22/26) Tefsiru Mucahid (4/271)

50 **Zayıf.** Taberi (1/455) Durru'l-Mensur (1/65, 6/96) Tefsiru'l-Begavi (4/379) Tefsiru İbn Kesir (1/227) İbnu'l-Esir el-Kamil (1/7) Bkz.: İbn Kesir el-Bidaye (1/68)

"Ateşin en güzelinden" dediğini rivayet etmiştir.[51]

El-Firyabi, İbn Cerir, İbn Ebi Hatim, Taberani, sahih kaydıyla Hakim ve Şuabu'l-İman'da Beyhaki İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

السَّمُومِ التي خلق منها الجان جزء مِنْ سبيعين جزءاً مِنْ نار جهنم

"Cinlerin yaratıldığı semum; cehennem ateşinin yetmiş cüzünden biridir."[52]

İbn Merduye, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

رؤيا المُؤْمِن جزء مِنْ سبعين جزءاً مِنَ النبوة، وهذه النَّار جزء مِنْ سبعين جزءاً مِنْ نار السموم التي خلق منها الجان

"**Müminin rüyası nübüvvetin yetmiş cüzünden biridir. Şu ateş de cinlerin yaratıldığı semum'un yetmiş cüzünden biridir.**"[53]

İbn Ebi Hatim, Amr b. Dinar'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

«خلق الجان، والشياطين مِنْ نار الشمس»

"Cinler ve şeytanlar güneşin ateşinden yaratılmışlardır."[54]

---

51 **Zayıf.** İbn Ebi Hatim (9/59) Taberi (22/26) İbn Kesir Tefsiri (4/533) Fethu'l-Kadir (4/180)

52 **Sahih mevkuf.** Hâkim (2/516) Taberani (9/217) Tefsiru İbn Ebi Hatim (9/59) Taberi (5/553, 17/100) Tefsiru İbn Kesir (4/533) İbn Abdilberr et-Temhid (18/163) Durru'l-Mensur (6/96) es-Sa'lebi el-Keşf ve'l-Beyan (5/340) Tefsiru's-Sem'ani (3/138) Bikai Nazmu'd-Durer (4/413) Hakim ve Zehebi, Buhari ve Müslim'in şartına göre sahih olduğunu söylemişlerdir.

53 **Zayıf.** Bezzar Bahru'z-Zehhar (5/263) Bezzar (1/300) Ma'mer el-Cami (972) Taberani (10/221) Mecmau'z-Zevaid (2/37) Musnedu'ş-Şaşi (2/375) Durru'l-Mensur (6/96) İbn Ebi Hatim Tefsir (9/59) İbn Ebi Hatim (2/220) ilk bölümü sahih, ikinci cümle zayıftır. Ebu Hatim: "Mevkuf olarak rivayeti daha doğrudur" demiştir.

54 **İsnadını bulamadım**. İbn Ebi Hatim (9/59) İbn Kesir Tefsir (4/533) Durru'l-Mensur (9/96)

Cinlerin Sınıfları Ve Farklı Şekilleri:

İbn Ebi'd-Dunya, Mekayidu'ş-Şeytan'da, Hakim Tirmizi Nevadiru'l-Usul'de, Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'de ve İbn Merduye Ebu'd-Derda radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

خَلَقَ اللَّهُ الْجِنَّ على ثَلاَثَةَ أَصْنَافٍ ، صِنْفٌ حَيَّاتٌ ، وَعَقَارِبُ ، وَخَشَاشُ الأَرْضِ ، وَصِنْفٌ كَالرِّيحِ فِي الْهَوَاءِ ، وَصِنْفٌ عَلَيْهِمُ الْحِسَابُ وَالْعِقَابُ

"**Allah Teâla cinleri üç sınıf olarak yarattı. Bir sınıfı yılanlar, akrepler ve haşerelerdir. Bir sınıfı rüzgar gibi havada bulunurlar. Bir sınıfı da hesap ve cezadan sorumludurlar**."[55]

Es-Suheyli dedi ki: "Şayet cinlerin yemedikleri ve içmediklerine dair haber sahihse muhtemelen bu ikinci sınıf onlardır."

Hakim et-Tirmizi, İbn Ebi Hatim, Taberani, Ebu'ş-Şeyh, Hakim, el-Esma ve's-Sıfat'ta Beyhaki rivayet ediyorlar: Ebu Sa'lebe el-Huşeni dedi ki: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

خَلَقَ اللَّهُ الْجِنَّ عَلَى ثَلاَثَةِ أصناف ، فَصِنْفٌ لَهُمْ أَجْنِحَةٌ يَطِيرُونَ فِي الْهَوَاءِ ، وَ صِنْفٌ حَيَّاتٌ ، وَكِلاَبٌ ، وَ صِنْفٌ يَحِلُّونَ ، وَيَظْعَنُونَ

"**Cinler üç sınıftır: bir sınıfı kanatlı olup havada uçarlar. Bir sınıfı yılanlar ve köpekler şeklindedir. Bir sınıfı da yalnız kalır ve göç ederler.**"[56]

55 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1639) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (1) Hakim (2/456) Taberani (22/214) Busayri İthafu'l-Hiyera (6/170) isnadında Yezid b. Sinan zayıftır. Bkz.: Daifu'l-Cami (2838)

56 **Sahih.** Hakim (2/496) Hakim et-Tirmizi (1/205) Beyhaki el-Esma ve's-Sıfat (2/366) Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1639) Deylemi (2942) İbn Ebi'd-Dunya el-

Ebu Osman Said b. el-Abbas er-Razi, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

إن الكلاب من الجن وهي ضعفة الجن فمن غشيه كلب على طعام فليطعمه أو ليؤخره

"Köpekler, cinlerin zayıflarıdır. Yemek esnasında köpeği yanaşan kimse ona yedirsin veya ertelesin"[57]

Yine İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

إن الكلاب من الجن فإذا غشيتكم عند طعامكم ، فألقوا لهن فإن لها نفساً

"Şüphesiz köpekler cinlerdendir. Yemek sırasında size gelirlerse onlara da atın. Zira onların da nefsi vardır."[58]

Yine Ebu Kılabe'den, o da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ediyor:

لَوْلَا أَنَّ الْكِلَابَ أُمَّةٌ مِنْ الْأُمَمِ لَأَمَرْتُ بِقَتْلِهَا ولكن خفت أن أبيد أمة فَاقْتُلُوا مِنْهَا الْأَسْوَدَ الْبَهِيمَ فإنه جنها

"Köpekler de bir ümmet olmasaydı mutlaka onların öldürülmelerini emrederdim. Lakin bir ümmeti yok

Hevatıf (156) Busayri İthafu'l-Hiyera (6/170) Suyuti Camiu's-Sagir, Elbani Sahihu Camii's-Sagir (3109)

57 **Sahih mevkuf**. Cahız el-Hayevan'da (1/295, 2/131): Sevri – Simak b. Harb – İbn Abbas radıyallahu anhuma isnadıyla rivayet etti. Zemahşeri Rebiu'l-Ebrar (1/349) İbn Ebi'l-Hadid Şerhu Nehci'l-Belaga (19/376) Sıddık Hasen Han Laktatu'l-Aclan (s.56) Şibli Akamu'l-Mercan'da (s.26) isnadını: Ebu Osman er-Razi – İbrahim b. Musa – Ebu'l-Ahvas – Simak – Bişr – İbn Abbas radıyallahu anhuma isnadıyla nakletmiştir.

58 **Sahih**. Et-Temhid (14/229) Makrizi el-Mevaiz ve'l-İtibar (1/321) İbn Kuteybe Garibu'l-Hadis (2/621) Mes'udi Ahbaru'z-Zaman (s.36)

etmekten korktum. Onların siyah olanlarını öldürün zira onlar cinleridir."[59] Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, siyah köpeğin geçmesiyle namazın kesileceğini haber vermiştir. Kendisine:

"Siyah köpeğin kırmızı ve beyazdan farkı nedir?" diye sorulması üzerine:

الْكَلْبُ الأَسْوَدُ شَيْطَانٌ

"**Siyah köpek şeytandır**"[60] buyurmuştur. Cinler birçok suretlere girerler, uçarlar, insanların, hayvanların, yılanların, akreplerin, develerin, sığırların, koyunların, atların, katırların, eşeklerin ve kuşların şekline bürünebilirler.

Tirmizi ve Nesai Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den merfuan rivayet ediyorlar:

إِنَّ بِالْمَدِينَةِ جِنًّا قَدْ أَسْلَمُوا فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهُمْ شَيْئًا فَآذِنُوهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنْ بَدَا لَكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَاقْتُلُوهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ

"**Muhakkak ki Medine'de Müslüman olmuş cinler vardır. Onlardan birini görürseniz, kendisine üç gün ihtarda bulunun. Eğer bundan sonra yine de görünürse onu öldürün.**"[61]

---

59 Ebu Kılabe'den bu lafızla rivayet edeni bulamadım. Lakin hadisin aslı **sahih** olup birkaç sahabeden gelmiştir. Bkz.: Ebu Davud (2845) İbn Mace (3205) Ahmed (5/54, 56) Tirmizi (1486, 1489) Nesai (4280) Darimi (2014) Abd b. Humeyd (502) Muslim (musakat 47) Ebu Ya'la (4/330) Beyhaki (6/10) İbn Hibban (12/471) Sahihu Camii's-Sagir (5198, 5321) Busayri İthaf (5411-5413) Taberani (11/349) Taberani Evsat (1/162, 3/136)

60 **Sahih**. Muslim (510) İbn Ebi Şeybe (1/251) Abdurrazzak (2/26) Ahmed (5/149, 160, 161) Ebu Davud (702) Tirmizi (338) Nesai (750) İbn Mace (952) Darimi (1414) Bezzar (9/309-312) Beyhaki (2/274) Taberani (2/151) Tayalisi (453) İbn Huzeyme (830) İbn Hibban (2388)

61 **Sahih**. Müslim (2236) Muvatta (1761) Ahmed (3/27, 41) Ebu Davud (5257) Tirmizi (1484) İbn Hibban (12/453) Nesai Sünenu'l-Kubra (8871) Elbani Sahihu'l-Cami (2037)

Kadı Ebu Ya'la dedi ki: "Şeytanların yaratılışlarını değiştirme ve başka şekillere girme, güçleri yoktur. Ancak Allah Teâla'nın onlara, söyledikleri veya yaptıkları takdirde Allah'ın onları bir halden bir hale veya bir şekilden başka bir şekle sokacak bazı kelimeleri veya işleri öğretmiş olması mümkündür. Cinlerin şekil ve durum değiştirmeye güçlerinin yettiğini söyleyenin maksadı; onlar bu sözleri söylemeye ve böylece başka suretlere geçmeye güç yetirirler demektir. Ama cinlerin kendilerinin şekil değiştirmeye güçlerinin olması imkansızdır. Zira bir suretten diğer bir surete geçmek ancak parçalara ayrılmak suretiyle olur. Başka surete geçtiklerinde hayat sona erer. O halde nasıl olur da onların kendilerinden bir güç ile şekil değiştirdikleri söylenebilir?

Şekil değiştirme konusu da böyledir. İblis'in Suraka b. Malik suretine, Cibril'in de Dıhye suretine girdiği rivayet edilmiştir. Allah Teâla:

"**Ona ruhumuzu göndermiştik; o da ona tam bir insan suretinde görünmüştü**" (Meryem 17) buyurmuştur. Bu da zikrettiğimiz manaya hamledilir. Allah Teala ona o sözü söyle gücünü vermiş, o da söyleyince Allah Teala onu başka bir surete nakletmiştir.

İbn Ebi'd-Dunya Mekayidu'ş-Şeytan'da rivayet ediyor:

وقيل عند عمر بن الخطاب رضي اللّه عنه أن الغيلان ، فقال إن إِنَّ أَحَدًا لاَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَتَغَيَّرَ عَنْ صُورَتِهِ الَّتِي خَلَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهَا. وَلَكِنْ لَهُمْ سَحَرَةٌ كَسَحَرَتِكُمْ ، فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَأْذِنُوا

Ömer radıyallahu anh'ın yanında "el-Gaylan"dan (bir çeşit cin) bahsedildi. O da:

"Hiç kimse Allah Teala'nın kendisini yarattığı suretten başka şekle girmeye güç yetiremez. Lakin sizin sihirbazlarınız

olduğu gibi onların da sihirbazları vardır. Böyle bir şey gördüğünüz zaman ezan okuyunuz."[62]

Yine Abdullah b. Ubeyd b. Umeyr'den rivayet eder:

سئل رسول الله صلى الله عليه و سلم عن الغيلان ؟ قال : هم سحرة الجن

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e "el-Gaylan" soruldu. O da:

"**Onlar cinlerin sihirbazlarıdır**" buyurdu.[63] Sonra başka bir rivayet yolundan bunu Cabir radıyallahu anh'den mevsul olarak rivayet etti.[64]

Yine Sad b. Ebi Vakkas'tan:

أمرنا إذا رأينا الغول أن ننادي بالصلاة

"Gaylan'ı gördüğümüz zaman ezan okumamız emrolundu" dediğini rivayet etmiştir.[65]

Ebu Bekir el-Bagendi, Mucahid'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

---

62 **Sahih mevkuf**. İbn Ebi Şeybe (6/94) Muhammed b. el-Fadl ed-Dubbi ed-Dua (121) et-Temhid (18/310) İbn Hacer "isnadı sahih" kaydıyla İbn Ebi Şeybe'den naklen: Fethu'l-Bari (6/344) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (s.24 no:2) İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/17) İbn Hazm el-Fasl fi'l-Milel (5/4) İbn Hacer Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.48)

63 **Mürsel**. İbn Vehb el-Cami Fi'l-Hadis (632) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (3) Elbani ed-Daife (1809) isnadı sahih olup mürseldir.

64 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh el-Azame (s.23) Mekaidu'ş-Şeytan (s.24) Elbani ed-Daife (1809) isnadı zayıftır.

65 **Zayıf.** Musnedu Sad b. Ebi Vakkas (104) İbn Tahir el-Makdisi Zahiratu'l-Huffaz (4325) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (s.30 no:10) Beyhaki ed-Delail (8/167) İbn Adiy el-Kamil (7/152) Şevkani Tuhfetu'z-Zakirin (s.301) Hasen el-Basri, Sad radıyallahu anh'den işitmemiştir.

كان الشيطان لا يزال يتزين لي إذا قمت إلى الصلاة في صورة ابن عباس قال فذكرت قول ابن عباس فجعلت عندي سكينا فتزين لي فحملت عليه فطعنته فوقع وله وجبة فلم أره بعد ذلك

"Namaza kalktığım zaman şeytan bana İbn Abbas kılığında görünürdü. İbn Abbas'ın sözünü hatırladım. Bir defasında yanıma bıçak aldım, aynı kılıkta yine bana görününce saldırdım ve onu yaraladım. Gürültüyle yere düştü ve bundan sonra bir daha onu görmedim."[66]

El-Utbî anlatır:

أن ابن الزبير رأى رجلا طوله شبران على بردعة رحله فقال ما أنت قال إزب قال وما إزب قال رجل من الجن فضربه على رأسه بعود السوط حتى ناص أي هرب

İbnu'z-Zubeyr, yolculuğu sırasında iki karış uzunluğunda olan birini gördü. Ona:

"Sen nesin?" dedi. O da:

"İzeb" dedi.

"Cinlerden misin?" diye sordu ve onu kaçırıncaya kadar başına kamçıyla vurmaya başladı.[67]

Kadı Ebu Ya'la dedi ki: "Şayet Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in siyah köpek için:

"**O şeytandır**" sözünün anlamı nedir? Malumdur ki o bir köpekten doğmuştur. Aynı şekilde deve hakkında da: "**O cindir**" buyurmuştur. O da bir deveden doğmuştur. Diye sorulacak

66 **Zayıf**. Şibli Akamu'l-Mercan (s.23) ravilerinden Husayf'da zayıflık vardır.

67 **Zayıf.** İbn Kuteybe Uyunu'l-Ahbar (1/180) Zemahşeri el-Faik (4/80) İbn Kuteybe Garibu'l-Hadis (2/444) Suheyli er-Ravdu'l-Unf (2/272, 3/262) İbn Nasıruddin ed-Dımeşki Tavdihu'l-Muştebeh (1/26) isnadında Ya'la b. Ukbe vardır. İbn Hacer onun hakkında "makbul" demiştir.

olursa cevabı şudur: Bunu ancak benzetme kabilinden söylemiştir. Zira siyah köpek zararının çokluğu ve faydasının azlığı bakımından şeytana benzetilmiştir. Deve ise çetinliği ve saldırganlığı sebebiyle cinlere benzetilmiştir.

Derim ki: İbn Ebi Hatim, İbn En'am'dan rivayet ediyor:

الجن ثلاثة أصناف صنف لهم الثواب وعليهم العقاب وصنف طيارون فيما بين السماء والأرض وصنف حيات وكلاب

"Cinler üç sınıftır. Bir sınıfı için sevap ve ceza söz konusudur. Bir sınıfı havada ve yeryüzünde uçarlar. Bir sınıfı da yılanlar ve akreplerdir."[68]

Taberani ve el-Azamet adlı eserinde Ebu'ş-Şeyh; İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

الحَيَّاتُ مَسْخُ الجِنِّ صُورَةً كما مُسِخَت القِرَدَةُ والخَنازِيرُ مِنْ بَنِي اسْرائِيلَ

"**İsrailoğullarının maymunlar ve domuzlara döndürüldüğü gibi yılanlar da cinlerden suretleri değiştirilenleridir.**"[69]

İbn Ebi Hatim, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

إِنَّ الْجَانَّ مَسِيخُ الْجِنِّ كَمَا مُسِخَتْ الْقِرَدَةُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ

"Tıpkı maymunların ve domuzların insanlardan suretleri değiştirilenler olduğu gibi el-Cân (beyaz yılan) da cinlerden suretleri değiştirilenlerdir."[70]

---

68 **Hasen maktu.** Durru'l-Mensur (4/136) İbn Ebi Hatim'in isnadıyla: İbn Kesir Tefsir (6/441)

69 **Sahih.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1642) İbn Hibban (12/459) Taberani (11/341) Bezzar (1232) İbn Ebi Hatim el-İlel (2/290) Deylemi (2826) Elbani Sahiha (1824) Sahihu Camii's-Sagir (3203)

70 **Sahih**. Ahmed (1/348) Taberani (11/314) Begavi Şerhu's-Sunne (6/146) İbn Ebi Şeybe (5/403) Abdurrazzak (4/261) Bezzar (1232-Keşfu'l-Estar)

İbn Ebi Şeybe, Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

وَعَلَيْكُمْ بالدَّلْجَةِ فإِنَّ الأَرْضَ تُطْوَى باللَّيْلِ وإذا تَغَوَّلَتْ لَكُمُ الغِيلانُ فنادُوا بالأَذَانِ

"**Size gece yola çıkmanızı tavsiye ederim. Zira gece vakti yeryüzü dürülür. Eğer karşınıza gaylan (cinler) çıkarsa ezan ile nida edin**."[71]

Cinlerin Yemeleri ve İçmeleri:

Kadı Ebu Ya'la dedi ki: "Cinler insanlarda olduğu gibi yer, içer ve evlenirler. Genel bilgilerden anlaşılan odur ki bütün cinler böyledir. Bu bir topluluğun görüşüdür. Sonra ihtilaf ederek bazıları şöyle dediler: "Onların yemeleri ve içmeleri koklama ve rahatlamadan ibarettir. Yoksa bizim gibi çiğneyip yutma suretiyle değildir. Bu delilsiz bir görüştür. Çoğunluk şöyle dedi: "Onlar da çiğner ve yutarlar." Bir grup cinlerin yemediklerini ve içmediklerini savundu. Bu da sakıt bir görüştür. Bir topluluk da dediler ki; "Onlardan bir sınıfı yiyip içerler, bir sınıfı ise yiyip içmezler."

İbn Cerir, Vehb b. Munebbih'ten rivayet ediyor: Ona cinler hakkında;

"Onlar yer, içer, ölür ve evlenirler mi?" diye sorulduğunda şöyle dedi:

---

71 **Zayıf**. İbn Ebi Şeybe (6/93) Abdurrazzak (5/163) Ahmed (3/305) Nesai Sünenu'l-Kubra (6/236) Ebu Ya'la (2219) İbn Huzeyme (2548-49) Taberani Evsat (7/256) İbn Sunni (524) Bezzar (3129) Deylemi (1063) Daifu'l-Cami (545) Daife (1140) bu lafızla zayıftır. Zira Hasen el-Basri Cabir radıyallahu anh'den işitmemiştir.
- İlk kısmı **sahihtir**. Bkz.: İbn Huzeyme (2555) Ebu Nuaym Hilye (9/250) Beyhaki (5/256) Hakim (1/613, 2/124) Ebu Davud (5271) Suyuti Cem'ul-Cevami (1/578) Sahiha (681)

"Onların cinsleri vardır. Onlardan özel bir kısmı rüzgar gibidir, yemez ve içmezler. Bazı cinsleri yerler, içerler, evlenirler ve ölürler. Sihirbazları ve azgınları bu türdendir."

İbn Ebi'd-Dünya, Mekayidu'ş-Şeytan'da, Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'de, Yezid b. Cabir'den şöyle dediğini rivayet ettiler:

ما من أهل بيت من المسلمين إلا وفي سقف بيتهم من الجن من المسلمين إذا وضع غذائهم نزلوا فتغدوا معهم وإذا وضعوا عشاءهم نزلوا فتعشوا معهم يدفع الله بهم عنهم

"Müslümanların aile halkından hiçbiri yoktur ki evlerinin çatısında Müslüman cinler bulunmasın. Aile halkı kahvaltılarını koydukları zaman onlar da iner ve beraber otururlar. Akşam yemeklerini koydukları zaman onlar da iner ve beraber otururlar. Allah ev halkını (cinlerin kötülüklerinden) onlar sayesinde korur."[72]

Ahmed, Ebu'ş-Şeyh ve Tirmizi, Alkame'den rivayet ediyor:

عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ : { قُلْت لِابْنِ مَسْعُودٍ : هَلْ صَحِبَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ الْجِنِّ مِنْكُمْ أَحَدٌ ؟ قَالَ : مَا صَحِبَهُ مِنَّا أَحَدٌ ؛ وَلَكِنْ افْتَقَدْنَاهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَهُوَ بِمَكَّةَ ، فَقُلْنَا : اُغْتِيلَ ، اُسْتُطِيرَ ، مَا فُعِلَ بِهِ ؟ فَبِتْنَا بِشَرِّ لَيْلَةٍ بَاتَ بِهَا قَوْمٌ ، حَتَّى إذَا أَصْبَحْنَا أَوْ كَانَ فِي وَجْهِ الصُّبْحِ إذَا نَحْنُ بِهِ مِنْ قِبَلِ حِرَاءٍ . قَالَ : فَذَكَرُوا لَهُ الَّذِي كَانُوا فِيهِ قَالَ : فَقَالَ : أَتَانِي دَاعِي الْجِنِّ ، فَأَتَيْتهمْ فَقَرَأْت عَلَيْهِمْ الْقُرْآنَ فَانْطَلَقَ فَأَرَانَا آثَارَهُمْ وَآثَارَ نِيرَانِهِمْ وسألُوهُ الزَّادَ ، فقال : «لكم كلُّ

72 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1297) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (s.25 no:4) Fethu'l-Bari (6/345) Suyuti Dürru'l-Mensur (3/47) Abdulkadir el-Bağdadi Hazanetu'l-Edeb (6/166) isnadında Abdulaziz b. Velid b. Ebi's-Saib meçhuldür.

عَظْمٍ ذُكر اسم الله عليه يقع في أيديكم أوْفَرَ ما يكون لَحْما،وكلُّ بَعْرَةٍ علَفٌ لِدَوَابِّكم» فقال- رسولُ اللّه صلى الله عليه وسلم : «فلا تَسْتَنْجوا بهما ، فإنهما طعامُ إخوانِكم»

"İbn Mesud'a dedim ki;

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e cin gecesinde arkadaşlık eden kimse oldu mu?" o da:

"Bizden hiç kimse yoktu. Fakat bir gece onu Mekke'de kaybetmiştik. O'na suikast yapıldığına veya kendisine işlenen cinayetin örtüldüğüne hükmettik. Bu yüzden de bir cemaatin geçirdiği en kötü geceyi geçirmiştik. Nihayet sabaha vardığımızda ve sabah üzere iken birden onun Hirâ tarafından gelmekte olduğunu gördük. İçersinde bulundukları hali ona anlattılar. Bunun üzerine buyurdular ki:

"**Cin davetçiler bana geldi. Ben de kendilerine gidip onlara Kur'ân'dan ayetler okudum**." Sonra gidip bize onların izlerini ve ateşten eserlerini gösterdi. Cinler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e azıklarından sordular -kendileri Cezîre cinlerinden idi- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Üzerine Allah'ın ismi anılmış her kemik sizin yiyeceğinizdir.**" Tirmizi'nin lafzında:

"Et bakımından bol etli olarak elinize geçen üzerine besmele çekilmiş her kemik sizin azığınızdır. Her türlü tezek ve ters de hayvanlarınızın yiyeceğidir." Ziyadesi de vardır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sözünü şöyle sürdürdü:

"**Bu iki madde ile taharetlenmeyiniz çünkü onlar cin kardeşlerinizin yiyeceğidir**."[73]

Bazı alimler Müslim'in rivayeti ile Tirmizi'nin rivayetini; "Birincisi müminler hakkında, ikincisi ise başkaları hakkındadır" diyerek birleştirdiler. Suheyli dedi ki: "Bu hadislerde kastedilen doğru bir görüştür."

Buhari, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ona taharetlenmek için taş getirmesini emretti ve ona şöyle buyurdu:

وَلَا تَأْتِنِي بِعَظْمٍ وَلَا بِرَوْثَةٍ

"**Bana kemik ve tezek getirme**" dedim ki:

مَا بَالُ الْعَظْمِ وَالرَّوْثَةِ

"Kemik ve tezeğin neyi var?" şöyle buyurdu:

هُمَا مِنْ طَعَامِ الْجِنِّ وَإِنَّهُ أَتَانِي وَفْدُ جِنِّ نَصِيبِينَ وَنِعْمَ الْجِنُّ فَسَأَلُونِي الزَّادَ فَدَعَوْتُ اللَّهَ لَهُمْ أَنْ لَا يَمُرُّوا بِعَظْمٍ وَلَا بِرَوْثَةٍ إِلَّا وَجَدُوا عَلَيْهَا طَعَامًا

"**O ikisi cinlerin yiyeceğidir. Nusaybin cinleri bana geldiler –onlar ne iyi cinlerdi- bana azıkları hakkında sordular. Allah Teâla'ya kemik ve tezeğin onlar için bir azık olması hususunda dua ettim**"[74]

İbnu'l-Arabi, isnadıyla Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

73 **Sahih**. Muslim (450) Tirmizi (3258) Ebu Davud (85) İbn Huzeyme (82) Ahmed (1/436) İbn Hibban (14/226) Ebu Ya'la (5237) Sahihu'l-Cami (2/154)

74 **Sahih.** Buhari (3860) Abdulhak İşbili (1/376) Şerhu Meani'l-Asar (704) Beyhaki (1/107) Begavi el-Envar (43)

بَيْنَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ نَمْشِي إِذْ جَاءَتْ حَيّةٌ فَقَامَتْ إِلَى جَنْبِهِ وَأَدْنَتْ فَاهَا مِنْ أُذُنِهِ وَكَانَتْ تُنَاجِيهِ أَوْ نَحْوَ هَذَا ، فَقَالَ النّبِيّ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ نَعَمْ فَانْصَرَفَتْ قَالَ جَابِرٌ فَسَأَلْته ، فَأَخْبَرَنِي أَنّهُ رَجُلٌ مِنْ الْجِنّ ، وَأَنّهُ قَالَ لَهُ مُرْ أُمّتَك لَا يَسْتَنْجُوا بِالرّوْثِ وَلَا بِالرّمّةِ فَإِنّ اللهَ جَعَلَ لَنَا فِي ذَلِكَ رِزْقًا

"Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdim. Bir yılan geldi ve onun yanında durarak fısıldar gibi ağzını onun kulağına yanaştırdı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Evet**" buyurdu. Yılan oradan ayrılınca bunu Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e sordum. Bana onun cinlerden bir adam olduğunu ve kendisine şöyle dediğini haber verdi:

"**Ümmetine emret de tezek ve kemikle taharetlenmesinler. Çünkü Allah bunları bize rızık yaptı**."[75]

Derim ki: İbn Ebi Davud, İbn Mes'ud radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

قَدِمَ وَفْدُ الْجِنّ عَلَى النَّبِيّ –صلى الله عليه وسلم– فَقَالُوا : يَا مُحَمَّدُ انْهَ أُمَّتَكَ أَنْ يَسْتَنْجُوا بِعَظْمٍ أَوْ رَوْثَةٍ أَوْ حُمَمَةٍ ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ لَنَا فِيهَا رِزْقًا. قَالَ فَنَهَى النَّبِيُّ –صلى الله عليه وسلم–.

"Cinler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler ve:

"Ey Muhammed! Ümmetini kemik ve tezekle istinca etmekten yasakla. Zira Allah Teâla bize onları rızık kıldı" dediler. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bundan yasakladı.[76]

75 **İsnadını bulamadım**. Suheyli Ravdu'l-Unf (2/235) Siyratu'l-Halebiye (2/65)

76 **Sahih.** Ebu Davud (39) Tirmizi (18) Nesai Sünenu'l-Kubra (39) Beyhaki (1/109) Ahmed (3/336, 343, 384, 487, 4/108, 109, 5/437-439) Hakîm et-Tirmizi Menhiyyat (s.40)

Ebu Nuaym, Delailu'n-Nubuvve'de İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

خرج رسول الله {صلى الله عليه وسلم} قبل الهجرة إلى نواحي مكة فخط لي خطا وقال لا تحدثن شيئا حتى آتيك ثم قال لا يروعنك او لا يهولنك شيء تراه فتقدم شيئا ثم جلس فإذا رجال سود كأنهم رجال الزط وكانوا كما قال الله تعالى كادوا يكونون عليه لبدا ثم انهم تفرقوا عنه فسمعتهم يقولون يا رسول الله إن شقتنا بعيدة ونحن منطلقون فزودنا قال لكم الرجعى وما أتيتم عليه من عظم فلكم عليه لحم وما أتيتم من الروث فهو لكم تمر فلما ولوا قلت من هؤلاء قال هؤلاء جن نصيبين

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hicretten önce Mekke civarlarına çıkmıştı. Bana bir çizgi çekti ve buyurdu ki:

"Sana gelinceye kadar onlara hiçbir şey konuşma" sonra:

"Onlardan gördüğün bir şey seni korkutmasın" buyurdu. Sonra bir şey geldi ve oturdu. Bir de baktım ki zenci gibi siyah adamlar var. Onlar, Allah Teala'nın şu ayetinde anlattığı gibiydiler:

"**Etrafında neredeyse kümeleşiveriyorlar**" (Cin 19) sonra onlar ayrıldılar. Şöyle dediklerini işittim:

"Ey Allah'ın rasulü! Eğer bizden uzaklaşırsan biz de gideriz. Bize azık belirle" Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurdu:

"**Tezekler sizindir. Size getirilen kemikler üzerindeki etler sizindir. Size getirilen tezeklerin üzerindekiler sizin için hurmadır**." Onlar gidince ben:

"Onlar kimlerdi?" dedim.

"**Nusaybin cinleri idi**" buyurdu.[77]

Ez-Zerkeşî, el-Hadim adlı eserinde şöyle demiştir: "Cinlerin kemiklerle nasıl gıdalandığı soruldu. Zira o süprüntülere atılır ve bozulmaz. Cevaben denildi ki: Onlar onun kokusuyla beslenirler. Bu, Gazali'nin el-İhya'da söylediği görüştür.

ez-Zerkeşî dedi ki: "Bu, sünnetten gafilliktir." Sonra Müslim'deki İbn Mesud hadisini zikretmiştir.

Muslim, Ebu Davud ve Tirmizi, İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ

"**Sizden biri yediği zaman sağıyla yesin, içtiği zaman sağıyla içsin. Zira Şeytan soluyla yer ve soluyla içer**."[78]

İbn Abdilberr şöyle demiştir: "Bu hadiste şeytanların yediklerine ve içtiklerine delil vardır. Böyle sözler mecaza hamledilmezler. Yani sol elle yemeyi şeytan sever ve buna davet eder. Nitekim kırmızının şeytanın ziyneti olduğu ve sarığı büyütmeye şeytanın gıbta ettiği varid olmuştur. Yani kırmızı renk ve bu şekil sarık şeytanın ziynetidir ve ona davet eder. Bana göre bunun değeri yoktur ve hakiki anlamına imkan varken sözdeki bir şeyi mecaza hamletmenin anlamı yoktur.

Muslim ve Ebu Davud, Huzeyfe radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

77 **Zayıf**. Taberani (10/66) İbn Seyyidi'n-Nas Uyunu'l-Eser (1/181) Suyuti el-Hasais (1/228) Durru'l-Mensur (10/119) isnadında Musa b. Ubeyde er-Rabazi zayıftır.

78 **Sahih**. Muslim (2020) Ebu Davud (3776) Tirmizi (1800) Ahmed (2/8, 80) Beyhaki (7/277) Muvatta (1644) İbn Hibban (12/30) Ebu Avane (5/147) Ebu Ya'la (5584) Darimi (2036)

كُنَّا إِذَا حَضَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَعَامًا لَمْ يَضَعْ أَحَدُنَا يَدَهُ حَتَّى يَبْدَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنَّا حَضَرْنَا مَعَهُ طَعَامًا فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ كَأَنَّمَا يُدْفَعُ فَذَهَبَ لِيَضَعَ يَدَهُ فِي الطَّعَامِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ جَاءَتْ جَارِيَةٌ كَأَنَّمَا تُدْفَعُ فَذَهَبَتْ لِتَضَعَ يَدَهَا فِي الطَّعَامِ فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهَا وَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَسْتَحِلُّ الطَّعَامَ الَّذِي لَمْ يُذْكَرْ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ جَاءَ بِهَذَا الْأَعْرَابِيِّ يَسْتَحِلُّ بِهِ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ وَجَاءَ بِهَذِهِ الْجَارِيَةِ يَسْتَحِلُّ بِهَا فَأَخَذْتُ بِيَدِهَا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ يَدَهُ لَفِي يَدِي مَعَ أَيْدِيهِمَا

"Biz Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın yanında yemeğe oturunca, Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm yemeye başlamadıkça, kesinlikle elimizi yemeğe uzatmazdık. Bir seferinde yine O'nunla yemeğe oturmuştuk. Derken bir bedevi geldi, sanki arkasından bir iteni var gibi hemen elini yemeğe soktu. Rasûlullah aleyhissalâtu vesselâm elinden tuttu. Arkadan bir cariye (küçük kız çocuğu) geldi, sanki onun da arkasından iten biri vardı, alelacele o da elini yemeğe soktu. Aleyhissalatu vesselam onun da elinden tuttu. Ve şöyle buyurdu:

"**Muhakkak ki şeytan onu kendisine helal kılmak istedi, ben de elinden tuttum. Şu cariye geldi ve onunla yemeği kendine helal kılmak istedi, ben onun da elinden tuttum. Nefsim elinde olana yemin olsun şeytanın eli o ikisinin eliyle birlikte avucumdadır.**"[79]

Ebu Davud, Umeyye b. Mahşi'den rivayet ediyor:

79 **Sahih.** Ahmed (5/397) Ebu Davud (3766) Tahavi Muşkilu'l-Asar (3/85) Bezzar (7/287) Hakim (4/121) Ziya Muhtare (8/234) Ebu Avane (5/160) Elbani sahih dedi.

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– جَالِسًا وَرَجُلٌ يَأْكُلُ فَلَمْ يُسَمِّ حَتَّى لَمْ يَبْقَ مِنْ طَعَامِهِ إِلاَّ لُقْمَةٌ فَلَمَّا رَفَعَهَا إِلَى فِيهِ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ أَوَّلَهُ وَآخِرَهُ فَضَحِكَ النَّبِيُّ –صلى الله عليه وسلم– ثُمَّ قَالَ « مَا زَالَ الشَّيْطَانُ يَأْكُلُ مَعَهُ فَلَمَّا ذَكَرَ اسْمَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ اسْتَقَاءَ مَا فِى بَطْنِهِ »

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem otururken bir adam geldi ve besmele çekmeden yemeye başladı. Yemekten sadece bir lokma kaldı. Onu ağzına götürünce

"Bismillahi evvelihi ve ahirih (başında ve sonunda Allah'ın ismiyle)" dedi. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem güldü ve şöyle buyurdu:

"**Şeytan onunla beraber yemeye devam ediyordu. Allah'ın ismini zikredince karnındakileri kustu.**"[80]

Tirmizi ve Hakim, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ الشَّيْطَانَ حَسَّاسٌ لَحَّاسٌ فَاحْذَرُوهُ عَلَى أَنْفُسِكُمْ مَنْ بَاتَ وَفِى يَدِهِ رِيحُ غَمَرٍ فَأَصَابَهُ شَىْءٌ فَلاَ يَلُومَنَّ إِلاَّ نَفْسَهُ

"**Şeytan hislerin takipçisidir. Nefisleriniz hakkında şeytandan sakının. Her kim elinde yemek bulaşığı ve kokusu varken yatıp uyursa ve geceleyin kendisine bir şey olursa kendisinden başka kimseyi suçlamasın**"[81]

80 **Zayıf.** Ebu Davud (3768) Buhari Tarih (Taberani (1/291) Ahmed (4/336) Hakim (4/121) Ziya el-Muhtare (4/343) el-Elbani, isnadındaki el-Musenna b. Abdirrahman'ın mechul olduğunu söyleyerek zayıf dedi.

81 **Uydurma.** Hakim (4/132, 152) Tirmizi (1859) Begavi el-Ca'diyyat (1/415) Zehebi ve Elbani: uydurma dediler. İsnadında Yakub b. Velid vardır. O yalanla itham edilmiştir.

- İkinci kısmı **sahih** olarak gelmiştir. bkz.: Edebu'l-Mufred (1220) Beyhaki (7/276)

Müslim, Cabir radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

إِنَّ الشَّيطَانَ يَحْضُرُ أَحَدَكُمْ عِنْدَ كُلِّ شَيءٍ مِنْ شَأنِهِ ، حَتَّى يَحْضُرَهُ عِنْدَ طَعَامِهِ ، فَإِذَ سَقَطَتْ مِنْ أَحَدِكُمْ اللُّقْمَةُ فَليُمِطْ مَا كَانَ بِهَا مِنْ أَذَىً ، فَلْيَأكُلْهَا وَلاَ يَدَعْهَا لِلشَّيطَانِ

"**Muhakkak ki şeytan sizin her işinizde hazır bulunur. Hatta yemeklerinizde dahi hazır olur. Birinizin lokması düşerse onun üzerindeki ezayı gidersin, sonra yesin, şeytana bırakmasın**."[82]

Müslim ve Ebu Davud rivayet ediyorlar: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ : لاَ مَبِيتَ لَكُمْ وَلاَ عَشَاءَ وَإِذَا دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ أَدْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ فَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ أَدْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ وَالْعَشَاءَ

"**Kişi evine girdiğinde ve yemek yerken Allah Teâla'nın ismini zikrederse şeytan (arkadaşlarına):**

"Bu gece size kalacak yer yok" der. Eğer evine girerken Allah Teâla'nın ismini zikretmezse şeytan:

"Kalacak yer buldunuz" der. Yemek yerken Allah'ı zikretmezse:

"Kalacak yeriniz de var, yemeğiniz de" der."[83]

82 **Sahih**. Müslim (2033) Beyhaki Şuab (5/80) Humeydi (1234) Ahmed (3/301, 331) İbn Hibban (5253) Abd b. Humeyd (630, 1067) İbn Mace (3270, 3279) Tirmizi (1802) Darimi (et'ime 8)

83 **Sahih**. Muslim (2018) Ahmed (3/383) Hakim (2/436) Ebu Davud (3765) İbn Mace (3887) İbn Hibban (3/100) Beyhaki (7/276) Buhari Edebu'l-Mufred (1096) Nesai Sünenu'l-Kubra (6/52)

Cinlerin Aralarında Evlenmeleri

أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ

Allah Teâla'nın: "**Şimdi beni bırakıp da sizin düşmanınız olduğu halde bu İblisi ve onun soyunu dostlar mı ediniyorsunuz?**" (Kehf 50) ayeti cinlerin evlendiklerine delil getirilmiştir. bu ayet onların soyundan bahsettiği için cinlerin evlendiklerine delil olmaktadır.

Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ

"**Onlardan önce hiçbir insan ve cinnin dokunmadığı kadınlar vardır.**" (Rahman 56) Burada dokunmak ile kastedilen cimadır.

Derim ki: İbn Ebi Hatim ve el-Azamet'de Ebu'ş-Şeyh, Katade radıyallahu anh'den, "**Onun soyunu dostlar mı ediniyorsunuz**.." (Kehf 50) ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

هم أولاده يتوالدون كما يتوالد بنو آدم وهم أكثر عدداً

"Onlar âdemoğullarının çocuk yaptıkları gibi çocuk yaparlar. Onların sayısı daha çoktur."[84]

İbn Abdilberr, İbn Cerir, İbnu'l-Munzir, İbn Ebi Hatim ve Hakim, Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

إِنَّ الله جزأ الإِنْس وَالْجِنّ عشرة أجزاء: فتسعة منهم الجِنّ، والإِنْس جزء وَاحِدٍ، فلا يولد مِنَ الإِنْس ولد إلا ولد مِنَ الجِنّ تسعة،

84 **Hasen maktu**. İbn Ebi Hatim Tefsir (13904) Taberi (1/506) Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1685) Tefsiru'l-Begavi (5/179) Durru'l-Mensur (6/374)

"Muhakkak ki Allah insanları ve cinleri on cüz yaptı. Bunların dokuz cüzü cinler, bir cüzü de insanlardır. İnsanların bir çocuğu olduğunda cinlerin mutlaka dokuz çocuğu olur."[85]

Beyhaki, Şuabu'l-İman'da Sabit'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

بَلَغَنَا أَنَّ إِبْلِيسَ، قَالَ: يَا رَبِّ، إِنَّكَ خَلَقْتَ آدَمَ وَجَعَلْتَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ عَدَاوَةً فَسَلِّطْنِي، قَالَ: قِيلَ لَهُ: صُدُورُهُمْ مَسَاكِنُ لَكَ، قَالَ: رَبِّ زِدْنِي، قَالَ: لَا يُولَدُ لِآدَمَ وَلَدٌ إِلَّا وَلَكَ عَشْرَةٌ، قَالَ: رَبِّ زِدْنِي، قَالَ: تَجْرِي مِنْهُ مَجْرَى الدَّمِ، قَالَ: رَبِّ زِدْنِي، قَالَ: أَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ

"Bize ulaştığına göre İblis şöyle demiş:

"Ya Rab! Muhakkak ki sen Ademi yarattın ve benimle onun arasına düşmanlık koydun. Beni ona musallat ettin." Allah Teâla şöyle buyurdu:

"Onların göğüsleri senin meskenlerindir." İblis:

"Ya Rab! Benim için daha da artır" buyurdu ki:

"Âdem'in çocuğu olduğu zaman senin mutlaka on çocuğun olacak" İblis:

85 **Sahih mevkuf**. el-Bikali yoluyla Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan: Hakim (4/536) İbn Asakir (46/462) İbn Bişran Emali (2/62) Ebu Abdillah ed-Dekkak Meclis Fi Ruyetillah (531) Hakim'in sahih demesine Zehebi katılmıştır.
- el-Bikali yoluyla Abdullah b. Ömer radıyallahu anhuma'dan aynı isnad ile: İbn Ebi Hatim (9/236 no:14023) Taberi (18/524) Durru'l-Mensur (6/417)
- Amr (veya Amir) el-Bikali radıyallahu anh'den mevkuf olarak **sahih** isnad ile: Taberi (18/528) Abdurrazzak Tefsir (4/358) Amr el-Bikali'nin sahabe olduğu söylenmiştir.
- Selman adında kim olduğunu tesbit edemediğim birinden: Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (3/877) Suyuti el-Habaik (s.2) Durru'l-Mensur (6/315) isnadında bilinmeyen kimseler vardır.
- İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan **zayıf** isnad ile rivayet edilmiştir. Bkz.: İbn Kesir Tefsir (8/240)

"Ya Rab! Benim için artır" dedi. Buyurdu ki:

"**Atlılarınla ve yayalarınla üzerlerine haykır; mal ve çocuklar hususunda onlara ortak ol**" (İsra 64)[86]

عن الشعبي أنه سئل عن إبليس هل له زوجة؟ فقال : إن ذلك العرس ما سمعت به

İbnu'l-Munzir, eş-Şa'bî'den rivayet ediyor: Ona iblisin eşi olup olmadığı sorulunca şöyle cevap verdi:

"Ben bu düğünü işitmedim."[87]

İbn Ebi Hatim, Sufyan'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

باض إبليس خمس بيضات : وذريته من ذلك

"İblis beş yumurta çıkardı, zürriyeti bundan geldi."[88]

İnsanlarla Cinlerin Evlenmeleri

İnsanlarla cinlerin evlenmelerinin imkânsız olduğu söylenmiştir. Fakat doğrusu bunun mümkün olduğudur. Es-Sealibi şöyle dedi:

"İnsanlarla cinler arasında evlenmek ve çoluk çocuk sahibi olmak mümkündür. Zira Allah Teâla:

وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ

"**Mallarına, evlatlarına ortak ol**" (İsra 64) buyurmuştur.

86 **Sahih maktu**. Beyhaki Şuab (5/399 no: 7071) İbn Asakir (7/439) İbn Ebid-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (73) Durru'l-Mensur (6/298)

87 **Zayıf**. İbn Asakir (25/416) Tehzibu'l-Kemal (14/37) Durru'l-Mensur (6/374) Begavi Tefsiri (5/179) isnadında Mucalid vardır.

88 **İsnadını bulamadım**. İbn Ebi Hatim'in Tefsirinde bunu bulamadım. Durru'l-Mensur (6/374) Alusi Ruhu'l-Meani (15/295) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.50) - Mucahid'den **hasen** isnadla maktu olarak daha uzun metinle: Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1682) İbn Ebi Hatim (9/209) Durru'l-Mensur (6/374)

Hakîm et-Tirmizi ve İbn Cerir (et-Taberi) Mucahid'in şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

إذا جامع الرجل أهله و لم يسم انطوى الجان عَلَى إِحْلِيله فَيُجَامِع مَعَهُ

"Kişi hanımıyla cima ettiğinde besmele çekmezse cin onun cinsel organına hulul eder ve onunla beraber cima eder."[89] Bu yüzden Allah Teâlâ:

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ

"**Onlardan önce hiçbir insan ve cinin dokunmadığı kadınlar vardır.**" (Rahman 56) buyurmuştur.

Et-Tartuşi, Tahrimu'l-Fevahiş adlı eserinde "Muhannes (Çift Cinsiyetli) Neden Olur" babında şöyle der: "Bize Ahmed b. Muhammed rivayet etti, o; Ahmed b. Muhammed el-Kadı'dan, o da İbn Ahi b. Vehb'den, o da amcasından, o da Yahya'dan, o da İbn Cureyc'den, o Ata'dan, o da İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet etti; İbn Abbas radıyallahu anhuma dedi ki:

المخنثون اولاد الجن لان الله ورسوله نهيا أن يأتى الرجل امرأته وهى حائض فاذا أتاها سبقه اليها الشيطان فحملت فجاءت بالمخنث

"Muhannesler (çift cinsiyetliler) cin çocuklarıdır." İbn Abbas'a:

"Bu nasıl olur?" diye soruldu. O da şöyle cevap verdi:

"Muhakkak ki Allah ve Rasulü bir kimsenin hanımına hayızlı iken yanaşmasını yasaklamıştır. Eğer hayızlı iken

89 **Zayıf**. Taberi (23/65) Hakim et-Tirmizi Nevadir (1/384, 2/360) Salebi el-Keşf ve'l-Beyan (9/191) Begavi Tefsiri (7/454) Tefsiru İbn Kayyım (1/208, 2/126, 152) Fethu'l-Bari (9/229) Durru'l-Mensur (9/370) Şibli bunu merfu olarak kaydetmiştir: Akamu'l-Mercan (s.85) Elbani ed-Daife (5777)

yanaşırsa şeytan ondan önce davranır ve hamile kalır. Bu hamilelikten muhannes doğar."[90]

Buhari ve Muslim, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ : بِاسْمِ اللهِ ، اللهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا ، فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا

"**Sizden biriniz hanımına yaklaşmak istediği zaman "Bismillah, Allah'ım şeytanı bizden ve bizi rızıklandırdığın şeyden uzaklaştır" desin. Zira eğer bu ilişkilerinden çocuk olması takdir edilmişse şeytan ona asla zarar veremez.**"[91]

Es-Sealibi Fıkhu'l-Luga'da şöyle der: "İnsan ve cinden doğan çocuğa "el-Hunnes", insan ile cinlerin sihirbazından dünyaya gelene de "el-Amlûk" denilir.

Ebu'l-Meali b. el-Munca el-Hanbeli, Şerhu'l-Hidaye'de, "Benim yanımda bir cin var. Bir erkeğin kadına yanaştığı gibi bana gelir" diyen kadın hakkında: "Ona gusül gerekmez" demiştir. Bazı Hanefiler de inzal ve ihtilam gibi bir sebebin bulunmaması sebebiyle böyle fetva vermişlerdir.

Müellif (eş-Şibli) dedi ki: "Bunda şüphe vardır. Ona gusül gerekir. Zira inzal olmasa da bir erkekle cima eder gibi cima ettiğini bilmiştir."

90 **Zayıf.** Şibli Akamu'l-Mercan (s.78) İbn Adiy el-Kamil (7/216) Muhammed b. Tahir Makdisi Zehiratu'l-Huffaz (5671) Mizanu'l-İtidal (4/363) İbn Battal Şerhu'l-Buhari (9/143) isnadında Yahya b. Eyyub el-Gafiki vardır.

91 **Sahih**. Buhari (3109) Muslim (1434) Ahmed (1/216, 217, 220) Ebu Davud (2161) Tirmizi (1092) İbn Mace (1919) İbn Hibban (3/263) Tayalisi (2705) Darimi (2218) Humeydi (516) Taberani (11/422) el-Lalekai (338)

Şöyle denilmiştir: Belkıs'ın anne veya babası cinlerden idi. İbnu'l-A'la şöyle dedi:

"Onun babası bir cinle evlendi. Ona Reyhane bintu's-Seken denilirdi. Belkıs ondan doğmuştur... Ayaklarının arkasının hayvan tırnağı gibi olduğu, baldırında kıllar olduğu söylenmiştir. Süleyman aleyhisselam onu nikâhladı ve şeytanlara hamamlar yapmalarını ve (baldırındaki kıllarını gidermesi için) nevre taşı getirmelerini emretti.

Derim ki: Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te, İbn Merduye ve İbn Asakir, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

أَحَدُ أَبَوَى بَلْقِيس كان جِنِّيًّا

"**Belkıs'ın ebeveyninden biri cinlerden idi.**"[92]

İbn Ebi Şeybe ve İbnu'l-Munzir, Mucahid'den rivayet ediyorlar:

صاحبة سبأ كانت أمها جنية

"Sebe melikesinin annesi cinlerden idi."[93]

İbn Ebi Hatim, Zuheyr'den, Muhammed'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

وَهِيَ بِلْقَيْسُ)بِنْتُ شَرَاحِيلَ بْنِ مَالِكِ بْنِ الرَّيَّانِ،(وَأُمُّهَا فَارِعَةُ الْجِنِّيَّةُ

"Belkıs (bint Şerahil b. Malik b. Reyyan)'ın annesi cinlerden Faria'dır."[94]

92 **Zayıftır.** Taberi (19/106) Ebu'ş-Şeyh Azame (1096) İbn Asakir (69/67) İbn Adiy el-Kamil (3/369) Deylemi (4832) Salebi el-Keşf ve'l-Beyan (7/202) Durru'l-Mensur (7/436) Elbani Daifu'l-Cami (185) Daife (5778) hadis Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den sabit olmamıştır. Lakin bu manada israiliyat kaynaklı bazı sahih mevkuf rivayetler vardır.

93 **Hasen maktu**. Tefsiru Mucahid (2/473) Taberi (19/474) İbn Ebi Hatim (11/149) Fethu'l-Bari (8/505) Durru'l-Mensur (7/436)

94 **Sahih maktu**. İbn Ebi Hatim Tefsir (11/102) Durru'l-Mensur (7/435) İbn Kesir (6/186) Suyuti Mufhematu'l-Akran (s.17)

Yine İbn Ebi Hatim, İbn Cureyc'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

بِلْقَيْسُ)بِنْتُ ذِي شُرَيْحٍ(وَأُمُّهَا بِلْقَتَهُ

"Belkıs (bintu Zi-Şerh)'ın annesi Bilkata'dır."[95]

Hakiym (et-Tirmizi) ve İbn Merduye, Osman b. Hadir'den şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

كانت أم بلقيس امرأة من الجن يقال لها : بلقمة بنت شيصان

"Belkıs'ın annesi "Belkame (yahut Bel'ame veya Belgame) bintu Şeysan (yahut Şeysuban)" denilen bir kadın idi."[96]

İbn Asakir, el-Hasen (el-Basri)den rivayet ediyor:

عن الحسن أنه سئل عن ملكة سبأ فقال : إن أحد أبويها جني . فقال : الجن لا يتوالدون! أي أن المرأة من الإنس لا تلد من الجن

el-Hasen'e "Sebe melikesi'nin ebeveyninden birinin cinlerden olması" hakkında sorulunca dedi ki:

"Cinlerin çocukları olmaz. Yani kadın insanlardandı, cinlerden doğmamıştı."[97]

Hakiym et-Tirmizi, Nevadiru'l-Usul'de, Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyor:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيكُمْ الْمُغَرِّبُونَ قُلْتُ وَمَا الْمُغَرِّبُونَ قَالَ الَّذِينَ يَشْتَرِكُ فِيهِمْ الْجِنُّ

95 **Sahih maktu**. İbn Ebi Hatim Tefsir (11/102) Durru'l-Mensur (7/436) İbn Kesir (6/186) Suyuti Mufhematu'l-Akran (s.17)

96 **Hasen maktu**. Kurtubi (13/183) Durru'l-Mensur (7/436) Suyuti Mufhematu'l-Akran (s.17)

97 **İsnadını bulamadım**. İbn Asakir (69/67) Durru'l-Mensur (7/436) Alusi Ruhu'l-Meani (19/189) İbn Asakir bunu isnadsız olarak rivayet etmiştir.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Muhakkak ki sizden mugarrip olanlar vardır**" Dedim ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Mugarripler nedir?" şöyle buyurdu:

"**Onlar cinlerin ortak olduğu kimselerdir**."[98]

İbnu'l-Esir, en-Nihaye'de şöyle demiştir: "Onlara tek damardan girdikleri için veya uzak nesepten geldikleri için magripler denilmiştir." Denildi ki: "Cinlerin onlara ortak olması ile kastedilen onlara zinayı emretmesidir. Allah Teala'nın: "**Onların mallarına ve evlatlarına ortak ol**" (İsra 64) buyurması bu yüzdendir."

Nüzhetu'l-Muzakere adlı kitapta Zühri yoluyla Ubeydullah b. Abdillah b. Utbe b. Mesud'dan, o da Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

"Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh ile beraber Nehrevan'da harurilerle savaştım. Ali radıyallahu anh pazulu şahsı arıyordu. Onun kaçtığını haber verdiler.

"Onu bulun" dedi. Bundan sonra onu buldular. Dedi ki:

"Onu kim tanır?" topluluktan biri:

"Biz onu iyi tanırız. Adı Harkus'tur. Annesi şurada kalır" dedi. Ali radıyallahu anh annesine adam yolladı. Kadına:

"Bunun babası kimdir?" dedi.

"Bilmiyorum. Lakin ben cahiliyyede Medine'de ailemin koyunlarını güdüyordum. Üzerime siyah bir gölge kapandı ve ben ondan hamile kaldım. Bu o hamilelikten doğdu."[99] Allah en iyi bilendir.

---

98 **Zayıf.** Hakim et-Tirmizi (2/360) Ebu Davud (5107) Begavi Şerhu's-Sunne (12/166) Tefsiru'l-Begavi (5/106) Tefsiru's-Sem'ani (3/259) Kurtubi (10/289) ravilerinden Abdulaziz b. Curayc leyyin (gevşek)tir. Ümm Humeyd ise meçhuledir.

99 **Hasen.** Ebu Ya'la (2/298) Busayri İthaf (3464, 7481) Metalibu'l-Aliye (4560) Mecmau'z-Zevaid (6/235) Heytemi el-İnafe (s.47) Suyuti Hasaisu'l-Kubra

Cinlerle İnsanların Evlenmesinin Hükmü

Cinlerle insanların evlenmesinin şer'an caiz olup olmadığı meselesi âlimler arasında ihtilaflıdır:

Ebu Osman Said b. Abbas er-Razi, "el-İlham ve'l-Vesvese" kitabında cinlerle nikah babında şöyle demiştir:

"Mukatil bana Said b. Davud ez-Zubeydi'den şöyle dediğini nakletti:

كَتَبَ قَوْمٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ إِلَى مَالِكٍ يَسْأَلُونَهُ عَنْ نِكَاحِ الْجِنِّ وَقَالُوا: إِنَّ هُنَا رَجُلًا مِنْ الْجِنِّ يَخْطُبُ إِلَيْنَا جَارِيَةً يَزْعُمُ أَنَّهُ يُرِيدُ الْحَلَالَ . فَقَالَ: مَا أَرَى بِذَلِكَ بَأْسًا فِي الدِّينِ ، وَلَكِنْ أَكْرَهُ إِذَا وَجَدَ امْرَأَةً حَامِلًا قِيلَ لَهَا مَنْ زَوْجُكِ قَالَتْ مِنْ الْجِنِّ فَيَكْثُرُ الْفَسَادُ فِي الْإِسْلَامِ بِذَلِكَ

"Yemen halkından bir grup Malik b. Enes'e mektup yazarak cinlerle evlenmenin hükmünü sordular ve şöyle dediler:

"Burada cinlerden birisi bizden bir cariyeye talip oldu. Helal yoldan evlenmek istediğini söylüyor..." O da şöyle cevap verdi:

"Dinde bunun sakıncası olduğunu bilmiyorum. Lakin kadın cinden hamile kaldığı zaman ona: "Kocan kim?" diye sorulduğunda "Bir cindir" demesi hoşuma gitmez. Bu yol ile İslam'da fesat yayılabilir."[100]

(2/221) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/345) isnadında Ebu Maşer vardır. Heysemi; "Ebu Maşer zayıftır, hadisi yazılır" dedi. Ayrıca isnadında Eflah b. Abdillah b. Mugire meçhuldür.

- Ebu'l-Vadie Abbad b. Nesib'den hasen isnadla şahidini: Ahmed (1/141) Mecmau'z-Zevaid (6/235) İbn Kesir el-Bidaye (7/327) Heysemi: "Ravileri güvenilirdir" dedi. İbn Kesir ise: "Garib cidden" demiştir. Şuayb el-Arnaut "İsnadı hasen" dedi.

100 **Zayıf.** Suyuti El-Eşbah ve'n-Nezair (s.157) İbn Nuceym el-Eşbah ve'n-Nezair (1/328) Said b. Davud zayıf olup, İmam Malik'ten münker rivayetlerde bulunmuştur. Bkz.: Elbani Daife (12/606)

Ebu Bekr Bişr b. Halef – Ebu Asım – Süfyan es-Sevri – el-Haccac b. Ertat – el-Hakem yoluyla rivayet edildiğine göre el-Hakem cinlerle evlenmeyi mekruh görmüştür.[101]

Harb el-Kirmani Mesaili'nde Ahmed ve İshak'tan; Muhammed b. Yahya el-Katiî – Bişr b. Ömer – İbn Lehia – Yunus b. Yezid – ez-Zuhri yoluyla rivayet ediyor:

نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَنْ نِكَاحِ الْجِنِّ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem cinlerle evlenmekten yasakladı."[102]

Ukbe el-Asam er-Rifaî yoluyla: Katade'ye cinlerle evlenmek hakkında sordum, mekruh gördü. El-Hasen (el-Basri'ye) cinlerle evlenmek hakkında sordum o da mekruh gördü.[103]

İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf'ta; Bişr b. Yesar b. Abdillah – Ebu'l-Cuneyd el-Aziz – Ukbe b. Abdillah yoluyla rivayet ediyor:

أن رجلا أتى الحسن بن أبي الحسن فقال : يا أبا سعيد إن رجلا من الجن يخطب فتاتنا فقال الحسن : لا تزوجوه ولا تكرموه ، فأتى قتادة فقال : يا أبا الخطاب إن رجلا من الجن يخطب فتاة لنا فقال : لا تزوجوه ولكن إذا جاء فقولوا : إنا نحرج عليك إن كنت مسلما لما انصرفت عنا ولم تؤذنا فلما كان الليل جاء الجني حتى قام على الباب فقال : أتيتم الحسن فسألتموه فقال لكم : لا تزوجوه ولا تكرموه ، ثم أتيتم قتادة فسألتموه فقال : لا تزوجوه ولكن قولوا

101 **Zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya Hevatif (167) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/225) Haccac b. Ertat tedlis sigası ile rivayet etmiştir.

102 **Zayıf.** Levamiu'l-Envari'l-Behiye (2/225) Suyuti el-Eşbah ve'n-Nezair (s.257) Elbani Daife (6559) Elbani: "Münker" dedi. Rivayet mürsel olup ayrıca isnadında İbn Lehia zayıftır.

103 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Hevatif (170) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/225) Ukbe b. Abdillah el-Asam zayıftır.

له : إنا نحرج عليك إن كنت مسلما لما انصرفت عنا ولم تؤذنا قالوا : نعم فإنا نحرج عليك إن كنت رجلا مسلما لما انصرفت عنا ولم تؤذنا فانصرف عنهم ولم يؤذهم »

"Bir adam el-Hasen b. Ebi'l-Hasen'e geldi ve:

"Ey Ebu Said! Cinlerden bir adam kızlarımızla evlenmek istiyor" dedi. El-Hasen (el-Basri) şöyle dedi:

"Onu evlendirmeyin, ona ikram etmeyin." Bunun üzerine Katade'ye gitti ve şöyle dedi:

"Ey Ebu'l-Hattab! Cinlerden bir adam kızlarımızla evlenmek istiyor" o da:

"Onu evlendirmeyin! Lakin size geldikçe deyin ki: "Senden sıkıntıya düşüyoruz. Eğer müslümansan buradan git ve bize eziyet etme" dedi. Gece olunca cin geldi ve kapıda durup şöyle dedi:

"el-Hasen'e gidip sordunuz, size "onu evlendirmeyin ve ikramda bulunmayın" dedi. Katade'ye gelip sordunuz. O da size: "Onu evlendirmeyin. Lakin geldiğinde deyin ki: "Senden sıkıntıya düşüyoruz. Eğer müslümansan buradan git ve bize eziyet etme" dedi." Onlar bunun üzerine cine:

"Evet. Senden sıkıntıya düşüyoruz. Eğer müslümansan buradan gider ve bize eziyet etmezsin." Dediler. Bunun üzerine gitti ve onlara eziyet etmedi.[104]

İbn Ebi'd-Dunya – el-Fadl b. İshak – Kuteybe – Ukbe yoluyla rivayet ediyor: Katade'ye cinlerle evlenmek soruldu. O da bunu mekruh gördü. El-Hasen (el-Basri) şöyle dedi:

104 **Zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (168) Şibli Akamu'l-Mercan (s.86) İsnadında Ukbe b. Abdillah zayıftır. Bişr b. Beşşar (veya Yesar) meçhuldür.

خرجوا عليه نخرج عليك أن تسمعنا صوتك أو ترينا خلقك ففعلوا فذهب

"Onun yanına çıkın ve şöyle deyin: "Sesini işittiğimizde veya yaratılışını gördüğümüzde senden sıkıntıya düşüyoruz." Onlar da böyle yaptılar ve o da gitti."

قال حرب قلت لإسحاق رجل ركب البحر فكسر به فتزوج جنية قال مناكحة الجن مكروهة

Harb dedi ki: "İshak'a dedim ki: Bir adam denize açılmış ve kaybolmuş. Sonra bir cin kadını ile evlenmiş." Şöyle dedi:

"Cinlerle evlenmek mekruhtur."[105]

Hanefi imamlarından Şeyh Cemaluddin es-Sicistani, kendisine Fetava's-Siraciyye diye nispet edilen Munyetu'l-Mufti kitabında şöyle demiştir:

"İnsanlarla cinler arasında ve su insanları arasında evlilik caiz değildir. Çünkü cinler farklıdır."

Şeyh Cemaleddin el-İsnevi, kadılar kadısı Şerafuddin el-Barizi'ye sorulan sorular arasında şunu da zikretmiştir: "Şayet mümkünse, birisi cinlerden bir kadınla evlenmek isterse, onun için caiz olur mu olmaz mı? Çünkü Allah Teala:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

"**Size, kendi nefsinizden, kendisiyle huzura kavuşabileceğiniz eşler yaratıp aranıza sevgi ve merhamet koyması da O'nun delillerindendir.**" (Rum 21) buyurmuş ve insanlara ısınabilecek varlığın yine kendi cinsi olduğunu

105 **Sahih maktu**. Harb el-Kirmani Mesail (s.123)

açıklamıştır. Eğer biz buna caiz diyecek olursak – ki bu mesele İbn Yunus'a ait Şerhu'l-Veciz'de zikredilmiştir - birkaç meseleyle karşı karşıya kalırız.

Bunlardan biri; böyle bir nikah kıyıldığında koca mevkiinde olan erkek, cinlerden olan kadını kendisiyle ikamete zorlayabilir mi, zorlayamaz mı? İnsan şeklinden başka bir sıfata bürünmesini yasaklayabilir mi yasaklayamaz mı? Velisinin izni gibi nikahın sıhhat şartlarının onun hakkında geçerli olması için kendisine itimad edilir mi, edilmez mi? Nikahın manileri onun hakkında geçerli midir? Bu meselede onların hükümlerini kabul etmek caiz midir, değil midir? Onu beğenmediği bir kılıkta görüp de o yine kendi eşi olduğunu iddia ederse, ona inanarak cinsi münasebet kurulabilir mi, kurulamaz mı? Kemik, tezek gibi cinlerin yiyeceği olan şeyleri temin etmek için erkek zorlanabilir mi zorlanamaz mı?

El-Barizi şöyle cevap vermiştir: İnsan, şu iki ayetin ifade ettiği önemli manalardan dolayı bir cin kadını ile evlenemez: Allah Teala şöyle buyurmuştur:

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ

"**Oysa Allah, sizin için kendi nefislerinizden eşler yaratmış ve kendi eşlerinizden de size oğullar ve torunlar vermiş, sizi temiz yiyeceklerle rızıklandırmıştır.**" (Nahl 72)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

"**Size, kendi nefsinizden, kendisiyle huzura kavuşabileceğiniz eşler yaratıp aranıza sevgi ve merhamet koyması da O'nun delillerindendir.**" (Rum 21)

Müfessirler bu iki ayeti açıklarken "nefislerinizden" kelimesini cinsinizden ve türünüzden olarak tefsir etmişlerdir. Bunu; "**And olsun ki, size kendi nefislerinizden (yani âdemoğullarından) bir rasul gelmiştir**" (Tevbe 127) ayetiyle desteklemişlerdir. Zira amca kızlarından ve dayı kızlarından nikahı helal olanlar, Ahzab suresindeki şu ayetin mefhumuna dâhildir:

وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ

"...**amcanın kızlarını, halalarının kızlarını, dayının kızlarını, teyzelerinin kızlarını ve kendisini Peygambere hibe ettiği, Peygamberin de diğer mü'minler dışında onu sırf kendisine hâs kılarak nikâhlamayı istediği takdirde mü'min kadınları sana helâl kıldık.**" (Ahzab 50) usul ve fürudan nikâhı haram olanlar bunların dışındakilerdir. Kadınlardan mahrem olanlar ayetinde olduğu gibi bütün bunlar neseptedir. Ademoğulları ile cinler arasında nesep yoktur."

Müellif der ki: "Malik'ten bunun cevazı hakkında sözü geçmişti. O bunu, aksinin gerçekleşmemesi sebebiyle mekruh görmüştür. Bu da insanın cinlerden bir kadını nikâhlamasıdır. Bu âdemoğulları için ortaya çıkarılamaz ve bununla islam'da fesat artırılamaz."

Harb dedi ki: İshak bize, Merv halkından güvenilir bir şeyh olan Muhriz'den şöyle değini rivayet etti: Zeyd el-Ammî'nin şöyle dediğini işittim:

عن زيد العمي : اللهم ارزقني جنية قيل له يا أبا الحواري وما تصنع بها قال تصحبني في اسفاري حيث كنت كانت معي .

"Allah'ım! Beni cinlerden evlenebileceğim bir kadınla rızıklandır." Ona denildi ki:

"Ey Ebu'l-Havari! Onunla ne yapacaksın?" şöyle cevap verdi:

"Yolculuklarımda bana arkadaşlık eder, nerede olursam yanımdan ayrılmaz."[106]

Ebu Osman b. Said ed-Darimi, İttiba'u's-Sunen ve'l-Asar kitabında, Muhammed b. Humeyd er-Razi – Ebu'l-Ezher – el-A'meş – Becile'den bir şeyh yoluyla rivayet ediyor:

علق رجل من الجن جارية لنا ثم خطبها إلينا وقال إني أكره أن أنال منها محرما فزوجناها منه قال فظهر معنا يحدثنا فقلنا ما أنتم فقال أمم أمثالكم وفينا قبائل كقبائلكم قلنا فهل فيكم هذه الأهواء قال نعم فينا من كل الأهواء القدرية والشيعة والمرجئة قلنا من أيها أنت قال من المرجئة

"Cinlerden biri bir cariyemize asıldı kaldı ve bizden onu isteyerek haram işlemek istemediğini söyledi. Onu onunla evlendirdik. Aramızda şöyle bir konuşma geçti:

"Siz nesiniz?"

"Sizin gibi bir milletiz. Sizdeki gibi bizim de kabilelerimiz vardır."

"Sizde de bidat fırkaları var mı?"

"Evet, kaderiyye, Şia ve mürcie fırkaları bizde de vardır."

"Peki sen hangi mezheptensin?"

106 **Hasen maktu.** Harb el-Kirmani (s.123) Sefarini Levamiu'l-Envari'l-Behiyye (2/225) İbn Muflih el-Furu (2/426) Dumeyri Hayatu'l-Hayevan (1/210) Muhriz'in kim olduğunu tespit edemedim. Şayet o, Muhriz b. Vaddah el-Mervezi ise İbn Hacer onun hakkında: "Makbul", Zehebi: "Sika" demiştir.

"Ben mürcieyim" dedi.[107]

Ahmed b. Süleyman en-Neccad, Emali'sinde, (el-Hasen b.) Eslem b. Sehl (Bahşel el-Vasiti) – (Müslim'in şeyhlerinden biri olan) Ali b. el-Huseyn b. Süleyman Ebu'ş-Şa'sa el-Hadrami – Ebu Muaviye isnadıyla rivayet ediyor: el-A'meş'in şöyle dediğini işittim:

تَزَوَّجَ إِلَيْنَا جِنِّيٌّ فقُلْتُ له ما أحب الطَّعَامِ إليكم فقَالَ: الأَرزُ فقَالَ فَأَتَيْنَاه به فَجَعَلتُ أَرَى اللُّقَمَ تُرفَعُ، وَلاَ أَرَى أَحَداً فقُلْتُ: فِيْكُم من هَذِهِ الأَهْوَاءُ التي فينا قَالَ: نَعَمْ قُلْتُ فما الرافضة فيكم قال شرُّنا

"Bizden biri cinlerden bir kadınla evlendi. Ona dedim ki:

"Sizin en sevdiğiniz yiyecek nedir?"

"Pirinç pilavı" dedi. Onlara pilav getirildi. Yükselen lokmalara bakmaya başladım fakat kimseyi göremiyordum. Dedim ki:

"Sizde de bizdeki gibi fırkalar var mı?" o da:

"Evet" dedi.

"İçinizde Rafızi olanlar kimdir?" diye sordum.

"Onlar en şerlilerimizdir" dedi. Hafız Ebu'l-Haccac el-Mizzi dedi ki:

"Bu rivayetin el-A'meş' kadar ulaşan isnadı sahihtir."[108]

Ebu Bekir el-Haraiti; Ahmed b. Mansur er-Ramadi (- Davud es-Safedi – Ebu Muaviye ed-Darir – el-A'meş) den rivayet ediyor:

---

107 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1689) Şibli Akamu'l-Mercan (s.82) Ebu'ş-Şeyh'in isnadında Abdurrahman b. Megra vardır. Ebu Said Darimi'nin isnadında ise Muhammed b. Humeyd zayıftır. Becile'li şahıs da meçhuldür.

108 **Sahih maktu**. İbn Kesir Tefsir (8/242) İbnu'l-Arabi'nin Mucem'inden naklen; ed-Dakiki – Ali b. Hasen b. Süleyman – Ebu Muaviye – el-A'meş isnadıyla: Zehebi Siyeru A'lam (6/232) Sehavi el-Buldaniyyat (s.176) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.50)

شهدت نكاحا للجن بكوني قال وتزوج رجل منهم إلى الجن فقيل لهم أي الطعام أحب إليكم قالوا الأرز قال الأعمش فجعلوا يأتون بالجفان فيها الأرز فيذهب ولا نرى الأيدي

"Cinlerin nikahına şahit oldum. Bir adam cinlerden biriyle evlendi. Ona:

"En sevdiğiniz yemek nedir?" diye soruldu.

"Pirinç pilavı" dedi. El-A'meş dedi ki:

"Pirinç pilavıyla dolu kaplar geldi, gitti fakat elleri göremiyorduk."[109]

İbn Ebi'd-Dunya; Abdurrahman – Ömer – Ebu Yusuf es-Seruci isnadıyla rivayet ediyor:

جاءت امرأة إلى رجل بالمدينة فقالت إنا نزلنا قريبا منكم فتزوجني قال فتزوجها ثم جاءت إليه فقالت قد حان رحلينا فطلقني فكانت تأتيه بالليل في هيئة امرأة قال فبينا هو في بعض طرق المدينة إذ رآها تلتقط حبا مما يسقط من أصحاب الحب قال أفتبتغينه فوضعت يدها على رأسها ثم رفعت عينها إليه فقالت له باي عين رأيتني قال بهذه فأومأت بأصبعها فسالت عينه

"Bir kadın Medine'de bir adama gelip dedi ki:

"Biz size yakın bir yere indik. Benimle evlenir misin?" adam onunla evlendi. Aradan bir müddet geçtikten sonra kadın adama:

109 **Hasen maktu**. Haraiti Hevatifu'l-Can (s.18) Şibli Akamu'l-Mercan (s.82) isnadında Davud es-Safedi'nin hal tercemesini bulamadım. Eğer o Davud b. Süleyman ed-Dekkak es-Samiri ise saduktur.
- Ebu Bekir Muhammed b. Ahmed b. Ebi Şeybe, el-Kalaid adlı eserinde; Ümeyye – Ebu Süleyman el-Cuzcani – Ebu Muaviye – el-A'meş isnadıyla benzerini rivayet etmiştir. Bkz.: Şibli Akamu'l-Mercan (s.82)

"Buradan gitmemiz yakınlaştı, beni boşa" dedi. Kadın ona geceleri bir kadın kılığında geliyordu. Sonra onu Medine sokaklarında aşk avcılığı yaparken görünce:

"Onu istiyor musun?" diye sordu. Kadın elini başına koyup gözlerini adama doğru kaldırdı ve:

"Beni hangi gözünle gördün?" diye sordu. O da:

"Şununla" diyerek gözlerinden birine işaret etti. Bunun üzerine kadın o gözüne parmağıyla işaret etti ve adamın gözü aktı."[110]

Müellif (eş-Şiblî) dedi ki: Kadılar kadısı Husamuddin er-Razi el-Hanefi'nin oğlu kadılar kadısı Celaluddin Ahmed bana şöyle anlattı:

سفر والدي لإحضار أهله من الشرق فلا جزت البيرة ألجأنا المطر إلى أن نمنا في مغارة وكنت في جماعة فبينا أنا نائم إذا أنا بشيء يوقظني فانتبهت فإذا بامرأة وسط في النساء لها عين واحدة مشقوقة بالطول فارتعبت فقالت ما عليك من بأس إنما أتيتك لتتزوج ابنة لي كالقمر فقلت لخوفي منها على خيرة الله تعالى ثم نظرت فإذا برجال قد أقبلوا فنظرتهم فإذا هم كهيئة المرأة التي أتتني عيونهم كلها مشقوقة بالطول في هيئة قاض وشهود فخطب القاضي وعقد فقبلت ثم نهضوا وعادت المرأة ومعها جارية حسناء إلا أن عينها مثل عين أمها وتركتها عندي وانصرفت فزاد خوفي واستيحاشي وبقيت أرمى من كان عندي بالحجارة حتى يستيقظوا فما انتبه منهم أحد فاقبلت على الدعاء والتضرع ثم آن الرحيل فرحلنا وتلك الشابة لا تفارقني فدمت على هذا ثلاثة أيام فلما كان اليوم الرابع أتتني المرأة

110 **Zayıf.** Şibli Akamu'l-Mercan (s.83) meçhul ravileri vardır.

وقالت كأن هذه الشابة ما أعجبتك وكأنك تحب فراقها فقلت أي والله قالت فطلقها فطلقتها فانصرفت ثم لم أرهما بعد

"Babam beni ailesini doğudan getirmem için gönderdi. Elbira denilen yeri geçince yağmur başladı ve biz bir mağaraya sığındık. Bir cemaat halinde gece uyurken bir şeyin beni uyandırmakta olduğunu gördüm. Baktım ki uzunlamasına yarık tek bir göze sahip olan orta boylu bir kadın yanımda duruyor.

"Korkma! Sana bir zararım dokunmaz. Ben sana ay gibi güzel kızımı vermek için geldim" dedi. Korkumdan:

"Hayırlısı Allah'tan" dedim. Sonra baktım ki, bir sürü adam geldi. Hepsinin gözleri öyle uzunlamasına yarıktı. Aralarında kadı ve şahitler de vardı. Kıza benim nikahımı kıydılar. Sonra kadın gidip kızı aldı ve bana getirdi. Kızın da aynı annesi gibi tek ve uzunlamasına yarık bir gözü vardı. Buna rağmen gayet güzel ve genç bir kızdı. Korkudan ne yapacağımı bilemiyordum. Durmadan arkadaşlarımı uyandırmak için taşlar atmaya başladım. Fakat nafile. Uyanmadılar. Bu defa da dua ve niyaza başladım. Sonra oradan ayrılma zamanı geldi ve ayrıldık. Lakin genç kız yanımdan ayrılmıyordu. Onunla tam üç akşam o hal üzere kaldık. Dördüncü günü annesi çıkageldi ve:

"Galiba bu kızı beğenmedin ve ayrılmak istiyorsun" dedi.

"Evet" dedim.

"O halde onu boşa" dedi.

"Peki boşuyorum" dedim. Boşadım ve kadın kızı alıp uzaklaştı. Bir daha da görmedim.[111]

111 Şibli Akamu'l-Mercan (s.84)

Kadı Şihab b. Fadlallah'a "Ona yaklaşayım mı" diye sordum, hayır dedi.

Derim ki: es-Salah es-Safedi, Tezkire'sinde şöyle demiştir: "Hafız Fethuddin b. Seyyidinnas'ın el yazısından şöyle nakledilmiştir: Şeyhimiz Takıyuddin b. Dakik el-Iyd'in şöyle dediğini işittim:

"Şeyh İzzeddin b. Abdisselam şöyle dedi: "Ebu Bekir b. el-Arabi insanlarla cinlerin evlenmesine karşı çıkardı ve şöyle derdi:

"Cin latif bir ruhtur. İnsan ise yoğun bir cisme sahiptir. İkisi birleşemez." Sonra cinlerden bir kadınla evlendiğini ve onunla bir süre kaldığını, sonra onun kendisine bir deve kemiğiyle vurup yaraladığını – biz yüzünde bunun izini görüyorduk – ve kaçtığını iddia etti."[112]

Müteahhirin (sonrakiler) cinlerle evlenmekten bahsetmişler, bazıları yasaklamışlar ve şöyle demişlerdir:

"Nikâhın şartı, cinslerin birleşmesidir." Açık olan şu ki, bu caizdir. Zira onlar da kardeşlerimizdir.

Tevkifu'l-Ahkâm Ala Gavamidi'l-Ahkam kitabında şöyle demiştir: "Açık olan; onlarla nikahın caiz olmasıdır. Zira onlar rical olarak isimlendirilmişlerdir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlar hakkında; "**Kardeşlerimiz**" demiştir. Bunun caiz olduğunu gösteren hususlardan birisi de, Süleyman aleyhisselam'ın, annesi cinlerden olan Belkıs'ı nikâhlamış olmasıdır. Şayet cinlerin nikâhı caiz olmasaydı, anne veya babası cinlerden olan birisinin nikâhı da caiz olmazdı. Detaylandırmak gerekirse, cin gelip konuşur fakat kendisini göremezsek ve onu tanımazsak, nikâhı caiz değildir. Şahsını gösterir, biz de ona şahit olursak, imanını anlarsak tereddütle birlikte onun nikâhı caizdir.

112 Elbani ed-Daife (14/136)

El-İmad b. Yunus'tan şöyle dediği nakledilmiştir: "Cinleri nikâhlamak caiz değildir. Zira eşlerin ittifak etmesi ve bir cinste birleşmeleri nikâhın sıhhat şartıdır." Bu şart, herhangi bir delili olmayan şüpheli bir şarttır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlerle evlenmekten yasaklayan hadisi zina çocuklarına yorumlanmalıdır. Nitekim diğer bir hadiste şöyle buyrulmuştur:

لاتقوم الساعة حتى تكثر فيكم أولاد الجن

"**Aranızda cinlerin çocukları çoğalmadıkça kıyamet kopmaz**."[113]

Fevaidu'l-Ahbar adlı eserin sahibi şöyle demiştir: "Zina çocukları ile kastedilen şudur: Şüphesiz zina gizli olarak işlenir. Cinlerde aslolan gizli olmalarıdır. Bu hadis, zina kızları ile evlenmekten yasaklamaya yorumlanmalıdır. Bütün bunlar İbnu'l-İmad'ın sözleridir."[114]

Cinlerin Meskenleri

Genellikle cinler, otluklar, çöplükler, hamamlar gibi necis yerlerde bulunurlar. Bu yüzden hamamlarda ve deve ağıllarında namaz yasaklanmıştır. Zira buralar şeytanların yerleridir. Kabirlerde namaz kılmak şirke vesile olacağı için yasaklanmıştır.

Şeyhlik ve zahidlik iddia eden, tamamı şeriata muhalif olan işleri irtikap eden, dalalet ve bidat ehline gelince, onlar

113 **Zayıf.** Elbani Daife (5776) Kelabazi Miftahu'l-Meani (s.381) Elbani münker demiştir. İsnadında zayıf ve meçhul raviler vardır.

114 İbn Teymiyye Mecmuu'l-Fetava'da (19/39) şöyle demiştir: "İnsanlarla cinlerin evlenmesi ve bu evliliklerden çocuk olması sık karşılaşılan, meşhur bir durumdur." İnsanlarla cinlerin nikâhının mümkün olduğuna delalet eden hususlardan birisi de, Allah Teâla'nın cennet hurileri hakkında şöyle buyurmuş olmasıdır: "**onlardan önce hiçbir insan ve cinnin dokunmadığı kadınlar vardır**." (Rahman 56) Bu ayet, insanların ve cinlerin bu konuda selahiyetlerinin eşit olduğunu göstermektedir.

da sık sık namaz kılınması yasaklanan bu gibi yerlere gelip şeytanlarla karşılıklı konuşurlar. Onları görenler de keramet izhar ettiklerini sanırlar. Oysa yaptıkları iş kahinlerinkinden farksızdır. Putların içine girip putperestlere adet üstü işler gösteren sihirbazlar, güneş, ay ve yıldızlara tapanlar da böyle şeyler yaparlar. Bir takım tesbihler, elbiseler asarlar ve bundan medet beklerler. Ruhaniyetu't-Tevakib diye adlandırdıkları şeytanlar gelirler. Onların bazı ihtiyaçlarını karşılarlar. İstediklerini öldürtürler, dilediklerini hasta yaptırırlar veya sevdiklerini getirirler. Lakin farkına varmadan elde ettikleri zarar, kavuştukları yarardan daha büyük ve tehlikelidir. Çünkü onlara yarardan kat kat üstün zarar getirmektedirler. Doğruyu en iyi bilen Allah'tır.

Tirmizi, Nesai ve İbn Mace, Zeyd b. Erkam radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ هَذِهِ الْحُشُوشَ مُحْتَضَرَةٌ ، فَإِذَا أَتَى أَحَدُكُمُ الْخَلاَءَ فَلْيَقُلْ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ

"**Muhakkak ki şu otlukların sahibi vardır. Sizden biriniz helaya geldiği zaman "Erkek ve dişi şeytanlardan Allah'a sığınırım" desin**."[115]

Hadisin metninde geçen "Muhtedira" cinlerin hazır olduğu yer demektir. Eğer helaya giren dua ederse onların gözleri perdelenir ve avretini göremezler.

İbn Sunni, Enes radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

115 **Sahih.** İbn Ebi Şeybe (1/11) İbn Ebi Şeybe Müsned (515) Ebu Davud (6) Ahmed (4/369) Tayalisi (679) İbn Mace (296) Ebu Ya'la (7218) Bezzar (4312) Beyhaki (1/96) Nesai Kubra (6/93) Taberani (5/205) İbn Huzeyme (1/38) İbn Hibban (4/252) Hakim (1/298)

إِنَّ هَذِهِ الْحُشُوشَ مُحْتَضَرَةٌ فَإِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْخَلَاءَ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللَّهِ

"**Muhakkak ki şu otlaklar sahiplidir. Sizden biriniz helaya girdiğinde "Bismillah" desin**"[116]

Ahmed, Tirmizi ve İbn Mace Ali radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: (Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

سَتْرُ مَا بَيْنَ أَعْيُنِ الْجِنِّ وَعَوْرَاتِ بَنِى آدَمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُهُمُ الْخَلاَءَ أَنْ يَقُولَ بِسْمِ اللَّهِ

"**Cinlerin gözleri ile Ademoğullarının avretleri arasındaki örtü, onlardan birinin helaya girerken söylediği: "Bismillah" sözüdür**."[117]

Sahihayn'de Enes radıyallahu anh'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:)[118]

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem helaya girdiği zaman şöyle derdi:

اللَّهُمَّ إِنِّى أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ

"**Allah'ım! Erkek ve dişi şeytanlardan sana sığınırım.**"[119] Said b. Mansur bunun başına "Bismillahi" ziyadesiyle rivayet etmiştir.[120]

---

116 **Zayıf.** İbn Ebi Şeybe (1/11) İbn Sunni Amelu'l-Yevme ve'l-Leyle (no: 20) Taberani ed-Dua (356) Deylemi (6960) Elbani Daife (4738, 5042)

117 **Şahitleriyle Sahih**. İbn Mace (297) Tirmizi (606) Bezzar (454) Beyhaki Daavatu'l-Kebir (53) Elbani Sahihu'l-Cami (3611)
- Enes radıyallahu anh'den: İbn Sunni Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle (21)

118 Parantez içindeki bölüm Laktu'l-Mercan'ın matbu nüshasında düşmüştür. Bunu Akamu'l-Mercan'dan tamamladım.

119 **Sahih.** Buhari (142) Muslim (375) Ebu Davud (4) Tirmizi (5) Nesai (10) İbn Mace (296) Ahmed (3/99, 101) Beyhaki (1/95) İbn Carud el-Munteka (28)

120 **Zayıf.** Enes radıyallahu anh'den: Taberani Evsat (3/161, 7/10) Taberani ed-Dua (356) bu lafızla zayıftır. Bkz.: İbn Hacer Netaicu'l-Efkar (1/195)

Ebu Bekir b. Ebi Davud, el-Vesvese adlı kitabında İbrahim (en-Nehai)'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

لا تبل في فم البالوعة لأنه إن عرض منه شيء كان أشد لعلاجه

"Hela ağzına bevletmeyin. Zira ondan bir hastalık meydana gelirse etkisi büyük olur."[121]

Taberani, el-Azamet'te Ebu'ş-Şeyh, Delail'de Ebu Nuaym, Bilal b. Haris'ten şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

خرجنا مع رسول الله – صلى الله عليه وسلم – في بعض أسفاره فخرج لحاجته وكان إذا خرج لحاجته يبعد فأتيته بأداوة من ماء فانطلق فسمعت عنده خصومة رجال ولغطا لم أسمع مثلها فجاء فقال بلال فقلت بلال قال أمعك ماء قلت نعم قال أصبت وأخذه منى فتوضأ فقلت يا رسول الله سمعت عندك خصومة رجال ولغطا ما سمعت أحد من ألسنتهم قال اختصم عندي الجن المسلمون والجن المشركون سألوني أن أسكنهم فأسكنت المسلمين الجلس واسكنت المشركين الغور قلت ما الجلس وما الغور قال الجلس القرى والجبال والغور ما بين الجبال والبحار

"Yolculuklarından birinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber mola vermiştik. Hacet gidermek için çıktı. Ona su kapları götürdüm. Bir takım adamların gürültüler çıkararak onun yanında konuştuklarını duydum. Böylesini daha önce duymamıştım. O gelince dedim ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Yanında bazı kimselerin kavga ettiğini ve daha önce kimseden işitmediğim bir dil ile konuştuklarını duydum." Şöyle buyurdu:

121 **Hasen maktu.** İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:6) Şibli Akamu'l-Mercan (s.28)

"**Yanımda Müslüman cinlerle müşrik cinler davalaştı. Benden kendilerini yerleştirmem için yer istediler. Bunun üzerine Müslüman cinleri el-cules'e, müşrik cinleri de el-gavr'e yerleştirdim.**" Dedim ki:

"el-Cules ve el-gavr nedir?" şöyle dedi:

"el-Cules; köy ve dağlardır. El-Gavr ise dağlarla denizlerin arasında kalan yerlerdir."[122]

Malik, Muvatta'da kendisine şöyle ulaştığını zikretmiştir:

أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَرَادَ الْخُرُوجَ إِلَى الْعِرَاقِ فَقَالَ لَهُ كَعْبُ الْأَحْبَارِ لَا تَخْرُجْ إِلَيْهَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ بِهَا تِسْعَةَ أَعْشَارِ السِّحْرِ وَبِهَا فَسَقَةُ الْجِنِّ وَبِهَا الدَّاءُ الْعُضَالُ

Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh Irak'a çıkacağı zaman Ka'b el-Ahbar ona:

"Oraya gitme ey müminlerin emiri! Zira sihrin (veya kötülüğün) ve cinlerin (fasıklarının), onda dokuzu oradadır. Ayrıca orada şifa bulmaz hastalıklar vardır."[123]

Derim ki: Deylemi, Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

ستر ما بين أَعْيُنِ الجِنِّ وَعَوْرَاتِ بَنِي آدَمَ أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ الْمُسْلِمُ إِذَا أَرَاد أن يطرح ثِيَابَهُ : بسم اللَّه الذي لا إله إِلاَّ هُوَ

122 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1684) Taberani (1/371, 2/125) Ebu Nuaym Delail (2/168) İbn Ahi Mimi ed-Dekkak Fevaid (s.63) Yakut el-Hamevi Mucemu'l-Buldan (2/153) İbn Mace bir kısmını: (336) isnadında Kesir b. Abdillah b. Amr b. Avf zayıftır. Bkz.: Mecmau'z-Zevaid (1/203) Elbani Daifu'l-Cami (226) Daife (2074)

123 **Zayıf**. Muvatta (2/975) Mamer Cami (1075) el-İstizkar (8/520) İbn Asakir (1/159) Ebu Nuaym Hilye (6/23) Malik'in rivayetinde "Şerrin onda dokuzu" yerine "Sihrin onda dokuzu" lafzı iledir. İbn Asakir'in rivayetinde Amr b. Vakıd metruktur.

"**Cinlerin gözleri ile adem oğullarının avreti arasındaki örtü, Müslüman kimsenin elbisesini çıkarırken söylediği şu sözdür:**

"Bismillahillezi la ilahe illa huve (Kendisinden başka ilah olmayan Allah'ın adıyla)."[124]

Ebu Davud, Katade yoluyla Abdullah b. Sercis'ten rivayet ediyor:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– نَهَى أَنْ يُبَالَ فِى الْجُحْرِ. قَالَ قَالُوا لِقَتَادَةَ مَا يُكْرَهُ مِنَ الْبَوْلِ فِى الْجُحْرِ قَالَ كَانَ يُقَالُ إِنَّهَا مَسَاكِنُ الْجِنِّ

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem deliklere bevletmekten yasakladı." Katade'ye dediler ki:

"Deliklere bevletmek hakkında ne dersin?" şöyle dedi:

"Oraların cinlerin evi olduğu söylenmektedir." [125]

Ed-Dulabi, el-Kuna'da; Ebu Said radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

رأيت حسنا وحسينا يستنقعان وعليهما بردتان لهما فأعظمت ذلك لحال البردتين ، فقال : يا أبا سعيد أما علمت إِنَّ لِلْمَاءِ سُكَّانًا

124 **Şahitleriyle sahihtir** ancak rivayet Cabir radıyallahu anh'den değil, Enes radıyallahu anh'den gelmiştir. Deylemi (3513) İbn Sunni (272) Nevevi el-Ezkar (54) isnadı zayıftır. Ancak Ali, Ebu Said, Abdullah b. Mesud ve Muaviye b. Hayde radıyallahu anhum'den gelen rivayetlerle birlikte sahihtir. Bkz.: Elbani İrvau'l-Galil (1/88-90) Ebu'ş-Şeyh el-Azame (5/1668, 1670) Busayri İthaf (434) Bezzar (2/144) Taberani Evsat (3/67)

125 **Sahih.** Ebu Davud (29) Nesai (34) Ahmed (5/82) Hakim (1/186) Beyhaki (1/99) Şeyh Elbani rahmetullahi aleyh, müdellis bir ravi olan Katade'nin bunu Abdullah b. Sercis'ten işittiğini tasrih etmemesi sebebiyle zayıf saymıştır. Bkz.:Daifu'l-Cami (6003) Temamu'l-Minne (s.61) ancak Ahmed b. Hanbel, Ali b. El-Medini, İbn Huzeyme ve İbn Seken, Katade'nin İbn Sercis'ten işittiğini ifade etmişlerdir. Bkz.: Ahmed İlel (3/86, 284) İbn Hacer Telhis (1/106)

"Hasen ve Huseyn'i temizlenmiş olarak gördüm. Üzerlerinde iki hırka vardı. O hırkaları değiştirmek istedim. Bana dediler ki:

"Ey Ebu Said! Bilmez misin, suyun da sakinleri vardır."[126]

Abdurrazzak, el-Musannef'te Ebu Cafer Muhammed b. Ali'den rivayet ediyor: Hasen ve Huseyn Fırat'a girdiler. Her birinin üzerinde gömlekleri vardı. Sonra dediler ki:

إِنَّ لِلْمَاءِ ساكنًا

"Muhakkak ki suyun da sakinleri vardır."[127]

Ebu Na'ma Şerh'te şöyle demiştir: "Geceleri suyun sakinlerinin cinler olduğu söylenmiştir. Bu yüzden onlardan bir şey isabet etmesi korkusuyla oralara bevletmemek ve gusletmemek gerekir."

İbn Adiy el-Kamil'de Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

«نهَى رَسُول الله – صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسلم – أَن يتغوط الرجل فِي القرع من الأَرْض ، قيل : وَمَا القرع ؟ قَالَ : أَن يَأْتِي أحدكُم الأَرْض فِيهَا النَّبَات كَأَنَّمَا قُمْت قمامتها فَتلك مسَاكِن إِخْوَانكُمْ من الْجِنّ»

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yeryüzünün kar'a yerlerine defi hacet yapmayı yasakladı."

"Kar'a nedir?" denilince şöyle cevap verdi: "Biriniz otluk bir yere gelir ve evinde oturur gibi oturur. Oralar cinlerden kardeşlerinizin meskenidir."[128]

126 **Zayıf.** Dulabi el-Kuna (3/245) Bedru'l-Munir (2/390) Neylu'l-Evtar (1/319) isnadında meçhul raviler vardır.

127 **Zayıf.** Abdurrazzak (1/289) İbn Teymiyye Mecmuu'l-Fetava (21/339) isnadında Cabir el-Cu'fî zayıftır.

128 **Zayıf.** İbn Adiy el-Kamil (3/301) Bedru'l-Munir (2/314) İbn Tahir Zehiratu'l-Huffaz (1795)

Şeyh Veliyuddin el-Irakî, Şerhu Süneni Ebi Davud'da şöyle demiştir:

"Kar'a; baştaki kel yerler gibi, ekilen arazilerde boş kalan yerlerdir."

İbn Rifaa'nın el-Kinaye adlı eserinde el-Ashab şöyle demiştir:

"Helaya baş açık girmemek müstehaptır. Eğer bir şey bulamazsa cinlerden sakınmak için elbisenin kenarıyla baş örtülmelidir."[129]

Cinlerin Mükellef Oluşları

İbn Abdilberr şöyle dedi: "Bütün ulemaya göre ittifakla cinler mükellef ve muhataptırlar. Zira Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ

"**Ey Cin ve insan topluluğu**!" (En'am 130)

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ

"**Rabbinizin hangi nimetini yalanlayabilirsiniz**" (Rahman 13)

Er-Razi Tefsirinde şöyle demiştir: "Cinlerin mükellef olduklarına dair bütün âlimler ittifak etmişlerdir."

Derim ki: Allame İzzuddin b. Cemaa, Bed'ul-Emali şerhinde mükelleflerin üç kısım olduğunu söylemiştir: Bir kısmı ilk fıtrattan mükellef olan melekler, Adem ve Havva'dır. Bir kısmı ilk fıtrattan mükellef olmayan ademoğullarıdır. Bir

129 Bkz.: Mevahibu'l-Celil (1/390) Gazali el-Vasit (1/298) Keşşafu'l-Kına (1/59) bu konuda varid olmuş sahih bir delil yoktur.

kısmı hakkında da ihtilaf vardır. Onlar hakkında zahir olan ilk fıtrattan mükellef olduklarıdır. Bunlar da cinlerdir."

Cinlerden Nebi veya Rasul Var mıdır?

Selef'ten ve halef'ten alimlerin cumhuru cinlerden bir nebi veya bir rasul gelmediği görüşündedir. Bu görüş İbn Abbas, Mucahid, el-Kelbî ve Ebu Ubeyd'den rivayet edilmiştir.

Derim ki: İbn Humeyd, İbnu'l-Munzir ve İbn Ebi Hatim Mucahid'den rivayet ediyorlar:

عن مجاهد في قوله يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ لَيْسَ فِي الْجِنِّ رُسُلٌ، إِنَّمَا الرُّسُلُ فِي الإِنْسِ، وَالنِّذَارَةُ فِي الْجِنِّ ، وقرأ فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ

"**Ey cin ve insan topluluğu! Size kendi içinizden peygamberler gelmedi mi?**" (En'am 130) ayeti hakkında Mucahid şöyle dedi:

"Cinlerden rasuller yoktur. Rasuller ancak insanlardandır. Uyarı cinleri de kapsar." Sonra şu ayeti okudu:

"**Okuma bitince de uyarıcılar olarak kavimlerine dönmüşlerdi.**" (Ahkaf 29)[130]

İbnu'l-Munzir, İbn Cureyc'den;

في قوله { رُسُلٌ مِنْكُمْ } قال : رُسُلُ الرُّسُلِ { وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ }

"**Sizden rasuller**" (En'am 130) ifadesi hakkında şöyle dediğini rivayet etmiştir.

130 **Hasen maktu**. İbn Ebi Hatim (5/389, 6/25) Ebu Cafer en-Nehhas Meani'l-Kuran (2/492) Suyuti Durru'l-Mensur (4/135) Şevkani Fethu'l-Kadir (2/238)

"Burada geçen rasuller elçiler demektir." Sonra şu ayeti okudu:

"**uyarıcılar olarak kavimlerine dönmüşlerdi.**" (Ahkaf 29)[131]

İbn Cerir'in, ed-Dahhak'tan rivayetine göre; Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den önce cinlerden peygamber olup olmadığı hakkında sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

ألم تسمع إلى قول الله { يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ } يعني بذلك أن رسلاً من الإِنس ورسلاً من الجن { قالوا بلى }

"Allah Teâla'nın: "**Ey cin ve insan topluluğu! Size kendi içinizden peygamberler gelmedi mi?**" (En'am 130) ayetini işitmedin mi? Yani insanlardan ve cinlerden rasuller olmuştur demektir. Onlar da:

"Evet" dediler.[132]

İbn Cerir et-Taberi dedi ki: "ed-Dahhak'ın sözünü doğru bulanlar şöyle dediler: "Muhakkak ki Allah Teâla cinlere kendi cinslerinden gönderilmiş rasuller olduğunu haber veriyor. Onlar şöyle demişlerdir: İnsanlara gönderilen peygamberler aynı zamanda cinlere de gönderilmiştir. Allah cinleri gönderip insan peygamberleri dinletmiş ve onlar da kavimlerini uyarmak üzere dönmüşlerdir. Kavimlerini insan peygamberlerden duydukları ile uyardılar."[133]

İbn Hazm şöyle demiştir: "Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'den önce cinlere insan bir peygamber hiç gönderilmemiştir.

131 **Hasen maktu**. Suyuti Durru'l-Mensur (4/135) Fetava's-Subki (5/104) Sefarini Levamiu'l-Envar (2/223) İbn Cureyc'den hasen isnad ile Taberi (12/122) İbn Cureyc bu açıklamayı İbn Abbas radıyallahu anhuma'ya dayandırmıştır.

132 **Zayıf**. Taberi (12/121) Sa'lebi el-Keşfu ve'l-Beyan (4/191) Tefsiru'l-Begavi (3/190) Suyuti Durru'l-Mensur (4/135) isnadında Muhammed b. Humeyd er-Razi zayıftır.

133 Tefsiru't-Taberi (12/122)

İcma ile o rasullerin sonuncusudur. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً

"Peygamberler yalnız kendi kavimlerine gönderilirlerdi."[134] Yakinen biliriz ki onlar insanlar gibi uyarılırlar. Bu, onlardan da peygamberler geldiğini doğrular. Allah Teâla: "**Size kendi içinizden peygamberler gelmedi mi**" buyurmuştur.

Müellif dedi ki: ed-Dahhak'ın sözünü; İbn Cerir, İbn Ebi Hatim, sahih kaydıyla Hakim ve Şuab'da Beyhaki'nin İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şu rivayeti destekler:

أنه قال : {الله الذي خلق سبع سماوات ومن الأرض مثلهن} قال : سبع أرضين في كل أرض نبي كنبيكم ، وآدم كآدم ، ونوح كنوح ، وإبراهيم كإبراهيم ، وعيسى كعيسى

"Allah Teâla'nın: "**ve yerden de bir o kadarını yaratan**" (Talak 12) ayeti hakkında şöyle dedi:

"Yedi kat yer vardır. Her katta sizin peygamberiniz gibi bir peygamber, Âdem gibi bir Âdem, Nuh gibi Nuh, İbrahim gibi İbrahim, İsa gibi İsa vardır."[135]

Müfessirlerin çoğunluğun cinlerden bir topluluğun Allah tarafından gönderilmiş rasuller olmadığını ancak Allah'ın onları yeryüzüne gönderdiğini, Âdemoğullarından olan

134 **Sahih**. Buhari (335) ve Müslim (521) Cabir radıyallahu anh'den rivayet etmişlerdir.

135 **Sahih mevkuf**. İbn Ebi Hatim Tefsir (10/3361) Hakim (2/535) Beyhaki el-Esma ve's-Sıfat (799-800) Zehebi el-Uluv (160) Fethu'l-Bari (6/293) Zehebi; ravileri güvenilirdir dedi. Beyhaki: "İbn Abbas radıyallahu anhuma'ya kadar ulaşan isnadı sahihtir, fakat metni şazdır" dedi. İsrailiyattan alınmışa benziyor. Allahu a'lem.

peygamberleri dinleyerek cinlerden olan kavimlerine döndüklerini ve onları uyardıklarını belirtmişlerdir.

Derim ki: es-Subki Fetava'sında - Zemahşeri'nin de naklettiği gibi - Kelbi'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem gönderilmeden önceki rasuller insanlara gönderilirdi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ise hem insanlara hem de cinlere gönderilmiştir."[136]

Bu, Dahhak'ın cinlerin rasullerinin kendi cinslerinden olduğuna dair sözüne uygun değildir. Bilakis burada insanlara gönderilenlerle kastettiği şey; sadece onlara muhatap olmalarıdır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hem insanlara hem cinlere muhatap olması gibi değildir. Lakin onlar insanlardan işitirler, iman ederler, sonra da işittikleri ile amel ederlerdi. Bunu el-Vahidi, el-Kelbi'yi; "Onlar (cinlerin peygamberleri) sadece ademoğullarından idi" diyenler arasında zikrederek açıklamaktadır.

"**Size kendi içinizden rasuller gelmedi mi?**" (Enam 130)

Bir topluluk şöyle demiştir: "Rasuller insanlardan idi. Lakin Allah cinlerden bir topluluğu rasullerin sözlerini dinlemek için göndermiş ve onlar da cinlerden olan kavimlerine gelerek işittiklerini anlatmışlardır."

es-Subki şöyle demiştir: Şüphe yok ki geçmiş ümmetlerden olan cinler, bu ümmetin mükellef olmaları gibi mükelleftirler. Teklif ancak Allah'ın rasulünden işittikleri veya ondan tasdik ettikleri iledir. Bu rasulün insanlardan veya cinlerden olması hususunda kesin bir delil gelmemiştir. Kuranın zahiri ed-Dahhak'ın söylediği gibidir. Çoğunluk buna muhalefet etmiştir. Bu konuda ileri gitmenin faydası yoktur. Onların

136 Fetava's-Subki (5/104) Zemahşeri Keşşaf (2/63) Begavi (2/160) Sa'lebi el-Keşfu ve'l-Beyan (4/191) Kurtubi (7/86) Tefsiru'n-Nisaburi (3/357)

insanlardan olan rasullerin gönderildiğini işitmiş olmaları bize yeter. Allah Teâla onların şöyle dediklerini anlatmıştır:

"**Biz Musa'dan sonra indirilen bir kitap dinledik...**" (Ahkaf 30) Bu ayet onların Musa aleyhisselam'ın şeriatına iman ettiklerini gösterir. Şeytanları da Allah Teala Süleyman aleyhisselam'a musahhar kılmıştır. Onlar israiloğullarının şeriatı ile emrolunmuşlardı. Lakin onların müstakil bir şeriatı var mıydı, yoksa Musa aleyhisselamın şeriatına mı muhatap idiler? Bazı insanların bu hususta tevakkuf ettiklerini gördüm. Allah Teâla rasullerle onlara vaadde bulunarak şöyle buyurmuştur:

"**Nuh'a ve peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik**" bunlar es-Sübkinin sözleridir.

İbn Ebi Hatim Katade'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

ليس كل الجن سخر له كما تسمعون { وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ}

"Bütün cinler ona musahhar (Süleyman aleyhisselam'ın emrine amade) değildi. Allah Teala şöyle buyurmuştur: "**Cinlerden bir kısmı da, onun önünde Rabbının izniyle çalışırdı. Bunlardan, emrimizden çıkan olursa, ona şiddetli dünya azabı tattırırdık.**" (Sebe 12)[137]

Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in İnsanlara ve Cinlere Gönderilmesi

Müslümanlardan hiçbir taife Allah Teala'nın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i insanlara da cinlere de göndermiş olduğu hususunda ihtilaf etmemiştir. Sahihayn'deki şu hadis bunu ifade etmektedir:

137 **Hasen maktu**. Taberi (20/364) Durru'l-Mensur (8/223)

بُعِثْتُ إِلَى الأَحْمَرِ وَالأَسْوَدِ

"**Kırmızı ve siyaha gönderildim.**"[138]

Vesime b. Musa[139], İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

أُرْسِلْت إِلَى الْجِنِّ وَالْإِنْسِ وَإِلَى كُلِّ أَحْمَرَ وَأَسْوَدَ

"**İnsanlara ve cinlere, her kırmızı ve siyaha gönderildim.**"[140]

İbn Abdilberr şöyle dedi: "Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in diğer peygamberlerden fazla olarak; insanlara

138 **Sahih.** Muslim (521, 1191) Tayalisi (472) Ahmed (1/250, 5/145) İbn Hibban (14/375) Hakim (2/460) Darimi (2/295) Ebu Davud (831) Ziya Muhtare (1655)

139 Ebu Yezid Vesime b. Musa el-Veşşa tarihçidir. 237 (851 miladi) yılında vefat etmiştir. Ahbaru'r-Ridde adlı eseri vardır. Bkz.: Vefayatu'l-A'yan (2/171) Cezvetu'l-Muktebis (341) Zirikli A'lam (8/110)

140 **Sahih ligayrihi.** Ebu Nuaym Delail (1/32) Suyuti el-Hasais (2/338) Subki Fetava (5/69) es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (10/389) isnadında Osman b. Ata el-Horasani zayıftır.

- İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şahidi: Beyhaki (2/433) Beyhaki Delail (6/92) Bezzar (4776, Keşfu'l-Estar-2366, 2441) Buhari Tarihu'l-Kebir (4/114) İbn Receb Fethu'l-Bari (2/25) Heysemi; "İsnadında tanımadığım kimseler var" demiştir. Derim ki; Salim Ebu Hammad dışında ravileri bilinen kimselerdir. Ebu Hatim Salim hakkında "Meçhuldür. Ubeydullah b. Musa'dan başkasının ondan rivayette bulunduğu bilinmiyor" demiştir. Derim ki; Salim'den; Kirmani b. Amr, İsmail b. Sabih el-Yeşkuri ve Ubeydullah b. Musa rivayette bulunmuşlardır. Bkz.: Zehebi Tarihu'l-İslam (3/218) Eğer o Salim el-Hayyat ise İbn Hacer onun hakkında "Saduk, ezberi iy değildir" demiştir.
- Ubade b. Samit radıyallahu anh'den şahidi: İbn Ebi Hatim Tefsirinde (9/312) Darimi er-Reddu Ale'l-Cehmiyye (296) Ebu'l-Kasım İbn Abdilhakem Futuhu Mısır ve Ahbaruha (s.298) İbn Receb Fethu'L-Bari (2/26) ismi belirtilmeyen bir ravi yoluyla rivayet etmiştir. Orada: "**Kırmızı ve siyaha gönderildim ve bana cinleri de uyarmam emrolundu**…" şeklinde geçmektedir.
- Mücahid b. Cebr bir önce geçen Ebu Zerr radıyallahu anh hadisini rivayet ederken: "Kırmızı; insanlar, siyah; cinlerdir" demiştir. Bkz.: Ahmed (5/145) Busayri İthaf (3656) İbn Hacer İthafu'l-Mahere (14/169) isnadı sahihtir.
- Müslim'in Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayetinde "Bütün halka gönderildim" şeklinde geçer. Bu ifade cinleri de kapsamaktadır. Müslim (523, 1195) Ebu Avane (1/330) Ahmed (2/411) Tirmizi (1553) İbn Mace (567) Beyhaki (2/433, 9/5) İbn Hibban (6/87, 14/311) Ebu Ya'la (11/377) Deylemi (4334)

ve cinlere müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderilmiş Allah'ın rasulü olduğunda ihtilaf yoktur."[141]

İmamu'l-Harameyn el-İrşad'da şöyle der: "Zaruri olarak biliriz ki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem insanlara ve cinlere gönderilmiştir."

Şeyh Ebu'l-Abbas İbn Teymiyye şöyle demiştir[142]: "Allah Teâla Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i insanlara ve cinlere göndermiş, ona iman etmelerini, Allah ve rasulünün helal kıldığını helal, haram kıldığını haram saymalarını, Allah ve rasulünün sevdiklerini sevip, sevmediklerini de sevmemeyi vacip kılmıştır... İnsanlardan ve cinlerden Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in risaletine dair hüccet ikame edilen herkes ona iman etmezse, kendilerine rasuller gönderilen diğer kafirler gibi Allah'ın azabına müstahak olur. Bu, Sahabe, Tabiin, Müslümanların imamlarının ve Ehli Sünnet ve'l-Cemaat ile diğer Müslümanların üzerinde ittifak ettikleri bir asıldır. Allah Teala şöyle buyurmuştur:

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

"**Hani bir ara cinlerden bir gurubu Kur'ân dinlemeleri için sana yöneltmiştik. Onun yanına gelince, birbirlerine "susun" demişler, okuma bitince de uyarıcılar**

141 İbn Abdilberr et-Temhid (11/117) Fethu'l-Bari (6/345)

142 Mecmuu'l-Fetava (19/9) Fethu'l-Bari (6/345)

olarak kavimlerine dönmüşlerdi. Onlara demişlerdi ki: "Ey kavmimiz! Biz Musa'dan sonra, Muhammed'e indirilen, kendinden öncekileri doğrulayan, hakka ve dosdoğru yola hidayet eden bir kitap dinledik. Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine icabet edin ve ona inanın ki Allah, sizin için günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın ve sizi o acı azâbtan korusun. Kim Allah'ın davetçisine icabet etmezse yeryüzünde Allah'ı aciz bırakıp kendini kurtaramaz. Kendisinin O'ndan başka dostları olamaz. Böyleleri apaçık bir sapıklık içindedir." (Ahkaf 29-32)

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

"**De ki: "Cinlerden bir gurup benden Kur'an dinlemiş ve şöyle demişlerdi: Biz, doğru yola ileten hayret verici bir Kur'an dinledik ve ona îman ettik. Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız.**" (Cin 1-2) Bu surenin tamamı, insanlara cinlerin durumunu bildirmek ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlere de gönderilmiş olduğunu bildirmek için indirilmiştir.

İbn Cerir, Taberani ve İbn Merduye İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

(وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ) الآية، قال: كانوا تسعة نفر من أهل نصيبين، فجعلهم رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم رسلا إلى قومهم.

"**Hani bir ara cinlerden bir gurubu Kur'ân dinlemeleri için sana yöneltmiştik**" ayeti hakkında şöyle dedi: "Onlar

Nusaybin halkından dokuz kişi idi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onları kavimlerine elçi olarak tayin etti."[143]

İbn Ebi Şeybe, Ahmed b. Munî, sahih kaydıyla Hakim, İbn Merduye, Delailu'n-Nubuvve adlı eserlerinde Ebu Nuaym ve Beyhaki İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

هَبَطُوا عَلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم وَهُوَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ بِبَطْنِ نَخْلَةٍ فَلَمَّا سَمِعُوا ، قَالُوا : أَنْصِتُوا وكانوا تسعة فَأَنْزَلَ اللَّهُ , عَزَّ وَجَلَّ , {وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْءَانَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ ...} الآيَةَ إِلَى قَولِهِ: {ضَلالٍ مُبِينٍ}

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Batn-ı Nahle'de Kuran okuyorken cinler indiler ve onu işitince "susun" dediler. Onlar dokuz kişi idiler. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle Ahkaf suresinin 29-32. Ayetlerini indirdi."[144]

Buhari ve Muslim Mesruk'tan rivayet ediyorlar: İbn Mesud radıyallahu anh'e Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlerin Kur'an dinledikleri gece cinleri kim haber verdi?" diye sordum. Dedi ki:

آذَنَتْ بِهِمْ شَجَرَةٌ

"Onların gelişi bir ağaç tarafından haber verildi"[145]

Es-Süheylî Tefsir'de şöyle demiştir: "Onlar Yahudi idi. Bu yüzden "Musa'dan sonra" demişler, "İsa'dan sonra" dememişlerdir."

143 **Hasen mevkuf**. Taberi (22/135) Taberani (11/256) Durru'l-Mensur (9/159) İbn Adiy el-Kamil (7/22) Taberi'nin rivayetinde: "Yedi kişi" şeklinde geçer.

144 **Hasen**. Beyhaki Delail (2/100) Ebu Nuaym Delail (1/294) Hakim (2/495) Zehebi de sahih demiştir. İbn Muni'den naklen: Busayri İthaf (6336) Durru'l-Mensur (9/159) Beyhaki'nin rivayetinde yedi kişi idiler şeklindedir.

145 **Sahih**. Buhari (3646) Muslim (450) Humeydi (123)

Vakıdi ve Delail'de Ebu Nuaym; Ebu Cafer'den rivayet ediyor:

"Cinler Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e nübüvvetin 11. Yılının Rebiulevvel ayında geldiler"[146]

İbn Ebi Hatim, Mucahid'den Ahkaf suresinin 29. Ayetinin tefsiri hakkında şöyle dediğini rivayet ediyor:

كَانُوا سَبْعَةَ نَفَرٍ، ثَلاثَةً مِنْ أَهْلِ حِرَّانَ، وَأَرْبَعَةً مِنْ أَهْلِ نَصِيبِينَ، وَكَانَتْ أَسْمَاؤُهُمْ: حَيٌّ، وَحَسِّيٌّ، وَمَسِّيٌّ، وَشَاصِرٌ، وَنَاصِرٌ، وَالْأَرْدُ، وَإِبْيَانُ، وَالْأَحْقَمُ

"Onlar yedi kişi idiler. Üçü Harran'lı, dördü Nusaybin halkından idi. Onların isimleri; Hassî Messî, Şasir, Nasir, el-Erd, İbyan ve el-Ahkam idi."[147]

İbn Ebi Hatim İkrime'den rivayet ediyor:

هُمُ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا، جَاءُوا مِنْ جِزِيرَةِ الْمَوْصِلِ

"Onlar on iki kişi idiler ve Mavsıl adasından gelmişlerdi."[148]

Ömer b. Abdilaziz İle Konuşmaları

Beyhaki, Ebu Ma'mer el-Ensari'den rivayet ediyor:

بَيْنَمَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَمْشِي فِي أَرْضٍ فَلَاةٍ فَإِذَا حَيَّةٌ مَيِّتَةٌ فَكَفَّنَهَا بِفَضْلَةِ مِنْ رِدَائِهِ وَدَفَنَهَا فَإِذَا قَائِلٌ يَقُولُ يَا سُرَّقُ اشْهَدْ لَسَمِعْت رَسُولَ اللهِ – صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ – يَقُولُ لَك: «سَتَمُوتُ بِأَرْضِ

146 **Zayıf**. Ebu Nuaym Delail (1/302) Durru'l-Mensur (9/160) isnadında Vakıdi metruktur.

147 **Zayıf.** İbn Ebi Hatim (12/226) İbn Kesir Tefsir (7/297) Durru'l-Mensur (9/159) Suyuti Mufhematu'l-Akran (s.22) isnadında ismi belirtilmeyen bir ravi vardır.

148 **Zayıf.** İbn Ebi Hatim Tefsir (12/226) Kurtubi (16/213) İbn Kesir (7/295) Durru'l-Mensur (9/159) isnadında Hafs b. Ömer el-Adeni zayıftır.

فَلَاةٍ فَيُكَفِّنُك وَيَدْفِنُك رَجُلٌ صَالِحٌ « ، فَقَالَ مَنْ أَنْتَ – يَرْحَمُك اللّٰهُ – فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ الْجِنّ الّذِينَ تَسَمّعُوا الْقُرْآنَ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ – صَلّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ – لَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ إلّا أَنَا وَسُرّقٌ وَهَذَا سُرّقٌ قَدْ مَاتَ

"Ömer b. Abdilaziz bir sahrada Mekke'ye doğru yürüyordu. Ölmüş bir yılan görünce elbisesinden bir parça koparıp sardı ve defnetti. Sahibini göremediğimiz gaipten bir ses:

"Allah'ın rahmeti üzerine olsun ey Surrak! Şehadet ederim ki Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"**Ey Surrak'! Sen ıssız bir arazide öleceksin. Seni ümmetimin hayırlısı defnedecektir**." Dedi. Bunun üzerine Ömer b. Abdilaziz:

"Sen kimsin? Allah sana rahmet etsin" dedi. O da:

"Ben cinlerden bir adamım. Bu da Surrak'tır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biat eden cinlerden benden ve Suurak'tan başka kimse kalmamıştı. İşte Surrak öldü."[149]

(Ebu Ubeyd Kasım) b. Sellam, Ebu İshak es-Sebi'î yoluyla şeyhlerinden, onlar da İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

أَنّهُ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللّٰهِ – صَلّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ – يَمْشُونَ فَرُفِعَ لَهُمْ إعْصَارٌ ثُمّ جَاءَ إعْصَارٌ أَعْظَمُ مِنْهُ ثُمّ انْقَشَعَ فَإِذَا حَيّةٌ قَتِيلٌ فَعَمَدَ رَجُلٌ مِنّا إلَى رِدَائِهِ فَشَقّهُ وَكَفّنَ الْحَيّةَ بِبَعْضِهِ وَدَفَنَهَا . فَلَمّا جَنّ اللّيْلُ إذَا امْرَأَتَانِ تُتَسَاءَلَانِ أَيّكُمْ دَفَنَ عَمْرَو بْنَ جَابِرٍ ؟

149 Rivayet yolları ile **Hasendir**. Beyhaki ed-Delailu'n-Nubuvve (6/494) İbn Asakir Tarihu Dımaşk (45/146) İbn Hacer el-Askalani el-İsabe (3/45) Kurtubi (16/214) es-Suheylî Ravdu'l-Unf (1/354) Suyuti el-Hasais (1/233) İbn Hacer el-Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.49) Kemaleddin ed-Dumeyri Hayatu'l-Hayevan (1/203) Beyhaki rivayet yolları ile hasen olduğuna işaret etmiştir.

فَقُلْنَا : مَا نَدْرِي مَنْ عَمْرُو بْنُ جَابِرٍ ؟ فَقَالَتَا : إِنْ كُنْتُمْ ابْتَغَيْتُمْ الْأَجْرَ فَقَدْ وَجَدْتُمُوهُ . إِنّ فَسَقَةَ الْجِنّ اقْتَتَلُوا مَعَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُمْ فَقُتِلَ عَمْرٌو ، وَهُوَ الْحَيّةُ الّتِي رَأَيْتُمْ وَهُوَ مِنْ النّفَرِ الّذِينَ اسْتَمَعُوا الْقُرْآنَ مِنْ مُحَمّدٍ – صَلّى اللّهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ – ثُمّ وَلّوْا إلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ

"İbn Mesud radıyallahu anh Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir grupla yürürken büyük bir kasırga çıktı. Sonra daha büyük bir kasırga çıktı. Kasırga dinince öldürülmüş bir yılan gördüler. Bizden birisi gömleğinden parça yırttı ve yılana kefen olarak sardı. Sonra da defnetti. Gece olunca iki kadın gelerek sordular:

"Amr b. Cabir'i hanginiz defnetti?" biz:

"Amr b. Cabir kimdir bilmiyoruz" dedik. Onlar:

"Eğer ecir arıyorsanız onu buldunuz. Zira cinlerin fasıkları müminleriyle savaştılar ve Amr öldürüldü. Gördüğünüz yılan o idi. O Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den Kuran dinleyen sonra da kavimlerine uyarıcı olarak dönen cinlerden biri idi."[150]

İbn Ebi'd-Dunya; Muhammed b. Abbad b. Musa el-Uklî – Muttalib b. Ziyad es-Sekafi – Ebu İshak yoluyla rivayet ediyor:

أن ناسا من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم كانوا في مسير لهم وإن حيتين اقتتلتا فقتلت إحداهما الأخرى فعجبوا من طيب ريحها وحسنها، فقام بعضهم فلفها في خرقة ثم دفنها، فإذا قوم يقولون السلام عليكم – لا يرونهم – إنكم دفنتم عمرا إن مسلمتنا وكفارنا

150 **Zayıf.** Suheylî Ravdu'l-Unf (1/357) Es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/446) Kurtubi (16/214) Ebu İshak es-Sebii müdellis olup bunu ismini vermediği kimselerden rivayet etmiştir.

اقتتلوا فقتل الكافر المسلم الذي دفنتم، وهو من الرهط الذين أسلموا مع رسول الله صلى عليه وسلم.

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bazı insanlar sefere çıkmışlardı. Yolda giderlerken iki yılan çarpıştı, biri diğerini öldürdü. Ölen yılanın güzel kokusu ve güzelliği hoşlarına gitti. İçlerinden biri kalkıp onu bir hırkaya sararak defnetti. Bir de ne görsünler! Görmedikleri bir topluluk kendilerine:

"es-Selamu aleykum, es-Selamu aleykum.. siz şuanda Amr isimli birini defnettiniz. Müslümanlarımızla kafirlerimiz arasında bir savaş çıktı. Şu anda defnettiğiniz Müslüman öldürüldü. O Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda Müslüman olan cinlerdendir" diye seslendiler.[151]

(İbn Ebi'd-Dunya;) El-Hasen b. Cumhur – İbn Ebi Uveys – Abdulaziz b. Ebi Seleme el-Macişun – amcası – Muaz b. Abdillah b. Mamer isnadıyla: şöyle dedi:

كنت عند عثمان رضي الله عنه إذ جاء رجل فقال ألا أخبرك يا أمير المؤمنين عجبا ؟ بينا أنا بفلاة كذا وكذا إذ إعصاران قد أقبلا أحدهما من هاهنا والآخر من هاهنا فالتقيا فتعاركا ثم تفرقا وإذا أحدهما أكبر من الآخر فجئت معتركهما: فإذا من الحيات شئ ما رأت عيناي مثله قط، وإذا ريح المسك من بعضها، وإذا حية صفراء ميتة فقمت فقلبت الحيات كما أنظر من أيها هو فإذا ذلك من حية صفراء دقيقة، فظننت أن ذلك لخير فيها فلففتها بعمامتي ودفنتها، فبينما أنا أمشي ناداني مناد ولا أراه: يا عبد الله ما هذا الذي صنعت فأخبرته بالذي

151 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (36) Es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/446) isnadı kopuktur. Muttalib b. Ziyad hakkında ihtilaf edilen bir ravidir.

رأيت ووجدت، فقال: إنك قد هديت، ذانك حيان من الجن بنو شيبان وبنو أقيش، التقوا فاقتتلوا وكان بينهم ما قد رأيت واستشهد الذي رأيت، وكان أحد الذين استمعوا الوحي من النبي صلى الله عليه وسلم

"Osman b. Affan radıyallahu anh'ın yanında oturuyordum. Bir adam gelerek şöyle dedi:

"Ey müminlerin emiri! Sana hayret ettiğim bir şeyi haber vereyim. Ben bir sahrada yürürken şöyle bir şeyle karşılaştım: iki kasırga gelip birbirleriyle çarpıştılar. Sonra ayrılıp gittiler. Biri diğerinden büyüktü. Çarpıştıkları yere gelince bir de ne göreyim; yılanlarla dolu. Böylesini daha önce görmemiştin. Bazıları misk kokuyordu. Bu kokunun nereden geldiğini anlamak için ölü yılanları evirip çeviriyordum. İnce sarı bir yılandan geldiğini görünce bunda bir hayır var dedim. Sarığımın içine sardım. Oracıkta gömüverdim. Yürümeye başladığımda kendisini göremediğim bir kişinin bana şöyle seslendiğini duydum:

"Ey Allah'ın kulu! Bu yaptığın nedir?" gördüğümü anlattım. Bana dedi ki:

"O gördüğün yılanlar cinden Şuayban oğulları ile Kayş oğullarıdır. Savaş yaptılar. Gördüğün gibi birbirlerini öldürdüler. Senin defnettiğin yılan işte onlardan ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den vahyi işitenlerden biri idi."[152]

İbn Ebi'd-Dunya ve ed-Delail'de Ebu Nuaym; Bişr b. el-Velid el-Kindi – Kesir b. Abdillah en-Naci isnadıyla rivayet ediyorlar:

152 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1657) Ebu Nuaym Delail (1/297) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (158) Es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/447) rivayet yollarında meçhul bir ravi olan Muaz b. Abdillah b. Ma'mer tek kalmıştır.

دخلنا على أبي رجاء العطاردي فسألناه: هل عندك علم من الجن ممن بايع النبي صلى الله عليه وسلم ؟ فتبسم فقال: أخبركم بالذي رأيت وبالذي سمعت، كنا في سفر حتى إذا نزلنا على الماء فضربنا أخبيتنا وذهبت أقيل، فإذا أنا بحية دخلت الخباء وهي تضطرب فعمدت إلى إداوتي فنضحت عليها من الماء فسكنت، فلما صلينا العصر ماتت، فعمدت إلي عيبتي فأخرجت منها خرقة بيضاء فلففتها فيها وحفرت لها ودفنتها، وسرنا بقية يومنا وليلتنا، حتى إذ أصبحنا ونزلنا على الماء وضربنا أخبيتنا وذهبت أقيل فإذا أنا بأصوات: السلام عليكم. مرتين لا واحد ولا عشرة ولا مائة ولا ألف أكثر من ذلك، فقلت: من أنتم ؟ قالوا: الجن بارك الله عليك قد صنعت ما لا نستطيع أن نجازيك. قلت: ما صنعت إليكم ؟ قالوا: إن الحية التي ماتت عندك كان آخر من بقي ممن بايع النبي صلى الله عليه وسلم من الجن.

"Ebu Reca el-Utaridi'nin yanına gidip Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e biat eden cinlerden bir şey biliyor musun?" diye sordum. Gülümsedi ve şöyle dedi:

"Görüp işittiklerimi size haber vereyim; bir yolculuk yapıyorduk. Bir pınarın başına inip dinlenelim dedik. Bir de ne görelim. Çadıra bir yılan girdi. Izdırap içinde kıvranıyordu. Su kabımı alarak üzerine biraz su serptim. Yılan rahatladı. Oradan ayrılırken arkadaşlarıma dedim ki;

"Biraz bekleyin. Bakalım o yılan ne oldu." Yanına gelince yılanı ölmüş buldum. Çantamdan beyaz bir çıkarıp onu içine sardım. Bir yer kazarak onu defnettim. Dönüşümüzde yine aynı yola uğradık. İstirahate çekilince şöyle bir sesle karşılaştım:

"Binlerce selam üzerinize olsun" onlara:

"Siz kimsiniz?" diye sordum.

"Biz cinleriz. Bize yaptığın iyiliğe karşılık sana bir iyilikte bulunmak istiyoruz" dediler.

"Ben size ne iyilik yaptım ki?" dedim.

"O ölen yılan, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biat edenlerin sonuncusu idi" dediler.[153]

Derim ki: Hakim et-Tirmizi Nevadir'de, Ebu Nuaym ve İbn Merduye, Sabit b. Kutbe'den rivayet ediyorlar:

جاء رجل الى عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فقال إنا كنا في سفر فمررنا بحية مقتولة مشعرة في دمها فواريناها فلما نزلوا أتتهم نسوة وأناس فقالوا أيكم صاحب عمرو قلنا من عمرو قالوا الحية التي دفنتموها أمس أما أنه من النفر الذين استمعوا من رسول الله صلى الله عليه وسلم قلنا ما شأنه قال كان حيان من الجن مسلمون ومشركون بينهم قتال فقتل

"Bir adam İbn Mesud radıyallahu anh'e geldi ve şöyle dedi:

"Biz bir yolculukta idik. Öldürülmüş ve kanı yayılmış bir yılan gördük. Onu sakladık. Konakladığımız zaman kadınlar veya insanlar geldiler ve şöyle dediler:

"Amr'ın arkadaşı hanginiz?" Biz:

"Hangi Amr?" dedik.

"Dün akşam defnettiğiniz yılan. O Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den Kuran dinleyen gruptan biri idi." Dediler. Biz:

153 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1659) Ebu Nuaym Delail (1/296) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (35) Es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/447) isnadında Ebu Haşim Kesir b. Abdillah en-Naci zayıftır.

"Onun meselesi nedir?" dedik.

"Müslümanlardan bir grupla müşriklerden bir grup savaştılar. İsterseniz size karşılığını verelim" dediler. Biz de:

"Hayır" dedik.[154]

Abdulah b. Ahmed (b. Hanbel) Zevaidu'l-Musned'de, el-Baverdi Marifetu's-Sahabe'de, Hakim, Taberani ve İbn Merduye, Safvan b. Muattal'dan rivayet ediyorlar:

خرجنا حجاجا فلما كنا بالعرج إذا نحن بحية تضطرب فلم تلبث أن ماتت فأخرج رجل منا خرقة من عيبة له فكفنها وحفر لها ودفنها فإنا لبالمسجد الحرام إذ وقف علينا شخص فقال أيكم صاحب عمرو بن جابر قلنا ما نعرفه قال إنه الجان الذي دفنتم فجزاكم الله خيرا أما إنه كان آخر التسعة الذين أتوا رسول الله صلى الله عليه و سلم يستمعون القرآن موتا

"Hac için yola çıkmıştık. Bir tepeyi tırmanırken ızdırap içinde bir yılan gördük. Fazla kalmadan öldü. Bizden birisi cebinden kumaş çıkararak onu kefenledi. Bir çukur kazdı ve defnetti. Sonra Mekke'ye geldik. Mescidi Haram'a geldiğimizde bir şahıs bizi durdurdu ve şöyle dedi:

"Amr b. Cabir'in arkadaşı hanginiz?" biz:

"Onu tanımıyoruz" dedik. Dedi ki:

154 **Hasen mevkuf.** Hakim et-Tirmizi Nevadir (1/362 no:231) Sa'lebi el-Keşfu ve'l-Beyan (9/22) İbn Hacer el-İsabe (4/612) Suyuti el-Hasais (1/231) Ebu İshak bunu tedlis sigası olan an'ane ile rivayet etmiştir.
- Bursevi'nin Ruhu'l-Beyan'daki (10/145) nakline göre bunu el-Ayzar b. Hureys İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet etmiştir. Ancak Ayzar'a kadar ulaşan isnadını bulamadım.

"O defnettiğiniz cindir. Allah size hayırlı karşılık versin... Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip Kuran dinleyen dokuz kişinin sonuncusu o idi."[155]

El-Baverdi; Hasen b. el-Hakem – er-Rebi b. Ziyad – Ebu'l-Eşheb el-Utaridi isnadıyla rivayet ediyor:

إذ أتاه قوم فقالوا إنا كنا عند الحسن البصري فسألناه هل بقي من النفر الجن الذين كانوا استمعوا القرآن أحد فقال اذهبوا إلى أبي رجاء العطاردي فإنه أقدم مني فعسى أن يكون عنده علم وأتيناك فقال إني خرجت حاجا أنا ونفر من أصحابي وكنت أنزل ناحية فبينا أنا قائل إذا بجان أبيض شديد البياض يضطرب فقدمت إليه ماء في قدح فشرب وهو يضطرب حتى مات فقمت إلى رداء لي جديد أبيض فشققت منه خرقة ثم غسلته ثم كفنته فيها ثم دفنته فأعمقته ثم ارتحلنا فسرنا إلى أن كان من الغد عند القائلة نزلنا فبينا أنا في ناحية من أصحابي إذا أصوات كثيرة ففزعت منها فنوديت لا تفزع لا تفزع فإنما نحن من الجن أتيناك لنشكرك فيما فعلت بصاحبنا بالأمس وهو آخر من بقي من النفر الذين كانوا يستمعون القرآن من الجن واسمه عمرو

"Bir topluluk ona geldi ve şöyle dediler:

"Biz el-Hasen el-Basri'nin yanında idik. Ona Kuran dinleyen cinlerden kimse kaldı mı? Diye sorduk. Dedi ki:

155 **Hasen ligayrihi mevkuf.** Ahmed (5/312) Hakim (3/595) Taberani (8/53) İbn Ebi Asım el-Âhad ve'l-Mesani (3/89 no:1407) Ru'yani (4/176) İbn Asakir (24/174) Tefsiru İbn Ebi Zemeneyn (2/169) İbn Hacer el-İsabe (4/611) Zehebi, Hakim'in tashihi karşısında sükut etmiştir. Ancak isnadında Amr (ya da Ömer) b. Nebhan metruk, Sellam Ebu İsa meçhuldür. İbn Ebi Zemeneyn bu kıssayı İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet etmiştir. İsnadında Salt b. Dinar metruktur. Bir önceki rivayetle birlikte hasen derecesine çıkar.

"Ebu Reca el-Utaridi'ye gidin. Zira o benden eskidir. Onun bilgisi olabilir." Biz de ona gittik. Şöyle dedi:

"Ben hac için arkadaşlarımdan bir toplulukla beraber yola çıkmıştım. Bir nahiyede konakladık. Ben konuşurken bembeyaz bir cin ızdırap içinde geldi. Ona bir bardak su verdim. Suyu içti ve ölene kadar ızdırap çekti. Yeni beyaz gömleğimi aldım, bir parçasını kopardım, onu yıkadım, kefenledim ve defnettim. Sonra yola çıktık. Ertesi gün indiğimiz yere gelince arkadaşlarımla beraber bizi korkutan sesler işittik. Şöyle nida edildi:

"Korkmayın, korkmayın, biz sadece cinleriz. Size dün akşam arkadaşımıza yaptıklarınızdan dolayı teşekkür etmek için geldik. O Kuran dinleyen cinlerin sonuncusu idi. İsmi Amr'dır."[156]

Hafız İbn Hacer el-İsabe'de dedi ki: "Bu kıssa öncekinden başkadır. Önceki haberde kıssa sahibi Safvan radıyallahu anh idi. Orada Ebu Reca denilirken Sabit b. Kutbe'nin haberinde isim verilmemiştir. Muhtemelen rivayetlerden biri diğerini açıklamaktadır. Zahirinde iki kıssanın farklı olması gibi bir müşkil vardır. Nitekim her biri diğerini sabitleştirmiştir. Önceki haber dokuz kişi olarak kayıtlı iken ikinci haber "işitenler" olarak gelmiştir. Her iki gruptan işitenler kastedilmiş olabilir. Mesela; Surrak kıssasında onun en son biat eden olduğu zikredilmiştir ve bu biat ile kayıtlıdır."[157]

Ebu Nuaym ed-Delail'de İbrahim en-Nehai'den rivayet ediyor:

خرج نفر من أصحاب عبد الله يريدون الحج، حتى إذا كانوا في بعض الطريق، إذا هم بحية تنثني على الطريق أبيض، ينفخ منه ريح المسك،

156 **Zayıf**. El-İsabe (4/612) isnadında Cubeyr b. El-Hakem ve amcası er-Rebi b. Ziyad meçhuldürler.

157 İbn Hacer el-İsabe (4/612)

فقلت لأصحابي: امضوا، فلست ببارح حتى أنظر إلى ما يصير إليه أمر هذه الحية. قال: فما لبثت أن ماتت، فعمدت إلى خرقة بيضاء فلففتها فيها، ثم نحيتها عن الطريق فدفنتها، وأدركت أصحابي في المتعشى. قال: فوالله إنا لقعود إذ أقبل أربع نسوة من قبل المغرب، فقالت واحدة منهن: أيكم دفن عمرًا؟ قلنا: ومن عمرو، قالت: أيكم دفن الحية؟ قال: قلت: أنا. قالت: أما والله لقد دفنت صواما قواما، يأمر بما أنزل الله، ولقد آمن بنبيكم، وسمع صفته من السماء قبل أن يبعث بأربعمائة عام. قال الرجل فحمدنا الله، ثم قضينا حجتنا ، ثم مررت بعمر بن الخطاب في المدينة، فأنبأته بأمر الحية، فقال: صدقت، سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لقد آمن بي قبل أن أبعث بأربعمائة سنة»

"Abdullah (b. Mesud) radıyallahu anh'ın ashabından bir grup hac için yola çıktılar. Yolun bir kısmına geldiklerinde beyaz bir yılan gördüler. Ondan misk kokusu geliyordu. Arkadaşlarıma dedim ki:

"Siz devam edelim. Bu yılanın sonunun ne olacağını beklemeden bir yere gidecek değilim." Çok geçmeden yılan öldü. Bir beyaz bez parçasına onu sarıp yolun kenarında defnettim. Arkadaşlarıma yetiştim. Allah'a yemin olsun biz otururduğumuzda batı tarafından dört kadın geldi. Onlardan biri:

"Amr'ı defneden hanginiz" dedi. Biz:

"Amr da kimdir?" dedik.

"Yılanı defneden hanginiz idi?" dedi.

"Ben" dedim.

"Vallahi Allah'ın indirdiğinde gelen emre uyan, gündüzleri oruçla geceleri namazla geçiren birini defnettin. O peygamberinize iman etmişti. O gönderilmeden dört yüz sene önce semada onun sıfatını dinlemişti." Bunun üzerine Allah'a hamd ettik. Sonra haccımızı yerine getirdik. Sonra Medine'de Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh'e uğradık ve yılanın durumunu anlattık. Bunun üzerine:

"Doğru söyledin. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim dedi:

"**O benim gönderilmemden dört yüz sene önce bana iman etmiştir**." [158]

Hafız İbn Hacer, el-İsabe'de şöyle zikreder: İsmail b. Ebi Ziyad Tefsirinde İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan "**Hani bir ara cinlerden bir gurubu Kur'ân dinlemeleri için sana yöneltmiştik**" ayeti hakkında şöyle dediğini rivayet etmiştir:

هم تسعة سليط وشاصر وخاضر وحسا ومسا ولحقم والأرقم والأدرس وحاصر

"Onlar dokuz kişi idiler: Suleyt, Şasir, Hadir, Hassa, Messa, Lahkam, el-Erkam, el-Edras ve Hasir."[159]

Bunu Moğultay'ın el yazısından naklettim.

İbn Ebi'd-Dunya; Muhammed b. Abbad (b. Musa el-Ukeli) – Muhammed b. Ziyad b. Zibar el-Kelbî – Ebu Musbih el-Esedi – Ali (veya Yahya) b. Salih – Ebu Bekr b. Abdillah b. Ebi'l-Cehm b. Huzeyfe el-Adevi isnadıyla rivayet ediyor:

158 **Zayıf.** Ebu Nuaym ed-Delail (1/298) Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1656) Tefsiru İbn Kesir (7/301) Dumeyri Hayatu'l-Hayevan (1/203) İbn Kesir: "Garibdir" diyerek zayıflığına işaret etmiştir. İsnadında Husayn b. Ömer metruk, Velid b. Bukeyr zayıftır.

159 **Zayıf**. El-İsabe (1/45) Suyuti Mufhematu'l-Akran (s.22) es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/446) İsmail b. Ebi Ziyad zayıftır.

عن حذيفة بن غانم العدوي ، قال : خرج حاطب بن أبي بلتعة من حائط له يقال له قران يريد النبي صلى الله عليه وسلم حتى إذا كان بالمسحاء التفت عليه عجاجتان ثم انجلتا عن حية لين الجوارن يعني الجلد فنزل ففحص له بسية قوسه ثم واراه فلما كان الليل إذ هتف هاتف :

يا أيها الراكب المزجي مطيته أربع عليك سلام الواحد الصمد

واريت عمرا وقد ألقى كلاكله دون العشيرة كالضرغامة الأسد

وأشجع خادر في الخيس منزله وفي الحياء من العذراء في الخرد

فأتى النبي صلى الله عليه وسلم فأخبره فقال : « ذاك عمرو بن الحرماز وافد نصيبين لقيه محصن بن جوشن النصراني فقتله أما إني قد رأيتها يعني نصيبين فرفعها إلي جبريل عليه السلام فسألت الله عز وجل أن يعذب نهرها ويطيب ويكثر ثمرها »

"Hatıb b. Beltea, Kurran denilen bir bahçeyi aşarak Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'i görmeye geldi. Düzlüğe inince iki toz bulutunun yumuşak derili bir yılanın üzerinden geçerek uzaklaştığını gördü. Yaklaşıp yayının ucuyla yılanı inceledi. Sonra onu gömdü. Gece olunca da şöyle bir ses duydu:

Ey bineğiyle bütünleşmiş yolcu
Tek ve Samed olan Allah'ın selameti seni bırakmasın
Derisini bırakan Amr'ı defnettin.
O ki aşiretin dışında bir aslan gibiydi
Ordu içinde aslan gibi olan bir yılandır
Unutma hususunda Meryem gibi tertemiz bakiredir

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gelince de olayı anlattı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**O Nusaybin ahalisinden Amr b. el-Humaye idi. Hıristiyan Mihsan b. Cevşen onunla onunla karşılaşıp öldürdü. Olayı bana Cebrail gösterdi. Allah'tan onların sularının berrak, tatlı ve meyvelerinin bol olmasını diledim**."[160]

Derim ki: Hafız İbn Hacer, el-İsabe'de bu Amr'ı zikretmemiş ve kıssa hakkında uyarı yapmamıştır.

Müellif dedi ki: "Şüphe yok ki, cinlerin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e Mekke'de ve hicretten sonra Medine'de gelişi birden fazladır.

Buhari ve Müslim İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

انْطَلَقَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي طَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَامِدِينَ إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ ، وَقَدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّيَاطِينِ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ ، وَأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ ، فَرَجَعَتِ الشَّيَاطِينُ إِلَى قَوْمِهِمْ ، فَقَالُوا : مَا لَكُمْ ؟ فَقَالُوا : حِيلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ ، وَأُرْسِلَتْ عَلَيْنَا الشُّهُبُ ، قَالُوا : مَا حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ إِلاَّ شَيْءٌ حَدَثَ ، فَاضْرِبُوا مَشَارِقَ الأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا وَانْظُرُوا مَا هَذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ ، فَانْطَلَقُوا يَضْرِبُونَ مَشَارِقَ الأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا ، يَبْتَغُونَ مَا هَذَا الَّذِي حَالَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ ، فَانْصَرَفَ أُولَئِكَ النَّفَرُ الَّذِينَ تَوَجَّهُوا نَحْوَ تِهَامَةَ إِلَى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهُوَ بِنَخْلَةَ ، وَادٍ قُرْبَ مَكَّةَ ، عَامِدًا إِلَى سُوقِ عُكَاظٍ ، وَهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحَابِهِ صَلاةَ الْفَجْرِ ، فَلَمَّا سَمِعُوا الْقُرْآنَ اسْتَمَعُوا لَهُ ، فَقَالُوا : هَذَا وَاللَّهِ الَّذِي

160 **Zayıf.** İbn Ebid-Dunya Kitabu'l-Hevatif (73) es-Salihi Subulu'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/448) meçhul ravileri vardır.

حَالَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ خَبَرِ السَّمَاءِ فَهُنَاكَ حِينَ رَجَعُوا إِلَى قَوْمِهِمْ ، قَالُوا : يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ ، وَإِنَّمَا أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْلَ الْجِنِّ.

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabından bir taife ile Ukkaz çarşısına gitti. O arada adetleri üzerine cinler, gök haberlerini dinlemek istediler. Fakat Allah onlara gökten ateş parçaları indirerek dinlemelerini engelledi. Bunun üzerine bir haber alamadan kavimlerine döndüler. Kavimleri onlara:

"Neyiniz var" dediler. Onlar da şöyle cevap verdiler:

"Gökten bize ateş parçaları atıldığı için bir haber alamadık. Bunun bir sebebi ve sırrı olmalıdır. Haydi doğuya ve batıya doğru yayılın. Gidin bakın kainatta neler oluyor" dediler. Ve bunun üzerine Tihame'ye doğru gitmekte olan cinlerden bir grup Ukkaz yoluna koyulan ve Nahle'de ashabına sabah namazı kıldırmakta olan Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geçtiler. Kuran okunduğunu görünce hemen dinlemeye koyuldular ve:

"Demek ki gökten haber sızdırmamıza engel olan buymuş" dediler. Kavimlerine gidip:

"Ey kavmimiz!" diye başlayarak durumu anlattılar. Allah Azze ve Celle de Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e "Kul uhiye" suresini indirip cinler hakkında son derece güzel ve mufassal bilgi verdi.[161]

161 **Sahih.** Buhari (739, 4637) Muslim (449) Ahmed (1/252) Tirmizi (3323) İbn Hibban (14/459) Beyhaki (2/194) Beyhaki Delailu'n-nubuvve (2/225) Beyhaki

Sahih kaydıyla Hakim, ed-Delail adlı eserlerinde Ebu Nuaym ve Beyhaki, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لأَصْحَابِهِ وَهُوَ بِمَكَّةَ: « مَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَحْضُرَ اللَّيْلَةَ أَمْرَ الْجِنِّ فَلْيَفْعَلْ، فَلَمْ يَحْضُرْ أَحَدٌ غَيْرِي، فَانْطَلَقْنَا، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَعْلَى مَكَّةَ خَطَّ لِي بِرِجْلِهِ خَطًّا، ثُمَّ أَمَرَنِي أَنْ أَجْلِسَ فِيهِ، ثُمَّ انْطَلَقَ حَتَّى قَامَ فَافْتَتَحَ الْقُرْآنَ، فَغَشِيَتْهُ أَسْوِدَةٌ كَثِيرَةٌ حَالَتْ بَيْنِي وَبَيْنَهُ حَتَّى مَا أَسْمَعُ صَوْتَهُ، ثُمَّ طَفِقُوا يَتَقَطَّعُونَ مِثْلَ قِطَعِ السَّحَابِ ذَاهِبِينَ حَتَّى بَقِيَ مِنْهُمْ رَهْطٌ، وَفَرَغَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْهُمْ مَعَ الْفَجْرِ، فَانْطَلَقَ فَتَبَرَّزَ ثُمَّ أَتَانِي، فَقَالَ: « مَا فَعَلَ الرَّهْطُ؟ « قُلْتُ: هُمْ أُولَئِكَ يَا رَسُولَ اللهِ، فَأَخَذَ عَظْمًا وَرَوَثًا فَأَعْطَاهُمْ إِيَّاهُ، ثُمَّ نَهَى أَنْ يَسْتَطِيبَ أَحَدٌ بِعَظْمٍ أَوْ رَوَثٍ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'de iken ashabına şöyle buyurdu:

"**Cinlerin işini merak eden varsa benimle gelsin**." Fakat benden başka hiç kimse Allah'ın rasulü ile gitmedi. Beraberce yürüdük. Mekke'nin tepesine gelince mubarek ayağıyla bir çizgi çizdi ve orada oturmamı emretti. Sonra kendisi yürüdü. Biraz sonra ayakta Kuran okumaya başladı. Etrafını kalabalık bir halk sardı. Onu görmez ve duymaz oldum. Sonra bulut gibi dağılıp gittiler. İçlerinden bir grup kalmıştı. Sabah olunca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanıma gelip orada kalan grubun ne yaptığını sordu.

---

el-Esma ve's-Sıfat (2/9 no:574) Ebulkasım el-Esbahani el-Hucce (229) Taberani (12/52) Ebu Ya'la (2369)

"İşte onlar bunlardır ey Allah'ın rasulü!" dedim. Eline kemik ve tezek alıp azık olarak onlara sundu. Sonra kemik veya tezekle taharetlenmeyi yasakladı."[162]

İbn Cerir ve Ebu Nuaym, Amr b. Gaylan es-Sekafi'den rivayet ediyorlar:

أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ فَقُلْتُ لَهُ: حُدِّثْتُ أَنَّكَ كُنْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ وَفْدِ الْجِنِّ؟ قَالَ: أَجَلْ، قُلْتُ: حَدِّثْنِي كَيْفَ كَانَ؟ قَالَ: إِنَّ أَهْلَ الصُّفَّةِ أَخَذَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ رَجُلًا يُعَشِّيهِ، إِلَّا أَنَا فَإِنَّهُ لَمْ يَأْخُذْنِي أَحَدٌ، فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «مَنْ هَذَا؟» فَقُلْتُ: أَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ، فَقَالَ: «مَا أَخَذَكَ أحد يعيشك» ، قُلْتُ: لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: فَانْطَلِقْ لَعَلِّي أَجِدُ لَكَ شَيْئًا، فَانْطَلَقَ حَتَّى أَتَى حُجْرَةَ أُمِّ سَلَمَةَ، فَتَرَكَنِي وَدَخَلَ إِلَى أَهْلِهِ، ثُمَّ خَرَجَتْ الْجَارِيَةُ، فَقَالَتْ: يَا ابْنَ مَسْعُودٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يجد لك عشاءاً، فَارْجِعْ إِلَى مَضْجَعِكَ، فَرَجَعْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَجَمَعْتُ حَصْبَاءَ الْمَسْجِدِ فَتَوَسَّدْتُهُ، وَالْتَفَفْتُ بِثَوْبِي، فَلَمْ أَلْبَثْ إِلَّا قَلِيلًا حَتَّى جَاءَتْ الْجَارِيَةُ، فَقَالَتْ: أَجِبْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَاتَّبَعْتُهَا حَتَّى بَلَغْتُ مَقَامِي، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي يَدِهِ عَسِيبُ نَخْلٍ، فَعَرَضَ بِهِ عَلَى صَدْرِي، فَقَالَ: «انْطَلَقَ أَنْتَ مَعِي حَيْثُ انْطَلَقْتُ» ، قَالَ: فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا بقيع الغرقد، فجط بِعَصَاهُ خِطَّةً، ثُمَّ قَالَ: «اجْلِسْ فِيهَا وَلَا تَبْرَحْ حَتَّى

162 Rivayet yollarıyla **sahihtir.** Taberi (26/21) Hakim (2/547) Beyhaki Delail (2/230) Ebu Nuaym Delail (1/303) Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1661) İbn Asakir (67/75) Mizzi Tehzibu'l-Kemal (34/67) Fakihi Ahbaru Mekke (2248) Zehebi: bir topluluğa göre sahihtir dedi.

آتِيَك» ، ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي، وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَيْهِ حَتَّى إِذَا كَانَ مِنْ حَيْثُ لَا أَرَاهُ ثَارَتْ مِثْلُ الْعَجَاجَةِ السَّوْدَاءِ، فَفَزِعْتُ، وَقُلْتُ فِي نَفْسِي: هَذِهِ هوزان مَكَرُوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَقْتُلُوهُ، فَهَمَمْتُ أَنْ أَسْعَى إِلَى الْبُيُوتِ، فَأَسْتَغِيثَ النَّاسَ، فَذَكَرْتُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْصَانِي أَنْ لَا أَبْرَحَ، وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفَزِّعُهُمْ بِعَصَاهُ، وَيَقُولُ: «اجْلِسُوا» ، فَجَلَسُوا حَتَّى كَادَ يَنْشَقُّ عَمُودُ الصُّبْحِ، ثُمَّ ثَارُوا وَذَهَبُوا، فَأَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «أَنِمْتَ؟» فَقُلْتُ: لَا وَاللَّهِ، وَلَقَدْ فَزِعْتُ الْفَزْعَةَ الْأُولَى حَتَّى هَمَمْتُ أَنْ آتِيَ الْبُيُوتَ فَأَسْتَغِيثَ النَّاسَ، حَتَّى سَمِعْتُكَ تُفَزِّعُهُمْ بِعَصَاكَ، فَقَالَ: «لَوْ أَنَّكَ خَرَجْتَ مِنْ هَذِهِ الْحَلْقَةِ لَمْ آمَنْ أَنْ تُخْطَفَ، فَهَلْ رَأَيْتَ شَيْئًا مِنْهُمْ؟» قُلْتُ: رَأَيْتُ رِجَالًا سُودًا مُسْتَفَزِّينَ بِثِيَابٍ بِيضٍ، قَالَ: «أُولَئِكَ وَفْدُ جِنِّ نَصِيبِينَ، فَسَأَلُونِي الزَّادَ وَالْمَتَاعَ، فَمَتَّعْتُهُمْ بِكُلِّ عَظْمٍ حَائِلٍ أَوْ رَوْثَةٍ أَوْ بَعْرَةٍ» ، قُلْتُ: وَمَا يُغْنِي ذَلِكَ عَنْهُمْ؟ قَالَ: «إِنَّهُمْ لَا يَجِدُونَ عَظْمًا إِلَّا وَجَدُوا عَلَيْهِ لَحْمَهُ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ يَوْمَ أُكِلَ، وَلَا روثة إلا وجدوا فيه حَبَّهَا الَّذِي كَانَ فِيهَا يَوْمَ أُكِلَتْ، فَلَا يَسْتَنْقِي أَحَدٌ مِنْكُمْ بِعَظْمٍ وَلَا بروثة «

“İbn Mesud radıyallahu anh’e gittim ve şöyle dedim:

“Duyduğuma göre cinlerin geldiği gece sen Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile berabermişsin.” Dedi ki:

“Evet”

“Öyleyse nasıl oldu bana anlat” dedim.

“Suffe ehlinden her biri yanına yemek yedirecek bir arkadaş aldı. Beni kimse almadı ve mescidde kaldım. Rasulullah

sallallahu aleyhi ve sellem elinde hurma dalı ile çıktı ve onunla benim göğsüme vurarak:

"**Benimle gel**" dedi. Beraber Bakiu'l-Garkad'a kadar gittik. Asasıyla bir çizgi çizdi. Sonra şöyle buyurdu:

"**Burada otur ve ben gelinceye kadar ayrılma**." Sonra yürüyerek gitti. Ben ardından hurmalıkların arasından onu görüyordum. Etrafı görebildiğim kadarıyla kapkaranlık toz duman kaplamıştı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in:

"**Oturun**" dediğini işittim. Şafak sökerken ayrılıp gittiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bana geldi ve:

"**Şayet bu halkadan dışarı çıksaydın onlardan birinin seni kapıp gitmesinden emin olamazdım. Bir şey gördün mü?**" buyurdu. Ben de:

"Beyaz elbiselere bürünmüş siyah adamlar gördüm" dedim. Şöyle buyurdu:

"**Onlar Nusaybin cinlerinin elçileri idi. Benden azık istediler. Ben de onlara kemik, tezek ve kalıntılar verdim**." Dedim ki:

"Bu onların ne işine yarar ki?" şöyle buyurdu:

"**Onlar bir kemik bulduklarında kemik, eti yenildiği gündeki gibi etli olur. Tezek eski halini alıp tane oluverir. Sizden biriniz kemik veya tezekle istinca yapmasın**."[163]

Taberani, Zübeyr b. Avvam radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ فِي مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ: «أَيُّكُمْ يَتْبَعُنِي إِلَى وَفْدِ الْجِنِّ اللَّيْلَةَ؟»

163 **Zayıf.** Taberi (26/137) Taberani Musnedu'ş-Şamiyyin (4/113) Zeylai Nasbu'r-Raye (1/145) İbn Kesir (7/294-299) Abdullah b. Amr b. Gaylan meçhuldür. Bkz.: Elbani Daife (1038)

فَأُسْكِتَ الْقَوْمُ ثَلَاثًا، فَمَرَّ بِي فَأَخَذَ بِيَدِي، فَجَعَلْت أَمْشِي مَعَهُ حَتَّى خَنَسَتْ عَنَّا جِبَالُ الْمَدِينَةِ كُلُّهَا، وَأَفْضَيْنَا إلَى أَرْضٍ بارز، فَإِذَا رِجَالٌ طِوَالٌ كَأَنَّهُمْ الرِّمَاحُ مُسْتَنْفِرِينَ، ثِيَابُهُمْ مِنْ بَيْنِ أَرْجُلِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ غَشِيَتْنِي رَعْدَةٌ شَدِيدَةٌ. حتى ما يمسكني رجلاي من الفرق فلما دنونا منهم خط رسول الله صلى الله عليه و سلم بإبهام رجله في الأرض خطا فقال لي : (أقعد في وسطه) فلما جلست ذهب عني كل شيء أجده من ريبة ومضى النبي صلى الله عليه و سلم بيني وبينهم فتلا قرآنا رفيعا حتى طلع الفجر ثم أقبل حتى مر بي فقال لي : (إلحق) فجعلت أمشي معه فمضينا غير بعيد فقال لي : (التفت فانظر هل ترى حيث كان أولئك من أحد ؟) فقلت يا رسول الله أرى سوادا كثيرا فخفض رسول الله صلى الله عليه و سلم رأسه إلى الأرض فنظم عظما بروثة ثم رمى به إليهم وقال : (رشد أولئك من وفد قوم هم وفد نصيبين سألوني الزاد فجعلت لهم كل عظم وروثة) قال الزبير : فلا يحل لأحد أن يستنجي بعظم ولا روثة أبدا

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Medine mescidinde sabah namazını kıldırdıktan sonra:

"**Hanginiz bu gece benimle cin heyetinin yanına gelecek?**" diye sordu. Hiç kimseden ses çıkmadı. O sözünü üç defa tekrarladı. Sonra bana gelip elimden tuttu. Onunla beraber yürümeye başladım. Medine'nin dağları arkamızda kalıncaya kadar yürüdük. Nihayet açık bir yere indik. Bir de ne göreyim! Gayet uzun mızrak gibi adamlar ayaklarından yukarı beyaz elbiseler giyinmiş duruyorlar. Onları görünce korkudan beni titreme aldı. Dizlerim tutmaz oldu. Onlara

yaklaşınca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ayağının baş parmağı ile bir daire çizdi. Bana:

"**Bunun ortasında otur**" buyurdu. Oturunca içimde hiç-bir korku ve şüphe kalmadı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem benimle onların arasına gitti ve Kuran okudu. Onlar sabah oluncaya kadar orada kaldılar. Sonra yanıma gelip:

"**Haydi bana yetiş**" dedi. Onunla epey yürüdükten sonra bana dönerek:

"**Bak bakalım, onların bulunduğu yerlerde bir şey gö-rebiliyor musun?**" dedi. Ben de:

"Evet. Gayet kalabalık bir topluluk görüyorum" dedim. Bunun üzerine başını yere eğdi, biraz kemik ve tezek topla-yıp onlara attı. Bana:

"**Onlar Nusaybin elçileridir. Benden azık istediler. Ben de kemik ve tezekleri onlara yiyecek olarak verdim**." Bu-yurdu. Zübeyr radıyallahu anh dedi ki:

"Hiç kimsenin kemik ve tezekle istinca etmesi helal değildir."[164]

Taberani ve Ebu Nuaym, İbn Mesud radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet ettiler:

استتبعني رسول الله صلى الله عليه و سلم ليلة الجن فانطلقت معه حتى بلغنا أعلى مكة فخط علي خطة وقال : لا تبرح ثم انصاع في أجبال فرأيت الرجال ينحدرون عليه من رؤوس الجبال حتى حالوا بيني وبينه فاخترطت السيف وقلت لأضربن حتى استنقذ رسول الله

164 **Zayıf**. Taberani (1/125) Taberani Musnedu'ş-Şamiyyin (2/230) İbn Ebi Asım es-Sunne (1188) Nasbu'r-Raye (1/146) Muhibbu't-Taberi Rıyadu'n-Nadra (1/308) Tehzibu'l-Kemal (23/541) Tefsiru İbn Kesir (7/300) İbn Hacer "isnadı zayıf" dedi; Telhisu'l-Habir (1/318) Heysemi isnadının hasen olduğunu söylemiştir. Mecma (1/214) derim ki isnadında Numeyr b. Yezid el-Kayni zayıf, babası Ye-zid el-Kayni ve Kuhafe b. Rebia meçhuldür.

صلى الله عليه و سلم ثم ذكرت قوله : لا تبرح حتى آتيك قال : فلم أزل كذلك حتى أمنا الفجر فجاء النبي صلى الله عليه و سلم وأنا قائم فقال ك ما زلت على حالك ؟ قلت : لو لبثت شهرا ما برحت حتى تأتيني ثم أخبرته بما أردت أن أصنع فقال : لو خرجت ما التقيت أنا ولا أنت إلى يوم القيامة ثم شبك أصابعه في أصابعي فقال : إني وعدت أن يؤمن بي الجن والانس فأما الانس فقد آمنت بي وأما الجن فقد رأيت

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem cin gecesi benden kendisini takip etmemi istedi. Yola çıktık ve Mekke'nin yukarı tarafına kadar yürüdük. Bana bir çizgi çizdi ve:

"**Buradan ayrılma**" buyurdu. Sonra dağlara doğru uzaklaştı. Bazı adamlar gördüm. Dağ başlarına doğru alçaldılar ve benimle onun arasında engel oldular. Fecir doğana kadar öylece kaldım. Sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve şöyle buyurdu:

"**Ben, insanların ve cinlerin bana iman etmesiyle vaad olundum. İnsanlar bana iman etti. Cinlere gelince, onlar da gördüğün gibi**."[165]

Ebu Nuaym ve Beyhaki, İbn Mesud radıyallahu anh'den şöyle rivayet etmişlerdir:

اسْتَتْبَعَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «إِنَّ نَفَرًا مِنْ الْجِنِّ، خَمْسَةَ عَشَرَ: بَنِي إِخْوَةٍ. وَبَنِي عَمٍّ يَأْتُونِي اللَّيْلَةَ، فَأَقْرَأُ عَلَيْهِمْ القرآن»

165 **Zayıf.** Taberani (10/67) Lealiu'l-Masnua (1/298) isnadında Yahya b. Ya'la el-Eslemi zayıftır. Onun dışında meçhul ravileri de vardır. Mecmau'z-Zevaid (8/552) İbn Abdilberr bu kıssanın İbn Mesud radıyallahu anh'den mutevatir olarak nakledildiğini, bunların toplamının hasen olduğunu söylemiştir. Bkz. İbn Abdilberr ed-Durer (s.12)

، فانطلقت معه إذا الْمَكَانِ الَّذِي أَرَادَ، فَخَطَّ لِي خَطًّا وَأَجْلَسَنِي فِيهِ، وَقَالَ لِي: «لَا تَخْرُجْ مِنْ هَذَا» ، فَبِتُّ فِيهِ حَتَّى أَتَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَعَ السَّحَرِ، وَفِي يَدِهِ عَظْمٌ حَائِلٌ. وَرَوْثَةٌ. وَحُمَمَةٌ، فَقَالَ لِي: «إِذَا ذَهَبْتَ إِلَى الْخَلَاءِ فَلَا تَسْتَنْجِ بِشَيْءٍ مِنْ هَؤُلَاءِ» ، قَالَ: فَلَمَّا أَصْبَحْتُ قُلْتُ: لَأُعَلِّمَنَّ عِلْمِي، حَيْثُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَذَهَبْتُ فَرَأَيْتُ مَبْرَكَ سِتِّينَ بَعِيرًا

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem benden kendisini takip etmemi istedi ve şöyle buyurdu:

"**Cinlerden kardeş oğlu ve amcaoğlu olan on beş kişilik bir grup gece bana geldi ve ben onlara Kuran okudum**." Onunla beraber istediği yere gittim. Bana bir çizgi çizdi. Ben de orada oturdum. Bana:

"Buradan çıkma" dedi. Orada geceledikten sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem seher vakti geldi. Sabah olunca altmış deve gördüm."[166]

Beyhaki, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

انطلقت مع النبي صلى الله عليه وسلم ليلة الجن حتى أتى الحجون فخط علي خطاً ثم تقدم إليهم فازدحموا عليه فقال سيدهم ، يقال له وردان : الا أرجلهم عنك يا رسول الله؟ قال : { إني لن يجيرني من الله أحد }

"Cin gecesi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile Hacun'a kadar gittim. Bana bir çizgi çizdi. Sonra onlara doğru gitti. Kalabalık şekilde üşüştüler. Verdan denilen efendileri dedi ki:

166 **Hasen**. Beyhaki Delail (2/104) Taberani Evsat (9/17) Tefsiru İbn Kesir (7/293) Fethu'l-Bari (7/172) Nasbu'r-Raye (1/140) Mecmau'z-Zevaid (1/210) Beyhaki'nin isnadında Ruh b. Salah el-Mısri zayıftır. Taberani'nin isnadında hakkında ihtilaf edilen Leys'in katibi Abdullah b. Salih, Ruh b. Salah'a mutabaat etmiştir.

"Ben onlarla beraber senden ayrıldığımızda kimse bize Allah'tan bir haber veremeyecek"[167]

Beyhaki, Ebu'l-Melih el-Huzeli'den rivayet ediyor: "Ebu Ubeyde b. Abdillah b. Mesud'a mektup yazarak Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlere Kuran okuduğu yeri sordum. Oda cevap olarak:

أنه قرأ عليهم بشعب يقال له الحجون

"Hacun denilen yerde onlara okudu" diye yazdı.[168]

Beyhaki, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor: O yollardan birinde bir topluluk görmüş ve şöyle demiş:

مَا رَأَيْت شبههم إِلَّا الْجِنّ لَيْلَة الْجِنّ وَكَانُوا مستنفرين يتبع بَعضهم بَعْضًا

"Onların benzerini sadece cin gecesinde gördüm. Onlar gruplar halinde birbirlerini takip ediyorlardı."[169]

Tirmizi, sahih kaydıyla Hakim ve Beyhaki, Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

قرأ علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم سورة » الرحمن « حتى ختمها ، ثم قال: مَا لِي أراكُمْ سُكُوتاً؟ للجِنُّ كانُوا أحسنَ مِنكُم رَدًّا؛ ما قرأتُ عليهِم هذهِ الآية مرَّة : { فَبِأَيِّ آلاء رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ } إلا قالوا : ولا بِشيءٍ من رحْمَتِكَ ربَّنا نكذِّبُ ، فلكَ الحمد

167 **Sahih**. Beyhaki ed-Delail (2/106) Durru'l-Mensur (10/120) Tefsiru İbn Kesir (7/294) Tefsiru's-Sem'ani (6/72) Kurtubi (19/26) el-İsabe (6/606) Usdu'l-Gabe (3/106) Zehebi Tarihu'l-İslam (1/200)

168 **Hasen maktu**. Beyhaki Delail (2/109) Tefsiru Mucahid (2/697) Durru'l-Mensur (9/159)

169 **Sahih mevkuf**. Beyhaki Delail (2/105) İbn Hacer ed-Diraye (1/65) Zehebi sahih demiştir: Tarihu'l-İslam (1/200)

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabının yanına çıktı ve onlara başından sonuna kadar Rahman suresini okudu. Sahabeler sustular. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Sizi neden susmuş görüyorum? Halbuki bunu cin gecesi cinlere okuduğumda sizden daha güzel karşılık verdiler. Ben Allah Teâla'nın "Rabbinizin hangi nimetini yalanlıyorsunuz?" ayetini okudukça onlar:**

"Rabbimizin hiçbir nimetini yalanlamayız. Hamd Onun içindir" dediler."[170]

Derim ki: es-Subkî şöyle dedi: "Bu Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in bunu insanlara okuduğu gibi cinlere de okuduğunu ve her iki sınıfın da muhatap olduğu bu ayetleri tebliğ ettiğini gösterir. Bu da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlere de gönderildiğinin delilidir."

Bezzar, İbn Cerir, İbn Munzir ve İbn Merduye, İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

إن رسول الله صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم قرأ سورة الرحمن، أو قُرئت عنده، فقال «ما لِيَ أَسْمَعُ الجنّ أَحْسَنَ جَوَابا لِرَبّها مِنْكُمْ ؟ » قالوا: ماذا يا رسول الله ؟ قال: «ما أَتَيْتُ على قَوْلِ اللهِ:(فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ) ؟ إلا قالت الجنّ: لا بِشَيْءٍ مِنْ نِعْمَةِ رَبّنا نُكَذّبُ فلكَ الحمد

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ashabına Rahman suresini okudu, onlar da sustular. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

170 **Hasen.** Tirmizi (3291) Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1666) Beyhaki Delail (2/108) Şuabu'l-İman (2/489) İbn Ebi'd-Dunya eş-Şükr (s.27 no:69) Hakim (2/515) Hakim et-Tirmizi (2/277) İbn Asakir Mucem (82) Ebu Nuaym Ahbaru İsbehan (2/473) el-İsmaili Mucem (28) Deylemi (6249) İbn Acibe Bahru'l-Medid (6/217) Durru'l-Mensur (9/353) Tefsiru'l-Begavi (7/443) bkz.:Ebu İshak el-Huveyni en-Nafile'de zayıf dedi (no:106) Elbani Sahiha'da (2150) hasen demiştir.

"**Neden cinlerin rablerine sizden daha güzel cevap verdiklerini işitiyorum? Ben Allah Teala'nın: "Rabbinizin hangi nimetini yalanlayabilirsiniz" ayetini okudukça onlar:**

"Rabbimizin hiçbir nimetini yalanlamayız. Hamd O'na mahsustur" dediler."[171]

Ebu Nuaym, İbn Mes'ud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

انْطلق رَسُول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى البرَاز فَخط لي خطأ وأدخلني فِيهِ وَقَالَ لي لَا تَبرَح حَتَّى أرجع إِلَيْك ثمَّ أَبْطَأَ فَمَا جَاءَ حَتَّى السحر وَجعلت أسمع الْأَصْوَات ثمَّ جَاءَ فَقلت أَيْن كنت يَا رَسُول الله قَالَ أرْسلت إِلَى الْجِنّ فَقلت مَا هَذِه الْأَصْوَات الَّتِي سَمِعت قَالَ هِيَ أَصْوَاتهم حِين دَعونِي وسلموا عَلّي

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte uzaklaşana kadar yürüdük. Sonra benim için bir çizgi çizdi ve:

"**Sana dönünceye kadar buradan ayrılma**" dedi. Seher vakti döndüğünde şöyle buyurdu:

"**Cinlere gönderildim**" ben:

"İşittiğim sesler neydi?" dedim. Buyurdu ki:

"**Onlar beni davet etmek için çıkardıkları seslerdir. Bana selam veriyorlardı.**"[172]

---

171 **Hasen.** Taberi (22/23) Abdulhak İşbili Ahkam (4/217) İbn Ebi'd-Dunya eş-Şükr (s.27 no:68) Bezzar (2269) Hatib (4/301) Sa'lebi el-Keşf ve'l-Beyan (9/179) bkz.:Ebu İshak el-Huveyni en-Nafile'de zayıf dedi (no:106) Elbani Sahiha'da (2150) hasen demiştir..

172 **Zayıf.** Tahavi'den: İbn Hacer ed-Diraye (1/64) Nasbu'r-Raye (1/143) İbn Şahin Nasihu'l-Hadis (96) İbnu't-Turkmani Cevheru'n-Naki (1/11) İbn Kesir (7/479) Busayri İthaf (5877) Metalibu'l-Aliye (3864) isnadında Kabus b. Ebi Zabyan zayıftır.

Taberani, İbn Mesud radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

اسْتَبْعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَانْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْتُ مَكَانَ كَذَا وَكَذَا فَخَطَّ لِي خِطَّةً فَقَالَ لِي كُنْ بَيْنَ ظَهْرَيْ هَذِهِ لَا تَخْرُجْ مِنْهَا ثُمَّ ذَكَرَ هيئتهم كأنهم لَيْسَ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ وَلَا أَرَى سَوْآتِهِمْ طِوَالًا قَلِيلٌ لَحْمُهُمْ قَالَ فَأَتَوْا فَجَعَلُوا يَرْكَبُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَجَعَلَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْرَأُ عَلَيْهِمْ قَالَ وَجَعَلُوا يَأْتُونِي فَيُخَيِّلُونَ أَوْ يَمِيلُونَ حَوْلِي وَيَعْتَرِضُونَ فَلَمَّا انْشَقَّ عَمُودُ الصُّبْحِ جَعَلُوا يَذْهَبُونَ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem benden kendisini takip etmemi istedi. Şöyle, şöyle bir yere gelinceye kadar yürüdük. Bana bir çizgi çekti ve:

"**Buradan dışarı çıkma**" buyurdu. Sonra onların şekillerinden bahsederek elbiselerinin olmadığı ve avretlerinin görünmediğini, boylarının uzun, etlerinin az olduğunu söyledi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlara Kuran okumaya başladı. Onlar bana doğru geldiler ve etrafımı kuşattılar. Sabahın aydınlığı çıktığında gitmeye başladılar."[173]

İbn Cerir, Katade'den rivayet ediyor:

أن النبي عليه الصلاة والسلام ، قد ذهب هو وابن مسعود ليلة الجن ، فخط النبي صلى الله عليه وسلم ، على ابن مسعود خطا وقال : « لا تخرج منه » ، ثم ذهب النبي صلى الله عليه وسلم ، فأتى الجن فقرأ عليهم القرآن ، ثم رجع النبي صلى الله عليه وسلم ، إلى ابن

173 **Sahih.** Ahmed (1/399) İbn Asakir (46/461)

مسعود فقال له : هل رأيت شيئا ؟ قال : سمعت لغطا شديدا ، قال : « إن الجن تدارأت في قتيل بينها فقضي بينهم بالحق ، وسألوا النبي صلى الله عليه وسلم ، الزاد ، فقال : » كل عظم لكم عرق ، وكل روثة لكم خضرة ، فقالوا : يا نبي الله يقذرهما الناس علينا ، فنهى النبي صلى الله عليه وسلم ، أن يستنجي الناس بأحدهما

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem İbn Mesud ile birlikte cinlerin davet ettikleri gece gittiler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, İbn Mesud radıyallahu anh için bir çizgi çizdi. Sonra ona:

"**Buradan çıkma**" dedi. Sonra cinlere gitti ve onlara Kuran okudu. Sonra İbn Mesuda döndü ve şöyle buyurdu:

"**Cinler aralarındaki savaşların durumu hakkında istişare ettiler.**" Diğer lafzında şöyle geçer:

"**Aralarındaki bir savaş hakkında etrafımda toplandılar**." Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlara hak ile hükmetti. Ondan azık istediler. Cinlere şöyle buyurdu:

"**Kemikler sizin için etlenecektir. Tezekler sizin için yeşillenecektir**." Dediler ki:

"Ey Allah'ın rasulü! İnsanlar bize eziyet veriyorlar." Bunun üzerine kemik veya tezekle istinca etmeyi yasakladı.[174]

Taberani el-Evsat'ta, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ نَفَرًا مِنْ الْجِنِّ، خَمْسَةَ عَشَرَ: بَنِي إِخْوَةٍ. وَبَنِي عَمٍّ يَأْتُونِي اللَّيْلَةَ، فَأَقْرَأُ عَلَيْهِمْ القرآن

174 **Sahih mürsel**. Abdurrazzak Tefsir (3/218) Taberi (22/137) Katade'nin İbn Mesud radıyallahu anh'den işittiğini tespit edemedim.

"**Cinlerden kardeşoğlu ve amcaoğlu on beş kişilik bir grup bana gece geldiler ve onlara Kuran okudum.**"[175]

Ukayli, ed-Duafa'da, Ebu Nuaym ve Beyhaki, Ömer radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

بينا نحن قعود مع النبي على جبل من جبال تهامة إذ أقبل شيخ بيده عصا فسلم على النبي فرد عليه السلام ثم قال: نغمة جن وغمعمتهم من أنت؟ قال أنا هامة بن هيم بن لاقيس بن إبليس, قال رسول الله: فما بينك وبين إبليس إلا أبوان فكم أتى عليك من الدهور؟ قال أفنيت الدنيا عمرها إلا قليلاً ليالي قتل قابيل هابيل كنت غلاماً ابن أعوام أفهم الكلام وأمر بالآكام وآمر بفساد الطعام وقطيعة الأرحام فقال رسول الله (بئس عمل الشيخ المقوسم والشاب المتلوم) قال ذرني من الترداد أني تايب إلى الله عز وجل إني كنت مع نوح في مسجده مع من آمن به من قومه فلم أزل أعاتبه على دعوته على قومه حتى بكى وأبكاني وقال لا جرم أني على ذلك من النادمين وأعوذ بالله أن أكون من الجاهلين قال قلت يا نوح إني ممن اشترك في دم السعيد الشهيد هابيل بن آدم فهل تجد لي عند ربك توبة ؟ قال يا هام هم بالخير وأفعله قبل الحسرة والندامة إني قرأت فيما أنزل الله عز وجل إنه ليس من عبد تاب إلى الله عز وجل بالغ أمره ما بلغ إلا تاب الله عليه قم فتوضأ وأسجد لله سجدتين قال ففعلت من ساعتي ما أمرني به فناداني أرفع رأسك فقد نزلت توبتك من السماء قال فخررت لله ساجداً جزلاً...وكنت مع هود في مسجده مع من آمن من قومه فلم أزل أعاتبه على دعوته على قومه حتى بكى

175 **Hasen.** Tahrici daha önce geçti

عليهم وأبكاني فقال لا جرم أني أنا على ذلك من النادمين وأعوذ بالله أن أكون من الجاهلين... وكنت مع صالح في مسجده مع من آمن به من قومه فلم أزل أعاتبه على دعوته على قومه حتى بكى عليهم وأبكاني فقال أنا على ذلك من النادمين وأعوذ بالله أن أكون من الجاهلين... وكنت زوار يعقوب...وكنت مع يوسف بالمكان الأمين وكنت ألقي إلياس في الأدوية وأنا ألقاه الآن... وإني لقيت موسى بن عمران فعلمني من التوراة... وقال إن لقيت عيسى يعني ابن مريم فأقرئه عن موسى السلام وأن عيسى قال: إن لقيت محمداً فأقرئه مني السلام قال فأرسل رسول الله عينيه فبكى ثم قال: وعلى عيسى السلام ما دامت الدنيا وعليك السلام يا هام بأدائك الأمانة. قال يا رسول الله أفعل بي ما فعل موسى إنه علمني من التوراة فعلمه رسول الله إذا وقعت الواقعة والمرسلات و (عم يتساءلون) و (إذا الشمس كورت) والمعوذتين و (قل هو الله أحد) وقال أرفع إلينا حاجتك يا هامة ولا تدع زيارتنا قال فقال عمر فقبض رسول الله ولم ينعه إلينا فلسنا ندري أحي أم ميت

"Bir ara Tihame dağlarından bir dağ üzerinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte oturmakta idik. O esnada elinde baston bulunan yaşlı bir adam bize doğru geldi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e selam verdi. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de selamını aldıktan sonra ona şöyle sordu:

"**Ey cinlerin üzdüğü ve onları üzen kimse, sen kimsin?**"

"Ben Hame b. Hiyem b. el-Akyes b. İblis'im."

"**Seninle İblis arasında sadece iki baba vardır. Ne kadar zaman yaşadın?**"

"Dünyanın ömrünü tükettim. Az bir zaman kaldı. Kabil'in Habil'i öldürdüğü gecelerde ben birkaç yaşında bulunan küçük bir çocuktum. Konuşulanları anlıyordum. Tepelere uğruyor, yemeği bozmayı ve akrabalık bağlarını koparmayı insanlara emrediyordum." Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Damgalanan ihtiyarın ve duraksayan gencin ameli ne kötüdür**."

"Bana cevap vermeyi bırak. Çünkü ben Aziz ve Celil olan Allah'a tevbe ettim. Ben mescidinde Nuh'la ve ona iman eden kavmi ile beraber bulundum. Kavmine yaptığı davetinden ötürü onu kınamaya devam ettim. Nihayet ağladı, beni de ağlattı ve şöyle dedi:

"Kuşkusuz ben bu yaptığıma pişman olanlardanım. Cahillerden biri olmaktan Allah'a sığınırım." Ben ona dedim ki:

"Ey Nuh, şehid Habil b. Adem'in öldürülmesine iştirak edenlerden oldum. Tevbemin kabul edileceğine aklın yatıyor mu?"

"Ey Hame! Hayır yapmaya yönel. Hasret ve pişmanlık gelmeden hayır işle. Allah'ın bana indirdiği kitapta okudum ki, bir kul, Allah'a tevbe ederse ecelinin sonuna kadar Allah onun tevbesini mutlaka kabul eder. Kalk, abdest al ve Allah'ın huzurunda iki secde et." Ben de aynı anda onun bana söylediklerini yaptım. Bana şöyle seslendi:

"Başını secdeden kaldır, gökten tevbenin kabul edilişine dair haber indi." Ben de bunun üzerine Allah'ın huzurunda secdeye kapandım.

"Hud'la birlikte mescidinde onun kavminde kendisine iman eden kimselerle beraber bulundum. Kavmine yaptığı

davetinden ötürü onu hep kınadım. Nihayet o ağladı, beni de ağlattı ve şöyle dedi:

"Şüphesiz bu yaptığıma pişman olanlardanım. Cahillerden biri olmaktan Allah'a sığınırım." Salih peygamber ile birlikte mescidinde kavminden kendisine iman eden kimselerle beraber bulundum. Kavmine yaptığı davetinden ötürü onu hep kınadım. Nihayet o ağladı, beni de ağlattı ve şöyle dedi:

"Ben bu yaptığıma pişman olanlardanım. Cahillerden biri olmaktan Allah'a sığınırım." Yakub'u ziyaret ederdim. O güvenli yerde Yusuf'la beraberdim. Vadilerde İlyas'la karşılaşırdım. Şimdi de onunla karşılaşıyorum. İmran oğlu Musa ile karşılaştım. Bana Tevrat'ı öğretti ve şöyle dedi:

"Meryem oğlu İsa ile karşılaşırsan benden ona selam söyle."

"Meryem oğlu isa ile karşılaştım. Ona Musa'nın selamını ilettim. Şöyle dedi:

"Eğer Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'le karşılaşırsan ona benden selam söyle. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gözlerinden yaşlar boşandı. Sonra şöyle dedi:

"**Dünya durdukça İsa'ya selam olsun. Ey Hame! Emaneti sahibine ulaştırdığından dolayı sana da selam olsun**." Hame dedi ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Musa'nın yaptığını sen de bana yap. O bana Tevrat'ı Öğretti." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, onun böyle demesi üzerine ona Vakıa, Mürselât, Nebe', Tekvir, Muavizeteyn, İhlâs sûrelerini öğretti ve ona:

"**Ey Hame! İhtiyacını bize bildir ve bizi ziyaret etmekten vazgeçme**" dedi. Ömer radıyallahu anh dedi ki: Rasûlullah

sallallahu aleyhi ve sellem vefat etti. Hame, artık yanımıza uğramadı. Şimdi onun diri veya ölü olduğunu bilemiyorum.[176]

Bu rivayet aynı şekilde Enes radıyallahu anh'den de gelmiştir. Bunu Abdullah b. Ahmed, Zevaidu'z-Zuhd'de, Ukayli, el-Elkab'da Şirazi, Ebu Nuaym ve İbn Merduye rivayet etmişlerdir.[177]

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan da; el-Fakihi (Ahbaru) Mekke'de rivayet etmiştir[178]. Birçok rivayet yolu sebebiyle bu hadis hasendir.[179]

Ebu Ali b. el-Eş'as, Sünen'de Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyor: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إن هامة)ابن هيم(بن لاقيس في الجنة

"**Muhakkak ki Hame (b. Hiyem) b. Lakîs cennettedir.**"[180]

176 **Zayıf**. Beyhaki Delail (6/17) Ukayli Duafa (1/292) Ebu Nuaym Delail (1/309) Ebu Şeyh Tabakat (3/117) İbnul-Arabi Mu'cem (2028) Ebu Tahir es-Silefi Tuyuriyyat (651) Lisanul Mizan (1/149) İbn Kesir el-Bidaye (5/113) Şeceri Emali (1/170) isnadında tek kalan Ebu Ma'şer zayıftır.
- Cafer el-Mustağfiri es-Sahabe'de ve İshak el-Menceniki bunu Said b. El-Museyyeb – Ömer radıyallahu anh yoluyla rivayet ettiler. Bkz.: el-İsabe (6/519) Lealiu'l-Masnua (1/161) Bu isnad kopuktur.

177 **Zayıftır**. Şirazi, İbn Merduye ve Abdullah b. Ahmed'in isnadında gelen Êbu Seleme Muhammed b. Abdillah el-Ensari yalancı bir ravidir.
- Ebu Nuaym bunu diğer bir isnad ile İsa b. Tahman yoluyla Enes radıyallahu anh'den rivayet etmiştir. Bkz.: Suyuti el-Lealiu'l-Masnua (1/161)

178 **Zayıf**. Fakihi Ahbaru Mekke (2308) meçhul ravileri vardır. İbn Hacer el-İsabe'de (6/519) İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan meçhul ravileri olan diğer bir tarikini de zikretmiştir.
- Ebu Nuaym Delail'de (s.370) başka bir zayıf isnad ile İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan, o da Ömer radıyallahu anh'den diyerek rivayet etmiştir.

179 Hafız Suyuti'ye Allah rahmet etsin, bu hususta gevşek davranmıştır. Suyutinin öğrencisi es-Salihi; "Bu rivayetlerin tamamı, hadisin zayıf olduğunu fakat uydurma olmadığını gösterir" demiştir. Bkz.: Subulul-Huda ve'r-Reşad (6/439)

180 **Zayıftır**. Ebu Ali b. El-Eş'as metruktur. Bkz.: el-İsabe (6/519) Suyuti Lealiu'l-Masnua (1/161) Fetteni Tezkiratu'l-Mevduat (s.111) İbn Arrak Tenzihu'ş-Şeria (1/271)

İbnu'l-Cevzi Safvetu's-Safve'de, Sehl b. Abdillah'a ulaşan isnadıyla şöyle dediğini rivayet ediyor:

كنت في ناحية ديار عاد إذ رأيت مدينة من حجر منقورة في وسطها قصر من حجارة تأويه الجن ، فدخلت فإذا شيخ عظيم الخلق يصلي نحو الكعبة وعليه جبة صوف فيها طراوة ، فلم أتعجب من عظم خلقته كتعجبي من طراوة جبته ، فسلمت عليه فرد عليّ السلام ، وقال : يا سهل إن الأبدان لا تخلق الثياب ، وإنما يخلقها روائح الذنوب ومطاعم السحت ، وإن هذه الجبة عليَّ منذ سبعمائة سنة لقيت بها عيسى ومحمداً عليهما السلام ، فآمنت بهما فقلت له : ومن أنت؟ قال : أنا من الذين نزلت فيهم { قل أوحي إليَّ أنه استمع نفر من الجن }

"Ad diyarının yakınlarında idim. Taştan oyulmuş bir şehir gördüm. Ortasında cinlerin sığındığı taştan bir saray vardı. İçine girdiğimde iri yapılı bir ihtiyar gördüm. Kabe tarafına doğru namaz kılıyordu. Üzerinde yün bir cübbe vardı. Terütaze duruyordu. En az iriliği kadar cübbesine de hayret ettim. ona selam verdim, selamımı aldı. Dedi ki:

"Ey Sehl! Muhakkak ki bedenler elbiseleri eskitmez. Onu ancak günahların kokuları ve haram yiyecekler eskitir. Bu cübbe yedi yüz senedir üzerimdedir. Bu elbise üzerimde olduğu halde İsa aleyhisselam ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ile karşılaştım, onlara iman ettim." Ona:

"Sen kimsin?" dedim. Dedi ki:

"Haklarında: "**De ki: "Cinlerden bir gurup benden Kur'an dinlemişlerdi**.." (Cin 1) buyrulan kimselerdenim."[181]

181 **İsnadını bulamadım**. İbn Cevzi isnad zikretmemiştir: Sıfatu's-Safve (2/535) Durru'l-Mensur (10/111)

İbn Hayyan, Tarih'inde hasen bir isnad ile Ata b. Yesar tarikinden rivayet ediyor: "Cüheyne'den sahabeliği olan biri Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlere birini gönderdiğini ve ona şöyle dediğini haber verdi:

سِرْ ثَلَاثًا مُلْسًا حَتَّى إِذَا لَمْ تَرَ شَمْسًا فَاعْلِفْ بَعِيرًا، وَأَشْبِعْ نَفْسًا، ثُمَّ سِرْ ثَلَاثًا مُلْسًا حَتَّى إِذَا لَمْ تَرَ شَمْسًا فَاعْلِفْ بَعِيرًا، وَأَشْبِعْ نَفْسًا، حَتَّى تَأْتِيَ فَتَيَاتٍ تُعْسًا، وَرِجَالًا طُلْسًا، وَنِسَاءً خُنْسًا، فَقُلْ: أَشْفَعُ يَا بَنِي شُوسًا، إِنِّي أَرْسَلْتُ إِلَيْكُمْ خَمْسًا، وَلَا تَخَافُونَ لَهُ بَأْسًا

"**Üç gece hızlıca yürü. Ta ki güneşi görmeyinceye kadar yürü. Devenin yemini ver ve karnını doyur. Sonra üç gece hızlıca yürü, ta ki çıkık göğüslü gençlerin, rengi değişmiş erkek ve basık burunlu kadınların yanına var. De ki:**

"Ey derisi kavrulmuş gururluların çocukları! Ben size zararından korkulmayan biri tarafından gönderildim"[182]

Es-Subki Fetavasında şöyle demiştir: "Şayet; "Onlar imanın aslı konusunda veya her konuda Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatı ile mükellef midirler? Zira Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in insanlara gönderildiği gibi onlara da genel davet ve umumi şeriatla gönderildiği sabit olmuştur. sebepleri bulunan bütün yükümlülükler onları da bağlar mı, yoksa bazılarında onlara özel hükümler olduğuna dair delil var mıdır?" denilecek olursa, şöyle deriz:

"Şüphesiz onlara da namaz vaciptir, şartları yerine gelip nisaba malik olmuşlarsa zekat vaciptir, hac, ramazan orucu

182 **Çok zayıf**. Ebu Nuaym Marife (6534) İbn Hibban Mecruhin (2/42) Hattabi Garibu'l-Hadis (1/473) Mizanu'l-İtidal (2/444) Usdu'l-Gabe (3/284) isnadında meçhul ve zayıf raviler vardır. İbn Hayyan'ın Tarihi'ndeki isnadına ulaşamadım ancak, Ata b. Yesar zayıf olmasına rağmen Suyuti'nin bu isnada hasen demesi isabetli değildir. Allahu a'lem.

ve diğer vacipler onlara da vaciptir. Şeriatta haram olanlar onlara da haramdır. Melekler ise böyle değildir. Haklarında sabit olan bu yükümlülükler onları da bağlar. Eğer risaletin onlar hakkında da umumi olduğu söylenirse bunlardan yükümlüdürler. Eğer dersen ki: "şayet hükümlerin tamamı insanları bağladığı gibi, cinleri de bağlıyorsa Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip gitmiş, ondan nakillerde bulunmuş olmaları gerkir" şöyle derim:

"Ondan nakilde bulunmamış olmaları, müminler görmeden onunla bir araya gelmediklerini ve sözlerini dinlemediklerini göstermez. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem sahabenin görmedikleri halde cinleri görürdü. Nitekim seleften birçok kimseden varid olmuştur ki, cinlerden bir topluluğa Kuran okunmuş ve onlar ilim öğrenmişlerdir. Bu onlar hakkındaki hükümlerin umumi oluşuna bir delildir. Bütün yükümlülüklerin şartı ilimdir. Bu şeriattan ilmine ulaştıkları her hüküm onları da bağlar." Sübki'nin sözleri bunlardır.

İbn Muflih el-Hanbeli, Kitabu'l-Furu'da dedi ki: "Cinler şeriattan mükelleftirler. Onların kafirleri cehenneme girecektir. Müminleri de cennete girecektir. Onlar cehennemden kurtulan hayvanların toprak olduğu gibi toprak olmayacaklardır. İşin zahiri onlar da diğerleri gibi sevapları karşılığında cennette olacaklardır. Onların yiyip içmedikleri veya onların cennet bahçelerinde olmaları görüşü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisinin zıddınadır:

"Peygamberler kendi kavimlerine gönderilirlerdi.." Bu hadis, Peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'den önce onlara bir peygamber gönderilmediğini gösterir. Onlardan bir rasul de yoktur. Bunu el-Kadı, İbn Akil ve başkaları söylemişlerdir. Şu ayetlere icabet etmişlerdir:

"**Ey cin ve insanlar topluluğu! Size içinizden rasuller gelmedi mi?**" (En'am 130)

"**İkisinden inci ve mercan çıkar**" (Rahman 22) Sadece ikisinden birinden çıkar."

Müfessirlerin bu konuda iki görüşü vardır: birincisi onlardan da rasuller vardır görüşüdür. Bu ed-Dahhak ve başkalarının görüşüdür. En-Nevadir'de şöyle denilmiştir:

"Cemaat ve Cuma meleklerle ve Müslüman cinlerle akdedilebilir." Yine ashabımız onların dedikleri gibi anlatmışlardır. Cumaya katılanlardan kasıt; İbn Hamid'in sözünün zahirinden anlaşıldığı gibidir: "Mezheb der ki; cemaat ve Cuma âdemoğullarından kendilerine farz kılınmayan seferi ve çocuklarla akdedilmez. Cinler bu konuda daha uygundur. Şeyhimiz (İbn Teymiyye) dedi ki:

"Had ve hakikat bakımından cinler insanlar gibi değildir. had ve hakikat bakımından cinlerin emrolundukları ve yasaklandıkları şeyler eşit değildir. Lakin onlar emir ve yasaklar, helaller ve haramlar bakımından mükellefiyet konusunda ortaktırlar. Alimler arasında bu konuda bir ihtilaf bilmiyorum. Fakat bu onların (cennette) nikâhlanması gibi hususlara delalet eder. Ashabımız da buna hükmetmişlerdir. El-Muğni ve başka eserlerde cinlere vasiyetin sahih olmadığı zikredilmiştir. Zira hibe gibi temlikler onlar için mümkün değildir. Burada temlikten faydalanmak ilişkiyi engeller. Bu Allah Teâla'nın şu ayetine mukabildir:

"**Size nefislerinizden eşler kıldı**" (Şura 11)

"**Size, kendi nefsinizden, kendisiyle huzura kavuşabileceğiniz eşler yaratıp aranıza sevgi ve merhamet koyması da O'nun delillerindendir.**" (Rum 21)

Ashabımız denklik şartlarının burada daha uygun olduğunu zikretmişlerdir. Hanefiler'in sonrakilerinin birçoğu

ve Şafiilerden bazısı buna karşı çıktı. Onlardan İbn Yunus Şerhu'l-Veciz'de bunu caiz gördü. Mümin cinlerin cennette evlendiklerine dair bir haber bulamadım. Cennete gireceklerine şu ayetle delil getirilmiştir:

"**O cennetlerde bakışlarını yalnız kocalarına çeviren, onlardan önce hiçbir insan ve cinnin dokunmadığı kadınlar vardır.**" (Rahman 56) haberin zahirine göre eğer cennete gireceklerse onlardan biri kendi cinslerinden biriyle tıpkı âdemoğulları gibi evleneceklerdir. Lakin âdemoğulları kendi cinsleriyle evlenecekleri gibi hurilerle de evlenecektir. Cinlerin müminleri ise cinlerle evlenecektir. Kendi cinsleriyle evlenmeleri, haberin zahiridir. Zira cennette bekarlık yoktur. Lakin ademoğlunun cinlerle evlenmesinde şüphe vardır. Eğer dünyada insanla cinin evlenmesi sahihse, zevcelik hukuku insanlarda olduğu gibi şeriatın zahirine göredir. Özel durumlar için ancak delil gerekir. Geçenlerden anlaşılan şu ki; cinlerle insanların evlenmesi, insanların cinlerle evlenmesi gibidir. Burada insan cinsinin şerefinden dolayı aksinin caiz olmasına karşı çıkılırsa bu şereften dolayı engel olmada şüphe vardır. Bu nikâhı etkiler. Fakat bunun aksine ihtimal vardır. Zira cinler temlikte bulunabilirse insanlara temliki de sahih olur. Şöyle denilmesi mümkündür:

"Cinlerin vasiyetinin sahih olmadığını söylemeyenlerin sözünün zahiri bunun sahih olmasını gerektirir. Hibe hakkında nas olmaması, ona vasiyetin sahih olduğunu ifade eder. Bu daha uygun olabilir. Zira müslümana temlik sahihse, cinlerin müminleri de buna layıktır. Kafirleri harbî gibidir. Buna engel olmaya delil yoktur. Temlik ile mülk satın alabilir. Birbirlerinden temlike gelince, bu onların muamele ve nikahlanmalarının sahih olmasına bağlıdır. Burada sıhhat şartının şer'î yoldan olması kaçınılmazdır. Bunu şeriat kesinleştirir. Müslüman olmalarıyla ellerinde olmayan mülkleri hakkındaki

sözleri kabul edilir. Şer'i olarak varis olurlar. İbn Hamid'in ve Ebu'l-Beka'nın geçen sözlerinden anlaşıldığına göre; namazının sıhhatine itibarda insan için sıhhatine itibar edilir. İbn Hamid'in sözünün zahiri de insanların zekatı gibi olduğudur. Abdest ayeti, namaz ayeti gibi bazı umumi hükümlere cinlerin dahil oldukları icma ile sabit olduğuna göre, fark nedir? Oruç ve hac konusunda da onlar insanlar gibidirler. Onlara insanlara zulmetmek haram kılındığı gibi birbirlerine zulmetmeleri de haramdır. Delillerin zahiri bunu göstermektedir. (Kudsi) Hadiste:

"**Ey kullarım! Ben zulmü kendime haram kıldım. Bunu sizlerin aranızda da haram kıldım. Birbirinize zulmetmeyiniz.**"[183]

Malumdur ki, kim zulmederse imkan nispetinde onun sakındırılması gerekir. Şeyhimize saralı biri geldiği zaman onu hastalandıran cine nasihat eder, emreder ve yasaklardı. Eğer buna son verirse ve saralı adamdan ayrılırsa ondan bunu bir daha yapmaması için söz alırdı. Eğer ayrılmazsa ayrılıncaya kadar ona vururdu. Görünüşte saralıya vurmasına rağmen hakikatte bu darbelerden onu saraya tutan cin etkileniyor ve acıyla bağırıyordu. Saralı hasta kendine geldiği zaman bu darbelerden hiçbir şey hissetmediğini söylerdi. Malumdur ki, şeriatın umumi hükümlerine dahil olan herkesi, alimin sözü de bağlar. Ancak bunu engelleyen bir durum varsa o başka. Asıl, engellenmemesi olup, aksini iddia edenin delil getirmesi gerekir. Ebu'l-Meali yalnızken avreti açma hakkında, melekler ve cinlerden dolayı avretin örtülmesi gerektiğini söylemiştir. Onların sözlerinin zahiri, cinlere karşı avretin örtülmesinin vacip olduğudur. Zira onlar da yabancılara karşı mükelleftirler. Bu, onların varlığı bilindiği takdirdedir. Onlar mükellef

183 **Sahih.** Müslim (Birr 55) Ahmed (5/160)

olduğu için ölüyü yıkamaları ile gusül sakıt olur. Bu, ezan dışındaki bütün farzı kifayeler için böyledir. Burada sakıt oluş, haberi sadık iledir. Bir engel olmaması sebebiyle boğazlanmış hayvanın yenmesine de engel yoktur.

"**O adamın kulağına şeytan bevl etmiştir**"[184] hadisi ve

"**Besmele çekildiğinde şeytan yediklerini kusar**"[185] hadisi onların bevlinin ve kustuklarının temiz olduğuna delalet eder. Bu garib bir görüştür. el-Furu sahibinin sözleri burada bitti.

Cinlerin Akideleri ve İbadetleri

(Abd) İbn Humeyd, Mucahid'in

في قوله : { كُنَّا طَرَائِق قِدَدًا} قال : مُسْلِمِينَ وَكَافِرِينَ

"**Çeşit çeşit guruplara ayrılmışız**" (Cin 11) ayeti hakkında: "Müslümanlar ve kâfirler olarak" dediğini nakletmiştir.[186] Katade'den de:

{ كنا طرائق قدداً } قال : أهواء مختلفة

"Çeşitli fırkalara ayrılmışlardır" dediğini rivayet etmiştir.[187]

Ahmed en-Nasih ve'l-Mensuh'ta, Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te, es-Suddi'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

الجن هم مثلكم قدرية ومرجئة ورافضة وشيعة

"Cinlerden Kaderiye, Mürcie, Rafızi ve Şia olanları da vardır."[188]

184 **Sahih.** Buhari (Teheccüd 13) Muslim (salatul musafirin 205) Ahmed (1/375)

185 **Sahih.** Daha önce tahrici geçti.

186 **Sahih maktu**. Taberi (23/659) Tefsiru'l-Begavi (8/240) Durru'l-Mensur (10/117) İbn Kayyım Tariku'l-Hicreteyn (s.613)

187 **Hasen maktu**. Taberi (23/659) Tefsiru'l-Begavi (8/240) Durru'l-Mensur (10/117)

188 **Hasen maktu**. Ebu Şeyh Azamet (5/1688-89) Tefsiru'l-Begavi (8/240) Durru'l-Mensur (10/117) İbn Kayyım Tariku'l-Hicreteyn (s.613)

Ebu Nasr es-Secezi el-İbane'de, Hammad b. Şuayb'dan, (o da el-Ameş'ten) şöyle rivayet etmiştir:

رجل كان يكلم الجن قالوا ليس علينا)أشد(ممن يتبع السنة)وأما أصحاب الأهواء فإنا نلعب بهم لعبا(

Cinlerle konuşan biri onların şöyle dediklerini haber verdi:

"Bize karşı sünnete tabi olanlardan (daha zorlu gelen) bir şey yoktur. (Heva (bidat) ehline gelince, onlarla dilediğimiz gibi oynarız.)"[189]

İbn Ebi'd-Dunya; Muhammed b. el-Huseyn – Abdurrahman b. Amr el-Bahili – es-Serî b. İsmail – Yezid er-Rakkaş isnadıyla rivayet ediyor:

أن صفوان بن محرز المازني « كان إذا قام إلى تهجده في الليل قام معه سكان داره من الجن فصلوا بصلاته واستمعوا القرآن » ، قال السري ، فقلت ليزيد : وأنى علم ذلك ؟ قال : كان إذا قام سمع لهم ضجة فاستوحش لذلك ، فنودي لا تفزع يا أبا عبد الله فإنما نحن إخوانك نقوم للتهجد كما تقوم فنصلي بصلاتك قال : فكأنه أنس بعد ذلك على حركتهم

"Safvan b. Muhriz el-Mazini gece namazına kalktığı zaman evindeki cinler de onunla beraber namaz kılar, Kuran dinlerlerdi." Es-Seri şöyle dedi:

"Yezid'e; "Bunu nasıl bildi?" dedim. Dedi ki:

"Kalktığı zaman onların gürültüsünü işitir ve ürkerdi. Şöyle seslenildi:

189 **Zayıf.** İbn Cevzi Telbisu İblis (s.37) isnadında meçhul raviler vardır. Parantez içindeki kısımlar Telbisu iblis kitabından tamamladım. Bu kısımlar Laktu'l-Mercan'ın yazmalarında düşmüş olduğundan matbu nüshada yer almamıştır.

"Ey Allah'ın kulu! Korkma! Bizler seninle beraber gece namazına kalkan kardeşleriniz." Bundan sonra onların hareketlerinden emin oldu.[190]

Derim ki: Bezzar, Muaz b. Cebel radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

مَنْ صَلَّى مِنْكُمْ مِنَ اللَّيْلِ فَلْيَجْهَرْ بِقِرَاءَتِهِ فَإِنَّ الْمَلائِكَةَ تُصَلِّي بِصَلاتِهِ ، وَتَسْمَعُ لِقِرَاءَتِهِ ، وَإِنَّ مُؤْمِنِي الْجِنِّ الَّذِينَ يَكُونُونَ فِي الْهَوَاءِ ، وَجِيرَانَهُ مَعَهُ فِي مَسْكَنِهِ يُصَلُّونَ بِصَلاتِهِ ، وَيَسْتَمِعُونَ قِرَاءَتَهُ ، وَإِنَّهُ لَيَطْرُدُ بِجِهْرِ قِرَاءَتِهِ عَنْ دَارِهِ ، وَعَنِ الدُّورِ الَّتِي حَوْلَهُ فُسَّاقَ الْجِنِّ ، وَمَرَدَةَ الشَّيَاطِينِ

"**Sizden biriniz gece namazı kılarken kıraatini sesli yapsın. Zira melekler de onunla beraber namaz kılarlar ve kıraatini dinlerler. Havada bulunan mümin cinler ve evinde bulunan komşuları onunla beraber namaz kılarlar ve kıraatini dinlerler. Onun bu kıraati evindeki ve civarındaki evlerde bulunan fasık cinlerle azgın şeytanları kovar.**"[191]

İbn Salah'a şöyle diyen adam hakkında soruldu; "Şeytan ve askerleri Kuran okumaya ve namaz kılmaya güç yetirebilirler mi?" o da şöyle cevap verdi:

---

190 **Çok zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya et-Teheccüd (226) Muhammed b. Nasr el-Mervezi Muhtasaru Kıyami'l-Leyl (s.204) el-Hevatif (106) İbn Cevzi Sıfatu's-Safve (4/444) isnadında es-Seri b. İsmail metruktur. Onun dışında zayıf ravileri vardır.

191 **Zayıf.** Bezzar (2655) İbn Hacer Netaicu'l-Efkar (2/19) Mecmau'z_Zevaid (2/522) Suyuti el-Lealiu'l-Masnua (1/220) Elbani Daife (6821) isnadında kopukluk vardır.

- Ubade b. Samit radıyallahu anh'den **zayıf** isnad ile: İbn Dureys Fedailu'l-Kuran (113) Ukayli Duafa (3/35)

"Nakledilenlerin zahiri onların Kuran okuyamayacaklarını göstermektedir. Bu onların namaz kılamamalarını da gerektirir. Zira namazda Kuran okumak vardır. Nitekim meleklere Kuran fazileti verilmediği varid olmuştur. Bu yüzden insanlardan dinlemek için hırslıdırlar. O halde Kuran okumak Allah'ın insanlara bir ikramıdır. Mümin cinlerin Kuran okudukları ise bize ulaşmıştır."[192]

Sufyan es-Sevri, Tefsir'inde, İsmail el-Beceli – Said b. Cubeyr yoluyla rivayet ediyor:

قالت الجن للنبي صلى الله عليه وسلم : كيف لنا أن نأتي المسجد ونحن ناؤون عنك؟ أو كيف نشهد الصلاة ونحن ناؤون عنك؟ فنزلت {وأن المساجد لله } الآية

"Cinler Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle dediler:

"Biz mescidlerden (veya senden) çok uzaktayız, oralara nasıl gelelim?" bunun üzerine şu ayet nazil oldu:

"**Muhakkak ki mescidler Allah içindir. Öyleyse Allah ile beraber başkasına dua etmeyin**." (Cin 18)[193]

İbn Ebi'd-Dunya, el-Eclah yoluyla, Ebu'z-Zubeyr'den rivayet ediyor:

عن أبي الزبير ، قال : « بينا صفوان بن عبد الله قريب من البيت إذ أقبلت حية من باب العراق حتى طافت بالبيت سبعا ثم أتت الحجر فاستلمته فنظر إليها عبد الله بن صفوان ، فقال : » أيها الجان قد قضيت عمرتك وإنا نخاف عليك بعض صبياننا فانصرفي فخرجت راجعة من حيث جاءت

192 Fetava ve Mesailu İbn Salah (1/233-234)

193 **Zayıf**. Taberi (29/117) Tefsiru'l-Begavi (8/242) Salebi el-Keşfu ve'l-Beyan (10/54) Durru'l-Mensur (10/118) Kurtubi (19/20) İbn Kesir (8/244) rivayet mürseldir.

"Abdullah b. Safvan Kabenin yakınındayken Irak kapısından bir yılan geldi ve yedi defa Kabenin etrafında tavaf etti. Sonra gelip Haceru'l-Esved'e dokundu. Abdullah b. Safvan ona bakıp şöyle dedi:

"Ey cin! Umreni yaptın. Çocuklarımız için senden çekiniyoruz. Git artık buradan." Yılan geldiği gibi gitti."[194]

Talk b. Habib şöyle demiştir:

كنا جلوساً مع عبد الله بن عمرو بن العاص في الحجر ، إذ قلص الظل وقامت المجالس ، إذا نحن ببريق ايم طلع من هذا الباب – يعني من باب بني شيبة ، والأيم الحية الذكر – فاشرأبت له أعين الناس ، فطاف بالبيت سبعاً وصلى ركعتين وراء المقام ، فقمنا إليه فقلنا : أيها المعتمر قد قضى الله نسكك ، وأن بأرضنا عبيداً وسفهاء وإنما نخشى عليك منهم ، فكوّم برأسه كومة بطحاء فوضع ذنبه عليها فسما بالسماء حتى ما نراه

"Abdullah b. Amr b. el-As radıyallahu anhuma ile oturuyorduk. Gölge kaybolunca meclistekiler kalktılar. Şeybe oğulları kapısından bir parıltı çıktı. Oradan erkek bir yılan geldi ve insanların gözü önünde Kabeyi yedi defa tavaf etti. Makamın arkasında iki rekat namaz kıldı. Biz kalktık ve ona dedik ki:

"Ey umre yapan, Allah nüsüklerini tamamlamıştır. Bizim topraklarımızda köleler, siyahlar ve sefihler vardır. Biz onların sana zarar vermesinden korkarız." Başını kuyruğuna doğru kıvırdı, sonra onu göremeyeceğimiz şekilde semaya doğru uzaklaştı."[195]

194 **Zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (157) Huseyn el-İcli saduk olup çokça hata eder. Eclah da saduk olup şiadır. Bazı muhaddisler onu zayıf saymışlardır.

195 **Hasen maktu**. Ezraki Ahbaru Mekke (2/17) Fakihi Ahbaru Mekke (628) Dumeyri Hayatu'l-Hayevan (1/102) Takiyuddin el-Fasi Şifau'l-Garam (1/446) Ebu'l-Beka Tarihu Mekke (s.175) Durru'l-Mensur (1/233)

İbnu'l-Ezraki, Ebu't-Tufeyl'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

كَانَتْ امْرَأَةٌ مِنْ الْجِنِّ فِي الْجَاهِلِيَّةِ تَسْكُنُ ذَا طُوًى وَكَانَ لَهَا ابْنٌ وَلَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ غَيْرُهُ وَكَانَتْ تُحِبُّهُ حُبًّا شَدِيدًا وَكَانَ شَرِيفًا فِي قَوْمِهِ فَتَزَوَّجَ وَأَتَى زَوْجَتَهُ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ سَابِعِهِ قَالَ لِأُمِّهِ يَا أُمَّهْ إِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ سَبْعًا نَهَارًا قَالَتْ لَهُ أُمُّهُ : أَيْ بُنَيَّ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْك سُفَهَاءَ قُرَيْشٍ فَقَالَ أَرْجُو السَّلَامَةَ فَأَذِنَتْ لَهُ فَوَلَّى فِي صُورَةِ جَانٍّ ، فَمَضَى نَحْوَ الطَّوَافِ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ ، ثُمَّ أَقْبَلَ مُنْقَلِبًا ، فعَرَضَ لَهُ شَابٌّ مِنْ بَنِي سَهْمٍ فَقَتَلَهُ فَثَارَتْ بِمَكَّةَ غَبَرَةٌ حَتَّى لَمْ تُبْصَرْ لَهَا الْجِبَالُ قَالَ أَبُو الطُّفَيْلِ وَبَلَغَنَا أَنَّهُ إِنَّمَا تَثُورُ تِلْكَ الْغَبَرَةُ عِنْدَ مَوْتِ عَظِيمٍ مِنْ الْجِنِّ قَالَ فَأَصْبَحَ مِنْ بَنِي سَهْمٍ عَلَى فِرَاشِهِمْ مَوْتَى كَثِيرٌ مِنْ قِبَلِ الْجِنِّ فَكَانَ فِيهِمْ سَبْعُونَ شَيْخًا أَصْلَعَ سِوَى الشَّبَابِ

Cahiliyyede Zi-Tuva'da oturan cinlerden bir kadın vardı. Onun bir oğlundan başka kimsesi yoktu. Bu oğlunu çok severdi. Kavminde şerefli idi. Evlendi ve hanımını getirdi. Yedinci gün olunca annesine;

"Ey anneciğim! Kabeyi gündüz vakti yedi defa tavaf etmek istiyorum" dedi. Annesi de ona:

"Ey oğlum! Kureyş'in sefihlerinin sana zarar vermesinden korkuyorum." Dedi. O da:

"Selamet umuyorum" dedi. O da ona izin verdi. Cinlerin suretinde kabeyi yedi defa tavaf etti. Makamın arkasında namaz kıldı. Sonra döndüğünde, Sehm oğullarından bir genç ona sataşarak öldürdü. Mekke'de öyle bir toz duman oldu ki dağlar görünmedi. Ebu't-Tufeyl dedi ki:

"Bize ulaştığına göre o kalkan toz, cinin azim bir şekilde ölmesinden dolayı olmuştu. Sehm oğullarının çoğu sabah yataklarında cinler tarafından öldürülmüş bulundular. Aralarında gençlerin dışında yetmiş ihtiyar vardı."[196]

Ebu Nuaym ed-Delail'de, Ata b. (Ebi) Rabah'tan rivayet ediyor:

بينما عبد الله بن عمرو في المسجد الحرام إذ بصر حية رقطاء جاءت حتى طافت بالبيت سبعا ثم أتت المقام كأنها تصلي فجاء عبد الله بن عمرو حتى قام عليها فقال يا هذه لعلك أن تكوني قد قضيت نسكا وأني لا آمن عليك سفهاء بلادنا فتطوقت ثم ذهبت في السماء

"Mescidu'l-Haram'da Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma ile boz renkli bir yılanın gelip Kabeyi yedi defa tavaf ettiğini gördük. Sonra makama gitti, namaz kılıyor gibiydi. Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma onun yanına geldi ve şöyle dedi:

"Ey şuradaki! Galiba menasiki tamamladın. Senin hakkında sefih kimselerden dolayı güvence veremem." Bunun üzerine toplandı ve semaya gitti."[197]

Ed-Dineveri el-Mucalese'de, Ebu İmran (et-Temmar)'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

غَدَوْتُ يَوْمًا قَبْلَ الْفَجْرِ إلى مجلس الحسن الْجَعْدِيّ ؛ وَإِذَا بَابُ الْمَسْجِدِ مُغْلَقٌ ، وَرَجُلٌ يَدْعُو ، وَقَوْمٌ يُؤَمِّنُونَ عَلَى دُعَائِهِ . قَالَ : فَجَلَسْتُ حَتَّى جَاءَ الْمُؤَذِّنُ ، فأذّن وفتح باب الْمَسْجِدَ ، فَدَخَلْتُ ؛

196 **Zayıf.** Ezraki Ahbaru Mekke (2/15) İbn Zahiriye Camiu'l-Latif (s.63) el-Esedi İhbaru'l-Kiram (s.107) el-Karafi Envaru'l-Buruk (4/313) Karafi el-Furuk (2/371) Ebu'l-Beka Tarihu Mekke (s.174) Durru'l-Mensur (1/233) isnadında Osman b. Sac zayıftır.

197 **Hasen mevkuf**. Ebu Nuaym Delail (2/122) Suyuti Hasais (2/427)

فَإِذَا الْحَسَنُ جَالِسٌ وَحْدَهُ وَجْهُهُ إِلَى الْقِبْلَةِ ، فَجَلَسْتُ حَتَّى صَلَّى الصُّبْحَ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ عَنْهُ ، فقلت لَهُ : رَأَيْتُ عَجَبًا الْيَوْمَ ! فَقَالَ : وَمَا الَّذِي رَأَيْتَ ؟ قُلْتُ : جِئْتُ قَبْلَ الْفَجْرِ وَأَنْتَ تَدْعُو وَقَوْمٌ يُؤَمِّنُونَ عَلَى دُعَائِكَ ، ثُمَّ دَخَلْتُ ؛ فَمَا رَأَيْتُ فِي الْمَسْجِدِ غَيْرَكَ . فَقَالَ : أُولَئِكَ جِنٌّ مِنْ أَهْلِ نَصِيبِينَ يَشْهَدُونَ مَعِي خَتْمَةَ الْقُرْآنِ كُلَّ لَيْلَةِ جُمُعَةٍ ، ثُمَّ يَنْصَرِفُونَ

"Bir sabah fecirden önce el-Hasen el-Ca'di'nin meclisine gittim. Mescidin kapısı kilitli idi. Sonra içeri girdiğimde dua eden bir adam ile onun duasına âmin diyen bir cemaat gördüm. Müezzin gelip ezan okuyuncaya kadar oturdum. Mescidin kapısı açıldı. İçeri girdiğimde el-Hasen tek başına kıbleye doğru oturuyordu. Dedim ki:

"Fecirden önce sen dua ediyordun, bir topluluk da duana âmin diyordu. Sonra mescide girdiğimde senden başkasını göremedim." Bunun üzerine şöyle dedi:

"Onlar Nusaybin cinlerindendir. Benimle beraber her Cuma gecesi Kuran hatmine katılır ve sonra giderler."[198]

İbnu'l-Esir en-Nihaye'de, "**Çorak arazide konuşmayın. Zira orası gizlilerin namazgâhıdır**." Hadisi hakkında şöyle der: "Çorak arazi ile kastedilen üzerinde bitki yetişmeyen yerlerdir. Gizliler ise cinlerdir."[199]

Hatib, Rivayetu Malik adlı eserinde Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

بينما نسير إذ أقبلت حية سوداء ثعبان ذكر فوضعت رأسها فى أذن النبى ووضع النبى فمه فى أذنها فناجاها ثم لكأنما الأرض قد ابتلعتها

198 **Zayıf maktu**. Dineveri el-Mucalese (396) Dineveri zayıftır.

199 İbn Esir en-Nihaye (2/56)

فقلنا يا رسول الله لقد أشفقنا عليك قال هذا وافد الجن نسوا سورة فأرسلوه إلى ففتحت عليهم القرآن

"Bizler Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte seferde idik. Siyah bir yılan geldi ve başını Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kulağına koydu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de ağzını onun kulağına yaklaştırarak fısıldadı. Sonra sanki toprak onu yuttu. Dedik ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Senin hakkında endişelendik." Şöyle buyurdu:

"**Bu cinlerin bir elçisi idi. Kurandan bir sure unutmuşlardı, onlara hatırlattım**."[200]

El-Kadı el-Hul'î'nin hal tercemesinde şöyle geçer: "Cinler Kadı el-Hulî'nin etrafında toplanırlardı. Bir seferinde gelmediler. Bunun sebebi kendilerine sorulunca şöyle dediler:

"Muhakkak ki evinde turunç meyvesi vardır. Bizler içinde turunç olan eve girmeyiz."[201]

Ahmed ve Beyhaki, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar;

خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ خَيْبَرَ فَاتَّبَعَهُ رَجُلَانِ وَآخَرُ يَتْلُوهُمَا يَقُولُ ارْجِعَا ارْجِعَا حَتَّى رَدَّهُمَا ثُمَّ لَحِقَ الْأَوَّلَ فَقَالَ إِنَّ هَذَيْنِ شَيْطَانَانِ وَإِنِّي لَمْ أَزَلْ بِهِمَا حَتَّى رَدَدْتُهُمَا فَإِذَا أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْرِئْهُ السَّلَامَ وَأَخْبِرْهُ أَنَّا هَاهُنَا فِي جَمْعِ صَدَقَاتِنَا وَلَوْ كَانَتْ تَصْلُحُ لَهُ لَبَعَثْنَا بِهَا إِلَيْهِ قَالَ فَلَمَّا قَدِمَ الرَّجُلُ الْمَدِينَةَ أَخْبَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعِنْدَ ذَلِكَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ الْخَلْوَةِ

200 **Uydurma.** Es-Sehmî Tarihu Curcan (s.526) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.166) Suyuti Hasais (2/48) İbn Arrak Tenzihu'ş-Şeria (1/384) isnadında İshak b. Salt münker bir ravidir.

201 Ed-Dumeyri Hayatu'l-Hayevan (1/212)

"Hayber'den bir adam çıktı, peşinden iki adam onu takip ettiler. Sonra bir başkası diğer ikisine;

"İkiniz de dönün" dedi. Sonra onlara yetişti ve geri çevirdi. Adam ilk adama dedi ki:

"Şu ikisi senin şeytanlarındır. Onları senden çevirinceye kadar senden ayrılmıyorlardı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gittiğinde ona benden selam söyle ve ona zekatlarımızı topladığımızı haber ver. Bize birini göndersin." Adam Medine'ye gelince Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gitti ve haber verdi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yalnız kalmaktan yasakladı."[202]

İbn Ebi'd-Dunya; İbn İdris – babası – Vehb b. Munebbih isnadıyla rivayet ediyor:

« كان يلتقي هو والحسن البصري في الموسم في كل عام في مسجد الخيف إذا هدأت الرجل ونامت العيون ، ومعهما جلاس لهم يتحدثون إليهم فبينا هما ذات يوم يتحدثان مع جلسائهما إذ أقبل طائر له حفيف حتى وقع إلى جانب وهب في الحلقة فسلم فرد وهب عليه السلام وعلم أنه من الجن من مسلميهم . قال وهب : فما حاجتك ؟ قال : أو تنكر علينا أن نجالسكم ونحمل عنكم العلم إن لكم فينا رواة كثيرة وإنا لنحضركم في أشياء كثيرة من صلاة وجهاد وعيادة مريض وشهادة جنازة وحج وعمرة وغير ذلك ونحمل عنكم العلم ونسمع منكم القرآن فقال له وهب : فأي رواة الجن عندكم أفضل ؟ قال : رواة هذا الشيخ وأشار إلى الحسن فلما رأى الحسن وهبا قد شغل عنه قال : يا أبا عبد الله ، من تحدث ؟ قال : بعض

202 **Hasen.** Ahmed (1/278, 299) Hakim (2/111) Ebu Ya'la (4/461) Bezzar (2022) Beyhaki Delail (8/178) Elbani Sahiha (6/338)

جلسائنا فلما قاما من مجلسهما سأل الحسن وهبا فأخبره وهب خبر الجني وكيف فضل رواة الحسن على غيرهم قال الحسن لوهب : أقسمت عليك أن لا تذكر هذا الحديث لأحد فإني لا آمن أن ينزله الناس على غير ما جاء قال وهب : فكنت ألقى ذلك الجني في الموسم كل عام فيسألني وأخبره ولقد لقيني عاما في الطواف فلما قضينا طوافنا قعدت أنا وهو في ناحية المسجد فقلت له : ناولني يدك فمد إلي يده فإذا هي مثل برثن الهرة وإذا عليها وبر ثم مددت يدي حتى بلغت منكبه فإذا مرجع جناح قال : فأغمز يده غمزة ثم تحدثنا ساعة ثم قال لي : يا أبا عبد الله ، ناولني يدك كما ناولتك يدي قال : فأقسم بالله عز وجل لقد غمز يدي غمزة حين ناولتها إياه حتى كاد يصيحني وضحك قال وهب : فكنت ألقى ذلك الجني في كل عام في المواسم ثم فقدته فظننت أنه مات أو قتل قال : وسأل وهب الجني أي جهادكم أفضل ؟ قال : جهاد بعضنا بعضا »

"Vehb ile Hasen el-Basri her yıl hac mevsiminde Hayf camiinde, ayakların çekildiği ve gözlerin uykuya daldığı bir zamanda beraber konuştukları birkaç arkadaşlarıyla bir araya gelirlerdi. Bir gün böyle arkadaşlarıyla otururlarken, halkada Vehb'in yanına biraz kelliği olan bir kuş düştü. Selam verdi. Vehb selamını aldı ve onun cinlerden olduğunu anladı. Sonra onunla konuşmaya başladı. Vehb:

"Sen kimsin?" diye sordu. Cin:

"Müslüman cinlerden bir adam" diye cevap verdi. Vehb:

"İhtiyacın ne?" dedi. Cin:

"Sizinle oturmamızı ve sizin ilminizi öğrenmemizi istemiyor musun? İçimizde sizlerden rivayet edenler çok. Bir çok

şeyde de sizinle beraber oluyoruz. Namaz, cihad, hasta ziyareti, şehadet, cenaze, hac, umre ve başka şeylerde. Sizden ilim almakla kalmayıp Kuran'ı da dinliyoruz." Dedi. Vehb ona:

"Raviler arasında en iyileri sizce hangileridir?" diye sorunca cin, Hasen (el-Basri)yi işaret ederek:

"Bu şeyhin ravileri" dedi. Hasen, Vehb'in kendisiyle ilgilenmediğini görünce;

"Ey Ebu Abdillah! Ne konuşuyorsun?" diye sordu. Vehb;

"Bazı arkadaşlarla konuşuyorum" cevabını verdi. Meclisten kalktıklarında Hasen, Vehb'e sordu. Vehb, cinin anlattıklarını ona haber verdi. Vehb dedi ki:

"O cinle her yıl hac mevsiminde görüşür, o sorar ben cevaplardım. Bir yıl tavafta karşılaştık. Tavafımızı bitirince onunla beraber Mescid'in bir köşesinde otururduk. Ona dedim ki:

"Elini bana uzat" Elini uzattığında bir pençe gibi olduğunu gördüm. Sonra omzuna gelene kadar elimi uzattım. Kanat çıkış yerlerini fark ettim. elini iyice bir sıktım. Sonra bir süre konuştuk. Bana dedi ki:

"Ey Ebu Abdillah! Elimi verdiğim gibi sen de bana elini ver" Allah'a yemin olsun ki elimi verdiğimde öyle bir sıktı ki beni az daha bağırtıyordu. Sonra gülmeye başladı. O cinle her yıl hac mevsiminde görüşürdük. Sonra onu görmez oldum. Öldüğünü ve öldürüldüğünü düşündüm." Vehb ona:

"Cihadınızın hangisi üstündür?" diye sormuş o da:

"Birbirimizle cihadımız" demiştir.[203]

Derim ki: Beyhaki, sahabeden birinden şöyle dediğini rivayet ediyor:

203 **Çok zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (177) İbn İdris ve babası zayıftır.

إِنِّي لأَسِيرُ مَعَ النَّبِيّ صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم فِي لَيْلَةٍ ظَلْمَاءَ فَسَمِعَ قَارِئًا يَقْرَأُ : {قُلْ يَأَيُّهَا الْكَافِرُونَ} ، فَقَالَ : أَمَّا هَذَا فَقَدْ بَرِئَ مِنَ الشِّرْكِ ، ثُمَّ سِرْنَا قَرِيبًا فَسَمِعَ قَارِئًا يَقْرَأُ : {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} ، فَقَالَ : أَمَّا هَذَا فَقَدْ غُفِرَ لَهُ ، قَالَ : فَكَفَفْتُ رَاحِلَتِي لأَنْظُرَ مَن هو، فَنَظَرْتُ يَمِينًا ، وَشِمَالاً فَمَا رَأَيْتُ أَحَدًا

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte karanlık bir gecede yolculuk yapıyordum. Bir adamın Kafirun suresini okuduğunu işitti. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Şu şirkten uzak olmuştur**" bir müddet ilerledik ve bir adamın ihlas suresini okuduğunu işitince de şöyle buyurdu:

"**Bu bağışlanmıştır**" Bineğimi durdurdum ve o adamın kim olduğunu öğrenmek için sağa sola baktım fakat kimseyi göremedim."[204]

İbn Cerir, Said b. Cubeyr'den rivayet ediyor;

لَمَّا فَرَغَ إِبْرَاهِيم مِنْ بِنَاء الْبَيْت , أَوْحَى اللَّه إِلَيْهِ , أَنْ أَذِّنْ فِي النَّاس بِالْحَجّ ! قَالَ : فَخَرَجَ فَنَادَى فِي النَّاس : يَا أَيّهَا النَّاس إِنَّ رَبّكُمْ قَدِ اتَّخَذَ بَيْتًا فَحُجُّوهُ ! فَلَمْ يَسْمَعهُ يَوْمئِذٍ مِنْ إِنْس , وَلَا جِنّ إِلَّا قَالَ : لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ

"İbrahim aleyhisselam kabenin inşaatını tamamladığı zaman Allah ona insanları hacca çağırmasını vahyetti. Çıktı ve insanlara seslendi:

204 **Sahih mürsel**. Ahmed (4/65, 5/378) Said b. Mansur Tefsir (1/128) Said b. Mansur Sünen (2/404) İbn Ebi Şeybe Müsned (964) Beyhaki Delail (7/76) Durru'l-Mensur (10/371) Nesai Sünenu'l-Kubra (6/177) Nesai Fadailu'l-Kuran (53) İbn Dureys Fedailu'l-Kuran (295) Busayri İthaf (5903)

"Ey insanlar! Rabbiniz bir ev edinmiştir, onu haccediniz" O gün insanlar ve cinlerden onu işitenler:

"Buyur (lebbeyk) Allah'ım buyur" dediler.[205]

İbn Akil, el-Funun'da şöyle demiştir: "Bizim yanımızda bir ev vardı. O eve her yerleşen ölüyordu. Bir defasında Mağripli bir adam geldi ve o evi satın aldı. O evde geceledi ve sabaha selametle çıktı. Komşular buna şaşırdılar. Adam o evde bir müddet kaldıktan sonra taşındı. Kendisine sorulduğu zaman şöyle dedi:

"Orada kaldığım zaman yatsı namazını kıldım ve Kurandan bir şeyler okudum. Kuyudan bir ihtiyar çıktı ve bana selam verdi. Ben korkunca bana:

"Sana zararım dokunmaz. Bana Kurandan bir şeyler öğret" dedi. Ben de ona öğrettim. Sonra dedim ki:

"Bu ev hakkında anlatılanlar nedir?" o da şöyle cevap verdi:

"Bizler Müslüman cinleriz. Kuran okur ve namaz kılarız. Bu evi şimdiye kadar hep fasıklar kiraladı. Toplanıp içki içtiler. Biz de onları öldürdük." Ben de:

"Bana gece gelme, korkuyorum. Gündüz gel" dedim.

"Tamam" dedi. Kuyudan gündüz vakti çıkıyor ve önümde Kuran okuyordu. Yolda büyü gördüğü zaman şöyle derdi:

"Deprem, nazar ve cinlere karşı rukye yapıyorum" dedi ki:

"Bu Ebu Şeyma mıdır?" ben de:

"Büyüdür" dedim.

"Onu istiyorum" dedi. Kalktım ve onu kuyuya bıraktım. Birden yılan çatıda bir yılana dönüştü. Adam büyü yaptı. Yılan evin ortasına düştü. Kalkıp onu aldı ve bir zembile koydu. Onu alıkoydum.

205 **Hasen maktu**. Taberi (18/606) Durru'l-Mensur (7/140)

"Beni avımdan engelliyor musun?" dedi. Ona bir dinar verdim ve gitti. Yılan dağıldı ve cin çıktı. Zayıfladı, sarardı ve eridi.

"Sana ne oluyor?" dedim.

"Beni bu isimler öldürdü. Artık kurtulacak değilim. Kuyudan çığlık işittiğin zaman dağılırım" dedi. Gece olunca çığlık işittim ve cin dağıldı." İbn Akil dedi ki: "Bundan sonra o evde kimse kalmak istemedi."[206]

İbnu's-Sayrafi el-Harrani el-Hanbeli, Fevaid adlı eserinde şeyhi Ebu'l-Beka el-Hanbeli'den rivayet ediyor: Ona cinlerin arkasında kılınan namazın sahih olup olmadığı soruldu. O da:

"Evet. Zira onlar da mükelleftirler ve Nebi sallallahu aleyhi ve sellem onlara da gönderilmiştir" dedi.

İbnu's-Sayrafi Nevadir adlı eserinde cinlerden oluşan bir grupla cemaat olunabileceğini zikretmiştir.[207]

Taberani ve Ebu Nuaym İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ وَهُوَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ إِذْ قَالَ لِيَقُمْ مَعِي رَجُلٌ مِنْكُمْ وَلَا يَقُومَنَّ مَعِي رَجُلٌ فِي قَلْبِهِ مِنْ الْغِشِّ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ قَالَ فَقُمْتُ مَعَهُ وَأَخَذْتُ إِدَاوَةً وَلَا أَحْسَبُهَا إِلَّا مَاءً فَخَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَعْلَى مَكَّةَ رَأَيْتُ أَسْوِدَةً مُجْتَمِعَةً قَالَ فَخَطَّ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا ثُمَّ قَالَ قُمْ هَاهُنَا حَتَّى آتِيَكَ قَالَ فَقُمْتُ وَمَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِمْ فَرَأَيْتُهُمْ يَتَثَوَّرُونَ إِلَيْهِ

206 **Sahih maktu**. Zehebi Tarihu'l-İslam (8/88) Siyeru A'lami'n-Nubela (19/450) Miratu'z-Zaman (8/53-54)

207 İbn Nuceym el-Eşbah ve'Nezair (s.328) Hamevi Gamzu Uyuni'l-Basair (3/411) Reddu'l-Muhtar (4/223) Şibli Akamu'l-Mercan (s.75)

قَالَ فَسَمَرَ مَعَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلًا طَوِيلًا حَتَّى جَاءَنِي مَعَ الْفَجْرِ فَقَالَ لِي هَلْ مَعَكَ مِنْ وَضُوءٍ قَالَ ثُمَّ تَوَضَّأَ مِنْهَا فَلَمَّا قَامَ يُصَلِّي أَدْرَكَهُ شَخْصَانِ مِنْهُمْ قَالَا لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُحِبُّ أَنْ تَؤُمَّنَا فِي صَلَاتِنَا قَالَ فَصَفَّهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَهُ ثُمَّ صَلَّى بِنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قُلْتُ لَهُ مَنْ هَؤُلَاءِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَؤُلَاءِ جِنُّ نَصِيبِينَ جَاءُوا يَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ فِي أُمُورٍ كَانَتْ بَيْنَهُمْ وَقَدْ سَأَلُونِي الزَّادَ فَزَوَّدْتُهُمْ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ وَهَلْ عِنْدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ تُزَوِّدُهُمْ إِيَّاهُ قَالَ فَقَالَ قَدْ زَوَّدْتُهُمْ الرَّجْعَةَ وَمَا وَجَدُوا مِنْ رَوْثٍ وَجَدُوهُ شَعِيرًا وَمَا وَجَدُوهُ مِنْ عَظْمٍ وَجَدُوهُ كَاسِيًا قَالَ وَعِنْدَ ذَلِكَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَنْ يُسْتَطَابَ بِالرَّوْثِ وَالْعَظْمِ

"Bizler Mekke'de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraberdik. O sahabeden bir toplulukla birlikteydi. Şöyle buyurdu:

"**Sizden biriniz benimle gelsin. Fakat kalbinde zerre ağırlığınca hile olan gelmesin**." Bunun üzerine onunla beraber kalktım. İçinde sudan başka bir şey olmadığını sandığım bir kap aldım. Onunla beraber Mekke'nin yukarısına kadar gittim. Toplanmış bir karaltı gördüm. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bana bir çizgi çekti ve:

"**Ben sana dönünceye kadar burada otur**" buyurdu. Kalktım ve onlara doğru gittim. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in etrafında toplandıklarını gördüm. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlarla gece boyunca konuştu. Fecir vakti bana geldi ve şöyle buyurdu:

"**Yanında abdest alacak bir şey var mı?**" Abdest aldı ve namaz kılmak için kalktı. Onlardan iki şahıs ona yetişti ve şöyle dediler:

"Ey Allah'ın Rasulü! Biz senin namazda bize imamlık etmeni istiyoruz." Saf tuttuk ve namaz kıldık. Sonra ayrıldı. Ona dedim ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Onlar kimlerdi?" şöyle buyurdu:

"Onlar Nusaybin cinleri idi. Bana aralarında geçen bir dava için gelmişlerdi. Benden azık istediler ben de onlara verdim."

"Onların azığı nedir ey Allah'ın rasulü?" dedim. Şöyle buyurdu:

"**Tezektir. Bir tezek buldukları zaman bu onlar için arpa haline gelir. Bir kemik buldukları zaman da bu onlar için etli hale gelir**." Bundan dolayı Nebi sallallahu aleyhi ve sellem tezek ve kemikle taharetlenmeyi yasakladı."[208]

Buhari, Ebu Sa'sa'a'dan rivayet ediyor: Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh ona şöyle dedi:

إِنِّى أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ ، فَإِذَا كُنْتَ فِى غَنَمِكَ أَوْ بَادِيَتِكَ فَأَذَّنْتَ لِلصَّلاَةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ ، فَإِنَّهُ لاَ يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جِنٌّ وَلاَ إِنْسٌ وَلاَ شَىْءٌ إِلاَّ شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ». قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم-

"Senin koyunları ve çölde yaşamayı sevdiğini görüyorum. Koyunlarının başında veya çölde olduğun zaman namaz için ezan oku. Sesini de yükselt. Zira müezzinin sesinin ulaştığı

208 **Zayıf.** Ahmed (1/458) Taberani (10/65) Beyhaki (1/11) Mukatil b. Süleyman Tefsir (3/229) İbn Hamza el-Huseynî el-Beyan ve't-Ta'rif (2/39) Busayri İthaf (6337) Suyuti el-Lum'a Fi Esbabi Vurudi'l-Hadis (s.33) isnadında Ebu Zeyd meçhuldür.
- Muhtasar olarak: Ebu Davud (84) Tirmizi (88) İbn Mace (384)

hiçbir cin ve insan yoktur ki kıyamet günü onun için şahitlik etmesin." Ebu Said radıyallahu anh şöyle dedi:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den bu şekilde söylediğini işittim."[209]

Cinlerin namaz kılan kimsenin önünden geçip geçmeyeceği hususunda Ahmed b. Hanbel'den farklı rivayetler gelmiştir. Namaz kılanın önünden cin geçerse namazı kesilir mi, yeniden mi başlaması gerekir? Ahmed b. Hanbel'in bu namazın bozulacağını söylediği rivayet edildi. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem siyah köpeğin namaz kılan kimse önünden geçmesiyle namazın bozulmasına hükmederken, bunun illetini siyah köpeğin şeytan olmasına bağlamıştır. İkinci bir rivayete göre namazı bozmaz. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

إِنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ تَفَلَّتَ عَلَيَّ الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ صَلاتِي

"**Cinlerden bir ifrit dün bana namazımı bozmak için musallat oldu**"[210] buyurmuştur. Namazı kesmesi ile kastedilenin önünden geçmesi ve def edilmesi gereken bir iş olması olabilir.

Cinlerin Hadis Rivayetleri

Ebu Nuaym ed-Delail'de; el-Hasen b. İshak – İbrahim b. Zeyd – Ahmed b. Ömer b. Cabir er-Ramlî – Ubey b. Ka'b er-Ramlî – Ahmed b. Muhammed b. Tarif – Muhammed b. Kesir – el-A'meş – Vehb b. Cabir – Ubey b. Ka'b radıyallahu anh isnadıyla rivayet ediyor:

209 **Sahih.** Buhari (584) Ahmed (3/6, 35, 43) Şafii (1/33) Muvatta (151) Beyhaki (1/397, 427) Abd b. Humeyd (993) Humeydi (742) Nesai (644) İbn Mace (723) İbn Hibban (4/546) İbn Huzeyme (389) Ebu Ya'la (982) Musnedu'r-Rabi b. Habib (176)

210 **Sahih.** Buhari (3241) Muslim (541) Ahmed (2/298) Beyhaki (2/219)

خرج قوم يريدون الحج فأضلوا الطريق فلما عاينوا الموت او كادوا أن يموتوا لبسوا اكفانهم وتضجعوا للموت فخرج عليهم جني يتخلل الشجر وقال انا بقية النفر الذين استمعوا على محمد {صلى الله عليه وسلم} سمعت رسول الله {صلى الله عليه وسلم} يقول المؤمن اخو المؤمن عينه ودليله لا يخذله هذا الماء وهذا الطريق ثم دلهم على الماء وأرشدهم الى الطريق

"Bir topluluk Mekke'ye doğru yola çıktılar. Sonra yolu kaybettiler. Ölecek duruma geldiklerinde ağaçların arasından bir cin çıktı geldi ve şöyle dedi:

"Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in:

"**Mümin, müminin kardeşidir ve onu aldatmayan yol göstericisidir**" buyurduğunu işiten bir gruptan kalan bir kimseyim. İşte su, işte yol" Böylece onlara suyu ve yolu gösterdi.[211]

İbn Ebi'd-Dünya - babası - Abdulaziz el-Kuraşi – İsrail – es-Suddi – Mevla Abdurrahman b. Bişr yoluyla rivayet ediyor:

خرج قوم حجاجا في إمرة عثمان فأصابهم عطش فانتهوا إلى ماء مالح فقال بعضهم لو تقدمتهم فإنا نخاف أن يهلكنا هذا الماء فإن أمامكم الماء فساروا حتى أمسوا فلم يصيبوا الماء فقال بعضهم لبعض لو رجعتم إلى الماء المالح فأدلجوا حتى انتهوا إلى شجيرات سمر فخرج عليهم رجل أسود شديد السواد جسيم فقال يا معشر الركب إني سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول من كان

211 **Zayıf.** Ebu Nuaym Delail (1/299) Suyuti Hasais (1/231) Suyuti el-Eşbah ve'n-Nezair (s.260) isnadında meçhul kimseler vardır.

يؤمن بالله واليوم الآخر فليحب للمسلمين ما يحب لنفسه ويكره للمسلمين ما يكره لنفسه فسيروا حتى تنتهوا إلى أكمة فخذوا عن يسارها فإذا الماء ثم فقال بعضهم والله إنا لنرى أنه شيطان وقال بعضهم ما كان الشيطان ليتكلم بمثل ما تلكم به فساروا حتى انتهوا إلى المكان الذي وصف لهم فوجدوا الماء

"Bir gün Osman radıyallahu anh'ın emirliğinde bir hac kafilesi yola çıktı. Yolda çok susadılar. Tuzlu bir suyun yanına geldiler. İçlerinden biri:

"Burada durmayalım. Çünkü bu suyun bizi helak etmesinden korkuyorum" dedi. Hiç su bulamadan karanlık basıncaya kadar yürüdüler. İçlerinden biri dedi ki:

"O tuzlu suya dönüp yıkanırsak iyi olur." Bir eseme ağacın yanına geldiler. Orada kapkara bir adam göründü. Adam onlara:

"Ey cemaat! Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu duydum:

"**Her kim Allah'a ve ahiret gününe iman ederse, kendisi için sevdiğini Müslümanlar için de sevsin. Kendisi için hoşlanmadığını onlar için de hoşlanmasın**." Yürüyün, yüksek bir tepeye gelince, sol tarafında su bulacaksınız." İçlerinden bazıları:

"Bu bir şeytandır" derken, diğerleri:

"Hayır, olamaz. Şeytan böyle konuşmaz, o mümin bir cindir" dediler. Yürüdüler ve adamın dediği yere gelince suyu buldular.[212]

212 **Çok zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (104) isnadında Abdulaziz b. Eban el-Kuraşi metruk bir ravidir. Yahya b. Main onun yalan söylediğini söylemiştir.

Derim ki: el-Heraitî Mekarimu'l-Ahlak'ta: Sufyan es-Sevri - Ebu Hayyan (Yahya b. Said b. Hayyan) – babası yoluyla rivayet ediyor:

خرج قوم من التيم في بعض الأرضين فعطشوا فسمعوا مناديا ينادي أن رسول الله صلى الله عليه وسلم حدثنا أن المسلم أخو المسلم وعين المسلم وأن غديرا في مكان كذا وكذا فعدلوا إليه فشربوا «

"Teym kabilesinden bir topluluk bazı yerlere gittiler ve susuz kaldılar. Bir münadinin şöyle seslendiğini işittiler:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "**Müslüman maslümanın kardeşi ve müslümanın gözüdür**." Şurada şöyle bir pınar var" Bunun üzerine oraya gittiler ve su içtiler."[213]

İbn Ebi'd-Dünya; Muhammed b. el-Huseyn – Yusuf b. el-Hakem (er-Rakkî) – Feyyaz b. Muhammed (er-Rakkî) - Ömer b. Abdilaziz isnadıyla rivayet ediyor:

أن عمر بن عبد العزيز ، بينما هو يسير على بغلة ومعه ناس من أصحابه إذا هو بجان ميت على قارعة الطريق فنزل عمر فأمر به فعدل به عن الطريق ثم حفر له فدفنه وواراه ثم مضى فإذا هو بصوت عال يسمعونه ولا يرون أحدا وهو يقول : ليهنك البشارة من الله يا أمير المؤمنين ، أنا وصاحبي هذا الذي دفنته آنفا من النفر من الجن الذي قال الله عز وجل (وإذ صرفنا إليك نفرا من الجن يستمعون القرآن وإنا لما أسلمنا وآمنا بالله وبرسوله قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لصاحبي هذا : « أما إنك ستموت في أرض غربة يدفنك فيها يومئذ خير أهل الأرض »

213 **Sahih maktu**. Haraiti Mekarimu'l-Ahlak (331)

"(Ömer b. Abdilaziz) Bir katırın üzerinde arkadaşlarıyla giderken yol üzerinde ölü bir cine rastladılar. Ömer indi. Emriyle cin yoldan alındı. Sonra ona mezar açılıp defnedildi. Üzerini örttü ve yoluna devam etti. O an kimseyi görmedikleri halde şöyle diyen bir ses duydular:

"Yüce Allah'tan gelen müjden kutlu olsun ey müminlerin emiri! Ben ve yeni gömdüğün arkadaşım yüce Allah'ın haklarında:

"**Hani Kuran dinlemek üzere onlardan bir grubu sana yöneltmiştik**" (Ahkaf 29) dediği cinler grubundanız. Müslüman olup Allah'a ve rasulüne iman ettiğimizde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem o arkadaşıma şöyle demişti:

"**Uzak diyarlarda öleceksin ve o zaman seni yeryüzünün en hayırlı insanı defnedecek**."[214]

Derim ki: İbn Abbas, Hizb'inde; Muhammed b. Fadl (İbn Gazvan değil) – el-Abbas b. Ebi Raşid – babası isnadıyla rivayet ediyor:

نزل بنا عمر بن عبد العزيز فلما رحل قال لي مولاي اركب معه فشيعه فركبت فمررنا بواد فإذا نحن بحية ميتة مطروحة على الطريق فنزل عمر فنحاها وواراها ثم ركب فبينا نحن نسير إذا هاتف يهتف يقول يا خرقاء يا خرقاء فالتفتنا يمينا وشمالا فلم نر أحدا فقال عمر اسألك بالله أيها الهاتف إن كنت ممن يظهر ألا ظهرت وإن كنت ممن لا يظهر أخبرنا ما الخرقاء قال الحية التي دفنتم بمكان كذا فإني سمعت رسول الله {صلى الله عليه وسلم} يقول لها يوما يا خرقاء تموتين بفلاة من الأرض يدفنك خير مؤمني أهل الأرض يومئذ قال

214 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dünya el-Hevatif (33) Suyuti Eşbah ve Nezair (s.260) meçhul ravileri vardır. Benzeri: Beyhaki ed-Delail (7/419)

له عمر من أنت يرحمك الله قال انا من التسعة الذين بايعوا رسول الله {صلى الله عليه وسلم} في هذا المكان فقال له عمر آلله انت سمعت هذا من رسول الله {صلى الله عليه وسلم} قال نعم فدمعت عينا عمر وانصرفنا

"Ömer b. Abdilaziz bize geldi. Yola çıktığı zaman efendim bana dedi ki:

"Onunla beraber git ve onu yolcu et." Ben de bineğe bindim ve bir vadiye geldik. Yola atılmış ölü bir yılan gördük. Ömer b. Abdilaziz indi ve onu gömdü. Sonra bineğine bindi ve yolda giderken şöyle bir ses duyduk:

"Ey Harka! Ey Harka!" Biz sağa sola baktık fakat kimseyi görmedik. Ömer ona dedi ki:

"Ey gizliden seslenen! Eğer görünebileceksen bize kendini göster. Görünemeyeceksen bize Harka'yı anlat." Dedi ki:

"O, falan yerde defnettiğiniz yılandır. Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bir gün ona şöyle buyurduğunu işittim:

"**Ey Harka! Sen ıssız bir yerde öleceksin ve seni o gün yeryüzünün en hayırlısı defnedecek**" Ömer dedi ki:

"Sen bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den işittin mi?" o da:

"Evet" dedi. Bunun üzerine Ömer'in gözleri doldu ve oradan ayrıldık."[215]

Ebu Nuaym, el-Hilye'de: Muhammed b. Ahmed b. Musa – Abdullah b. el-Hasen b. Uhti Abdan – Nadr b. Davud b. Tugrak

215 **Zayıf.** Beyhaki Delail (7/420) Acurri Ahbaru Ebu Hafs Ömer b. Abdilaziz (s.67) İbn Hacer el-İsabe (7/607) İbn Cevzi Siyreti Ömer (s.39) İbn Asakir (45/145) Suyuti Hasais (1/233) meçhul ravileri vardır.

– Muhammed b. el-Fadl – el-Abbas (veya Abbad) b. Raşid – babası isnadıyla rivayet ediyor:

زار عمر بن عبدالعزيز مولاي فلما أراد الرجوع قال لي شيعه فلما برزنا إذا نحن بحية سوداء ميتة فنزل عمر فدفنها فإذا هاتف يهتف يا خرقاء يا خرقاء إني سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم يقول لهذه الحية لتموتن بفلاة من الأرض وليدفننك خير أهل الأرض فقال نشدتك الله إن كنت ممن يظهر إلا ظهرت لي قال أنا من السبعة الذين بايعوا رسول الله صلى الله عليه و سلم في هذا الوادي وإني سمعته يقول لهذه الحية لتموتن بفلاة من الأرض وليدفننك خير أهل الأرض يومئذ فبكى عمر حتى كاد أن يسقط عن راحلته وقال يا راشد أنشدك الله أن تخبر بهذا أحدا حتى يواريني التراب

"Ömer b. Abdilaziz efendimi ziyarete geldi. Dönmek istediğinde efendim bana:

"Onu yolcu et" dedi. Uzaklaştığımız zaman ölmüş bir siyah yılan gördük. Ömer indi ve onu defnetti. Gizliden bir ses:

"Ey Harka! Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu yılan hakkında şöyle buyurduğunu işittim:

"**Issız bir yerde öleceksin, seni o gün yeryüzünün en hayırlısı defnedecek**" dedi. Ömer dedi ki:

"Şayet görünebileceklerden isen Allah için bana görün" Şöyle cevap verdi:

"Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e bu vadide biat eden yedi kişiden biriyim. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu yılan hakkında:

"**Issız bir yerde öleceksin. Seni o gün yeryüzünün en hayırlısı defnedecek**" buyurduğunu işittim." Bunun üzerine Ömer bineğinden düşene kadar ağladı ve şöyle dedi:

"Ey Raşid! Allah için bunu, üzerime toprak örtünceye kadar hiç kimseye haber verme!"[216] Bunu el-Hatib el-Muttefak'ta rivayet etmiştir.

Taberani el-Kebir'de; Abdullah b. el-Huseyn'den rivayet ediyor:

دخلت طرسوس فقيل لي ها هنا امرأة قد رأت الجن الذي وفدوا على رسول الله صلى الله عليه و سلم فذهبت إليها فإذا امرأة مستلقية على قفاها وحولها جماعة فقلت لها ما اسمك قالت منوسة فقلت لها هل رأيت أحدا من الجن الذين وفدوا على رسول الله صلى الله عليه و سلم قالت نعم حدثني سمحج واسمه عبد الله قَالَ : قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ , أَيْنَ كَانَ رَبُّنَا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السماوات والأرض قال كَانَ عَلَى حُوتٍ مِنْ نُورٍ يَتَلَجْلَجُ فِي النُّورِ

"Tarsus'a gitmiştim. Bana: "Burada Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e elçi olarak gelmiş cinleri gören bir kadın var" dediler. Ona gittim. Kafası üzerine uzanmış bir kadın gördüm. Etrafında bir topluluk vardı. Ona:

"İsmin nedir?" dedim.

"Menuse" dedi.

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e elçi olarak gelen cinlerden birini gördün mü?" diye sordum. Dedi ki:

216 **Zayıf.** Ebu Nuaym Hilye (5/341) Hatib el-Muttefak ve'l-Mufterak (3/82) el-İsabe (7/607) meçhul ravileri vardır.

"Bana ismi Abdullah olan Semhac rivayet ederek dedi ki; "Ben: "Ey Allah'ın rasulü! Rabbimiz göklerle yeri yaratmadan önce nerede idi?" diye sordum. Şöyle buyurdu:

"**Nur içinde yüzen nurdan bir balina üzerindeydi**."[217]

Bunu eş-Şirazi el-Elkab'da; Said b. el-Kasım – Muhammed b. Muhammed b. Gazvetu'l-Cevheri – Taberani'nin şeyhlerinden Abdullah b. el-Huseyn isnadıyla rivayet etmiştir. İbn Hibban Abdullah b. el-Huseyn'i ed-Duafa'da zikretmiş ve şöyle demiştir:

"Haberleri değiştirir ve çalardı. Tek kaldığı zaman onunla hüccet getirilmez." Semhac; ahmer vezninde bir kelimedir. Ebu Musa (el-Medini) bunu es-Sahabe'de kaydetmiş ve şöyle demiştir:

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem insanlara ve cinlere gönderilmiş olduğundan onun rivayetini tahric ettik." Semhac başka bir rivayette daha geçmektedir. Bu o mudur yoksa başkası mıdır bilmiyorum."

el-Fakihî, Kitabu Mekke'de İbn Abbas radıyallahu anhuma hadisini Amir b. Rebia'dan şu şekilde rivayet etmiştir:

بينما نحن مع النبي {صلى الله عليه وسلم} بمكة في بدء الاسلام إذ هتف هاتف على بعض جبال مكة فحرض على المسلمين فقال النبي {صلى الله عليه وسلم} هذا شيطان ولم يعلن شيطان بتحريض على نبي إلا قتله الله تعالى فلما كان بعد ذلك قال لنا النبي {صلى الله عليه وسلم} قد قتله الله تعالى بيد رجل من عفاريت الجن يدعى سمحجا وقد سميته عبد الله فلما أمسينا سمعت هاتفا بذلك المكان يقول

217 **Zayıf.** Ebu Bekir eş-Şafii el-Gaylaniyyat (2/171) Ebu Said en-Nakkaş Fununu'l-Acaib (101) el-İsabe (3/177) ed-Demiri Hayatu'l-Hayevan (s.204) Abdullah b. el-Huseyn münker bir ravidir.

نحن قتلنا مسعرا لما طغى واستكبرا

وصغر الحق وسن المنكرا بشتمه نبينا المطهرا

"Biz İslam'ın başlarında Mekke'de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte idik. Mekke dağlarından birinde gizliden bir sesin Müslümanlar üzerine tahrik ettiğini işittik. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Bu şeytandır! Bir peygambere karşı tahrik eden hiçbir şeytan yoktur ki lanetlendiğinde Allah onu öldürmesin**" buyurdu. Bundan sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle buyurdu:

"**Allah onu Semhac denilen cinlerden bir ifrit eliyle öldürdü. Ben onun ismini Abdullah olarak değiştirdim**." Akşam olduğunda o yerde gizliden bir sesin şöyle dediğini işittik:

Mis'ar'ı biz öldürdük

Azgınlık edip büyüklendiğinde

Hakkı küçültüp münkeri büyüttü

Tertemiz nebimize hakaretiyle[218]

Muhammed b. Abdillah b. Abdirrahman b. Avf babasından rivayet ediyor:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e cinlerden Mus'ir denilen bir adam gizliden tahrik edince Kureyş'in baskısı şiddetlendi. Sonraki gece onun yerine Semhac denilen biri kalktı..." böylece benzerini rivayet etti.[219]

218 **Çok zayıf.** el-Fakihi Ahbaru Mekke (2307) Ebu Nuaym Delail (1/30 no: 60) es-Sarimu'l-Meslul (3/149) ed-Dımaşki Sübülü'l-Hedyi ve'r-Reşad (2/218) el-Bidaye (2/348) el-İsabe (1/464) isnadında yalanla itham edilen metruk ravi İsmail b. Ziyad vardır. Ayrıca İbn Cureyc ile İbn Abbas radıyallahu anhuma arasında inkıta vardır. Ebu Nuaym'ın isnadında ise Musa b. Abdilmelik b. Umeyr meçhuldür.

219 **Zayıf.** Fakihi Ahbaru Mekke (2309) isnadında Ahmed b. Muhammed b. Abdilaziz ve babası meçhuldür.

Ebu Bekir b. Abdillah eş-Şafii Rubaiyyat'ında (yukarıda Taberani'nin Kebir'inden nakledilen rivayetin) benzerini rivayet etmiş ve şu ziyadeyi eklemiştir:

حدثني عبد الله سمحج ، قال سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: ما من مريض يقرأ عنده سورة يس إلا مات ريانا وأدخل قبره وحشر يوم القيامة ريانا قال: قلت لها: أسمعت منه شيئا غير هذا ؟ قالت: نعم حدثني عبد الله سمحج ، قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: ما من رجل يصلي الضحى ثم تركها إلا عرج بها إلى الله تعالى فقالت: يا رب إن فلانا حفظني فاحفظه ، وإن فلانا ضيعني فضيعه

"Bana Abdullah b. Semhac rivayet etti; dedi ki: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"**Yanında Yasin suresi okunan hiçbir hasta yoktur ki reyyan olarak ölmesin ve kıyamet gününde reyyan olarak haşredilmesin**." Abdullah b. Semhac bana şöyle dedi: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Duha (kuşluk) namazını kılıp da terk eden hiçbir kimse yoktur ki Allah Azze ve Celle'ye çıkıp şöyle demesin:**

"Ya rabbi! Falan kimse beni muhafaza etti, onu muhafaza et. Filan da beni zayi etti, sen de onu zayi et."[220] Bunu ed-Deylemi Musnedu'l-Firdevs'te rivayet etmiştir. Diğer iki hadisi ise Ebu Bekir eş-Şafii rivayet etti.

Taberani; İbn Salih yoluyla Amr el-Cin'den rivayet ediyor:

220 **Zayıf.** Ebu Bekir eş-Şafii Gaylaniyat (2/171 no:657) Deylemi (6099) Kadı Ebu Ya'la el-Ferra İbtalu't-Te'vilat (228) Hayatu'l-Hayevan (1/204) isnadında Abdullah b. Huseyn münker bir ravidir.

كنت عند النبي صلى الله عليه و سلم فقرأ سورة النجم فسجد وسجدت معه

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında idim. Necm suresini okuduğunda secde etti, ben de onunla beraber secde ettim."[221]

İbn Adiy el-Kamil'de, Osman b. Salih'ten şöyle dediğini rivayet ediyor:

رأيت عمرو بن طلق الجني، فقلت: هل رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قال: نعم، وبايعته، وأسلمت وصليت خلفه الصبح، وقرأ سورة الحج فسجد فيها سجدتين

"Amr b. Talk el-Cin'i gördüm ve dedim ki:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i gördün mü?"

"Evet gördüm ve ona biat ettim. Müslüman oldum, arkasında sabah namazını kıldım. Hac suresini okudu ve onda iki secde etti" dedi."[222] Bu Nureddin 801 yılında vefat etmiştir.

Hafız İbn Hacer el-İsabe'de şöyle dedi: "Osman b. Salih 219 yılında vefat etti. Şayet ona hadis rivayet eden cin doğru söylüyorsa, Sahihayn'daki, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in içinde vefat ettiği yüz senenin başında yeryüzünde kimsenin kalmayacağını belirten hadis cinler hakkında değil, insanlar hakkındadır.

Hafız İbn Hacer, el-İsabe'de, Nureddin Ali b. Muhammed b. en-Nu'man el-Ensari'nin hal tercemesinde şöyle demiştir:

221 **Zayıf.** Taberani (17/45) El-İsabe (4/650) Usdu'l-Gabe (1/843) Tekmiletu'l-İkmal (1344) Meçhul ravileri vardır. Ayrıca ravilerinden Osman b. Salih sahabelerden birine yetişmemiştir.

222 **Zayıf.** Hafız İbn Hacer de bunu İbn Adiy'e nispet etmiştir. Ancak İbn Adiy'in el-Kamil adlı eserinde bulamadım. El-İsabe (4/650) Usdu'l-Gabe (1/843) meçhul ravisi vardır. Osman b. Salih el-Mısri sahabelere yetişmemiştir.

"Şöyle anlatırdı: Evinde korkunç görüntülü bir yılan çıktı ve ondan korktu. Ona vurdu ve öldürdü. Onu yerinden taşıdığında ailesinden kayboldu. Mahkemesi yapılana kadar cinlerle beraber kaldı. Maktülün velası teklif edilince kabul etmedi. Kadı dedi ki:

"Maktül hangi surette idi?"

"Yılan suretinde idi" denildi. Bunun üzerine kadı diğer tarafa döndü ve şöyle dedi: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in:

من تزيالكم فاقتلوه

"**Kim size değişik şekilde görünürse onu öldürünüz**"[223] buyurduğunu işittim." Bunun üzerine kadı onun serbest bırakılmasını emretti ve o da evine döndü.[224]

Bunun bir benzerini İbn Asakir Tarih'inde: Ebu'l-Kasım el-Hıdır b. Huseyn b. Abdan – Ebu'l-Kasım b. Ebi'l-A'la – Ebu'l-Huseyn Ali b. Muhammed – Ebu Muhammed el-Hasen b. Ahmed b. Muhammed el-Hıms – şeyhlerinden birinin şeyhinden isnadıyla rivayet ederek dedi ki:

أنه خرج في نزهة ومعه صاحب له فبعثه في حاجة فأبطأ عليه فلم يره إلى الغد فجاء إليه وهو ذهل العقل فكلموه فلم يكلمهم إلا بعد وقت فقالوا له ما شأنك وما قصتك فقال إني دخلت إلى بعض الخراب أبول فيه فإذا حية فقتلتها فما هو إلا أن قتلتها حتى أخذني شئ فأنزلني في الأرض واحتوشني جماعة فقالوا هذا قتل فلانا فقالوا نقتله فقال بعضهم امضوا به إلى الشيخ فمضوا بي إليه فإذا شيخ حسن الوجه كبير اللحية أبيضها فلما وقفنا قدامه قال ما

223 **Aslı yok** Esne'l-Metalib'de (1375) ve Esraru'l-Merfua'da (476) mutemed bir aslı yoktur denilmiştir.

224 İbn Hacer bunu el-İsabe'de değil, İnbau'l-Gumur'da (4/71) nakletmiştir. Sehavi Dav'u'l-Lami (3/147) İbn Hacer Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.15)

قصتكم فقصوا عليه القصة فقال في أي صورة ظهر قالوا في حية فقال سمعت رسول الله (صلى الله عليه وسلم) يقول لنا ليلة الجن يقول لنا ومن تصور منكم في صورة غير صورته فقتل فلا شئ على قاتله خلوه فخلوني

"O bir arkadaşıyla çıktı, onu bir ihtiyacı için gönderdiğinde geç kaldı. Ertesi güne kadar görünmedi. Sonra aklını kaybetmiş bir halde geldi. Kendisine konuşulanlara bir müddet cevap vermedikten sonra ona:

"Sana ne oldu?" dediler. Dedi ki:

"Harabe bir yere girip bevlettim. Bir de baktım ki bir yılanı öldürmüşüm. Ben onu öldürünce bir şey beni tuttu ve yerin altına indirdi. Bir topluluk şöyle dedi:

"Bu falanı öldürdü, onu öldürelim mi?" içlerinden biri:

"Onu şeyhe götürün" dedi. Beni ona götürdüler. Güzel yüzlü, beyaz sakallı bir ihtiyar idi. Onun önünde durduğumuzda:

"Hikâyeniz nedir?" dedi. Hadiseyi ona anlattılar.

"Hangi surette göründü?" diye sordu.

"Yılan suretinde" dediler. Bunun üzerine şöyle dedi:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"**Sizden her kim kendi suretinden başka surette görünür de öldürülürse, katiline bir şey gerekmez**." Onu bırakınız." Bunun üzerine beni bıraktılar."[225]

Hafız İbn Hacer'in Osman b. Salih hadisi hakkındaki: "Eğer bunu anlatan cin doğru söylemişse" sözü, onun cinlerin rivayeti hakkında tevakkuf ettiğini gösterir. Zira ravide adalet

225 **Zayıf.** İbn Asakir (13/22) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.15) isnadında ismi belirtilmeyen raviler vardır.

şartı aranır. Aynı şekilde sahabelik iddiasında bulunanda da adalet şartı aranır. Cinlerin adaletini ise bilemeyiz. Bununla beraber şeytanların çıkıp insanlara hadis rivayet edeceklerine karşı uyarı gelmiştir.

İbn Adiy ve Beyhaki Vâsile b. el-Eska radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

لا تقوم الساعة حتى يطوف إبليس في الأسواق يقول : حدثني فلان بن فلان ، بكذا وكذا

"**İblis sokaklarda dolaşıp "falan oğlu falan bana şöyle rivayet etti" demedikçe kıyamet kopmaz**"[226]

Taberani, Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

يوشك أن يظهر فيكم شياطين كان سليمان بن داود أوثقها في البحر يصلون معكم في مساجدكم ، ويقرأون معكم القرآن ، ويجادلونكم في الدين وإنهم لشياطين في صور الانس

"**Aranızda Süleyman b. Davud aleyhisselam'ın denizde bağladığı şeytanların çıkıp sizinle beraber mescidlerinizde namaz kılmaları, sizinle beraber Kuran okumaları ve din hakkında sizinle mücadele etmeleri yakındır. Onlar insan suretindeki şeytanlardır.**"[227]

226 **Zayıf.** Beyhaki Delail (8/31) Deylemi (7546) İbn Adiy el-Kamil (1/45) İbn Tahir Makdisi Zahiretu'l-Huffaz (6183)

227 **Hasen**. İbn Vaddah el-Bid'a (226) Beyhaki Delail (8/30) Hatib el-Fakih ve'l-Mutefekkih (1035) Mecmau'z-Zevaid (1/140) Hatib ve Taberani'nin isnadında Muhammed b. Halid el-Vasıti zayıftır. Yalanla itham edilmiştir. Ancak İbn Vaddah bunu hasen bir isnad ile rivayet etmiştir.

Eş-Şirazi, el-Elkab'da, Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

إن سليمان بن داود أوثق شياطين فى البحر فإذا كان سنة خمس وثلاثين ومائة خرجوا فى صور الناس وأبشارهم فجالسوهم فى المجالس والمساجد ونازعوهم القرآن والحديث

"**Muhakkak ki Süleyman b. Davud şeytanları denizde bağlamıştır. Yüz otuz beş senesi gelince bunlar insanların suretinde ortaya çıkarlar, meclislerinde ve mescidlerinde onlarla beraber bulunurlar, Kuran ve hadis konusunda tartışırlar.**"[228]

El-Ukaylî ve İbn Adiy, Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إذا كانت سنة خمس وثلاثين ومائة خرجت شياطين حبسهم سليمان بن داود في جزائر البحر فذهب منهم تسعة أعشارهم إلى العراق يجادلونهم بالقرآن وعشر بالشام

"**Yüz otuş beş senesi gelince Süleyman b. Davud'un denizlerdeki adalara hapsettiği şeytanlar çıkarlar. Onların**

- İbn Amr radıyallahu anhuma'dan mevkuf olarak **sahih** isnad ile: Muslim (18) Nuaym b. Hammad Fiten (1807) Ma'mer Cami (1426) Beyhaki Delail (8/30) Hatib el-Fakih ve'l-Mutefekkih (1036) Hatib'in isnadında Leys b. Ebi Süleym vardır.
- İbn Mesud radıyallahu anh'den mevkufen **sahih** isnad ile: "Muhakkak ki şeytan bir insan suretine girer, bir topluluğa gelerek onlara yalan hadis rivayet eder. Böylece aralarını ayırır." Beyhaki Delail (8/30) Muslim (17)

228 **Zayıf.** Cem'ul-Cevami (1225) Suyuti Lealiu'l-Masnua'da (1/229) isnadı sakıncasızdır demiştir. Derim ki isnadı oldukça zayıftır. Meçhul ravileri dışında isnadında Leys b. Ebi Süleym vardır. Yine Ziyad Siminkuş hali bilinmeyen mestur bir ravidir.

onda dokuzu Irak'a gider ve onlarla Kuran hakkında tartışır. Onda biri ise Şam'a gider."[229]

Buhari, Tarih'inde; Muhammed b. es-Salt Ebu Cafer – İbnu'l-Mubarek – Sufyan isnadıyla şöyle dediğini rivayet eder:

حدثنا من رأى قاصا يقص في مسجد الخيف أو نحوه قال : « فطلبته فإذا هو شيطان »

"Hayf mescidinde kıssa anlatan bir kıssacıyı gören biri bize şöyle anlattı:

"O kıssacıyı araştırdığımda onun bir şeytan olduğunu gördüm."[230]

İbn Adiy: Muhammed b. Cafer el-Mutayri – Muhammed b. Yusuf b. İsa b. Et-Tabba' – amcası Ebu Cafer Muhammed b. İsa – İbn Yeman – Sufyan es-Sevri isnadıyla rivayet ediyor:

أخبرني رجل كان يرى الجن، انه رأى الشيطان في مسجد منى يحدث الناس عن رسول الله صلى الله عليه وسلم والناس يكتبون

"Cinleri gören biri bana anlattı; o Mina Mescidinde insanlara Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den hadis rivayet

229 **Uydurma**. İbn Adiy el-Kamil (4/85) Ukayli Duafa (2/213) İbn Asakir (1/157-158) Hatib el-Fakih (591) İbn Cevzi Mevduat (1/269, 3/194) Zehebi Mizanu'l-İtidal (2/305) İbn Hacer Lisan (3/180) İbn Arrak Tenzihu'ş-Şeria (1/313) Şevkani Fevaidu'l-Mecmua (s.504) Aliyu'l-Kari Esraru'l-Merfua (s.473) Kavukci Lu'lu'u'l-Marsu (33) Leali'ul-Masnua (1/229) İbn Kayyım el-Menaru'l-Munif (216) muhaddisler bunun uydurma olduğunda ittifak etmişlerdir. Ravilerinden Sabbah b. Mucalid bunu uydurmakla itham edilmiştir. Ayrıca Atiyye el-Avfi'nin Ebu Said radıyallahu anh'den rivayetleri de şüphelidir. Çünkü Atiyye yalancı biri olan Ebu Said el-Kelbi'den rivayet ederken tedlis yapar, sadece "Ebu Said" derdi. Bununla Ebu Said el-Hudri'yi kastettiği zannedilirdi.

230 **Sahih maktu**. Beyhaki Delail (8/32) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.52) Suyuti Hasais (2/215) es-Salihi Subulu'l-Hedy (10/124) Buhari'nin Tarihu'l-Kebir'inde ve Tarihu's-Sagir'inde bulamadım. Ancak Beyhaki bunu Buhari yoluyla rivayet etmiştir.

eden ve bir şeytan görmüş. İnsanlar da onun rivayet ettiklerini yazıyorlarmış."[231]

İmran b. Musa – Muhammed b. Yusuf es-Serrac – İsa b. Ebi Fatıma el-Fezari isnadıyla:

كنت جالسا عند شيخ في المسجد الحرام أكتب عنه فقال الشيخ: حدثني الشيباني، فقال رجل: حدثني الشيباني فقال: عن الشعبي فقال: حدثني الشعبي، فقال عن الحارث ؟ فقال: قد والله، رأيت الحارث وسمعت منه، فقال عن علي ؟ فقال: قد والله رأيت عليا وشهدت معه صفين، فلما رأيت ذلك، قرأت آية الكرسي فلما قلت: (ولا يؤوده حفظهما) (البقرة ٢٥٥) التفت فلم أر شيئا

"Mescidi Haram'da bir şeyhin yanında oturuyor ve ondan hadis yazıyordum. Şeyh dedi ki:

"Bana eş-Şeybani rivayet etti" dedi. Bunun üzerine bir adam: "Bana eş-Şeybani rivayet etti dedi." Şeyh:

"eş-Şeybani; eş-Şa'bi'den rivayet etti" dedi. Adam da:

"Bana eş-Şa'bi rivayet etti" dedi. Şeyh:

"eş-Şa'bi; bir cinden rivayet etti" dedi. Adam:

"Vallahi hadisi rivayet edeni gördüm ve ondan işittim" dedi. Şeyh:

"Cin, Ali radıyallahu anh'den rivayet etti" deyince adam:

"Vallahi Ali'yi gördüm ve onunla beraber Sıffin savaşına katıldım" dedi. Bunu görünce Ayete'l-Kursi'yi okudum. "Ve la yeuduhu hifzuhuma" kısmına gelince baktım, bir şey göremedim.[232]

231 **Hasen maktu**. İbn Adiy el-Kamil (1/46) Benzeri: Hatib el-Fakih (1037)

232 **Zayıf.** Beyhaki Delail (8/33) İbn Adiy el-Kamil (1/46) es-Salihi Subulu'l-Hedy (10/124)

(Abdurrahman b. Gazvan Kurad'dan) Şu'be şöyle dedi:

إذا حدث المحدث ولم يسر وجهه، فلا تصدقه لعله شيطان قد يتصور في صورته يقول: حدثنا وأخبرنا

"Sana bir muhaddis hadis rivayet eder de yüzünü görmezsen, muhtemelen o, muhaddisin suretine girmiş ve "haddesena veya ahberana" diyen bir şeytandır."[233]

Cinlerin Amellerinin Karşılıkları

Âlimler kâfir cinlerin ahrette azap göreceğinde ittifak etmişlerdir. Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ

"**Varıp duracağınız yer cehennem ateşidir**." (En'am 128)

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا

"**Haktan ayrılmış olanlar ise, cehenneme odun olurlar.**" (Cin 15)

Cinlerin müminleri hakkında ise farklı görüşler vardır. Bunlardan birincisi; "Onlar için cehennemden kurtulmaktan başka karşılık yoktur. Sonra onlara: "hayvanlar gibi toprak olun" denilir. Bu, İbn Hazm'ın naklettiğine göre Ebu Hanife'nin görüşüdür.[234]

İbn Ebi'd-Dünya, Leys b. Ebi Süleym'den şöyle dediğini rivayet eder:

ثَوَاب الْجِنّ أَنْ يُجَارُوا مِنْ النَّار ثُمَّ يُقَال لَهُمْ كُونُوا تُرَابًا

233 **Sahih maktu**. İbn Adiy el-Kamil (1/46)

234 Kurtubi Tefsir (16/217) Fethu'l-Bari (6/346)

"Cinlerin karşılığı cehennemden korunmalarıdır. Sonra onlara "toprak olun" denilir."[235]

İbn Humeyd, İbn Munzir ve Kitabu'l-Acaib ve'l-Garaib'de İbn Şahin, Ebu'z-Zinad'dan şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

إِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّة الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ قَالَ اللَّه لِمُؤْمِنِ الْجِنّ وَسَائِر الْأُمَم أَيْ مِنْ غَيْر الْإِنْس : كُونُوا تُرَابًا ، فَحِينَئِذٍ يَقُول الْكَافِر : يَا لَيْتَنِي كُنْت تُرَابًا

"Cennetliklere cennete, cehennemlikler de cehenneme girdiklerinde Allah Azze ve Celle mümin cinlere ve diğer ümmetlere: "Toprak olun" buyurur. İşte o zaman kafirler: "**Keşke toprak olsaydım**" (Nebe 40) derler."[236]

İkincisi: Cinler taatlerinin karşılığını görürler ve kötülüklerinden dolayı da ceza görürler. Bu, İbn Ebi Leyla, Malik, el-Evzai, eş-Şafii, Ahmed ve bunların ashabının görüşüdür. Ebu Hanife ve iki arkadaşından da nakledilmiştir.[237] İbn Hazm el-Milel ve'n-Nahl'da: "İnsanların cumhuru cinlerin de cennete gireceğinde ittifak etmişlerdir" demiştir.

İbn Ebi Hatim, Ya'kub'dan, İbn Ebi Leyla'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

لَهُمْ ثَوَابٌ، يَعْنِي: لِلْجِنِّ فَوَجَدْنَا تَصْدِيقَ قَوْلِهِ فِي كِتَابِ اللَّهِ: « وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا

"Cinler için de amellerinin karşılığı vardır. Bunun tasdikini Allah'ın Kitabındaki şu ayette bulduk:

235 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya el-İşraf (387) Begavi Tefsir (8/319) Aynî Umdetu'l-Kari (23/74) Fethu'l-Bari (6/346) Durru'l-Mensur (10/188)

236 **Hasen maktu**. Begavi Tefsir (8/319) Fethu'l-Bari (6/346) Şibli Akamu'l-Mercan'da (s.65) İbn Şahin'in isnadını zikretmiştir.

237 Fethu'l-Bari (6/346)

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِمَّا عَمِلُوا وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ

"**Her kişinin, işlediği amellere göre dereceleri vardır.**" (En'am 132)[238]

Ebu'ş-Şeyh el-Azame'de, Harmele'den rivayet ediyor: İbn Vehb'e;

سئل ابن وهب وأنا أسمع هل للجن ثواب وعقاب فقال ابن وهب قال الله حق عليهم القول في أمم قد خلت من قبلهم من الجن والإنس إلى قوله مما عملوا

"Cinler için sevap ve ceza var mıdır?" diye soruldu, ben de dinledim. İbn Vehb şöyle dedi:

"Allah Teâla onlar hakkında şöyle buyurmuştur: " **Bunlar, kendilerin den önce gelip geçmiş cin ve insan toplulukları içinde, haklarında azâb hükmünün gerçekleştiği kimselerdir.**" (Ahkaf 18)

"**İşledikleri şeylerden dolayı, herbirinin dereceleri vardır.**" (Ahkaf 18-19)"[239]

Ebu'ş-Şeyh, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini irvayet etmiştir:

الخلق أربعة فخلق في الجنة كلهم وخلق في النار كلهم وخلقان في الجنة والنار فأما الذي في الجنة كلهم فالملائكة وأما الذي في النار كلهم فالشياطين وأما الذين في الجنة والنار فالإنس والجن لهم الثواب وعليهم العقاب

238 **Zayıf**. İbn Ebi Hatim (5/390) Durru'l-Mensur (4/136) İbn Hacer Fethu'l-Bari (6/346) meçhul ravileri vardır.

239 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1697) isnadında bulunan Humeym b. Hemmam mestur bir ravidir.

"Mahlûkat dört sınıftır. Bir sınıfı cennet için yaratılanlar, bir sınıfı cehennem için yaratılanlar ve hem cennet hem de cehennem için yaratılan iki sınıftır. Cennet için yaratılanlar meleklerdir. Cehennem için yaratılanlar şeytanlardır. Cennet ve cehennem için yaratılanlar ise insanlarla cinlerdir. Onlar için sevap ve ceza vardır."[240]

Ebu'ş-Şeyh, Mugis b. Semmî'den rivayet ediyor:

مَا مِنْ شَيْءٍ إِلَّا وَهُوَ يَسْمَع زَفِير جَهَنَّم إِلَّا الثَّقَلَيْنِ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ الْحِسَاب وَالْعِقَاب

"Sekaleyn (insanlar ve cinler) dışında Allah'ın yarattığı hiçbir şey yoktur ki cehennemin kaynamasını işitmesin. İnsanlar ve cinler için hesap ve ceza vardır."[241]

İbn Ebi Hatim ve Ebu'ş-Şeyh, el-Hasen'den rivayet ediyorlar:

أَنَّ الْجِنَّ وَلَدُ إِبْلِيسَ وَالْإِنْسَ وَلَدُ آدَمَ وَمِنْ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ مُؤْمِنُونَ وَكَافِرُونَ وَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ فَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا فَهُوَ وَلِيُّ اللَّهِ وَمَنْ كَانَ كَافِرًا فَهُوَ شَيْطَانٌ

"Cinler, iblis ve insanların çocuklarındandır. Ademin çocukları ve onların iman eden edenleri, sevap ve cezada onların ortaklarıdır. Bunların ve onların müminleri Allah'ın velisidir. Bunların ve onların kâfirleri ise şeytandır."[242]

Süfyan es-Sevri, Munzir b. Said ve İbnu'l-Munzir tefsirlerinde ve Ebu'ş-Şeyh, ed-Dahhak'tan rivayet ediyorlar:

240 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1695) isnadında Abdulvahid b. Ubeyd meçhuldür. Ayrıca Dahhak İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir.

241 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1712) İbn Hacer Fethu'l-Bari (6/346) Durru'l-Mensur (5/64) isnadında Muhammed b. Humeyd er-Razi zayıftır.

242 **Zayıf.** İbn Kesir (6/500) Kurtubi (19/5) İbn Adil el-Lubab (19/409) Durru'l-Mensur (4/136) isnadında Fakih İsmail b. Muslim el-Mekki zayıftır.

الجن يدخلون الجنة ويأكلون ويشربون

"Cinler de cennete girerler ve yeyip içerler."[243]

İbnu'l-Munzir ve Ebu'ş-Şeyh, Ertat b. el-Munzir'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

هَلْ لِلْجِنِّ ثَوَابٌ؟ قَالَ: نَعَمْ، وَ تَصْدِيقَ ذلك فِي كِتَابِ اللَّهِ : «لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ»(الرَّحْمَنِ-٤٧) ، قَالَ: فَالْإِنْسِيَّاتُ لِلْإِنْسِ وَالْجِنِّيَّاتِ لِلْجِنِّ.

"Damra b. Habib'e cinler cennete girecek mi?" diye sorduk. Dedi ki:

"Evet, bunun tasdiki Allah'ın Kitabındaki şu ayettir:

"**Onlara daha önce ne bir insan, ne de bir cin dokunmuştur**" (Rahman 74) cinlerin erkekleri ile kadınları için ve insanların erkekleri ile kadınları için."[244]

El-Haris el-Muhasibi, cinlerin cennete gireceklerini, dünyadakinin tam aksine olarak bizim onları göreceğimizi, fakat onların bizi göremeyeceğini zikretmiştir.

Müellif dedi ki: Şeyh İzzuddin b. Abdisselam "Kavaidu's-Sağra'da mümin cinlerin cennete girdiklerinde Allah'ı göremeyeceklerini, rüyetin mümin insanlara mahsus olduğunu zikretmiştir. Zira meleklerin cennette Allah'ı göremeyecekleri açıklanmıştır. Bu cinlerin de görememesini gerektirir."

Derim ki: Meleklerin Allah'ı gördükleri sabit olmuştur. Beyhaki bunu belirtmiş ve bunun için Kitabu'r-Ru'yet'te bir başlık açmıştır. El-Kadı Celaleddin el-Bulkini, delillerin

243 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1696) Durru'l-Mensur (4/136) isnadında Cuveybir zayıftır.

244 **Sahih maktu**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1696) Taberi (23/65) İbn Adil Lubab (17/418) Begavi (7/270) İbn Kayyım Tefsir (1/208)

genelliğinden dolayı cinlerin Allah'ı göreceklerini zikretmiştir. İbnu'l-İmad, Şerhu Ercuze'de cinler hakkında bunu şeyhi Siracuddin el-Bulkini'den nakletmiştir. Lakin Es'ileti's-Safa'da Hanefi imamlarının; cinlerin rablerini cennette göremeyecek-lerini söyledikleri belirtilmiştir.

Üçüncü görüş: İbn Ebi'd-Dunya kendi isnadıyla rivayet ediyor: Mücahid'e mümin cinlerin cennete girip giremeyecek-leri soruldu. Dedi ki:

يَدْخُلُونَهَا ، وَلَكِنْ لا يَأْكُلُونَ فِيهَا وَلا يَشْرَبُونَ ، يُلْهَمُونَ التَّسْبِيحَ وَالتَّقْدِيسَ ؛ فَيَجِدُونَ فِيهِ مَا يَجِدُ فِيهِ أَهْلُ الْجَنَّةِ مِنْ لَذِيذِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ

"Onlar cennete girerler. Lakin yeyip içemezler. Onlar cennetliklerin yiyecek ve içecekten aldıkları lezzeti tesbih ve takdis ile alırlar."[245]

Dördüncü görüş: Onlar cennete giremezler. İnsanların onları görebilecekleri, fakat onların insanları göremeyecekleri bir yerde olurlar.

Ebu'ş-Şeyh, Leys b. Ebi Süleym'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

مسلمو الجن لا يدخلون الجنة ولا النار ، وذلك أن الله أخرج أباهم من الجنة فلا يعيده ولا يعيد ولده

"Cinlerin Müslümanları cennete de cehenneme de girmezler. Çünkü Allah babalarını cennetten çıkarmış, bir daha döndürmemiştir. Onların evladını da döndürmez"[246]

Beşinci görüş: Onlar a'rafta kalacaklardır.

245 **Zayıf.** Dineveri Mucalese (4/52 no:1212) Dumeyri Hayatu'l-Hayevan (1/199) İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/17)

246 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1697) Durru'l-Mensur (4/136) Şevkani Fethu'l-Kadir (2/138)

Bunu Hafız Ebu Said Muhammed b. Abdirrahman el-Gencerudi, Emali'sinde rivayet etmiştir.[247]

Ebu'ş-Şeyh, ve el-Ba's'ta Beyhaki, Enes radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ مُؤْمِنِي الجِنّ لَهُم ثَوَابٌ ، وَعَلَيْهِم عِقَابٌ . فسألْنَاهُ عَنْ ثَوَابِهِم وَعَنْ مُؤْمِنيهِم ؟ قَالَ: عَلَى الأَعْرَافِ ، وَلَيسُوا فِي الجَنَّةِ مع محمدصَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . فَسَألْنَاه : وَمَا الأَعْرَافُ؟ قَالَ:حَائِطُ الجَنَّةِ تَجرِي فِيْهِ الأَنْهَارُ وَتَنبُتُ فِيْهِ الأَشجَارُ وَالثِّمَارُ

"**Muhakkak ki cinlerin müminleri için amellerinin karşılığı ve ceza vardır**." Onların amellerinin karşılığını ve müminlerini sorduk:

"Cinler nerede olacak?"

"**A'rafta olacaklar, cennette değil**" buyurdu.

"A'raf nedir?" dedik.

"**Altından nehirler akan, üstünde ağaç ve meyveler biten cennet diyarıdır**" buyurdu.[248]

Hafız Zehebi: "Bu cidden münkerdir" dedi. En iyi bilen Allah'tır.

Cinlerin Ölümü ve Haşri

İbn Ebi'd-Dünya Hasen el-Basri'nin şöyle dediğini rivayet ediyor:

الجن لا يموتون . فقلت له : ألم يقل الله { أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ }

247 **Zayıf.** Şibli Akamu'l-Mercan (s.71) isnadında meçhul raviler vardır. Zehebi'nin münker dediği rivayet budur.

248 **Zayıf.** Beyhaki el-Ba's ve'n-Nuşur (1/108) İbn Asakir (63/299) Zehebi Tezkiratu'l-Huffaz (3/148) Elbani Daife (6113)

"Cinler ölmezler" Katade itiraz ederek dedi ki:

"Allah Teala: "**İşte o (ve benzerleri) cinden ve insandan kendilerinden evvel gelip geçen ümmetler arasında üzerlerine (azab) söz(ü) hak olmuş (kimseler)dir**" (Ahkaf 18) buyurmuyor mu?"[249]

Hasen el-Basri'nin kastettiği, onların şeytanlarla birlikte bekletilmeleridir. Şeytan ölünce onlar da ölürler.

Kurandaki ayetlerin zahiri, kıyamete kadar bekletilenin yalnız şeytan olduğuna delalet etmez. Onun nesline gelince, şeytanla birlikte onların da bekletileceğine dair Kuranda bir delil yoktur. "Sen bekletilenlerdensin" kavlinin zahiri, iblisten başka bekletilenlerin de bulunduğunu gösteriyor.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gelen heyetten birçoklarının öldüğünden bahseden rivayetler geçmişti. İbn Abbas radıyallahu anhuma: "Bekletilecek olan yalnız iblistir" demiştir:

Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te Zara b. Damra'dan rivayet ediyor:

قال رجل لابن عباس رضي الله عنهما أتموت الجن قال نعم غير إبليس قال فما هذه الحية التي تدعى الجان قال هي صغار الجن

"Bir adam İbn Abbas radıyallahu anhuma'ya sordu:

"Cinler ölür mü?"

"İblis dışında hepsi ölürler" dedi.

"Peki Can denilen şey nedir?" diye sorunca:

"O, cinlerin küçükleridir" dedi.[250]

İbn Şahin Garaibu's-Sunen'de İbn Abbas radıyallahu anhuma'nın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

249 **Sahih maktu**. Taberi (22/119) Durru'l-Mensur (4/227)

250 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1691) isnadında meçhul raviler vardır.

إن الدهر يمر بإبليس فيهرم ثم يعود ابن ثلاثين

"Günler iblisi kocatır, sonra yine otuz yaşına döner"[251]

İbn Ebi'd-Dünya Asım el-Ahvel'den rivayet ediyor:

سألت الربيع بن أنس فقلت أرأيت هذا الشيطان الذي مع الإنسان لا يموت قال وشيطان واحد هو أنه ليتبع الرجل المسلم في الفتنة مثل ربيعة ومضر

"Rebi b. Enes'e "İnsanla birlikte bulunan şeytan ölmez mi?" diye sordum. Dedi ki:

"Şeytan birdir. Rebia ile Mudar gibi bir kalabalık bir fitnede Müslüman kişinin arkasını bırakmaz ve devamlı onu takip ederek iğva eder."[252]

İbn Ebi'd-Dunya Katade yoluyla, Abdullah b. el-Haris'ten şöyle dediğini rivayet ediyor:

الجن يموتون ولكن الشيطان بكر البكرين لا يموت قال قتادة أبوه بكر وأمه بكر وهو بكرهما

"Cinler ölürler lakin şeytana bir şey olmaz. O daima taze kalır." Katade dedi ki:

"Annesi de babası da gençtir. O ise ikisinden de gençtir."[253] Ebu'ş-Şeyh benzerini el-Azamet'te Muaz (b. Hişam) yoluyla rivayet etmiştir.

---

251 **Zayıf.** Şibli Akamu'l-Mercan (s.182) Bursevi Ruhu'l-Beyan (3/108) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.52) İsnadında meçhul raviler vardır.

252 **Zayıf.** Şibli Akamu'l-Mercan (s.182) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.52) isnadında meçhul raviler vardır.

253 **Sahih maktu**. Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1686) Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.52)

İnsandan Ayrılmayan Cinler

Müslim, Ahmed ve diğer muhaddisler, Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyorlar:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا لَيْلًا قَالَتْ فَغِرْتُ عَلَيْهِ فَجَاءَ فَرَأَى مَا أَصْنَعُ فَقَالَ مَا لَكِ يَا عَائِشَةُ أَغِرْتِ فَقُلْتُ وَمَا لِي لَا يَغَارُ مِثْلِي عَلَى مِثْلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقَدْ جَاءَكِ شَيْطَانُكِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْ مَعِيَ شَيْطَانٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَمَعَ كُلِّ إِنْسَانٍ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَمَعَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ وَلَكِنْ رَبِّي أَعَانَنِي عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ وفي لفظ آخر أعانني عليه فأسلم

"Bir gece Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yanımdan çıkıp gitti. Onu kıskandım. Dönüp gelince benim o halimi gördü ve bana dedi ki:

"**Neyin var ey Aişe! Neden böyle duruyorsun?**"

"Benim gibi bir insan senin gibi bir insana son derece düşkün olmaz mı hiç" Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem:

"Seni Şeytan'ın mı aldı yoksa" buyurdu.

"Ey Allah'ın rasulü! Bende şeytan mı vardır?"

"**Evet, herkeste vardır**."

"Sende de var mıdır ey Allah'ın rasulü?"

"**Evet, lakin rabbim bana, o müslüman oluncaya kadar ona karşı yardım etti**" diye cevap verdi.[254]

Diğer rivayette: "Fe esleme: yani Müslüman oldu" kaydı vardır.

Hattabi der ki: "Ravilerin çoğu bu kelimeyi mazi fiil sigasında "fe esleme" olarak rivayet etmişlerdir. Bu rivayete göre, o şeytanın islamı kabul ettiği anlaşılmaktadır. Yalnız Sufyan b. Uyeyne buna muhalefet ederek bu hadisi Peygamber

254 **Sahih.** Müslim (2815) Ahmed (6/115) Nesai (3960) Tirmizi (1172) Abdulhak İşbili Ahkam (3/286) Beyhaki Delail (8/163)

sallallahu aleyhi ve sellem onun şerrinden kurtulmuştur şeklinde rivayet etmiştir. O diyor ki:

"Şeytan Müslüman olmaz."

Ebu'l-Ferac İbnu'l-Cevzi bu babda fikrini şöyle açıklamıştır: "İbn Uyeyne'nin sözü güzel ve hakikate uygundur. Onun sözü şeytana muhalefet etmek için insanoğlunun çalışmasını öngörmektedir. Ne var ki İbn Mesud radıyallahu anh'ın rivayet ettiği hadis, ibn Uyeyne'nin sözünü reddetmektedir. O hadis Ahmed b. Hanbel'in şu rivayetidir:

مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ وُكِّلَ بِهِ قَرِينُهُ مِنْ الْجِنِّ وَقَرِينُهُ مِنْ الْمَلَائِكَةِ قَالُوا وَإِيَّاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَإِيَّايَ ولكن اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ فَلَا يَأْمُرُنِي إِلَّا بِخَيْرٍ

"Sizden hiçbiriniz yoktur ki, kendisine şeytandan bir arkadaş ve melekten de bir arkadaş görevlendirilmiş olmasın."

"Sana da mı ey Allah'ın rasulü!" diye sorduklarında;

"Bana da. Lakin Allah bana yardım etti de o bana teslim oldu. O bana hayırdan başka bir şey emretmez."[255]

İbn Cevzi diyor ki: "Zahir olan şeytanın Müslüman olmasıdır. Bunun diğer bir görüşe de ihtimali vardır."

Muhammed b. Yusuf el-Firyabi der ki; bize Sufyan, Mansur'dan, o da Salim b. Ebi'l-Ca'd'den, o da babasından, o da Abdullah b. Mesud radıyallahu anh'den şöyle rivayet etmiştir:

مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَقَدْ ومعه قَرِينُهُ مِنْ الْجِنِّ وَقَرِينُهُ مِنْ الْمَلَائِكَةِ قَالُوا وَإِيَّاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَإِيَّايَ ولكن اللَّهَ أَعَانَنِي عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ فَلَا يَأْمُرُنِي إِلَّا بِخَيْرٍ

255 **Sahih**. Müslim (2814) Ahmed (1/385, 397, 401) Abdulhak İşbili Ahkam (3/285) Ebu Ya'la (5143) İbn Huzeyme (1/330) Bezzar (5/254) İbn Hibban (14/327) Taberani (10/218) Deylemi (6115) Şaşi (2/251)

"Sizden hiçbiriniz yoktur ki, beraberinde cinlerden bir arkadaş ve melekten de bir arkadaşı olmasın."

"Senin de mi ey Allah'ın rasulü!" diye sorduklarında;

"Benim de. Lakin Allah bana yardım etti de o bana teslim oldu. O bana hayırdan başka bir şey emretmez."[256] Buyurdu.

İbn Hibban ve Taberani, Şüreyk b. Tarık'tan, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

لَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ إِلَّا وَلَهُ شَيْطَانٌ « قَالُوا: وَلَكَ ؟ قَالَ: « وَلِي إِلَّا أَنَّ اللهَ أَعَانَنِي فَأَسْلَمَ

"**Sizden hiç kimse yoktur ki şeytanı olmasın**." Dediler ki:

"Seninde mi ey Allah'ın rasulü?" şöyle buyurdu:

"**Benim de, lakin Allah bana yardım etti de o bana teslim oldu.**"[257]

Ebu Nuaym ed-Delail'de, İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

فَضَلْتُ عَلَى آدَمَ بِخَصْلَتَيْنِ : كَانَ شَيْطَانِي كَافِراً فَأَعَانَنِي الله عَلَيْهِ حَتَّى أَسْلَمَ وَكُنَّ أَزْوَاجِي عَوْناً لِي ، وَكَانَ شَيْطَانُ آدَمَ كَافِراً وَكَانَتْ زَوْجَتُهُ عَوْناً عَلَى خَطِيئَتِهِ

256 **Sahih.** Firyabi Sıfatu'l-Munafikin (70) Darimi (2734) Ebu Nuaym Delail (1/147) Darekutni İlel (5/343) İbn Tahir Atrafu'l-Garaib ve'l-Efrad (4/124)

257 **Hasen.** Buhari Tarihu'l-Kebir (4/239) İbn Hibban (14/326) Bezzar (2439) Begavi Mucemu's-Sahabe (1/137) Taberani (7/309) İbn Kani Mucemu's-Sahabe (1/338) Ebu Nuaym Marife (3303) İbn Batta el-İbane (2/64) Bakıllani Temhidu'l-Evail (s.493) Gazali Fadaihu'l-Batıniye (s.200)

"**Âdemoğullarına iki şeyle üstün kılındım: şeytanım kâfir idi, Allah bana yardım etti de o müslüman oldu. Hanımlarım bana yardımcıdır. Âdem'in şeytanı kâfir idi ve hanımı onu hataya düşürdü.**"[258]

Tirmizi ve Nesai, İbn Mesud radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَإِيعَادٌ بِالشَّرِّ وَتَكْذِيبٌ بِالْحَقِّ وَأَمَّا لَمَّةُ الْمَلَكِ فَإِيعَادٌ بِالْخَيْرِ وَتَصْدِيقٌ بِالْحَقِّ فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنْ اللَّهِ فَلْيَحْمَدْ اللَّهَ وَمَنْ وَجَدَ الْأُخْرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ثُمَّ قَرَأَ { الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمْ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ } الآية.

"**Muhakkak ki Âdem'e şeytanın bir üflemesi, meleğin de bir üflemesi vardır. Şeytanın üflemesi; kötülüğe teşvik etmek ve hakkı yalanlamaktır. Meleğin üflemesi ise hayrı öğütlemek ve hakkı tasdik etmektir. Sizden kim bunu hissederse bunu Allah'tan bilsin ve Allah'a hamd etsin. Diğerini hisseden de kovulmuş şeytandan Allah'a sığınsın**." Sonra şu ayeti okudu:

"**Şeytan sizi fakirlikle korkutur ve size kötülüğü emreder**" (Bakara 268)[259]

---

258 **Uydurma.** Beyhaki Delail (6/117) Deylemi (4333) İbn Cevzi İlel (1/181) Hatib Tarih (3/331) Hatib Taliyu't-Telhis (s.66) İbn Asakir (69/108) Ebu Talib Mekki el-Muezzin Hadis (1/233) Elbani Daifu'l-Cami (3984) Daife (1100) İsnadında bulunan Ebu Cafer el-Kalanisi ve İbrahim b. Surme yalancı ravilerdir.

259 **Sahih.** Tirmizi (2988) Abdulhak İşbili Ahkam (3/286) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (41) Beyhaki Şuab (4506) Ebu Ya'la (4999) Taberi (3/88) İbn Kesir Tefsir (1/322) İbn Hibban (3/278) Nesai Kübra (6/305) İbn Cevzi Telbisu İblis (s.34) Elbani önce Daifu'l-Cami'de (1963) zayıf demiş, Hidayetu'r-Ruvvat'ta (70) sahih olduğunu belirtmiştir.

İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan'da Ebu Hureyre radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

إنّ المُؤْمِنَ يُنْضِي شَيْطانَهُ كما يُنْضِي أحَدُكمْ بَعِيرَهُ في السّفَرِ

"**Biriniz yolculukta devesini nasıl yoruyorsa, mümin de şeytanını öyle yorar**."[260]

Ahmed ve İbn Ebi'd-Dünya, İbn Mesud radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet ettiler:

شيطان المؤمن مهزول

"Müminin şeytanı çok yorgundur"[261]

İbn Ebid-Dunya, Kays b. el-Haccac'dan şöyle dediğini rivayet eder:

قَالَ لِي شَيْطَانِي : دَخَلْت فِيك وَأَنَا مِثْلُ الْجَزُورِ وَأَنَا الْيَوْمَ مِثْلُ الْعُصْفُورِ
قال : فَقُلْت : لِمَ ذَلِكَ ؟ قَالَ : لِأَنَّك تُذِيبُنِي بِكِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى

"Şeytanım bana dedi ki: "Senin içine girdiğimde kesimlik deve kadardım. Hâlbuki bugün sende bir kuş kadar ancak varım."

"Neden böyle oldu?" diye sorunca:

"Zira Allah'ın kitabıyla beni eritiyorsun" dedi.[262]

---

260 **Hasen.** Ahmed (2/380) Hakim et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (1/132) Deylemi (6561) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (20) Iraki el-Muğni (2/719) Busayri İthaf (7131) Daifu'l-Cami (1772) Elbani Daifu'l-Cami'de zayıf demiştir. İsnadında İbn Lehia vardır. Ancak İbn Lehia'dan bunu Kuteybe b. Said rivayet etmiştir. Kuteybe'nin İbn Lehia'dan rivayetleri sağlamdır. Allah en iyi bilendir. Sonra Elbani'nin bunu Sahiha'da (3586) tahric edip hasen dediğini gördüm.

261 **Hasen mevkuf**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (19) Gazali İhya (3/31)

262 **Zayıf.** İbn Asakir (49/376) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (18) isnadında İbn Lehîa vardır.

Ahmed, Zühd'de, Vehb b. Munebbih'ten şöyle dediğini rivayet etmiştir:

ليس من الآدميين أحد إلا ومعه شيطان موكل به أما الكافر فيأكل معه من طعامه ويشرب من شرابه وينام معه على فراشه وأما المؤمن فهو مجانب له ينتظر متى يصيب منه غفلة أو غرة فيثب عليه وأحب الآدميين الى الشيطان الأكول النؤوم

"Âdemoğullarından hiçbiri yoktur ki onunla görevli bir şeytanı bulunmasın... Kâfire gelince onunla beraber yemeğinden yer, içeceğinden içer, yatağında uyur. Mümine gelince, onun aklının kaybolmasını gözler. Şeytanların en çok sevdiği kimseler çok yiyen ve çok uyuyanlardır."[263]

Abdurrazzak ve İbnu'l-Munzir, Said el-Ceriri'den rivayet ediyorlar: "**Rahman olan Allah'ı anmayı görmemezlikten gelene, yanından ayrılmayacak bir şeytanı arkadaş veririz**" (Zuhruf 36) ayetinin tefsirinde dedi ki:

بلغنا أن الكافر إذا بعث يوم القيامة من قبره شفع بيده شيطان ، ولم يفارقه حتى يصيرهما الله إلى النار ، فذلك حين يقول : { يا ليت بيني وبينك بعد المشرقين فبئس القرين } قال : وأما المؤمن ، فيوكل به ملك حتى يقضى بين الناس ، أو يصير إلى الجنة

"Bize ulaştığına göre kafir kıyamet günü diriltilince eliyle şeytanı uzaklaştırmaya çalışacak fakat Allah onu cehenneme atıncaya kadar güç yetiremeyecektir. Bu yüzden "**Keşke benimle senin aranda doğu ile batı arasındaki kadar uzaklık olsaydı**"(Zuhruf 38) diyecektir. Mümine ise bir melek

263 **Zayıf**. Ebu Nuaym Hilye (4/58) İbn Kesir el-Bidaye (9/323) Durru'l-Mensur (9/97) isnadında İmran Ebu'l-Huzeyl meçhuldür.

vekalet edecek, insanlar arasında hesap bitirilip cennete girinceye kadar onunla beraber olacaktır."[264]

Vesvese

Allah Teala şöyle buyurmuştur:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (١) مَلِكِ النَّاسِ (٢) إِلَهِ النَّاسِ (٣) مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (٤) الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ (٥) مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ (٦)

"**De ki; Cin ve insanlardan olup, insanların göğüslerine vesvese sokan o şeytan vesvesecinin şerrinden, insanların ilâhı, insanların hükümdarı ve insanların Rabbi olan Allah'a sığınırım.**" (Nas suresi)

Kadı Ebu Ya'la şöyle demiştir: "Vesvas'ın sadece kalbin idrak ettiği gizli sözler söylemesi muhtemel olduğu gibi, fikir anında bizzat kendisinin vaki olması da mümkündür. Sonra insana dokunma, çarpma ve saptırma gibi işler bizzat ondan sadır olur." Kelamcılardan bazıları bunu inkar etmiş, "şeytan insan vücuduna giremez, zira bir vücutta iki ruhun bulunması imkansızdır" demişlerdir. Allah Teala'nın şu ayeti buna delalet etmektedir:

"**İnsanların göğüslerine vesvese sokan..**" Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de:

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ فَخَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا

264 **Sahih maktu**. Abdurrazzak Tefsir (3/196) Taberi (21/607) Durru'l-Mensur (9/96) Maverdi en-Nuket ve'l-Uyun (5/226)

"**Muhakkak ki şeytan, ademoğlunun damarlarında kanın dolaştığı gibi dolaşır, ikinizin kalbinize bir şey atmasından korktum**" buyurmuştur.[265]

İbn Akil şöyle dedi: "Şayet iblisin vesvesesi nasıldır ve kalbe nasıl ulaştırır denilirse, şöyle cevap verilir: "İblis ademoğlunun bedenine girer. Zira onun cismi latiftir. Böylece ona vesvese verir. İnsana adi ve basit fikirler verir."

Ebu Bekir b. Ebi Davud Zemmu'l-Vesvese'de, Muaviye b. Ebi Talha'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

كان من دعاء النبي صلى الله عليه وسلم اللهم : « اعمر قلبي من وسواس ذكرك واطرد عني وسواس الشيطان »

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dualarından biri şöyle idi:

"**Allah'ım! Kalbimi senin zikrine engel olacak vesveselerden uzak tut, şeytanın vesveselerini benden uzaklaştır.**"[266]

İbn Ebi Davud, Zemmu'l-Vesvese'de, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

{ الوسواس الخناس} قال : مثل الشيطان كمثل ابن عدس واضع فمه على فم القلب فيوسوس إليه فإذا ذكر الله خنس ، وإن سكت عاد إليه فهو { الوسواس الخناس}

"Vesvasu'l-hannas; Şeytan, İbn Ades'e benzer. Ağzını kalbin ağzına koyar ve ona vesvese verir. Allah zikredildiği

265 **Sahih.** Buhari (1934) Muslim (2175) İbn Mace (1779) Ebu Davud (4719)

266 **Zayıf**. İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:12) Suyuti Durru'l-Mensur (10/402) Şibli Akamu'l-Mercan (s.196) Ferec b. Fudale zayıf, Muaviye b. Ebi Talha meçhuldür.

zaman çekilir. Zikir terk edildiğinde gelir ve devam eder. İşte vesvasu'l-hannas budur."[267]

Said b. Mansur ve İbn Ebi Davud, Urve b. Ruveym'den rivayet ediyorlar:

سَأَلَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَام رَبَّهُ أَنْ يُرِيه مَوْضِع الشَّيْطَان مِنْ اِبْن آدَم فَأَرَاهُ ، فَإِذَا رَأْسه مِثْل رَأْس الْحَيَّة ، وَاضِع رَأْسه عَلَى ثَمَرَة الْقَلْب ، فَإِذَا ذَكَرَ الْعَبْد رَبَّهُ خَنَسَ . وَإِذَا تَرَكَ مَنَّاهُ وَحَدَّثَهُ

"İsa b. Meryem aleyhimesselam Rabbine, şeytanın âdemoğlundaki yerini göstermesi için dua etti. Baktı ki başında bir yılan gibi başını kalbin özüne salıvermiş bekliyor. Kul, Allah'ı zikrettiği zaman çekiliyor, zikri terk ettiği zaman geliyor ve iğvasına devam ediyor. İşte vesvasi'l-hannas budur."[268]

İbn Ebi'd-Dunya, Mekaidu'ş-Şeytan'da, Ebu Ya'la ve Şuabu'l-İman'da Beyhaki, Enes radıyallahu anh'den, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِنَّ الشَّيْطَانَ وَاضِعٌ خُرْطُومَهُ عَلَى قَلْبِ ابْنِ آدَمَ فَإِنْ ذَكَرَ اللَّهَ خَنَسَ وَإِنْ نَسِيَ الْتَقَمَ قَلْبَهُ

"**Muhakkak ki şeytan, âdemoğlunun kalbine hortumunu koyar. Eğer Allah'ı zikrederse çekilir. Allah'ı unutursa kalbini yutar.**"[269]

---

267 **Zayıf.** İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:13) Şibli Akamu'l-Mercan (s.196) Durru'l-Mensur (10/402) Şevkani Fethu'l-Kadir (8/92) isnadında Ruh b. El-Museyyeb zayıftır.

268 **Zayıf.** İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:14) Durru'l-Mensur (10/403) Tefsiru Mucahid (2/798) Fethu'l-Bari (8/742) isnadında Ferac b. Fudale zayıftır.

269 **Zayıf.** Ebu Ya'la (4301) Taberani Dua (1/521) Elbani Daifu'l-Camii's-Sagir (2/54 no: 1480) Daife (1367) İbn Şahin Tergib (2/284) Beyhaki Şuab (1/402)

es-Suheylî, Ömer b. Abdilaziz'den naklediyor:

أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَبّه أَنَّ يُرِيه مَوْضِع الشَّيْطَان فَرَأَى الشَّيْطَان فِي صُورَة ضُفْدَع عِنْد نُغْض كَتِفه الْأَيْسَر حِذَاء قَلْبه لَهُ خُرْطُوم كَالْبَعُوضَةِ

"Bir adam rabbine, kendisine şeytanın yerini göstermesi için dua etti. Bunun üzerine Allah ona içi boş bir ceset gösterdi. Öyle bir ceset ki, içi dışından görünüyordu. Şeytan bir kurbağa şeklinde, sivrisinek hortumu gibi olan hortumunu kalbine saplamış vesvese veriyor, Allah'ı zikredince çekiyordu."[270]

Es-Suheyli dedi ki: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in mührü iki omuzu arasına konmuştur. Zira şeytan insanoğluna oradan nüfuz eder. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bundan korunmuştur."[271]

Derim ki: İbn Ebi'd-Dunya, Yahya b. Ebi Kesir'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

إن الوسواس له باب في صدر ابن آدم يوسوس منه

"Şüphesiz vesvas'ın âdemoğlunun göğsünde vesvese verdiği bir kapısı vardır."[272]

İbn Ebi'd-Dünya, Ebu'l-Cevza'dan rivayet ediyor:

Ebu Nuaym Hilye (6/268) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (22) Deylemi (3961) isnadında Adiy b. Umare vardır.

- Hakim ve Beyhaki İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan benzerini rivayet etti: Hakim (2/590) Beyhaki Şuab (2/169)

270 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (77) İbn Kuteybe Garibu'l-Hadis (2/588) Suheyli Ravdu'l-Unf (1/288) İbn Humeys Metaliu'l-Envar (s.120) Zemahşeri Rebiu'l-Ebrar (1/61) Fethu'l-Bari (6/563)

271 Suheyli Ravdu'l-Unf (1/288)

272 **Zayıf maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (68) Hakîm et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul 6/151) Durru'l-Mensur (10/402) İbn Ebi'd-Dunya muallak olarak zikretmiştir. Hakîm Tirmizi de Ebu'l-Eşheb – Yahya b. Ebi Kesir'den şeklinde muallak zikretmiştir.

والذي نفسي بيده إن الشيطان لازم بالقلب ما يستطيع صاحبه أن يذكر الله تعالى أما ترونهم في مجالسهم وأسواقهم يأتي على أحدهم عامة يومه لا يذكر الله تعالى إلا حالفا ماله من القلب طرد إلا قوله لا إله إلا الله ثم قرأ : { وإذا ذكرت ربك في القرآن وحده ولوا على أدبارهم نفورا }

"Nefsim elinde olana yemin ederim ki şeytan kalpten ayrılmaz ve kalbinde bulunduğu kişi de Allah'ı zikredemez. Sohbet meclislerinde ve çarşılarda onları görmüyor musun? Şeytan onlardan birine gün boyu musallat olur da, o kişi ancak yemin ederken Allah'ı zikreder. Onu kalpten ancak "la ilahe illallah" sözü kovabilir." Ebu'l-Cevza sonra şu ayeti okudu:

"**Kur'ân'da Rabbını tek olarak zikrettiğin zaman, onlar da hoşnudsuzluk içinde dönüp kaçarlar.**" (İsra 46)[273]

İbn Ebi'd-Dunya ve Ebu Nuaym, Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

إن إبليس موثوق فإذا تحرك فكل شر يكون بين اثنين فصاعدا على وجه الأرض فمن تحريكه

"İblis yerin en alt tabakasında bağlanmıştır. Hareket ettiği vakit yeryüzündeki her kötülük bu hareketinden dolayı iki ve daha fazla kişi arasında gidip gelir."[274]

273 **Hasen maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (23) Ebu Nuaym Hilye (3/80)

274 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (26) isnadında İbn Lehia vardır. Ayrıca Havye b. Şurayh ile İbn Amr arasında kopukluk vardır.
- Mutarrif b. Abdillah eş-Şihhir'den **hasen** isnad ile maktu olarak: dedi ki: "Baktığımda âdemoğlunun Allah ile şeytanın önüne çıkarılmış olduğunu görüyorum. Allah dilerse onu korur, yok eğer bırakırsa şeytan onu alıp götürür" İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (25) Ebu Nuaym Hilye (2/201) Ahmed Zühd (s.296)

İbn Ebi Davud, İbn Cerir b. Abdillah'tan o da babasından rivayet ediyor:

كنت أجد من الوسواس شيئا فسألت العلاء بن زياد فقال يا ابن أخي إنما مثل ذلك مثل اللصوص يمرون بالبيت فإن كان فيه خير نالوه وإن لم يكن فيه خير طووا عنه

"Kendimde vesvasın vesveselerini hissediyordum. Bunu el-A'la bin Ziyad'a sorunca şöyle dedi:

"Ey kardeşimin oğlu! Bu, evlere uğrayan hırsızlar gibidir. Eğer evde bir şey bulursa alır, bulamazsa alamaz."[275]

Derim ki: Ahmed, Aişe radıyallahu anha'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

شَكَوْا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مَا يَجِدُونَ مِنَ الْوَسْوَسَةِ، وَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا لَنَجِدُ شَيْئًا لَوْ أَنَّ أَحَدَنَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ كَانَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم: «ذَاكَ مَحْضُ الإِيمَانِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hissedilen vesveselerden şikayet ederek:

"Ey Allah'ın rasulü! Öyle şeyler hissediyoruz ki bizden biri için semadan yere düşmek, onu konuşmaktan daha sevimli oluyor." Buyurdu ki:

"**Bu saf imandır.**"[276]

Bezzar, Abdullah b. Zeyd b. Asım'dan rivayet ediyor:

275 **Hasen maktu**. Şibli Akamu'l-Mercan (s.197)

276 **Sahih.** Ahmed (6/106) İshak b. Rahuye (1796) Taberani Evsat (8/249)
- Enes radıyallahu anh'den: Ebu Ya'la (4128)
- İbn Mesud radıyallahu anh'den: Muslim (1/83) Taberani (10/83)
- Ebu Hureyre radıyallahu anh'den: İbn Hibban (1/359) Tayalisi (2401) Ahmed (2/456)

أَنَّ النَّاسَ سَأَلُوا رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم عَنِ الوَسْوَسَةِ الَّتِي يَجِدُهَا أَحَدُهمْ ، لأَنْ يَسْقُطَ مِنْ عِنْدِ الثُّرَيَّا أَحَبّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِهِ . فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صلى الله عليه وسلم : ذَاكَ صَرِيحُ الإِيمَانِ ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْتِي الْعَبْدَ فِيمَا دُونَ ذَلِكَ ، فَإِذَا عُصِمَ مِنْهُ وَقَعَ فِيمَا هُنَالِكَ

"İnsanlar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e içlerinde hissettikleri vesveselerden sordular ve bunu söylemektense yüksekten yere düşmeyi tercih edeceklerini belirttiler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Bu imanın açık halidir. Zira şeytan kula bunun dışında gelir, eğer bundan korunursa onu böyle vesveseye düşürür.**"[277]

Ebu Davud ve Nesai, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَحَدَنَا يَجِدُ فِي نَفْسِهِ يُعَرِّضُ بِالشَّيْءِ لَأَنْ يَكُونَ حُمَمَةً أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ بِهِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَدَّ كَيْدَهُ إِلَى الْوَسْوَسَةِ

"Bir adam dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Bizden biri nefsinde bir sıkıntı buluyor" bunun üzerine şöyle buyurdu:

"(Şeytanın) tuzağını vesveseye çeviren Allah'a hamd olsun."[278]

İbn Ebi Davud, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

277 **Sahih.** Bezzar (Keşfu'l-Estar 49) Nesai Kübra (6/172) Beyhaki Şuab (1/303) Abdurrazzak (11/243) Mervezi Tazimu Kadri's-Salat (1079) Mecmau'z-Zevaid (1/35)

278 **Sahih.** Ebu Davud (5112) Ahmed (1/235) Nesai Kübra (6/171) İbn Hibban (1/360) Abd b. Humeyd (702) Abdulhak İşbili Ahkam (1/127)

تَعَوَّذُوا بالله مِنْ وَسْوَسَةِ الوُضُوءِ

"Abdestteki vesveseden Allah'a sığının"[279]

Tirmizi, İbn Mace ve Hakim, Ubeyy b. Ka'b radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ لِلْوُضُوءِ شَيْطَانًا يُقَالُ لَهُ الْوَلْهَانُ فَاتَّقُوا وَسْوَاسَ الْمَاءِ

"**Muhakkak ki abdestin "el-Velhan" adında bir şeytanı vardır. Onun su hakkındaki vesveselerinden sakının**"[280]

İbn Ebi'd-Dunya, el-Hasen'den rivayet ediyor:

شَيْطَانُ الْوُضُوءِ يُدْعَى الْوَلْهَانُ يَضْحَكُ بِالنَّاسِ فِى الْوُضُوءِ

"Abdestin "el-Velhan" denilen bir şeytanı vardır. İnsanlara abdest alırken güler." Tavus dedi ki: "Bu şeytanların en şiddetlisidir."[281]

Derim ki: İbn Ebi Şeybe, İbrahim et-Teymi'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

أَوَّلُ مَا يَبْدَأُ الْوَسْوَاسُ مِنَ الْوُضُوءِ

"Vesvesenin başladığı ilk yer abdesttir."[282]

Ebu Davud, Tirmizi ve Nesai, Abdullah b. Mugaffel'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

279 **Zayıf.** İbn Adiy (6/165) Daifu İbn Mace (94) Daifu'l-Cami (2462) isnadında Muhammed b. Fadl b. Atiyye yalanla itham edilmiştir.

280 **Zayıf**. İbn Mace (421) Tirmizi (57) Ahmed (5/136) İbn Huzeyme (1/63 no:122) Musnedu Rabi (129) Tayalisi (547) Beyhaki (1/197) Hakim (1/267) Ebu Nuaym Marife (1/218)

281 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (29) Beyhaki (1/197) İbn Cevzi Telbisu İblis (s.122)

282 **Sahih maktu**. İbn Ebi Şeybe Musannef (no:730) Ebu Ubeyd et-Tahur (110)

لاَ يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِى مُسْتَحَمِّهِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ أَوْ يَتَوَضَّأُ فِيهِ فَإِنَّ عَامَّةَ الْوَسْوَاسِ مِنْهُ

"**Sizden biriniz sakın banyo yaptığı yere bevletmesin. Zira vesveselerin geneli bundan dolayı olur**."[283]

Derim ki: İbn Ebi Şeybe, Abdullah b. Mugaffel'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

الْبَوْلُ فِي الْمُغْتَسَلِ يَأْخُذُ مِنْهُ الْوَسْوَاسَ

"Banyo yapılan yere bevledince vesveseciler ona musallat olurlar."[284]

Müslim, Osman b. Ebi'l-As radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

قلتُ : يا رسولَ الله ، إن الشيطانَ قد حَالَ بيني وبين صلاتي وبين قراءتي يُلَبِّسُهَا عليَّ ، فقال رسولُ الله –صلى الله عليه وسلم– : ذاك شيطان يقال له : خِنْزَب ، فإذا أَحْسَسْتَهُ فتعوَّذ بالله منه، واتْفُلْ عن يسارك ثلاثا، ففعلتُ ذلك فأَذْهَبَهُ اللهُ عني

"Dedim ki: "Ey Allah'ın rasulü! Şeytan namaz ile benim arama giriyor ve kıraatimi karıştırmama sebep oluyor." Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**O, Hınzeb denilen şeytandır. Bunu hissedersen ondan Allah'a sığın ve sol tarafına üç defa tükür**." Bunu yaptım ve Allah benden o hali giderdi."[285]

283 **Hasen.** Abdurrazzak (1/255) Ebu Davud (27) Ahmed (5/56) Tirmizi (21) Nesai (36) İbn Mace (304) Abd b. Humeyd (505) Beyhaki (1/98) Hakim (1/273, 296) İbn Carud el-Munteka (35)

284 **Sahih mevkuf**. Buhari (4561) İbn Ebi Şeybe (1/112) Buhari Tarih (6/431) Beyhaki (1/98)

285 **Sahih**. Müslim (2203) Abdurrazzak (2/499) İbn Ebi Şeybe (5/51) Ahmed (4/216) İbn Mace (3548) Taberani (9/53) Hakim (4/244) Abd b. Humeyd (380) Ebu Ubeyd et-Tuhur (45) İbnu'l-A'rabi Mucem (1989)

Derim ki: Bezzar ve Taberani, Ebu'l-Melih'ten rivayet ediyorlar:

أَنَّ رَجُلا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ! إِنِّي أَشْكُو إِلَيْكَ وَسْوَسَةً أَجِدُهَا فِي صَدْرِي ، إِنِّي أَدْخُلُ فِي صَلاتِي ، فَمَا أَدْرِي عَلَى شَفْعٍ أَنْفَتِلُ أَمْ عَلَى وِتْرٍ ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا وَجَدْتَ ذَلِكَ ، فَارْفَعْ إِصْبَعَكَ السَّبَّابَةَ الْيُمْنَى ، فَاطْعَنْهُ فِي فَخِذِكَ الْيُسْرَى ، وَقُلْ : (بِسْمِ اللَّهِ) ، فَإِنَّهَا سِكِّينُ الشَّيْطَانِ

"Bir adam Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve:

"Ey Allah'ın rasulü! Sana göğsümde hissettiğim vesveseyi şikayet etmek istiyorum. Namaza başladığımda yatsının son sünnetini mi yoksa vitiri mi kıldığımı bilemiyorum" dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Bunu hissettiğin zaman sağ elinin işaret parmağını kaldır, onu sol uyluğuna vurarak "Bismillah" de. Zira bu şeytanı kesen bir bıçaktır**."[286]

İbn Ebi Davud, Ebu Hazım'dan rivayet ediyor: "Bir adam ona gelip şöyle dedi:

إن الشيطان يأتيني فيوسوس إلى وأشده عندي أنه يأتيني فيقول إنك طلقت امرأتك فقال له أبو حازم أو لم تأتني فتطلقها عندي قال والله ما طلقتها عندك قط قال فاحلف للشيطان كما حلفت لي

"Şeytan bana geliyor ve vesvese veriyor. Vesveselerin en şiddetlisi şudur: durmadan bana diyor ki: Sen hanımını boşadın." Ebu Hazım ona dedi ki:

"O halde gel hanımını benim yanımda boşa" adam:

286 **Zayıf.** Taberani (1/192) Bezzar (6/327) Hakîm et-Tirmizi (4/29) Dulabi el-Kuna (6/61) Elbani Daife (6432)

"Hayır asla senin yanında boşamam" dedi. Bunun üzerine Ebu Hazım:

"Bana dediğinin aynısını şeytana da de." Dedi.[287]

İbn Ebi Şeybe, Amr b. Mürre'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir:

مَا وَسَاوِسَهُ بِأَوْلَعَ مِمَّنْ يَرَاهَا تَعْمَلُ فِيهِ

"Görüp de amel ettiğin vesveseden daha çok düşüreni yoktur."[288]

İbn Ebi Davud, el-Muttalib b. Abdillah'tan rivayet ediyor:

أن عمر بن الخطاب ذكر امرأة في نفسه ولم يبح بها لأحد فأتاه رجل فقال ذكرت فلانة إنها لحسنة شريفة في بيت صدق قال من حدثك بهذا قال الناس يتحدثون به قال فوالله ما بحت به لأحد فمن أين ثم قال بلى قد عرفت خرج به الخناس

"Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh içinden bir kadın geçirdi ve onu kimseye mubah kılmadı. Bir adam ona gelip:

"Sen falan kadını doğru bir evde güzel bir kadındır, diye zikrettin." Dedi.

"Sana bunu kim haber verdi?" dedi.

"İnsanlar anlatıyorlardı" dedi.

"Vallahi ben bundan hiç kimseye bahsetmedim. Nereden biliyorlar acaba?" dedi. Sonra şöyle dedi:

"Evet, şimdi anladım. Bunu benden hannas yaydı."[289]

287 **Hasen maktu**. İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:9) Şibli Akamu'l-Mercan (s.198)

288 **Sahih maktu**. İbn Ebi Şeybe (1/179 no:2066)

289 **Hasen.** İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:11) Şibli Akamu'l-Mercan (s.199) İbn Hacer el-Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.53) Bursevi Ruhu'l-Beyan (3/68)

İbn Ebi Davud, Ebu'l-Cevza'dan rivayet ediyor:

طلقت امرأتي يوم الجمعة وحدثت نفسي أن اراجعها يوم الجمعة الأخرى ولم أخبر بذلك أحدا فقالت امرأتي أنت تريد أن تراجعني فقلت إن هذا لشيء ما حدثت به أحدا حتى ذكرت قول ابن عباس إن وسواس الرجل يخبر وسواس الرجل فمن ثم يفشو الحديث

"Hanımımı boşadım ve içimden Cuma günü ona dönmeyi geçirdim. Bunu kimseye söylememiştim. Hanımım bana dedi ki:

"Sen Cuma günü bana dönmek istiyorsun" dedi. Dedim ki:

"Bu benim kimseye bahsetmediğim bir şey." Sonra İbn Abbas radıyallahu anhuma'nın şu sözünü hatırladım:

"Kişinin vesvası, diğer bir kişinin vesvasına haber verir. Sonra söz her tarafa yayılır."[290]

İbn Ebi Davud, el-Haccac b. Yusuf'tan rivayet ediyor:

أن الحجاج بن يوسف أتى برجل رمي بالسحر فقال أساحر أنت قال لا فأخذ الحجاج كفا من حصا فعده ثم قال له في يدي كم من الحصا قال كذا وكذا فطرح الحجاج الحصا ثم أخذ كفا آخر ولم يعده ثم قال كم في يدي قال لا أدري قال الحجاج كيف دريت الأول ولم تدر الثاني قال إن ذلك عرفته أنت فعرفه وسواسك فأخبر وسواسك وسواسي وهذا لم تعرفه فلم يعرفه وسواسك فلم يخبر وسواسي فلم أعرفه

"el-Haccac b. Yusuf, sihirbazlıkla suçlanan bir adama geldi ve:

290 **Sahih mevkuf**. İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no: 7) Şibli Akamu'l-Mercan (s.199) İbn Hacer el-Heytemi Fetava'l-Hadisiye (s.53)

"Sen sihirbaz mısın?" dedi. Adam:

"Hayır" dedi. Bunun üzerine bir avuç taş aldı ve tek tek sayıp avucuna koydu. Sonra:

"Elimde kaç taş var?" dedi. Adam:

"Şu kadar taş var" dedi. Sonra diğer avucuna taş aldı fakat saymadı. Dedi ki:

"Bu avucumda ne kadar var?"

"Bilmiyorum" dedi.

"İlkinde nasıl bildin?" dedi.

"Onu sen bildin, senden sonra vesvasın bildi, o benim vesvasıma haber verdi, o da bana haber verdi. İkincisine gelince, onu sen bilmedin. Vesvas'ın da bilmediği için benim vesvas'ıma haber veremedi. Ben onu nereden bilebilirdim ki?" dedi.[291]

İbn Ebi Davud, Muaviye b. Ebi Ebi Sufyan'dan rivayet ediyor:

أنه أمر كاتبه أن يكتب كتابا في السر فبينما هو يكتب إذ وقع ذباب على حرف من الكتاب فضربه الكاتب بالقلم فانقطع بعض قوائمه فخرج الكاتب فاستقبله الناس على باب القصر فقالوا كتب أمير المؤمنين بكذا وكذا قال وما علمكم قالوا حبشي أقطع خرج علينا فأخبرنا فرجع الكاتب إلى معاوية فقال يا أمير المؤمنين الذي أمرتني ان أكتبه سرا استقبلني به الناس قال وما علمهم قال ذكروا لي حبشيا أقطع خرج عليهم فأخبرهم قال هو والذي نفسي بيده الشيطان هو الذباب الذي ضربت بالقلم

291 **Zayıf maktu**. İbn Ebi Davud, Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:8) Şibli Akamu'l-Mercan (s.199) İbn Ebi Davud "Babam bana isnadı zikrederek rivayet etti" demiş, lakin kendisi muallak olarak zikretmiştir.

"O, kâtibin gizlice bir mektup yazmasını emretti. Mektubun bir harfine bir sinek düştü. Katib ona kalemle vurunca ayaklarından bir tanesi koptu. Sonra kâtip çıkınca halk onu karşıladı ve:

"Müminlerin emiri şöyle yazdı" dediler.

"Bunu nereden anladınız?" dedi.

"Bunu bize bacağı kesik bir Habeşî gelip anlattı." Dediler. Bunun üzerine katip durumu müminlerin emirine bir mektupla bildirince, müminlerin emiri şu cevabı verdi:

"Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, o ayağı kesik Habeşi bir şeytandır. O senin kalemle vurup bacağını kırdığın sinektir. İşte bunu onlara o haber vermiştir."[292]

Cinlerin İnsanların Bedenine Girmeleri

Mutezile'den bir taife cinlerin sara'lının bedenine girmesini inkâr etmiştir.[293] Ebu'l-Hasen el-Eşari, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in şöyle dediğini zikretmiştir:

"Şüphesiz cinler saralının bedenine girerler. Nitekim Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا

"**Ribâ yiyenler, "alışveriş, ribâ gibidir" demiş olmaları dolayısıyla, ancak kendisini şeytan çarpmış mecnûn kimsenin kalktığı gibi kalkarlar**." (Bakara 275)

292 **Zayıf.** İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no:10) Şibli Akamu'l-Mercan (s.199) isnadında meçhul raviler vardır. Osman b. Abdirrahman ve Sabit b. Ziyade el-Lahmî meçhuldürler.

293 El-Cubbai ve Ebu Bekir er-Razi gibi. Bkz.: İbn Teymiyye Fetava (19/12)

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, cinin saralının bedenine girmesi hakkında şöyle demiştir:

"Babama dedim ki: "Bir topluluk "Cinler saralı insanın bedenine girmezler" diyorlar" o da şöyle dedi:

"Ey oğlum! Yalan söylüyorlar. Cinler insanların dili üzerinden konuşur."

Ahmed, Darimi, Taberani, Delail adlı eserlerinde Ebu Nuaym ve Beyhaki, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

أَنَّ امْرَأَةً جَاءَتْ بِابْنٍ لَهَا إِلَى رَسُولِ الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ الله ، إِنَّ ابْنِي هَذَا بِهِ جُنُونٌ ، وَإِنَّهُ يَأْخُذُهُ عِنْدَ غَدَائِنَا وَعَشَائِنَا فَيُفْسِدُ علينا ، فَمَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَدْرَهُ وَدَعَا فَثَغَّ ثَغَّةً قَالَ عَفَّانُ فَسَأَلْتُ أَعْرَابِيًّا فَقَالَ بَعْضُهُ عَلَى أَثَرِ بَعْضٍ وَخَرَجَ مِنْ جَوْفِهِ مِثْلُ الْجَرْوِ الأَسْوَدِ فَسَعَى

"Bir kadın oğluyla birlikte gelip dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Şu oğlum cinlendi. Onu sabah akşam tutup bize karşı ifsad ediyor." Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem çocuğun göğsünü meshetti ve dua etti. Çocuk isfrağ edince karnından köpek yavrusuna benzer bir şey çıktı ve koşmaya başladı."[294]

Ahmed, Ebu Davud ve Taberani, Ümm Eban bintu'l-Vazi'den, o babasından, o da dedesinden rivayet ediyor:

"(Dedesi) Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e cinlenmiş oğluyla gitti. Ona:

294 **Zayıf.** İbn Ebi Şeybe (5/47) Ahmed (1/239, 254, 268) Darimi (1/24) Beyhaki Delail (6/182) Taberani (12/57) Busayri İthaf (3937) isnadında Ferkad es-Sebehi zayıftır.

فَقَالَ : أَدْنِهِ مِنِّي وَاجْعَلْ ظَهْرَهُ مِمَّا يَلِينِي ، فَأَخَذَ بِجَامِعِ ثَوْبِهِ مِنْ أَعْلاهُ وَأَسْفَلِهِ ، فَجَعَلَ يَضْرِبُ ظَهْرَهُ ، وَيَقُولُ : اخْرُجْ عَدُوَّ اللهِ قَالَ : فَأَقْبَلَ يَنْظُرُ نَظَرَ الصَّحِيحِ

"**Onu bana yaklaştır ve sırtını döndür**" buyurdu. Dediğini yaptım, elbisesini yukarıdan aşağı doğru tuttum. Sırtına vurmaya başladı.

"**Çık ey Allah'ın düşmanı!**" diyordu. Baktım oğlanın gözü açıldı, sıhhatli bir şekilde bakmaya başladı."[295]

Ebu Ya'la, Ebu Nuaym ve Beyhaki, Usame b. Zeyd radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

خرجنا مع رسول الله إلى الحجة التى حجها حتى إذا كنا ببطن الروحاء نظر إلى امرأة تؤمه فحبس راحلته فلما دنت منه قالت يا رسول الله هذا ابني والذي بعثك بالحق ما أفاق من يوم ولدته إلى يومه هذا قال فأخذه رسول الله منها فوضعه فيما بين صدره وواسطة الرحل ثم تفل في فيه وقال اخْرُجْ يا عَدُوَّ اللهِ فَإِنِّي رَسُولُ اللهِ قال ثم ناولها إياه وقال خذيه فلا بأس عليه

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte hacca gittik. Batnu'r-Ravha'da bir kadın oğluyla geldi ve:

"Ey Allahın rasulü! Bu çocuk doğduğu günden beri kendine gelemedi." Dedi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onu tuttu ve göğsü ile bineği arasına koydu. Sonra ona okuyup üfleyerek:

295 **Hasen ligayrihi**. Darimi (1/10) Ehadisu'l-Mustedrek Min Musnedi Ahmed (s.14) Ahmed (4/170) İbn Ebi Asım el-Ahadu ve'l-Mesani (3/182) Taberani (5/276) Ebu Nuaym Marife (2717) bu isnad zayıftır.
- Osman b. Ebi'l-As radıyallahu anh'den benzeri **sahih** isnad ile: İbn Mace (3548) Ru'yani (1501) Elbani Sahiha (2918)

"**Çık ey Allah'ın düşmanı! Ben Allah'ın rasulüyüm**" dedi. Sonra çocuğu annesine vererek:

"**Bunu al, onda bir rahatsızlık kalmadı**" buyurdu.[296]

Kadı Ebu Ya'la, Tabakatu Hanabile'de Ali el-Ukberi'den rivayet ediyor:

"Ahmed b. Hanbel'in mescidinde idim. El-Mutevekkil tarafından gönderilen bir adam geldi ve dedi ki:

"Beni halife gönderdi. Sarayda cinler tarafından çarpılmış bir cariye varmış, ona dua etmenizi istiyor." Ona ayakkabılarını çıkarıp verdikten sonra:

"Bu ayakkabıları al, müminlerin emirinin evine git, cariyenin başı ucunda otur ve onun cinine hitaben de ki:

"Ahmed sana şu iki şey arasında tercih yapmanı teklif ediyor: Ya bu cariyenin yakasını bırakıp gidersin ya da yetmiş kere şu ayakkabıları başına yersin." Adam Ahmed'in dediği gibi yaptı. Bir de ne görsün! El-Marid cariyenin diliyle:

"Peki başüstüne! Ahmed bize Irak'ta durmamızı emretse, emrini yerine getiririz. Çünkü o Allah'a itaat etmiştir. Allah'a itaat edene herkes itaat eder" dedi. Sonra cin cariyenin yakasını bıraktı, cariye sakinleşti. Bundan sonra da bir çocuk doğurdu. Ahmed b. Hanbel vefat ettikten sonra el-Marid cariyeyi tekrar yokladı. Bu defa halife, Ahmed'in arkadaşı Ebu Bekir el-Mervezi'ye haber gönderdi. O da ayakkabıyla cariyenin yanına gitti. El-Marid cariyenin dili üzerinden şöyle dedi:

"Bu cariyeden çıkmam! Sana itaat etmem! Teklifini kabul etmem! Ahmed b. Hanbel Allah'a itaat etmişti, biz de ona itaat ile emrolunmuştuk."

İbn Teymiyye dedi ki: "Cinlerin insanı çarpması bazen şehvet ve aşktan olabilir. Bazen insan bilmeyerek onlara eza

296 **Zayıf.** Beyhaki Delail (6/151) İbn Asakir (4/371) Busayri İthaf (6478) Metalibu'l-Aliye (3903) Ukayli Duafa (5/283)

eder; üzerilerine bevl etmek, bazılarını öldürmek veya üzerlerine sıcak su dökmek gibi. İnsanlar bunları, cinlerin azap göreceğini bilmeden kasıtsız olarak yaparlar. Fakat cinler bunu kendilerine karşı affedilmez bir zulüm sayarlar, daha kötüsüyle karşılık verirler. Bazen de cinlerin sırf korkutmak ve eziyet vermek amacıyla yaptıkları zulümler vardır. Bunlar Allah'ın haram kıldığı çirkinliklerdendir. Zira onlar da tıpkı insanlar gibi mükelleftirler. Onlar çirkinlik işlediklerinden dolayı, diğer taraf razı olsa bile bu haramdır. Kaldı ki razı olmadığı zaman tamamen cezaya müstahak olurlar. Çünkü onların bilmesi gerekir ki, bu Allah'ın insanlara ve cinlere gönderdiği rasulünün hükmüdür. İkinci kısımdan olursa da bunu insan bilmezse yine cinler mesuldürler. Çünkü o bilmemiş ve cinlere eziyet vermeyi kastetmemiştir.

Şayet insan cinleri incitecek hareketi evinde yapmış ise, cinler bilmelilerdir ki ev onun evidir, istediği gibi tasarruf edebilir. Kendilerine "Ey cinler! Sizin onların evinde barınmaya hakkınız yoktur. Onlar izin vermeden evlerinde bir saniye bile duramazsınız. Siz ancak kimsesiz evlerde, harabelerde, ıssız arazilerde barınabilirsiniz"diye bildirilir.

Onlara karşı zikir, dua, muavizeteyn (Felak ve Nas sureleri) okumak ve namaz kılmakla Allah'tan yardım istenilir. Cinlerden bir grup hastalığa veya ölüme yol açarlarsa onlar nefislerine zulmetmişlerdir. Onlara karşı en büyük destek Ayete'l-Kürsi okumaktır. Birçok kimse bunu tecrübe etmişlerdir. Şeytanları insandan kovma hususunda çok etkilidir. Cin çarpmış kimsenin durumunu ıslah için günahlardan kaçınmak gerekir. Söylenen ve yazılan şeylere gelince, anlamı bilinmeyen şeyler meşru değildir. Muskacıların söyledikleri şirklerden sakınmak gerekir.[297]

297 Bkz.: İbn Teymiyye Mecmuu'l-Fetava (19 ve 24. Ciltler)

Derim ki: Hakîm (et-Tirmizi), Ebu Ya'la, İbn Ebi Hatim, el-Ukayli, Hilye'de Ebu Nuaym ve İbn Merduye, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

بينما أنا والنبي صلى الله عليه وسلم في بعض طرقات المدينة إذا برجل قد صرع ، فدنوت منه فقرأت في أذنه فاستوى جالسا ، فقال النبي صلى الله عليه وسلم : « ماذا قرأت في أذنه؟ » فقلت: ، قرأت (أفحسبتم أنما خلقناكم عبثا وأنكم إلينا لا ترجعون فقال النبي صلى الله عليه وسلم : والذي نفسي بيده لو أن رجلاً مؤمناً قرأها على جبل لزال

"Medine yollarından birinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte idim. Sar'alı bir adam karşımıza çıktı. Ona yaklaştım ve kulağına okudum. Adam kendine geldi. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Onun kulağına ne okudun?**" buyurdu. Ben:

"**Bizim sizi boşuna yarattığımızı ve bize geri döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?**" (Müminun 115) ayetini sure bitinceye kadar okudum" dedim. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Nefsim elinde olana yemin ederim ki mümin bir kimse bunu bir dağa okusa erirdi**." Buyurdu.[298]

İbn Ebi'd-Dünya, Ebu Yasin'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

298 **Zayıf.** Ebu Ya'la (5045) Ebu Nuaym Hilye (1/7) Taberani ed-Dua (1081) Hatib (12/312) Hakim et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (3/172) Beyhaki ed-Da'avat (526) İbn Asakir (14/40) İbn Sunni Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle (630) İbn Ebi Hatim (9/406) Durru'l-Mensur (7/231) Busayri İthaf (3939) Ukayli Duafa (3/442) Metalibu'l-Aliye (2544) Fevaidu'l-Mecmua (1/309) Elbani Daife (2189)

كنا مع الحسن قعودا في المسجد فقام فانصرف إلى أهله وقعدنا بعده نتحدث في مشيخة من أصحابه قال فدخل بدوي من بعض أعراب بني سليم المسجد فجعل يسأل من يدلني على الحسن البصري فقلت له أقعد فقعد فقلت ما حاجتك قال إني رجل من أهل البادية وكان لي أخ من أشد قومه فعرض له بلاء فلم يزل به حتى شددناه في الحديد وكنا معه في عباء فبينا نحن نتحدث في نادينا إذا هاتف يقول السلام عليكم ولا نرى أحدا فرددنا عليه فقال يا هؤلاء إنا جاورناكم فلم نر بجواركم بأسا ولم نر منكم إلا خيرا وإن سفيها لنا تعرض لصاحبكم هذا فأردناه على تركه فأبى فلما رأينا ذلك أحببنا أن نعتذر إليكم يا فلان لأخيه أنظر إذا كان يوم كذا وكذا فاجمع قومك ثم شده واستوثقوا منه فإنه إن يفلتكم لم تقدروا عليه أبدا ثم احمله على بعير فأت به وادي كذا وكذا ثم خذ من بقلة الوادي قرصة ثم أوجره إياه وإياك أن ينفلت منكم فإنه إن ينقلب لم تقدروا عليه أبدا فاستوثقوا منه فقلت رحمك الله فمن يدلني على هذا الوادي وعلى هذا البقل قال إذ كان ذلك اليوم فإنك تسمع صوتا أمامك فاتبع الصوت فلما كان ذلك اليوم جمعت قومي فإذا أخي ليس بالذي كان قوة وشدة فلم نزل نعالجه حتى استوثقناه ثم حملته على بعير فإذا أنا بصوت أمامي إلي فلم نزل نتبع الصوت وهو يقول إلي فلان استوثقوا منه فإنه إن ينفلت منه فلن تقدروا عليه أبدا ثم قال اهبط هذا الوادي وقال أنخ واستوثقوا منه فإذا صاحبنا ليس بالذي كان شدة وقوة فاستوثقنا منه فقال يا فلان قم فخذ من هذا البقل فافعل كذا وكذا حتى فعلنا ما أمرنا وهو يقول استوثقوا

منه فإنه إن ينفلت لم تقدروا عليه قال فإذا نحن لا نطيق صاحبنا فجعل ينادي استوثقوا منه حتى أوثقناه فلما وقع في جوفه جلا عنا وعن نفسه وفتح عينيه فأقبل إلينا فقال يا أخي ما بلغ من أمري حتى فعلتم بي هذا قال قلت يا أخي لا تسالنا قال يا أخي أخبرني ما الذي بلغ من أمري حتى صرت إلى ما أرى قال قلت يا أخي لا تسألنا فقال خلوا سبيله وأطلقوه من الحديد الذي هو فيه قال فقلت له قد رأيت الذي لقينا منه وأخاف أن يذهب على وجهه قال لا والله لا يعود إليه إلى يوم القيامة فأطلقوه فأطلقناه فأقبل علي بعدما أطلقناه فقال يا أخي ما كان من أمري حتى صرت إلى ما أرى قلت لا تسألني قال خلوا عنه فقلت له رحمك الله أحسنت إلينا ولكن بقي شيء أخبرني به قال ما هو قلت إنك حين قلت لنا ما قلت نذرت إن الله عز و جل عافى أخي أن أحج ما شيا مزموما قال والله إن هذا لشيء ما لنا به علم ولكن أدلك اهبط هذا الموضع موضعا قد سماه فأت البصرة فاسأل عن الحسن ابن أبي الحسن فاسأله عن هذا وانته إلى قوله فإنه رجل صالح

“Benu Suleym’den bir bedevi mescide girdi ve el-Hasen el-Basri’yi sordu. Ona:

“Mesele nedir?” dedim. Şöyle anlattı:

“Çölden bir adamım. Kavmin en güçlü kişilerinden bir kardeşim vardı. Bir belaya uğradı ki onu zincirlerle bağlamak zorunda kaldık. Onun durumunu konuşurken şöyle bir ses duyduk:

“Allah’ın selamı üzerinize olsun” Kimseyi göremedik ama cevap verdik. Dedi ki:

"Ey oradakiler! Bir sakınca görmediğiniz için sizinle komşu olduk. Sizden iyilikten başka bir şey görmedik. Ama bizden sefih olan biri sizin şu arkadaşınıza musallat oldu. Bırakmasını istedik ama karşı çıktı. Bunun için sizden özür dilemek istedik." Sonra bana dedi ki:

"Ey filan! Şu şu gün olunca kavmini topla, sonra hastayı sıkıca bağla, eğer çözülürse onunla asla baş edemezsiniz. Sonra onu bir deveye bindir ve şu şu vadiye getir. Sonra vadinin baklasından bir tutam al ve onun suyundan ona içir. Ama dikkat et de çözülmesin, çözülürse onunla asla baş edemezsiniz." Dediği şekilde onu bağladık. Dedim ki:

"Allah sana merhamet etsin, bu vadi ile baklayı bana kim gösterecek?" şöyle karşılık verdi:

"O gün geldiğinde önünde bir ses duyacaksın, o sesi izle." O gün gelince kavmimi topladım, ama kardeşim gücünü iyice kaybetmişti. Onu bağlayana kadar ilaç verdik. Sonra onu deveye bindirdim. Önümde bir ses duydum. Sesi takip ettim. ses devamlı:

"Onu sıkıca bağlayın, eğer çözülürse onunla asla baş edemezsiniz" diyordu. Sonra ses:

"Şu vadiye in, deveyi çöktür, ama onu sıkıca bağlayın, eğer çözülürse onunla baş edemezsiniz" dedi. Ama kardeşim eski gücünde değildi. Onu iyice bağladık. Dedi ki:

"Ey filan! Şu baklayı al, şöyle şöyle yap" dediğini yaptık. Israrla:

"Onu iyice tutun, çözülürse asla baş edemezsiniz" dedi. Bu arada biz de kardeşimi tutamaz olduk.

"İyice bağlayın" dedi. Bağladık. Bakladan ağzına biraz değdirince birden gevşeyiverdi. Gözlerini açıp bizlere bakarak:

"Ey kardeşim! Bana ne oldu ki bunları bana yaptınız?" diye sordu.

"Hiç sorma kardeşim" dedim. Bunun üzerine:

"Söyle bana, ne oldu ki gördüğüm şeylere maruz kaldım?" diye tekrar sordu. Dedim ki:

"Hiç sorma" derken o ses:

"Onu çözüp serbest bırakın" dedi. Dedim ki:

"Çektiklerimizi gördün, ona bir daha (cinin) uğramasından korkuyoruz" şöyle karşılık verdi:

"Hayır, kıyamete kadar artık asla geri gelmez. Onu serbest bırakın" onu serbest bıraktık. Kardeşim yine:

"Bana ne oldu ki bu duruma düştüm?" dediyse de ben:

"Sorma" dedim. Ses:

"Onu bana bırakın" dedi. Dedim ki:

"Allah sana merhamet etsin, bize bir iyilik yaptın, ama bir şey daha var, onu bana söyle"

"Nedir o" deyince

"O şeyleri bize söylediğinde kardeşimi iyileştirmesi halinde yürüyerek ve bağlı bir şekilde hac yapmayı adadım." Dedim. Şöyle cevap verdi:

"Vallahi bu, hakkında bilgimiz olmayan bir konudur. Fakat seni birine yönlendirebilirim. Şu yere in, Basra'ya git ve Hasen b. Ebi'l-Hasen'i bul. Bunun fetvasını sor. Onun dediğini yaparsın. O Salih bir kimsedir."[299]

Derim ki: Tezkiratu'l-Hamduniye'de şöyle geçer:

299 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (163) isnadında Ali b. Asım zayıf, Ebu Yasin meçhuldür. Kıssanın devamında Hasen el-Basri'nin şu cevabı verdiği zikredilmiştir: "Bağlama işi şeytana itaattendir. Kendini bağlama. Ettiğin yeminin kefaretini öde. Yürümeye gelince, Allah'ın evine yaya olarak git ve böylece adağını yerine getir."

صرعت امرأة بعض المطبوعين، فقرأ عليها مثل ما يقرأ المعزم ثم قال: أمسلم أنت أم يهودي أم نصراني؟ فأجابه الشيطان على لسانها كما يقولون ويزعمون: أنا مسلم. قال: فكيف استحللت أن تتعرض لأهلي وأنا ومسلم مثلك؟ قال: لأني أحبها. قال: ومن أين جئت؟ قال: من جرجان. قال: ولم صرعتها؟ قال: لأنها تمشي في البيت مكشوفة الرأس، قال: فإذا كنت بهذه الغيرة، هلا حملت لها من جرجان وقاية تلبسها ولا تنكشف

"Bir kadın sara hastalığına yakalanmıştı. Kocası ona Kurandan okuyunca içine giren cine:

"Sen Müslüman mı, Yahudi mi yoksa Hıristiyan mısın?" diye sordu. Şeytan kadının dili üzerinden:

"Ben müslümanım" diye cevap verdi. Adam:

"Neden aileme musallat oldun, ben de, o da senin gibi müslümanız." Dedi. Cin:

"Senin gibi ben de onu seviyorum" dedi. Adam:

"Sen nerelisin?" diye sorunca:

"Cürcan'danım" dedi. Adam:

"Neden onu hastalandırdın?" Cin:

"O evde başı açık dolaşıyordu" dedi. Bunun üzerine adam:

"Eğer böyle kıskanç isen ona Cürcan'dan bir elbise getirip örtseydin de başını açmasaydı ya!" dedi.[300]

Ukalau'l-Mecanin kitabında, İbn Ebi'd-Dunya'nın tarikinden el-Huseyn b. Abdirrahman'ın şöyle anlattığı rivayet edilmiştir:

300 İbn Hamdun, Tezkiratu'l-Hamduniye (3/217)

لقيت بمنى مجنوناً مصروعاً كلما أراد أن يؤدي فريضة أو يذكر الله صرع فقلت على ما يقوله الناس إن كنتم يهوداً فبحق موسى وإن كنتم نصارى فبحق عيسى وإن كنتم مسلمين فبحق محمد صلى الله عليه وسلم إلا ما خليتم عنه، فقالت الجن لسنا يهوداً ولا نصارى ولكنا وجدناه يبغض أبا بكر وعمر فمنعناه من أشد أموره

"Mina'da sara hastalığına yakalanmış bir cinliyle karşılaştım. Farzı eda etmek veya Allah'ı zikretmek istediğinde sara'sı tutuyordu. Herkesin dediği gibi ben de ona:

"Şayet Yahudiyseniz Musa'nın hakkı için, Hıristiyan iseniz İsa'nın hakkı için, Müslümansanız Muhammed'in hakkı için onu bırakın!" dedim. Dediler ki:

"Biz ne Yahudi ne de Hıristiyanız. Biz onu Ebu Bekir ve Ömer radıyallahu anhuma'ya buğzederken bulduk ve onu alıkoyduk."[301]

Yine orada isnadıyla Said b. Yahya'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

رأيت مجنوناً بحمص مصروعاً قد اجتمع عليه الناس، فدنوت منه، فقلت آللّه إذن لكم أم على الله تفترون ؟ فجرى على لسانه لسنا ممن يفتري على الله دعه يمت فإنه يقول بخلق القرآن

"Humus'ta sara hastalığına yakalanmış bir cinli gördüm. İnsanlar onun etrafına toplanmışlardı. Ona yaklaştım ve dedim ki:

"Allah'a iftira ediyorsunuz" Onun dili üzerinden (cin) şöyle dedi:

301 **Zayıf.** İbn Habib Ukalau'l-Mecanin (s.8) İbn Asakir Tarihu Dımeşk (30/403) isnadında meçhul kimseler vardır.

"Biz Allah'a iftira edenlerden değiliz. Onu bırakın ölsün. Zira o Kuran'ın mahluk olduğunu söylüyor."[302]

Kuşeyri Risalesinde İbrahim el-Havvas'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

انتهيت إلى رجل وقد صرعه الشيطان فجعلت أؤذن في أذنه فناداني الشيطان من جوفه دعني أقتله فإنه يقول القرآن مخلوق

"Şeytanın sara yaptığı bir adama gittim. Kulağına konuştum. Şeytan onun karnından şöyle seslendi:

"Bırak onu öldüreyim. Zira o Kuran'ın mahluk olduğunu söylüyor."[303]

Cinlerin İnsanları Kaçırmaları

İbn Ebi'd-Dunya, Abdurrahman b. Ebi Leyla'dan rivayet ediyor:

أَنَّ رَجُلاً مِنْ قَوْمِهِ مِنَ الأَنْصَارِ خَرَجَ يُصَلِّى مَعَ قَوْمِهِ الْعِشَاءَ فَسَبَتْهُ الْجِنُّ فَفُقِدَ فَانْطَلَقَتِ امْرَأَتُهُ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَصَّتْ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَسَأَلَ عَنْهُ عُمَرُ قَوْمَهُ فَقَالُوا : نَعَمْ خَرَجَ يُصَلِّى الْعِشَاءَ فَفُقِدَ فَأَمَرَهَا أَنْ تَرَبَّصَ أَرْبَعَ سِنِينَ فَلَمَّا مَضَتِ الأَرْبَعُ سِنِينَ أَتَتْهُ فَأَخْبَرَتْهُ فَسَأَلَ قَوْمَهَا فَقَالُوا نَعَمْ فَأَمَرَهَا أَنْ تَتَزَوَّجَ فَتَزَوَّجَتْ فَجَاءَ زَوْجُهَا يُخَاصِمُ فِى ذَلِكَ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ : يَغِيبُ أَحَدُكُمُ الزَّمَانَ الطَّوِيلَ لاَ يَعْلَمُ أَهْلُهُ حَيَاتَهُ. فَقَالَ لَهُ : إِنَّ لِى عُذْرًا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ. قَالَ : وَمَا

302 **Zayıf.** İbn Habib Ukalau'l-Mecanin (s.8) isnadında Ebu Ali Hasen b. Muhammed ed-Dehanini el-Belhi meçhuldür.

303 **Zayıf.** Kuşeyri Risale (s.5) Rafii et-Tedvin (2/40) Kazvini Asaru'l-Bilad (s.154) İbn Teymiye el-İstikamet (s.196) isnadında hali bilinmeyen kimseler vardır.

عُذْرُكَ؟ قَالَ خَرَجْتُ أُصَلِّى الْعِشَاءَ فَسَبَتْنِى الْجِنُّ فَلَبِثْتُ فِيهِمْ زَمَانًا طَوِيلاً فَغَزَاهُمْ جِنٌّ مُؤْمِنُونَ أَوْ قَالَ مُسْلِمُونَ شَكَّ سَعِيدٌ فَقَاتَلُوهُمْ فَظَهَرُوا عَلَيْهِمْ فَسَبَوْا مِنْهُمْ سَبَايَا فَسَبَوْنِى فِيمَا سَبَوْا مِنْهُمْ فَقَالُوا نَرَاكَ رَجُلاً مُسْلِمًا وَلاَ يَحِلُّ لَنَا سَبْيَكَ فَخَيَّرُونِى بَيْنَ الْمُقَامِ وَبَيْنَ الْقُفُولِ إِلَى أَهْلِى فَاخْتَرْتُ الْقُفُولَ إِلَى أَهْلِى فَأَقْبَلُوا مَعِى أَمَّا بِاللَّيْلِ فَلَيْسَ يُحَدِّثُونِى وَأَمَّا بِالنَّهَارِ فَعِصَارُ رِيحٍ أَتْبَعُهَا. فَقَالَ لَهُ عُمَرُ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ : فَمَا كَانَ طَعَامُكَ فِيهِمْ؟ قَالَ : الْفُولَ وَمَا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ. قَالَ : فَمَا كَانَ شَرَابُكَ فِيهِمْ؟ قَالَ : الْجَدَفَ. قَالَ قَتَادَةُ: وَالْجَدَفُ مَا لاَ يُخَمَّرُ مِنَ الشَّرَابِ. قَالَ : فَخَيَّرَهُ عُمَرُ رَضِىَ اللَّهُ عَنْهُ بَيْنَ الصَّدَاقِ وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ.

“Kavminden bir adam yatsı namazını kavmiyle beraber kılmak için çıktı ve bir daha kendisinden haber alınamadı. Eşi, Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh’e gelerek durumu anlattı. (ve ondan yeniden evlenebilmesi için fetva istedi). Ömer radıyallahu anh olayı kavme sordu, kavmi olayı doğruladı. Ömer radıyallahu anh kadının dört yıl beklemesini emretti. Kadın dört yıl bekledikten sonra Ömer radıyallahu anh’e gelip bunu bildirdi. Ömer radıyallahu anh yine kavmine sordu. Kavim kadının beklediğini doğruladı. Sonra Ömer radıyallahu anh kadının evlenmesini emretti. Daha sonra ilk kocası çıktı geldi ve olay Ömer b. Hattab radıyallahu anh’e anlatıldı. Ömer radıyallahu anh:

“Biriniz çok uzun bir zaman ortadan kayboluyor da ailesi onun hayatta olduğunu bilmiyor ha!?” diyerek şaşkınlığını ifade etti. Adam:

“Bir mazeretim var” deyince Ömer radıyallahu anh:

"Mazeretin nedir?" diye sordu. Adam şöyle anlattı:

"Yatsı namazını kavmimle beraber kılmak için çıktım. Cinler bana musallat oldu, onlarla uzun bir zaman kaldım. Sonra mümin cinler onlara saldırdı ve kazandılar. Esir seçmek istediler. Seçtikleri arasında ben çıktım. Bana dinimi sordular.

"Müslümanım" dedim. Dediler ki:

"Sen bizim dinimizdensin. Seni esir etmemiz helal olmaz." Bana makam veya (evime) geri dönme arasında bir tercih yapmamı teklif ettiler. Geri dönmeyi seçtim. Gece benimle konuşan insanlarla karşılaştım, gündüz de fırtınaları takip ettim." Ömer radıyallahu anh:

"Yemeğin neydi?" diye sordu.

"Allah'ın isminin zikredilmediği her şey" dedi. Ömer radıyallahu anh:

"İçeceğin neydi?" dedi. Adam:

"Ağzı açık bırakılan ve üzeri örtülmeyen içecekler" dedi. Ömer radıyallahu anh onun, eşi ile onun mehri geri ödemesi arasında tercih yapmasını istedi."[304]

El-Haraiti, el-Hevatıf adlı eserinde, eş-Şa'bi tarikiyle en-Nadr b. Amr el-Harisi'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

عن النضر بن عمرو الحارثي ، قال : « إنا كنا في الجاهلية إلى جانبنا غدير فأرسلت ابنتي بصحفة لتأتيني بماء فأبطأت علينا فطلبناها فأعيتنا فسلونا عنها قال : فوالله إني ذات ليلة جالس بفناء مطلتي إذ طلع علي شبح فلما دنا مني إذا ابنتي ، قلت : ابنتي ؟ قالت : ابنتك قلت

304 **Sahih.** Beyhaki (7/445) Said b. Mansur (1752) İbn Abdilberr et-Temhid (12/183) Abdurrazzak (7/87, 88) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (113) Abdullah b. Ahmed Mesail (346) İbn Ebi Şeybe (3/514) İbn Hazm Muhalla (10/134) Tehanevi İlau's-Sunen (13/71) Elbani İrvau'l-Galil (6/151)

: أين كنت أي بنية ؟ قالت : أرأيت ليلة بعثتني إلى الغدير ؟ إن جنيا استطار بي فلم أزل عنده حتى وقع بينه وبين فريقين من الجن حرب فأعطى الله عز وجل عهدا إن ظفر بهم أن يردني عليك فظفر بهم فردني عليك وإذا هي قد شحب لونها وتمرط شعرها وذهب لحمها فأقامت عندنا فصلحت فخطبها بنو عمها فزوجناها وقد كان الجني جعل بينه وبينها أمارة إذا رابها ريب أن تدخن له وإن ابن عمها ذلك عيب عليها فقال : جنية شيطانة ما أنت بإنسية فدخنت فناداه مناد : ما لك ولهذه ؟ لو كنت تقدمت إليك لفقأت عينيك ، رعيتها في الجاهلية بحبي وفي الإسلام بديني فقال له الرجل : ألا تظهر حتى نراك ؟ قال : ليس ذاك لنا إن أبانا سأل لنا ثلاثا أن نرى ولا نرى وأن نكون بين أطباق الثرى وأن يعمر أحدنا حتى تبلغ ركبتاه حنكه ثم يعود فتى قال : فقال : يا هذا ألا تصف لنا دواء حمى الربع ؟ قال : بلى قال : أما رأيت تلك الدويبة على الماء كأنها عنكبوت ؟ قال : بلى قال : خذها ثم اشدد على بعض قوائمها خيطا من عهن فشده على عضدك اليسرى ففعل فكأنما نشط من عقال قال : فقال الرجل : يا هذا ألا تصف لنا من رجل يريد ما تريد النساء ؟ قال : هل ألمت به الرجال ؟ قال : نعم قال : لو لم يفعل لوصفت لك »

"Cahiliye dönemindeyken yakınımızda bir gölet vardı. Kızıma bir kap verip su getirmesi için gönderdim. Gecikince aramaya başladım. Fakat bir daha dönmedi. Ondan umudu kestik. Ama vallahi bir gece benim gölgeliğimin avlusunda oturuyordum ki karşıma bir hayalet çıktı. Bana yaklaşınca kızım olduğunu anladım. Şaşırarak:

"Kızım!" dedim.

"Evet, kızınım" dedi.

"Bu zamana kadar neredeydin ey kızcağızım?" dedim. Şöyle anlattı:

"Beni gölete gönderdiğin geceyi hatırlıyor musun? Bir cin bana musallat oldu. Onun yanındayken kendisi ile iki cin arasında savaş çıktı. Savaşı kazanırsa beni sana göndereceğine dair yemin etti. Savaşı kazandı ve beni sana gönderdi." Kızın rengi atmış, saçları dökülmüş ve zayıflamıştı. Bizim yanımızda eski sağlığına kavuştu. Amcasının oğlu onu istedi, evlendirdik. Fakat cin onunla bir anlaşma yapmış ve bir sorunu olduğunda ona tütsü yakarak kendisini çağırmasını söylemişti. Amcasının oğlu yaşadığı bu dönemden dolayı onu ayıplayarak:

"Sen cinsin, şeytansın, insan değilsin" dedi. Kız bunun üzerine cini çağırmak için tütsü yaktı. Bir ses adama şöyle seslendi:

"Ne oluyor size? Sana bir yaklaşırsam gözlerin patlar. Cahiliye'de ona sevgimle, Müslüman olduktan sonra da dinimle göz kulak oldum." Adam:

"Ortaya çıkar mısın? Görelim seni" deyince ses şu karşılığı verdi:

"Bunu yapamayız. Babamız bizim için üç şey diledi: görmeyi ama görünmemeyi, taprağın altında yaşamayı, bize uzun verilmesini ki, birimizin ihtiyarlıktan dizleri yanaklarına değse dahi tekrar genç haline dönmeyi diledi." Adam dedi ki:

"O halde sıtma nöbetine karşı bir çare söyleyebilir misin?" ses şöyle dedi:

"Tabii ki, şu suyun üzerindeki örümceğe benzeyen kurtçuğu görüyor musun?" Adam:

"Evet" deyince ses dedi ki:

"Onu al, sonra pamuktan bir iple ayaklarından birine bağlayıp ipi sol koluna sıkıca yerleştir." Adam dediği gibi yaptı, hasta sanki bağlanmış da çözülmüş gibi birden iyileşti. Adam:

"Bir kadının istediği şeyi isteyen erkeğe bir çare söyler misin?" diye sorunca ses:

"Hiçbir erkeğin eli ona değdi mi?" dedi. Adam:

"Evet" deyince ses:

"Eğer böyle olmasaydı sana söylerdim" dedi."[305]

Haraitî, İbn Umeyr yoluyla Şa'bi'den o da Ziyad b. Nadr el-Harisi'den rivayet ederek dedi ki:

كنا في غدير لنا في الجاهلية ومعنا رجل من الحي يقال له عمرو بن مالك ومعه ابنة له شابة رواد ، فقال : أي بنية خذي هذه الصحفة فأتي الغدير فأتيني من مائه فوافاها عليه جان فاختطفها فذهب بها ففقدها أبوها فنادى في الحي فخرجنا على كل صعب وذلول ، وسلكنا كل شعب ونقب وطريق فلم نجد لها أثرا فلما كان في زمن عمر بن الخطاب إذا هي قد جاءت قد عفا شعرها وأظفارها فقام إليها أبوها يلثمها ويقول : أي بنية ، أين كنت ؟ وأين نبت بك الأرض ؟ قالت : أتذكر ليلة الغدير ؟ قال : نعم قالت : وافاني عليه جان فاختطفني فذهب بي فلم أزل فيهم والله ما نال مني محرما حتى إذا جاء الله بالإسلام غزوا قوما مشركين فيهم أو غزاهم قوم مشركون منهم فجعل لله عز وجل عليه إن هو ظفر وأصحابه أن

305 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (110) İbn Asakir (19/245) İbnu'l-Adim Buğyetu't-Taleb (4/119) İbn Hacer el-İsabe (2/643) isnadında Mucalid zayıftır. Ayrıca hal tercemesine ulaşamadığım ravileri vardır.

يردني على أهلي فظفر هو وأصحابه فحملني فأصبحت وأنا أنظر إليكم وجعل بيني وبينه أمارة إذا أنا احتجت إليه أن أولول بصوتي فأخذوا من شعرها وأظفارها ثم زوجها أبوها شابا من الحي فوقع بينه وبينها ما يقع بين الرجل وزوجته فقال : يا مجنونة ، إنما نشأت في الجن فولولت بصوتها فإذا هاتف يهتف : بني الحارث اجتمعوا وكونوا أحباء كراما قلنا : يا هذا نسمع صوتا ولا نرى شيئا فقال : أنا رب فلانة رعيتها في الجاهلية بحبي وحفظتها في الإسلام بديني والله ما نلت منها محرما قط إني كنت في أرض بني فلان فسمعت نبأة من صوتها فتركت ما كنت فيه ثم أقبلت فسألتها فقالت : عيرني صاحبي أني كنت فيكم قال : والله لو كنت تقدمت إليه لفقأت عينيه فتقدموا إليه : أي فل اظهر لنا نكافئك فلك عندنا الجزاء والمكافأة فقال : إن أبانا سأل أن نرى ولا نرى وأن لا نخرج من تحت الثرى وأن يعود شيخنا فتى فقالت له عجوز من الحي : أي فل ، بنية لي عريس أصابتها حمى الربع فهل لها عندك دواء ؟ قال : على الخبير سقطت انظري إلى ذباب الماء الطويل القوائم الذي يكون على أفواه الأنهار فخذي سبعة ألوان عهن من أصفره وأحمره وأخضره وأسوده فاجعليه في وسط ذلك ثم افتليه بين إصبعيك ثم اعقديه على عضدها اليسرى ففعلت فكأنما أنشطت من عقال

“Cahiliyede iken bize ait bir gölette idik. Yanımızda kabileden Amr b. Malik ve yetişkin bir kızı da bulunuyordu. Amr dedi ki:

“Kızım! Şu kabı alıp gölete git ve bize su getir.” Kıza gölette bir cin uğramış ve onu alıp kaçırmış. Babası onu kaybedince

kabileye haber saldı. Çıktık, yukarıda aradık, aşağıda aradık, her yola, her deliğe baktık ama izine rastlayamadık. Daha sonra Ömer b. el-Hattab dönemindeyken kız çıkageldi. Saçları ve tırnakları uzamıştı. Babası kalkıp onu öpmeye başladı ve:

"Kızım! Neredeydin? Şu yeryüzü seni nerede sakladı?" diye sordu. Kız:

"Göletteki geceyi hatırlıyor musun?" deyince babası:

"Evet" dedi. Kız anlatmaya başladı:

"O gölette bana bir cin gelerek beni alıp götürdü. Aralarında kaldığım sürece Allah'a yemin olsun ki haram yoldan bana hiç dokunmadı. Ta ki Allah bir gazvede Müslümanları onların müşriklerine gönderince veya onlardan müşrik bir kavim onlara savaş açınca, kendisi ve arkadaşlarının galibiyeti durumunda beni aileme geri göndereceğine dair Allah'a yemin etti. O ve arkadaşları galip gelince beni buraya getirdi. Görüyorsunuz artık aranızdayım. Ayrıca onunla aramızda anlaştık. Ona ihtiyacım olursa bağırarak onu çağıracağım." Kızın saçını ve tırnaklarını kestiler. Babası onu kabileden bir gençle evlendirdi. Her karı koca arasında olduğu gibi aralarında anlaşmazlık çıktı. Kocası ona eski yaşantısını hatırlatarak:

"Sen delisin. Zira sen cinlerin arasında yetiştin." Dedi. Kız bunun üzerine bağırmaya başladı. O esnada şöyle bir ses duyuldu:

"Ey Harisoğullar! Toplanın ve birbirinize karşı sevgi ve saygı gösterin." Dedik ki:

"Hey sen! Sesi duyuyor ama bir şey göremiyoruz." Dedik. Şöyle cevap verdi:

"Ben filanın arkadaşıyım. Cahiliyede ona sevgiyle baktım. Müslümanken onu dinimle korudum. Vallahi haram yolla asla ona yaklaşmadım. Filancanın topraklarındaydım.

Kızın bağırma sesini duyunca işimi bırakıp yanına geldim. Sorunca bana:

"Eşim beni sizde yaşadığım için ayıpladı" dedi. Eğer ona (kızın kocasına) yaklaşacak olsaydım gözleri patlardı." Yanına yaklaşarak dedik ki:

"Ey görünmeyen! Bize görün de seni ödüllendirelim. Yanımızda sana verecek mükafat var" Şöyle karşılık verdi:

"Babamız şunları demişti: Görmemizi ama görünmememizi, toprağın altından çıkmamamızı ve ihtiyarımızın gençleşmesini." Kabileden bir ihtiyar kadın ona:

"Ey görünmeyen! Gelinlik çağında bir kızım var. Sıtmaya tutuldu. Yanında onun için bir çaren var mı?" diye sorunca ses şöyle karşılık verdi:

"Bilen birine denk geldin. Dere ağızlarında bulunan uzun bacaklı su sineklerinden bul, sonra yedişer adet sarı, kırmızı, yeşil ve siyah pamuk ipliği al. Sineği ipliklerin ortasına yerleştirip fitil halinde sar, sonra kızının sol koluna bağla." İhtyar kadın aynen dediği gibi yaptı. Kız sanki bağlanmış da çözülmüş gibi hızla iyileşti."[306]

Derim ki: Ahmed ve eş-Şemail'de Tirmizi Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyorlar:

حَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم نِسَاءَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ حَدِيثًا، فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَانَ الْحَدِيثُ حَدِيثَ خُرَافَةَ، فَقَالَ: «أَتَدْرُونَ مَا خُرَافَةُ؟ إِنَّ خُرَافَةَ كَانَ رَجُلاً مِنْ عُذْرَةَ، أَسَرَتْهُ الْجِنُّ فِى الْجَاهِلِيَّةِ، فَمَكَثَ فِيهِنَّ دَهْرًا طَوِيلاً، ثُمَّ رَدُّوهُ إِلَى الإِنْسِ، فَكَانَ يُحَدِّثُ النَّاسَ بِمَا رَأَى فِيهِمْ مِنَ الأَعَاجِيبِ، فَقَالَ النَّاسُ: حَدِيثُ خُرَافَةَ.

306 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (111) isnadında İshak b. İbrahim es-Sekafi zayıftır.

"Bir gece Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem hanımlarıyla sohbet etti. Hanımlarından biri

"Ey Allah'ın rasulü! Hurafe hadisi oldu" dedi. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Bilir misiniz Hurafe nedir? O Uzre kabilesinden bir adam idi. Cahiliye döneminde cinler onu esir aldı ve uzun süre yanlarında tuttular. Sonra insanlara geri gönderdiler. İnsanlar ondan duydukları acaip şeyleri anlatmaya başladılar. Böylece insanlar garip bir şey duyduklarında: "Hurafe hadisi" dediler**."[307]

Cinlerin İnsanlara Taun Bulaştırması

Ahmed, İbn Ebi Şeybe, et-Tavain'de İbn Ebi'd-Dunya, Bezzar, Ebu Ya'la, İbn Huzeyme, Taberani, sahih kaydıyla Hakim ve ed-Delail'de Beyhaki, Ebu Musa radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu nakletmişlerdir:

فَنَاءُ أُمَّتِي بالطَّعْنِ والطَّاعُون فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الطَّعْنُ قَدْ عَرَفْنَاهُ فَمَا الطَّاعُونُ ؟ ، قَالَ : وَخْزُ أَعْدَائِكُمْ مِنَ الْجِنِّ

"**Ümmetimin tükenişi ta'n ve tâûnla olacaktır**." Denildi ki:

"Ey Allah'ın Rasulü! Tâ'nı biliyoruz, peki taun nedir?" şöyle cevap verdi:

"**Ta'n, cinlerden olan düşmanlarınızın çarpmasıdır**"[308]

307 **Zayıf.** Ahmed (6/157) Tirmizi Şemail (253) İshak b. Rahuye (1436) Bezzar (2475) Ebu Ya'la (4442) Taberani Evsat (6/155) Busayri İthaf (6394) Elbani Daife (1712-1713)

308 **Sahih.** Bu hadisi Tayâlisî (no. 534, 536) Hakim (1/114, 2/102) Taberani (20/182, 22/314) Taberani Evsat (2/105, 376, 3/367, 8/239) Beyhaki Delail (7/209) Ahmed (4/395, 413, 417) Ebu Ya'la (13/194 no:7226) Bezzar (8/16, 91 no:2986,

Müellif dedi ki: "Ahmed'in lafzı; "Cin kardeşlerinizin çarpmasıdır" şeklindedir. Derim ki: "Bu ne Ahmed'in ne de başkasının lafzıdır. Hafız İbn Hacer Bezlu'l-Maun Fi Fadli't-Taun kitabında dedi ki: "Âlimlerden bir grup "Cinlerden olan kardeşlerinizin çarpmasıdır" lafzıyla rivayet ettiler. Bu bilinmemektedir. Çokça araştırmama rağmen ne meşhur kitaplarda ve ne de cüz halindeki metinlerde geçen hadisin rivayet yollarının hiçbirinde bunu bulamadım."

Ebu Ya'la, Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyor: "Nebi sallallahu aleyhi ve sellem taun hakkında şöyle buyurdu:

وخزة تصيب أمتي من أعدائهم من الجن : غدة كغدة الإبل . من أقام عليه كان مرابطا ، ومن أصيب به كان شهيدا ، ومن فر منه كالفار من الزحف

"**(Tâûn) Ümmetime develerin vebası gibi, cin düşmanlarından arız olan bir şeydir. Kim ona sabrederse Allah yolunda nöbet tutmuş gibi olur. Kim de ona yakalanıp ölürse şehit olur. Ondan kaçan ise, savaşta kafirlerden kaçmış gibidir.**" [309]

3091) Ru'yani (1/337, 2/83, 133) İbn Ebi Şeybe Müsned (624) Ebu Yusuf el-Asar (896) Muhammed b. el-Hasen eş-Şeybani el-Asar (265) Ehadisu İbn Hayyan (123) İbn Hayyan Fevaid (119) Musnedu Ebi Hanife (128, 133) Busayri İthaf (1811, 1819) Darekutni el-İlel (7/257) Taberi Tehzibu'l-Asar (s.100) Metalibu'l-Aliye (1964) Elbani Sahihu't-Tergib (1403) İrâkî, isnadı hakkında "ceyyiddir"; Heysemî: "Ahmed'in tariklerinden birinin ricali güvenilir kimselerdir"; İbn Hacer: "mübhem râvisi dışındakiler güvenilir kimselerdir" demişlerdir. Fethu'l-Bari (10/181, 182) Elbani Sahihu'l-Cami (1258, 4231)

309 **Hasen**. Musnedu Ebi Ya'la (4544) Elbani es-Sahiha (1928) Taberani Evsat (5/353) Ebu Said İbnu'l-A'rabi Mucem (2391) Ebu Bekir b. Hallad Fevaid (v.36/1) İbn Adiy (7/165) İbn Hacer Bezlu'l-Maun (s.69) İsnadı Heysemî'ye göre de hasendir. Mecma'uz-Zevaid (2/315) Elbani Sahihu'l-Cami (3946)

Cinlerin İnsanlara Nazar Değdirmesi

Buhari ve Müslim Ümmü Seleme radıyallahu anha'dan rivayet ediyorlar:

أَنَّ النَّبِىَّ –صلى الله عليه وسلم– رَأَى فِى بَيْتِهَا جَارِيَةً فِى وَجْهَهَا سَفْعَةً فَقَالَ :«اسْتَرْقُوا لَهَا فَإِنَّ بِهَا نَظْرَةً »

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem evinde, yüzünde nazar olan bir cariye gördü ve şöyle buyurdu:

"**Ona rukye yapın (okuyun), zira ona nazar değmiş.**"[310]

El-Huseyn b. Mesud el-Ferra hadiste geçen "Suf'a" kelimesini; "cinlerin nazarı" şeklinde tefsir etmiştir. bunu cinlerin nazarı değdiği zaman kullanırlar. Müellif dedi ki: göz değmesi iki kısımdır. İnsanların gözü ve cinlerin gözü. Bu yüzden bazıları şöyle demiştir:

وقد عالجوه بالتمائم والرقى وصبوا عليه الماء من ألم النكس
وقالوا أصابته من الجن أعين ولو علموا داووه من أعين الإنس

"Onu rukyelerle ve muskalarla tedavi ettiler,
Elemden kurtulmak için üzerine su döktüler,
Ona cinlerin nazarı değmiş dediler,
Bilselerdi, onu insan gözünden kurtarırlardı."

Cinlerden Koruyan Hususlar

Allah Teâla şöyle buyurmuştur:

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

310 **Sahih.** Buhari (5407) Muslim (2197) Taberani (23/344) Hakim (4/236, 460) Beyhaki (9/347) Abdurrazzak (11/16) Abdurrazzak Emali (188) Ebu'l-Feyz el-Fadani el-Ucale (s.76) Mamer b. Raşid Cami (373) İbn Hacer Tağliku't-Ta'lik (5/47) İbn Asakir (56/206) Ebu Ya'la (6918) Elbani Sahiha (1247)

"**Eğer şeytandan gelen bir vesvese seni dürtûklerse, Allah'a sığın; zira her şeyi hakkıyle işiten ve hakkıyle bilen O'dur.**" (Fussilet 36)

Buhari ve Nesai, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

وَكَّلَنِي رسولُ الله – صلى الله عليه وسلم – بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ، فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَحْثُو مِنَ الطَّعَام، فَأَخَذْتُهُ فقُلتُ: لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رسولِ الله – صلى الله عليه وسلم – ، قَالَ : إِنِّي مُحْتَاجٌ ، وَعَلَيَّ عِيَالٌ ، وَبِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ ، فَخَلَّيْتُ عَنْهُ ، فَأَصْبَحْتُ ، فَقَالَ رسول الله – صلى الله عليه وسلم – : ((يَا أَبَا هُرِيرة ، مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ البَارِحَةَ ؟)) قُلْتُ : يَا رسول الله ، شَكَا حَاجَةً وَعِيَالاً ، فَرحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبيلَهُ . فَقَالَ : ((أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ)) فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ ، لقولِ رسول الله – صلى الله عليه وسلم – فَرَصَدْتُهُ ، فَجاء يَحْثُو مِنَ الطَّعَامِ ، فَقُلتُ : لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رسول الله – صلى الله عليه وسلم – ، قَالَ : دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ ، وَعَلَيَّ عِيَالٌ لاَ أَعُودُ ، فَرحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبيلَهُ ، فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لي رسول الله – صلى الله عليه وسلم – : ((يَا أَبَا هُرِيرة ، مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ البَارِحَةَ ؟)) قُلْتُ : يَا رسول الله ، شَكَا حَاجَةً وَعِيَالاً ، فَرحِمْتُهُ فَخَلَّيْتُ سَبيلَهُ . فَقَالَ : ((إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ)) فَرَصَدْتُهُ الثَّالثَة ، فَجاء يَحْثُو مِنَ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ ، فَقُلتُ : لأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رسولِ الله – صلى الله عليه وسلم – ، وهذا آخِرُ ثلاثِ مَرَّاتٍ أَنَّكَ تَزْعُمُ أَنَّكَ لاَ تَعُودُ ! فَقَالَ : دَعْنِي فَإِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللهُ بِهَا ، قُلْتُ : مَا هُنَّ ؟ قَالَ : إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الكُرْسِيِّ ، فَإِنَّهُ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ الله حَافِظٌ ، وَلاَ يَقْرَبُكَ

شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ ، فَخَلَّيْتُ سَبِيلَهُ ، فَأَصْبَحْتُ ، فَقَالَ لي رسولُ الله – صلى الله عليه وسلم – : ((مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ البَارِحَةَ ؟)) قُلْتُ : يَا رسول الله ، زَعَمَ أَنَّهُ يُعَلِّمُنِي كَلِمَاتٍ يَنْفَعُنِي اللهُ بِهَا ، فَخَلَّيْتُ سَبيلَهُ ، قَالَ : ((مَا هِيَ ؟)) قُلْتُ : قَالَ لي : إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَة الكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ الآيَة : { اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الحَيُّ القَيُّومُ } وقال لِي : لاَ يَزَالُ عَلَيْكَ مِنَ اللهِ حَافِظٌ ، وَلَنْ يَقْرَبَكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ . فَقَالَ النبيُّ – صلى الله عليه وسلم – : ((أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ ، تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطِبُ مُنْذُ ثَلاَثٍ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ؟)) قُلْتُ : لاَ . قَالَ : ((ذَاكَ شَيْطَانٌ))

“Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, bana Ramazan ayının zekât malını bekleme görevi verdi. Biri yanıma geldi ve yiyecekten avuçlamaya başladı, onu yakaladım ve:

“Seni Allah’ın Resulüne götüreceğim” dedim.

“Ben muhtacım, çocuklarım ve ben çok sıkıntılı bir durumdayız” dedi. Bunun üzerine onu serbest bıraktım. Sabah olunca, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bana sordu:

“**Dün geceki esirin ne yaptı ve ne oldu?**” Dedim ki:

“Ey Allah’ın Resulü onu yakaladım, çok muhtaç olduğunu söyleyince ona acıdım ve serbest bıraktım.” Şöyle buyurdu:

“**O sana yalan söylemiştir, gene gelecektir.**’’ Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in bu sözünden dolayı geleceğini bildim ve bekledim. Nihayet geldi ve yine yiyeceği avuçlamaya başladı; yine onu yakalayıp:

“Seni Allah Resulüne ileteceğim” dedim. Bana çok muhtaç durumda olduğunu bir daha gelmiyeceğini söyleyince,

acıdım ve bıraktım. Sabah olunca Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem yine sordu:

"**Ey Ebû Hureyre! Dün geceki esirin ne yaptı?**" Dedim ki:

"Ey Allah'ın Resulü! Halinden şikayet etti, kendi ve çoluk çocuğunun aç olduğunu söyleyince, acıyıp bıraktım." Şöyle buyurdu:

"**O sana yalan söylemiştir, mutlaka yine gelecektir**." Üçüncü kez bekledim, yine geldi, yiyeceği avuçlamaya başlayınca yakaladım ve:

"Seni Allah Resulüne götüreceğim. Bu üçüncü seferdir sen aynı şeyi söylüyorsun; tekrar gelmeyeceğini ifade ettin, fakat yine geldin" dedim.

"Bırak beni, sana faydalanabileceğin birkaç kelime öğreteceğim" dedi.

"Nedir onlar?" diye sordum. Dedi ki:

"Yatağına vardığın zaman Âyete'l-Kürsî denilen Allahu lâ ilahe İllâ huvel-Hayyul-Kayyûm'u sonuna kadar oku! Mutlaka Allah tarafından sana bir bekçi gönderilir, seni korur ve şeytan da sana katiyen yaklaşamaz. Sabaha kadar bu böyle devam eder." Bunun üzerine onu tekrar serbest bıraktım, sabah olunca Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem sordu:

"**Ey Ebu Hureyre esirin ne yaptı?**" Dedim ki:

"Ey Allah'ın Resulü bana yarıyacak birkaç kelime öğreteceğini söyledi, ben de onu serbest bıraktım."

"**Neymiş onlar?**" diye sorunca, şöyle dedim:

"O bana dedi ki: Yatağına vardığın zaman Âyetel-Kürsî'yi başından sonuna kadar oku: "Allahu lâ ilahe illâ huvel-Hayyu'l-Kayyûm..." Yine bana dedi ki: Sabaha kadar seni korumak için Allah tarafından bir koruyucu gönderilir ve şeytan da kesinlikle sana yaklaşmaz." Sahabiler hayır öğrenmeye çok

arzulu idiler. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**O yalancının tekidir, ancak bunu doğru söylemiştir. Ey Ebû Hureyre! Üç günden beri sana gelip giden kimdi bilir misin?**"

"Hayır."

"**O, Şeytandı**." Buyurdu.[311]

Ebu Ya'la, İbn Hibban, el-Azamet'te Ebu Şeyh, sahih kaydıyla Hakim, Delail adlı eserlerinde Ebu Nuaym ve Beyhaki, (Abdullah b.) Ubeyy b. Ka'b radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

أَنَّهُ كَانَ لَهُ جَرِينٌ فِيهِ تَمرٌ ، فَكَانَ أُبَيٌّ يَتَعَاهَدُهُ فَوَجَدَهُ يَنْقُصُ فَحَرَسَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ ، فَإِذَا دَابَّةٌ شَبِيهُ الْغُلاَمِ الْمُحْتَلِمِ ، قَالَ : فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلاَمَ ، فَقُلْتُ : مَنْ أَنْتَ أَجِنٌّ أَمْ إِنْسٌ ؟ قَالَ : لاَ بَلْ جِنٌّ ، قُلْتُ : نَاوِلْنِي يَدَكَ ، قَالَ : فَنَاوَلَهُ يَدَهُ ، فَإِذَا يَدُ كَلْبٍ وَشَعْرُ كَلْبٍ ، قَالَ لَهُ أُبَيٌّ : هَكَذَا خُلِقَ الْجِنُّ ؟ قَالَ : قَدْ عَلِمَتِ الْجِنُّ مَا فِيهِمْ أَشَدُّ مِنِّي ، قَالَ : مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ ؟ قَالَ : بَلَغَنَا أَنَّكَ رَجُلٌ تُحِبُّ الصَّدَقَةَ فَأَحْبَبْنَا أَنْ نُصِيبَ مِنْ طَعَامِكَ ، قَالَ : فَقَالَ لَهُ أُبَيٌّ : مَا الَّذِي يُحَرِّزُنَا مِنْكُمْ ؟ قَالَ : آيَةُ الْكُرْسِيِّ ، فَغَدَا أُبَيٌّ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم ، فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ : صَدَقَ الْخَبِيثُ

"Babamın hurma dolu bir harmanlığı vardı. Onun korumalığını yapıyordu. Ama zamanla eksildiğini fark etti. Bir

311 **Sahih.** Buhârî (2311, 3275, 5010) Abdulhak Ahkam (3/535) İbn Huzeyme (4/91) Nesai Kübra (6/237) Nesai Amelu'l-Yevme ve'l-Leyle (959) Begavi Şerhu's-Sunne (2/346) Ebu Nuaym Marife (4247) İbn Bişran Emali (2/79 no: 546) Beyhaki Daavat (355) Ebu Abdillah ed-Dekkak Meclisu Emali Fi Ruyetillah (548) Ebu Nuaym Delail (1/307)

gece onu (hırsızı) beklemeye koyuldu. O esnada ergenliğe yeni girmiş gence benzeyen bir atın üzerinde biri göründü. Babam şöyle anlattı:

"Ona selam verdim, selamımı aldı.

"Sen nesin, ins misin, cin misin?" diye sordum.

"Cinim" dedi.

"Elini ver" dedim. Elini uzattığında bir köpek eli yada köpek kılı gibi kıllı olduğunu gördüm. Dedim ki:

"Cinlerin suretleri bendekilerden daha kötüdür."

"Bu yaptığına seni iten nedir?" diye sorduğumda şöyle dedi:

"Senin sadaka vermeyi seven biri olduğunu öğrendim. Yemeğinden biraz nasiplenmek istedim." Ona:

"Bizi sizlerden ne korur?" diye sordum. Dedi ki:

"Ayete'l-Kursi korur" Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e giderek hadiseyi anlattım. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu

"**Habis doğru söylemiş**."[312]

İbn Ebi'd-Dunya, Taberani, Hakim, Ebu Nuaym ve Beyhaki, Ebu'l-Esved ed-Dueli'den rivayet ediyorlar:

عن أبي الأسود الدؤلي ، قال : قلت لمعاذ بن جبل : أخبرني عن قصة الشيطان حين أخذته قال : جعلني رسول الله صلى الله عليه وسلم على صدقة المسلمين فجعلت التمر في غرفة قال : فوجدت فيه نقصانا فأخبرت رسول الله صلى الله عليه وسلم بذلك فقال :

312 **Sahih.** Nesai Kübra (6/239) Nesai Amelu'l-Yevme (960) Beyhaki Delail (8/173-174) Hakim (1/749) Taberani (1/201) Haris b. Ebi Usame Musned (Bugyetu'l-Bahis 1051) İbn Hibban (3/63) Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1650) Ziyau'l-Makdisi Muhtare (1260-1262) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (174) Heysem b. Kuleyb Musnedu'ş-Şaşi (1370-1371) Ebu Nuaym Delail (2/170) Busayri İthaf (5634) Şerhu's-Sunne (4/463) Elbani Sahiha (3245)

« هذا الشيطان يأخذه » قال : فدخلت الغرفة وأغلقت الباب علي فجاءت ظلمة عظيمة فغشيت الباب ثم تصور في صورة ثم تصور في صورة أخرى فدخل من شق الباب فشددت إزاري علي فجعل يأكل من التمر فوثبت إليه فضبطته فالتقت يداي عليه فقلت : يا عدو الله قال : خل عني فإني كبير ذو عيال كثير وأنا من جن نصيبين وكانت لنا هذه القرية قبل أن يبعث صاحبكم فلما بعث أخرجنا منها خل عني فلن أعود إليك فخليت عنه فجاء جبريل عليه السلام فأخبر رسول الله صلى الله عليه وسلم بما كان فصلى رسول الله صلى الله عليه وسلم الصبح ونادى مناديه أين معاذ بن جبل ؟ فقمت إليه فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : « ما فعل أسيرك » فأخبرته فقال : « أما إنه سيعود فعد » قال : فدخلت الغرفة وأغلقت علي الباب فجاء فدخل من شق الباب فجعل يأكل من التمر فصنعت به كما صنعت في المرة الأولى فقال : خل عني فإني لن أعود إليك فقلت يا عدو الله ألم تقل : إنك لن تعود قال : فإني لن أعود وآية ذلك أنه لا يقرأ أحد منكم خاتمة البقرة فيدخل أحد منا في بيته تلك الليلة

"Muaz b. Cebel radıyallahu anh'e: "Şeytanı yakaladığın hadiseyi anlatsana" dedim. Şöyle anlattı:

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem beni Müslümanların zekatlarının bekçiliği için görevlendirdi. Hurmayı bir odaya doldurdum. Ama onun eksildiğini fark ettim. bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdim.

"**Ondan şeytan aşırıyor**" buyurdu. Bunun üzerine odaya girdim ve kapıyı üzerime kapattım. Kapıyı kaplayan büyük bir karartı göründü. Sonra karartı bir surete büründü. Sonra

başka bir surete girerek kapı aralığından içeri girdi. İzarımı üzerime çektim. Hurmaları yemeye başladı. Üzerine atlayıp yakaladım. Kollarımla onu sardım ve:

"Ey Allah'ın düşmanı!" dedim. Şöyle karşılık verdi:

"Beni bırak, yaşlıyım, ailem kalabalık, fakirim, ben de Nusaybin cinlerindenim. Arkadaşınız (Nebi sallallahu aleyhi ve sellem) gönderilmeden önce bu köy bizimdi. Gönderilince buradan çıkarıldık. Beni bırak bir daha buraya gelmem." Bunun üzerine onu serbest bıraktım. Cebrail, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek olanları anlattı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem sabah namazını kıldıktan sonra bir münadiye;

"Muaz b. Cebel nerede?" diye sordurdu. Yanına gittiğimde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Senin esirin ne yaptı?**" diye sordu. Olayı anlattım.

"**O geri dönecek, şimdi sen de oraya git**" buyurdu. Tekrar oraya gidip kapıyı üzerine kapattım. Gelip kapı aralığından girdi ve hurmadan yemeye başladı. İlk defasında yaptığımın aynısını yaptım. Bunun üzerine:

"Beni bırak, sana bir daha gelmeyeceğim." Dedi. Ben:

"Ey Allah'ın düşmanı! Daha önce de gelmeyeceğini söylemedin mi?" deyince şöyle cevap verdi:

"Bir daha gelmeyeceğim. Bunun şahidi de, içinizden Bakara'nın son ayetlerini okuyanlara o gece bizden kimse onun evinde giremez."[313]

Bu rivayetin bir lafzında şöyle gelmiştir: "Dediki: "Benim ailem kalabalık, sana Nusaybin'den geldim. Başka bir yerde yiyecek bir şey bulabilseydim sana gelmezdim. Vallahi biz,

313 **Hasen.** Hakim (1/751) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (175) Mekaidu'ş-Şeytan (14) Taberani (20/51) Beyhaki Delail (8/175) Mecmau'z-Zevaid (6/331)

arkadaşınız (Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem) gönderilene kadar sizin şu bahçenizde yaşardık. Ona iki ayet inince Nusaybin'e düştük. Bu iki ayetin okunduğu bir eve şeytanlar üç gün giremez. Eğer beni serbest bırakırsan sana o iki ayeti öğretirim." Ben de:

"Tamam" dedim.

"O ayete'l-kursi ile Bakara suresinin "Amene'r-rasulü" den sonuna kadar olan kısmıdır." Dedi. Ben de onu serbest bıraktım. Sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim ve durumu haber verdim. Buyurdu ki:

"**Habis, çok yalancı olmasına rağmen bunu doğru söylemiş**." Ben de bundan sonra bu ayetleri okumaya başladım ve artık hurmalar hiç eksilmedi."[314]

İbn Ebi Şeybe, Ahmed, "hasen" kaydıyla Tirmizi, Mekaidu'ş-Şeytan'da İbn Ebi'd-Dunya, el-Azamet'de Ebu'ş-Şeyh ve Ebu Nuaym, Ebu Eyyub el-Ensari radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

أنه كانت له سَهْوَة فيها تَمْر ، وكانت تجيء الغُولُ فتأخذ مِنه ، قال : فشكا ذلك إِلى النَّبيِّ –صلى الله عليه وسلم– ، فقال : اذْهَبْ فإِذا رأَيتَها فقل: بسم الله ، أجيبي رسولَ الله –صلى الله عليه وسلم– ، قال : فأخذها فَحَلَفَتْ أَنْ لا تعود فأرسلها، فجاء إِلى رسول الله –صلى الله عليه وسلم– ، فقال : ما فَعَلَ أسيرك؟ قال : حَلَفَتْ أنْ لا تَعُودَ ، فقال : كَذَبَتْ ، وَهيَ مُعَاوِدَة الكذِب ، قال : فأخذها مرة أخرى ، فحلفت أن لا تعود، فأرسلها فجاء إِلى النبيِّ –صلى الله عليه وسلم– فقال : ما فعل أسيرك؟ قال: حلفت أن لا تعود، فقال:

314 **Hasen.** Taberani (20/51, 101) Musnedu Şamiyyin (2/417) Hakim (1/751) Ebu Nuaym Delail (2/172)

كذبت وهي معاودة الكذب، قال : فأخذها ، فقال : ما أنا بتارِكِكِ ، حتى أذهَبَ بكِ إلى رسولِ الله –صلى الله عليه وسلم– ، فقالت: إني ذاكرة لَكَ شيئا : آيةَ الكرسي اقرأها في بيتك فلا يقربُكَ شيطان ، ولا غيره ، فجاء إلى رسولِ الله –صلى الله عليه وسلم– ، فقال: ما فَعَلَ أسيركَ ؟ [قال] : فأخبره بما قالَتْ ، قال: صَدَقَتْ ، وَهِيَ كَذوب

"Hurmaların bulunduğu bir odam vardı. Gûl (cin) gelip oradan aşırıyordu. Bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şikayet ettim. Şöyle buyurdu:

"**Git ve onu gördüğün zaman: Allah'ın ismiyle, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e icabet et" de**." Onu gördüğümde yakaladım. Bir daha gelmemesi için yemin ettirdim ve onu bıraktım. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve:

"**Esirin ne yaptı?**" buyurdu. Ben de:

"Bir daha gelmeyeceğine yemin etti" dedim.

"**Yalan söylemiş. O zaten yalan söylemeye alışıktır**" buyurdu. Onu bir kez daha yakaladım. Yine bir daha gelmeyeceğine yemin etti. Ben de onu bıraktım. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gittiğimde:

"**Esirin ne yaptı?**" diye sordu. Ben de:

"Bir daha gelmeyeceğine yemin etti" dedim.

"**Yalan söylemiş, o yalana alışkındır**" buyurdu. Yine onu yakaladığımda dedi ki:

"Sana bir şey anlatacağım. Evinde Ayete'l-Kursi'yi okursan ne şeytan ne de başka bir cin yaklaşamaz." Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gittim. Bana:

"**Esirin ne yaptı?**" diye sorunca onun söylediklerini anlattım. Buyurdu ki:

"**O çok yalancıdır fakat doğru söylemiş.**"[315]

İbn Ebi'd-Dunya, Taberani ve Ebu Nuaym, (Ebu) Useyd es-Saidî radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

أنه قطع ثمرة حائطه فجعله في غرفة فكانت الغول تخالفه إلى مشربته فتسرق ثمره وتفسد عليه فشكا ذلك إلى النبي صلى الله عليه و سلم فقال : تلك الغول فاستمع منها فإذا سمعت اقتحامها [قال : يعني وجبها فقل : باسم الله أجيب رسول الله صلى الله عليه و سلم ففعل فقالت : ياأسيد أن تكلفني اذهب إلى نبي الله صلى الله عليه و سلم وأعطيك موثقا من الله تعالى لا أخالفك إلى بيتك ولا أسرق ثمرك وأدلك على آية تقرؤها على بيتك فلا تخالف أهلك وتقرؤها على إنائك فلا يكشف غطاؤه قال : فأعطته الموثق الذي رضي به منها وقال الآية التي قالت : أدلك على آية الكرسي ثم حلت إستها تضرط فأتى النبي صلى الله عليه و سلم فقص عليه قصتها حين ولت وله ضريط قال : صدقت وهي كذوب

"O bahçesindeki hurmaları topladı ve bir odaya koydu. Bir şey içeceği zaman gûl (cin) de peşinden gelip içer, onun meyvelerini çalar, işlerini bozardı. Bu durumu Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e şikayet etti. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**O bir gûldur. Onun gelişini dinle, gelişini duyduğun zaman şöyle de: "Bismillah, Rasulullah sallallahu**

315 **Sahih ligayrihi**. Ahmed (5/423) Hakim (3/520) Tirmizi (2880) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (12) Taberani (4/162, 163) Tahavi Muşkilu'l-Asar (2/282) İbn Ebi Şeybe (6/94) Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1648, 1651) Ebu Nuaym Delail (2/171) Uyunu'l-Ahbar (s.181)

aleyhi ve sellem'in sözüne icabet et." Ben de öyle yaptım. Gûl (cin) dedi ki:

"Ey Useyd! Öyle bir şey istersen, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına giderim ve bir daha peşinden evine gelmeyeceğime, meyvelerini çalmayacağıma, Allah adına sana söz veririm. Ayrıca sana öyle bir ayet söylerim ki, eve okuduğunda ailenle bir sorun yaşamazsın, (yiyecek ve içecek) kaplarına okuduğunda da kapakları açılmaz." Bunun üzerine istediği şekilde ondan söz aldı. O bahsettiği ayetlerin de Ayete'l-Kursi olduğunu söyledi. Sonra cin arkadan yellenmeye başladı. (Useyd), Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e; onun gelip giderken nasıl yellenerek gittiğini de anlattı. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**O yalancıdır. Ama doğru söylemiş**"[316]

İbn Ebi'd-Dunya ve el-Azamet'te Ebu'ş-Şeyh, Ebu İshak'tan şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

خرج زيد ابن ثابت إلى حائط له فسمع فيه جلبة فقال ما هذا قال رجل من الجن أصابتنا السنة فأردنا أن نصيب من ثماركم أفتطيبونه قال نعم ثم خرج الليلة الثانية فسمع فيه أيضا جلبة فقال ما هذا قال رجل من الجن أصابتنا السنة فأردنا أن نصيب من ثماركم أفتطيبونه قال نعم فقال له زيد بن ثابت ألا تخبرني ما الذي يعيذنا منكم قال آية الكرسي

316 **Zayıf.** Taberani (19/263) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (13) Semhudi Hulasatu'l-Vefa (1/270) Mecmau'z-Zevaid (7/41) Suyuti Hasaisu'l-Kubra'da (2/149) Taberani ve Ebu Nuaym'ın ceyyid isnad ile rivayet ettiğini zikreder. Heysemi ise Taberani'nin isnadında bazı ravilerinde zayıflık olduğunu söylemiştir. Derim ki bu rivayetin isnadında tek kalan Abdullah b. Osman b. İshak b. Sad b. Ebi Vakkas zayıftır.

"Zeyd b. Sabit, bir gece kendisine ait bahçeye gittiğinde bir gürültü duydu.

"Bu nedir?" dedi. Cinlerden bir adam:

"Bu sene bir belaya uğradık ve sizin meyvelerinizden nasiplenmek istedik. Helal eder misiniz?" Zeyd radıyallahu anh:

"Olur" dedi. Sonra dedi ki:

"Bana söyler misiniz, bizi sizlerden ne korur?"

"Ayete'l-Kursi" dedi.[317]

İbn Ebi'd-Dunya, el-Velid b. Müslim'den rivayet ediyor:

أن رجلا أتى شجرة أو نخلة فسمع فيها حركة فتكلم فلم يجب فقرأ آية الكرسي فنزل إليه شيطان فقال له : إن لنا مريضا فبم نداويه ؟ قال : بالذي أنزلتني به من الشجرة

"Adamın biri bir ağacın veye hurmanın yanına vardığında ağaçtan bir hareket gördü. Seslenip konuştu, ama cevap alamadı. Ayete'l-kursiyi okuyunca (cin) yanına indi. Adam dedi ki:

"Bir hastamız var, onu neyle tedavi edebilirim?" Cin:

"Beni ağaçtan aşağıya indirdiğin şeyle" dedi.[318]

Tirmizi, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

لاَ تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ البَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ البَقَرَةِ

317 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1674) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (15) el-Hevatif (164) Suyuti ed-Durru'l-Mensur (2/159) Fethu'l-Bari (4/489) İsnadında Ebu İshak es-Sebii vardır.

318 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (153) Mekaidu'ş-Şeytan (16) İsnadında Velid b. Muslim'in kızı Ubeyde vardır. Onun hal tercemesini bulamadım.

"**Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Muhakkak ki içinde Bakara suresinin okunduğu eve şeytan giremez.**"[319]

İbn Ebi'd-Dunya ve Ebu Nuaym, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

خرج رجل من أصحاب محمد (صلى الله عليه وسلم) فلقي الشيطان فاتحدا فاصطرعا فصرعه الذي من أصحاب محمد (صلى الله عليه وسلم) فقال الشيطان أرسلني أحدثك حديثا يعجبك فأرسله فقال حدثني قال لا قال فاتحذا الثانية فاصطرعا فصرعه الذي من أصحاب محمد (صلى الله عليه وسلم) قال أرسلني فلأحدثنك حديثا يعجبك فأرسله فقال حدثني قال لا قال فاتحذا الثالثة فصرعه الذي من أصحاب محمد (صلى الله عليه وسلم) ثم جلس على صدره وأخذ بإبهامه يلوكها فقال أرسلني فقال لا أرسلك حتى تحدثني قال سورة البقرة فإنه ليس منها آية تقرأ في وسط شياطين إلا تفرقوا ولا تقرأ في بيت فيدخل ذلك البيت قالوا يا أبا عبد الرحمن فمن ذلك الرجل قال من ترونه إلا عمر بن الخطاب

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından bir adam şeytanla karşılaştı. Derken ikisi birbiriyle kapışıp dövüşmeye başladı. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabesi şeytanı yendi. Şeytan dedi ki:

"Beni bırakırsan hoşuna gidecek tuhaf bir şey anlatacağım sana" Adam onu bıraktı. Şeytan dedi ki:

319 **Sahih.** Ahmed (2/284, 337, 378) Müslim (780) İbn Ebi Şeybe (2/256) Tirmizi (2877) İbn Hibban (3/62) Nesai Kübra (5/13, 6/240) Nesai Amelu'l-Yevme (965) Nesai Fedailu'l-Kuran (40) Beyhaki Sünenu's-Sagir (1/547) Şerhu's-Sunne (2/342) Beyhaki Şuab (2/454) Ebu Avane (2/481) Firyabi Fedailu'l-Kuran (33-34) İbn Dureys Fadailu'l-Kuran (166, 177)

"Hayır, anlatmıyorum." Bir daha dövüşmeye başladılar. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabesi onu yine yendi. Şeytan dedi ki:

"Beni bırakırsan sana hoşlanacağın bir şey anlatacağım." Adam bırakıp:

"Hadi anlat" dedi. Şeytan:

"Hayır anlatmıyorum" deyince üçüncü defa yine kapıştılar ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabesi galip geldi. Bu defa şeytanın göğsüne oturdu ve ayak başparmağını ezmeye başladı. Şeytan:

"Beni bırak!" dediyse de, adam:

"Bana anlatmazsan seni asla bırakmam" karşılığını verdi. Şeytan dedi ki:

"Bakara suresidir. Şeytanların ortasında, bu surenin okunacak herhangi bir ayeti onların dağılmasına neden olur. Bir evde okunursa o eve şeytan girmez." Dediler ki:

"Ey Ebu Abdirrahman! O adam kimdi?"

"Ömer b. el-Hattab'dan başka kim olabilir ki?" dedi.[320]

Tirmizi, Nu'man b. Beşir radıyallahu anh'den, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ كِتَابًا قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِأَلْفَيْ عَامٍ أَنْزَلَ مِنْهُ آيَتَيْنِ خَتَمَ بِهِمَا سُورَةَ الْبَقَرَةِ وَلَا يُقْرَأَانِ فِي دَارٍ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَيَقْرَبُهَا شَيْطَانٌ

"**Muhakkak ki Allah Teala, göklerle yeri yaratmadan iki bin yıl önce bir kitap yazdı, ondan iki ayet indirerek**

320 **Hasen.** Beyhaki Delail (7/123) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (63) İbn Asakir (44/87) Durru'l-Mensur (1/52)

Bakara suresinin sonu kıldı. Herhangi bir evde onlar okunursa üç gece şeytan o eve yanaşamaz."[321]

Tirmizi Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ قَرَأَ حم الْمُؤْمِنَ إِلَى{ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ } وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ حِينَ يُصْبِحُ حُفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُمْسِيَ وَمَنْ قَرَأَهُمَا حِينَ يُمْسِي حُفِظَ بِهِمَا حَتَّى يُصْبِحَ

"**Her kim sabahladığında "Hâ mîm, el-muminun'dan "ileyhi masir"e kadar ve Ayete'l-Kursi'yi okursa bu ikisi akşama kadar kendisi için koruyucu olur. Akşamladığında okuyan için de sabaha kadar koruyucu olur**."[322]

İbn Ebi Dünya, Ebu Halid el-Vaili'den rivayet ediyor:

"Ailemle beraber umreye giderken bir eve girdik. Ailem arkadaydı. Çocukların seslerini ve bağrışmalarını işittik. Yüksek sesle Kuran okumaya başladım. Dışarıdan bir şeyin düşme sesini işittim. Çocuklara sorduğumda dediler ki:

"Şeytanlar bizi aldılar ve birlikte oynadık. Sen Kuran okurken sesini yükseltince bizi bırakıp gittiler."[323]

Buhari, Muslim, Tirmizi ve İbn Mace, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

321 **Sahih.** Tirmizi (2882) Nesai Kubra (6/240) Ahmed (4/274) Darimi (2/449) Hakim (1/750) İbn Hibban (3/61) Taberani (7/285) Bezzar (3296) Beyhaki Şuab (4/60) Şerhu's-Sunne (4/467) Abdulhak İşbili Ahkam (4/29) Durru'l-Mensur (2/272)

322 **Zayıf.** Tirmizi (2879) Beyhaki Şuab (4/102) Ebu Nuaym Ahbaru isbehan (3/334) Tarihu İsbehan (1/120) İbn Sunni Amelu'l-Yevme ve'l-Leyle (76) Darimi (2/542 no: 3386) Durru'l-Mensur (2/159) Elbani Daifu'l-Cami (5769) Tirmizi dedi ki: "Hadis garibdir. Bazı ilim ehli Abdurrahman b. Ebi Bekr b. Ebi Muleyke'yi hıfzı bakımından eleştirmişlerdir."

323 **Hasen maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (21)

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ المُلكُ ، وَلَهُ الحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ . فِى يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ، كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ ، وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ ، وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ ، وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِىَ

"**Kim günde yüz defa "La ilahe illallahu vahdehu la şerike leh, lehul mulku ve lehul hamd, ve huve ala kulli şey'in kadir" derse yüz köle azad etmiş gibi olur, kendisine yüz hasene yazılır, yüz kötülüğü silinir ve o gün akşama kadar kendisi için şeytana karşı koruma olur.**"[324]

Tirmizi, el-Haris el-Eşari radıyallahu anh'den Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

"Muhakkak ki Allah, Yahya b. Zekeriyya aleyhisselam'a beş cümle öğretti..." Hadiste şu da geçmektedir:

وَآمُرُكُمْ أَنْ تَذْكُرُوا اللَّهَ فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ خَرَجَ الْعَدُوُّ فِي أَثَرِهِ سِرَاعًا حَتَّى إِذَا أَتَى عَلَى حِصْنٍ حَصِينٍ فَأَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ كَذَلِكَ الْعَبْدُ لَا يُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنْ الشَّيْطَانِ إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ

"**Allah size, Allah'ı zikretmenizi de emretti. Bunun da misali, peşinden hızla düşmanın geldiği bir adamdır. Bu adam muhkem bir kaleye gelip, düşmandan kendini korur. Kul da böyledir. Şeytana karşı kendisini sadece zikrullah ile koruyabilir.**"[325]

İbn Ebi'd-Dünya, el-Hevatıf'ta Ebu'l-Esmer el-Abdî'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

---

324 **Sahih**. Buhari (3119) Muslim (2691) Malik Muvatta (488) İbn Ebi Şeybe (6/60) Ahmed (6/302) Tirmizi (3468) İbn Mace (3798) İbn Hibban (3/129)

325 **Sahih.** Tirmizi (2863) İbni Huzeyme (2/65, 3/196) İbni Hibban (14/128) Hakim (1/205, 583) Ahmed (4/130, 202) Abdurrazzak (11/339) İbni Abdilberr el-İstiab (1/290)

خرج رجل في جوف الليل إلى ظهر الكوفة فإذا هو بشيء كهيئة العرش وإذا حوله جمع قد أحدقوا به قال فكمن الرجل ينظر إليهم إذ جاء شيء حتى جلس على ذلك العرش ثم قال والرجل يسمع كيف لي بعروة بن المغيرة فقام شخص من ذلك الجمع فقال أنا لك به فقال علي به الساعة قال فتوجه نحو المدينة فمكث مليا ثم جاء حتى وقف بين يديه فقال ليس لي بعروة بن المغيرة سبيل فقال الذي على العرش ولم قال لأنه يقول كلاما حين يصبح وحين يمسي فليس لي إليه سبيل قال فتفرق ذلك الجمع وانصرف الرجل إلى منزله فلما أصبح غدا إلى الكناسة فاشترى جملا ثم مضى حتى أتى المدينة ولقى عروة بن المغيرة فسأله عن الكلام الذي يقوله حين يصبح وحين يمسي وقص عليه الرجل القصة قال فإني أقول حين أصبح وحين أمسي آمنت بالله وكفرت بالجبت والطاغوت واستمسكت بالعروة الوثقى لا انفصام لها والله سميع عليم ثلاث مرت

“Adamın biri geceyarısı Kufe taraflarına çıktı. O sırada taht gibi bir şeyi ve bir grup insanın da ona doğru baktığını gördü. Adam onları seyretmeye başladı. Derken bir adam gelerek o tahta oturdu ve şöyle dedi:

“Urve b. Mugire’ye nasıl yaklaşabilirim?” O gruptan biri kalkıp:

“Ben onu getiririm” dedi. Tahtta oturan:

“Onu şu an istiyorum” deyince, adam Medineye doğru yöneldi. Bir zaman sonra geldi ve önünde durup:

“Urve’ye yaklaşamadım” dedi. Tahtta oturan:

“Neden?” diye sorunca şöyle cevap verdi:

"Çünkü akşam sabah bazı kelimeler söylüyor, ona yaklaşmaya fırsat bulamıyorum." O topluluk oradan dağıldı. Adam da evine gitti. Sabah erkenden bir deve satın alıp oradan Medine'ye gitti. Urve b. el-Mugire'yi buldu. Ondan, akşam sabah ne okuduğunu sordu. Sonra şahit olduğu bu hikâyeyi anlattı. Urve dedi ki:

"Akşam sabah üç defa şöyle diyorum: "Allah'a iman ettim, putları ve tagutu inkar ettim ve kopmaz sağlam bir ipe tutundum. Allah işitendir, bilendir."[326]

İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan'da; Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

قدم رجلان من أشجع إلى عروس لهما حتى إذا كانا من ناحية كذا بموضع ذكره إذا امرأة قالت : ما تريدان ؟ قالا : عروسا لنا نجهزها قالت : إن لي بأمرها كله علما فإذا فرغتما فمرا علي فلما فرغا مرا عليها قالت : فإني متبعتكما فحملاها على أحد بعيرهما وجعلا يتعاقبان الآخر حتى أتوا كثيبا من الرمل فقالت : إن لي حاجة فأناخا بها فانتظراها ساعة فابطأت فذهب أحدهما في أثرها فأبطأ قال : فخرجت أطلبه فإذا أنا بها على بطنه تأكل كبده فلما رأيت ذلك رجعت فركبت وأخذت طريقا وأسرعت فاعترضت لي فقالت : لقد أسرعت قلت : رأيتك أبطأت فاركبي فرأتني أزفر فقالت : مالك ؟ قلت : إن بين أيدينا سلطانا ظالما جائرا قالت : أفلا أخبرك بدعاء إن دعوت به عليه أهلكته وأخذ لك حقك منه ؟ قلت : ما هو ؟ قالت : قل اللهم رب السموات وما أظلت ورب الأرضين وما أقلت

326 **Zayıf maktu.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (154) durumu bilinmeyen ravileri vardır.

ورب الرياح وما أذرت ورب الشياطين وما أضلت أنت المنان بديع السموات والأرض ذو الجلال والإكرام تأخذ للمظلوم من الظالم حقه فخذ لي حقي من فلان فإنه ظلمني قلت : فرديها علي فجعلت ترددها علي حتى إذا أحصاها دعا بها عليها قال : اللهم إنها ظلمتني وأكلت أخي قال : فنزلت نار من السماء في سوأتها فشقتها اثنتين فوقعت شقة ههنا وشقة ههنا قال : وهي السعلى تأكل الناس وأما الغول فمن الجن تبطل وتلعب بالناس وتضرط لاتزيد على ذلك

"Eşca'dan iki kişi gelin bulmak için geldiler. Filan yere vardıklarında bir kadınla karşılaştılar. Kadın onlara:

"Ne istiyorsunuz?" diye sorunca onlar:

"Gelin almak için geldik" dediler. Kadın dedi ki:

"Bu konuda tam bir bilgiye sahibim. Buradaki işiniz bitince bana uğrayın." İşleri bitince ona uğradılar. Kadın onlara:

"Sizinle beraber geliyorum" dedi. Bunun üzerine kadını bir deveye bindirdiler ve birbirlerinin peşinden gitmeye başladılar. Bir kum tepesinin yanına geldiklerinde kadın onlara:

"Bir ihtiyacım var, onu gidereyim" dedi. Deveyi çöktürüp kadını beklemeye başladılar. Bir süre bekledikten sonra gecikince diğeri şöyle anlattı:

"Onu aramaya çıktığımda kadını, arkadaşımın karnına oturmuş onun ciğerini yerken gördüm. Bunun üzerine geriye döndüm, deveme binip süratli bir şekilde yola koyuldum. Ama yine yoluma çıktı ve bana dedi ki:

"Acele ettin"

"Baktım geciktin, ben de yola çıktım, hadi bin" dedim. İç çektiğimi görünce bana:

"Neyin var?" dedi. Dedim ki:

"Başımızda zalim ve adaletsiz bir sultan var." Dedi ki:

"Sana bir dua öğreteyim de ona bu duayı edersen onu yener ve hakkını ondan alırsın."

"Bu dua nedir?" dedim.

"Şöyle söyle: Allah'ım! Göklerin ve altındakilerin Rabbi! Yerlerin ve üstündekilerin rabbi! Rüzgarların ve savurduklarının rabbi! Şeytanlarının ve aldattıklarının rabbi! Nimetler veren sensin. Göklerin ve yerin yaratıcısı sensin. Yücesin ve kerem sahibisin. Zalimden mazlumun hakkını alan sensin. Benim de hakkımı bana zulmeden filandan al." Dedi. Ben:

"Bana duayı tekrarla" dedim. Kadın duayı adam onu ezberleyene kadar tekrarladı. Sonra adam dedi ki:

"Allah'ım bu kadın bana zulmetti ve kardeşimi yedi." Bunun üzerine gökten kadının edep yerlerine ateş indi ve onu iki parçaya böldü. Bir parçası şuraya, diğer parçası da şuraya düştü. O insanları yiyen dişi bir cindi. Gul ise yalan sözlerle insanları oyalar, onlarla oynar, onlara yellenir, daha fazla da bir şey yapamaz."[327]

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu'l-Munzir'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

حججنا فنزلنا في أصل جبل عظيم فزعم الناس أن الجن تسكنه فإذا شيخ قد أقبل من الماء فقلت : يا أبا شمير ما تذكرون من جبلكم هذا ؟ هل رأيت من ذلك شيئا قط ؟ قال : نعم أخذت يوما قوسا لي وأسهما فصعدت الجبل على وجل فابتنيت بيتا من شجرة عند عين ماء فمكثت فيه فإذا الأروى قد أقبلت نزيل لا تخاف شيئا فشربت من تلك العين وربضت حولها فرميت كبشا منها فما أخطأت قلبه

327 **Zayıf maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (9) Abdurrahman b. Zeyd b. Eslem zayıf bir ravidir.

فصاح صائح فما بقي في الجبل شيء إلا ذهب يعدو على خياله وقد أخيف وعيرا أوردها حبس الطير على أبي شمير فوق له سهما مثل السير أبيض براق العين فقيل ابن الأصبع فقال له قائل : ويلك ألا تقتله قال : ويلك لا أستطيع قال : ويلك لم ؟ قال : لأنه تعوذ بالله حين أسند إلى الجبل فلما سمعت ذلك اطمأنت

"Haccettikten sonra dönüşte büyük bir dağın eteğinde konakladık. İnsanlar bu dağı cinlerin mesken edindiğini iddia ettiler. O esnada sudan gelen bir ihtiyarla karşılaştım ve dedim ki:

"Ey Ebu Şumeyr! Bu dağınız hakkında neler hatırlıyorsun? Bu tür şeyleri (cinleri) hiç gördün mü?" ihtiyar şöyle anlattı:

"Evet. Bir gün yayım ile oklarını aldım ve korku içinde dağa tırmandım. Bir su kaynağının yanında ağaçtan kendime bir barınak yaptım. İçinde oturdum, nihayet dağ keçileri göründü. Korkusuz bir şekilde indiler. O su kaynağından içtiler ve suyun çevresinde uzandılar. Okumla içlerinden bir tekeyi kalbinden vurdum. O esnada biri öyle bir bağırdı ki, dağda bu bağırmanın yankısıyla korkup kaçmayan bir şey kalmadı. Korktum ve şöyle şiir söyledim:

Kuş yabani eşeği Ebu Şumeyr'e doğru kovaladı

Ebu Şumeyr ince ve ucu ince bir ok seçip çıkardı

Bir ses dedi ki: "Bu yabani eşek İbnu'l-Usbu'dur." Başka bir ses ona:

"Yazık sana, onu vurmayacak mısın?" diye karşılık verdi. İlk ses dedi ki:

"Sana yazıklar olsun, onu vuramam." Diğer ses:

"Neden" diye sorunca:

"Çünkü o, dağa yöneldiği zaman Allah'a sığındı." Yabani eşek bunu duyunca rahatladı."[328]

Tirmizi isnadı hasendir diyerek Ebu Nadra b. Mesud'dan, o da Ebu Said radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

كَانَ رسولُ الله – صلى الله عليه وسلم – يَتَعَوَّذُ مِنَ الجَانِّ ، وَعَيْنِ الإِنْسَانِ ، حَتَّى نَزَلَتْ المُعَوِّذَتَانِ ، فَلَمَّا نَزَلَتَا ، أَخَذَ بِهِمَا وَتَرَكَ مَا سِوَاهُمَا

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Muavizetan (Felak ve Nas sureleri) nazil oluncaya kadar cinlerden ve insanların nazarından Allah'a sığınırdı. Bu sureler inince başka şeyleri bırakıp sadece bu ikisine devam etti."[329]

Müellif (eş-Şibli) dedi ki: "Abdest ve namaz da koruyucu şeylerdendir. Hadiste:

إِنَّ الْغَضَبَ مِنَ الشَّيْطَانِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ فَإِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ

"**Öfke şeytandandır. Şeytan ise ateşten yaratılmıştır. Ateşi ancak su söndürür. Biriniz öfkelendiği zaman abdest alsın.**"[330]

Bunu Ahmed ve Ebu Davud, Atiyye es-Sa'di'den rivayet etmişlerdir.

---

328 **Zayıf maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (17) Ebu'l-Munzir meçhuldür.

329 **Sahih.** Tirmizi (2058) İbn Mace (3511) Nesai (8/271) Şerhu's-Sunne (4/479) Fethu'l-Bari (10/195) Muhammed b. Ubey ed-Dımeşki Tıbbu'n-Nebevi (s.129) Elbani Sahihu'l-Cami (4902)

330 **Zayıf.** Ahmed (4/226) Ebu Davud (4784) Buhari Tarihu'l-Kebir (7/8) Taberani (17/167) Beyhaki Şuab (6/310) Beyhaki Adab (134) Ebu Nuaym Marife (4959) İbn Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (2/605) el-Lalkai İtikad (6/344) Haraiti Mesaviu'l-Ahlak (336) İbn Kani Mucemu's-Sahabe (2/307) İbn Asakir (40/289, 464, 54/221, 59/169) Deylemi (4314) Şerhu's-Sunne (6/364) Ebu Nuaym Hilye (2/130) Elbani Daifu'l-Cami (1510) Daife (582) Elbani zayıf demiştir.

Lüzumsuz bakışı, lüzumsuz konuşmayı, çok yemeyi ve gereksiz yere insanlara karışmayı terk etmek de koruyucudur. Zira Şeytan âdemoğullarına bu dört kapıdan musallat olur.

Hakim, Huzeyfe radıyallahu anh'den Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

النظرة سهم من سهام إبليس من تركها خوفاً من الله آتاه الله إيماناً يجد حلاوته في قلبه

"**Bakış iblisin oklarından bir oktur. Her kim Allah korkusundan böyle bakışı terk ederse, Allah Azze ve Celle ona kalbinde imanın tadını duyurur.**"[331]

Derim ki: İbn Ebi'd-Dunya, Mekaidu'ş-Şeytan'da ve ed-Dineveri el-Mucalese'de el-Hasen radıyallahu anh'den Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إِنَّ جِبْرِيلَ قَالَ لِي : إِنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ يَكِيدُكَ، فَإِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فاقْرَأْ آيَةَ الكُرْسِيِّ

"**Cibril bana geldi ve dedi ki: "Cinlerden bir ifrit sana tuzak kurdu. Yatağına girdiğin zaman Ayete'l-Kursi'yi oku.**"[332]

331 **Zayıf.** Hakim (4/349) Kudai (292) Esbahani Tergib (38) Haraiti İ'tilalu'l-Kulub (273) İbnu'l-Cevzi Zemmu'l-Heva (252) İbn Mesud radıyallahu anh'den zayıf isnad ile: Taberani (10/173) Mecmau'z-Zevaid (8/63) İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan zayıf isnad ile: Kudai (293) Ebu Nuaym Hilye (6/101) İbn Cevzi Zemmu'l-Heva (251) Ali Radıyallahu anh'den leyyin isnad ile: İbn Cevzi Zemmu'l-Heva (254) Haraiti İ'tilalu'l-Kulub (274) Ebu Umame radıyallahu anh'den çürük bir rivayet yolu ile benzeri: İbn Adiy (5/151) Ahmed (5/264) Ruyani (1212) Beyhaki Şuab (5/60) Taberani (8/7842) Aişe radıyallahu anha'dan çürük isnad ile benzeri: İbn Adiy (5/372) Ebu Nuaym Hilye (2/187) Elbani Daifu't-Tergib (1194) ed-Daife (1065)

332 **Zayıf**. Ed-Dineveri Mucalese (7/29) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (67) Hadis mürseldir. İbn Kuteybe Te'vilu Muhtelifi'l-Hadis (s.182) Elbani Daifu'l-Cami (72) Daife (6935)

İbn Dureys Fadailu'l-Kur'an'da Katade radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

من قرأ آية الكرسي إذا آوى إلى فراشه ، وكل به ملكين يحفظانه حتى يصبح

"Yatağına girerken Ayete'l-Kursi'yi okuyan kimseye iki melek görevlendirilir ve onu sabaha kadar muhafaza ederler."[333]

Beyhaki, Şuabu'l-İman'da Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

سُورَةُ الْبَقَرَةِ فِيهَا آيَةٌ سَيِّدةُ آيِ الْقُرْآنِ لَا تُقْرَأُ فِي بَيْتٍ، فِيهِ شَيْطَانٌ إِلَّا خَرَجَ مِنْهُ آيَةُ الْكُرْسِيِّ

"**Bakara suresinde Kuran ayetlerinin efendisi vardır. Onun okunduğu evden şeytan mutlaka çıkar. O Ayete'l-Kursidir.**"[334]

Darimi, İbnu'l-Munzir ve Taberani İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

مَنْ قَرَأَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِى لَيْلَةٍ لَمْ يَدْخُلْ ذَلِكَ الْبَيْتَ شَيْطَانٌ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى يُصْبِحَ أَرْبَعاً مِنْ أَوَّلِهَا وَآيَةُ الْكُرْسِيِّ وَآيَتَانِ بَعْدَهَا وَثَلاَثٌ خَوَاتِيمُهَا ، أَوَّلُهَا (لِلَّهِ مَا فِى السَّمَوَاتِ)

"**Kim gece Bakara suresinden on ayet okursa o eve o gece sabaha kadar şeytan giremez. Bu ayetler: başından dört ayeti, ayete'l-kursiyi, ondan sonraki iki ayeti**

333 **Sahih maktu**. İbn Dureys Fadailu'l-Kuran (184) Durru'l-Mensur (2/160)

334 **Zayıf.** Hakim (2/285-286) Beyhaki Şuab (2/457) Abdurrazzak (3/376) Humeydi (994) Durru'l-Mensur (2/159) Hafız İbn Tahir Makdisi Zehiratu'l-Huffaz (1968) Elbani Daife (1348) İsnadında Hakîm b. Cubeyr zayıftır.

ve sonundaki "lillahi ma fissemavati vel ard" dan itibaren üç ayettir."[335]

Darimi ve İbn Dureys İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

مَنْ قَرَأَ أَرْبَعَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ وَآيَتَانِ بَعْدَ آيَةِ الْكُرْسِيِّ وَثَلاَثًا مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ لَمْ يَقْرَبْهُ وَلاَ أَهْلَهُ يَوْمَئِذٍ شَيْطَانٌ وَلاَ شَيْءٌ يَكْرَهُهُ ، وَلاَ يُقْرَأْنَ عَلَى مَجْنُونٍ إِلاَّ أَفَاقَ

"Bakara suresinin başından dört ayeti, Ayete'l-kursiyi, ondan sonraki iki ayeti ve Bakara suresinin sonundaki üç ayeti okuyan kimseye ve ailesine o gün şeytan yanaşamaz. Ailesine ve malına haoşlanmayacağı bir şey dokunduramaz. Bu ayetler cinliye okunsa kendine gelir."[336]

Deylemi, İmran b. Husayn radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

فَاتِحَةُ الكِتَابِ وَآيَةُ الكُرْسِي لاَيَقْرَؤُهُمَا عَبْدٌ فِي دَارٍ فَيُصِيبُهُمْ ذلِكَ الْيَوْم عَيْنُ إِنْسٍ أَوْ جِن

"**Fatihatu'l-Kitab ve Ayete'l-kursiyi bir kul evinde okusa o gün ona insan veya cinlerin nazarı isabet etmez**."[337]

Deylemi, Enes radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

335 **Zayıf.** Darimi (2/540) Şa'bi İbn Mesud radıyallahu anh'den işitmemiştir.

336 **Zayıf mevkuf.** Darimi (2/541) İbn Dureys Fadailu'l-Kuran (161) Şa'bi İbn Mesud radıyallahu anh'den işitmemiştir

337 **Zayıf**. Deylemi (4372) Ebu'Şeyh Kitabu's-Sevab, Hatib Tarih (5/105) Şevkani Tuhfetu'z-Zakirin (s.93) Kenzu'l-Ummal (2502) Camiu's-Sagir (5830) Durru'l-Mensur (1/16) Feyzu'l-Kadir (4/553) Elbani Daifu'l-Cami (3952) Elbani Daife (5911)

ليس شيء أشد على مردة الجن من هؤلاء الآيات فى سورة البقرة {وإلهكم إله واحدة}[البقرة : ٣٦١] الآيتين

"**Azgın cinlere Bakara suresindeki "ve ilahukum ilahun vahid"den itibaren iki ayet (Bakara 163, 164) kadar şiddetli gelen bir şey yoktur**."[338]

İbn Ebi'd-Dunya, Kitabu'd-Dua'da, Hatib, Tarihinde, el-Hasen b. Ali radıyallahu anhumadan rivayet ediyorlar:

أنا ضامن لمن قرأ هذه العشرين آية في كل ليلة أن يعصمه الله من كل سلطان ظالم ، ومن كل شيطان مريد ، ومن كل سبع ضاري ، ومن كل لص عادي : آية الكرسي ، وثلاث آيات من الأعراف { إِنَّ رَبَّكُمُ الله الذى خَلَقَ السموات والأرض } [الأعراف : ٤٥] وعشراً من أوّل سورة الصافات ، وثلاث آيات من الرحمن . أوّلها { يامعشر الجن والإنس } [الرحمن : ٣٣] ، وخاتمة الحشر

"Ben her gece şu yirmi ayeti okuyanın her türlü azgın şeytana, yırtıcı hayvanlara ve hırsızlara karşı Allah'ın korumasında olacağına kefilim: Ayete'l-kursi, Araf suresinden "İnne rabbekumullahellezi halaka's-semavati ve'l-ard" (Araf 45) ayetinden itibaren üç ayet, Saffat suresinden on ayet, "Ya ma'şeral cinni vel ins"ten (Rahman 33) itibaren Rahman suresinden üç ayet ve haşr suresinin sonu"[339]

İbn Ebi Hatim, Sad b. İshak b. Ka'b'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

338 **Zayıf.** Deylemi (5177) Durru'l-Mensur (1/327) Cemu'l-Cevami (1176) İsnadında Ebu Şeybe zayıftır.

339 **Zayıf mevkuf.** Hatib Tarih (4/127) Hatib el-Muttefak ve'l-Mufterak (2/47) Ebu Nuaym Tarihu Esbehan (1/160) Şevkani Fethu'l-Kadir (3/46) Durru'l-Mensur (4/246) İbn Kayyım el-Vabilu's-Sayyib (s.111) isnadında Haccac b. Furafisa vardır.

«نَزَلَتْ هَذِهِ الآيَةُ : « إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ « لَقِيَ رَكِبٌ عَظِيمٌ لا يَرَوْنَ إِلا أَنَّهُمْ مِنَ الْعَرَبِ، فَقَالَ لَهُمْ : مَنْ أَنْتُمْ ؟ قَالُوا : مِنَ الْجِنِّ، خَرَجْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ، أَخْرَجَتْنَا هَذِهِ الآيَةُ»

"**Şüphesiz rabbiniz Allah göklerle yeri altı günde yaratmıştır.**" (A'raf 54) ayeti nazil olduğu zaman kalabalık binekli grubuyla karşılaşıldı. Onları ancak Araplar olarak gördüler. Onlara dediler ki:

"Siz kimsiniz?" onlar da:

"Bizler cinleriz. Medine'den çıktık. Çünkü bu ayet bizi oradan çıkardı." Dediler.[340]

İbn Ebi'd-Dunya ve Tefsir'inde Ebu'ş-Şeyh Ubeyd b. Ebi Merzuk'tan şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

من قرأ عند نومه { إن ربكم الله الذي خلق السماوات والأرض . . . } الآية . بسط عليه ملك جناحه حتى يصبح

"Yatarken: "**Şüphesiz rabbiniz Allah göklerle yeri altı günde yaratmıştır.**" (A'raf 54) ayetini okuyana bir melek sabaha kadar arkadaşlık eder."[341]

Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te Ubeydullah b. Muhammed b. Amr ed-Debbağ'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

أنه سلك طريقا فيه غول وقد كان نهي أن يسلك ذلك الطريق قال فسلكتها فإذا امرأة عليها ثياب معصفرة على سرير وقناديل وهي تدعوني فلما رأيت ذلك أخذت في قراءة يس فطفئت قناديلها هي تقول يا عبد الله ما صنعت بي فسلمت منها

340 **Hasen maktu**. İbn Ebi Hatim Tefsir (6/66) Durru'l-Mensur (4/246)

341 **İsnadını bulamadım**. Durru'l-Mensur (4/246)

"Gul (cin) bulunan bir yola gittim. Üzerinde sarı bir elbise bulunan bir kadın gördüm. Bir divan üzerindeydi ve etrafında kandiller vardı. Beni çağırdı. Bunu görünce Yasin suresini okumaya başladım. Kandilleri söndü. Kadın şöyle diyordu:

"Ey Allah'ın kulu! Bana ne yaptın? Ey Allah'ın kulu! Bana ne yaptın?" böylece ondan kurtuldum."[342]

İbnu'd-Dureys, Cafer'den rivayet ediyor:

"Said b. Cubeyr cinli bir adama Yasin suresini okuyunca iyileşti."[343]

İbn Merduye, Ebu Umame radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

من تعوذ بالله من الشيطان ثلاث مرات ثم قرأ آخر سورة لحشر بعث الله إليه سبعين ألف ملك يطردون عنه شياطين الإنس والجن إن كان ليلاً حتى يصبح ، وإن كان نهاراً حتى يمسي

"**Kim şeytandan üç defa Allah'a sığınır ve sonra Haşr suresinin sonunu okursa, Allah insan ve cin şeytanlarını ondan uzaklaştırmak üzere yetmiş melek gönderir. Eğer gece okumuşsa sabaha kadar, gündüz okumuşsa akşama kadar onları uzaklaştırırlar**."[344]

İbn Merduye Enes radıyallahu anh'den o da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den diyerek aynısını rivayet etti. Fakat bu rivayette "**On defa şeytandan sığınırsa**.." lafzıyla gelmiştir.[345]

İbn Merduye, Ebu Eyyub el-Ensari radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

342 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1652) meçhul ravileri vardır.
343 **Hasen maktu.** İbn Dureys Fadailu'l-Kur'an (212) Suyuti el-İtkan (2/438)
344 **İsnadını bulamadım**. Durru'l-Mensur (9/475)
345 **İsnadını bulamadım**. Durru'l-Mensur (9/475)

أنه كان له مربد للتمر في بيته ، فوجد المربد قد نقص ، فلما كان الليل أبصره ، فإذا بحس رجل فقال له : من أنت؟ قال : رجل من الجن ، أردنا هذا البيت فأرملنا من الزاد فأصبنا من تمركم ، ولا ينقصكم الله منه شيئاً ، فقال له أبو أيوب الأنصاري : إن كنت صادقاً فناولني يدك فناوله يده ، فإذا بشعر كذراع الكلب ، فقال له أبو أيوب : ما أصبت من تمرنا فأنت في حل ، ألا تُخبرني بأفضل ما تتعوّذ به الإِنس من الجن؟ قال : هذه الآية آخر سورة الحشر

"Onun hurmalarının bulunduğu bir odası vardı. Odasından hurmaların eksildiğini fark etti. Gece olunca gözlemeye başladı. Bir adam sesi işitti. Ona:

"Sen kimsin?" dedi. O da:

"Cinlerden biriyim. Bu eve azık bulmak için geldim. Sizin hurmalarınızı buldum. Allah Teâla onlardan bir şey eksiltmesin" dedi. Ebu Eyyub radıyallahu anh ona dedi ki:

"Eğer doğru sözlü isen bana elini ver" dedi. O elini uzattığında dirseğinin köpek dirseği gibi olduğunu gördü. Ebu Eyyub radıyallahu anh ona dedi ki:

"Hurmalarımızdan ne kadar aldıysan sana helal olsun. Bana insanları cinlere karşı koruyan en üstün şeyi haber verir misin?" o da dedi ki:

"Haşir suresinin sonlarıdır."[346]

İbn Asakir, Ali radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

من صلى صلاة الغداة ثم لم يتكلم حتى قرأ { قل هو الله أحد } عشر مرات لم يدركه ذلك اليوم ذنب وأجير من الشيطان

346 **Münker**. Durru'l-Mensur (9/474) İsnadını bulamadım ancak metni münkerdir. Zira sahih olan rivayette Haşr suresi son ayetleri değil, Ayete'l-Kursi geçmektedir.

"**Sabah namazını kılan sonra ihlas suresini on defa okuyuncaya kadar konuşmayan kimseye o gün günah erişmez ve şeytana karşı korunur.**"[347]

Ebu Nuaym Delail'de, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

لَمَّا كَانَ لَيْلَةُ الْجِنِّ أَقْبَلَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ فِي يَدِهِ شُعْلَةٌ مِنَ النَّارِ، فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ الصَّلاةُ وَالسَّلامُ : أَلا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ تَقُولُهُنَّ يُنْكَبُ مِنْهَا لَفِيهِ ، وَتُطْفَأُ شُعْلَتُهُ ؟ قُلْ : أَعُوذُ بِوَجْهِ اللهِ الْكَرِيمِ ، وَبِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأَرْضِ ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا ، وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ، وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلاَّ طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ

"Cinlerden bir grubun kendisine yönlendirildiği gece cinlerden bir ifrit Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e elinde meşale ile geldi. Cibril aleyhisselam dedi ki:

"Ey Muhammed! Sana bazı kelimeler öğreteceğim. Bunları söylediğin zaman onun meşalesi söner ve göğsü üzere yere kapanır. De ki: "Semadan inenlerin ve ona çıkanların şerrinden, yere giren ve ondan çıkanların şerrinden, gecenin ve gündüzün fetnelerinin şerrinden, gecenin ve gündüzün yollarının şerrinden Kerim olan Allah'a ve iyi ve kötü kimsenin aşamadığı tam kelimelerine sığınırım. Senin yolundan hayırlısı yoktur ey Rahman!"[348]

347 **Zayıf.** İbn Asakir (57/281) İbn Asakir'in isnadında Mervan b. Salim el-Gıfari metruktur.
- Başka bir **zayıf** isnad ile Ali radıyallahu anh'den: Ebu Muhammed el-Hallal Fadailu Sureti'l-İhlas (44) İbn Ebi Şeybe (6/102) İbn Dureys Fadailu'l-Kuran (259, 265) Durru'l-Mensur (10/389)

348 **Sahih.** Ebu Nuaym Delail (1/159) Beyhaki Esma ve Sıfat (2/96) Nesai Kubra (6/237) Taberani Evsat (1/18) Taberani Dua (1058) İbn Sunni (956) İbn Abdilberr Temhid (24/112)

Ebu Nuaym ve Beyhaki, Ebu't-Teyyah'dan rivayet ediyorlar:

سَأَلَ رَجُلٌ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ خَنْبَشٍ كَيْفَ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ كَادَتْهُ الشَّيَاطِينُ قَالَ جَاءَتْ الشَّيَاطِينُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ الْأَوْدِيَةِ وَتَحَدَّرَتْ عَلَيْهِ مِنْ الْجِبَالِ وَفِيهِمْ شَيْطَانٌ مَعَهُ شُعْلَةٌ مِنْ نَارٍ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِقَ بِهَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فَرُعِبَ قَالَ جَعْفَرٌ أَحْسَبُهُ قَالَ جَعَلَ يَتَأَخَّرُ قَالَ وَجَاءَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَام فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ قُلْ قَالَ مَا أَقُولُ قَالَ قُلْ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنْ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الْأَرْضِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ فَطَفِئَتْ نَارُ الشَّيَاطِينِ وَهَزَمَهُمْ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

"Abdurrahman b. Hanbeş'e şöyle soruldu:

"Cinlerin kendisine tuzak kurdukları gece Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ne yaptı?" o da şöyle cevap verdi:

"Şeytanlar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e şubeler halinde geldiler. Aralarında elinde ateşten bir meşale bulunan bir şeytan da vardı. Onunla Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i yakmak istiyordu. Cibril geldi ve dedi ki:

"Ey Muhammed! Şöyle de: "Yaratılmışların şerrinden, ekilen ve çıkanların şerrinden, gökten inen ve ona çıkanların, yere girenlerin ve ondan çıkanların şerrinden, gece ve gündüzün fitnesinin şerrinden ve ey Rahman! Senin hayırlı koyduğun dışında her yolun şerrinden Allah'ın iyi ve facirin aşamayacağı tam kelimelerine sığınırım." Bunu

söyleyince şeytanların ateşi söndü ve Allah onları hezimete uğrattı."[349]

İbnu's-Sunni, Enes radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

من قال حين يصبح : أعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم ، أجير من الشيطان حتى يمسي

"Sabahladığında: "Taşlanmış şeytandan hakkıyla işiten ve her şeyi bilen Allah'a sığınırım" diyen kimse akşama kadar şeytandan korunur."[350]

Ukayli ed-Duafa'da, Darekutni el-İfrad'da ve İbn Asakir İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

يلتقى الخضر و الياس فى كل عام فى الموسم فيحلق كل واحد منهما رأس صاحبه و يتفرقان عن هؤلاء الكلمات : بسم الله ما شاء الله لا يسوق الخير إلا الله بسم الله ماشاء الله لا يصرف السوء إلا الله ، بسم الله ما شاء الله ما كان من نعمة فمن الله ، بسم الله ما شاء الله لا حول و لا قوة إلا بالله

"Hızır ve İlyas her sene hac mevsiminde buluşurlar. Şu kelimelerle ayrılırlar: "Allah'ın ismiyle, Allah'ın dilemesiyle, hayrı yönlendiren ancak Allah'tır. Allah'ın dilemesiyle, kötülüğü ancak Allah bilir, Allah'ın dilemesiyle, hareket ve kuvvet ancak Allah'tandır." İbn Abbas radıyallahu anhuma dedi ki:

349 **Sahih.** Beyhaki Delail (7/95) Beyhaki Esma ve Sıfat (1/72) Ahmed (3/419) İbn Ebi Şeybe (5/51) İbn Sunni (641) Buhari Tarih (5/248) Ebu Ya'la (6844) İbn Kani (2/173) Ebu Nuaym Delail (137) Elbani Sahiha (840)

350 **Zayıf.** İbn Sunni (49) Elbani zayıf dedi; el-İrva (2/59)

"Bunları sabahladığında ve akşamladığında üç defa söyleyen kimseyi Allah teala boğulmaktan, yanmaktan, hırsızlıktan, şeytandan, sultandan, yılanlardan ve akreblerden güvencede kılar."[351]

Ahmed, Abdurrahman b. Ganm'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

مَنْ قَالَ قَبْلَ أَنْ يَنْصَرِفَ وَيَثْنِيَ رِجْلَهُ مِنْ صَلاةِ الْمَغْرِبِ وَالصُّبْحِ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ [بِيَدِهِ الْخَيْرُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ]، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ، وَمُحِيَ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ، وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ، وَكَانَتْ حِرْزًا مِنْ كُلِّ مَكْرُوهٍ، وَحِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

"**Kim akşam ve sabah namazlarından ayrılmadan önce on defa "La ilahe illallahu vahdehu la şerike leh, lehul mulku ve lehul hamd. Biyedihil hayr, yuhyi ve yumit ve huve ala külli şey'in kadir" derse ona her biri için on hasene yazılır, on kötülüğü silinir, on derecesi yükseltilir, hoşlanmadığı şeylere karşı kendisine korunma olur ve taşlanmış şeytandan korunma olur.**"[352]

Tirmizi hasen kaydıyla, Umare b. Şebib'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

351 **Münker.** İbn Şazan Meşyeha (52) İbn Adiy (2/328) Ukayli Duafa (1/224) İbn Asakir (9/211) Deylemi (8895) Elbani Daife (6251) İbn Hacer el-İsabe'de (3/120) şöyle der: "Darekutni el-Efrad'da dedi ki: "Bunu İbn Cureyc'den; el-Hasen b. er-Rezin'den başkası rivayet etmemiştir." Ukayli dedi ki: "Onun rivayetine tabi olunmaz. Meçhuldür ve rivayetleri mahfuz değildir." Ebu'l-Huseyn b. el-Munadi: "hadis vâhi (çok zayıf)" dedi." İbn Adiy: "Bu isnad münkerdir" dedi.

352 **Zayıf.** Ahmed (4/227) Bezzar (3424) Nesai Kübra (6/37) Abdurrazzak (2/235) Tirmizi (3474) Taberani Dua (705)

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ عَشْرَ مَرَّاتٍ عَلَى إِثْرِ الْمَغْرِبِ بَعَثَ اللَّهُ مَسْلَحَةً يَحْفَظُونَهُ مِنْ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُصْبِحَ وَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ مُوجِبَاتٍ وَمَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ مُوبِقَاتٍ وَكَانَتْ لَهُ بِعَدْلِ عَشْرِ رِقَابٍ مُؤْمِنَاتٍ

"**Kim akşam namazının ardından on defa "La ilahe illallahu vahdehu la şerike leh, lehul mulku ve lehul hamd. Biyedihil hayr, yuhyi ve yumit ve huve ala külli şey'in kadir" derse Allah ona şeytanlara karşı sabaha kadar koruması için silahlı melekler gönderir**."[353]

İbn Ebi'd-Dunya'nın ed-Dua kitabındaki rivayetinde: "Akşam veya sabah namazından sonra derse.." şeklindedir.

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Ka'b(u'l-Ahbâr) bize, Tevrat'tan naklettikleri arasında: "Orada şöyle yazılı olduğunu görüyoruz" dedi:

إن الشيطان لا يطيق بعبد من لدن أن يمسي حتى يصبح يقول : اللهم إني أعوذ باسمك وكلمتك التامة من شر الشر في السامة والعامة ، وأسألك باسمك وكلمتك التامة من خير ما تُسأل ، ومن خير ما تعطي ، وخير ما تخفي وخير ما تبدي ، اللهم إني أعوذ باسمك ، كلمتك التامة من شر ما تجلي به النهار ، إن كان نهارًا ، وإن كان ليلاً قال : من شر ما دجى به الليل

"Muhakkak ki şeytan, akşamdan sabaha kadar şu sözleri söyleyen kula tahammül edemez: Allahım! Seçkinler ve avamdan kötü kimselerin şerrinden senin ismine ve eksiksiz

353 **Hasen**. Tirmizi (3534) Nesai Kübra (6/149) İbn Kani Mucemu's-Sahabe (2/248)

sözüne sığınırım. Senin ismin ve eksiksiz sözün hürmetine senden dilenen hayırlardan, verdiğin hayırlardan, gizlediğin hayırlardan ve açığa çıkardığın hayırlardan dilerim. Allahım -gündüz ise- gündüzün ortaya çıkanların şerrinden, -gece ise- gece karanlığında gizlenenlerin şerrinden senin ismine ve eksiksiz sözüne sığınırım."[354]

İbn Ebi'd-Dunya İbrahim en-Nehai'den rivayet ediyor: "Sabahladığı zaman on defa:

اذا قال الانسان حين يصبح أعوذ بالسميع العليم من الشيطان الرجيم عشر مرات أجير من الشيطان حتى يمسي واذا قالها ممسيا أجير من الشيطان حتى يصبح

"Taşlanmış şeytandan hakkıyla işiten ve her şeyi bilen Allah'a sığınırım" diyen kimse akşama kadar şeytandan korunur. Akşam söylerse de sabaha karşı korunur."[355]

İbn Ebi'd-Dunya Enes radıyallahu anh'den Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den aynısını rivayet etmiş ve şu ziyadeyi eklemiştir:

"Onu korumak üzere bir melek şeytan ile arasına girer."

Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te Safvan b. Süleym'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

الجن يستمتعون بمتاع الإنس وثيابهم فمن أخذ منكم ثوبا أو وضعه فليقل بسم الله فإن اسم الله تعالى طابع

"Cinler insanların eşyalarından ve elbiselerinden faydalanırlar. Elbisesini dürüp de koyan kimse: "Bismillah" desin. Zira Allah'ın ismi onu mühürler."[356]

354 **Sahih maktu.** Bûsîrî İthaf (6293) Metalibu'l-Aliye (3512) İbn Hacer Nuzhetu's-Samiin (s.86)

355 **Hasen maktu**. İbn Ebi Şeybe (7/209) Ebu Nuaym Hilye (4/227)
- Bu konuda diğer rivayetler için bkz.: Elbani İrvau'l-Galil (2/58-59)

356 **Hasen maktu.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1670 no:1111)

Ed-Delail'de Beyhaki Ebu'l-Aliye er-Riyahi'den rivayet ediyor:

أن خالد بن الوليد : جاء إلى النبي صلى الله عليه و سلم فشكا إليه وحشة يجدها فقال له : إنَّ جِبْرِيلَ ، قَالَ لِي : إنَّ عِفْرِيتًا مِنَ الْجِنِّ يَكِيدُك ، فَقُلْ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ الَّتِي لاَ يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ ، وَلا فَاجِرٌ , مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ ، وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ فِي الأَرْضِ ، وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا , وَشَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ , وَكُلِّ طَارِقٍ إِلاَّ طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ فَقَالَهُنَّ خَالِدٌ فَذَهَبَ ذَلِكَ عَنْهُ

Halid b. Velid radıyallahu anh Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek hissettiği korkudan şikayet etti. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki:

"**Cibril bana dedi ki, cinlerden bir hileci sana tuzak kurmuş. Şöyle de: Yaratılmışların şerrinden, ekilen ve çıkanların şerrinden, gökten inen ve ona çıkanların, yere girenlerin ve ondan çıkanların şerrinden, gece ve gündüzün fitnesinin şerrinden ve ey Rahman! Senin hayırlı koyduğun dışında her yolun şerrinden Allah'ın iyi ve facirin aşamayacağı tam kelimelerine sığınırım**!" Halid radıyallahu anh dedi ki:

"Bunu yaptım ve Allah Tebarek ve Teâla bunu benden giderdi."[357]

Beyhaki, Halid b. Ebi Ducane'den rivayet ediyor. Ebû Dücâne radıyallahu anh Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve:

357 **Sahih.** Beyhaki Delail (7/95) İbn Ebi Şeybe (6/80) Beyhaki Şuab (4/175) Abdurrazzak (11/35) Ma'mer b. Raşid Cami (2/40) Taberani (4/115)

شكوت إلى رسول الله {صلى الله عليه وسلم} فقلت يا رسول الله بينا أنا مضجع في فراشي إذ سمعت صريرا كصرير الرحى ودويا كدوي النحل ولمعا كلمع البرق فرفعت رأسي فزعا مرعوبا فإذا أنا بظل أسود يعلو ويطول بصحن داري فأهويت إليه بيدي فإذا جلده كجلد القنفذ فرمي في وجهي مثل شرر النار فقال رسول الله {صلى الله عليه وسلم} ومثلك يؤذى يا أبا دجانة هذا عامر الدار عامر سوء ثم قال ائتوني بدواة وقرطاس فأتى بهما فناولهما علي بن أبي طالب وقال اكتب يا أبا الحسن قال وما أكتب يا رسول الله قال اكتب بسم الله الرحمن الرحيم من محمد رسول رب العالمين إلى من طرق الدار من العمار والزوار والصالحين إلا طارقا يطرق بخير يا رحمن أما بعد فإنا ولكم في الحق سعة فإن تك عاشقا مولعا أو فاجرا مقتحما أو مدعي حق مبطلا هذا كتاب الله ينطق علينا وعليكم بالحق إنا كنا نستنسخ ما كنتم تعملون ورسلنا يكتبون ما تمكرون اتركوا صاحب كتابي هذا وانطلقوا إلى عبدة الأصنام وإلى من يزعم أن مع الله إلها آخر لا إله إلا هو كل شيء هالك إلا وجهه له الحكم وإليه ترجعون يغلبون حم لا ينصرون حم عسق تفرق أعداء الله وبلغت حجة الله و لا حول و لا قوة إلا بالله فسيكفيكهم الله وهو السميع العليم قال أبو دجانة فأخذت الكتاب فأخرجته وحملته إلى داري وجعلته تحت رأسي وبت ليلتي فما انتبهت إلا من صراخ صارخ يقول يا أبا دجانة أحرقتنا بالنار فبحق صاحبك إلا ما رفعت عنا هذا الكتاب فلا عود لنا في دارك ولا في موضع يكون فيه هذا الكتاب فقلت لا وحق صاحبي رسول الله لا رفعته حتى أستأمر

رسول الله {صلى الله عليه وسلم} قال أبو دجانة فلقد طالت علي ليلتي بما سمعت من أنين الجن وبكائهم حتى أصبحت فغدوت إلى رسول الله {صلى الله عليه وسلم} فأخبرته بما تم لي معهم فقال يا أبا دجانة ارفع عن القوم فوالذي بعثني بالحق إنهم ليجدون ألم العذاب إلى يوم القيامة

"Yâ Resûlallah! Yatağıma geldiğim zaman değirmen sesi ve arı vızıltıları gibi sesler işitiyorum. Şimşek parıltısı gibi bir şeyler görüyorum. Başımı kaldırıp baktığımda evimin orta yerinde siyah ve uzun gölge gibi bir şeyin olduğunu görüyorum. Yakalamak için elimi uzattığımda, derisinin üzerindeki kılların kirpi kılları gibi olduğunu ve ağzından yüzüme karşı ateş parçaları attığını görüp beni yakacağını zannediyorum ve korkuyorum" dedi. Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm):

"Yâ Ebû Dücâne! Evinize gelen korkunç bir mahluktur. Bana kâğıt kalem getiriniz" buyurdu. Kâğıt ve kalem getirilince Hazret-i Ali'ye (ra) verdi ve:

"Yaz," buyurdu: (Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Bu mektup âlemlerin Rabb'inin Resûlü olan Muhammed'den (asm) hayır veya şer niyetiyle evi ziyârete gelenlere, ancak hayırla gelmelerini dilemek için yazılmıştır. İmdât yâ Rahmân! Muhakkak bizim ve sizin için, hakta genişlik olmalıdır. İsteyerek, istemeyerek veya sürüklenerek, bozgunculuk yapmaksızın, Allah hakkı için evi boşaltmanızı isteyen bu mektup, bize ve size hakkı konuşur. Biz bu mektuba yaptıklarınızı kaydediyoruz. Elçilerimiz, sizin yaptığınız hîleleri yazıyorlar. Bu mektup sahibinin evini derhal terk ediniz! Putlara kulluk yapanlara ve Allah'tan başka ilâh edinenlere gidiniz. O'ndan başka ilah yoktur. O'ndan başka her şey helâk olacaktır. Hüküm O'nundur ve Hâ-Mîm hakkı için ister istemez

O'na döndürüleceksiniz. Hâ-Mîm ve Ayn-Sîn-Kâf hakkı için yardım görmezsiniz. Allah düşmanları bölük pörçük oldular. Çünkü Allah'ın delili ve âyeti ulaşmıştır. Allah'tan başka güç ve kudret yoktur. Allah size yeter. O işiten ve bilendir.") Ebû Dücâne radıyallahu anh diyor ki:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yazdırdığı bu mektubu götürüp okudum, başucuma koydum ve yattım. Gece yarısı uyanmıştım. Kulağıma şöyle bir korkunç ses geliyordu:

"Lât ve Uzza'ya yemin ederim ki, bizi yaktın! Bu mektup sahibinin hakkı için bu mektubu kaldır. Senin evine ve etrafına artık bir daha gelmeyeceğiz." Ebû Dücâne radıyallahu anh devam ediyor:

"Bunun üzerine sabahleyin erkenden kalkıp Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in arkasında sabah namazı kıldım. Cinlerin feryadını Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e haber verdim. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana:

"Yâ Ebû Dücâne! O mektubu kaldır. Beni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, eğer o mektubu kaldırmazsan, onlar kıyâmete kadar azap içinde kıvranırlar" buyurdu.[358]

Deylemi, Ebu Bekir es-Sıddık radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

يقول الله عز وجل: قل لأمتك يقولوا: لا حول ولا قوة إلا بالله عشرا، عند الصباح، وعشرا عند المساء، وعشرا عند النوم يدفع عنهم عند النوم بلوى الدنيا، وعند المساء مكايدة الشيطان، وعند الصباح أسوأ غضبي

358 **Uydurma.** Beyhaki Delail (8/188) Beyhaki dedi ki: "bu uydurma bir rivayet olup rivayet edilmesi helal değildir." Zeylai Tahricu'l-Keşşaf (1/36) isnadı kopuktur ve meçhul ravilerden oluşmaktadır. Zehebi; "Bunu kimin uydurduğu bilinmiyor" demiştir.

"**Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem (buyurdu ki: Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu: "Ümmetin) on defa sabah, on defa akşam, on defa da yatarken: "la havle vela kuvvete illa billah" derse uykularında dünya belalarından, akşamları şeytanın tuzaklarından, sabah da öfkemden korunurlar**."[359]

Deylemi, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

ثلاثة معصومون من شر إبليس وجنوده الذاكرون الله كثيرًا بالليل والنهار والمستغفرون بالأسحار والباكون من خشية الله

"Şu üç kişi İblis ve askerlerinin kötülüklerinden korunmuştur: Allah'ı gece gündüz çokça zikredenler, seherlerde istiğfar edenler ve Allah Azze ve Celle'nin korkusundan ağlayanlar."[360]

Taberani el-Evsat'ta Enes radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

اتَّخِذُوا الدِّيكَ الأَبْيَضَ فإِنَّ داراً فيها ديكٌ أَبْيَضُ لا يَقْرَبُهَا شَيْطانٌ ولا ساحِرٌ ولا الدُّوَيْراتُ حَوْلَها

"**Beyaz horoz edinin. Zira içinde beyaz horoz bulunan eve ve etrafındaki evlere şeytan ve sihirbaz yaklaşamaz**."[361]

Beyhaki Şuabu'l-İman'da İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

359 **Zayıf**. Deylemi (8093) Safuri Nuzhetu'l-Mecalis (s.306)

360 **Zayıf.** İbn Hacer, Garaibu'l-Multekita (el yazma no:1346) Suyuti, Ebu'ş-Şeyh'in Sevab'ına nispete: Cemu'l-Cevami (186) isnadında Muhammed b. Said et-Taifi ve Ebu Utbe Ahmed b. Ferac zayıftır.

361 **Uydurma**. Taberani Evsat (1/210) Bkz.: es-Sehavi Mekasıdu'l-Hasene (499) isnadında Muhammed b. Mihsan el-Ukkaşi yalancıdır. Elbani Daife (1695)

إِنَّ الدِّيَكَةَ تُؤَذِّنُ بِالصَّلَاةِ، مَنِ اتَّخَذَ دِيكًا أَبْيَضَ حُفِظَ مِنْ ثَلَاثَةٍ: مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْطَانٍ وَسَاحِرٍ وَكَاهِنٍ

"**Horoz sabah namazı için uyandırır. Beyaz horoz edinen üç şeyden korunur: şeytanın tuzağından, sihirbazdan ve kâhinden**."[362]

Haris b. Ebi Usame, Musned'inde Ebu Zeyd el-Ensari'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

الدِّيكُ الأَبْيَضُ صَدِيقِي ، وَصَدِيقُ صَدِيقِي يَحْرُسُ دَارَ صَاحِبِهِ وَتِسْعُ دُور حَوْلَهَا وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم يُبَيِّتُهُ مَعَهُ فِي بَيْتِهِ

"**Beyaz horoz arkadaşımdır ve arkadaşım (cibrilin) arkadaşıdır. Sahinin evini ve civardaki yedi evi korur**."[363]

Ukayli ed-Duafa'da, Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te, Enes radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

الدِّيكُ الأَبْيَضُ الأَفْرَقُ حَبِيبِي وَحَبِيبُ حَبِيبِي جِبْرِيلَ يَحْرُسُ بَيْتَهُ وَسِتَّة عَشَرَ بَيْتاً مِنْ جِيرَانِهِ أَرْبَعَةً عَنِ اليَمِينِ وَأَرْبَعَةً عَنِ الشِّمالِ وأَرْبَعَةً مِنْ قُدَّامٍ وأَرْبَعَةً مِنْ خَلْفٍ

"**Beyaz horoz dostumdur ve dostum Cibril'in dostudur. Evini ve komşularından dördü sağdan, dördü soldan, dördü önden ve dördü arkadan olmak üzere on altı evi korur.**"[364]

362 **Çok zayıf**. Beyhaki Şuab (4/300) Fethul Kebir (2/117 no 3030)

363 **Zayıf**. Haris b. Ebi Usame Musned (878) Taberani Musnedu Şamiyyin (1428) Fethul Kebir (2/117 no: 3028) Busayri İthaf (5341) Elbani Daifu'l-Cami (3028)

364 **Uydurma.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1757) Ukayli (1/127) Sehavi Mekasıdu'l-Hasene (499) Elbani Daifu'l-Cami (3024) Daife (3618)

İbn Hibban ed-Duafa'da ve Ebu'ş-Şeyh İbn Ömer radıyallahu anhuma'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

لا تسبوا الديك الأبيض فإنه صديقي وأنا صديقه وعدوه عدوي وإنه ليطرد مدى صوته من الجن

"**Beyaz horoza sövmeyin. Zira o arkadaşımdır ve ben onun arkadaşıyım. Onun düşmanı benim de düşmanımdır. Şüphesiz o sesinin ulaştığı yere kadar cinleri kovar.**"[365]

İbnu'l-Cevzi şöyle anlatmıştır:

أن بعض طلبة العلم سافر فرافق شخصا في الطريق ، فلما كان قريبا من المدينة التي قصدها قال له: صار لي عليك حق وزمام ، أنا رجل من الجان ولي إليك حاجة . قال : ما هي ؟ قال : إذا أتيت بمكان كذا فإنك تجد فيه دجاجا بينهن ديك أبيض، فاسأل عن صاحبه ، واشتره واذبحه. قلت: يا أخي ، وأنا أيضا أسألك حاجة . قال: ما هي؟ قال : إذا كان الشيطان مارداً لا تعمل فيه العزائم وألح بالآدمي ، ما دواؤه؟

قال : يؤخذ له وتر جلد يحمور ، فيشد به إبهاما المصاب من يديه شدا وثيقا ، ويؤخذ من دهن السذاب البري ، فيقطر في أنفه : الأيمن أربعا ، والأيسر ثلاثا ، فإن السالك له يموت ولا يعود إليه أحد بعده .

قال : فلما دخلت المدينة، أتيت إلى ذلك المكان فوجدت الديك لعجوز، فسألتها بيعه فأبت ، فاشتريته بأضعاف ثمنه ، فلما اشتريته

365 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1758) Deylemi (7301) İbn Hibban Mecruhin (2/41)

تمثل لي من بعيد ، وقال بالإشارة اذبحه . فذبحته ، فخرج غد ذلك اليوم رجال ونساء يضربن في الدف ، ويقولون لي : يا ساحر . قلت : لست بساحر . فقالوا : إنك منذ ذبحت الديك أصيبت شابة عندنا بجني فطلبت منهم وتراً من جلد يحمور، ودهن السذاب البري ، فلما فعلت به ذلك، صاح وقال : إنما علمتك على نفسي ، ثم قطرت في أنفه الدهن ، فخر ميتا من ساعته، وشفى الله تعالى تلك المرأة ولم يعاودها بعده شيطان.

"İlim talebelerinden biri bir yolculuğa çıkmıştı. Bir şahıs ona yol arkadaşlığı ediyordu. Varmak istedikleri şehre yaklaştıklarında ona dedi ki:

"Sana hakkım geçti. ben cinlerden bir adamım. Senden bir ihtiyacım var"

"O nedir?" dedi. Dedi ki:

"Falan yere geldiğin zaman orada tavuklar arasında beyaz bir horoz göreceksin. Sahibinden onu satın al ve kes." (ilim öğrencisi anlatıyor) Ben de dedim ki:

"Bak kardeşim! Ben de senden bir istekte bulunacağım. İnatçı bir şeytana hiç bir şey tesir etmeyip de insanoğluna musallat olursa bunun ilacı nedir?" diye sordum. Şöyle cevap verdi:

"Onun için bir geyik derisi kirişi alınır. Onunla hastanın başparmağı sıkıca bağlanır. Sonra sedef otu yağından alınır ve sağ burun deliğine dört, sol burun deliğine ise üç kere damlatılır. O zaman ona giren (şeytan) ölür ve bir daha kimse ona musallat olmaz." (Öğrenci) der ki:

"Şehre girince o yere gittim ve bir ihtiyar kadının yanında horozu buldum. Onu satmasını istedim. Kabul etmedi. Sonra

normal fiyatının birkaç katına onu satın alıp kestim. Hemen ardından bir takım erkekler ve kadınlar dışarı çıkarak:

"Ey büyücü!" diyerek bana vurmaya başladılar. Ben:

"Ben büyücü değilim" dedim. Ama onlar:

"Sen horozu keser kesmez bir kızımıza cin musallat oldu" dediler. Ben ondan (cinden) geyik derisi kirişi ve sedef otu yağı istedim. Daha sonra olanları anlatınca bir çığlık attı ve:

"Meğer onu sana, kendi zararıma öğretmişim" dedi. Sonra burnuna yağı damlatır damlatmaz da (cin) ölüverdi. Böylece Allah o kadına şifa verdi. Ondan sonra ona bir daha şeytan musallat olmadı."[366]

Hakim Tarih'inde, Deylemi Musnedu'l-Firdevs'te ve İbn Asakir Hişam b. Urve'den şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

جاء عمر بن عبد العزيز قبل أن يستخلف إلى أبى فقال له رأيت البارحة عجبا كنت فوق سطحى مستلقيا على فراشى فسمعت جلبة فى الطريق فأشرفت فظننت عسكر العسس فإذا الشياطين تجول كردوسا كردوسا حتى اجتمعوا إلى خربة خلف منزلى قال ثم جاء إبليس فلما اجتمعوا هتف إبليس بصوت عال فتفازعوا فقال من لى بعروة بن الزبير فقالت طائفة منهم نحن فذهبوا ورجعوا وقالوا ما قدرنا منه على شىء فصاح الثانية أشد من الأولى فقال من لى بعروة بن الزبير فقالت طائفة أخرى نحن فذهبوا فلبثوا طويلا ثم رجعوا وقالوا ما قدرنا منه على شىء فصاح الثالثة صيحة ظننت أن الأرض قد انشقت فتفازعوا فقال من لى بعروة بن الزبير فقال جماعتهم نحن فذهبوا فلبثوا طويلا ثم رجعوا فقالوا ما قدرنا منه

366 İbnu'l-Cevzi el-Arais, es-Salihi Siyratu Dımaşkiye (7/417)

على شيء فذهب إبليس مغضبا فاتبعوه فقال عروة بن الزبير لعمر بن عبد العزيز حدثنى أبى الزبير بن العوام قال : سمعت رسول الله – صلى الله عليه وسلم – يقول ما من رجل يدعو بهذا الدعاء فى أول ليله وأول نهاره إلا عصمه الله من إبليس وجنوده بسم الله ذى الشأن عظيم البرهان شديد السلطان ما شاء الله كان أعوذ بالله من الشيطان

"Ömer b. Abdilaziz halife olmadan önce Urve b. Zübeyr'e geldi ve ona şöyle dedi:

"Dün gece ilginç bir şey gördüm. Ben yatağıma uzanmış yatıyordum. Yolda bir gürültü duydum ve baktım. Şeytanların gezinerek evimin arka tarfında bulunan harabelikte toplandıklarını gördüm. Sonra İblis geldi ve yüksek sesle şöyle bağırdı:

"Urve b. Zubeyr'e kim yanaşacak?" onlardan bir grup:

"Biz" dediler ve gittiler. Döndüklerinde:

"Ona yaklaşmaya gücümüz yetmedi" dediler. İkincisinde öncekinden daha yüksek sesle bağırarak:

"Urve b. Zubeyr'e kim yanaşacak?" dedi. Diğer bir grup:

"Biz" dediler ve gittiler. Uzun bir süre geçtikten sonra geldiler ve şöyle dediler:

"Ona bir şey yapmaya gücümüz yetmedi." Bunun üzerine İblis öfkelenerek gitti ve onlar da onu takip ettiler." Urve, Ömer'e dedi ki:

"Babam Zubeyr b. el-Avvam bana şöyle rivayet etti: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

"Herhangi bir kimse gecesinin başında ve gündüzünün başında şu duayı okursa Allah onu iblis ve askerlerine

karşı korur: Bismillahi zi'ş-şe'n, azimu'l-burhan, şedidu's-sultan, maşaallahu kane euzu billahi mineş-şeytan."[367]

Ed-Dineveri el-Mucalese'de ve İbn Asakir, Urve b. Zubeyr'den şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

كُنْتُ جَالِسًا فِي مسجد الرسول صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ضَحْوَةً وَحْدِي ، قَالَ : إِذْ أَتَانِي آتٍ يَقُولُ : السَّلامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ الزُّبَيْرِ ! فَالْتَفَتُّ يَمِينًا وَشِمَالًا ؛ فَلَمْ أَرَ شَيْئًا غَيْرَ أَنِّي رَدَدْتُ عَلَيْهِ . قَالَ : فَاقْشَعَرَّ جِلْدِي . فَقَالَ : لا رَوْعَ عَلَيْكَ ، أَنَا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الأَرْضِ ، مِنَ الْخَافِيَةِ ، أَتَيْتُكَ أُخْبِرُكَ بِشَيْءٍ وَأَسْأَلُكَ عَنْ شَيْءٍ . قَالَ : مَا الَّذِي تَسْأَلُنِي عَنْهُ ، وَمَا الَّذِي تُخْبِرُنِي بِهِ ؟ ! قَالَ : الَّذِي أُخْبِرُكَ بِهِ أَنِّي شَهِدْتُ إِبْلِيسَ عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ ، فَرَأَيْتُ شَيْطَانًا مُسْوَدًّا وَجْهُهُ ، مُزْرَقَّةً عَيْنَاهُ ، يَقُولُ لَهُ إِبْلِيسُ عِنْدَ الْمَسَاءِ : مَا صَنَعْتَ بالرجل ؟ فيقول له الشَّيْطَانُ : لَمْ أَطِقْهُ لِلْكَلامِ الَّذِي يَقُولُ إِذَا أَمْسَى وَأَصْبَحَ . فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الثَّالِثِ ؛ قُلْتُ لِلشَّيْطَانِ : عَنْ مَنْ يَسْأَلُكَ إِبْلِيسُ اللَّعِينُ ؟ قَالَ : يَسْأَلُنِي عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنْ أَغْوِيَهُ ؛ فَمَا أَسْتَطِيعُ ذَلِكَ لِكَلامٍ يَتَكَلَّمُ بِهِ إِذَا أَصْبَحَ وَإِذَا أَمْسَى ، فَأَتَيْتُكَ أَسْأَلُكَ ما تَتَكَلَّمُ بِهِ إِذَا أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ ؟ فَقَالَ عُرْوَةُ : أَقُولُ : آمَنْتُ بِاللهِ الْعَظِيمِ ، وَاعْتَصَمْتُ بِهِ ، وَكَفَرْتُ بِالطَّاغُوتِ ، وَاسْتَمْسَكْتُ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى الَّتِي لا انْفِصَامَ لَهَا ، وَأَنَّ اللهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ، فَإِذَا أَصْبَحْتُ أَقُولُ ذَلِكَ.

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mescidinde oturuyor ve tek başıma namaz kılıyordum. Biri gelerek:

367 **Uydurma.** İbn Asakir (40/268) Deylemi (6054) isnadında Ahmed b. Muhammed b. Galib el-Bahili hadis uyduran birisidir.

"es-Selamu aleykum ey İbn Zubeyr!" dedi. Sağıma soluma bakındım kimseyi göremedim. Cildim ürperdi. Ses şöyle dedi:

"Korkma! Ben gizli bir yerin halkındanım. Sana bir şey haber vermeye ve bir şey istemeye geldim. Ben iblisi üç gün gördüm. Siyah yüzlü, mavi gözlü bir şeytana akşam vakti şöyle diyordu:

"Adama ne yaptın?" o da ona:

"Akşam sabah söyledi sözlerden dolayı ona gücüm yetmedi." Dedi. Üçüncü gün olunca şeytana:

"İblis sana kimi soruyor?" dedim. Dedi ki:

"Bana Urve b. Zubeyr'i saptırmam hakkında soruyor. Sabah ve akşam söylediği kelimeler sebebiyle ona güç yetiremiyorum." Bunun üzerine ben de sana sabah ve akşam ne okuduğunu sormaya geldim." Urve dedi ki:

"Amentu billahil azim, va'tesamtu bihi ve kefertu bittagut vemsektu bilurvetil vuska, lenfisame leha, innallahe semiun alim" (Yüce Allah'a iman ettim, ona sarıldım, tagutu inkar ettim ve onun kopmaz sağlam ipine tutundum. Muhakkak ki Allah hakkıyla işiten ve bilendir." diyorum."[368]

Cinlerin Verdikleri Sıkıntılar:

Müslim ve Ebu Davud Hişam b. Zühre'nin azatlısı Ebu's-Saib'den rivayet ediyorlar:

أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فِي بَيْتِهِ قَالَ فَوَجَدْتُهُ يُصَلِّي فَجَلَسْتُ أَنْتَظِرُهُ حَتَّى يَقْضِيَ صَلاتَهُ فَسَمِعْتُ تَحْرِيكًا فِي عَرَاجِينَ فِي نَاحِيَةِ الْبَيْتِ فَالْتَفَتُّ فَإِذَا حَيَّةٌ فَوَثَبْتُ لأَقْتُلَهَا فَأَشَارَ إِلَيَّ أَنِ اجْلِسْ فَجَلَسْتُ

368 **Zayıf.** Dineveri Mucalese (4/456) İbn Asakir (20/268-269) Ahmed b. Mervan ed-Dineveri zayıftır.

فَلَمَّا انْصَرَفَ أَشَارَ إِلَى بَيْتٍ فِي الدَّارِ فَقَالَ أَتَرَى هَذَا الْبَيْتَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ كَانَ فِيهِ فَتًى مِنَّا حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ فَخَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم إِلَى الْخَنْدَقِ فَكَانَ ذَلِكَ الْفَتَى يَسْتَأْذِنُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم بِأَنْصَافِ النَّهَارِ فَيَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ فَاسْتَأْذَنَهُ يَوْمًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم خُذْ عَلَيْكَ سِلاحَكَ فَإِنِّي أَخْشَى عَلَيْكَ قُرَيْظَةَ فَأَخَذَ الرَّجُلُ سِلاحَهُ ثُمَّ رَجَعَ فَإِذَا امْرَأَتُهُ بَيْنَ الْبَابَيْنِ قَائِمَةً فَأَهْوَى إِلَيْهَا الرُّمْحَ لِيَطْعُنَهَا بِهِ وَأَصَابَتْهُ غَيْرَةٌ فَقَالَتْ لَهُ اكْفُفْ عَلَيْكَ رُمْحَكَ وَادْخُلِ الْبَيْتَ حَتَّى تَنْظُرَ مَا الَّذِي أَخْرَجَنِي فَدَخَلَ فَإِذَا بِحَيَّةٍ عَظِيمَةٍ مُنْطَوِيَةٍ عَلَى الْفِرَاشِ فَأَهْوَى إِلَيْهَا بِالرُّمْحِ فَانْتَظَمَهَا بِهِ ثُمَّ خَرَجَ فَرَكَزَهُ فِي الدَّارِ فَاضْطَرَبَتْ عَلَيْهِ فَمَا يُدْرَى أَيُّهُمَا كَانَ أَسْرَعَ مَوْتًا الْحَيَّةُ أَمِ الْفَتَى قَالَ فَجِئْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَذَكَرْنَا ذَلِكَ لَهُ وَقُلْنَا ادْعُ اللَّهَ يُحْيِيهِ لَنَا فَقَالَ اسْتَغْفِرُوا لِصَاحِبِكُمْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ بِالْمَدِينَةِ جِنًّا قَدْ أَسْلَمُوا فَإِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهُمْ شَيْئًا فَآذِنُوهُ ثَلاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنْ بَدَا لَكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَاقْتُلُوهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ وفي روايةِ أن رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قال إِنَّ لِهَذِهِ الْبُيُوتِ عَوَامِرَ فَإِذَا رَأَيْتُمْ شَيْئًا مِنْهَا فَحَرِّجُوا عَلَيْهَا ثَلاثًا فَإِنْ ذَهَبَ وإلا فَاقْتُلُوهُ فَإِنَّهُ كَافِرٌ

“Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh’ın evine gittim ve onun namaz kılmakta olduğunu gördüm. Oturup namazını bitirmesini bekledim. Sedirinin altında bir şeyin kıpırtısını işittim ve hemen (ona doğru bir) baktım. Bir de ne göreyim, bir yılan. Bunun üzerine hemen ayağa kalktım. Ebu Said:

“Sana da ne oluyor (öyle)” dedi.

“Şurada bir yılan var” dedim.

“Ne yapmak istiyorsun” dedi.

"Onu öldüreceğim" dedim. Evinde kendi odasının karşısında bulunan bir odayı göstererek:

"Şu odada amcamın oğlu vardı. Hendek savaşı günü ailesine gitmek üzere Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den izin istemişti. Kendisi daha yeni evlenmişti. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de ailesinin yanına gitmesi için kendisine izin verdi. Ve ona silahıyle gitmesini emretti. Kendisi evine varınca, hanımını evin kapısı önünde ayakta dikili bir halde buldu. Bunun üzerine (kıskançlığı tuttu da) süngüsünü karısına çevirdi. Süngünün kendisine çevrildiğini gören kadın:

"Acele etme! Eve bir gir de beni dışarı çıkaran şeyi sen de gör!" dedi. Aldığı bu cevap üzerine hemen eve girdi. Bir de ne görsün; büyük bir yılan. Hemen süngüyü ona sapladı, sonra yılan süngü kendisine saplanmış olduğu halde hareket etmekte iken onu süngünün ucunda dışarı çıkardı. Yılan bir ara süngüden kurtulup hasmının üzerine saldırdı uzun bir boğuşmadan sonra her ikisi de öldüler. Onlardan hangisi, yılan mı yoksa adam mı erken öldü, bilemiyorum. Bunun üzerine onun kavmi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e gelerek:

"Ey Allahın Resulü! Allah'a dua et de arkadaşımızı yeniden diriltsin!" dediler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de:

"**Arkadaşınız için istiğfar ediniz**." dedi. Sonra

"**Cinlerden bir topluluk Medine'de müslüman oldular. Onlardan birini evinizde gördüğünüz zaman onu üç defa korkutunuz. Onu öldürmek istediğiniz halde öldürmekten vazgeçip sadece korkutmakla yetindikten sonra yine de size evinizde görünecek olursa üçüncü defaki tehdidinizden sonra onu öldürünüz. Zira o şeytandır**." buyurdu. Diğer lafzında:

"**Muhakkak ki bu evlerde avamir (denilen yılan suretinde cinler) vardır. Onları gördüğünüz zaman üç defa**

gitmesini söyleyin. Eğer gitmezse onu öldürün, zira o kâfirdir."[369]

İbn Teymiyye dedi ki: "İnsanı haksız yere öldürmek caiz olmadığı gibi cinleri de haksız yere öldürmek caiz değildir. Zulüm her durumda haramdır. Kafir dahi olsa hiç kimsenin birine zulmetmesi helal olmaz. Cinler farklı şekillere bürünürler. Ev yılanı görüldüğünde bu bir cin olabilir. Ondan üç defa gitmesi istenir. Eğer insanlara yılan şeklinde görünmek suretiyle düşmanlıkta ısrar ederse bundan dolayı öldürülürler."

Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'te İbn Ebi Muleyke'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

أن جانا كان لا يزال يطلع على عائشة رضي الله عنها فأمرت به ففتل فأتيت في المنام فقيل قتلت عبد الله المسلم فقالت لو كان مسلما لم يطلع إلى أزواج النبي صلى الله عليه وسلم فقيل لها ما كان يطلع حتى تجمعي عليك ثيابك وما كان يجيء إلا يستمع فلما أصبحت أمرت باثني عشر ألف درهم فقسمت في المساكين

"Cinlerden biri Aişe radıyallahu anha'ya görünmeye devam ediyordu. Emretti ve öldürüldü. Rüyasında ona:

"Allah'ın Müslüman bir kulunu öldürdün" denildi. O da:

"Şayet Müslüman olsaydı Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in hanımlarına görünmezdi" dedi.

"O sana ancak örtün üzerindeyken görünürdü. Sadece Kuran dinlemeye geliyordu" denildi. Sabah olunca fakirlere on iki bin dirhem dağıtılmasını emretti."[370]

369 **Sahih.** Muslim (2236) Ebu Davud (5257) Tirmizi (1484) Nesai Amelu'l-Yevme ve'l-Leyle (970-72) Tahavi Müşkilu'l-Asar (6/432) Beyhaki Adab (1/484) Muvatta (2798)

370 **Zayıf.** Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1654) isnadında Ebu't-Tayyib Ahmed b. Ruh eş-Şa'rani meçhuldür.

İbn Ebi'd-Dunya Hubeyb'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا رَأَتْ فِي بَيْتِهَا حَيَّةً فَأَمَرَتْ بِقَتْلِهَا فَقُتِلَتْ فَأَتَيْت فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ فَقِيلَ لَهَا إنَّهَا مِنْ النَّفَرِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْوَحْيَ مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَرْسَلَتْ إلَى الْيَمَنِ فَابْتِيعَ لَهَا أَرْبَعُونَ رَأْسًا فَأَعْتَقَتْهُمْ

"Aişe radıyallahu anha evinde bir yılan gördü. Onun öldürülmesini emretti ve öldürdüler. O gece rüyasında:

"O, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den Kuran dinlemeye gelen topluluktan biriydi" denildi. Bunun üzerine Aişe radıyallahu anha Yemen'e adam gönderdi, diyet olarak kırk köle satın alıp azat etti."[371]

Derim ki: Müslim, Nafi'den o da babasından rivayet ediyor:

كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَوْمًا عِنْدَ هَدْمٍ لَهُ فَرَأَى وَبِيصَ جَانٍّ فَقَالَ اتَّبِعُوا هَذَا الْجَانَّ فَاقْتُلُوهُ قَالَ أَبُو لُبَابَةَ الْأَنْصَارِيُّ إنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ قَتْلِ الْجِنَّانِ الَّتِي تَكُونُ فِي الْبُيُوتِ إلَّا الْأَبْتَرَ وَذَا الطُّفْيَتَيْنِ فَإِنَّهُمَا اللَّذَانِ يَخْطِفَانِ الْبَصَرَ وَيَتَتَبَّعَانِ مَا فِي بُطُونِ النِّسَاءِ

"Bir gün Abdullah b. Ömer radıyallahu anhuma kendine ait bir yıkıntının yanında bulunuyordu. Derken bir yılan parıltısı gördü ve bu yılanı takib ederek öldürün" dedi. Ebû Lübâbete'l-Ensârî:

"Ben Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i evlerde olan küçük yılanların öldürülmesini yasak ederken işittim. Yalnız

371 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (159) Suyuti el-Eşbah ve'n-Nezair (s.259) İbn Nuceym el-Eşbah ve'n-Nezair (s.329) isnadında bulunan Muhammed b. Cafer el-Bezzaz'da ve Mustelim b. Said'de zayıflık vardır.

ebterle (kuyruğu kısa olanla) iki çizgilisi müstesna. Çünkü onlar gözü kör eder ve kadınların karınlarındaki ceninleri araştırırlar."[372]

Ebu Davud, Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

إِنَّ الْهَوَامَّ مِنَ الْجِنِّ فَمَنْ رَأَى فِي بَيْتِهِ شَيْئًا فَلْيُحَرِّجْ عَلَيْهِ ثَلاثَ مَرَّاتٍ فَإِنْ عَادَ فَلْيَقْتُلْهُ فَإِنَّهُ شَيْطَانٌ.

"**Muhakkak ki yılanlar cinlerdendir. Her kim evinde (onlardan) birini görürse, üç defa onu sıkıştırsın. (Buna rağmen yine de eve) gelirse onu öldürsün. Çünkü o şeytandır**"[373]

Ebu Davud, (Abdurrahman b.) Ebi Leyla'dan rivayet ediyor:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ حَيَّاتِ الْبُيُوتِ فَقَالَ إِذَا رَأَيْتُمْ مِنْهُنَّ شَيْئًا فِي مَسَاكِنِكُمْ فَقُولُوا أَنْشُدُكُنَّ الْعَهْدَ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْكُنَّ نُوحٌ أَنْشُدُكُنَّ الْعَهْدَ الَّذِي أَخَذَ عَلَيْكُنَّ سُلَيْمَانُ أَنْ لَا تُؤْذُونَا فَإِنْ عُدْنَ فَاقْتُلُوهُنَّ

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e ev yılanlarından soruldu. Şöyle buyurdu:

"**Onlardan birini evlerinizde gördüğünüz zaman:**

"**Bizi rahatsız etmeyeceğinize dair Nuh ile Süleyman'a (aleyhimesselam) vermiş olduğunuz söz hatırına (evimizi**

372 **Sahih.** Buhari (3123, 3792) Müslim (2233) Ebu Davud (5252) Abdulhak el-İşbili Ahkam (3/236) Humeydi (620) Ahmed (2/9, 121, 3/453) İbn Mace (3535) Tirmizi (1483) İbn Hibban (12/462)

373 **Zayıf.**. Ebu Davud (5256) Elbani zayıf demiştir. Daifu'l-Cami (1811) Daife (3163)
- **sahih** rivayeti için bkz: Müslim (2236)

terk ediniz)" deyiniz. Eğer (buna rağmen yine de evinize) gelirlerse (o zaman) onları öldürünüz."[374]

Ebu Davud, İbn Mesud radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ كُلَّهَا إِلاَّ الْجَانَّ الأَبْيَضَ الَّذِى كَأَنَّهُ قَضِيبُ فِضَّةٍ

"Gümüşden bir dal gibi bembeyaz (küçük ve ince) yılanların dışında tüm yılanları öldürünüz"[375]

Cinlerin Kulak Hırsızlığı Yapmaları

Müslim, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

أَخْبَرَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الأَنْصَارِ ، قَالَ : بَيْنَا هُمْ جُلُوسٌ مَعَ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : رُمِيَ بِنَجْمٍ فَاسْتَنَارَ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِذَا رُمِيَ بِمِثْلِ هَذَا ؟ قَالُوا : اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ ، كُنَّا نَقُولُ : وُلِدَ اللَّيْلَةَ رَجُلٌ عَظِيمٌ ، مَاتَ اللَّيْلَةَ رَجُلٌ عَظِيمٌ ، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : فَإِنَّهَا لا تُرْمَى لِمَوْتِ أَحَدٍ ، وَلا لِحَيَاتِهِ ، وَلَكِنَّ رَبَّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا قَضَى أَمْرًا سَبَّحَهُ حَمَلَةُ الْعَرْشِ ، ثُمَّ سَبَّحَهُ أَهْلُ السَّمَاءِ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، حَتَّى يَبْلُغَ التَّسْبِيحُ أَهْلَ السَّمَاءِ الدُّنْيَا ، ثُمَّ يَقُولُ الَّذِينَ يَلُونَ حَمَلَةَ الْعَرْشِ لِحَمَلَةِ الْعَرْشِ : مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ ؟ فَيُخْبِرُونَهُمْ ، فَيَسْتَخْبِرُ أَهْلُ السَّمَاءِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا ، حَتَّى يَبْلُغَ الْخَبَرُ هَذِهِ السَّمَاءَ ، فَتَخْطَفُ الْجِنُّ السَّمْعَ ، فَيُلْقُونَهُ إِلَى

374 **Zayıf**. Ebu Davud (5260) Tirmizi (1485) Nesai Kübra (6/241) Abdurrazzak (4/262) Taberani (7/79) Elbani Daifu'l-Cami (515) Daifu't-Tirmizi (1531)

375 **Sahih mevkuf**. Ebu Davud (5261)

أَوْلِيَائِهِمْ ، فَمَا جَاؤُوا بِهِ عَلَى وَجْهِهِ فَهُوَ الْحَقُّ ، وَلَكِنَّهُمْ يَقْرِفُونَ فِيهِ وَيَزِيدُونَ فِيهِ.

"Bana Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabından ensardan bir zat haber verdi ki, kendileri bir gece Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte otururlarken bir yıldız kaymış ve ortalık aydınlanmış. Bunun üzerine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem onlara:

"Böyle bir şey olduğu vakit cahiliyye devrinde ne derdiniz?" diye sormuş.

"Allah ve Resulü bilir. Biz bu gece büyük bir adam doğdu ve bu gece büyük bir adam öldü derdik" cevâbını vermişler. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"Yıldız ne bir kimsenin ölümü için göçer, ne de hayatı için. Lâkin Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ bir şey takdir buyurdu mu arşı taşıyan melekler tesbih eder. Arkasından onlardan sonra gelen gök ehli tesbih eder. Tâ ki tesbih şu alt semânın sakinlerine ulaşır. Sonra arşı taşıyanların arkasından gelenler arşı taşıyanlara:

"Rabbiniz ne buyurdu?" diye sorarlar. Onlar da ne buyurduğunu kendilerine haber verirler. Böylece semâvât sakinleri birbirleriyle haberleşir, nihayet haber şu alt semâya ulaşır. Ve cinler işitileni kaparak onu dostlarına aktarır ve bu yıldızla taşlanırlar. Olduğu gibi getirdikleri (haber) haktır. Lâkin onlar ona yalan karıştırırlar ve eklemeler yaparlar."[376]

376 **Sahih.** Muslim (2229) Ahmed (1/218) Tirmizi (3224) Beyhaki (8/138) Abd b. Humeyd (683) Buhari Halku Ef'ali'l-İbad (s.60) Nesai Kübra (6/374) İbn Hibban (13/499) Tahavi Müşkilu'l-Asar (3/113) Ebu Ya'la (2609, 7182) Ebu Nuaym Hilye (3/143) Beyhaki Delail (2/114) Beyhaki Esma ve Sıfat (1/513) İbn Mende İman (2/701) Darimi er-Reddu Ale'l-Cehmiyye (307) İbn Vehb Cami (693) Elbani Sahiha (3587)

Buhari ve Müslim Aişe radıyallahu anha'dan şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْكُهَّانَ كَانُوا يُحَدِّثُونَنَا بِالشَّيْءِ فَنَجِدُهُ حَقًّا قَالَ تِلْكَ الْكَلِمَةُ الْحَقُّ يَخْطَفُهَا الْجِنِّيُّ فَيَقْذِفُهَا فِي أُذُنِ وَلِيِّهِ وَيَزِيدُ فِيهَا مِائَةَ كَذْبَةٍ

"Dedim ki: Ey Allah'ın rasulü! Kahinlerin anlattıkları bazı şeylerin doğru çıktığını görüyoruz." Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Bu doğru olan sözdür, onu cin kapıp velîsinin (dostu veya sahibi olan kâhinin) kulağına atar; o da ona yüz tane yalan katar**"[377]

Zübeyr b. Bekkar ve İbn Asakir, Maruf b. Harrebuz'dan şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

أَنّ إبْلِيسَ كَانَ يَخْتَرِقُ السّمَوَاتِ قَبْلَ عِيسَى عليه السلام فَلَمّا بُعِثَ أو ولد حجب عن ثلاث سماوات ولما ولد النبي صلى الله تعالى عليه وسلم حجب عنها كلها

"İblis semanın yedi katında dolaşırdı. İsa aleyhisselam doğunca semanın üç katı ona perdelendi ve o sadece dördüncü kata ulaşabilir oldu. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem doğduğunda ise yedi semanın tamamı ona perdelendi."[378]

(İbn Abdilberr, Ebu Davud'un tarikinden) eş-Şabi'ye ulaşan isnadıyla şöyle dediğini rivayet ediyor:

377 **Sahih.** Muslim (2228) Buhari (5429) Edebu'l-Mufred (882) Ahmed (6/87) İbn Hibban (13/507) Taberani Evsat (1/207, 8/339) Ma'mer b. Raşid Cami (961) İbn Hacer Tagliku't-Ta'lik (3/513)

378 **Uydurma**. İbn Asakir (3/70) Suheyli Ravdu'l-Unf (1/354) Alusi Ruhu'l-Meani (23/74) İbn Cemaa Muhtasaru Siyer (s.7) es-Salihi Siyretu'd-Dımeşkiye (1/350) isnadında Muhammed b. Hasen b. Zebale yalancı, Maruf b. Harrebuz zayıftır.

لَمَّا بُعِثَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُجِمَتِ الشَّيَاطِينُ بِنُجُومٍ لَمْ تَكُنْ تُرْجَمُ بِهَا مِنْ قَبْلُ، فَأَتَوْا عَبْدَ يَا لَيْلَ ابْنَ عَمْرٍو الثَّقَفِيَّ، فَقَالُوا: إِنَّ النَّاسَ قَدْ فَزِعُوا وَأَعْتَقُوا رَقِيقَهُمْ وَسَيَّبُوا أَنْعَامَهُمْ لِمَا رَأَوْا فِي النُّجُومِ، فَقَالَ لَهُمْ، وَكَانَ رَجُلا أَعْمَى: لا تَعْجَلُوا وَانْظُرُوا، فَإِنْ كَانَتِ النُّجُومُ الَّتِي تُعْرَفُ فَهُوَ عِنْدَ فَنَاءِ النَّاسِ، وَإِنْ كَانَتْ لا تُعْرَفُ فَهُوَ مِنْ حَدَثٍ، فَنَظَرُوا، فَإِذَا هِيَ نُجُومٌ لا تُعْرَفُ، فَقَالُوا: هَذَا أَمْرٌ حَدَثَ، فَلَمْ يَلْبَثُوا حَتَّى سَمِعُوا بِالنَّبِيِّ صَلَّى الله عَلَيْهِ وَسَلَّم

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gönderildiği zaman şeytanlar yıldızlarla taşlandı. Daha önce yıldızlarla taşlanma olmamıştı. İnsanlar Abduyaleyl b. Amr es-Sekafi'ye geldiler ve dediler ki:

"İnsanlar yıldızları görünce korktuklarından kölelerini azad ediyorlar ve hayvanlarını adıyorlar." O da dedi ki:

"Acele etmeyin, bekleyin, eğer bunlar bilinen yıldızlar ise bu insanların sonu demektir. Bilinmeyen yıldızlarsa bir olay olduğu anlamına gelir. Araştırın." Bunların bilinmeyen yıldızlar olduğunu gördüler ve:

"Bu yeni bir olay olduğunu gösteriyor" dediler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in çıktığını işitinceye kadar başka bir olay olmadı."[379]

Abdurrazzak Tefsir'inde Ma'mer yoluyla İbn Şihab'dan rivayet ediyor:

أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ هَذَا الرّمْيِ بِالنّجُومِ أَكَانَ فِي الْجَاهِلِيّةِ ؟ قَالَ نَعَمْ وَلَكِنّهُ إِذْ جَاءَ الْإِسْلَامُ غَلّظَ وَشَدّدَ

379 **Mürsel,** İbn Abdilberr ed-Durer Fi İhtisari'l-Megazi ve's-Siyer (s.36) Kurtubi (10/12) İbn Seyyidi'n-Nas Uyunu'l-Eser (1/80) Şa'bi'ye kadar ulaşan isnadı sahih olup rivayet mürseldir.

"Ona yıldızlarla taşlanma cahiliyede de oluyor muydu?" diye sorulunca şöyle dedi:

"Evet, lakin İslam gelince şiddetlendi."[380]

İbn Ebi'd-Dunya Kitabu'l-Eşraf'ta, Ebu Abdirrahman el-Herevi Kitabu'l-Acaib'de, Cerir b. Abdillah el-Beceli radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

إني لأسير بتستر في طريق من طرقها زمن فتحت إذ قلت : لا حول ولا قوة إلا بالله قال : فسمعني هربذ من أولئك الهرابذة فقال : ما سمعت هذا الكلام من أحد منذ سمعته من السماء قال : قلت : وكيف ذلك ؟ قال : إني كنت رجلا أفد على الملوك أفد على كسرى وقيصر فوفدت عاما كسرى فخلفني في أهلي شيطان تصور على صورتي فلما قدمت لم يهش إلي أهلي كما يهش أهل الغائب على غائبهم فقلت لهم : ما شأنكم ؟ فقالوا : إنك لم تغب قال : قلت : وكيف ذلك ؟ قال : فظهر لي فقال : اختر أن يكون لك منها يوم ولي يوم وإلا أهلكتك فاخترت أن يكون له يوم ولي يوم قال فأتاني يوما فقال : إنه ممن يسترق السمع وإن استراق السمع بيننا نوب وإن نوبتي الليلة فهل لك أن تجيء معنا قلت : نعم فلما أمسى أتاني فحملني على ظهره فإذا له معرفة كمعرفة الخنزير فقال لي : استمسك فإنك ترى أمورا وأهوالا فلا تفارقني فتهلك قال : ثم عرجوا حتى لصقوا بالسماء قال : فسمعت قائلا يقول : لا حول ولا قوة إلا بالله ما شاء الله كان وما لم يشأ لا يكون ، قال : فلبج بهم فوقعوا من وراء الغمرات في غياض وشجر قال : وحفظت

380 **Sahih maktu**. Suheyli Ravdu'l-Unf (1/354) Fethu'l-Bari (8/672)

الكلمات فلما أن أصبحت أتيت أهلي فكان إذا جاء قلتهن فيضطرب حتى يخرج من كوة البيت فلم أزل أقولهن حتى انقطع

"Tüster fethedildiği zamanlarda, yollarından birinde yürüyordum. Şöyle dedim:

"Hareket ve kuvvet ancak Allah iledir." Oradaki Mecusi kâhinlerinden biri beni duyarak dedi ki:

"Bu sözleri semadan duyduğumdan beri kimseden duymadım." Ben:

"Bu nasıl oldu?" diye sorunca şöyle anlattı:

"Ben Kisra ve Kayser gibi krallara elçi olarak gönderilirdim. Yılın birinde Kisra'ya elçi olarak gönderildim. Bu sırada şeytan benim suretime girerek ailemin yanında kalmış. Geri döndüğümde ailem, beni hiç de uzaktan gelmişim gibi karşılamadı.

"Neyiniz var?" diye sorduğumda, hiç oradan ayrılmadığımı söylediler.

"Nasıl olur?" diye sorduğumda şeytan bana görünerek:

"Ya seni öldürürüm ya da ailen bir gün benimle, bir gün seninle yaşar. Birini seç" dedi. Ben de bir gün benimle, bir gün onunla kalmasını seçtim. Bir gün geldi, semadaki haberlerin gizli dinleyicilerinden olduğunu, bu işi nöbetleşe yaptıklarını ve bu gece onun nöbetinin olduğunu söyledi.

"Benimle gelir misin?" dedi.

"Olur" dedim. Gece olunca gelerek beni sırtına aldı. Domuz suratı gibi bir siması vardı. Ona iyi tutunmam gerektiğini, bazı şeyleri ve durumları göreceğimi, onu bırakmam halinde düşüp ölebileceğimi söyledi. Göğe yapışıncaya kadar yükseldi. Baktım orada biri şöyle diyor:

"Hareket ve kuvvet ancak Allah'tandır. Allah'ın dilediği olur, dilemediği de olmaz." Bu söz üzerine sarsıldılar ve aşağıya ormanlıklara ağaçların arasına düştüler. Fakat ben orada işittiğim kelimeleri ezberlemiştim. Sabah olunca ailemin yanına vardım. Şeytan geldiği zaman bunları okuyordum. Bundan rahatsız olup pencereden çıkıyordu. Artık gelmeyi iyice kesene kadar da okumaya devam ettim."[381]

Derim ki: Beyhaki ed-Delail'de İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

إن الشياطين كانوا يصعدون إلى السماء ، فيستمعون الكلمة من الوحي ، فيهبطون بها إلى الأرض ، فيزيدون معها تسعا ، فيجد أهل الأرض تلك الكلمة حقا والتسع باطلا ، فلم يزالوا كذلك حتى بعث الله محمدا صلى الله عليه وسلم فمنعوا تلك المقاعد ، فذكروا ذلك لإبليس ، فقال : لقد حدث في الأرض حدث فبعثهم ، فوجدوا رسول الله صلى الله عليه وسلم يتلوا القرآن بين جبلي نخل ، قالوا : هذا والله لحدث ، وإنهم ليرمون فإذا توارى النجم عنكم ، فقد أدركه لا يخطئ أبدا لا يقتله يحرق وجهه ، جنبه ، يده

"Şeytanlar semaya çıkarlar ve vahyedilenlerden bir şeyler dinlerler, ona dokuz yalan katarak yere ulaştırırlardı. Yeryüzü halkı da bunlardan birinin hak, dokuzunun batıl olduğunu görürlerdi. Allah Azze ve Celle Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i gönderince şeytanlar o dinleme yerlerinden kovulup sürüldüler. Bunlar durumu, kendilerinin reisi bulunan İblîs'e haber verdiler, İblîs:

"Muhakkak ki yeryüzünde büyük bir olay olmuştur!" dedi ve derhal askerlerini durumu araştırmaya yolladı. Onlar da

381 **Hasen mevkuf**. İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (91) el-İşraf (442)

aradılar, Mekke'ye geldikleri zaman Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i Kur'ân okur halde buldular.

"Vallahi olay budur!" dediler ve dönüp İblis'e haber verdiler. İslâmiyet devri başladıktan sonra içlerinden kim buna teşebbüs edecek olursa, muhakkak ateşten bir alevle imha edilir. Bâzan öldürmeyip yüzünü, yanıbaşlarını ve ellerini yaktığı da olur."[382]

Ebu Nuaym ve Beyhaki İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

كَانَ لِكُلِّ قَبِيلٍ مِنَ الْجِنِّ مَقْعَدٌ مِنَ السَّمَاءِ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ الوحي فيخبرون به الكهنة ، فلما بعث الله عز وجل محمدا صلى الله عليه وسلم دحروا

"Cinlerden her kabilenin semada dinleme yerleri vardı. Oradan vahyi dinlerler ve kâhinlere haber verirlerdi. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem gönderilince kovuldular."[383]

Beyhaki İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

لم تكن سماء الدنيا تحرس في الفترة بين عيسى ومحمد صلى الله عليه وسلم ، وكانوا يقعدون منها مقاعد للسمع ، فلما بعث الله عز وجل محمدا صلى الله عليه وسلم حرست السماء حرسا شديدا ، ورجمت الشياطين

"Dünya seması İsa aleyhisselam ile Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem arasındaki fetret döneminde korunmuyordu. Şeytanlar semada dinleme yeri edinmişlerdi. Allah Azze ve

382 **Hasen mevkuf**. Beyhaki Delail (2/116) Hatib (14/32) Hatib Muvazzahu Evham (2/538) İbn İshak (1/35)

383 **Hasen mevkuf.** Beyhaki Delail (2/117) İbn Sad (1/167) İbn Asakir (4/390) İbn Abdilberr ed-Durer (s.35) Tefsiru Mucahid (2/526, 3/394) Fethu'l-Bari (8/538) İbn Seyyidi'n-Nas Uyunu'l-Eser (1/117)

Celle, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i gönderince sema şiddetli bir korumayla korundu ve şeytanlar taşlandı."[384]

Ebu Nuaym Ubeyy b. Ka'b radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

لم يرم نجم منذ رفع عيسى حتى تنبأ رسول الله {صلى الله عليه وسلم} رمي بها

"İsa aleyhisselam'ın semaya kaldırılmasından beri Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem peygamber oluncaya kadar yıldızlarla taşlama yoktu. Bundan sonra taşlandılar."[385]

Ramazan Ayında Zincirlere Vurulmaları

Tirmizi ve İbn Mace, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِذَا كَانَ أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ صُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ مَرَدَةُ الْجِنِّ ،

"**Ramazan ayının ilk gecesi olduğunda şeytanlar ve azgın cinler zincirlere vurulurlar.**"[386] Yani sağlamca bağlanırlar.

---

384 **Çok zayıf.** Beyhaki (2/119) Durru'l-Mensur (10/116) İbn Kesir Siyer (1/418) isnadı zayıflar zinciridir. El-Huseyn b. El-Hasen b. Atiyye b. Sad el-Avfî, babası ve dedesi zayıftırlar.

385 **Çok zayıf**. Suyuti Hasais (1/182) Durru'l-Mensur (10/116) İbn Kesir Siyer (1/417) es-Salihi Siyretu'd-Dımeşkiye (2/197) isnadında Vakıdi ve Usame b. Zeyd b. Eslem zayıftırlar. Vakıdi yalan ile itham edilmiştir.

386 **Sahih**. Ahmed (2/281, 2/357, 378, 401) Abd b. Humeyd (1439) Tirmizi (682) İbn Mace (1642) Nesai (1/298) Darimi (1782) İbn Huzeyme (3/188) Beyhaki (4/303) Hakim (1/582) İbn Hibban (8/221) Ebu Nuaym Hilye (8/306) Beyhaki Şuab (3/301) Elbani Sahihu'l-Cami (470) Sahiha (1307)
- bkz.: Buhari (1/474) Muslim (3/121)
- Utbe b. Ferkad radıyallahu anh'den: Nesai Kübra (2/67) Taberani (17/132) Haris (320) İbn Ebi Şeybe (3/1)

Abdullah b. Ahmed b. Hanbel dedi ki: "Babama bu hadis hakkında sordum ve ramazan ayında vesveselenen ve saraya tutulan kimseler oluyor" dedim. Dedi ki:

"Hadis böylece gelmiştir."

Cinlerin Haberleri

Taberani el-Evsat'ta, Ebu Nuaym ve Beyhaki, Cabir b. Abdillah radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

أول خبر جاء إلى المدينة عن رسول الله صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم : أن امرأة من أهل المدينة كان لها تابع فجاء في صورة طائر حتى وقع على حائط دارهم فقالت المرأة انزل تحدثنا ونحدثك وتخبرنا ونخبرك ، فقال : إنه قد بعث بمكة نبي منع منا القرار وحرم علينا الزنا

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hakkında Medine'ye gelen ilk haber, cinlerden bir arkadaşı olan Medine'li bir kadından gelmiştir. Cin ona kuş suretinde gelir ve avlusuna dirhemler bırakırdı. Kadın ona:

"Aşağı in de haberlerini bildir" deyince dedi ki:

"Mekke'de bir peygamber gönderildi. Biz yerimizden engellendik ve zina haram kılındı"[387]

Cinlerin Şiirleri

Beyhaki, Berâ radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

يا سواد حدثنا ببدء إسلامك كيف كان ؟ قال سواد : فإني كنت نازلا بالهند ، وكان لي رئي من الجن . قال : فبينا أنا ذات ليلة نائم ، إذ

387 **Hasen mevkuf**. Beyhaki Delail (2/134) Ebu Nuaym Delail (1/68) İbn Sad (1/189) Hatib Tarihu Bağdat (10/451, 11/134) Hatib Esmau'l-Mubheme (s.60) İbn Beşkuval Gavamidu'l-Esma (2/677) Busayri İthaf (6334) Elbani Sahihu Siyratu'n-Nebeviye (s.83)

جاءني في منامي ذلك قال : قم فافهم واعقل إن كنت تعقل ، قد بعث رسول من لؤي بن غالب ، ثم أنشأ يقول : عجبت للجن وأنجاسها وشدها العيس بأحلاسها تهوي إلى مكة تبغي الهدى ما مؤمنوها مثل أرجاسها فانهض إلى الصفوة من هاشم ، واسم بعينيك إلى راسها ثم أنبهني وأفزعني ، وقال : يا سواد بن قارب ، إن الله عز وجل بعث نبيا فانهض إليه تهتد وترشد . فلما كان في الليلة الثانية أتاني ، فأنبهني ، ثم أنشأ يقول كذلك : عجبت للجن وتطلابها وشدها العيس بأقتابها تهوي إلى مكة تبغي الهدى ليس قداماها كأذنابها فانهض إلى الصفوة من هاشم واسم بعينيك إلى نابها ، فلما كان في الليلة الثالثة أتاني فأنبهني ، ثم قال كذلك : عجبت للجن وتخبارها وشدها العيس بأكوارها تهوي إلى مكة تبغي الهدى ليس ذوو الشر كأخيارها فانهض إلى الصفوة من هاشم ما مؤمنو الجن ككفارها قال : فلما سمعته يكرر ليلة بعد ليلة ، وقع في قلبي حب الإسلام من أمر النبي صلى الله عليه وسلم ما شاء الله قال : فانطلقت إلى رحلي فشددته على راحلتي ، فما حللت نسعة ، ولا عقدت أخرى حتى أتيت النبي صلى الله عليه وسلم ، فإذا هو بالمدينة ، والناس عليه كعرف الفرس ، فلما رآني النبي صلى الله عليه وسلم قال : » مرحبا بك يا سواد بن قارب قد علمنا ما جاء بك « قال : قلت : يا رسول الله قد قلت شعرا فاسمعه مني قال سواد فقلت : أتاني رئي بعد ليل وهجعة ولم يك فيما قد بلوت بكاذب ثلاث ليال قوله كل ليلة أتاك رسول من لؤي بن غالب فشمرت عن ساقي الإزار ووسطت بي الذعلب الوجناء عند السباسب فأشهد أن الله لا شيء

غيره وأنك مأمون على كل غايب وأنك أدنى المرسلين شفاعة إلى الله يابن الأكرمين الأطايب فمرنا بما يأتيك يا خير من مشى وإن كان فيما جاء شيب الذوايب وكن لي شفيعا يوم لا ذو شفاعة سواك بمغن عن سواد بن قارب قال : فضحك رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى بدت نواجذه ، وقال لي : » أفلحت يا سواد « . فقال له عمر : هل يأتيك رئيك الآن ؟ فقال : منذ قرأت القرآن لم يأتني ، ونعم العوض كتاب الله عز وجل من الجن

"Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh, Sevad b. Karib'e:

"İslam'a girişini bize anlatsana" deyince Sevad:

"Ben Hind'de konaklamıştım. O vakit benim cinlerden bir perim var idi. Bir gece ben uyurken bu peri rüyamda bana geldi ve

"Kalk da iyi anla ve iyi akıl et eğer akıl edebilirsen. Lüey b. Galib oğullarından bir peygamber gönderildi" deyip sonrada şu şiiri okudu:

Cinlerin ve onların necis olanlarına ve beyaz develere çul bağlamalarına hayret ettim.

Hızla Mekke'ye doğru hidayet aramaya gidiyor. Cinlerin inananları murdarları gibi değildir.

Hadi Haşimoğullarının hayırlısının yanına git ve gözlerini onun başına dik.

Sonra beni uyandırıp kaldırdı ve:

"Yâ Sevâd! Allah Azze ve Celle şüphesiz bir peygamber gönderdi. Hadi durma ona gidip hidayet ve rüşde ulaş" dedi İkinci gece olunca yine gelip beni uyandırdı ve şöyle söyledi:

Cinlere, tekrar tekrar isteklerine, beyaz develere havut vuruluşuna şaştım.

Mekke'ye doğru hidayet aramaya koşuyor. Onun kanat tüyleri kuyruklarındaki gibi değildir.

Hadi kalkta Haşimoğullannın en hayırlısının yanına var ve gözlerini onların seyyidine dik.

Üçüncü günü yine cin gelip beni uyandırdı ve şu şiiri söyledi:

Cinlere ve haberlerine, beyaz develere havut vurmalarına şaştım.

Mekke'ye hidayet aramaya koşar. Onların şerlisi hayırlısı gibi değildir.

Hadi Haşimoğullarmın hayırlısıyla beraber ol. Cinlerin mü'minleri kafirleri gibi değildir.

Ömer radıyallahu anh de ona

"Hâla bu peri sana geliyormu?" dedi. Sevad:

"Kuran'ı okuduğum günden sonra bir daha gelmedi. Allah Teâlâ'nın kitabı, cinin yerine ne güzel bir bedeldir."[388]

İbn Ebi'd-Dunya, Taberani, Ebu Nuaym ve el-Hevatif'ta el-Haraitî, Abbas b. Mirdas radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

أَنَّهُ كَانَ فِي لِقَاحٍ لَهُ نِصْفَ النَّهَارِ إِذْ طَلَعَتْ عَلَيْهِ نَعَامَةٌ بَيْضَاءُ عَلَيْهَا رَاكِبٌ عَلَيْهِ ثِيَابٌ بِيضٌ فَقَالَ لي يَا عَبَّاسُ بْنُ مِرْدَاسَ أَلَمْ تَرَ أَنَّ السَّمَاءَ خفت أَجْرَاسَهَا ؟ وأن الجن جزعت أنفاسها وأن الْخَيْلَ وَضَعَتْ أَجْرَاسَهَا ؟ وَأَنَّ الَّدِينَ نَزَلَ بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى يَوْمَ الاثْنَيْنِ ليلة الثلاثاء صَاحِبِ النَّاقَةِ الْقَصْوَاءِ ؟ قَالَ : فَخَرَجْتُ مرعوبا قد راعني ما رأيت وسمعت حتى أتيت وثنا لنا يقال له الضِّمَادُ فَكُنَّا نَعْبُدُهُ وَنُكَلِّمُ مِنْ

388 **Münker.** Beyhaki Delail (2/126) Hâkim Müstedrek (2/608) Taberânî Kebîr (7/109) Ebû Nuaym Delâil (1/31) Uyunu'l Eser (1/72) Zehebi rivayetin münker olduğunu söylemiştir. Zehebi Tarihu'l-İslam (1/206)

جَوْفِهِ فكنست ما حوله ثم تمسحت به فَإِذَا بِصَائِحٍ يَصِيحُ مِنْ جَوْفِهِ :

قُلْ لِلْقَبَائِلِ مِنْ سُلَيْمٍ كُلِّهَا هَلَكَ الضِّمَادُ وَفَازَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ

هَلَكَ الضِّمَارُ وَكَانَ يُعْبَدُ مُدَّةً قَبْلَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدِ

إِنَّ الَّذِي جاء بالنبوة وَالْهُدَى بَعْدَ ابْنِ مَرْيَمَ مِنْ قُرَيْشٍ مُهْتَدِي

"O, gündüz bir ağacını aşılamakta iken üzerinde beyaz elbiseli bir süvari bulunan beyaz renkli bir deve kuşu kendisine görünmüş ve şöyle demiş:

"Ey Abbas b. Mirdas! Görmedin mi ki sema, bekçilerle muhafaza altına alınıp cinlerin haber çalmalarına mani olundu. Savaş da başlamak üzeredir. Atlar da yüklerini indirdiler. İyilik ve takva sahibi zat, pazartesiyi salıya bağlayan gece dünyaya geldi. O, Kusva adlı devenin sahibidir."

Abbas b. Mirdas dedi ki: Bu sözü duyduktan sonra korku içinde geri döndüm. Görüp işittiklerim, beni korkutmuştu. Nihayet putumuzun yanına geldim. Dımar adını verdiğimiz bu putumuza ibadet ederdik. Kendisiyle konuşurduk. Çevresini temizledim. Kendisini öptüm. İçinden bir ses duydum. Sesin sahibi şöyle diyordu:

"Süleym kabilelerinin tamamına deki,
Dımar Öldü, Harem ehli kurtuluşa erip galib oldu.
Nebi Muhammed'e salattan önce.
Kendisine ibadet edilen Dımar putu hepten yok oldu.
O ki, Kureyş'lidir, Meryem oğlundan sonra,
Peygamberlik ve hidayet kendisine kaldı,
O, doğru yolu gösterendir."[389]

389 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dünya el-Hevatıf (95) Heraiti Hevatıfu'l-Can (s.10) İbn Asakir (26/410) Dineveri Mucalese (2044) Ebu Nuaym Delail (1/34) İbn Kesir el-

İbn Ebi'd-Dünya, Abdurrahman b. Avf radıyallahu anh'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

لما ولد رسول الله صلى الله عليه و سلم هتف الجن على أبي قبيس وعلى الجبل الذي بالحجون الذي بأصله المقبرة وكانت تئد فيه قريش بناتها فقال الذي عليه ... فأقسم لا أنثى من الناس أنجبت ... ولا ولدت أنثى من الناس واحدة ... كما ولدت زهرية ذات مفخر ... مجنبة لوم القبائل ماجدة ... فقد ولدت خير القبائل أحمدا ... فأكرم بمولود واكرم بوالدة ... وقال الذي على أبي قبيس ... يا ساكني البطحاء لا تغلطوا ... وميزوا الأمر بفعل مضى ... إن بني زهرة من سركم ... في غابر الدهر وعند البدى ... واحدة منكم فهاتوا لنا ... فيمن مضى في الناس أو من بقى ... واحدة من غيركم مثلها ... جنينها مثل النبي التقى ...

"Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) doğduğu zaman, Ebu Kubeys dağından ve mezarlığın başındaki Hacun mevkiinden gelen bir ses duyuldu. Hacun dağından seslenen şöyle diyordu:

Yemin ederim ki, insanlardan hiç bir kadın böyle şerefli olmamış,

İnsanlardan hiç bir dişi böyle bir çocuk doğurmamıştır.

İftihar sahibi Zühreli kadının doğurduğu gibi...

Kabilelerin kınamasından uzak, şerefli...

Mahlukatın en hayırlısı Ahmed'i doğurdu o.

Çocuk da, babası da ne şereflidir'

Ebu Kubeys dağından seslenen ise şöyle diyordu:

Bidaye (1/341) isnadında Abdullah b. Abdulaziz el-Leysi hakkında ihtilaf edilen bir ravidir.

Ey Bathâ'da -Mekke'de- oturanlar!
İşi birbirine karıştırmayın, akılla ayırdedin.
Zühre oğulları sizin sırrınızdan sayılır.
Geçmişte ve şimdi görünen de...
Geçip gitmiş veya kalmış insanlar içinde
Onun benzerini haydi bize gösterin bakalım!
Yavrusu muttaki peygamber gibi olan birini getirin de görelim![390]

Beyhaki, Hişam b. Muhammed el-Kelbi – Tay' şeyhlerinden biri yoluyla rivayet ediyor:

ان مازنا الطائي كان بأرض عمان وكان يسدن الاصنام لأهله وكان له صنم يقال له ناجز قال مازن فعترت ذات يوم عتيرة وهي الذبيحة فسمعت صوتا من الصنم يقول:

يا مازن أقبل إلي أقبل . تسمع ما لا يجهل .

هذا نبي مرسل ، جاء بحق منزل .

فآمن به كي تعدل عن حر ناب تشعل .

وقودها بالجندل .

قال مازن : فقلت : إن هذا والله لعجب ، ثم عترت بعد أيام عتيرة أخرى فسمعت صوتا أبين من الأول وهو يقول :

يا مازن اسمع تسر . ظهر خير وبطن شر .

بعث نبي من مضر بدين الله الكبر .

فدع نحيتا من حجر . تسلم من حر سقر .

390 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (76) isnadında Abdulaziz b. İmran metruk bir ravidir.

"Umman'da Mazin et-Tâî adında bir adam vardı. Mazin ailesine ait bir putun hizmetkârlığım yapıyordu. Onun "Naciz" denilen bir putu vardı. Mazin şöyle demişti:

"Bir gün putumuzun yanında bir kurban kesmiştik. Kurbanın karnından bir ses duydum. Sesin sahibi şöyle diyordu:

"Ey Mazin! Bana bak bana!

Aslında bildiğin şeyleri benden dinle.

Bu, gönderilen bir peygamberdir.

Hak ile gelmiştir. Ona, vahiy inmiştir.

Ona iman et ki doğru yola giresin.

Yanmakta olan alevli

Cehennem ateşinden kurtulasın.

O ateş ki, yakıtı büyük taş parçalarıdır."

Kendi kendime, "Bu çok hayret verici birşey" dedim. Aradan bir kaç gün geçtikten sonra bir kurban daha kestik. Bu defa puttan şöyle bir ses geldi:

"Ey Mazin, kulak ver, sevineceksin.

Hayır açığa çıktı. Şer gizlendi.

Mudar oğullarından bir peygamber zuhur etti.

O, Yüce Allah'ın dinine bağlıdır.

Taştan yontulma putları bırak ki,

Cehennem'in sıcaklığından kurtulasın!"[391]

İbn Şahin es-Sahabe adlı eserinde, Muafa (b. İmran) el-Celis adlı eserinde, Ebu Hayseme Abdurrahman b. Ebi Sebra'dan şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

"Bana Zubab b. el-Haris es-Sahabi şöyle anlattı:

391 **Zayıf.** Beyhaki Delail (2/130) es-Salihi Siyratu'd-Dımeşkiye (2/212) Nuveyrî Nihayetu'l-Ereb (16/118) Hişam b. Muhammed el-Kelbî metruk bir ravidir.

"İbn Vakşa'nın cinlerden bir perisi vardı. Olanları kendisine haber verirdi. Bir gün yine geldi ve bir şey haber verdi. Bana baktı ve şöyle dedi:

"Ey Zübab, Ey Zübab!

En acaib şeyi dinle!

Muhammed kitab ile gönderildi

Mekke'de davet ediyor da cevap verilmiyor"

"Bu nedir?" dedim. O da:

"Bilmiyorum, aynen böyle dedi" dedi.[392]

İbn İshak, Esma bt. Ebi Bekir radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

لَمّا خَرَجَ رَسُولُ اللهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ وَأَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أَتَانَا نَفَرٌ مِنْ قُرَيْشٍ ، فِيهِمْ أَبُو جَهْلِ بْنِ هِشَامٍ ، فَوَقَفُوا عَلَى بَابِ أَبِي بَكْرٍ فَخَرَجْتُ إلَيْهِمْ فَقَالُوا : أَيْنَ أَبُوكِ يَا بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ ؟ قَالَتْ قُلْت : لَا أَدْرِي وَاَللهِ أَيْنَ أَبِي ؟ قَالَتْ فَرَفَعَ أَبُو جَهْلٍ يَدَهُ وَكَانَ فَاحِشًا خَبِيثًا ، فَلَطَمَ خَدّي لَطْمَةً طُرِحَ مِنْهَا قُرْطِي . قَالَتْ ثُمّ انْصَرَفُوا . فَمَكَثْنَا ثَلَاثَ لَيَالٍ . وَمَا نَدْرِي أَيْنَ وَجْهُ رَسُولِ اللهِ صَلّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ حَتّى أَقْبَلَ رَجُلٌ مِنْ الْجِنّ مِنْ أَسْفَلِ مَكّةَ ، يَتَغَنّى بِأَبْيَاتٍ مِنْ شَعَرِ غِنَاءِ الْعَرَبِ ، وَإِنّ النّاسَ لَيَتْبَعُونَهُ يَسْمَعُونَ صَوْتَهُ وَمَا يَرَوْنَهُ حَتّى خَرَجَ مِنْ أَعْلَى مَكّةَ وَهُوَ يَقُولُ

جَزَى اللهُ رَبّ النّاسِ خَيْرَ جَزَائِهِ ... رَفِيقَيْنِ حَلّا خَيْمَتَيْ أُمّ مَعْبَدِ

هُمَا نَزَلَا بِالْبِرّ ثُمّ تَرَوّحَا ... فَأَفْلَحَ مَنْ أَمْسَى رَفِيقَ مُحَمّدِ

392 **Çok zayıf**. Beyhaki Delail (2/130) Usdu'l-Gabe (1/339) el-İsabe (2/402) isnadında Hişam b. Muhammed el-Kelbi ve babası metruktur.

لِيَهْنِ بَنِي كَعْبٍ مَكَانُ فَتَاتِهِمْ ... وَمَقْعَدُهَا لِلْمُؤْمِنِيْنِ بِمَرْصَدِ

قَالَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمَا : فَلَمّا سَمِعْنَا قَوْلَهُ عَرَفْنَا حَيْثُ وَجْهُ رَسُولِ اللّٰهِ صَلّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلّمَ وَأَنّ وَجْهَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem çıktığı zaman biz üç gece bekledik. Mekke'nin aşağı tarafından bir cin gelip arap şiirlerinin vezninde bir şiir ile haber verene kadar Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ne tarafa gittiğini bilmiyorduk. İnsanlar onu takip ettiler ve onu görmediklerinden sesini dinlediler. Mekke'nin aşağı tarafından çıkınca şu beyitleri söyledi:

İnsanların rabbi Allah hayırlı karşılık verdi
Ummu Ma'bed'in çadırlarında kalan iki arkadaşa
O ikisi çadırda konakladılar, sonra yola çıktılar
Muhammed'e arkadaşlık yapan kurtulmuştur
Sonra Müminler yerlerinde onları beklemiştir.

Esma radıyallahu anha dedi ki: "Bu sözleri işitince Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Medine'ye doğru gittiğini anladım."[393]

İbn Ebi'd-Dunya, el-Heraiti ve Beyhaki, Abdulmecid b. Ebi Abs – babası – dedesi yoluyla rivayet ediyor:

سمعت قريش صائحا يصيح على أبي قبيس ... فإن يسلم السعدان يصبح محمد ... بمكة لا يخشى خلاف مخالف ... فقال أبو سفيان وأشراف قريش من السعود سعد بن بكر وسعد بن زيد مناة وسعد بن قضاعة فلما كان في الليلة الثانية سمعوا صوته على أبي قبيس ...

393 **Zayıf.** İbn İshak (2/109) İbn Hişam (1/487) İbn Sad (1/110) Taberani (4/84) İbn Sem'un Emali (280) Muhtasaru Tarihi Dımeşk (1/197) isnadı kopuktur.

أبا سعد سعد الأوس كن أنت ناصرا ... ويا سعد سعد الخزرجين الغطارف ... أجيبا إلى داعي الهدى وتمنيا ... على الله في الفردوس منية عارف ... فإن ثواب الله لطالب الهدى ... جنان في الفردوس ذات رفارف ... قال فقالوا هذا سعد بن عبادة وسعد بن معاذ

"Kureyşliler, Ebu Kubeys üzerinden şöyle bir ses işittiler:

"Ey Sa'd! Evs'in Sa'd'ı, yardımcı sen ol,

Ey Sa'd! Gatarif Hazreclerinin Sa'd'ı

Hidayete çağırana icabet edin

Firdevs'te ariflerin arzusunu Allah karşılar

Allah'ın sevabı, hidayeti isteyenedir

Onlara içinde yaslanacakları Firdevs cennetleri var

Dediler ki: "Bu anlatılanlar Sa'd b. Ubade ile Sa'd b. Muaz'dır"[394]

İbn Abdilberr, Abdulmecid b. Ebi Abs'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

سمع بالمدينة في بعض الليل هاتف يقول ... خير كهلين في بني الخزرج الغربين ... سعد بن عبادة ... المجيبان إذ دعا أحمد الخير ... فنالتهما هناك السعادة ... ثم عاشا مهديين جميعا ... ثم لقاهما المليك الشهادة

"Medine'de bir gece şöyle bir ses duyuldu:

"Hazreclilerin en hayırlı orta yaşlıları

Gurri Beşir ve Sa'd b. Ubade

394 **Zayıf.** Tarihu't-Taberi (1/570) Hakim (3/283) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (75) Beyhaki Delail (2/299) Dineveri Mucalese (4/96) İbn Abdilberr et-Temhid (24/105) İbn Asakir (20/245) İbn Hibban Siyret (s.93)

Ahmed hayra çağırdığında icabet ettiler
İşte orada mutluluğa erdiler
Hep beraber hidayette yaşadılar
Sonra Allah tarafından şehadete ulaştılar[395]

Kasım b. Sabit, ed-Delail'de, Kureyş'in Bedir'e yöneldiği zaman Mekke'de Müslümanlarla savaştıkları gün kendisi görünmeyip sesi işitilen cinlerden birinin şöyle dediğini zikretmiştir:

أَزَارَ الْحَنِيفِيّونَ بَدْرًا وَقِيعَةً ... سَيَنْقَضّ مِنْهَا رُكْنُ كِسْرَى وَقَيْصَرَا
أَبَادَتْ رِجَالًا مِنْ لُؤَيّ وَأَبْرَزَتْ ... خَرَائِدَ يَضْرِبْنَ التّرَائِبَ حُسّرَا
فَيَا وَيْحَ مَنْ أَمْسَى عَدُوّ مُحَمّدٍ ... لَقَدْ جَارَ عَنْ قَصْدِ الْهُدَى وَتَحَيّرَا

"Hanefiler Bedirde öyle bir vaka meydana getirdiler ki
O Kisra ve Kayserin yıkılışının başlangıcı olacak
Luey'den adamlar perişan olacak,
Kadınları üzüntüden yakalarını yırtacak
Vay haline Muhammed'e düşmanlık yapanların!
Hidayet yolunu bırakıp dalalete sapanların!"
Fazla sürmeden haberleri geldi.[396]

395 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (76) isnadında Hişam b. Muhammed el-Kelbi metruktur.

396 **Zayıf.** Vakıdi Megazi (1/119) El-Kilaî, el-İktifa (2/31) Ravdu'l-Unf (3/113) İbn Seyyidi'n-Nas Uyunu'l-Eser (1/348) Maverdi A'lamu'n-Nubuvve (s.186) Vakıdi yalanla itham edilmiştir.

Cinlerin İnsanların Kadınlarına Saldırmaları

İbn Ebi'd-Dunya, Sa'd b. Ebi Vakkas radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

بينا أنا بفناء داري إذ جاءني رسول زوجتي فقالت : أجب فلانة فاستنكرت ذلك فدخلت فقلت : مه فقالت : إن هذه الحية وأشارت إليها كنت أراها بالبادية إذا خلوت ثم مكثت لا أراها حتى رأيتها الآن وهي هي أعرفها بعينها قال : فخطب سعد خطبة فحمد الله عز وجل وأثنى عليه ثم قال : أما بعد ، فإنك قد آذيتني وأقسم بالله عز وجل إن رأيتك بعد هذا لأقتلنك » فخرجت الحية فانسابت من باب البيت ثم من باب الدار وأرسل معها سعد إنسانا فقال : انظر أين تذهب ؟ فتبعها حتى جاء المسجد ثم جاءت منبر رسول الله صلى الله عليه وسلم فرقت فيه مصعدة إلى السماء حتى غابت

"Evimin avlusundayken yanıma eşimin elçisi gelerek onun:

"Filana bir şeyler yap, hiç hoşuma gitmeyen şeyler yapıyor" dediğini haber verdi.

"Olur, bakarım" deyip yanına vardığımda, eşim eliyle işaret ederek

"Şu yılan var ya, yalnız kaldığım zamanlarda bana görünüyor. Çölde yalnız kaldığım zaman onu görmüştüm. Uzun zamandır da görmüyordum. Onu tanıyorum. Bu, o gördüğüm yılanın ta kendisi" dedi. Orada Sad radıyallahu anh yılana konuşma yaptı. Allah'a hamdu sena etti ve dedi ki:

"İşte böyle, sen beni rahatsız ettin, o halde Allah'a yemin olsun ki, bundan sonra seni görürsem öldüreceğim." Yılan ilk önce evin kapısından, sonra da dış kapısından süzülerek çıktı. Sad radıyallahu anh peşinden nereye gittiğini öğrenmesi için

birini gönderdi. O kişi yılanı Mescid'e kadar takip etti. Yılan Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in minberine yöneldi, basamaklarına çıktı ve gökyüzünde kayboldu."[397]

İbn Ebi'd-Dunya, Mekaidu'ş-Şeytan'da, Hasen b. el-Huseyn'den rivayet ediyor:

دخلت على الربيع بنت معوذ بن عفراء أسألها عن بعض الشيء فقالت : بينما أنا في مجلسي إذ انشق سقف بيتي فهبط علي منه أسود مثل الجمل أو مثل الحمار لم أر مثل سواده وخلقه وفظاعته قالت : فدنا مني يريدني وتبعته صحيفة صغيرة ففتحتها فقرأتها فإذا فيها : من رب عكب إلى عكب أما بعد فلا سبيل لك إلى المرأة الصالحة بنت الصالحين قال : فرجع من حيث جاء وأنا أنظر إليه قال حسن بن حسن : فأرتني الكتاب وكان عندهم

"Rubeyyi' bt. Muavviz b. Afra'nın yanına bazı şeyleri sormak için girdiğimde bana şöyle anlattı:

"Oturma odamda otururken, evimin çatısı yarıldı ve oradan deveye veya eşeğe benzeyen kara bir şey indi. Öyle ki daha önce bu kadar kara, böyle korkunç bir surette bir şey görmemiştim. Bana sahip olmak için yanıma yaklaştı. Ardından da çatıdan ufak bir kağıt parçası düştü. Açıp okudum, içinde şöyle yazıyordu:

"Ake'b'in efendisinden, Ake'b'e! Salihlerin kızı olan bu Saliha kadına dokunmana musaade yoktur." Bunu okuduğumda geldiği yere geri gitti. Ben de onu seyrediyordum." Hasen b. el-Huseyn dedi ki:

397 **Hasen mevkuf.** İbn Abdilberr et-Temhid (16/264) el-İstizkar (8/526) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (132) bkz.: Beyhaki (8/186)

"O yazı (kâğıt) hala yanındaydı ve onu bana gösterdi."[398]

İbn Ebi'd-Dunya ve Delail'de Beyhaki, Yahya b. Said'den rivayet ediyorlar:

لما حضرت عمرة بنت عبد الرحمن الوفاة اجتمع عندها أناس من التابعين فيهم عروة بن الزبير والقاسم بن محمد وأبو سلمة بن عبد الرحمن فبينا هم عندها وقد أغمى عليها إذ سمعوا نقيضا من السقف إذ ثعبان أسود قد سقط كأنه جذع عظيم فأقبل يهوي نحوها إذ سقط رق أبيض مكتوب فيه : بسم الله الرحمن الرحيم من رب عكب إلى عكب ليس لك على بنات الصالحين سبيل فلما نظر إلى الكتاب سما حتى خرج من حيث نزل

"Amra bt. Abdirrahman'ın ölüm anı yaklaştığında tabiinden bir grup onun yanında toplandı. İçlerinde Urve b. ez-Zubeyr, Kasım b. Muhammed, Ebu Seleme b. Abdirrahman da vardı. Onun yanında bulunurlarken Amra kendinden geçti. o esnada çatıdan bir çökme sesi duydular ki, yiğit bir delikanlıya benzer kara bir yılan oradan aşağıya düştü. Ardından da beyaz bir deri parçası düştü. Üzerinde şöyle yazıyordu:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Ake'b'in efendisinden Ake'b'e. Salih olanların kızlarına dokunmana musaade yoktur." Yılan yazıya bakınca yükseldi ve indiği yerden geri gitti."[399]

İbn Ebi'd-Dunya ve Beyhaki, Enes radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

398 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (s.26 no:6) Beyhaki (8/183) isnadında bilinmeyen kimseler vardır.

399 **Hasen maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (s.27 no:7) Beyhaki Delail (8/185) Suyuti Hasais (2/426)

كانت ابنة عوف بن عفراء مستلقية على فراشها فما شعرت إلا بزنجي قد وثب على صدرها ووضع يده في حلقها فإذا صحيفة صفراء تهوي بين السماء والأرض حتى وقعت على صدري فأخذها فقرأها فإذا فيها : من رب لكين إلى لكين : اجتنب ابنة العبد الصالح فإنه لاسبيل لك عليها فقام وأرسل بيده من حلقي وضرب بيده على ركبيت فستورمت حتى صارت مثل رأس الشاة قالت : فأتيت عائشة رضي الله عنها فذكرت ذلك لها فقالت : يا ابنة أخي إذا خفت فاجمعي عليك ثيابك فإنه لن يضرك إن شاء الله قال : فحفظها الله بأبيها فإنه كان قتل يوم بدر شهيدا

"Avf b. Afra'nın kızı yatağında uzandığı sırada birden bire göğsüne sıçrayıp ellerini boğazına koyan bir zenciyle karşılaştı. Avf b. Afra'nın kızı şöyle anlattı:

"O esnada sarı bir kâğıt gök ile yer arasında sallana sallana göğsüme düştü. Zenci onu alıp okudu. Şöyle yazıyordu:

"Lakin'in efendisinden Lakin'e: Salih bir kul olanın kızından uzak dur. Ona dokunmana musaade yoktur." Bunun üzerine ellerini boğazımdan çekti ve elleriyle dizime öyle vurdu ki, dizim koyun başı gibi şişti. Aişe radıyallahu anha'ya gidip olayı anlattığımda bana dedi ki:

"Ey kardeşimin kızı! Korktuğun zaman elbiselerini üzerine topla. İnşallah sana bir zarar veremez." Enes radıyallahu anh dedi ki:

"Allah, Bedir savaşında şehid olan babası için onu korumuş olmalı."[400]

400 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (8) Beyhaki Delail (8/184) isnadında Muhammed b. Kudame el-Cevheri zayıftır. Ravilerinden İkrime b. Ammar da saduk olup çok yanılır.

Cinlerin İnsanlardan İlim Almaları ve İnsanlara Fetva Vermeleri

Ebu Abdirrahman el-Herevi b. Şukr, Yahya b. Sabit'ten şöyle dediğini rivayet etmiştir:

كنت مع حفص الطائفي بمنى فإذا شيخ أبيض الرأس واللحية يفتى الناس فقال لي حفص يا أبا ايوب أترى هذا الشيخ الذي يفتى الناس هو عفريت قال فدنا منه حفص وأنا معه فلما نظرت إلى حفص وضع يده على نعليه ثم اشتد وتبعه القوم وجعل يقول يا أيها الناس إنه عفريت

"Ben Mina'da Hafs et-Taî ile birlikteydim. Saçı sakalı ağarmış bir ihtiyarın insanlara fetva verdiğini gördüm. Hafs bana dedi ki:

"Ey Ebu Eyyub! Bu ihtiyar ifritin ta kendisidir."

Hafs ona yaklaştı. Ben de beraberinde onu takip ettim. Hemen ayakkabılarına sarılıp insanlara:

"Ey insanlar! İşte bu ifrittir! Hücum edin!" diye bağırdı.[401]

Cinlerin İnsanlara Vaaz Vermeleri

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu Halife el-Abdî'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

« مات ابن لي صغير فوجدت عليه وجدا شديدا فارتفع عني النوم فوالله إني ذات ليلة في بيتي على سريري وليس في البيت أحد وإني مفكر في ابني إذ نادى مناد من ناحية البيت : السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ، يا أبا خليفة قلت : وعليك السلام ورحمة الله قال :

401 **Zayıf**. Şibli Akamu'l-Mercan (s.99) isnadında bilinmeyen kimseler vardır.

ورعبت رعبا شديدا قال : فتعوذ ثم قرأ آيات من آخر سورة آل عمران حتى انتهى إلى هذه الآية (وما عند الله خير للأبرار ثم قال : يا أبا خليفة قلت : لبيك قال : ماذا تريد ؟ تريد أن تخص بالحياة في ولدك دون الناس ؟ أنت أكرم على الله أم محمد صلى الله عليه وسلم ؟ قد مات ابنه إبراهيم فقال : » تدمع العين ويحزن القلب ولا نقول ما يسخط الرب « أم تريد أن يرفع الموت عن ولدك ؟ وقد كتبه الله على جميع الخلق ، أم ماذا تريد ؟ تريد أن تسخط على الله في تدبير خلقه ؟ والله لولا الموت ما وسعتهم الأرض ولولا الأسى ما انتفع المخلوقون بعيش ثم قال : ألك حاجة ؟ قلت : من أنت يرحمك الله ؟ قال : امرؤ من جيرانك من الجن »

"Küçük bir oğlum öldü. O kadar çok üzüldüm ki, uyku uyuyamaz oldum. Bir gece evde kimse yokken yatağımda oğlumu düşünüyordum. Evin bir köşesinden şöyle bir ses duydum:

"Allah'ın selamı ve rahmeti üzerine olsun ey Ebu Halife!" bunun üzerine:

"Allah'ın selamı ve rahmeti sizin de üzerinize olsun" diye karşılık verdim. Sonra euzü çekerek Al-i İmran suresinin son ayetlerini okumaya başladı. Nihayet: "**İyi kişiler için Allah katındaki (nimetler) daha hayırlıdır**" (Al-i İmran 198) ayetine geldi ve dedi ki:

"Ey Ebu Halife!" ben:

"Buyur" dedim. Şöyle devam etti:

"Ne istiyorsun? Diğer insanlardan farklı olarak oğluna hayatı mı istiyorsun? Allah'ın katında sen mi daha değerlisin yoksa Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem mi? Oğlu İbrahim öldüğünde şöyle demişti:

"Göz ağlar, gönül hüzünlenir, ama Rabbi kızdıracak bir şey söylemeyiz" Yoksa bütün insanlığa yazılan ölümün oğlundan kaldırılmasını mı istiyorsun? Ne istiyorsun? Allah'ın mahlûkatını yönetmesine mi kızıyorsun? Vallahi ölüm olmasaydı mahlûkat hayattan faydalanamazdı. Bir istediğin var mı?" dedim ki:

"Yüce Allah sana merhamet etsin, kimsin sen?"

"Cinlerden komşunum" dedi.[402]

Cinlerin Hikmetle Konuşmaları

İbn Ebi'd-Dünya, İshak b. Abdillah b. Ebi Ferve'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

إن نفرا من الجن تكونوا في صورة الإنس فأتوا رجلا فقالوا أي شيء أحب إليك أن يكون لك قال الإبل قالوا أحببت الشقاء والعناء وطول البلاء يلحقك بالغربة ويبعدك من الأحبة فارتحلوا من عنده فنزلوا بآخر فقالوا أي شيء أحب إليك أن يكون لك قال العبيد قالوا عز مستفاد وغيظ كالأوتاد ومال وبعاد فارتحلوا من عنده فنزلوا على آخر فقالوا أي شيء أحب إليك أن يكون لك قال احب الغنم قالوا أكلة آكل ورفلة سائل لا تحملك في الحرب ولا تلحقك في النهب ولا تنجيك من الكرب فارتحلوا من عنده فنزلوا على آخر فقالوا أي شيء أحب إليك أن يكون لك قال أحب الاصل قالوا ثلاثمائة وستون نخلة غناء الدهر ومال الضح قال فارتحلوا من عنده فنزلوا على آخر فقالوا أي شيء أحب إليك أن يكون لك قال أحب

402 **Zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (39) Muhammed el-Menbeci el-Hanbeli Teselliyetu Ehli'l-Mesaib (s.107) isnadında metruk ravi Davud b. Muhabber vardır.

الحرث قالوا نصف العيش حين تحرث تجد وحين لا تحرث لا تجد قال فارتحلوا من عنده فنزلوا على آخر فقالوا أي شيء أحب إليك أن يكون لك قال كما أنتم حتى اضيفكم فجاءهم بخبز فقالوا قمح يصلح ثم جاءهم بلحم فقالوا روح تأكل روحا ما قل منه خير مما كثر قال فجاءهم بتمر ولبن فقالوا ثمر النخلات ولبن البكرات كلوا باسم الله قال فأكلوا قالوا أخبرنا ما أحد شيء وما أحسن شيء وما أطيب شيء رائحة قال أما أحد شيء فضرس جائع يقذف في معاء ضائع وأما أحسن شيء فغادية في إثر سارية في أرض رابية وأما أطيب شيء رائحة فريح زهر في أثر مطر قالوا فأخبرنا أي شيء أحب إليك أن يكون ك قال أحب الموت قالوا لقد تمنيت شيئا ما تمناه أحد قبلك قال ولم فإن كنت محسنا ضمن لي إحساني وإن كنت مسيئا كفاني إساءتي وإن كنت غنيا فقبل فقرى وإن كنت فقيرا ضمن لي فقري قالوا أوصنا وزودنا فأخرج إليهم قربة من لبن وقال هذا زادكم قالوا أوصنا قال قولوا لا إله إلا الله يكفيكم ما بين أيديكم وما خلفكم فخرجوا من عنده وهم يحزمونه على الجن والإنس قال محمد بن أبي معشر حدثني ابو النصر هاشم بن القاسم قال بلغني أن الرجل الذي عليه نزلوا بآخرة عويمر ابو الدرداء

“Cinlerden bir grup insan suretine girerek bir adama geldiler ve dediler ki:

“Neyinin olmasını istersin?”

“Deve” dedi. Dediler ki:

"Sana daima üzüntü getirecek seni dostlarından edecek bir şey istedin" dediler ve oradan ayrıldılar. Başka bir adama gelip ona:

"En çok neyi istersin?" Diye sordular. Adam

"Çok kölelerim olsun isterim" dedi.

"Çok şerefli bir istek. Lakin onun da derdi bitmez, öfkeden kurtulamazsın" deyip oradan ayrıldılar. Başka bir adamın yanına gelerek yine dediler ki:

"En çok neyi istersin?" Adam

"Koyun" diye cevap verince şöyle dediler:

"Herkesin zevkle kesip yiyeceği bir şey bu. Sana harpte yaramaz. Bu seni üzüntü ve kederlerden kurtaramaz." Sonra oradan ayrılıp başka bir adamın yanına geldiler. Ona sordular:

"En çok neyi istersin?" Adam

"Üçyüz altmış ağaçlık bir bahçe" dedi.

"Bir ömür boyu yetecek mal!" dediler ve oradan başka birinin yanına gitmek üzere ayrıldılar. Başka birine gelip sordular:

"En çok neyi istersin?" Adam

"Rençberlik" dedi.

"İyi bir iş ama yarım maaş. Çünkü eklersen bulursun, ekemezsen aç kalırsın" dediler ve başka birinin yanına geldiler. Ona da aynı soruyu sorunca değişik bir cevap aldılar.

"Siz neyi isterseniz ben de onu!" Dedi ve onlara ziyafet çekmek için ekmek getirdi. Ekmeği görünce,

"Elverişli buğday mahsulü dediler" Onlara et getirdi. Bu defa da

"Ruhun yediği bir ruhtur bu. Bunun azı çoğundan iyidir" dediler. Onlara hurma ve süt getirdi.

"Hurma ağaçlarının meyvesi ve kızların sütü!" Dediler. Adam

"Buyrun Allah'ın ismi ile yeyin" dedi. Yediler ve şöyle dediler:

"Bize en keskin, en güzel, koku bakımından en latif şey nedir lütfen haber ver" dediler.

"En keskin şey: aç kimsenin azı dişi, en güzel şey: yüksek bir yerde yürüyen ordunun arkasından gitmek, koku bakımından en güzel olan şey: yağmuru müteakip kokan çiçek kokusu" diye cevap verdi.

"Pekâlâ, en çok neyi istersin?"

"Ölümü" diye cevap verdi.

"Öyle bir şey diledin ki senden önce bunu kimse istemedi" dediler. Adam

"Bunda şaşılacak ne var? Eğer iyi bir insansam mesele yok. Eğer kötü bir kimse isem daha fazla kötü olmaya vakit kalmamış olur. Eğer zengin isem mesele yok. Fakir isem zaten o benim kaderim olmuştur" dedi.

"Pekala bize biraz tavsiyede bulun ve biraz da azık ver" dediler. Bunun üzerine onlara bir kırba dolusu süt verdi.

"Tavsiyeme gelince: La ilahe illallah deyiniz. Bu size yeter ne önden ne de arkadan bir saldırıya uğramazsınız" dedi. İnsanlara ve cinlere aynı telkini yapmak üzere oradan çıkıp gittiler.

Muhammed bin Ebi Ma'şer diyor ki: "Ebu'n-Nasr Haşim İbn'ül Kasım'ın bana anlattığına göre en son gittikleri adam Uveymir Eb'ud Derda idi."[403]

403 **Çok zayıf.** İbn Asakir (47/164) İshak b. Abdillah b. Ebi Ferve metruktur. Ebu Maşer zayıftır.

Cinlerin İnsanlara Tıb Öğretmesi

Zeyd b. Vehb dedi ki:

غزونا فنزلنا في جزيرة وأوقدوا نارا وإذا حجرة كبيرة فقال رجل من القوم إني أرى حجرة كبيرة فلعلكم تؤذنون من فيها فحولوا نيرانهم فأتى من الليل فقيل له إنك دفعت عن دارنا وسنعلمك طبا نصيب به خيرا إذا ذكر لك المريض وجعه فما وقع في نفسك أنه دواء فهو دواء

"Bir gazvede bir adaya indik. Bir ateş yaktık. İçimizden biri: "Ben burada büyük bir oda görüyorum, içinde kim olduğunu yakında anlayacaksınız" dedi. Hemen ateşi söndürdüler. Birden içeriden bir ses duyduk:

"Siz ateşi söndürüp bizi korudunuz, biz de size tıp öğreteceğiz. Yanınıza bir hasta geldiği zaman aklınıza gelen ilacı söyleyin, o iyileşir."[404]

Cinlerin ve İnsanların Birbirlerinden Davacı Olmaları

Ebu Süleyman Muhammed b. Abdillah b. Ahmed b. er-Rebîa b. Zibr el-Hafız, Kitabu'l-Acaib'de, Ebu Meysera el-Harrani'den rivayet ediyor:

اختصمت الجن والإنس إلى محمد بن علاثة القاضي في بئر بالمدائن فقال ابو عبد الله فسألت أبا ميسرة ظهرت الجن له قال لا ولكنه سمع كلامهم فحكم للإنس أن يستقوا منها من طلوع الشمس إلى غروب الشمس وحكم للجن أن يستقوا من غروب الشمس إلى طلوع الفجر قال فكان إذا استقى منها أحد بعد غروب الشمس رجم بالحجارة

404 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Hevatif (133)

"Cinlerle insanlar arasında bir kuyu hakkında anlaşmazlık çıktı. Gelip kadı Muhammed b. Ulase huzurunda davalaştılar." Ebu Meysera'ya denildi ki:

"Cinler kendilerini gösterdiler mi?"

"Hayır, fakat sözlerini duydum."

Kadı meseleyi şu karara bağladı: "İnsanlar bahsedilen kuyudan güneşin doğuşundan batışına kadar faydalanacaklar, cinler de batışından doğuşuna kadar faydalanacaklar. Şayet güneş battkatan sonra insanlardan herhangi biri su çekmeye başlarsa taşa tutulacaklar."[405]

Cinlerin İnsanlardan Korkmaları

İbn Ebi'd-Dunya Mücahid'den rivayet ediyor:

بينا انا ذات ليلة أصلي إذ قام مثل الغلام بين يدي قال فشددت عليه لآخذه فقام فوثب فوقع خلف الحائط حتى سمعت وقعته فما عاد إلي بعد ذلك قال مجاهد إنهم يهابونكم كما تهابونهم

"Gece namazı kılarken önümde küçük çocuğu andıran bir şey gördüm. Hemen yakalamak istedim. Sıçradı. Duvarın arkasına düştüğünü duydum. Bana ondan sonra bir daha dönmedi. İşte gördüğünüz gibi tıpkı onlar da sizi, kendilerini korkuttuğunuz gibi korkutuyorlar."[406]

İbn Ebi'd-Dunya Mücahid'den rivayet ediyor:

الشيطان أشد فرقاً – أي خوفاً– من أحدكم منه، فإن تعرض لكم فلا تفرقوا منه فيركبكم، ولكن شدوا عليه فإنه يذهب

405 **Zayıf.** İbn Asakir (53/401) Zehebi Tarihu'l-İslam (3/256) isnadında Abdullah b. Ahmed b. Er-Rebia zayıftır.

406 **Zayıf**. İbn Asakir (57/38) Zehebi Siyeru A'lami'n-Nubela (4/453) Zehebi Tarihu'l-İslam (2/340) Husayn b. Abdirrahman es-Sulemi hafıza karışıklığına uğramıştır. Yesar (veya Beşşar) b. Musa eş-Şeybani el-Haffaf zayıftır.

"Şeytan sizden birinizden daha fazla korkar. Size görününce korkmayın ki sırtınıza binmesin. Ona karşı sıkı durusanız toz olup gider."[407]

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu Şira'a'dan rivayet ediyor:

رآني يحيى ابن الجزار وأنا أهاب أن أدخل زقاقا بالليل فقال لي إن الذي تهاب هو اشد منك فرقا

"Yahya el-Cezzar geceleyin sokaktan geçmekten korktuğumu görünce dedi ki:

"O senin korktuğun şey, senden daha çok korkar."[408]

İnsanların Cinlere Büyü Yapması ve Kendilerine İtaat Ettirmesi

Şakir, el-Garaib'de, Süfyan b. Abdillah'tan rivayet ediyor:

ان عمر بن عبد العزيز سأل موسى ابن نصير أمير المغرب وكان يبعث في الجيوش حتى بلغ أو سمع وجوب الشمس عن أعجب شيء رآه في البحر فقال أنتهيت إلى جزيرة من جزائر البحر فإذا نحن ببيت مبني وإذا نحن فيها بسبع عشرة جرة خضراء مختومة بخاتم سليمان عليه السلام فأمرت بأربع منها فأخرجت وأمرت بواحدة منها فنقبت فإذا شيطان يقول والذي أكرمك بالنبوة لا أعود بعدها أفسد في الارض ثم نظر فقال والله ما أرى بها سليمان وملكه فانساخ في الأرض فذهب فأمرت بالبواقي فردت إلى مكانها

"Ömer b. Abdilaziz, Mağrib emiri Musa b. Nusayr'dan sorunca şöyle cevap verdi:

407 **Hasen maktu**. Şibli Akamu'l-Mercan (s.107)

408 **Zayıf**. Akamu'l-Mercan (s.107) Ebu Şira'a meçhuldür.

"Askerle birlikte yürürken denizde acayip bir şey gördüm. Adalardan birine ulaşınca kendimi güzel yapılmış bir binada gördüm. O binada Süleyman aleyhisselam'ın mührü ile mühürlenmiş on yedi tane yeşil sürahi bulduk. Onlardan dört tane getirmelerini emrettim. Getirdiler. Bir tanesi açılınca bir şeytanın:

"Sana peygamberliği veren Allah'a yemin ederim ki yeryüzünü ifsad etmem" dediğini, etrafa iyice bakındıktan sonra:

"Vallahi Süleyman'ı ve mülkünü de görmüyorum" diyerek ortadan kaybolduğunu gördüm. Sonra onları yerine iade ettim."[409]

Diğer bir yoldan bunu şöyle nakleder:

وقال أيضا عن موسى بن نصير وكان يهوديا من أهل الكتاب فأسلم فأمر على المغرب فخرج غازيا في البحر حتى أتى بحر الظلمة واطلق المراكب على وجوهها تسير قال فسمع شيئا يقرع المراكب فإذا بحرار خضر مختمة فهاب أن يكسر الخاتم فأمر فأخذ قلة منها ثم رجع فنظرنا فإذا هي مختمة فقال لبعض اصحابه اقدحوها من اسفلها قال فلما أخذ المقداح القلة صاح صائح لا والله يا نبي الله لا أعود قال فقال موسى هذا من الشياطين الذين سجنهم سليمان بن داود ونفذ المقداح في القلة فإذا شخص على رجل المركب فلما نظر إليهم قال أنتم هم والله لولا نعمتكم على لفرقتكم

"(Musa b. Nusayr ehl-i kitap yahudisi idi. Müslüman olup Mağrib'e emir olarak tayin edilmişti.) Bir gün gazi olarak

409 **Zayıf.** İbn Asakir (61/222) Zehebi Tarihu'l-İslam (2/278) Akamu'l-Mercan (s.108) Cerir b. Abdulhamid güvenilir olup, ömrünün sonlarında hafızası karışmıştır. Endülüs fatihi kahraman bir komutan olan Musa b. Nusayr'ın cerh ve ta'dil olarak durumu meçhuldür.

denize açıldı. Epey açıldıktan sonra gemileri kendi haline bıraktı. Gemilere çarpan ani bir sesle irkildi. Bir de ne görsün: üstü mühürlü koca koca destiler! Mührün kırılmasından korktu. Altından açılmasını emredince:

"Hayır! Ey Allah'ın nebisi hayır! Bir daha yapmam" diye haykıran bir ses duydu ve dedi ki:

"İşte bunlar Süleyman aleyhisselam'ın hapsettiği cinlerdir." Onlara dönerek:

"Siz onlar mısınız?" diye sorunca:

"Evet. Eğer bize karşı üstünlüğünüz olmasaydı mutlaka sizi korkuturduk" dediler.[410]

Cinlerin İnsanlara Hayır ve Şer Olarak Karşılık Vermeleri

İbn Ebi'd-Dünya, el-Velid b. Hişam el-Kahzemi'den rivayet ediyor:

كان عبيد بن الأبرص وأصحاب له في سفر فمروا بحية وهي تتقلب في الرمضاء فهم بعضهم بقتلها فقال عبيد : هي إلى من يصب عليها نقطة من الماء أحوج قال : فنزل فصب عليها الماء قال : ثم إنهم مضوا فأصابهم ضلال شديد حتى ذهب عنهم الطريق قال : فبينا هم كذلك إذا هاتف يهتف بهم يقول : يا أيها الركب المضل مذهبه دونك هذا البكر منا فاركبه حتى إذا الليل تولى مغربه وسطع الفجر ولاح كوكبه فخل عنه رحله وسيبه قال : فسار به الليل حتى طلع الفجر مسيرة عشرة أيام بلياليهن فقال عبيد : يا أيها المرء قد أنجيت

410 **Zayıf**. Akamu'l-Mercan (s.109) Musa b. Nusayr'ın cerh ve ta'dil olarak durumu meçhuldür.

من غمر ومن فياف تضل الراكب الهادي هلا تخبرنا بالحق نعرفه
من الذي جاد بالنعماء في الوادي ؟ فقال : أنا الشجاع الذي أبصرته
رمضا في صحصح نازح يسري به صادي فجدت بالماء لما ضن
شاربه رويت منه ولم تبخل بإنجاد الخير يبقى وإن طال الزمان به
والشر أخبث ما أوعيت من زاد

"Ubeyd el-Abras ve arkadaşları bir yolculuktaydılar. Yanmış toprakta kıvranan bir yılana rastladılar. İçlerinden bazıları onu öldürmeye kalkıştıysa da Ubeyd:

"O üzerine bir damla su dökülmeye daha muhtaçtır" dedikten sonra yanına gelerek üzerine su döktü. Sonra yola devam ettiler. Fakat bir ara yolu şaşırarak tamamen kayboldular. Bu durumdayken onlara şöyle diyen bir ses duydular:

Ey yolunu şaşıran kafile!

Şu genç devenin peşinden gidin

Gece akşamına erdiğinde

Tan yeri ağarıp da güneş doğduğunda

Orada durup bunu da serbest bırakın

Gece yola çıkıp sabah oluncaya kadar, gecesiyle beraber on günlük yol katettiler. Ubeyd dedi ki:

Ey adam! Bizi bir tehlikeden

Doğru giden kafileyi şaşırtan çöllerden kurtardın

Bize söylemez misin de bilelim

Bu vadide bize iyilik eden kim

Ses cevapladı:

Ben kavrulmuş toprakta, uzakta kalmış

Sadadan başka kimsenin uğramadığı yerde gördüğün yılanım

Diğerleri cimri davranırken sen o sudan verdin
İyilik yapmada vimri olmadın.
İyilik zaman geçse de hep kalacaktır
Kötülük ise azık olarak topladığın en kötü şeydir.[411]

El-Asmai dedi ki: Bir adam Hadramut'tan çıktı. Onu sihirbaz cinlerden biri takip etti. Ondan korkunca bir kuyuya girdi. Adam onun üzerine bevletti. Cin kuyudan çıkarak hastalandırdı."

Geyikler Cinlerin Sürüsü müdür?

İbn Ebi'd-Dünya, Humeyd b. Hilal'den rivayet ediyor:

كنا نتحدث أن الظباء ماشية الجن فأقبل غلام ومعه قوس ونبل فاستتر بأرطاة وبين يديه قطيع من الظباء وهو يريد أن يرمي بعضه فهتف هاتف لا يرى : إن غلاما ثقف اليدين يسعى بكبد أو بلهذمين متخذ الأرطاة جنتين ليقتل التيس مع العنزين فلما سمعت الظباء ذلك تفرقت

"Geyiklerin cinlerin hayvanı olduğundan bahsediyorduk. O sırada elince bir yay ve ok bulunan bir genç göründü. Bir çalılığın arkasına gizlendi. Önünde bir geyik sürüsü vardı ve bir kaçını vurmak istiyordu. Görünmeyen birinden şöyle bir ses geldi:

Eli becerikli bir çocuk
İki ciğer veya iki sivri boynuz peşinde
Çalılığı siper edinmiş
Bir teke iki keçi avlama işinde

411 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (92) Ubeydullah b. Cerir el-Uteki meçhuldür.

Geyikler bunu duyunca dağıldılar.[412]

Yine Kitabu'l-Eşraf'ta Nu'man b. Sehl el-Harrani'den rivayet ediyor:

بعث عمر بن الخطاب رجلا إلى البادية فرأى ظبية مصرورة فطاردها حتى أخذها فإذا رجل من الجن يقول : يا صاحب الكنانة المكسوره خل سبيل الظبية المصروره فإنها لصبية مضروره غاب أبوهم غيبة مذكوره في كورة لا بوركت من كوره

"Ömer radıyallahu anh birini bedevilerin bulunduğu yere gönderdi. Yolda bir dişi geyik gördü. Onu kovalayıp yakaladı. Bunun üzerine cinlerden biri ona şöyle demeye başladı:

"Ey kırılmış sadakın sahibi!

Geyiği serbest bırak

O, zarara uğramış bir genç geyiktir

Babaları anlatılan gidişle kaybolmuş

Köylerden mübarek olmayan bir köyde kayboldu

O köy bereket yüzü görmesin.[413]

İbn Ebi'd-Dunya, Malik b. Nusayr ed-Dalani'den rivayet ediyor:

سمعت شيخا لنا يذكر قال : « خرج مالك بن خريم الدالاني في نفر من قومه في الجاهلية يريدون عكاظا فاصطادوا صيدا وأصابهم عطش شديد فانتهوا إلى موضع يقال له أجيرة ففصدوا الظبي وجعلوا يشربون من دمه من العطش فلما ذهب دمه ذبحوه وخرجوا في طلب

412 **Uydurma.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (79) isnadında Hişam b. Muhammed el-Kelbi ve Eyyub b. Havt metruktur.

413 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-İşraf (154) Hevatıf (78) Kays b. Rabah el-Ezdi meçhuldür.

الحطب وكمن مالك في خبائه فأثار بعضهم شجاعا فأقبل منسابا حتى دخل رحل مالك فلاذ به وأقبل الرجل في أثره فقال : يا مالك اقتل الشجاع عنك ، فاستيقظ مالك فنظر إليه فلاذ به فقال مالك للرجل : عزمت عليك إلا تركته ، فكف عنه وانساب الشجاع إلى مأمنه وأنشأ مالك يقول: وأوصاني الخريم بعز جاري وأمنعه وليس به امتناع وأدفع ضيمه وأذب عنه وأمنعه إذا امتنع المتاع فذلكم أبي عنه بنجو لشيء ما استجارني الشجاع ولا تنحو إلى دم مستجير تضمنه أجيرة فالتلاع فإن لما ترون غبي أمر له من دون أعينكم قناع فارتحلوا واشتد بهم العطش فإذا هاتف يهتف بهم : يا أيها القوم لا ماء أمامكم حتى تسوموا المطايا يومها التعبا ثم اعدلوا شامة فالماء عن كثب عين رواء وماء يذهب اللغبا حتى إذا ما أصبتم منه ريكم فاسقوا المطايا ومنه فاملئوا القربا فعدلوا شامة فإذا هم بعين خرارة في أصل جبل فشربوا وسقوا إبلهم وحملوا ريهم حتى أتوا عكاظا ثم أقبلوا حتى انتهوا إلى ذلك الموضع فلم يروا شيئا فإذا هاتف يقول : يا مال عني جزاك الله صالحة هذا وداع لكم مني وتسليم لا تزهدن في اصطناع العرف مع أحد إن الذي يحرم المعروف محروم من يفعل الخير لا يعدم مغبته ما عاش والكفر بعد الغدر مذموم أنا الشجاع الذي أنجيت من رهق شكرت ذلك إن الشكر مقسوم فطلبوا العين فلم يجدوها »

“Bizden bir ihtiyarın şöyle dediğini işittim: “Malik b. Hureym ed-Dalani, Cahiliye’de kavminden birkaç kişiyle birlikte Ukaz’a gitmek için yola çıktılar. Yolda bir geyik avladılar. Sonra şiddetli bir susuzluğa maruz kaldılar. Uceyre

denilen yere vardıklarında susuzluktan geyiğin kanını akıtıp içmeye başladılar. Kanı bitince de onu kestiler. Sonra odun toplamaya koyuldular. Malik çadırda kalıp orada uyudu. İçlerinden birkaçı karşılaştıkları bir yılanı kovaladı yılan süzülerek Malik'in çadırına kadar geldi ve ona sığındı. Arkadaşı yılanın peşinden gelerek dedi ki:

"Ey Malik! Yılan yanında, onu öldür!" Malik uyanıp ona bakınca, yılan onun yanına sığındı. Malik arkadaşına:

"Rica ediyorum onu bırak" deyince arkadaşı onu bıraktı. Yılan güvenli bir yere doğru süzüldü. Bunun üzerine Malik şöyle bir şiir okudu:

"Hureym, komşuma iyi davranmamı tavsiye etti
Ondan sakınmamı değil, onu sakındırmamı
Onu koruyup zararını önlememi
Mahrum bırakıldığında ihtiyacını karşılamamı söyledi
Yılanın benden istediği şeye sizler ise kastettiniz
Uceyre'de bu tepede eman dilenmiş
Sığınmış olan birinin kanına girmeyin
Saçma olarak gördüğünüz bir şeyin
Sizin görmediğiniz bir yüzü vardır.

Oradan ayrıldıktan sonra tekrar susuzluk bastırdı. O esnada bir ses onlara şöyle seslendi:

Ey kavim! Önünüzde su yok
Hayvanlarınızla gün boyu yorulana kadar gidin
Sonra durup gözetleyin, suyu tepede göreceksiniz
Susuzluğunuzu giderecek bir kaynak ve su bulacaksınız
Susuzluğunuzu giderdiğinizde
Hayvanlarınızı da sulayın ve kırbalarınızı doldurun

Dediği gibi yönelip yol aldılar. Bir dağın içinden çağlayan bir su ile karşılaştılar. O sudan içip, develerini de içirdiler. İhtiyaçları kadar da yanlarına aldılar. Ukaz'a vardılar. Sonra dönüşte o yere kadar geldiklerinde suya dair bir şey göremediler. O sırada bir ses şöyle seslendi:

Ey beni serbest bırakan! Allah sana bir iyilik yaptı

Bu benden size bir esenlik ve vedadır

Kimseye iyilik yapmaktan geri durmayın

Kendisine iyilik verilmeyen kimse mahrumdur

Kim iyilik yaparsa suya kanmaktan engellenmez

Susuzluğunu giderip yaşadıktan sonra buna nankörlük kötülenmiştir

Ben ezilmekten kurtardığın yılanım

Buna teşekkür ettim, zira teşekkür zorunludur.

Su kaynağını aradılar ama bulamadılar.[414]

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu Bekir es-Sıddık radıyallahu anh'ın torunlarından biri olan Ebu Bekir et-Teymi'den rivayet ediyor:

سمعت رجلا من بني عقيل قال: « صدت يوما تيسا من الظباء فجئت به إلى منزلي فأوثقته هناك فلما كان من الليل سمعت هاتفا يقول: أيا فلان ، هل رأيت حمل اليتامى ؟ قال: نعم ، أخبرني جني أن الإنسي أخذه قال: أما ورب البيت لئن كان أحدث فيه شيئا لأحدثن فيه مثله فلما سمعت ذلك جئت ذلك إلى التيس فأطلقته فسمعته يدعوه فأقبل نحو الصوت وله حنين وإرزام كحنين الجمل وإرزامه » وحدثني أبو بكر التيمي ، قال: صاد رجل قنفذا فكفأ عليه برمة فبينا هو على الماء إذ نظر إلى رجلين عريانين وأحدهما يقول : واكبدا إن كان عفار ذبح

414 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (97) Hişam b. Muhammed el-Kelbi metruktur.

فقال الآخر: ثكلت بعل عمتي إن لم أنح فلما سمعت ذلك جئت إلى البرمة وله جلبة تحتها فكشفت عنه فمر يخطر

"Ukayl oğullarından bir adam şöyle dedi: Bir erkek geyik avladım, evime getirip orada bağladım. Gece olunca şöyle bir ses duydum:

"Ey filan, siyah geyiği gördün mü?" diğer ses:

"Evet, bir cin bana dedi ki:

"Bir insan onu avlamış" cevabını verdi. İlk ses dedi ki:

"Evin sahibine yemin olsun ki ona bir şey yaparsa ona da ben aynı şeyi yapacağım." Bunu duyar duymaz geyiğin yanına verip serbest bıraktım. Sesin onu çağırdığını duydum. Geyik de sese doğru yöneldi. Sesin geyik sesi gibi bir çekiciliği ve sıcaklığı vardı.

Ebu Bekir et-Teymi şöyle anlattı: Adamın biri bir kirpi yakaladı ve onu bir kabın altına koydu. Adam bir suyun yanındayken iki çıplak kişi gördü. Biri diğerine şöyle dedi:

"Kirpi kesilmiş olursa çok üzülürüm." Diğeri ise dedi ki:

"Eğer ona ağıt yakmazsam halam dul kalsın." Bunları duyar duymaz eve geldim. Kabın altından kirpinin bağırtısı geliyordu. Kabı kaldırdım, kirpi sallanarak yürümeye başladı."[415]

İnsanların Cinlere İbadet Etmesi

Buhari ve Nesai, İbn Mesud radıyallahu anh'den şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

كَانَ نَفَرٌ مِنَ الإِنْسِ يَعْبُدُونَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ فَأَسْلَمَ النَّفَرُ مِنَ الْجِنِّ. وَاسْتَمْسَكَ الإِنْسُ بِعِبَادَتِهِمْ فَنَزَلَتْ ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ﴾

415 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (127) meçhul ravisi vardır.

"İnsanlardan bir grup cinlerden bir gruba ibadet ederlerdi. Cinlerden o grup müslüman olunca insanlar onlara ibadete devam ettiler. Bunun üzerine Allah şu ayeti indirdi:

"**Oysa onların (ilâh olarak) çağırdıklarından Allah'a en yakın olanı bile tâat ile Rablarına daha yakın olmak için vesile ararlar ve O'nun rahmetini diler azabından korkarlar. Hakikatte Rabbının azabı korkunçtur.**" (İsra 57)[416]

Cinler İçin Kesilen Kurban

Yahya b. Yahya, Vehb'den rivayet ediyor:

اسْتَنْبَطَ بَعْضُ الْخُلَفَاءِ عَيْنًا وَأَرَادَ إِجْرَاءَهَا وَذَبَحَ لِلْجِنِّ عَلَيْهَا لِئَلاَّ يُغَوِّرُوا مَاءَهَا فَأَطْعَمَ ذَلِكَ نَاسًا ، فَبَلَغَ ذَلِكَ ابْنَ شِهَابٍ ، فَقَال : أَمَّا إِنَّهُ قَدْ ذَبَحَ مَا لَمْ يَحِل لَهُ ، وَأَطْعَمَ النَّاسَ مَا لاَ يَحِل لَهُمْ . فَقَدْ نَهَى رَسُول اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَبَائِحِ الْجِنِّ

"Halifelerden biri kuyu kazdırdı. Suyun battal olmaması için cinlerin yararına kurban kesip halka yedirdi. Bu haber İbn Şihab'a ulaşınca şöyle dedi:

"Yazık! Helal olmayan şeyi yaptı, insanlara da helal olmayan şeyi yedirdi. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem cinler için kesilen etten yemeyi yasakladı."[417]

Müellif (Şibli) dedi ki: Şemsuddin b. el-Kayyım el-Hanbeli'nin el yazısından nakledildi: "Bu vaka Mekke'de kuyu kazılırken

416 **Sahih.** İbn Ebi Hatim Tefsir (9/167) Taberi (17/472) Abdurrazzak Tefsir (4/54) Müslim (3030) Buhari (4437-38) Nesai Kubra (6/380) Bezzar (1562) Hakim (2/394) Taberani (9/222, 10/17) Tahavi Müşkilu'l-Asar (5/313) Abdulhak İşbilî Ahkam (4/147) Fevaidu İbn Ahi Mimi ed-Dekkak (s.35) Ebu Nuaym Delail (1/290, 291)

417 **Sahih maktu**. Şibli'nin zikrettiğine göre bunu et-Tuleytulî rivayet etmiştir: Akamu'l-Mercan (s.95) İbn Nuceym el-Eşbah ve'n-Nezair (329) İbn Muflih el-Furu (1/609) Bursevi Ruhu'l-Beyan (3/74)

olmuştu. Hanbelilerin imamı bana Necmuddin Halife b. Mahmud el-Geylani'nin şöyle dediğini haber verdi:

"Kuyu kazılması tam bitmek üzereyken kazanlardan biri orada bayıldı. Konuşamaz hale geldi. Sonra şöyle bir ses duyduk:

"Biz bu yerin sakinleriyiz." Vallahi içlerinde benden başka müslüman yoktur. Onları arkamda zincirlenmiş halde bıraktım. Ancak siz onlardan zarar görüyordunuz. Beni size gönderdiler ve dediler ki:

"Yerimizdeki bu sudan hakkımızı vermedikçe geçirtmeyiz." Dedim ki.

"Hakkınız nedir?" şöyle dedi:

"Bir sığır alırsınız, en güzel şekilde süslersiniz, giydirirsiniz, Mekke'nin etrafını dolaştırıp buraya getirirsiniz ve onu boğazlarsınız. Sonra da kanını, sakatatını ve başını Abdussamed kuyusuna atarsınız. Etin kalan kısmı da sizin olur. Aksi halde asla buradan su akıtmayız."

"Tamam, yaparız" dedim. Bayılmış olan adam birden ayılıverdi. Bunu Mekke'lilere anlattım. Bir öküz aldılar ve süslediler. Onu kuyunun kazıldığı yere götürdük. Boğazladık ve başını, sakatatını, kanını kuyuya attık. Biz oraya gelince suyun kaynağını bulamadık. Nereden geldiğine dair bir iz de yoktu. Fakat o öküz sakatatını kuyuya atınca sanki bir adam gelip elimden tuttu ve beni bir yerde durdurup

"İşte burasını kazın!" dedi. Kazdık, bir de baktık ki altından su fışkırdı. Atlıların geçtiği, eski harabe bir yol gördük. Onu ıslah ettik, düzelttik. Su oradan akıp gitti. Şarıltısını duyar olduk. Aradan dört gün geçmedi ki, suyun Mekke'ye geldiğini gördük. Kuyunun etrafında oturanlara sorduk, o güne kadar böyle bir kaynağın olduğunu bilmiyorlarmış. O gün bugündür orası su ile dolup taştı ve Mekke halkı için iyi bir kaynak oldu."

(İbn Kayyım rahimehullah dedi ki: "İşte bunlar ve benzeri adetler İslam öncesi cahiliye adetleridir. Onlar bir ihtiyaçları

olduğu zaman en güzel bir kızı süsleyip Nil nehrine atarlardı. Bu ve benzeri adetler kökünden kazınmıştır. Allah Azze ve Celle bu gibi akıl dışı adetleri, cinleri korkutan ve onları dize getiren Ömer radıyallahu anh gibi kahramanların elinde parçalattı. Eğer onun zamanında böyle bir şey olsaydı, öküz değil, serçe kuşu bile kurban ettirmezdi. Lakin her zamanın kendine göre adamları vardır...)

Derim ki (Suyuti): İbn Hibban Tarihu'd-Duafa'da, Abdullah b. Uzeyne – Sevr b. Yezid – ez-Zuhri – Humeyd b. Abdirrahman – Ebu Hureyre radıyallahu anh yoluyla

أَنَّهُ نَهَى عَنْ ذَبَائِحِ الْجِنِّ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in cinlere kesilen kurbanlardan yasakladığını rivayet etmiştir."[418]

Ebu Ubeyd el-Garib'de, Beyhaki de Sünen'inde Yunus – Zühri yoluyla, merfu olarak cinlere kesilen kurbandan yasaklandığını rivayet etmişlerdir.[419] Ebu Ubeyd dedi ki:

"Onlardan biri bir bina yapıp bitirince kurban keserdi ve böylece o ev halkına cinlerin zarar vermeyeceğini söylerlerdi."

Cinlerin Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in Gönderilişini Haber Vermeleri

İbn Ebi'd-Dunya Hevatifu'l-Cinn'de Vâsile b. el-Eska radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

الحجاج بن علاط البهزي ثم السلمي أنه خرج في ركب من قومه يريد مكة فلما جن عليهم الليل في واد مخوف موحش فقال له

418 **Zayıf.** İbn Hibban Mecruhin (2/18) İbnu'l-Cevzi Mevduat (2/309) Telhisu'l-Habir (4/358) Elbani Daife (240)

419 **Zayıf.** Beyhaki (9/314) Telhisu'l-Habir (4/359) Elbani Daifu'l-Cami (6065)

أصحابه : يا أبا كلاب قم فخذ لنفسك وأصحابك أمانا فقام الحجاج فجعل يطوف حولهم ويكلؤهم ويقول : أعيذ نفسي وأعيذ صحبي من كل جني بهذا النقب حتى أءوب سالما وركبي قال : فسمعت صوتا يقول : (يا معشر الجن والإنس إن استطعتم أن تنفذوا من أقطار السموات والأرض فانفذوا لا تنفذون إلا بسلطان قال: فلما قدموا المدينة خبر به في نادي قريش فقالوا: صبأت والله يا أبا كلاب ، إن هذا مما يزعم محمد أنه أنزل عليه قال : قد والله سمعته وسمعه هؤلاء معي

"Haccac b. İlat el-Behzî es-Sülemi Mekke'ye gitmek üzere kavmiyle beraber yola çıktı. Gece onlara ıssız ve ürkütücü bir vadide bastırdı. Dostları ona şöyle dedi:

"Kalk, kendin ve dostların için eman al" Bunun üzerine Haccac kalktı, dostlarının etrafında dolaşarak ve onları gözetleyerek şöyle dedi:

"Kafilemle birlikte sağ salim dönene kadar bu gedikteki her cinden kendimin ve dostlarım korunmasını dilerim." Birinin şöyle okuduğunu işittim:

"**Ey cin ve insan toplulukları! Göklerin ve yerin uçlarından bucaklarından geçip gitmeye gücünüz yeterse geçip gidin. Büyük bir güç olmadıkça geçip gidemezsiniz**." (Rahman 33) Medine'ye vardıklarında Kureyş kâfirlerine işittiklerini haber verdi. Onlar da dediler ki:

"Bu, Muhammed'in (sallallahu aleyhi ve sellem) kendisine indiğini iddia ettiği şeylerdendir." Haccac dedi ki:

"Vallahi bunu ben de duydum, şu yanımdakiler de duydu."[420]

420 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatıf (40) Eyyub b. Suveyd zayıf, Ömer b. Abdillah el-Leysi meçhuldür.

İbn Ebi'd-Dünya Muhammed b. Müslim'den rivayet ediyor:

أن عمر بن الخطاب قال يوما لمن حضر من جلسائه : اذكروا شيئا من حديث الجن فقال رجل : يا أمير المؤمنين ، خرجت وصاحبان لي نريد الشام فأصبنا ظبية عضباء فأدركنا راكب من خلفنا وكنا أربعة فقال : خل سبيلها فقلت : لا لعمرك لا أخلي سبيلها قال : فوالله لربما رأيتنا في هذه الطريق ونحن أكثر من عشرة فيخطف بعضنا بعضا فأذهلني ما كان يا أمير المؤمنين حتى نزلنا ديرا يقال له دير العنين فارتحلنا وهي معنا فإذا هاتف يهتف يقول : يا أيها الركب السراع الأربعه خلوا سبيل النافر المروعه مهلا عن العضبا ففي الأرض سعه ولا أقول قول كذوب إمعه . قال : فخلينا سبيلها يا أمير المؤمنين فعرض لأزمة ركابنا فأميل بنا إلى حي عظيم فأميل علينا طعام وشراب ثم مضينا حتى أتينا الشام وقضينا حوائجنا ثم رجعنا حتى إذا كنا بالمكان الذي ميل بنا إليه إذا أرض قفر ليس بها سفر فأيقنت يا أمير المؤمنين أنهم حي من الجن فأقبلت سائرا إلى الدير فإذا هاتف يهتف : إياك لا تعجل وخذها عن ثقه أسير سير الجد يوم الحقحقه قد لاح نجم واستوى بمشرقه ذو ذنب كالشعلة المحرقه يخرج من ظلماء عسر موبقه إني امرؤ أنباؤه مصدقه فأقبلت يا أمير المؤمنين فإذا النبي صلى الله عليه وسلم قد ظهر ودعا إلى الإسلام فأسلمت ، قال رجل : وأنا يا أمير المؤمنين خرجت أنا وصاحب لي نريد حاجة لنا فإذا شخص راكب حتى إذا كان منا عن مزجر الكلب هتف بأعلى صوته : يا أحمد يا أحمد الله أعلى وأمجد محمد أتانا بملة توحد يدعو الملا لخير ثم إليه فاعمد فراعنا ذلك

فأجابه صوت عن يساره : أنجز ما وعد من شق القمر الله أكبر النبي قد ظهر . فأقبلت فإذا النبي صلى الله عليه وسلم قد ظهر ودعا إلى الإسلام فأسلمت فقال عمر : أنا كنت عند ذبح لهم إذ هتف هاتف من جوفه يالذريح يالذريح صائح يصيح بأمر فليح ورشد نجيح يقول : لا إله إلا الله فأقبلت فإذا النبي صلى الله عليه وسلم حين ظهر

"Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh bir gün meclisinde bulunanlara dedi ki:

"Cinler hakkında birşeyler anlatın da dinleyelim." Bir adam şöyle dedi:

"Ey Müminlerin emiri! Ben ve iki arkadaşım Şam'a doğru yola çıktık. Giderken yolda cılız bir geyik yakaladık. O sırada ardımızdan bir atlı geldi ve bana:

"Onu serbest bırak" dedi. Ben:

"Olmaz, hayatına yemin olsun ki bırakmam" dedim. Bunun üzerine dedi ki:

"Vallahi bizleri, on kişiden daha fazlayken bu yollarda birbirimizden kaçışırken görebilirsiniz." Bu olanlar beni ürküttü ey müminlerin emiri. Nihayet Deyru'l-İnnin denilen yere gelerek konakladık. Geyik de bizimleydi. Şöyle bir ses geldi:

"Ey süratle yol alan dört binekli

Bu ürkmüş korkmuş geyiği bırakın

Yeryüzünde ferahlık var, zayıfı bırakın

Asla yalan da söyleyecek değilim.

Onu serbest bıraktık. Hayvanlarımız zor duruma düşünce çok ihtişamlı bir mahalleye yönlendirildik. Orada bize yiyecek ve içecek verildi. Sonra Şam'a geldik, ihtiyaçlarımızı gördük. Sonra geriye döndük. Dönüşte ilgi gördüğümüz yere gelince

orasının terk edilmiş, ıssız bir yer olduğunu gördük. O zaman cinlerin mahallesi olduğuna kanaat getirdim. Deyru'l-İnnin'e doğru yürümeye başladım. Derken arkadan bir ses şöyle seslendi:

"Sana diyorum, acele etme, güvenilir birini dinle

Yürünmemesi gereken bir yerde emin adımlarla yürüyordum

Bir yıldız göründü ve ışık yaymaya başladı

Ucundan tutuşturulmuş meşale gibiydi

Koyu bir karanlıktan ve felaketlerin içinden çıkıyordu

Ben haberleri tasdiklenen biriyim

"Ey müminlerin emiri! Öylece geldim. O sırada Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zuhur edip İslam'a davet etti. Ben de müslüman oldum." Başka bir adam da şöyle anlattı:

"Ey müminlerin emiri! Ben de bir ihtiyacımız için arkadaşımla yola çıktık. O sırada binekli biri ardımızda, bir köpek havlaması kadar bir mesafede şöyle seslendi:

"Ahmed! Ey Allah'a hamd eden ve yücelten! Tevhid eden bir ümmetle Muhammed geldi, insanları hayra davet ediyor, ona güven." Biz korktuk. Solundan da şöyle bir ses ona cevap verdi:

"Ayın yarılması gibi, söz verdiğini yerine getirdi

Allah en büyüktür, din zuhur etti

Döndüğümde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in zuhur edip islam'a davet ettiğini gördüm." Ömer radıyallahu anh şöyle dedi:

"Ben de onların (müşriklerin) bir kurban merasiminde bulunuyordum. Kurbanın boğazından şöyle bir ses geldi:

"Ey Lezureyh, ey Lezureyh! Biri çağırıyor, kurtuluşa götürecek bir şeye ve hak yol olan bir gayeye şöyle diyerek çağırıyor:

"Allah'tan başka ilah yoktur" döndüğümde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem zuhur etmişti."[421]

Muhammed b. Osman İbn Ebi Şeybe Tarih'inde, Taberani ve İbn Asakir, Hureym b. Fatik'ten rivayet ediyorlar:

وقال خريم بن فاتك: وأنا أضللت إبلا لي فخرجت في طلبهن حتى كنت بأبرق العزاف فأنخت راحلتي ثم عقلتها ثم أنشأت أقول: أعوذ بسيد هذا الوادي أعوذ بعظيم هذا الوادي ثم وضعت رأسي على جملي فإذا هاتف من الليل يهتف ويقول: ألا فعذ بالله ذي الجلال ثم اقرأ آيات من الأنفال ووحد الله ولا تبال ما هول الجن من الأهوال فانتبهت فزعا فقلت: يا أيها الهاتف ما تقول أرشد عندك أم تضليل فأجابني: هذا رسول الله ذو الخيرات بيثرب يدعو إلى النجاة ويزع الناس عن الهنات يأمر بالصوم وبالصلاة فوقع قوله في قلبي فقمت إلى جملي فحللت عقاله ثم استويت عليه وقلت: فأرشدني رشدا هديتا لا جعت ما عشت ولا عريتا بين لي الرشد الذي أوتيتا فأجابني: صاحبك الله وسلم نفسكا وعظم الأجر وأد رحلكا آمن به أفلح ربي كعبكا وابذل له حتى الممات نصركا قال: فقلت: من أنت ؟ قال: أنا مالك بن مالك سيد أهل نجد أتيت النبي صلى الله عليه وسلم فآمنت به وأسلمت على يديه وأرسلني إلى جن نجد أدعوهم إلى عبادة الله عز وجل وطاعته فالحق بهم يا خريم وآمن به فأما إبلك فقد كفيتها حتى تأتيك في أهلك قال: فانطلقت حتى أتيت المدينة وجئت يوم الجمعة فوافيت النبي صلى الله عليه وسلم

421 **Zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (93) Amr b. el-Haris meçhuldür. Ayrıca isnadında inkıta vardır. Muhammed b. Muslim ez-Zuhri, Ömer radıyallahu anh'e yetişmemiştir.

وهو يخطب على المنبر فقلت: أنيخ بباب المسجد فإذا صلى دخلت فأخبرته الخبر فلما أنخت راحلتي إذا أبو ذر قد خرج لي فقال: يا خريم مرحبا بك النبي صلى الله عليه وسلم بعثني إليك وهو يقول: مرحبا قد بلغني إسلامك ادخل فصل مع الناس فدخلت فصليت مع الناس ثم أتيته فأخبرته الخبر فقال: قد وفى لك صاحبك وقد بلغ لك الإبل وهي بمنزلك

"Günün birinde develerimi otlatmaya çıkmıştım. İnişli çıkışlı yollardan gidiyordum. Nihayet Ebraku'l-Azzaf denen yere vardım. Bineğimi çöktürdüm. Ve: "Şu beldenin büyüğüne sığındım. Şu vadinin reisine sığındım" dedim. Bir de baktım ki görünmezlerden bir ses bana şöyle diyor:

Yazıklar olsun sana. Celal sahibi olan

Helal ve haramı indiren Allah'a sığın.

Allah'ı birle ve başka şeye aldırış etme

Uzun yollarda, tepelerde ve düzlerde Allah'ı zikret

Cinlerin tuzaklarından ancak takva ve salih amellerle kurtulursun!

Bu sese şöylecevap verdim:

"Ey görünmeyen ve konuşan adam! Sen ne diyorsun? Sendeki irşad mıdır, yoksa saptırma mıdır?"

Görünmez adam şöyle dedi:

"İşte bu, hayırlar sahibi Rasûlullah'tır.

Yasin, Ha mimler ve mufassal surelerle gelmiştir

Haramlar helaller getirdi, namazı ve zekatı emrediyor

Kavimleri Menat'tan sakındırıyor

Bizler çirkinlikler işleyen kimselerdik.

Ona: "Allah sana merhamet etsin, sen kimsin bana söyle ki yanına vardığımda seni Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlatayım." dedim. O da:

"Ben cinlerden Malik b. Malik'im. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem beni Necid cinlerine gönderdi" dedim ki:

"Şayet şu develerimi aileme götürebilirsem mutlaka ona gider teslim olurum." Dedi ki:

"Develerinden korkma. Ben, onları Allah'ın izniyle ailene teslim ederim." Ben de yolculuğa çıktım. Nihayet bir cuma günü Medine'ye vardım. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem minberdeydi. Beni görünce:

"Deveni ailene teslim etmek üzere sana kefil olan şahıs sana verdiği sözü yerine getirdi. O, sözünü yerine getirmeye ehil bir kimsedir. Develerini, ailene teslim etti."[422]

Haris b. Ebi Usame, Müsned'inde Muhammed b. Sirin'den şöyle dediğini rivayet ediyor:

بينما سعد بن عبادة قائما يبول فمات ، قتلته الجن . قتلنا سيد الخزرج سعد بن عبادة رميناه بسهمين فلم نخطئ فؤاده

"Sad b. Ubade ayakta bevlederken öldü. Onu cinler öldürdü. Şöyle dedikleri duyuldu:

"Hazrec'in efendisi Sad b. Ubade'yi öldürdük

Onun kalbini iki okla ıskalamadan vurduk.[423]

İbn Ebi'd-Dünya ve İbn Asakir, Salim b. Abdillah'dan rivayet ediyorlar:

422 **Zayıf.** Taberani (6/16) İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (93) Ebu Nuaym Marife (2259) Ebu Nuaym Delail (1/73) İbn Asakir (16/342)

423 **Sahih.** Mamer Cami (4/305) Abdurrazzak (11/434) Begavi Mucemu's-Sahabe (925) Haris Müsned (67) İbn Sad (6/317) Taberani (6/19) Hakim (3/283) İbn Asakir (20/266) Busayri İthaf (446) Metalibu'l-Aliye (46) rivayet yollarıyla sahihtir.

أبطأ خبر عمر على أبي موسى فأتى امرأة في بطنها شيطان فسألها عنه فقالت: حتى يجيء إلي الشيطان فجاء فسألته عنه فقال: تركته مؤتزرا بكساء يهنأ إبل الصدقة وذاك لا يراه شيطان إلا خر لمنخره الملك بين يديه وروح القدس ينطق بلسانه

"Ömer radıyallahu anh'ın haberi Ebu Musa radıyallahu anh'e ulaşmakta gecikti. Karnında şeytan olan bir kadına gelip onun durumunu sordu. Kadın:

"Bekle de şeytanım gelsin" dedi. Gelince de ona sordu. Şeytan dedi ki:

"En son bıraktığımda üzerinde bir örtü olduğu halde sadaka olarak verilen develere seviniyordu. Bu nedenle hangi şeytan onu görse burun üstü yere çakılıyordu. Önünde melekler vardı ve Ruhu'l-Kuds de onun diliyle konuşuyordu."[424]

el-Haraitî, el-Hevatıf'ta ve İbn Asakir, Mirdas b. Kays es-Sedüsî'nin şöyle dediğini rivayet ettiler:

حضرت النبي صلى الله عليه وسلم وقد ذكرت عنده الكهانة وما كان من تغييرها عند مخرجه فقلت يا رسول الله قد كان عندنا في ذلك شيء أخبرك أن جارية منا يقال لها الخلصة لم يعلم عليها إلا خيرا إذا جاءتنا فقالت يا معشر دوس العجب العجب لما أصابني هل علمتم إلا خيرا قلنا وما ذاك قالت إني لفي غنمي إذ غشيتني ظلمة ووجدت كحس الرجل مع المرأة فقد خشيت أن أكون قد حبلت حتى إذا دنت ولادتها وضعت غلاما أغضف له أذنان كأذني الكلب فمكث فينا حتى أنه ليلعب مع الغلمان إذ وثب وثبة وألقى

424 **Munkatı.** İbn Ebi'd-Dunya el-Hevatif (165) Salim b. Abdullah'ın Ömer radıyallahu anh'den rivayeti mürseldir.

إزاره وصاح بأعلى صوته وجعل يقول يا ويلة يا ويلة يا عولة يا عولة يا ويل غنم يا ويل فهم من قابس النار الخيل والله وراء العقبة فيهن فتيان حسان نجبة قال فركبنا وأخذنا للأداة وقلنا يا ويلك ما ترى فقال هل من جارية طامث فقلنا ومن لنا بها فقال شيخ منا هي والله عندي عفيفة الأم فقلنا فعجلها فأتى بالجارية وطلع الجبل وقال للجارية اطرحي ثوبك واخرجي في وجوههم وقال للقوم اتبعوا أثرها وقال لرجل منا يقال له أحمد بن حابس يا أحمد بن حابس عليك أول فارس فحمل أحمد فطعن أول فارس فصرعه وانهزموا فغنمناهم قال فابتنينا عليهم بيتا وسميناه ذا الخلصة وكان لا يقول لنا شيئا إلا كان كما يقول حتى إذا كان مبعثك يا رسول الله قال لنا يوما يا معشر دوس نزلت بنوا الحارث بن كعب فركبنا فقال لنا أكدسوا الخيل كدسا أحشوا القوم رمسا أنفوهم غدية واشربوا الخمر عشية قال فلقيناهم فهزمونا وغلبونا فرجعنا إليه فقلنا ما حالك وما الذي صنعت بنا فنظرنا إليه وقد احمرت عيناه وانتصبت أذناه وانبرم غضبانا حتى كاد أن ينفطر وقام فركبنا واغتفرنا هذه له ومكثنا بعد ذلك حينا ثم دعانا فقال هل لكم في غزوة تهب لكم عزا وتجعل لكم حرزا ويكون في أيديكم كنزا فقلنا ما أحوجنا إلى ذلك فقال اركبوا فركبنا فقلنا ما تقول فقال بنو الحارث بن مسلمة ثم قال قفوا فوقفنا ثم قال عليكم بفهم ثم قال ليس لكم فيهم دم عليكم بمضرهم أرباب خيل ونعم ثم قال لا رهط دريد بن الصمة قليل العدد وفي الذمة ثم قال لا ولكن عليكم بكعب بن ربيعة وأسكنوها ضيعة عامر بن صعصعة فليكن بهم الوقيعة قال فلقيناهم فهزمونا وفضحونا فرجعنا

وقلنا ويلك ماذا تصنع بنا قال ما أدري كذبني الذي كان يصدقني أسجنوني في بيتي ثلاثا ثم ائتوني ففعلنا به ذلك ثم أتيناه بعد ثالثة ففتحنا عنه فإذا هو كأنه حجرة نار فقال يا معشر دوس حرست السماء وخرج خير الأنبياء قلنا أين قال بمكة وأنا ميت فادفنوني في رأس جبل فإني سوف أضطرم نارا وإن تركتموني كنت عليكم عارا فإذا رأيتم اضطرامي وتلهبي فاقذفوني بثلاثة أحجار ثم قولوا مع كل حجر بسمك اللهم فإني أهدى وأطفى قال وإنه مات فاشتعل نار ففعلنا به ما أمر وقد قذفناه بثلاثة أحجار نقول مع كل حجر بسمك اللهم فخمد وطفى وأقمنا حتى قدم علينا الحاج فأخبرونا بمبعثك يا رسول الله

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in meclisinde bulundum. Yanında kahinlikten bahsedildi. Dedim ki:

"Ey Allah'ın rasulü! Bu hususta bizde bazı bilgiler var. Sana şunu haber vereyim ki, bizde bir cariye vardı. Adı, Halasa idi. İyi bir kimse olarak bilinirdi. Bir defasında yanımıza gelip şöyle konuştu:

"Ey Devs topluluğu! Başıma çok tuhaf birşey geldi. Siz, benden hayırdan başka birşey bilir misiniz?"

"Anlatacakların nedir?" diye sorduk. Dedi ki:

"Ben, koyunların arasında idim. Bir karanlık perdesi üzerimi kapladı. Kendimde, benimle cinsel ilişkide bulunuluyormuş gibi bir durum hissettim. Hamile kalmaktan korkmuştum. İradem dışı hamile kalıp ta doğum vakti yaklaştığında köpek gibi kulağı sarkık bir çocuk doğurdum. O, aramızda bir süre yaşadı. Hatta çocuklarla oyun oynama çağına geldi.

Onlarla oynamaya başladı. Bir defasında yerinden fırlayıp peştemalını attı ve olanca sesiyle bağırıp şöyle demeye başladı:

"Eyvah, eyvah! Ağlayıp inleme zamanıdır. Eyvah ganimetler, eyvah anlayış. Allah'a andolsun ki ateş ve atlar, geçidin gerisindedir. Orada asil ve güzel gençler vardır." Atlarımıza binip hazırlığımızı yaptık ve: "Yazıklar olsun sana. Neler gördün?" diye sorduk.Dedi ki:

"Bana, âdet görmekte olan bir cariye getirebilir misiniz?"

"Böyle birini kim bize getirebilir?" diye sorduğumuzda yaşlı bir adamımız dedi ki:

"Allah'a andolsun ki o cariye yanımdadır. Anası da iffetli bir kadındı."

"Onu çabucak buraya getir" dedik. O da gidip cariyeyi getirdi. Dağa çıktı. Cariyeye şöyle dedi:

"Elbiseni çıkar ve şunların yüzüne at." Oradaki topluluğa da;

"Peşine düşün" dedi. Bizden de Ahmed b. Habis adındaki bir adama şöyle dedi:

"Ey Habis oğlu Ahmed! Sen birinci atlıyı yakala." Ahmed hücuma geçip ilk atlıyı yakalayıp vurdu ve yere yatırdı. Karşımızdakiler hezimete uğradılar, biz de onların mallarını ganimet olarak aldık. Üzerlerine bir ev yapıp Zu'l-Halasa adını verdik. O adam bize hep daha önce dediklerini söyleyip dururdu. Nihayet, ey Allah'ın Rasulü! Sen zuhur ettiğinde o, günün birinde bize şöyle dedi:

"Ey Devs topluluğu! Haris b. Ka'b oğulları hücuma geçtiler." Biz de atlarımıza bindik. O bize şöyle dedi:

"Atlarınızı hızlandırın. O kavmi mezara gömün. Sabahleyin onları sürün. Akşamleyin de içkinizi için." Onun dediği

kavim ile karşılaşıp savaştık.Bizi hezimete uğratıp mağlub ettiler. Yanına döndüğümüz de:

"Senin durumun nedir? Bize yaptıkların nedir?" diyerek kendisine öfkelendik, yüzüne baktığımızda gözleri kızarmıştı ve bize çok öfkelenmişti. Yerinden kalktı. Biz de atlarımıza binip bu hatasını bağışladık. Bir süre geçtikten sonra tekrar bizi çağırıp:

"Size onur bahşedecek, gücünüzü arttıracak, sizi hazinelere sahip kılacak bir savaşa var mısınız?" dedi. Biz de böyle bir savaşa çok muhtaç olduğumuzu söyleyince;

"Öyleyse atlarınıza binin" dedi. Biz de bindik ve

"Ne diyorsun?" diye sorduk. Dedi ki:

"Haris b. Mesleme oğulları!" Sonra

"Durun" dedi. Biz de durduk. Sonra,

"Onlarda sizin için kan yoktur. Siz, Mudarlılara saldırın. Onlar, at ve davar sahipleridirler. Malları vardır." Sonra şöyle dedi:

"Hayır, Büreyd b. Samme aşiretine saldırın. Onların sayıları azdır. Taahhütlerini de yerine getirirler." Sonra şöyle dedi:

"Hayır, Ka'b b. Rebia'ya saldırmanız gerekir. Onu, Amir b. Sa' saa'nın köyüne yerleştirin, böylece başlarına bela gelsin." Onlarla karşılaşıp savaştık. Bizi yendiler, perişan olduk. Dönüp kendisine:

"Yazıklar olsun sana, bize yaptığın nedir?" dediğimizde şu cevabı verdi:

"Bilemiyorum. Daha önce benimle doğru konuşan, bu defa bana yalan söylemeye başladı. Beni üç gün süreyle evimde hapsedin. Sonra yanıma gelin." Öyle yaptık. Sonra üçüncü günün sonunda yanına geldik. Kapısını açtığımızda içerisi, adeta ateş odası gibi idi. Dedi ki:

"Ey Devs topluluğu! Gökler bekçilerle muhafaza edildi. Peygamberlerin en hayırlısı zuhur etti."

"O nerededir?" diye sorduğumuzda şu cevabı verdi:

"O, Mekke'dedir. Bense ölüyüm. Beni dağ başına gömün. Ben alevlenip tutaşacağım. Eğer beni rahat bırakırsanız, sizin için bir utanç olurum. Yanıp tutuştuğumu ve alevlendiğimi görürseniz bana üç taş atın. Sonra her taşı atarken:

"Allah'ım, senin adınla." deyin. O zaman ben sakinleşir ve sönerim." Öldü ve yanıp tutuştu. Biz de yaptığı tavsiyeleri yerine getirdik. Üç taş attık. Her taşı atarken de:

"Allah'ım, senin adınla." dedik. Ateşi söndü. Hacılar bize gelinceye kadar yerimizde durduk. Ey Allah'ın rasulü! İşte o hacılar senin zuhur ettiğini bize bildirdiler."[425]

Ebu Nuaym, Delail'de Temim ed-Dari'den rivayet ediyor:

كنت بالشام حين بعث النبي صلى الله عليه وسلم فخرجت لبعض حاجتي فأدركني الليل فقلت أنا في جوار عظيم هذا الوادي الليلة قال فلما أخذت مضجعي إذا أنا بمناد ينادي لا أراه عذ بالله فإن الجن لا تجير أحدا على الله فقلت أيم الله تقول فقال قد خرج رسول الأميين رسول الله وصلينا خلفه بالحجون فأسلمنا واتبعناه وذهب كيد الجن ورميت بالشهب فانطلق إلى محمد رسول رب العالمين فأسلم

"Ben Şam'da Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem gönderildiği sıralarda bir ihtiyacım için çıkmıştım. Gece oldu. Dedim ki:

425 **Zayıf**. Haraiti Hevatif (s.10) İbn Asakir (3/451) İbn Kesir Siyret (1/353) İbn Kesir: "Bu cidden garib bir rivayettir" dedi. İsnadında ismi belirtilmeyen bir ravi vardır. İsa b. Yezid tek kaldığında delil olmayan bir ravidir.

"Ben büyük bir vadideyim" Yattığım sırada kendisini görmediğim bir münadi şöyle seslendi:

"Allah'a sığın! Cinler kimseyi Allah'a götürmez." Dedim ki:

"Allah için söyle, ne diyorsun?" dedi ki:

"Rasullerin emini olan Rasulullah çıktı. Hacun'da onun arkasında namaz kıldık, müslüman olduk ve ona tabi olduk. Cinlerin tuzağı bitti ve alevlerle taşlandı. Alemlerin rabbinin rasulü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e git ve müslüman ol."[426]

Hafız Ebu'l-Kasım b. Asakir, "Tarih" adlı eserinde Haris b. Hani b. Mudlic'in hal tercümesinden bahsederken Zeml b. Amr el-Uzerî'nin şöyle dediğini rivayet eder:

"Uzre oğulları kabilesinin, Simam adında bir putları vardı. O puta, son derece saygı gösterirlerdi. O put, Beni Hind b. Hiram b. Dabbe b. Abd bin Kebir b. Uzre muhitinde idi. Tarık adında bir hizmetçisi vardı. Kurbanlarını, o putun yanında keserlerdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zuhur ettiğinde o putun içinden bir ses duyduk. Şöyle diyordu:

"Ey Beni Hind b. Hiram! Hak ortaya çıktı, Simam helak oldu. İslâmiyet de şirki defetti." Duyduğumuz bu ses karşısında korkup paniğe kapıldık. Birkaç gün geçtikten sonra şöyle bir ses duyduk. Putun içinden gelen bu ses şöyle diyordu:

"Ey Tarık! Ey Tarık! Doğru sözlü peygamber gönderildi. Konuşan bir vahiy ile geldi. Tihame topraklarında hakkı açıklayan biri ortaya çıktı. Ona yardım edenlere selamet, yardım etmeyenlere de nedamet vardır. Artık kıyamete dek sizden ayrılıyor ve ve dalaşıyorum." Ravi Zeml b. Amr der ki:

426 **Zayıf.** İsmail el-Esbahani Delail (s.155) İbn Sad (2/108) İbn Asakir (11/73) isnadında Vakıdi vardır. İbn Kesir Siyeri'nde (1/373) başka bir rivayet yoluyla zikretmiştir. Tek kalan el-Attaf b. Halid el-Vasabi'nin hal tercemesini bulamadım.

"Bu sözü söyledikten sonra put, yüz üstü yere düştü. Bir deve satın aldım. Kavmimden bir kaç kişiyle birlikte develerimize binip yola çıktık. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna vardık. Ona şöyle bir şiir okudum:

"Ey Allah'ın Rasûlü, devemi sana doğru koşturdum.

Onu sert yerlere, bataklık kumlara bastırdım.

İnsanların en hayırlısına kuvvetle yardım etmek için seninle aramızda münasebet kurmak için,

Allah'tan başka hiç birşeyin olmadığına şahadet ederim.

Ayaklarım ayakkabımın üzerinde ağırlık meydana getirdiği müddetçe,

Ben, Allah'ın dinine bağlı kalacağım."

Bu şiiri okuduktan sonra Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e bey'at edip Müslüman oldum. Puttan duyduğumuz sözleri de ona anlattım. O sözlerin cin sözlerinden olduğunu bize söyledi. Sonra sözünü şöyle sürdürdü:

"Ey Arap topluluğu! Ben Allah'ın size, bütün insanlığa gönderdiği elçisiyim. İnsanlığı sadece Allah'a ibadet etmeye, benim de onun kulu ve elçisi olduğumu tasdik etmeye, Beyt'i haccetmeye, senenin oniki ayından birini -ki o da ramazandır- oruçlu geçirmeye davet ediyorum. Bana icabet edene, ağırlanma yeri olarak Cennet vardır. Bana asi olana da, dönülecek yer olan Cehennem ateşi vardır."

Zeml der ki: Müslüman olduk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize bir sancak ve şu mealde bir mektup verdi:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Rasûlullah Muhammed'den, Zeml b. Amr'a ve özellikle onunla beraber Müslüman olanlara. Ben, onu kavmine lider olarak gönderdim. Kim Müslüman olursa, Allah ve Rasûlünün tarafındadır. Kim ki İslâm'a yanaşmazsa ona iki aylık süre ile eman

vardır. Buna Ebu Talib oğlu Ali ile Muhammed b. Mesleme el-Ensârî şahid olmuştur."[427]

İbn Asakir, bu rivayetin garip ve tuhaf olduğunu söylemiştir.

Ebu Nuaym Delail'de, İbn Abbas radıyallahu anhuma'nın şöyle dediğini rivayet eder:

هتف هاتف من الجن على جبل أبي قبيس، فقال:

قَبَّحَ اللهُ رَأْيَكُمْ آلَ فِهْرٍ مَا أَدَقَّ العُقُولَ وَ الأَحْلامِ

حِيْنَ تُغْضِي لمنْ يَعِيْبُ عَلَيْهَا دِيْنَ آبَائِها الحْمَاةِ الكِرَامِ

حَالَفَ الجِنّ جِنّ بُصْرَى عَلَيْكُمْ وَ رِجَال النَّخِيْلِ و الآطَامِ

تُوشِكُ الْخيْلُ أنْ تَرَوْهَا نَهَاراً تَقْتُلُ القَوْمَ فِي حرامِ تِهَامِ

هَلْ كَرِيمٌ مِنْكُمْ لَهُ نَفْسُ حُرٍّ مَاجِدُ الْجَدَّتَيْنِ و الأَعْمَامِ

ضَارِباً ضَرْبَةً تَكُونُ نَكَالاً وَ رَوَاحاً مِنْ كُرْبَةٍ وَاغْتِنَامِ

قال ابن عباس: فأصبح هذا الشعر حديثاً لأهل مكة، يتناشدوه بينهم، فقال رسول الله: «هَذَا شَيْطَانٌ يُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الأَوْثَان يُقَالُ لَهُ: مِسْعَر، وَاللهُ مُخْزِيهِ» فمكثوا ثلاثة أيام فإذا هاتف يهتف على الجبل يقول:

نَحْنُ قَتَلْنَا فِي ثَلاثٍ مِسْعَرَاً إِذْ سَفَّهَ الْحَقَّ وَسَنَّ الْمُنكَرَا

قَنَّعْتُهُ سَيْفاً حُسَاماً مُبَتّراً بِشَتْمِهِ نَبِيّنَا المُطَهَّرَا

فقال رسول الله: «هَذَا عِفْرِيتٌ مِن الجِنَّ اسْمُه سَمْحَج، آمَنَ بِي، سَمَّيتُهُ عَبْدَاللهِ، أَخْبَرنِي أَنَّهُ فِي طَلَبِهِ مُنْذُ ثَلاثَةِ أَيَّامٍ»، فقال علي: جزاه الله خيرا يا رسول الله.

427 **Zayıf.** Temmam Fevaid (187) el-Hinnai, Fevaid (no: 56) İbn Asakir Tarih (11/489) İbn Asakir zayıf oluşuna işaret etmiştir. Ravzu'l-Bessam'da (1405) isnadı karanlık denilmiştir.

"Cinlerden olup görünmeyen bir şahıs, Ebu Kubeys dağının üzerinden şöyle seslenmişti:

"Ey Fihr ailesi, Allah görünüşünüzü çirkin kılsın, Akıl ve anlayışınız ne kadar da kıttır. Hamiyetli ve şerefli atalarının dinini ayıpladığında, Ayıplayan kimseye karşı sabırlı olursunuz. Busra cinleri, diğer cinlerle size karşı anlaşma yaptı. Hurmalıkların ve tepelerin adamlarıyla da size karşı ittifak kurdular.

Atların omuz omuza vererek geldikleri günü yalanda göreceksiniz.

Bu kavmi, Harem'de belirli belirsiz yerlerde öldüreceklerdir.

Sizden onurlu, nefsi hür, şerefli bir kimse yok mu?

Ebeveyni ve amcaları şerefli bir kimse yok mu?

Ki ibret olacak bir darbe vursun.

Ki gam ve kederlerle sıkıntıları gidersin!"

İbn Abbas dedi ki: Bu şiir, Mekke halkı arasında dilden dile dolaştı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de buyurdu ki:

"**Bu, şeytandır. Putların içine girerek insanlarla konuşuyor. Ona Mis'ar denir. Allah, onu rüsyay edecektir!**" Üç gün geçtikten sonra dağda kendisi görülmeyen bir şahıs şöyle diyordu:

"Biz üç günde Mis'ar'ı öldürdük, Çünkü cinleri saptırdı, çirkin âdetler çıkardı. Temiz Peygamberimiz'e küfrettiğinden dolayı, Onu keskin kılıcımla vurdum."

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"**Bu da, cinlerden olup Semhac adındaki bir ifrittir. Bana iman etti. Ben de ona Abdullah adını verdim. Üç**

günden beri o, Mis'ar adındaki cini takip etmekte olduğunu bana haber verdi." [428]

Ahmed ve İbn Ebi Şeybe, Ebu Hureyre radıyallahu anh'ın şöyle dediğini rivayet ettiler: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

رَأَيْتُ لَيْلَةَ أُسْرِىَ بِى لَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ فَنَظَرْتُ فَوْقَ. قَالَ عَفَّانُ: فَوْقِى. فَإِذَا أَنَا بِرَعْدٍ وَبَرْقٍ وَصَوَاعِقَ. قَالَ: فَأَتَيْتُ عَلَى قَوْمٍ بُطُونُهُمْ كَالْبُيُوتِ فِيهَا الْحَيَّاتُ تُرَى مِنْ خَارِجِ بُطُونِهِمْ قُلْتُ: مَنْ هَؤُلاَءِ يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: هَؤُلاَءِ أَكَلَةُ الرِّبَا، فَلَمَّا نَزَلْتُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَنَظَرْتُ أَسْفَلَ مِنِّى فَإِذَا أَنَا بِرَيح وَدُخَانٍ وَأَصْوَاتٍ فَقُلْتُ: مَا هَذَا يَا جِبْرِيلُ؟ قَالَ: هَذِهِ الشَّيَاطِينُ يَحُرقونَ عَلَى أَعْيُنِ بَنِى آدَمَ [أَنْ] لاَ يَتَفَكَّرُوا فِى مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَلَوْلاَ ذَلِكَ لَرَأَوُا الْعَجَائِبَ

"**Dünya göğüne çıkarıldığım İsra (mirac) gecesi, indiğimde aşağı tarafıma baktım. Büyük bir toz duman gördüm. Şiddetli sesler işittim.**

"Bu nedir, ya Cebrail?" diye sordum. Cebrail de:

"Bunlar şeytanların çıkardığı sesler ve dumanlardır, insanların gözlerini boyayıp göklerin ve yeryüzünün Allah'ın varlığına ve birliğine delalet eden nice ayetlerini, onlara göstermemek için böyle yapıyorlar. Eğer onların bu hileleri ve göz boyamaları olmasaydı, hiç şüphesiz insanlar, pek çok ayetler ve tecellileri müşahede ederlerdi."[429]

428 **Zayıf.** Ebu Nuaym Delail (1/72) İbn Teymiye Sarimu'l-Meslul (s.156) isnadında kopukluk vardır.

429 **Zayıf.** Ahmed (2/353, 363) İbn Ebi Şeybe (7/335) Haris b. Ebi Usame Musned (25) İbn mace (2273) Mizzi Tehzibu'l-Kemal (33/428) Mecmau'z-Zevaid (1/66) Busayri İthaf (145) İsnadında Ali b. Zeyd b. Cudan tek kalmış olup zayıftır. İbn

Şeytanın İsimleri

Semmuye Fevaid'inde, Ziya el-Makdisi el-Muhtare'de Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ حَفَرَ مَاءً ، لَمْ يَشْرَبْ مِنْهُ كَبِدٌ حَرَّى ، مِنْ جِنٍّ ، وَلاَ إِنْسٍ ، وَلاَ طَائِرٍ ، إِلاَّ آجَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَمَنْ بَنَى مَسْجِدًا كَمَفْحَصِ قَطَاةٍ ، أَوْ أَصْغَرَ ، بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ

"**Bir kimse su kuyusu açar da ondan ciğer sahibi insan, cin, kurt ve kuş içerse Allah mutlaka kıyamet gününde onun ecrini verir.**"[430]

İbnu'l-Esir, en-Nihaye'de Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e gelen arap kabilelerinin elçileriyle ilgili hadis hakkında şöyle der:

بنو مَن أنتم ؟ قالوا : بنو نُهْم . فقال نُهْمٌ شيطان أنتم بنو عَبْد اللّه

"**Sizler kimsiniz?**" diye sorunca onlar: "Nuhem oğullarıyız" dediler. Bunun üzerine Nebi sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Nuhem şeytandır. Sizler: Abdullah oğullarısınız.**"[431]

Ebu Seleme'nin rivayetinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem:

ذَاكَ الهِراءُ شَيْطانٌ وُكِّلَ بالنُّفُوس

"**O nefislerle görevli şeytan olan el-hira'dır.**" buyurmuştur.[432]

Cud'an'ın kendisinden rivayette bulunduğu Ebu's-Salt hakkında Heysemi: "Tanımıyorum" demiştir.

430 **Sahih**. Buhari Tarihu'l-Kebir (1/331) İbn Huzeyme (2/269) İbn Mace (738) Elbani Sahihu't-Tergib (271, 963)

431 İbn Hazm, Cemheretu Ensab (s.288) el-Vezir el-Magribi, el-İynas Bi İmi Ensab (s.38) İbn Esir en-Nihaye (5/139)

432 **Zayıf**. İbn Esir Nihaye (5/598) Harbi Garibu'l-Hadis (2/683) Hakîm et-Tirmizi Nevadir (3/117) mürseldir. Hakîm'in rivayetinde bu şeytanın ismi "el-Lehv" olarak geçer.

İbn Sad, Urve'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Abdullah b. Abdillah b. Ubey b. Selul'un "Hubab" olan ismini değiştirerek:

حباب اسم شيطان، اسمك عبد الله

"**Sen Abdullah'sın. Şüphesiz Hubab şeytan ismidir**" buyurdu.[433]

Taberani, Hayseme b. Abdirrahman'dan, o da babasından rivayet ediyor:

دَخَلْتُ أَنَا وأبى على رَسُولِ اللهِ صلى الله عليه وسلم ، فَقَالَ لأَبِي : هَذَا ابْنُكَ ؟ قَالَ : نَعَمْ قَالَ : مَا اسْمُهُ ؟ قَالَ : الْحُبَابُ قَالَ : لا تسموا الحباب فإن الْحُبَابُ شَيْطَانٌ

"Babamla birlikte Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına girdik. Babama:

"**Bu oğlun mu?**" dedi. Babam:

"Evet" dedi.

"**İsmi nedir?**" buyurdu.

"Hubab" deyince;

"**Hubab ismini vermeyiniz! Zira Hubab şeytandır**" buyurdu.[434]

İbn Ebi Şeybe, Mesruk'tan şöyle dediğini rivayet ediyor:

لَقِيت عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقَالَ : مَنْ أَنْتَ ؟ فَقُلْت : مَسْرُوقُ بْنُ الأَجْدَعِ ، فَقَالَ عُمَر : سَمِعْت رَسُولَ اللهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ : الأَجْدَعُ شَيْطَانٌ

433 **Zayıf**. İbn Sad (3/541) Ebu Nuaym Marife (2060) el-Askeri Tashifatu'l-Muhaddisin (s.412) İbn Şebbe Tarihu'l-Medine (1/375) Elbani Daifu'l-Cami (2753) Daife (3511)

434 **Zayıf.** İbn Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (4/312) Ebu Nuaym Marife (4117) Mecmauz-Zevaid (3/122) İbn Kani Mucem (993) isnadında Suveyd b. Abdilaziz zayıftır.

"Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh ile karşılaştığımda bana:

"Sen kimsin?" diye sordu. Ben de:

"Mesruk b. el-Ecda'yım" dedim. Bunun üzerine Ömer radıyallahu anh:

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i: "**el-Ecda' şeytandır**" derken işittim" dedi.[435]

Beyhaki Şuabu'l-İman'da Aişe radıyallahu anha'dan şöyle dediğini rivayet ediyor:

سمع النبي صلى الله عليه و سلم رجلا يقال له شهاب قال : بل أنت هشام إنَّ شهابَ اسمُ شَيطانِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem birine "Şihab" denildiğini işitince ona:

"**Bilakis sen Hişam'sın. Zira Şihab şeytanın ismidir**" buyurdu.[436]

İbn Ebi Şeybe Mücahid'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

عَطَسَ رَجُلٌ عِنْدَ ابْنِ عُمَرَ فَقَالَ : أَشْهَبُ ، قَالَ ابْنُ عُمَرَ : أَشْهَبُ اسْمُ شَيْطَانٍ ، وَضَعَهُ إِبْلِيسُ بَيْنَ الْعَطْسَةِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لِيُذْكَرَ

"Birisi İbn Ömer radıyallahu anhuma'nın yanında hapşırdı ve:

"Eşheb" dedi. İbn Ömer radıyallahu anhuma dedi ki:

435 **Zayıf.** İbn Ebi Şeybe (5/262) Ahmed (1/31) Hakim (4/311) Ebu Davud (4957) Bezzar (315) İbn Mace (3731) İbn Sad (6/76) Hatib (13/232) Dulabi Kuna (4/463) İbn Asakir (57/404) isnadında Mucalid b. Said bulunması sebebiyle zayıftır. Elbani Daifu'l-Cami (2271)

436 **Münker.** Beyhaki Şuab (4/313) Elbani Daife (7112) "Şihab şeytanın ismidir" ziyadesi münkerdir.

"Eşheb şeytanın ismidir. İblis bunu aksırma ile Allah'a hamd arasına, kendisinin zikredilmesi için koyar."[437]

Evlerde Sakin Olan Cinler

İbn Neccar, Ali radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

ادخروا لبيوتكم نصيباً من القرآن فإن البيت إذا قرئ فيه آنس على أهله وكثر خيرُه وكان سكانُه مؤمنى الجن وإذا لم يقرأ فيه أوحش على أهله وقل خيرُه وكان سكانُه كفرةَ الجنِّ

"**Evlerinizde Kuran'dan nasibini ayırınız. Zira içinde Kuran okunan evde aile halkı ünsiyet eder, hayrı artar. Evin sakinleri mümin cinler olur. Eğer Kuran okunmazsa aile halkı yalnızlık hisseder ve hayrı azalır. Evin sakinleri kâfir cinler olur.**"[438]

Cinler Vasıtasıyla Kâhinlik

Beyhaki Sünen'inde en-Numan b. Buzurc'den rivayet ediyor:

خَرَجَ أَسْوَدُ الْكَذَّابُ وَكَانَ رَجُلاً مِنْ بَنِى عَنْسٍ وَكَانَ مَعَهُ شَيْطَانَانِ يُقَالُ لأَحَدِهِمَا سُحَيْقٌ وَالآخَرِ شُقَيْقٌ وَكَانَا يُخْبِرَانِهِ بِكُلِّ شَىْءٍ يَحْدُثُ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ فَسَارَ الأَسْوَدُ حَتَّى أَخَذَ ذِمَارَ فَذَكَرَ قِصَّةً فِى شَأْنِهِ

"Benî Ans kabilesinden biri olan Esved el-Kezzab yanında iki şeytanla çıkardı. Birisine Sahik, diğerine Şakik deniliyordu. O ikisi insanların haberlerini kendisine bildiriyorlardı."[439]

437 **Sahih mevkuf**. İbn Ebi Şeybe Musannef (5/270) İbn Ebi Şeybe Edeb (337)
438 **İsnadını bulamadım**. Suyuti Cem'ul-Cevami (927) Kenzu'l-Ummal (41525)
439 **Zayıf.** Beyhaki (8/176) Beyhaki Delail (5/429) İbn Asakir (49/11)

Nuaym b. Hammad el-Fiten'de, Kesir b. Mürre'den rivayet ediyor:

ليس هو إنسان إنما هو شيطان

"Deccal insan değildir. O ancak şeytandır."[440]

Mütercimin notu: İmam Kurtubi Kehf Suresi 50. Ayetinin tefsirinde şöyle naklediyor "Ben, Hocam, İmam Ebu Muhammed Abdu'l-Mu'ti'yi İskenderiye serhaddinde şöyle derken dinledim: el-Beydâvî diye adlandırılan bir şeytan vardır. Bu şeytan, aralıksız iftar etmeksizin oruçlarını sürdüren sufilere görünür. Açlık onlarda sağlam bir yer edinip beyinlerine zarar verecek hale gelince, onlara öyle bir ışık ve öyle bir nur gösterir ki, etraflarındaki bütün evler bu aydınlıkla dolar taşar. Onlar, artık maksatlarına ulaştıklarını ve bunun Allah'dan olduğunu zannederler, oysa durum hiç de zannettikleri gibi değildir."[441]

Âlimler derler ki: Peygamber olmayanların elleri vasıtasıyla şanı yüce Allah'ın izhar ettiği birtakım kerametlerle olağanüstü haller, o kişinin veli oluşunun delili değildir. Âlimlerimiz, bu görüşleriyle kimi mutasavvıflara ve rafızîlere muhalefet ederler. Çünkü bunlar şöyle der: "Bu gibi haller o kişinin veli olduğunun delilidir. Çünkü o kişi, veli olmasaydı şanı yüce Allah, bu gibi şeyleri onun elleri vasıtasıyla izhar etmezdi."

Bir insanın Allah'ın velisi olduğunu bilmek, ancak onun mü'min olduğunu bildikten sonra sahih bir delil ile olabilir. O kişinin mü'min olarak öleceği bilinemeyeceğine göre, bizim o kişinin yüce Allah'ın bir velisi olduğunu kesinlikle söylemek imkânımız olmaz. Çünkü yüce Allah'ın gerçek velisi, yüce

440 **Zayıf maktu**. Nuaym b. Hammad, el-Fiten (2/531 no:1498) meçhul ravileri vardır.

441 Kurtubi Tefsiri (10/363 vd.)

Allah tarafından mutlaka iman ile öleceği bilinen kimsedir. Böyle bir kimsenin iman üzere öleceğini kesinlikle söylemek imkânına sahip olmadığımızı ittifakla kabul ettiğimize göre, hatta o kişinin kendisi dahi iman üzere öleceğini kesinlikle söyleyemediğine göre, onun bu harikulade halinin Allah'ın velisi olduğunun delili olmadığı ortaya çıkar.

İblis Meleklerden Miydi?

Âlimler iblisin durumu hakkında ihtilaf ettiler. Müellif (Şibli) çoğunluğun görüşünü naklederek dedi ki:

فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ

"**Hepsi secde ettiler, ancak İblis yüz çevirdi**" (Bakara 34) ayetinde istisna ancak aynı cinsler arasında olur." Buna:

إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ

"**Ancak iblis cinlerdendi**" (Kehf 50) ayeti ile cevap verdiler. Onlar meleklerden kendilerine "cin" denilen bir tür idi. Nitekim meleklerin Kerubiyyun, Ruhaniyyun denilen türleri vardı.

İbn Cerir, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

كان إبليس من حي من أحياء الملائكة يقال لهم الجن خلقوا من نار السموم من بين الملائكة قال وكان اسمه الحارث يعني بالعربية قال وكان خازنا من خزان الجنة قال وخلقت الملائكة كلهم من نور غير هذا الحي قال وخلقت الجن الذين ذكروا في القرآن من مارج من نار وهو لسان النار الذي يكون في طرفها إذا التهبت فأول من سكن الأرض بنو الجن فأفسدوا فيها وسفكوا الدماء وقتل بعضهم

بعضا فبعث الله إليهم إبليس ومن معه حتى ألحقهم بجزاير البحور وأطراف الجبال فلما فعل إبليس ذلك اغتر في نفسه وقال قد صنعت شيئا لم يصنعه أحد قال فاطلع الله على ذلك من قلبه ولم يطلع عليه الملائكة الذين كانوا معه فقال الله للملائكة { إني جاعل في الأرض خليفة } فقالت الملائكة { أتجعل فيها من يفسد فيها ويسفك الدماء } كما أفسدت الجن قال { إني أعلم ما لا تعلمون } يقول : إني قد أطلعت من قلب ابليس على ما لم تطلعوا عليه من كبره واغتراره .ثم أمر بتربة آدم فرفعت ، فخلق الله آدم عليه السلام من طين { لازب } واللازب اللزج الطيب من { حمإ مسنون } منتن ، وإنما كان حمأ مسنوناً بعد التراب ، فخلق منه آدم بيده ، فمكث أربعين ليلة جسداً ملقى ، فكان ابليس يأتيه يضربه برجله ، فيصلصل فيصوت ثم يدخل من فيه ويخرج من دبره ، ويدخل من دبره ويخرج من فمه ، ثم يقول : لست شيئاً ، ولشيء ما خلقت! ولئن سلطت عليك لأهلكنك ، ولئن سلطت علي لأعصينك . فلما نفخ الله فيه من روحه أتت النفخة من قبل رأسه ، فجعل لا يجري شيء منها في جسده إلا صار لحماً ودماً ، فلما انتهت النفخة إلى سرَّته نظر إلى جسده فأعجبه ما رأى من جسده ، فذهب لينهض فلم يقدر . فهو قول الله { خلق الإنسان من عجل } .فلما تممت النفخة في جسده عطس فقال { الحمد لله رب العالمين } بإلهام من الله فقال الله له « يرحمك الله يا آدم » ، ثم قال للملائكة: { اسجدوا لآدم فسجدوا إلا إبليس أبى واستكبر } لما حدث في نفسه من الكبر فقال : لا أسجد له ، وأنا خير منه ، وأكبر سناً ، وأقوى خلقاً ، فأبلسه الله وآيسه من الخير كله ، وجعله شيطاناً رجيماً .

"İblis" vücudun gözeneklerinden geçebilen çok sıcak bir ateşten yaratılmış ve kendilerine "Cin" adı verilmiş, melekler sınıfından biri idi. Adı "Haris" idi ve cennetin bekçilerinden biri idi. Bu sınıfın dışındaki bütün melekler ise nur'dan yaratılmışlardır. Kur'an-ı kerimede zikredilen diğer cinler ise dumansız saf alevden yaratılmıştır. Bu bir tarafı alevlenen ateşin dilidir. Yeryüzünün ilk sakinleri cin oğullarıydı. Yeryüzünde fesat çıkardılar, kan döktüler ve birbirlerini öldürdüler. Allah da onlara İblis'i ve beraberindekileri gönderdi. Onlar da cinleri denizlerdeki adalara ve dağların eteklerine sürdüler. İblis bunları yapınca nefsinde gurulandı ve:

"Kimsenin yapamayacağı şeyler yaptım" dedi. Allah Teala onun kalbinde olan bu duruma muttali oldu, yanında bulunan melekler bundan habersizdi. Allah Teâla meleklere:

"Yeryüzünde bir halife yaratacağım" buyurdu. Melekler de:

"Yeryüzünde cin kavmi gibi fesat çıkaracak ve kan dökecek bir kavim mi yaratacaksın?" dediler. Allah Azze ve Celle:

"Ben sizin bilmediklerinizi bilirim. İblis'in kalbinde bulunan kibir ve gururdan haberdarım" buyurdu. Sonra Allah teala, Âdemin toprağının getirilmesini emretti. Onun toprağı getirildi. Allah Teala Âdemi, yapışkan ve kokuşmuş bir çamurdan bizzat kendi elleriyle yarattı. Âdem, kırk gece sırt üstü yatan bir ceset halinde bırakıldı. İblis gelip ona ayağıyla vuruyor, Âdemin vücudu ses çıkarıyordu. İblis, Âdemin ağzından girip arkasından çıkıyor ve arkasından girip ağzından çıkıyordu ve diyordu ki:

"Sen, sırf ses çıkarmak için yaratılmadın. Elbette ki bir şey için yaratıldın. Yemin olsun ki eğer ben sana musallat olursam mutlaka seni helak ederim. Şeyat sen bana musallat olursan mutlaka sana isyan ederim." Allah, âdeme kendi ruhundan üfleyinee ruh âdemin baş tarafından girdi. Vücudun

ulaştığı her yerini et ve kana dönüştürdü. Ruh, göbeğine kadar ulaşınca Âdem vücuduna baktı ve onun güzelliğini beğendi. Hemen ayağa kalkmak istedi. Fakat kalkamadı. Allah Teala bu hususta da şöyle buyuruyor:

"... **İnsan çok acelecidir**." (İsra 11) Allah ona ruhundan üfleyince meleklere:

"Âdeme secde edin." dedi. O meleklerin hepsi Âdeme secde ettiler. Sadece İblis diretti ve kibirlendi. İblis:

"Ben ona secde etmem. Çünkü ben ondan daha hayırlıyım. Yaşça daha büyüğüm, yaratılış bakımından daha güçlüyüm. Çünkü beni ateşten onu ise çamurdan yarattın. Ateş çamurdan daha kuvvetlidir." dedi. İblis secde etmemekte diretince Allah onu susturdu, bütün hayırlardan mahrum etli ve onun isyanına bir ceza olmak üzere kavulmuş şeytan yaptı."[442]

İbn Cerir, İbnu'l-Munzir, el-Azamet'de Ebu'ş-Şeyh ve Şuabu'l-İman'da Beyhaki, İbn Abbâs radıyallahu anhuma'dan naklederler:

إن من الملائكة قبيلةً من الجن، وكان إبليس منها، وكان يسوس ما بين السماء والأرض ، فعصى فمسخه الله شيطاناً رجيماً

"Meleklerden bir kabile vardır ki onlara cin adı verilir, iblis onlardan idi ve o gökle yer arasında hâkim idi. Allah'a isyan etti ve Allah da onu meshederek kovulmuş şeytan heline getirdi."[443]

İbn Cerir; İbn Abbas, İbn Mesud ve sahabeden bir topluluktan rivayet ediyor:

442 **Zayıf**. Durru'l-Mensur (1/66) Taberi (1/455) İbn Kesir (1/228) Dahhak İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan işitmemiştir.

443 **Zayıf.** Taberi (1/507) Dulabi Kuna (2/492)

جعل إبليس على مُلك سماء الدنيا، وكان من قبيلة من الملائكة يقال لهم»الجنّ»، وإنما سُمُّوا الجن لأنهم خُزَّان الجنة. وكان إبليس مع مُلكه خازنًا فوقع في صدره كبر، وقال: ما أعطاني الله هذا إلا لمزيّة لي على الملائكة

"İblis dünya semaının meleklerinden kılınmıştı. Meleklerden cin denilen bir kabileye mensuptu. Cennet'in bekçileri oldukları için onlara cin deniliyordu. İblis cennetin bekçilerinin başında idi. Göğsüne kibir düştü ve:

"Allah bana bu dereceyi meleklerden üstün olduğum için verdi" dedi.[444]

İbn Ebi'd-Dünya, Mekaidu'ş-Şeytan'da, İbn Ebi Hatim ve Şuab'da Beyhaki rivayet ediyorlar: İbn Abbas radıyallahu anhuma dedi ki:

كَانَ اسْمُ إِبْلِيسَ عَزَازِيلَ، وَكَانَ مِنْ أَشْرَافِ الْمَلَائِكَةِ مِنْ ذَوِي الْأَرْبَعَةِ الْأَجْنِحَةِ، ثُمَّ أَبْلَسَ بَعْدُ

"İblisin ismi Azazil idi. meleklerin en şereflilerindendi. O dört kanatlı bir melekti, bundan sonra ise, bunlardan mahrum bırakıldı."[445]

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu'l-Musenna'dan rivayet ediyor:

كان اسم إبليس نائل فلما سخط الله عليه سمي شيطانا

"İblis'in ismi Nail idi. Allah ona gazaplanınca Şeytan diye isimlendirdi."[446]

444 **Zayıf.** Taberi (1/458, 503)

445 **Sahih mevkuf**. Beyhaki Şuab (1/170) İbn Ebi Hatim Tefsir (1/93) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (70)

446 **Münker.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (69)

İbn Cerir, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

"İblise bu ismin verilmesinin sebebi Allah'ın onu bütün hayırlardan mahrum etmesi (iblas) ve onun bundan sonra ümitsizliğe düşmesidir."[447]

İbnu'l-Munzir ve el-Azamet'te Ebu'ş-Şeyh ed-Dahhak'tan rivayet ediyorlar:

اختلف ابن عباس وابن مسعود في إبليس فقال أحدهما : كان من سبط من الملائكة يقال لهم الجن

"İbn Abbas ve İbn Mesud, iblis hakkında ihtilaf ettiler. İkisinden biri: "İblis meleklerden kendilerine cin denilen nesilden idi" dedi."[448]

Abdurrazzak ve İbn Cerir, Katade'den; "**Ancak iblis secde etmedi. O cinlerden idi**." Ayeti hakkında:

قبيل من الملائكة يقال لهم الجنّ ، وقال ابن عباس: لو لم يكن من الملائكة لم يؤمر بالسجود ، وكان على خزانة السماء الدنيا

"Meleklerden cin denilen bir kabileden idi" dedi. İbn Abbas dedi ki:

"Meleklerden olmasaydı secde ile emredilmezdi. O dünya semaının koruyucularından idi."[449]

Mekaidu'ş-Şeytan'da İbn Ebi'd-Dunya, İbn Ebi Hatim ve Ebu'ş-Şeyh, Said b. Cübeyr'den rivayet ediyorlar:

لما لعن الله تعالى إبليس تغيرت صورته عن صورة الملائكة فجزع فرن رنة فكل رنة إلى يوم القيامة منها قال سعيد : ولما رأى النبي

447 **Zayıf.** Taberi (1/509) Dahhak İbn Abbas'tan işitmemiştir.

448 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1680) Durru'l-Mensur (6/373) Dahhak İbn Abbas'tan işitmemiştir.

449 **Sahih mevkuf**. Taberi (1/504) İbn Ebi Hatim Tefsir (9/209) Tefsiru Abdirrazzak (2/404)

صلى الله عليه و سلم قائما يصلي بمكة رن رنة أخرى قال سعيد ولما افتتح النبي صلى الله عليه و سلم مكة رن رنة أخرى اجتمعت إليه ذريته فقال : ايأسوا أن تردوا أمة محمد إلى الشرك ولكن افتنوهم في دينهم وأفشوا بينهم النوح والشعر

"Yüce Allah, İblis'e lanet ettiği zaman, sureti meleklerden farklı bir surete büründü. Bundan dolayı korkarak bir çığlık attı. Bu yüzden kıyamete kadar olan her çığlığı bundandır."

Said ekledi: (İblis) Peygamber sallallahu aleyhi vesellem'i Mekke'de namaz kılarken görünce bir çığlık attı daha attı. Allah Resulü sallallahu aleyhi vesellem Mekke'yi fethettiğin de de öyle bir çığlık attı ki bütün zürriyeti yanın da toplandı. Onlara dedi ki:

"Muhammed'in sallallahu aleyhi vesellem ümmetini bir daha şirke döndürmeden ümidinizi kesin. Fakat onları dinlerin de yoldan çıkarın ve araların da ölülere ağlayıp dövünmeyi ve şiiri yayın."[450]

İkinci Görüş: İblis hiç meleklerden olmamıştır.

İbn Cerîr, el-Hasen'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

ما كان إبليس من الملائكة طرفة عين قط، وإنه لأصل الجنّ، كما أن آدم عليه السلام أصل الإنس.

"İblîs hiç bir zaman meleklerden olmamıştır. Âdem'in insanların atası olduğu gibi o da cinlerin atasıdır."[451]

İbn Ebi'd-Dünya, İbn Ebi Hatim ve Ebu'ş-Şeyh, İbn Şihab'dan rivayet ediyorlar:

450 **Hasen maktu**. Ebu'ş-Şeyh Azamet (5/1678) İbn Ebi Hatim (9/61) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (33) Ebu Nuaym Hilye (9/63) Durru'l-Mensur (6/97)

451 **Sahih maktu**. Taberi (18/41)

إبليس أبو الجِنّ، كما إِنَّ آدم أبو الإِنْس، وآدم مِنَ الإِنْس وهو أبوهم، وإبليس مِنَ الجِنّ وهو أبوهم

"Adem'in insanların babası olduğu gibi, İblis de cinlerin babasıdır. Adem insanlardandır ve onların babasıdır. İblis de cinlerdendir ve onların babasıdır."[452]

İbn Cerir ve İbn Ebi Hatim, Şehr b. Havşeb'den şöyle dediğini rivayet ediyorlar:

"İblis, meleklerin kovduğu cinlerdendi. Meleklerden biri onu esir alıp semaya götürdü."

İbn Cerir, Sad b. Mesud'dan rivayet ediyor:

"Melekler cinlerle savaştı ve henüz küçük olan İblisi esir aldılar. O meleklerden oldu ve onlarla beraber ibadet etti."

Derim ki: İbn Munzir ve İbn Cabir, el-Hasen'den şöyle dediğini rivayet ettiler:

"İblisin meleklerden olduğunu iddia eden kavimleri Allah öldürsün! Allah Teâla: "**O cinlerden idi**" buyuruyor."[453]

İbn Sad ve İbn Ebi Hatim, İbn Abbas radıyallahu anhu'a'dan rivayet ediyorlar:

بعث رب العزة إبليس فأخذ من آديم الأرض من عذبها وملحها فخلق منه آدم ومن ثم سمي آدم لأنه خلق من أديم الأرض ومن ثم أأسجد لمن خلقت طينا أي هذه الطينة أنا جئت بها

"Rabbu'l-İzzet iblisi gönderdi, o yeryüzünden iyi ve tuzlu toprağından alıp ondan Adem'i yarattı. Bundan sonra İblis

452 **Hasen maktu**. İbn Ebi Hatim (9/209) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (31) Durru'l-Mensur (6/373)

453 **Hasen maktu**.

"**Çamurdan yarattığına mı secde edeyim?**" (İsra 61) Bu benim getirdiğim çamurdur" dedi."[454]

Mütercimin notu: (Müslim'in Sahih 'inde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu nakledilmektedir: "**Melekler nurdan yaratılmıştır. İblis dumansız alevden yaratılmıştır. Âdem de size anlatılan şeyden yaratılmıştır**." Önceki ayet-i kerimeden İblis'in cinlerden olduğu açıkça anlaşıldığı gibi, bir diğer ayette de onun ateşten, Âdem'in de çamurdan yaratıldığı açıkça anlaşılmaktadır. Yüce Allah'ın şu ayetinde olduğu gibi: "**Ben ondan hayırlıyım beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın**." (Sâd, 76) Bu delillerden sonra İblis'in meleklerden olmadığı açıktır. Zira yaratıldıkları unsurlar farklıdır.)

İblis'in Âdem ve Havva'ya Sataşması

İbn Cerir ve İbn Ebi Hatim, İbn Mesud radıyallahu anh ile sahabeden bir topluluğun şöyle dediklerini rivayet etmişlerdir:

لما قال الله تعالى لآدم اسكن أنت وزوجك الجنة وكلا منها رغدا حيث شئتما ولا تقربا هذه الشجرة فتكونا من الظالمين أراد إبليس أن يدخل عليهما الجنة فمنعته الخزنة فأتى الحية هي دابة لها أربع قوائم كأنها البعير وهي كأحسن الدواب فكلمها أن تدخله في فمها حتى يدخل إلى آدم فأدخلته في فمها فمرت الحية على الخزنة فدخلت وهم لا يعلمون ما أراد الله تعالى من الامر فكلمه من فمها فلم ينل كلامه فخرج إليه فقال يا آدم هل أدلك على شجرة الخلد وملك لا يبلى

454 **Zayıf.** İbn Sad (1/26) Durru'l-Mensur (1/70) İbn Ebi Hatim (5/477) Taberi (17/488) İbn Asakir (7/380) bkz.: Elbani Daife (12/619-20)

"Allah Teâla Âdem'i yarattığı zaman "**Sen ve eşin cennette yerleşin**" (Bakara 35) buyurdu. İblis onların yanına girmek istedi. Cennetin bekçisi ona engel oldu. Sonra yılan şeklinde geldi. O deve gibi dört ayaklı idi ve en güzel hayvanlardan idi. Adem'in yanına girmek için onun ağzına gireceğini söyledi. Yılanın ağzına girdi ve bekçinin yanına gelerek cennete girdi. Onlar Allah'ın emriyle neyi kastettiğini bilmiyorlardı. Yılanın ağzında onunla konuştu. Onun sözüne aldırmayınca çıktı ve dedi ki:

"Ey Âdem! Sana ebedilik ağacını ve tükenmeyen mülkü göstereceğim."[455]

Abdurrazzak ve İbn Cerir, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

إن عدو الله إبليس عرض نفسه على دوابّ الأرض أيُّها يحمله حتى يدخل الجنة معها ويكلم آدم وزوجته ، فكلّ الدواب أبى ذلك عليه، حتى كلّم الحية فقال لها: أمنعك من ابن آدم، فأنت في ذمتي إن أنت أدخلتِني الجنة. فجعلته بين نابين من أنيابها، ثم دخلت به، فكلمهما من فيها؛ وكانت كاسية تمشي على أربع قوائم، فأعراها الله وجعلها تمشي على بطنها. قال: يقول ابن عباس: اقتلوها حيث وَجَدتُموها، أخفروا ذمَّةَ عدوّ الله فيها

"Allah'ın düşmanı İblis, Adem ve Havva ile konuşmak üzere cennete sokmaları için kendisini yeryüzü hayvanlarına arz etti. Hiçbiri razı olmadı. Sonra gitti yılanı buldu ve dedi ki:

"Sen beni cennetin içine kadar sessizce götürürsen, âdemoğlunun şerrinden seni korurum" Bunun üzerine yılan onu ağzında dişleri arasına alıp cennetin içine kadar soktu.

455 **Zayıf**. Taberi (1/526) Tarihu't-Taberi (1/71) Durru'l-Mensur (1/81)

İblis onun ağzı içinden onlarla konuştu. Yılan öncedecen dört ayağı üzerinde yürüyen bir hayvan iken Allah onun ayaklarını aldı ve karnı üzerinde sürünmeye başladı." İbn Abbas radıyallahu anhuma dedi ki:

"Yılanı bulduğunuz yerde öldürün. O Allahın düşmanıdır"[456]

İbn Cerir, er-Rabi'den rivayet ediyor:

أن الشيطان دخل الجنة في صورة دابة ذات قوائم فكان يرى أنه البعير قال فلعن فسقطت قوائمه فصار حية قال الربيع وحدثني أبو العالية أن من الإبل ما كان ولها من الجن

"Şeytan ayakları olan hayvan kılığında cennete girdi. Deveye benziyordu. Lanetlendi ve yılan şeklini aldı." Er-Rabi, Ebu'l-Aliye'nin şöyle dediğini nakletti: "Devenin ilkleri cinlerden idi."[457]

Ahmed, "Hasen" kaydıyla Tirmizi, "Sahih" kaydıyla Hakim, İbn Cerir, İbn Ebi Hatim ve İbn Merduye, Semura radıyallahu anh'den, o da Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den rivayet ediyorlar:

لَمَّا حَمَلَتْ حَوَّاءُ ، طَافَ بِهَا إِبْلِيسُ ، وكانَ لا يَعيشُ لَهَا وَلَدٌ ، فَقَالَ لَهَا : سَمِّيهِ عَبْدَ الحَارِثِ ، فَسَمَّتْهُ عَبْدَ الحَارِثِ ، فَعَاشَ ذَلِكَ ، وَكَانَ ذَلِكَ مِنْ وَحْيِ الشَّيْطَان ، وأَمْرِهِ

"Havva doğum yaptığı zaman İblis onun yanına geldi. Havva'nın çocuğu yaşamıyordu. Ona dedi ki:

456 **Zayıf.** Taberi (1/530) Durru'l-Mensur (1/81) İbnu'l-Mutahhar el-Bid'e ve't-Tarih (s.90)

457 **Zayıf.** Taberi (1/528)

"Bu çocuğun ismini Abdulharis koyarsan yaşar" O da Abdulharis ismini verdi ve çocuk yaşadı. Bu şeytanın vahyi ve emri idi."[458]

Şeytanın Nuh Aleyhisselam'a Sataşması

İbn Ebi'd-Dünya Mekaidu'ş-Şeytan'da (Abdullah b.) Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyori:

لما ركب نوح السفينة رأى فيها شيخا لم يعرفه قال له نوح : ما أدخلك ؟ قال : دخلت لأصيب قلوب أصحابك فتكون قلوبهم معي وأبدانهم معك قال نوح : أخرج يا عدو الله فقال : خمس أهلك بهن الناس وسأحدثك منهن بثلاث ولا أحدثك باثنتين فأوحى إلى نوح لا حاجة بك إلى الثلاث مره يحدثك بالاثنتين فإن بهما أهلك الناس فقال هما : الحسد وبالحسد لعنت وجعلت شيطانا رجيما والحرص أباح لآدم الجنة كلها فأصبت حاجتي منه بالحرص

"Nuh aleyhisselam gemiye bindiği zaman gemide tanımadığı bir ihtiyar gördü ve ona:

"Sen kimsin?" dedi. O da:

"İblis'im" dedi.

"Gemiye neden bindin?" diye sordu.

"Arkadaşlarının kalplerine dokunup, kalplerinin benden, bedenlerinin senden, yana olması için bindim." karşılığını verdi. Nuh aleyhisselam

458 **Sahih maktu**. Ahmed (5/11) Tirmizi (3077) Hakim (2/595) Said b. Mansur (5/174) Taberani (7/215) Tarihu't-Taberi (1/94) Durru'l-Mensur (4/387) Ebu Ubeyd İman (s.87) Elbani Daifu'l-Cami (4769) Daife (342) Elbani bunun merfu olarak zayıf, Hasen el-Basri'nin kendi tefsiri olarak sahih yolla rivayet edildiğini belirtmiştir.

"Gemiden in, ey Yüce Allah'ın düşmanı!" deyince İblis şöyle dedi:

"İnsanlar beş şeyden dolayı helak olmuşlardır. Bunlardan üç tanesini söyleyeceğim, ikisini de söylemeyeceğim." O esnada Allah Teala Nuh'a:

"Senin o üç taneye ihtiyacın yok, sana diğer ikisini söylemesini emret, çünkü insanlar o ikisiyle helak oldular" diye vahyetti. İblis dedi ki:

"O ikisinden biri hasettir. Zira ben haset yüzünden lanete uğradım ve kovulmuş şeytandan oldum. Diğeri ise hırstır ki Allah bütün cenneti Âdem aleyhisselama mubah kılmıştır. Ama hırs sayesinde ona istediğim şeyi yaptırdım."[459]

İbn Ebi'd-Dunya Leys b. Sad'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

بلغني أن إبليس لقي نوحا عليه السلام فقال له إبليس : يا نوح اتق الحسد والشح فإني حسدت فخرجت من الجنة وشح آدم على شجرة واحدة منعها حتى خرج من الجنة

Bana ulaştığına göre İblis, Nuh aleyhisselam ile karşılaştı ve ona şu tavsiyede bulundu.

"Ey Nuh! Haset ve tamahkârlıktan sakın. Çünkü ben haset ettim de cennetten çıkarıldım. Âdem de kendisine yasaklanan tek bir ağaca tamah etti de bunun sonucunda cennetten çıkarıldı."[460]

---

459 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (44) İbn Asakir (62/259) Durru'l-Mensur (5/305) Safuri Nuzhetu'l-Mecalis (s.133) isnadında Amr b. Dinar Kahrimani Al-i Zubeyr ile Muhammed b. Musa el-Haraşi zayıftır.
- Enes radıyallahu anh'den **zayıf** isnadla: İbn Cevzi el-Muntazam (1/40) isnadında Sekin b. Abdulaziz zayıftır. Babası ise meçhul bir ravidir.

460 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (46) Bursevi Ruhu'l-Beyan (2/236) ravilerinden Ahmed b. Yunus el-Bezzar el-Humusi'nin hal tercemesini bulamadım.

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu'l Aliye'den şöyle dediğini rivayet etmiştir:

لما رست السفينة سفينة نوح إذا هو بإبليس على كوثل السفينة فقال له نوح : ويلك قد غرق أهل الأرض من أجلك وقد أهلكتهم ؟ قال إبليس فما أصنع ؟ قال له : تتوب قال : فسل ربك عز و جل هل لي من توبة ؟ فدعا نوح ربه فأوحى الله إليه أن توبته أن يسجد لقبر آدم فقال له نوح : قد جعلت لك توبة قال : وما هي ؟ قال : أن تسجد لقبر آدم قال : تركته حيا وأسجد له ميتا !!

"Nuh aleyhisselamın gemisi karaya oturduğun da İblis'i, geminin arka tarafında oturmuş olarak gördü ve dedi ki:

"Yazıklar olsun sana! Yeryüzü ahalisi senin yüzünden boğuldu ve sen onları helake sürükledin!" İblis

"Ne yapmalıyım?" diye sorunca Nuh ona dedi ki:

"Tövbe et" karşılığını verdi. İblis dedi ki:

"Rabbine sor benim için tövbe varmı ki?" Nuh Rabbine niyazda bulundu. Allah da onun tövbesinin ancak Adem'in kabrine secde etmesiyle mümkün olabileceğini vahyetti. Bunun üzerine Nuh:

"Sana bir şekilde tövbe etmene izin verildi" deyince İblis

"Nasıl?" diye sordu. Nuh aleyhisselam:

"Âdem'in kabrine secde ederek" deyince İblis dedi ki:

"O diriyken bunu yapmadım, ölü haline mi secde edeyim!"[461]

İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan:

461 **Zayıf mürsel.** İbn Asakir (62/259) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (45) Durru'l-Mensur (5/299) isnadında Ziyad b. Husayn'ın hal tercemesini bulamadım. Ayrıca Ebu'l-Aliye'nin mürselleri zayıf kabul edilmektedir.

أَوَّلُ مَا حَمَلَ نُوحٌ فِي الْفُلْكِ مِنَ الدَّوَابِّ الدَّرَةَ، وَآخِرُ مَا حَمَلَ الْحِمَارُ، فلما أَدْخَلَ تعلّق إبليس بذَنَبِه

"Gemiye ilk binen karıncadır. Son binen ise eşek idi. İblis de onun kuyruğuna tutunarak girmişti."[462]

Nesai, Enes b. Malik radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

إِنَّ نُوحًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَازَعَهُ الشَّيْطَانُ فِي عُودِ الْكَرْمِ فَقَالَ هَذَا لِي وَقَالَ هَذَا لِي فَاصْطَلَحَا عَلَى أَنَّ لِنُوحٍ ثُلُثَهَا وَلِلشَّيْطَانِ ثُلُثَيْهَا

"Nuh sallallahu aleyhi ve sellem ile şeytan üzüm ağacının meyvesi konusunda münakaşa ettiler. Nuh sallallahu aleyhi ve sellem:

"Benimdir" dedi. Şeytan da:

"Benimdir" dedi. Üçte biri Nuh sallallahu aleyhi ve sellem'e (helâl olarak yiyeceklere) üçte ikisi de şeytana (içki olarak kullanacaklara) kalmak üzere anlaştılar."[463]

Şeytanın Musa Aleyhisselam'a Sataşması

قال : ولقي إبليس موسى فقال : يا موسى أنت الذي اصطفاك الله برسالته وكلمك تكليما وأنا من خلق الله أذنبت وأنا أريد أن أتوب فاشفع لي عند ربك عز و جل أن يتوب علي فدعا موسى ربه فقيل يا موسى قد قضيت حاجتك فلقي موسى إبليس فقال : قد أمرت أن تسجد لقبر آدم ويتاب عليك فاستكبر وغضب وقال : لم أسجد له حيا أأسجد له ميتا ؟ ثم قال إبليس : يا موسى إن لك علي حقا بما

462 **Zayıf.** Taberi (15/304) İbn Ebi Hatim Tefsir (8/70) es-Sahari el-Ensab (s.19) Durru'l-Mensur (5/302) isnadında Ali b. Zeyd b. Cud'an zayıftır.

463 **Hasen, israiliyat**. Nesai (5726) İbn Asakir (62/259) Durru'l-Mensur (5/300)

شفعت لي ربك فاذكرني عند ثلاث ولا هلاك إلا فيهن : اذكرني حين تغضب فإن وحيي في قلبك وعيني في عينك وأجري منك مجرى الدم اذكرني حين تلقى الزحف فإني آتي ابن آدم حين يلقى الزحف فأذكره ولده وزوجته وأهله حتى يولي وإياك أن تجالس امرأة ليست بذات محرم فإني رسولها إليك ورسولك إليها

"İblis Musa'yla da karşılaştı ve ona dedi ki:

"Ey Musa! Allah seni risaleti için seçmiş ve sana hitab etmiştir. Ben de Yüce Allah'ın bir mahlûkuyum ve günah işledim. Tövbe etmek istiyorum. Tövbemi kabul etmesi için Rabbinin katında bana şefaatçi ol. Bunun üzerine Musa aleyhisselam Rabbine dua etti. Musa'ya cevaben denildi ki:

"Ey Musa! Dilediğini yerine getirdim." Sonra Musa İblis'i gördü ve ona:

"Âdem'in kabrine secde etmen emredildi, ancak böyle yaparsan tövben kabul edilecek." İblis büyüklenip öfkelendi ve dedi ki:

"Diriyken ona secde etmedim, şimdi ölüyken mi edeceğim?" Sonra iblis ekledi:

"Ey Musa! Bana Rabbin katında şefaat ettiğin için bende bir hakkın var. Beni şu üç şeyde hatırla ki, kişi bunlarda mutlak helak olur: Öfkelendiğin zaman beni hatırla ki o zaman ilhamım kalbinde, gözlerim gözünde olur ve kan gibi içinde dolaşırım. Asker olarak savaşa gideceğin zaman beni hatırla. O zaman Âdemoğluna gelir ve ona çocuğunu, karısını ve ailesini hatırlatırım ki bunun üzerine savaşa gitmekten vazgeçer. Ayrıca sana mahrem olmayan

biriyle oturmaktan sakın. Çünkü ben onun elçisi, senin de ona elçisi olurum."[464]

İbn Ebi'd-Dunya, Abdurrahman b. Ziyad b. En'um'dan şöyle nakleder:

بينما موسى جالس في بعض مجالسه إذ أقبل إبليس وعليه برنس له يتلون فيه ألوانا فلما دنا منه خلع البرنس فوضعه ثم أتاه فقال له: السلام عليك يا موسى قال له موسى: من أنت؟ قال: إبليس قال: فلا حياك الله ما جاء بك؟ قال: جئت لأسلم عليك لمنزلتك عند الله ومكانتك منه قال: ماذا الذي رأيت عليك ؟ قال : به اختطف قلوب بني آدم قال : فماذا إذا صنعه الإنسان استحوذت عليه؟ قال: إذا أعجبته نفسه واستكثر عمله ونسي ذنوبه وأحذرك ثلاثا: لا تخل بامرأة لا تحل لك فإنه ما خلا رجل بامرأة لا تحل له إلا كنت صاحبه دون أصحابي حتى أفتنه بها ولا تعاهد الله عهدا إلا وفيت به فإنه ما عاهد الله أحد عهدا إلا وكنت صاحبه حتى أحول بينه وبين الوفاء به ولا تخرجن صدقة إلا أمضيتها فإنه ما أخرج رجل صدقة فلم يمضها إلا كنت دون أصحابي حتى أحول بينه وبين الوفاء بها ثم ولى وهو يقول: يا ويله ثلاثا علم موسى ما يحذر به بني آدم

Musa sohbetlerinin birinde otururken, üzerinde değişik renklere giren başlıklı peleriniyle iblis göründü. Yaklaştığında pelerini çıkarıp bir kenara koyup sonra Musa'nın yanına gelerek dedi ki:

"Selam üzerine olsun ey Musa!" Musa aleyhisselam ona

464 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (44) İbnu'l-Cevzi Telbisu İblis (s.29) isnadında Amr b. Dinar Kahrimani Al-i Zubeyr ile Muhammed b. Musa el-Haraşi zayıftır.

"Sen kimsin?" diye sorunca

"İblis " diye cevapladı. Musa aleyhisselam "Allah sana esenlik vermesin, neden geldin?" diye çıkışınca İblis şu karşılığı verdi:

"Yüce Allah'ın katında ki değerin ve makamından dolayı seni selamlamak için geldim." Musa "O üzerinde gördüğüm (pelerin) şey neydi?" diye sorunca, İblis:

"Bununla insanların kalplerini ele geçiriyorum" Cevabını verdi. Musa aleyhisselam:

"İnsan ne yaptığı zaman onu yenebiliyorsun?" diye sordu. İblis şöyle cevap verdi:

"Kendini beğenip amellerini çok gördüğü ve günahlarını unuttuğu zaman onu yenebiliyorum. Seni şu üç şeyde uyarıyorum." Sana helal olmayan bir kadınla yalnız bulunma. Zira kendisine helal olmayan bir kadınla yalnız bulunan her kişinin, diğer dostlarından ziyade onun kadınla ayartıncaya kadar ben onun dostu olurum. Allah'a bir söz verdiğin zaman da onun yerine getir. Zira kim Allah'a bir söz verse, verdiği sözü yerine getirmesine engel olana kadar o kişinin dostu olurum. Sadaka vermek için bir şeyi ayırdığında da onu hemen ver. Zira kim sadaka vermek üzere bir şeyi ayırırsa, o sadakayı verdirmeyene kadar diğer dostlarımdan ziyade ben onun dostu olurum." Sonra iblis üç defa şöyle diyerek gitmeye başladı:

"Vay ona Musa, insanları ne ile uyaracağını öğrendi."[465]

İbn Ebi'd-Dunya, Fudayl b. İyad'dan rivayet ediyor: Şeyhlerimizden birisi bize şöyle bildirdi:

465 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (47) İbn Asakir (61/127) İbnu'l-Cevzi Telbisu İblis (s.29) İbnu'l-Cevzi Zemmu'l-Heva (s.150) Abdurrahman b. Ziyad ile Ferac b. Fudale zayıftır.

أن إبليس جاء إلى موسى وهو يناجي ربه عز و جل فقال له الملك ويلك ما ترجو منه وهو على ذلك الحال يناجي ربه ؟ قال : أرجو منه ما رجوت من أبيه آدم وهو في الجنة

"Musa aleyhisselam Yüce Allah'a dua ederken İblis yanına geldi. Bunun üzerine bir melek ona:

"Yazıklar olsun sana! O böylesine Rabbine dua ederken ondan ne istiyorsun?" İblis şu karşılığı verdi:

"Ondan istediğim, cenneteyken babası Âdem'den istediğimdir."[466]

İbrahim Aleyhisselam'a Sataşması

Abdurrazzak, İbn Cerir, Hakim ve Şuabu'l-İman'da Beyhaki, Ka'b'dan rivayet ediyorlar:

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا أُرِيَ ذَبْحَ ابْنِهِ إِسْحَاقَ قَالَ الشَّيْطَانُ: إِنْ لَمْ أَفْتِنْ هَؤُلَاءِ عِنْدَ هَذِهِ لَمْ أَفْتِنْهُمْ أَبَدًا، فَخَرَجَ إِبْرَاهِيمُ بِابْنِهِ لِيَذْبَحَهُ، فَذَهَبَ الشَّيْطَانُ فَدَخَلَ عَلَى سَارَةَ، فَقَالَ: أَيْنَ يَذْهَبُ إِبْرَاهِيمُ بِابْنِكِ؟، قَالَتْ: غَدَا بِهِ لِبَعْضِ حَاجَتِهِ، فَقَالَ: إِنَّهُ لَمْ يَغْدُ بِهِ لِحَاجَةٍ، إِنَّمَا ذَهَبَ بِهِ لِيَذْبَحَهُ، قَالَتْ: وَلِمَ يَذْبَحُهُ ؟، قَالَ: يَزْعُمُ أَنَّ رَبَّهُ أَمَرَهُ بِذَلِكَ، قَالَتْ: فَقَدْ أَحْسَنَ أَنْ يُطِيعَ رَبَّهُ، فَخَرَجَ الشَّيْطَانُ فِي أَثَرِهِمَا فَقَالَ لِلْغُلَامِ: أَيْنَ يَذْهَبُ بِكَ أَبُوكَ ؟ قَالَ: لِبَعْضِ حَاجَتِهِ قَالَ: إِنَّهُ لَا يَذْهَبُ بِكَ لِحَاجَةٍ، وَلَكِنَّهُ يَذْهَبُ بِكَ لِيَذْبَحَكَ قَالَ: لِمَ يَذْبَحُنِي؟ قَالَ: يَزْعُمُ أَنَّ رَبَّهُ أَمَرَهُ بِذَلِكَ قَالَ: فَوَاللهِ لَئِنْ كَانَ أَمَرَهُ بِذَلِكَ لَيَفْعَلَنَّ قَالَ: فَيَئِسَ مِنْهُ فَتَرَكَهُ، وَلَحِقَ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ: أَيْنَ عَدَوْتَ بِابْنِكَ ؟ قَالَ: لِحَاجَةٍ قَالَ:

466 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (48) İbn Asakir (61/124-125) Bursevi Ruhu'l-Beyan (3/174) meçhul ravileri vardır.

فَإِنَّكَ لَمْ تَغْدُ بِهِ لِحَاجَةٍ، إِنَّمَا غَدَوْتَ بِهِ لِتَذْبَحَهُ قَالَ: وَلِمَ أَذْبَحُهُ ؟ قَالَ: تَزْعُمُ أَنَّ رَبَّكَ أَمَرَكَ بِذَلِكَ قَالَ: فَوَاللهِ لَئِنْ كَانَ اللهُ أَمَرَنِي بِذَلِكَ لَأَفْعَلَنَّ قَالَ: فَتَرَكَهُ وَيَئِسَ أَنْ يُطَاعَ

"Rü'yâsında oğlu İsmail'i boğazlandığını gördüğünde şeytân:

"Şayet bunları bu sırada fitneye düşüremezsem bir daha asla fitneye düşüremem" dedi. İbrahim boğazlamak üzere oğlunu çıkardı. Şeytân gelip Sâre'nın yanına girdi ve:

"İbrahim, oğlunu nereye götürdü?" diye sordu. Sâre:

"Bazı ihtiyâçları için götürdü" diye cevab verdi. Şeytân:

"Bir ihtiyâcı için götürmedi, aksine onu boğazlamak için götürdü" dedi. Sâre:

"Onu niçin boğazlasın ki?" diye sordu. Şeytân:

"Bunu kendisine Rabbının emrettiğini sanıyor" dedi. Sâre:

"Rabbına itaat etmekle güzel iş yapmış" dedi. Şeytân, onların peşlerinden gidip çocuğa:

"Baban seni nereye götürüyor?" diye sordu. Çocuk:

"Bir ihtiyâcı için" diye cevab verdi. Şeytân:

"Şüphesiz o seni bir ihtiyâç için götürmüyor, seni boğazlamak için götürüyor" dedi. Çocuk:

"Beni niçin boğazlasın?" diye sordu. Şeytân:

"Bunu kendisine Rabbının emrettiğini sanıyor" diye cevab verdi. Çocuk:

"Allah'a yemin ederim ki şayet bunu ona Allah emretmişse mutlaka yapacaktır" dedi. Şeytân ondan ümidini kesip İbrahim'e kavuştu ve

"Oğlunu nereye götürüyorsun?" diye sordu. İbrahim:

"Bir ihtiyâç için" diye cevab verdi. Şeytân:

"Şüphesiz sen onu bir ihtiyâç için değil boğazlamak için götürüyorsun" dedi. İbrahim:

"Onu niçin boğazlayayım?" diye sordu. Şeytân:

"Sana bunu Rabbının emrettiğini sanıyorsun" dedi. İbrahim:

"Allah'a yemîn ederim ki şayet bunu bana Allah emretmişse mutlaka yerine getireceğim" dedi. Şeytân kendisine itaat olunmasından ümidini keserek onu bırakıp gitti."[467]

İbn Cerir, Katade'den rivayet ediyor:

إن الله لما أمر إبراهيم بذبح ابنه قال له : يا بني خذ الشفرة فقال الشيطان : هذا أوان أصيب حاجتي من آل إبراهيم ، فلقي إبراهيم متشبهاً بصديق له ، فقال له : يا إبراهيم أين تعمد؟ قال : لحاجة قال : والله ما تذهب إلا لتذبح ابنك من أجل رؤيا رأيتها ، والرؤيا تخطىء وتصيب ، وليس في رؤيا رأيتها ما تذهب إسحاق ، فلما رأى أنه لم يستفد من إبراهيم شيئاً؛ لقي إسحاق ، فقال : أين تعمد يا إسحاق؟ قال : لحاجة إبراهيم قال : إن إبراهيم إنما يذهب بك ليذبحك فقال إسحاق : وما شأنه يذبحني ، وهل رأيت أحداً يذبح ابنه؟ قال : يذبحك الله قال : فإن يذبحني لله أصبر والله لذلك أهل ، فلما رأى أنه لم يستفد من إسحاق شيئاً جاء إلى سارة فقال : أين يذهب إسحاق؟ قالت : ذهب مع إبراهيم لحاجته فقال : إنما ذهب به ليذبحه فقالت : وهل رأيت أحداً يذبح ابنه؟ قال : يذبحه الله قالت : فإن ذبحه الله ، فإن إبراهيم وإسحاق لله ، والله لذلك أهل ، فلما رأى أنه لم يستفد منهما شيئاً أتى الجمرة ، فانتفخ حتى سد الوادي

467 **Sahih maktu israiliyat**. Tefsiru Abdirrazzak (3/151) İbn Ebi Hatim Tefsir (12/106) Şuabu'l-İman (5/476) İbn Kesir (7/29) İbn Asakir (6/203)

، ومع إبراهيم الملك فقال الملك : ارم يا إبراهيم ، فرمى بسبع حصيات ، يكبر في أثر كل حصاة ، فأفرج له عن الطريق ، ثم انطلق حتى أتى الجمرة الثانية ، فانتفخ حتى سد الوادي فقال له الملك : ارم يا إبراهيم ، فرمى بسبع حصيات ، يكبر مع كل حصاة ، فافرج له عن الطريق ، ثم انطلق حتى أتى الجمرة الثالثة ، فانتفخ حتى سد الوادي عليه فقال له الملك : ارم يا إبراهيم فرمى بسبع حصيات ، يكبر في أثر كل حصاة ، فأفرج له عن الطريق حتى أتى المنحر .

“Allah Teâla İbrahim aleyhisselam’a oğlunu kesmesini emrettiğinde oğluna:

“Evladım! Bıçağı al” dedi. Allah düşmanı iblis:

“Bu anlar İbrahim’in ailesini saptıracağım anlardır” dedi. İbrahim aleyhisselam’ın bir arkadaşının kılığına girerek karşısına çıktı ve:

“Ey İbrahim! Nereye gidiyorsun?” diye sordu. İbrahim:

“Bazı işlerimi görmeye gidiyorum” diye cevâp verdi. İblîs Ona:

“Zannediyorum ki, sen rü’yanda, şeytanı görmüşsün ve o da sana oğlunu boğazlamanı emretmiştir. Rüya ise isabet de ederi hata da eder. Sen oğlun İsmail’i boğazlamak istiyorsun” dedi. Allah düşmanı İblîs, İbrahim’den ümidi kesildikten sonra, İsmail’in karşısına çıktı. İblîs ona:

“Ey İsmail! Nereye gidiyorsun?” Dedi.

“Babam İbrahim’in işini görmeye” dedi. İblîs:

“Baban seni ancak boğazlamak üzere götürmektedir” dedi. İsmail:

“Babam beni niçin boğazlayacak? Sen bir kimsenin oğlunu boğazladığını gördün mü?” dediğinde, Iblîs:

"O, senin boğazlanmanı Allah tarafından emredilmiş olarak zannediyor" dedi. Çocuk:

"Rabbin emrettiyse ben de sabrederim" dedi. İblis çocuktan ümidini kestikten sonra, İsmail'in annesi Sare'nin yanına gitti. İblîs:

"İsmail'in nereye gittiğini biliyor musun?" diye sordu. Sare:

"İbrahimle beraber bir işlerini görmeye gittiler" dedi. İblîs:

"Hayır. Oğlunu oraya boğazlamak üzere götürdü." Dedi. Sare:

"Sen hiçbir kimsenin oğlunu boğazladığını gördün mü?" dedi. İblîs sözünü kesti:

"O, oğlunun kurban edilmesinin Allah emri olduğunu söylüyor" dediğinde, Sare:

"Rabbi emretmişse, Rabbinin emrini yerine getirmiş olur" dedi. Bunun üzerine Allah düşmanı İblîs dargın ve küskün bir halde İbrahim ailesinin yanından döndü; Onları yoldan çıkaramadı. Onların hepsi de Allah'ın emrini dinlediler ve ona itaat ettiler. Şeytan vadinin önünü kapadı. İbrahim aleyhisselam'a bir melek geldi,

"At ey İbrahim" dedi. İbrahim aleyhisselam yedi taş attı ve her taşla birlikte tekbir getirdi. Yol açıldı ve ikinci Cemre'ye geldi. Melek ona geldi ve:

"At ey İbrahim!" dedi. İbrahim aleyhisselam yedi taş attı. Her atışında tekbir getirdi. Yol açıldı. Üçüncü cemreye geldi. İblis yolu kapattı. Melek dedi ki:

"Ey İbrahim! Yedi taş at her taşla tekbir getir, yol açılsın" dedi. Böylece yol açıldı ve kurban kesme yerine gitti."[468]

468 **İsnadını bulamadım**. Durru'l-Mensur (8/347) Suyuti Durru'l-Mensur'da İbn Ebi Hatim'in tefsirinden nakletmiştir.

İbn Ebi Hatim, İbn Merduye ve Beyhaki İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

لَمَّا إِبْرَاهِيمَ , عَلَيْهِ السَّلاَمُ أُمِرَ بِالْمَنَاسِكِ عَرَضَ لَهُ الشَّيْطَانُ عِنْدَ السَّعْيِ فَسَابَقَهُ إِبْرَاهِيمُ , عَلَيْهِ السَّلاَمُ , ثُمَّ ذَهَبَ بِهِ جِبْرِيلُ إِلَى جَمْرَةِ الْعَقَبَةِ ، فَعَرَضَ لَهُ الشَّيْطَانُ ، فَرَمَاهُ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ حَتَّى ذَهَبَ ، ثُمَّ عَرَضَ لَهُ عِنْدَ الْجَمْرَةِ الْوُسْطَى فَرَمَاهُ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ حَتَّى ذَهَبَ

"İbrahim aleyhisselam hacc farzlarını yerine getirmekle emrolunduğu zaman şeytân sa'y sırasında karşısına çıktı. İbrahim aleyhisselam ile yarıştı ve İbrahim onu geçti. Sonra Cibril, İbrâhim'i Akabe cemresine götürdü. Şeytân orada da karşısına çıktı. İbrahim ona yedi taş attı ve gitti. Şeytân orta cemre yanında yine karşısına çıktı. İbrahim aleyhisselam yedi taş daha attı ve şeytan gitti."[469]

Zülkifl Aleyhisselam'a Sataşması

İbn Ebi'd-Dunya Zemmu'l-Gadab'da, İbn Cerir, İbn Munzir ve İbn Ebi Hatim, Abdullah b. el-'Haris'in şöyle dediğini rivayet ettiler:

قال نبي من الأنبياء لمن معه : هل منكم من يكفل لي ألا يغضب ويكون معي في درجتي ويكون بعدي في قومي ؟ فقال شاب من القوم : أنا ثم أعاد عليه فقال الشاب : أنا فلما مات قام الشاب بعده في مقامه فأتاه إبليس ليغضبه فقال الرجل : اذهب معه فجاء فأخبره

469 **Sahih**. Tayalisi (2697) Ahmed (1/297) Beyhaki (5/153) Hakim (1/638) İbn Ebi Hatim Tefsir (1/348, 12/104) Taberi Tefsir (21/78) Tahavi Ahkamu'l-Kuran (1529) Fakihi Ahbaru Mekke (2/209) Busayri İthaf (6520) İbn Kesir (7/28) bkz. İrvau'l-Galil (391)

أنه لم ير شيئا ثم أتاه فأرسل معه آخر فجاء فقال : لم أر شيئا ثم أتاه فأخذه بيده فانفلت منه فسمي ذا الكفل لأنه كفل ألا يغضب

"Peygamberlerden biri beraberindekilere şöyle dedi:

"İçinizden kim bana, öfkelenmeyeceği garantisini verebilir? Bunu verebilen benimle beraber benim seviyemde olur, benden sonrada benim yerime geçer." Topluluktan genç biri:

"Ben" dedi. Tekrar sorunca yine:

"Ben" dedi. Üçüncü sefer sorunca yine o genç:

"Ben" dedi. Peygamber ölünce yerine o genç geçti. İblis genci öfkelendirmek için yanına geldi. Adam:

"Onunla git" dedi. Onunla gitti, geri dönünce bir şey görmediğini söyledi. Genç sonra onun yanında başka birini gönderdi. O da geri dönünce bir şey görmediğini söyledi. Sonra genç kendisi yanına geldi ve elinden tuttu. Ama oda yolda adamın elinden kurtuldu. Öfkelenmemeye söz verdiği için Zülkifl diye adlandırıldı."[470]

Eyyub Aleyhisselam'a Sataşması

Ahmed Kitabu'z-Zuhd'de ve İbn Ebi Hatim Tefsirinde İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

أن الشيطان قال يا رب سلطني على أيوب قال الله تعالى قد سلطتك على ماله وولده ولم أسلطك على جسده فنزل وجمع جنوده فقال لهم قد سلطت على أيوب فأروني سلطانكم فصاروا نيرانا ثم صاروا ماء فبينما هم بالمشرق إذا هم بالمغرب وبينما هم بالمغرب إذا هم

470 **Hasen maktu**. Taberi (18/510) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (51) İbn Asakir (17/373)

بالمشرق فأرسل طائفة منهم إلى زرعه وطائفة إلى إبله وطائفة إلى بقره وطائفة إلى غنمه وقال إنه لا يعتصم منكم إلا بالصبر فأتوه بالمصائب بعضها على بعض فجاء صاحب الزرع فقال يا أيوب ألم تر إلى ربك أرسل على زرعك نارا فأحرقته ثم جاء صاحب الإبل فقال له يا أيوب ألم تر إلى ربك أرسل إلى إبلك عدوا فذهب بها ثم جاء صاحب الغنم فقال له يا أيوب ألم تر إلى ربك أرسل على غنمك عدوا فذهب بها وتفرد هو لبنيه فجمعهم في بيت أكبرهم فبينما هم يأكلون ويشربون إذ هبت الريح فأخذت بأركان البيت فألقته عليهم فجاء الشيطان إلى أيوب بصورة غلام في أذنيه قرطان قال يا أيوب ألم تر إلى ربك جمع بنيك في بيت أكبرهم فبينما هم يأكلون ويشربون إذ هبت ريح فأخذت بأركان البيت فألقته عليهم فلو رأيتهم حين اختلطت دماؤهم بطعامهم وشرابهم فقال أيوب له فأين كنت أنت قال كنت معهم قال وكيف انفلت قال انفلت قال ايوب أنت الشيطان ثم قال أيوب أنا اليوم كهيئتي يوم ولدتني أمي فقام فحلق رأسه ثم قام يصلي فرن إبليس رنة سمعها أهل السماء وأهل الأرض ثم قرح إلى السماء فقال أي رب إنه قد اعتصم فسلطني عليه فإني لا استطيعه إلا بسلطانك قال قد سلطتك على جسده ولم أسلطك على قلبه قال فنزل فنفخ تحت قدميه نفخة فرج ما بين قدميه إلى قرنه فصار قرحة واحدة.

Şeytan dedi ki: “Ya Rabbi! Beni Eyyub’a musallat eyle. Allah Teala şöyle buyurdu:

”Seni onun malına ve çocuklarına musallat kıldım, cesedine değil,” buyurdu. Bunun üzerine askerlerini toplayarak eyyub’ün yanına geldi ve onlara,

“Haydi bakalım, gösterin kendinizi” dedi. Onlara da önce ateş, sonra su oluverdiler. Doğudakiler bir anda batıda, batıdakiler de doğuda oluverdiler. Onlardan bir taifeyi onun ekinine, diğer bir taifeyi devesine, bir taifeyi sığırına, başka bir taifeyi de koyunlarına musallat etti ve dedi ki:

“O bunları sabırla karşılar, onun için ona çeşitli belalar getirin.” Ekinine musallat olan, Eyyub’a görünerek şöyle dedi:

“Ey Eyyub! Allah ekinine ateş gönderip yaktırdı. Görmedin mi?” Deveye musallat olan olan da

“Ey Eyyub görmüyor musun, Allah devene bir düşman gönderip helak ettirdi.” dedi. Sığırlarına musallat olan da aynı şeyi söyledi. Koyunlarına musallat olan da şöyle dedi:

“Ey Eyyub! Görmedin mi, Allah koyunlarını mahvettirdi?” Bütün malları gidince çocukları ile yalnız baş başa kaldı. Hepsini en büyük evladının evinde bir araya topladı. Tam yemek yerlerken bir kasırga çıktı, evi onların başına geçirdi. Ondan sonra şeytan kulaklarında küpesi bulunan bir köle şeklinde Eyyub’a gelerek şöyle dedi:

“Ey Eyyub! Görmedin mi, Rabbin çocuklarını bir evde topladı. Sonra da bir kasırga ile evi başlarına geçiriverdi. Ah yemekleri ile kanlarının birbirine karıştığını görseydin halin nice olurdu?” Eyyub Aleyhisselam ona şu mukabelede bulundu:

“Pekala bütün bunlar olurken sen neredeydin?”

“Onlarla beraberdim.”

“Peki, sen nasıl kurtuldun?”

“İşte gördüğün gibi kurtuldum, bana bir şey olmadı.!”

"Öyleyse sen şeytansın." Eyyub Aleyhisselam sonra şöyle dedi:

"Bak, ben gördüğün gibiyim. Annemden doğduğum zaman nasılsım öyleyim, bana bir şey yapamadın" dedi. Bunun üzerine şeytan kalktı, başını traş etti ve öyle bir çığlık attı ki, bütün gök ehliyle yer ehli onun çirkin sesini duydu. Sonra gök kapısını çalarak:

"Ya Rabbi! O benden korundu. Beni ona musallat et, senin yetkin olmadan ben ona bir şey yapamam." dedi. Cenabı Hak ona,

"Seni onun cesedine musallat ettim, kalbine değil" Buyurdu. İnip Eyyub'un ayaklarının altına bir üfürdü ayaklarında da başına kadar ona zararı dokundu.[471]

İbn Ebi'd-Dunya ve Zevaidu'z-Zuhd'de Abdullah b. Ahmed, Talha b. Mutarrif'ten rivayet ediyorlar:

قال إبليس ما أصبت من أيوب شيئا أفرح به إلا إني كنت إذا سمعت أنينه علمت أني قد أوجعته

"İblis şöyle dedi: Eyyub'e (aleyhisselam) beni sevindirecek hiç bir şey yapamadım. Sadece onun inlemesini duyduğumda ona acı çektirdiğimi biliyordum."[472]

İbn Ebi'd-Dunya, Vehb b. Munebbih'ten rivayet ediyor:

قال إبليس لامرأة أيوب – صلى الله عليه وسلم – بم أصابكم ما أصابكم قالت بقدر الله تعالى قال فاتبعيني فأتبعته فأراها جميع ما

471 **Zayıf.** İbn Ebi Hatim (12/142) İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/72) Fethu'l-Kadir (6/253) Durru'l-Mensur (8/414) isnadında Yusuf b. Mihran ve Ali b. Zeyd b. Cud'an zayıftır.

472 **Zayıf.** Ahmed Zühd (s.89) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (49) İbn Ebi'd-Dunya es-Sabr (71) İbn Asakir (10/66) Suyuti Durru'l-Mensur (7/87) isnadında Leys b. Ebi Suleym zayıftır.

ذهب منهم في واد فقال اسجدي لي وأرده عليكم فقالت إن لي زوجا أستأمره فاخبرت أيوب فقال أما آن لك أن تعلمي ذاك الشيطان لئن برئت لأضربنك مائة جلدة

"İblis, Eyyub'un eşine dedi ki: Bu sizin başınıza gelen hastalığa neden maruz kaldınız?" Eyyub'un eşi:

"Yüce Allah'ın kaderi sonucu buna maruz kaldık" cevabını verdi. İblis

"Peşimden gel" dedi. Eyyub'un eşi onu takip etti. İblis onların bütün kaybettiklerini bir vadinin içinde gösterdi ve ona dedi ki:

"Bana secde et. Bunları size geri vereyim." Eyyub'un eşi kendisinden izin almam gereken bir kocam var deyip Eyyub'a olanları anlattı. Eyyub dedi ki:

"Artık bilmen gerekmez mi, o şeytandı. Eğer iyileşirsem sana yüz sopa atacağım."[473]

Derim ki: Ahmed, Zühd'de, Abd b. Humeyd ve İbn Ebi Hatim, İbn Abbas radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

إِنَّ إِبْلِيسَ قَعَدَ عَلَى الطَّرِيقِ فَاتَّخَذَ تَابُوتًا يُدَاوِي النَّاسَ، فَقَالَتِ امْرَأَةُ أَيُّوبَ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، إِنَّ هَاهُنَا مُبْتَلًى، مِنْ أَمْرِهِ كَذَا وَكَذَا فَهَلْ لَكَ أَنْ تُدَاوِيَهُ؟ قَالَ: نَعَمْ، بِشَرْطِ إِنْ أَنَا شَفَيْتُهُ، أَنْ يَقُولَ: أَنْتَ شَفَيْتَنِي لا أُرِيدُ مِنْهُ أَجْرًا غَيْرَهُ، فَأَتَتْ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلامُ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: وَيْحَكِ ! ذَاكَ الشَّيْطَانُ، لِلَّهِ عَلَيَّ إِنْ شَفَانِي اللَّهُ تَعَالَى أَنْ أَجْلِدَكَ مِائَةَ جَلْدَةٍ،

"İblis yola oturdu ve insanları tedavi etmeye başladı. Eyyub'ub hanımı dedi ki:

473 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (50) İbn Esir el-Kamil (1/42) Vehb b. Munebbih'in oğlu meçhuldür.

"Ey Allah'ın kulu! Şurada belaya uğramış bir adam var. Durumu şöyle şöyledir. Onu tedavi edebilir misin?" İblis:

"Evet. Ona bir şartla şifa veririm. Ona benim şifa verdiğimi söyleyeceksin. Başka bir ücret istemiyorum" dedi. Onu Eyyub aleyhisselam'a götürdü ve anlattı. Eyyub dedi ki:

"Sana yazıklar olsun! Bu şeytandır. Allaha yemin ederim, eğer Allah Teâla bana şifa verirse sana yüz sopa vuracağım."[474]

Yahya b. Zekeriya Aleyhisselam'a sataşması

İbn Ebi'd-Dunya, Vuheyb b. el-Verd'den naklediyor:

بلغنا أن الخبيث إبليس تبدى ليحيى بن زكريا فقال إني أريد أن أنصحك قال كذبت أنت لا تنصحني ولكن أخبرني عن بني آدم قال هم عندنا على ثلاثة أصناف أما صنف منهم فهم أشد الأصناف علينا نقبل عليه حتى نفتنه ونستكن منه ثم يتفرغ للاستغفار والتوبة فيفسد علينا كل شيء أدركنا منه ثم نعود له فيعود فلا نحن نيأس منه ولا نحن ندرك منه حاجتنا فنحن من ذلك في عناء وأما الصنف الآخر فهم في أيدينا بمنزلة الكرة في أيدي صبيانكم نتلقفهم كيف شئنا قد كفونا أنفسهم وأما الصنف الآخر فهم مثلك معصومون لا نقدر منهم على شيء قال يحيى على ذلك هل قدرت مني على شيء قال لا إلا مرة واحدة فإنك قدمت طعاما تأكل فلم أزل أشهيه إليك حتى أكلت منه أكثر مما تريد فنمت تلك الليلة فلم تقم إلى الصلاة كما كنت تقوم إليها فقال له يحيى لا جرم لا شبعت من طعام أبدا قال له الحديث لاجرم لا نصحت نبيا بعدك وقال عبد الله

474 **Zayıf.** İbn Ebi Hatim (12/144) İbn Asakir (10/67) Durru'l-Mensur (8/415) isnadında Ali b. Zeyd b. Cud'an ve Yusuf b. Mihran zayıftır.

بن أحمد بن حنبل حدثني علي بن مسلم حدثنا سيار حدثنا جعفر حدثنا ثابت البنائي قال بلغنا أن إبليس ظهر ليحيى بن زكريا فرأى عليه معاليق من كل شيء فقال يحيى يا إبليس ما هذه المعاليق التي أرى عليك قال هذه الشهوات التي أصبت بهن ابن آدم قال فهل لي فيها من شيء قال ربما شبعت فنقلناك عن الصلاة ونقلناك عن الذكر قال فهل غير ذلك قال لا وقال لله على أن لا أملأ بطني من طعام أبدا قال إبليس ولله على أن لا أنصح مسلما أبدا لعنة الله عليه

Bize ulaştığına göre, habis olan iblis, Zekeriyya'nın oğlu Yahya'ya göründü ve ona:

"Sana nasihat etmek istiyorum" dedi. Yahya şu karşılığı verdi:

"Yalan söylüyorsun; sen bana nasihat veremezsin. Fakat insanlar hakkında bana bilgi ver." İblis başladı anlatmaya:

"Onlar bizim yanımızda üç sınıftır. Bir sınıfları var ki, bizim için en zor gruptur. O sınıftan birinin yanına ayartmak için gelerek ona karşı bir konum alırız. Fakat sonra istiğfar ve tövbeye yönelir, böyle ondan elde ettiğimiz her şeyi bozulur. Sonra ona geri döneriz, oda aynı şeyi yapar. Ne ondan ümidimizi keseriz ne de bir şey elde ederiz. Bunun için bizim bu sınıftakilerden çektiğimiz var. İkinci sınıfa gelince onlar, çocuklarınızın ellerinde ki top gibi oynatırız. Onları istediğimiz şekilde çevirir ve dilediğimizi yaptırmak için ona yeteriz. Diğer sınafa gelince: Onlar senin gibi masumdurlar. Günahlardan korunmuşlardır. Onlara hiç bir şey yapamayız." Bunun üzerine Yahya aleyhisselam:

"Benden bir şey elde edebildin mi?" diye sordu. İblis

"Bir tane haricinde hayır. O da, bir defasında bir yemeği yemek istedin, onu sana o kadar arzulattım ki yemek

istediğinden fazlasını yedin ve o gece yattığın da namaza her zaman kalktığın gibi kalkmadın" karşılığını verdi. Yahya ona:

"Şüphesiz ki hiçbir yemekte asla doymadım" dedi. İblis:

"Şüphesiz senden sonra hiçbir peygambere nasihat etmeyeceğim" diye ekledi.[475]

Ahmed, Zühd'de ve Beyhaki Şuabu'l-İman'da Sabit el-Bunani'den rivayet ediyorlar:

بَلَغَنَا أَنَّ إِبْلِيسَ ظَهَرَ لِيَحْيَى بْنِ زَكَرِيَّا حَتَّى رَآهُ، فَإِذَا عَلَيْهِ مَعَالِيقُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ، فَقَالَ لَهُ يَحْيَى: « يَا إِبْلِيسُ، مَا هَذِهِ الْمَعَالِيقُ الَّتِي أَرَاهَا عَلَيْكَ ؟ « قَالَ: هَذِهِ الشَّهَوَاتُ الَّتِي أُصِيبَ بِهَا ابْنُ آدَمَ قَالَ لَهُ يَحْيَى: « مَا لِي فِيهَا مِنْ شَيْءٍ ؟ « قَالَ: لَا قَالَ: فَهَلْ طَمِعْتَ أَنْ تُصِيبَ مِنِّي شَيْئًا ؟ « قَالَ: رُبَّمَا شَبِعْتَ، فَشَغَلَتْكَ عَنِ الصَّلَاةِ، وَالذِّكْرِ قَالَ: « هَلْ غَيْرُهُ ؟ « قَالَ: لَا قَالَ: « لَا جَرَمَ، لَا أَشْبَعُ أَبَدًا قال إبليس والله عليَّ أنْ لا أنصحَ مسلماً أبداً

"Duyduğumuza göre şeytan Yahya b. Zekeriya aleyhisselam'a gözükmüş. Zekeriya aleyhisselam şeytanın üzerinde her şey için bir askı görmüş. Bunun üzerine şeytana:

"Bu üzerinde gördüğüm askılar nedir?" diye sormuş, o da:

"Bunlar kendisiyle Âdemoğullarına iliştiğimiz şehvetlerdir" demiş. Yahya aleyhisselam:

"Peki, benim için orada bir şey var mı?" diye sormuş, o da:

"Hayır" demiş. Yahya aleyhisselam:

475 **Zayıf**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (52) Ebu Nuaym Hilye (8/148) Muhammed b. Nasr el-Mervezi Muhtasaru Kıyami'l-Leyl (s.40) İbn Asakir (64/205) Sıfatu's-Safve (2/224) Bursevi Ruhu'l-Beyan (3/114) isnadında Muhammed b. Yezid b. Huneys makbul bir ravidir.

"Peki, bana da ilişebileceğin bir şey var mı?" diye sormuş, o da;

"İyice doyduğun vakit, sana bir ağırlık verip namaz ve zikirden seni alıkoyarız" cevabını vermiş. Yahya aleyhisselam:

"Bundan başka bir şey var mı?" diye sorunca,

"Hayır" demiş. Yahya da:

"Allah'a yemin olsun ki, bundan sonra asla tok olmayacağım" demiştir." İblis de:

"Bundan sonra hiçbir müslümana nasihat etmeyeceğim" demiştir.[476]

İbn Ebi'd-Dunya, Abdullah b. Hubayk'dan rivayet ediyor:

لقي يحيى بن زكريا عليهما الصلاة والسلام إبليس في صورته فقال له : يا إبليس أخبرني ما أحب الناس إليك وأبغض الناس إليك ؟ قال : أحب الناس إلي المؤمن البخيل وأبغضهم إلي الفاسق السخي قال يحيى : وكيف ذلك ؟ قال : لأن البخيل قد كفاني بخله والفاسق السخي أتخوف أن يطلع الله عليه في سخاه فيقبله ثم ولى وهو يقول : لولا أنك يحيى لم أخبرك

Zekeriya'nın oğlu Yahya aleyhisselam İblis'i kendi suretin de gördü ve ona dedi ki:

"Ey iblis! Bana söylesene, en çok hangi insanları seviyor, hangilerinden nefret ediyorsun?" İblis şöyle cevapladı:

"İnsanlardan en çok sevdiğim cimri mu'mindir. En sevmediğim de cömert olan günahkârdır." Yahya:

476 **Hasen maktu**. Ahmed Zühd (s.76) Beyhaki Şuabu'l-İman (5/41) İbn Ebi'd-Dunya er-Rikkat ve'l-Buka (402) Haraiti İ'tilalu'l-Kulub (66) İbnu'l-Cad Müsned (1386) Ebu Nuaym Hilye (2/328) İbn Asakir (64/203-204) İbn Cevzi Telbisu İblis (s.25) İbn Receb Camiu'l-Ulum ve'l-Hikem (s.427) Durru'l-Mensur (6/446)

"Bu nasıl oluyor?" diye sorunca İblis:

"Çünkü cimrinin cimriliği bana yeter. Cömert olan günahkâra gelince, Yüce Allah'ın onun cömertliğine bakıp ondan razı olmasından korkuyorum" cevabını verdi. Sonra İblis şöyle diyerek oradan uzaklaştı:

"Eğer Yahya olmasaydın bunu sana söylemezdim."[477]

İsa Aleyhisselam'la Karşılaşması

İbn Ebi'd-Dunya, Süfyan b. Uyeyne'den rivayet ediyor:

لقي عيسى بن مريم عليهما السلام إبليس فقال له إبليس: أنت الذي بلغ من عظم ربوبيتك أنك تكلمت في المهد صبيا ولم يتكلم فيه أحد قبلك ؟ قال: بل الربوبية والعظمة للإله الذي أنطقني ثم يميتني ثم يحيني قال: فأنت الذي بلغ من عظم ربوبيتك أنك تحي الموتى ؟ قال: بل الربوبية لله الذي يميتني ويميت من أحييت ثم يحيني قال: والله إنك لإله في السماء وإله في الأرض قال: فصكه جبريل عليه الصلاة و السلام بجناحه صكة فما تناهى دون قرن الشمس ثم صكه أخرى فما تناهى دون العين الحامية ثم صكه صكة فأدخله بحار السابعة فأساخه فيها حتى وجد طعم الحمأة فخرج منها وهو يقول: ما لقي أحد من أحد ما لقيت منك يا ابن مريم

İsa bin Meryem aleyhisselam İblisle karşılaştı. İblis ona sordu:

"Rabliğinin azameti hakkı için! Daha önce hiç kimse kimse konuşmadığı halde beşikteyken konuşan senmisin?" İsa cevap verdi:

477 **Sahih maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (53) İbn Asakir (64/204)

"Bilakis azamet ve rububiyet beni beşikteyken konuşturan, sonra beni öldüren sonrada beni diriltecek olan Allah'ındır. İblis

"Rabliğinin azameti için hakkı için! Ölüleri dirilten sen misin?" diye sorunca İsa

"Bilakis rububiyet, beni öldüren, benim dirilttiğimi de öldüren ve sonra beni dirilten Allah'a aittir" cevabını verdi. İblis dedi ki:

"Vallahi sen hem gökte, hem de yerde bir ilahsın" bunun üzerine Cebrail ona kanadıyla öyle bir vurdu ki onu güneşin doğduğu yere kadar savurdu. Sonra bir daha öyle bir vurdu ki güneşin kalbine, en sıcak yerine kadar ulaştı. Sonra ona öyle bir vurdu ki onu yedi denize soktu. Orada o kadar derine indirdi ki denizin dibinde ki çamurun tadını tattı. Oradan da şöyle diyerek çıktı:

"Ey Meryem'in oğlu! Senden çektiğimi kimse kimseden çekmedi"[478]

İbn Ebi'd-Dunya, Tavus'dan rivayet ediyor:

لقي الشيطان عيسى بن مريم فقال: يا ابن مريم إن كنت صادقا فارق على هذه الشاهقة فألق نفسك منها ؟! فقال: ويلك ألم يقل الله يا ابن آدم لا تختبرني بهلاكك فإني أفعل ما أشاء

Şeytan, İsa aleyhisselam ile karşılaştı ve ona: "Ey Meryem'in oğlu' eğer doğru söylüyorsan dağın tepesine çık ve kendini aşağıya at!" İsa şu karşılığı verdi:

478 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (54) İbn Asakir (47/386) Ebu Nuaym Hilye (4/52) İbn Kesir Kasasu'l-Enbiya (2/422)

"Vay sana! Yüce Allah Ey Âdemoğlu! Beni ölümünle deneme, çünkü ben dilediğimi yaparım demedi mi?"[479]

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu Osman'dan naklediyor:

كان عيسى عليه الصلاة و السلام يصلي على رأس جبل فأتاه إبليس فقال: أنت الذي تزعم أن كل شيء بقضاء وقدر ؟ قال : نعم قال: ألق نفسك من الجبل وقل: قدر علي قال: يالعين! الله يختبر العباد وليس للعباد أن يختبروا الله عز و جل

"İsa aleyhisselam bir dağın başında namaz kılarken İblis yanına gelerek:

"Herşey'in kaza ve kadere göre olduğunu iddia eden sen misin?" diye sordu. İsa aleyhisselam:

"Evet" karşılığını verdi. Bunun üzerine iblis dedi ki:

"O halde kendini dağdan aşağıya at ve de ki bu benim kaderimdi." İsa aleyhisselam şöyle dedi:

"Ey Lanetli! Kullar Allah'ı değil, Allah kulları dener"[480]

Yine, Said b. Abdilaziz'den şöyle nakleder:

أن عيسى بن مريم عليه الصلاة و السلام نظر إلى إبليس فقال : هذا أركون الدنيا إليها خرج وإياها سأل لا أشركه في شيء منها ولا حجر أضعه تحت رأسي ولا أكون فيها ضاحكا حتى أخرج منها

İsa aleyhisselam iblis'e baktı ve dedi ki: Bu, dünyanın ağasıdır ve sayesin de dünya istenir. Onunla hiçbir şeyi paylaşmam.

479 **Hasen maktu.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (55) İbn Asakir (47/386) Ebu'l-Ferac el-İsfehani el-Egani (18/214)

480 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (56) Telbisu İblis (s.250) Bursevi Ruhu'l-Beyan (2/290) Ebu Osman'ın kim olduğunu tespit edemedim.

Kendisinden başımın altına koyacağım bir taş bile istemem. Üstelik dünyadan çıkana kadar da yüzüm gülmeyecek."[481]

Derim ki: İbn Asakir, el-Hasen'den rivayet ediyor:

أن عيسى مر به إبليس يوماً وهو متوسد حجراً وقد وجد لذة النوم فقال له إبليس: يا عيسى أليس تزعم أنك لا تريد شيئاً من عرض الدنيا فهذا الحجر من عرض الدنيا؟ فقام عيسى فأخذ الحجر فرمى به وقال: هذا لك في الدنيا.

"İblis bir gün İsa aleyhisselam'a uğradı. Bir taşa yaslanmış, uykunun lezzetini bulmuştu. İblis ona dedi ki:

"Ey İsa! Sen dünya malından bir şey istemediğini iddia etmiyor muydun? İşte bu taş dünya malıdır." Bunun üzerine İsa aleyhisselam kalktı, taşı aldı, ona attı ve şöyle dedi:

"Bu senin dünyadan nasibin"[482]

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e Sataşması

Müslim ve Nesai Ebu'd-Derda radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

قَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَمِعْنَاهُ يَقُولُ : أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْك ثُمَّ قَالَ : أَلْعَنُك بِلَعْنَةِ اللَّهِ ثَلَاثًا وَبَسَطَ يَدَهُ كَأَنَّهُ يَتَنَاوَلُ شَيْئًا فَلَمَّا فَرَغَ

481 **Sahih maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (57) İbn Ebi'd-Dunya Zühd (490) İbn Asakir (47/416)

482 **Çok zayıf**. İbn Asakir (47/416) İbnu'l-Cevzi el-Muntazam (1/121) İbn Kesir Kasasu'l-Enbiya (1/562) Durru'l-Mensur (2/332) isnasında Ebu Huzeyfe İshak b. Bişr çok zayıf bir ravidir. Ayrıca Hişam b. Hassan'ın Hasen el-Basri'den rivayetinde eleştiriler vardır.
- İsmail b. Ebi Halid'den **sahih maktu** isnad ile: Şeceri Emali (1/389) İbn Ebi'd-Dunya Zühd (491)

مِنْ الصَّلَاةِ قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ سَمِعْنَاك تَقُولُ فِي الصَّلَاةِ شَيْئًا لَمْ نَسْمَعْك تَقُولُهُ قَبْلَ ذَلِكَ وَرَأَيْنَاك بَسَطْت يَدَك قَالَ : إنَّ عَدُوَّ اللَّهِ إبْلِيسَ جَاءَ بِشِهَابٍ مِنْ نَارٍ لِيَجْعَلَهُ فِي وَجْهِي فَقُلْت : أَعُوذُ بِاَللَّهِ مِنْك ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قُلْت : أَلْعَنُك بِلَعْنَةِ اللَّهِ التَّامَّةِ فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ أَرَدْت أَخْذَهُ وواللهِ لَوْلَا دَعْوَةُ أَخِينَا سُلَيْمَانَ لَأَصْبَحَ مُوثَقًا يَلْعَبُ بِهِ وِلْدَانُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem namaza kalktı. Onun:

"**Senden Allah'a sığınırım**" dediğini işittik. Sonra üç defa:

"**Seni Allah'ın lanetiyle lanetliyorum**" dedi ve bir şey alır gibi elini açtı. Namazını bitirdiğinde:

"Ey Allah'ın rasulü! Senin namazda daha önce işitmediğimiz bir şeyler dediğini işittik. Elini de açtığını gördük." Dedik. Buyurdu ki:

"**Allah'ın düşmanı iblis bir ateş parçası ile geldi, yüzüme doğru tuttu. Ben de üç defa: "Senden Allah'a sığınırım" dedim. Gitmedi. Sonra üç defa: "Seni Allah'ın tam lanetiyle lanetlerim" dedim. Geri çekilmedi. Sonra onu yakalamak istedim. Allaha yemin olsun, kardeşim Süleyman'ın duası olmasaydı onu bağlardım ve Medine'lilerin çocukları onunla oynarlardı**."[483]

Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

483 **Sahih.** Muslim (542) Beyhaki (2/263) Nesai (1215) İbn Hibban (5/316) İbn Huzeyme (2/50) Bezzar (4135) Ebu Avane (1/467)

إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي ، فَشَدَّ عَلَيَّ لِيَقْطَعَ الصَّلاَةَ عَلَيَّ ، فَأَمْكَنَنِي اللَّهُ مِنْهُ ، فَذَعَتُّهُ ، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُوثِقَهُ إِلَى سَارِيَةٍ ، حَتَّى تُصْبِحُوا فَتَنْظُرُوا إِلَيْهِ ، فَذَكَرْتُ قَوْلَ سُلَيْمَانَ ، عَلَيْهِ السَّلاَمُ : رَبِّ هَبْ لِي مُلْكًا لاَ يَنْبَغِي لأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي ، فَرَدَّهُ اللَّهُ خَاسِيًا

"**Şeytan bana göründü ve namazını kesmek için şiddetle uğraştı. Allah bana imkân verdi de onu def ettim. Sabah onu görmeniz için duvara bağlamak istedim. Ama Süleyman'ın: "Rabbim! Benden sonra kimseye layık olmayacak bir hâkimiyet ver" duasını hatırladım ve Allah onu perişan bir halde benden def etti**."[484]

Nesai, Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyor:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي فَأَتَاهُ الشَّيْطَانُ فَأَخَذَهُ فَصَرَعَهُ فَخَنَقَهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى وَجَدْت بَرْدَ لِسَانِهِ عَلَى يَدِي وَلَوْلَا دَعْوَةُ سُلَيْمَانَ لَأَصْبَحَ مُوثَقًا حَتَّى يَرَاهُ النَّاسُ

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namaz kılıyordu. Şeytan geldi. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile kapıştılar. Onun boğazına daldı ve dedi ki:

"**Dilinin soğukluğunu elimde hissettim. Süleyman'ın duası olmasaydı, insanların onu görmesi için bağlardım**."[485]

Ahmed, Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

484 **Sahih.** Buhari (449, 1152, 3241) Muslim (541) Ahmed (2/298) Nesai Kübra (6/443) Beyhaki (2/219) İshak b. Rahuye (88) İbn Hibban (14/330)

485 **Sahih**. Nesai Kübra (6/443) İbn Hibban (6/115) İshak b. Rahuye (1453, 1785) Taberani Evsat (8/143) Eslem b. Sehl el-Vasıti Tarihu Vasıt (s.149)

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَامَ فَصَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ وَهُوَ خَلْفَهُ فَقَرَأَ فَالْتَبَسَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ قَالَ لَوْ رَأَيْتُمُونِي وَإِبْلِيسَ فَأَهْوَيْتُ بِيَدِي فَمَا زِلْتُ أَخْنُقُهُ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ لُعَابِهِ بَيْنَ إِصْبَعَيَّ هَاتَيْنِ الْإِبْهَامِ وَالَّتِي تَلِيهَا وَلَوْلَا دَعْوَةُ أَخِي سُلَيْمَانَ لَأَصْبَحَ مَرْبُوطًا بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ يَتَلَاعَبُ بِهِ صِبْيَانُ الْمَدِينَةِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem kalktı ve sabah namazını kıldı. (Ebu Said radıyallahu anh de arkasındaydı) Namazda Kur'ân okudu, (ancak bir ara) okuması durakladı. Namazı bitirince şöyle buyurdu:

"**İblis'le birlikte beni (mücadelemi) bir görseydiniz. Elimi uzattım ve boğazından tutup sıkmaya başladım, hattâ şu iki parmağım, yani baş parmağım ve onun yanındaki parmağım arasında İblis'in salyasının soğukluğunu hissettim. Eğer kardeşim Süleyman'ın duası olmasaydı, Medine'nin çocuklarının kendisiyle oynayacağı şekilde mescidin sütunlarından birisinde bağlı kalacaktı.**"[486]

Abd b. Humeyd ve İbn Merduye, İbn Mesud radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

مَرَّ عَلَيَّ الشَّيْطَانُ فَتَنَاوَلْتُهُ فَأَخَذْتُهُ فَخَنَقْتُهُ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ لِسَانِهِ عَلَى يَدَى ، وَقَالَ أَوْجَعْتَنِى أَوْجَعْتَنِى ، وَلَوْلاَ مَا دَعَا سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ لأَصْبَحَ مُنَاطًا إِلَى أُسْطُوَانَةٍ مِنْ أَسَاطِينِ الْمَسْجِدِ ، يَنْظُرُ إِلَيْهِ وِلْدَانُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ

486 **Sahih.** Ahmed (3/82-83) Heysemî, senedindeki râvilerin sika olduklarını belirtir. Bkz.Mecma (2/87) Ebu Davud (699) Elbani Sahiha (3251)

"**Şeytan bana uğradı, yakaladım, boğazına sarıldım. Ta ki dilinin soğukluğunu ellerimde hissettim. "Acıttın" dedi. Süleyman'ın duası olmasaydı medinelilerin çocuklarının ona bakması için mescidin direklerinden birine bağlardım**."[487]

Derim ki: Abd b. Humeyd, el-Hasen'den, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

عرض لي الشيطان في مصلاي الليلة كأنه هرُّكم هذا ، فأردت أن أحبسه حتى أصبح ، فذكرت دعوة أخي سليمان { رب اغفر لي وهب لي ملكاً لا ينبغي لأحد من بعدي } فتركته

"Gece namazımda şeytan bana göründü. Onu yakalayıp hapsetmek istedim. Sonra Süleyman'ın duasını hatırladım ve bıraktım."[488]

İbn Merduye, Cabir radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

دخلت البيت فاذا شيطان خلف الباب فخنقته حتى وجدت برد لسانه على يدي فلولا دعوة العبد الصالح لاصبح مربوطا يراه الناس

"**Eve girdiğimde arkamda şeytanı gördüm. Dilinin soğukluğunu elimde hissedinceye kadar onun boğazını sıktım. Salih kulun duası olmasaydı, insanların görmeleri**

487 **Sahih ligayrihi**. Ahmed (1/413) Beyhaki (2/219) Beyhaki Delail (8/159) Hakim (3/289) Mecmau'z-Zevaid (1/288) Musnedu'ş-Şaşi (935) İbn Ebi Şeybe Musned (411) Heysemi dedi ki: "Ebu Ubeyde babasından işitmemiştir. Ravileri güvenilirdir."

488 **Zayıf mürsel**. Sa'lebî el-Keşfu ve'l-Beyan (8/210) Durru'l-Mensur (8/410) Hişam b. Hassan, Hasen el-Basri'den rivayetinde eleştirilmiştir. Hasen el-Basri de bunu mürsel olarak rivayet etmiştir.

için onu Bakî'de bağlardım."[489] Bu rivayetlerin zahiri kıssanın birden fazla meydana geldiğini göstermektedir.

Ebu'ş-Şeyh, Azamet'te ve Ebu Nuaym Hilye'de, Mücahid'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

أن إبليس رن أربع رنات رنة حين لعن ورنة حين أهبط ورنة حين بعث رسول الله – صلى الله عليه وسلم – ورنة حين أنزلت فاتحة الكتاب

"İblis dört defa çığlık attı. Lanetlendiğinde, yeryüzüne indirildiğinde, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem gönderildiğinde ve Fatihatu'l-Kitab nazil olduğunda."[490]

İbn Dureys, Mücahid'den rivayet ediyor:

لما نزلت الحمد لله رب العالمين شق على إبليس مشقة شديدة ورن رنة شديدة ونخر نخرة شديدة

"Fatiha suresi nazil olduğu zaman bu İblis'e çok ağır geldi ve şiddetli bir çığlık attı."[491]

Ebu Nuaym, Delail'de, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

لما بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم أصبح كل صنم منكسا فأتت الشياطين إبليس فقالت له : ما على الأرض من صنم إلا وقد أصبح

489 **Zayıf.** Taberani Evsat (5/340) Heysemi Mecmau'z-Zevaid'de (8/419) hasen demiştir. Derim ki: isnadında Mucalid b. Said tek kaldığı için zayıftır.

490 **Sahih maktu**. Kurtubi (1/109) Ebu'r-Rebi el-Kilai el-Endulusi el-İktifa (1/98) İbn Receb Letaifu'l-Mearif (s.181) Suheyli Ravdu'l-Unf (1/276) İbn Seyyidi'n-Nas Uyunu'l-Eser (1/40) İbn Kesir Siyret (1/212) İbn Cemaa Muhtasaru'l-Kebir (s.7)

491 **Zayıf.** İbn Dureys Fadailu'l-Kuran (153) Durru'l-Mensur (1/17) Abdulvahid b. Ziyad'ın el-A'meş'ten rivayeti eleştirilmiştir.

منكسا قال : هذا نبي قد بعث فالتمسوه في قرى الأرياف فالتمسوه فقالوا : لم نجده قال : أنا صاحبه فخرج يلتمسه فنودي : عليك بحبة القلب – يعني مكة – فالتمسه بها فوجده عند قرن الثعالب فخرج إلى الشياطين فقال : قد وجدته معه جبريل عليه السلام

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem gönderilince bütün putlar yıkıldı. İblisin şeytanları gelip ona haber verdiler. O da:

"Bir peygamber gönderilmiş" dedi. Onu aradılar fakat bulamayıp:

"Onu bulamadık" dediler.

"Ben onu bulurum" dedi ve aramaya çıktı. Onu Mekke'de buldu. Şeytanlarının yanına gelince:

"Onu buldum fakat yanında Cebrail vardı" dedi.[492]

İbn Ebi'd-Dunya, el-Evsat'ta Taberani, el-Azamet'te Ebu'ş-Şeyh ve ed-Delail'de Ebu Nuaym; Enes b. Malik radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

كان رسول الله صلى الله عليه و سلم ساجدا بمكة فجاء إبليس فأراد أن يطأ عنقه فلفحه جبريل عليه السلام بجناحه لفحة فما استقرت قدماه حتى بلغ الأردن

"Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem Mekke'de secde halindeyken İblis gelerek boynuna ayağı ile basmak istedi. Bunu üzerine Cebrail kanadıyla İblis'e öyle bir vurdu ki Ürdün'e ulaşıncaya kadar ayaklarının üzerinde duramadı."[493]

492 **Zayıf**. Ebu Nuaym Delail (1/205) İbn Kesir Siyret (1/420) isnadında Muhammed b. Ömer el-Vakıdi vardır.

493 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dünya Mekaidu'ş-Şeytan (62) Taberani Evsat (3/176) Ebu Nuaym Delail (1/157) Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1675) isnadında Osman b. Matar zayıftır.

Derim ki: Ebu Nuaym, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan şöyle rivayet ediyor:

كانت الشياطين يستمعون الوحي فلما بعث الله محمدا {صلى الله عليه وسلم} منعوا فشكوا ذلك إلى ابليس فقال لقد حدث امر فرقي فوق أبي قبيس فرأى رسول الله {صلى الله عليه وسلم} يصلي خلف المقام فقال اذهب فاكسر عنقه فجاء وجبرئيل عنده فركضه جبرئيل ركضة طرحه في كذا وكذا

"Şeytanlar vahyi dinliyorlardı. Allah Azze ve Celle, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i gönderince engellendiler. Bunu İblise şikâyet ettiler. O da dedi ki:

"Önemli bir olay olmuştur" Ebu Kubeys'in üzerine çıktı ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i makamın arkasında namaz kılarken gördü. Dedi ki:

"Git onun boynunu vur." Cibril onun yanına geldi ve iblisi şöyle şöyle kovdu."[494]

Malik Muvatta'da Yahya b. Said'den rivayet ediyor:

أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَرَأَى عِفْرِيتًا مِنْ الْجِنِّ يَطْلُبُهُ بِشُعْلَةٍ مِنْ نَارٍ كُلَّمَا الْتَفَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَآهُ فَقَالَ لَهُ جِبْرِيلُ أَفَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ تَقُولُهُنَّ إِذَا قُلْتَهُنَّ طَفِئَتْ شُعْلَتُهُ وَخَرَّ لِفِيهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَلَى فَقَالَ جِبْرِيلُ فَقُلْ أَعُوذُ بِوَجْهِ اللَّهِ الْكَرِيمِ وَبِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ اللَّاتِي لَا يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ مِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنْ السَّمَاءِ وَشَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَشَرِّ مَا ذَرَأَ

494 **Çok zayıf.** Ebu Nuaym Delail (1/207) isnadında Muhammed b. Ömer el-Vakıdi ve Talha b. Amr metrukturlar.

فِي الْأَرْضِ وَشَرِّ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمِنْ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem geceleyin götürüldüğü bir yerde ateşten bir meşaleyle kendisini arayan bir cin gördü. Nereye dönse onu arıyordu. Cebrail kendisine:

"Sana, okuduğun zaman ateşini söndürecek ve onu yüz üstü düşürecek bir kaç kelime öğreteyim mi?" dediğinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Evet, Öğret**" deyince Cebrail:

"Şunları oku" dedi:

"Gökten inen azabından, yerden yükselen kötülüklerin şerrinden, Allah'ın, yerin altında ve üstünde yarattığı mahlûkların şerrinden, gece ve gündüzün fitnelerinden, gece ve gündüz meydana gelen hayırlı şeylerin dışındaki felaketlerden Allah'a ve onun noksanlıktan uzak, hiç bir iyinin ve kötünün ulaşamayacağı kelimelerine sığınırım."[495]

İbn İshak, Sahabe'den birisinden rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e biat ettiğimizde, yani akabe gecesinde Şeytan en yüksek sesiyle bağırdı. Sadece şöyle dediğini işittim: "Ey Cebâcib halkı! Muzemmem ve sapıklar yanınızda mı? Sizinle savaşmak için toplandılar. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: "Bu Akabe'nin şeytanı

495 **Zayıf.** Muvatta (1705) Taberani Evsat (1/18) Nesai Kubra (6/237) İbn Abdilberr el-İstizkar (8/443)
- **zayıf** isnadla; Yahya b. Said – İbn Ebi Leyla – İbn Mesud radıyallahu anh yoluyla müsned olarak: Ebu Nuaym Delail (1/159) Taberani Evsat (1/19)
- **zayıf** isnadla; Yahya b. Said – Muhammed b. Abdurrahman b. Esad b. Zurare – Ayyaş es-Sulemi - İbn Mesud radıyallahu anh yoluyla: Nesai Kübra (6/237) İbn Abdilberr el-İstizkar (8/443) Rafii et-Tedvin (1/467) Ayyaş es-Sulemi meçhuldür.

Ezeb'dir. Akabe şeytanı Uzeyb'in oğludur. Allah'ın düşmanı sizi saptırmak için beni dinlemeye gelmiş"[496]

İbn İshak, İbn Cerir, İbnu'l-Munzir, İbn Ebi Hatem, Delailu'n-Nubuvve adlı eserlerinde Ebu Nuaym ve Beyhaki, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

أَنَّ نَفَرًا مِنْ قُرَيْشٍ، وَمِنْ أَشْرَافِ كُلِّ قَبِيلَةٍ، اجْتَمَعُوا لِيَدْخُلُوا دَارَ النَّدْوَةِ، وَاعْتَرَضَهُمْ إِبْلِيسُ فِي صُورَةِ شَيْخٍ جَلِيلٍ، فَلَمَّا رَأَوْهُ، قَالُوا: مَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ: شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ نَجْدٍ، سَمِعْتُ بِمَا اجْتَمَعْتُمْ لَهُ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَحْضَرَكُمْ، وَلَنْ يَعْدِمَكُمْ مِنِّي رَأْيٌ وَنُصْحٌ، قَالُوا: أَجَلْ، فَادْخُلْ، فَدَخَلَ مَعَهُمْ، قَالَ: انْظُرُوا فِي شَأْنِ هَذَا الرَّجُلِ، فَوَاللَّهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يُوَاثِبَكُمْ فِي أَمْرِكُمْ بِأَمْرِهِ، فَقَالَ قَائِلٌ: احْبِسُوهُ فِي وَثَاقٍ، ثُمَّ تَرَبَّصُوا بِهِ الْمَنُونَ، حَتَّى يَهْلِكَ كَمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَهُ مِنَ الشُّعَرَاءِ زُهَيْرُ وَنَابِغَةُ، فَإِنَّمَا هُوَ كَأَحَدِهِمْ، فَقَالَ عَدُوُّ اللَّهِ الشَّيْخُ النَّجْدِيُّ: لا وَاللَّهِ، مَا هَذَا لَكُمْ بِرَأْيٍ، وَاللَّهِ لَيُخْرِجَنَّ رَأْيُهُ مِنْ مَحْبَسِهِ إِلَى أَصْحَابِهِ، فَلَيُوشِكَنَّ أَنْ يَثِبُوا عَلَيْهِ حَتَّى يَأْخُذُوهُ مِنْ أَيْدِيكُمْ، ثُمَّ يَمْنَعُوهُ مِنْكُمْ، فَمَا آمَنَ عَلَيْكُمْ أَنْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ بِلادِكُمْ، فَانْظُرُوا فِي غَيْرِ هَذَا الرَّأْيِ، فَقَالَ قَائِلٌ: فَأَخْرِجُوهُ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِكُمْ، فَاسْتَرِيحُوا مِنْهُ، فَإِنَّهُ إِذَا خَرَجَ لَمْ يَضُرُّكُمْ مَا صَنَعَ، وَأَيْنَ وَقَعَ، وَإِذَا غَابَ عَنْكُمْ أَذَاهُ اسْتَرَحْتُمْ مِنْهُ، وَكَانَ أَمْرُهُ فِي غَيْرِكُمْ، فَقَالَ الشَّيْخُ النَّجْدِيُّ: وَاللَّهِ مَا هَذَا لَكُمْ بِرَأْيٍ، أَلَمْ تَرَوْا حَلاوَةَ قَوْلِهِ، وَطَلاقَةَ لِسَانِهِ، وَأَخْذَهُ لِلْقُلُوبِ بِمَا يَسْتَمِعُ مِنْ حَدِيثِهِ ؟ وَاللَّهِ لَئِنْ فَعَلْتُمْ، ثُمَّ اسْتَعْرَضَ الْعَرَبَ لِيَجْتَمِعُنَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ لَيَسِيرَنَّ إِلَيْكُمْ حَتَّى يُخْرِجَكُمْ مِنْ بِلادِكُمْ، وَيَقْتُلَ أَشْرَافَكُمْ، قَالُوا: صَدَقَ وَاللَّهِ،

496 **Zayıf**. Benzerini: Beyhaki Delail (2/448)

فَانْظُرُوا رَأْيًا غَيْرَ هَذَا، فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ: وَاللَّهِ لأَشِيرَنَّ عَلَيْكُمْ بِرَأْيٍ مَا أَرَى أَبْصَرْتُمُوهُ بَعْدُ، مَا أَرَى غَيْرَهُ، قَالُوا: وَمَا هَذَا ؟ قَالَ: نَأْخُذُ مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ غُلامًا سَبِطًا شَابًّا نَهْدًا، ثُمَّ نُعْطِي كُلَّ غُلامٍ مِنْهُمْ سَيْفًا صَارِمًا، ثُمَّ يَضْرِبُونَهُ يَعْنِي: ضَرْبَةَ رَجُلٍ وَاحِدٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمُوهُ تَفَرَّقَ دَمُهُ فِي الْقَبَائِلِ كُلِّهَا، فَلا أَظُنُّ هَذَا الْحَيُّ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ يَقْوُونَ عَلَى حَرْبِ قُرَيْشٍ كُلِّهُمْ، وَأَنَّهُمْ إِذَا رَأَوْا ذَلِكَ قَبِلُوا الْعَقْلَ، وَاسْتَرَحْنَا، وَقَطَعْنَا عَنَّا أَذَاهُ، فَقَالَ الشَّيْخُ النَّجْدِيُّ: هَذَا وَاللَّهِ هُوَ الرَّأْيِ، الْقَوْلُ مَا قَالَ الْفَتَى لا أَرَى غَيْرَهُ، فَتَفَرَّعُوا عَلَى ذَلِكَ وَهُمْ مُجْمِعُونَ لَهُ، قَالَ: فَأَتَى جِبْرِيلُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَمَرَهُ أَنْ لا يَبِيتَ فِي مَضْجَعِهِ الَّذِي كَانَ يَبِيتُ، وَأَخْبَرَهُ بِمَكْرِ الْقَوْمِ، فَلَمْ يَبِتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِهِ تِلْكَ اللَّيْلَةِ، وَأَذِنَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ ذَلِكَ فِي الْخُرُوجِ

"Kureyş'in her kabileden ileri gelenleri Darü'n-Nedve'de toplandılar. İblis, büyük bir ihtiyar adam kılığında onlara görünmüştü. Orada durduğunu gördüklerinde şöyle dediler:

"Sen kimsin?" O da:

"Necid halkındanım. Muhammed hakkında toplanacağınızı işittiğimden sizi dinlemeye geldim. Sizden görüş ve nasihatlerimi esirgemeyeceğimi ümit ediyorum."

"Öyleyse gir bakalım" dediler. O da içeri girdi. Birbirlerine şöyle dediler:

"Bu adamın (Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem) işi, gördüğünüz gibi gelişiyor. Biz, onun ve ona tabi olanların bize saldıracaklarından emin değiliz. Artık onun hakkında ortak bir görüş belirlememiz gerekiyor." Böylece müşavere yaptılar. Sonra onlardan Ebu'l-Bahteri b. Hişam dedi ki:

"Onu demir parmaklıklar içine hapsedin. Üzerine kapıyı kilitleyin. Sonra ondan önceki benzerleri olan Züheyr ve Nabiğa gibi şairlerin başına gelenlerin, onun başına da gelmesini bekleyin." Necidli Şeyh (İblis) dedi ki:

"Hayır, Allah'a yemin ederim ki, bu sizin için yararlı bir görüş değildir. Vallahi eğer dediğiniz gibi onu hapsederseniz, elbette onun haberi ve tebliğleri kapının ötesine çıkar. Siz, ashabına karşı onun kapısını kapatırsanız, yakında size saldırırlar ve sizi yenecek kadar çoğalırlar. Onu, sizin elinizden kurtarırlar. Bu, iyi bir görüş değildir. Başka birşey düşünün ve müşaverenizi yapın." Sonra onlardan biri şöyle dedi:

"Onu aramızdan çıkaralım ve memleketimizden uzaklaştıralım. Bizden ayrıldığı zaman nereye giderse gitsin ve nereye düşerse düşsün, karışmayız, yeter ki bizden uzak olsun. Böylece biz, ondan kurtulalım. Böylece işimiz düzelir. Ve münasebetlerimiz eski haline döner." Bunun üzerine Necidli ihtiyar dedi ki:

"Hayır, Allah'a yemin ederim ki, bu da sizin için iyi bir görüş değildir. Onun güzel sözlerini ve tatlı konuşmasını görmüyor musunuz? Yaptığı şeylerle adamların gönüllerini kazanır. Vali ahi eğer bunu yapsanız, Araplardan bir kabilenin yanına yerleşmesinden emin olamazsınız. Çünkü o bir kabileye giderse, sözleriyle onları etkiler. Nihayet onlar da ona uyarlar. Sonra onlarla birlikte size gelir ve memleketinizde sizi ezip geçerler. Böylece işinizi elinizden alır, sonra size dilediğini yapar. Onun hakkında bundan başka bir görüş belirleyin. Bunun üzerine Ebu Cehil b. Hişam dedi ki:

"Vallahi, onun hakkında daha önce değinmediğiniz bir görüşüm vardır."

"Nedir o görüş?" dediler

"Görüşüm şu ki, her kabileden kuvvetli, kavmi arasında şerefli, nesebi yüksek genç birer adam alalım. Sonra onlardan

her birine keskin birer kılıç verelim. Gitsinler ve o kılıçlarla bir tek adamın vuruşu gibi Muhammed'e vursunlar. Böylece biz de ondan kurtulalım. Zira onlar, onu öldürdüklerinde onun kanı, kabilelerin hepsinin üzerine dağılır. Abdumenaf oğulları, bütün kavimlerle savaşmaya güç yetiremezler. Diyet ödememize razı olurlar. Biz de onlara, Muhammed'in diyetini öderiz." Bunun üzerine Necidli ihtiyar dedi ki:

"Söz, bu adamın sözüdür. Bu görüşten başka bir görüşü tasvib etmem!" Böylece topluluk bu görüş üzerinde ittifak edip dağıldı. Öte yandan Cebrail, Rasûlullah'a gelip;

"Bu gece yatağında yatma" diyerek kavminin kurduğu tuzağı haber verdi. İşte o esnada yüce Allah, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e hicret iznini verdi."[497]

İbn Cerir, İbnu'l-Munzir, İbn Ebi Hatim, İbn Merduye ve Beyhaki, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

جَاءَ إِبْلِيسُ فِي جُنْدٍ مِنَ الشَّيَاطِينَ، وَمَعَهُ رَايَةٌ فِي صُوَرِ رِجَالٍ مِنْ بَنِي مُدْلِجٍ، وَالشَّيْطَانُ فِي صُورَةِ سُرَاقَةِ بْنِ مَالِكِ بْنِ جُعْشُمٍ، فَقَالَ الشَّيْطَانُ : « لا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ » ، وَأَقْبَلَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ الصَّلاةُ وَالسَّلامُ عَلَى إِبْلِيسَ، فَلَمَّا رَآهُ وَكَانَتْ يَدُهُ فِي يَدِ رَجُلٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ، انْتَزَعَ إِبْلِيسُ يَدَهُ وَوَلَّى مُدْبِرًا وَشِيعَتُهُ، فَقَالَ الرَّجُلُ : يَا سُرَاقَةُ، أَتَزْعُمُ أَنَّكَ لَنَا جَارٌ ؟! فقال { إِنِّي أَرَى مَا لا تَرَوْنَ } وَذَلِكَ حِينَ رَأَى الْمَلائِكَةَ { إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ }

"İblis Bedir günü şeytanlardan bir ordu içinde geldi. Yanında bir bayrak ile Müdlic oğullarının kılığında adamlar ve Süraka b. Malik b. Cuşem kılığında bir şeytan vardı. Şeytan dedi ki:

497 **Hasen.** İbn Ebi Hatim (7/66) Taberi (13/494) İbn Sad (1/227) Beyhaki Delail (2/466-468) Durru'l-Mensur (4/441) Hattabi Garibu'l-Hadis (1/556)

"**Bugün insanlar size galip gelemezler. Ben sizin yanınızdayım**" (Enfal 48) Cibril İblise doğru yöneldi. Onun elini müşriklerin ellerinde görünce İblis, hemen elini çekip taraftarlarıyla birlikte kaçmaya başladı. Bir adam:

"Ey Suraka! Sen bizim yandaşımız olduğunu söylemiyor muydun?" deyince dedi ki:

"**Ben sizin görmediğinizi görüyorum**." Bunu melekleri gördüğü zaman söyledi. "**Ben Allah'tan korkarım. Allah azabı şiddetli olandır**."[498]

Derim ki: Taberani ve Ebu Nuaym, Rifaa b. Rafi el-Ensari radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

لَمّا رَأَى إبْلِيسُ مَا تَفْعَلُ الْمَلَائِكَةُ بِالْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْر، أَشْفَقَ أَنْ يَخْلُصَ الْقَتْلُ إلَيْهِ فَتَشَبّثَ بِهِ الْحَارِثُ بْنُ هِشَامٍ ، وَهُوَ يَظُنّهُ سُرَاقَةَ بْنَ مَالِكٍ فَوَكَزَ فِي صَدْرِ الْحَارِثِ فَأَلْقَاهُ ثُمّ خَرَجَ هَارِبًا حَتّى أَلْقَى نَفْسَهُ فِي الْبَحْرِ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَقَالَ اللّهُمّ إنّي أَسْأَلُكَ نَظْرَتَك إيّايَ

"İblis, meleklerin Bedir'de müşriklere yaptıklarını görünce savaştan kurtulmak istedi, el-Haris b. Hişam onu Suraka b. Malik zannederek saldırdı. Haris'in göğsüne bir yumruk attı ve yere serdi. Sonra kaçarak kendisini denize attı ve ellerini kaldırıp şöyle dedi:

"Allah'ım! Senden yalnızca bana bakmanı istiyorum"[499]

Abdurrazzak, Ma'mer'in şöyle dediğini nakleder:

498 **Zayıf.** Taberi (13/7) İbn Ebi Hatim (7/115, 116) Taberani (5/41) Beyhaki Delail (3/75) Tefsiru İbn Kesir (4/73) Durru'l-Mensur (4/417, 466) es-Sekkaf Fizilal tahricinde: "Hasen olmaya elverişlidir" dedi. İsnadında Leys'in kâtibi Ebu Salih vardır. Ayrıca Ali b. Ebi Talha'nın İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayeti mürseldir.

499 **Zayıf**. Taberani (5/47) Ebu Nuaym Delail (2/174) Cem'ul-Cevami (2/392) Durru'l-Mensur (4/466) Zadu'l-Mead (3/160) Mecmau'z-Zevaid (6/77) isnadında Abdulaziz b. İmran zayıftır.

فذكروا أنهم أقبلوا على سراقة بعد ذلك فأنكر أن يقول شيئا من ذلك

"Anlatıldığına göre onlar Süraka b. Malik'e bu olaydan sonra bunu söylediklerinde böyle bir şey olmadığını söyleyerek inkâr etti."[500]

İbn Cerir, ed-Dahhak'tan rivayet ediyor:

نادى مناد يوم أحد حين هزم أصحاب محمد : أن محمداً قد قتل فارجعوا إلى دينكم الأول

"Uhud günü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabı yenilgiye uğrayınca bir münadi şöyle nida etti:

"Dikkat edin! Muhammed öldürüldü. İlk dininize dönün"[501]

İbn Sad'ın Tabakat'ında rivayetine göre burada seslenen İblis idi.

** İmam Suyuti bu kısımda uydurma garanik kıssasını ve bunun gibi bazı münker rivayetleri zikretmiştir. Bu rivayetleri tercüme etmedim.*

Buhari ve Müslim, Sad b. Ebi Vakkas radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Ömer radıyallahu anh'e şöyle buyurdu:

إِيهِ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ ، مَا لَقِيَكَ الشَّيْطَانُ قَطُّ سَالِكًا فَجًّا إِلا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ

"**Ey İbnu'l-Hattab! Nefsim elinde olana yemin ederim ki şeytan seninle karşılaştığı zaman mutlaka senin bulunmadığın başka bir sokağa yönelir.**"[502]

500 **Sahih maktu**. Tefsiru Abdirrazzak (3/2)

501 **Zayıf**. Taberi (7/257) Durru'l-Mensur (2/448) isnadında Cuveybir vardır.

502 **Sahih.** Buhari (3120, 3480) Müslim (2396) Ahmed (1/171, 182, 187) Bezzar (1055) Nesai Kübra (6/60) İbn Hibban (15/316) Ebu Ya'la (810) Musnedu'ş-Şaşi (119) Taberani Evsat (8/331)

Tirmizi ve Nesai, Burayde radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَخَافُ مِنْكَ يَا عُمَرُ

"**Muhakkak ki şeytan senden korkmaktadır ey Ömer!**"[503]

Aişe radıyallahu anha'dan rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

إِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى شَيَاطِينِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ قَدْ فَرُّوا مِنْ عُمَرَ

"**Muhakkak ki insan ve cin şeytanlarının Ömer'den kaçtıklarını seyreder gibiyim**"[504]

İbn Asakir, Hafsa radıyallahu anha'dan rivayet ediyor:

مَا لَقِيَ الشَّيْطَانُ عُمَرَ مُنْذُ أَسْلَمَ إِلاَّ خَرَّ لِوَجْهِهِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"**Ömer müslüman olduğu günden beri şeytan onu ne zaman görse yüzü üzere yere serilir**."[505]

İbn Sad, Müsned'inde İbn Rahuye ve İbn Ebi'd-Dünya, Ammar b. Yasir radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

قاتلت مع رسول الله صلى الله عليه و سلم الجن والإنس قيل: وكيف قاتلت الجن والإنس ؟ قال : كنا مع رسول الله صلى الله عليه و سلم

503 **Sahih.** Ahmed (5/353) Tirmizi (3690) Beyhaki (10/77) Hakim et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (1/230) Abdulhak el-İşbili Ahkam (3/247) İbn Asakir (44/83) Elbani Sahiha (2261) Sahihu Suneni't-Tirmizi (2913)

504 **Sahih.** Tirmizi (3691) Nesai Kubra (5/309) Abdulhak el-İşbili Ahkam (4/365) İbn Asakir (44/84) İbn Adiy (3/51) Elbani Sahihu'l-Cami (2496)

505 **Zayıf.** İbn Asakir (44/86) Taberani (24/305) Taberani Evsat (4/191) Hakim et-Tirmizi (1/133) Deylemi (3693) Ebu Nuaym Marife (7067) Ebu Nuaym Musnedu Ebi Hanife (253) İbn Tahir Makdisi Atrafu'l-Garaib ve'l-Efrad (5/372) el-İsabe (7/694) Cem'ul-Cevami (1/710) Elbani Daifu'l-Cami (1478, 5131) Daife (3017, 4466)

في سفر فنزلنا منزلا فأخذت قربتي ودلوي لأستقي فقال رسول الله صلى الله عليه و سلم : أما إنه سيأتيك على الماء آت يمنعك منه فلما كنت على رأس البئر إذا رجل أسود كأنه مرس فقال : والله لا تسقي منها اليوم ذنوبا واحدا فأخذني وأخذته فصرعته ثم أخذت حجرا فكسرت به وجهه وأنفه ثم ملأت قربتي فأتيت رسول الله صلى الله عليه و سلم فقال : هل أتاك على الماء من أحد ؟ فقلت : نعم فقصصت عليه القصة فقال : أتدري من هو ؟ قلت : لا قال : ذاك الشيطان

"Rasulullah sallalallahu aleyhi vesellem'le insanlara ve cinlere karşı savaştım." Denildi ki:

"İnsanlar ve cinlerle nasıl savaştın?" Şöyle anlattı:

"Bir yolculukta Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'le beraberdik, bir yerde konakladık. Kırbamı ve kovamı alıp doldurmaya giderken Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bana buyurdu ki:

"**Dikkat et, suyun orada biri sana gelecek ve su almanı engelleyecek**." Kuyunun başına vardığımız da upuzun zenci bir adam geldi ve dedi ki:

"Vallahi bugün bu sudan bir kova dahi dolduramazsın." Beni tuttu, bende onu tuttum. Ve yere düşürdüm; bir taş alıp yüzünü ve burnunu parçaladım. Sonra kırbamı doldurdum ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldim. Bana:

"**Suyun başında sana gelen oldu mu?**" diye sorunca:

"Evet" dedim ve olanları ona anlattım.

"**O kimdi biliyor musun?**" diye sorunca ben:

"Hayır" dedim. Buyurdu ki:

"**O şeytandı**."[506]

Bunun benzerini Ebu'ş-Şeyh el-Azamet'de ve Ebu Nuaym ed-Delail'de Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh'den rivayet ettiler.[507]

İbn Ebi'd-Dunya, Sabit el-Bunani'den rivayet ediyor:

لما بعث النبي صلى الله عليه و سلم جعل إبليس لعنه الله يرسل شياطينه إلى أصحاب النبي صلى الله عليه و سلم فجيئون إليه بصحفهم ليس فيها شيء فيقول لهم : ما لكم لا تصيبون منهم شيئا ؟ فقالوا : ما صحبنا قوما مثل هؤلاء فقال : رويدا بهم فعسى أن تفتح لهم الدنيا هنالك تصيبون حاجتكم منهم

"Allah Rasulu sallallahu aleyhi ve sellem peygamber olarak gönderildiğinde İblis, şeytanlarını Peygamberimiz sallallahu aleyhi vesellem'in ashabına göndermeye başladı. Fakat ona boş sayfalarla (hiç bir şey yapamadan) geri döndüler. İblis onlara:

"Ne oldu size, onlardan hiç kimseye dokunamadınız mı?" diye sorunca:

"Onlar gibi bir toplulukla hiç karşılaşmadık" dediler. Bunun üzerine iblis onlara dedi ki:

"Onlar hakkında acele etmeyin. Umulur ki yakın zamanda dünya kendilerine sunulur. İşte o zaman onlara istediklerinizi yapabilirsiniz."[508]

---

506 **Zayıf**. İbn Sad Tabakat (3/251) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (64) Beyhaki Delail (7/124) İbn Asakir (43/383) Busayri İthaf (6891) Metalibu'l-Aliye (4103) İbn Receb Ahvalu'l-Kubur (s.109) Hasen el-Basri'ye kadar ulaşan isnadı sahih olup, Hasen, Ammar radıyallahu anh'den işitmemiştir.

507 **Zayıf**. Ebu'ş-Şeyh el-Azamet (5/1647)l, isnadında İsmail b. Muslim zayıftır.

508 **Sahih maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (39) İbn Receb Letaifu'l-Maarif (s.196)

Ahmed ve Müslim, Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

إِنَّ إِبْلِيسَ يَضَعُ عَرْشَهُ عَلَى الْمَاءِ ثُمَّ يَبْعَثُ سَرَايَاهُ فَأَدْنَاهُمْ مِنْهُ مَنْزِلَةً أَعْظَمُهُمْ فِتْنَةً يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا فَيَقُولُ مَا صَنَعْتَ شَيْئًا قَالَ ثُمَّ يَجِيءُ أَحَدُهُمْ فَيَقُولُ مَا تَرَكْتُهُ حَتَّى فَرَّقْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ امْرَأَتِهِ قَالَ فَيُدْنِيهِ مِنْهُ وَيَقُولُ نِعْمَ أَنْتَ

"İblis tahtını deniz üzerine kurar ve insanları fitneye düşürmek üzere askerlerini gönderir. İblisin yanında onların en değerlisi fitnesi en büyük olanıdır. Onlardan biri gelir ve:

"Şöyle şöyle yaptım" der. Ona:

"Sen hiçbirşey yapmamışsın" der. Sonra bir başkası gelir ve:

"Falan ile karısının arasını ayırıncaya kadar onları bırakmadım" der. Bunun üzerine iblis onu kendisine yaklaştırır ve şöyle der:

"Sen ne güzel yaptın!"[509]

Ahmed, Ebu Said radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِابْنِ صَائِدٍ مَا تَرَى قَالَ أَرَى عَرْشًا عَلَى الْبَحْرِ حَوْلَهُ الْحَيَّاتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرَى عَرْشَ إِبْلِيسَ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem İbn Sayyad'a:

"**Ne görüyorsun?**" diye sorunca:

509 **Sahih.** Ahmed (3/314, 354, 366, 384) Müslim (2813) Taberani Evsat (4/255) Abd b. Humeyd (1033)

"Su üzerinde bir taht görüyorum" veya "deniz üzerinde bir taht ve etrafında da yılanlar görüyorum" dedi. Bunun üzerine:

"**O iblisin arşıdır**" buyurdu.[510]

** İmam Suyuti burada Ebu Reyhane'den bir rivayet zikretmiş ve Zehebi'nin bu hadis hakkında "münker" dediğini naklet-miştir. Sonra israiliyattan bir kıssa zikretmiştir. Bunları tercüme etmedim.*

İbn Ebi'd-Dunya, Ebu Musa el-Eşari radıyallahu anh'den rivayet ediyor: (Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki)

إِذَا أَصْبَحَ إِبْلِيسُ بَثَّ جُنُودَهُ فَيَقُولُ مَنْ أَضَلَّ مُسْلِمًا أَلْبَسْتُهُ التَّاجَ قَالَ فَيَقُولُ لَهُ الْقَائِلُ لَمْ أَزَلْ بِفُلَانٍ حَتَّى طَلَّقَ زَوْجَتَهُ، قَالَ: يُوشِكُ أَنْ يَتَزَوَّجَ. وَيَقُولُ آخَرُ: لَمْ أَزَلْ بِفُلَانٍ حَتَّى عَقَّ، قَالَ: يوشك أن يبر. فال وَيَقُولُ الْقَائِلُ: لَمْ أَزَلْ بِفُلَانٍ حَتَّى شَرِبَ، قَالَ: أَنْتَ! قَالَ وَيَقُولُ: لَمْ أَزَلْ بِفُلَانٍ حَتَّى زَنَى، قَالَ: أَنْتَ قَالَ وَيَقُولُ: لَمْ أَزَلْ بِفُلَانٍ حَتَّى قَتَلَ، قَالَ: أَنْتَ أَنْتَ!

"**Sabah olduğu zaman İblis, askerlerini yayar ve şöyle der: "Bir Müslümanı saptırana tac giydireceğim." Birisi ona şöyle der: "Falan kimseyi karısını boşattırana kadar bırakmadım." İblis: "Yakında onunla tekrar evlenebilir" der. Bir başkası: "Falan kimseyi ana babasına isyan ettirene kadar bırakmadım" der. İblis: "Yakında onlara iyilik yapabilir" der. Bir diğeri: "Falan kimseye içki içirene kadar bırakmadım" der. İblis: "Aferin sana!" der. Bir diğeri: "Falan kimseye zina ettirene kadar onu bırakmadım" der. Ona da: "Aferin sana!" der. Bir diğeri de: "Filan**

510 **Zayıf.** Ahmed (3/66, 97, 388) Ebu Ya'la (1316) Abdurrazzak (7/500) isnadı Ali b. Zeyd b. Cud'an sebebiyle zayıftır.

kimseyi adam öldürtene kadar bırakmadım" der. Bunun üzerine İblis: "Aferin sana! Aferin sana!" der."[511]

Tirmizi, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ الْمَرْأَةَ عَوْرَةٌ ، فَإِذَا خَرَجَتِ اسْتَشْرَفَهَا الشَّيْطَانُ

"**Kadın avrettir. Dışarı çıktığı zaman şeytan bakışları ona çevirtir.**"[512]

İbn Ebi'd-Dunya, Hasen b. Salih'ten rivayet ediyor:

سمعت أن الشيطان قال للمرأة : أنت نصف جندي وأنت سهمي الذي أرمي به فلا أخطأ وأنت موضع سري وأنت رسولي في حاجتي

"Şeytanın kadına şöyle dediğini duydum. Sen askerlerimin yarısına eş değersin. Sen attığımda hedefine isabet eden okumsun. Sen benim sırdaşımsın. Sen bir ihtiyacımda elçimsin."[513]

Malik b. Dinar'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

"Dünya sevgisi hataların başıdır. Kadınlar da şeytanların ipidir. İblisin nefsinde kadınlardan daha sağlam bir şey yoktur."[514]

511 **Sahih**. İbn Hibban (14/68) Hakim (4/390) Ru'yani (538) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (36)

512 **Sahih**. İbni Huzeyme (3/93) İbni Hibban (12/412, 413) Bezzar (5/489, 492) Taberani (9/295, 10/108) Deylemi (6713) Abdulhak İşbili Ahkam (2/46) Hatib Tarih (8/451) Darekutni İlel (5/314) "hasen, sahih" kaydıyla Tirmizi (1173) Mecmauz Zevaid (2/35) mevkuf olarak da rivayet edildi İbni Ebi Şeybe (2/157) lakin Darekutni merfu olarak rivayetinin sahih olduğunu belirtti. Münziri ve Heysemi dediler ki; "Bunu Taberani Evsat'ta İbni Ömer radıyallahu anhuma'dan sahih isnad ile rivayet etti." Bkz.: Mecmauz Zevaid (4/314) Tergib ve Terhib (1/304) Elbani de sahih olduğunu belirtmiştir.

513 **Hasen maktu**. Hakim et-Tirmizi Nevadiru'l-Usul (3/22) İbn Ebi'd-Dünya Mekaidu'ş-Şeytan (37) Gazali İhya (3/100) İbnu'l-Cevzi Telbisu İblis (s.30)

514 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Zühd (497)
- İsa aleyhisselam'ın sözü olarak: Ahmed Zühd (s.92) Durru'l-Mensur (2/329) Rakik el-Kayravani Kutbu's-Surur (s.116) el-Âbî Nesru'd-Durer (1/121)

Said b. el-Museyyeb der ki:

ما بعث الله نبيا إلا لم ييأس إبليس أن يهلكه بالنساء

"Yüce Allah hiçbir peygamber göndermemiştir ki: İblis onu kadınlarla aldatma konusunda ümidini kaybetmiş olsun."[515]

Ebu Bekr Muhammed b. Ahmed b. Şeybe, el-Kalaid adlı kitabında İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

إن الشيطان من الرجل فى ثلاثة منازل فى عينيه وفى قلبه وفى ذكره وهو من المرأة فى ثلاثة منازل فى عينيها وفي قلبها وفى عجزها

"Şeytanın erkeklerde üç menzili vardır: gözlerinde, kalbinde ve cinsel uzvunda. Yine kadınlarda da üç menzili vardır: gözlerinde, kalbinde ve arkasında"[516]

İbn Ebi'd-Dunya, Katade rahimehullah'dan rivayet ediyor:

لما هَبَط إِبْلِيس قَالَ: أَي رب قد لعنته فَمَا علمه قَالَ: السحر قَالَ: فَمَا قِرَاءَته قَالَ: الشّعْر قَالَ: فَمَا كِتَابه قَالَ: الوشم قَالَ: فَمَا طَعَامه قَالَ: كل ميتَة وَمَا لم يذكر اسْم الله عَلَيْهِ قَالَ: فَمَا شرابه قَالَ: كل مُسكر

- İbn Mesud radıyallahu anh'den mevkuf olarak **sahih** isnad ile: Ebu Nuaym Hilye (1/138) Cahız el-Beyan (s.240) Kudai (1/66)
- Zeyd b. Halid el-Cuheni radıyallahu anh'den merfuan **zayıf** isnad ile: Haraiti İ'tilalu'l-Kulub (193) Asbahani Tergib (1226) Deylemi (3665)
- Ebu'd-Derda radıyallahu anh'den **zayıf** mevkuf: Ahmed Zühd (s.141) Secezi el-İbane. Huveyni Fetava'l-Hadisiye'de (1/133-134) dedi ki: İbn Avf ile Ebu'd-Derda arasında kopukluk olması dışında senedi sahihtir"
- Ukbe b. Amir el-Cuheni radıyallahu anh'den **zayıf** isnad ile: Beyhaki Delail (5/241) İbn Asakir (51/241) Vakıdi Megazi (3/1016) Zadu'l-Mead (3/7) bkz.: Elbani Daifu'l-Cami (1239, 3428)

515 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dünya Mekaidu'ş-Şeytan (42) Telbisu İblis (s.29) Gazali İhya (3/100) isnadında Ali b. Zeyd b. Cud'an vardır.

516 **Hasen mevkuf.** Hennad Zühd (1426) Vekî Zühd (478) İbn Cevzi Zemmu'l-Heva (s.92) Şibli Akamu'l-Mercan (s.203) İkrime'den rivayet eden Eban b. Sum'a saduk olup ömrünün sonlarında hafıza karışıklığına uğramıştır.

قَالَ: فَأَيْنَ مَسْكَنه قَالَ: الْحمام قَالَ: فَأَيْنَ مَجْلِسه قَالَ: الْأَسْوَاق قَالَ: فَمَا صَوته قَالَ: المزمار قَالَ: فَمَا مصائده: قَالَ: النِّسَاء

"İblis yeryüzüne indirildiği zaman dedi ki: "Ey rabbim! Onu lanetledin, onun ameli nedir?" "Sihirdir" buyurdu. "Kıraati nedir?" diye sorunca: "Şiirdir" buyurdu. "Kitabı nedir?" diye sorunca: "Dövmedir" buyurdu. "Yiyeceği nedir?" diye sorunca: "Leş ve üzerine Allah'ın ismi anılmayanlar" buyurdu. "İçeceği nedir?" diye sorunca: "Her sarhoş edici içki" buyurdu. "Meskeni neresidir?" diye sorunca: "Hamam" buyurdu. "Meclisi nedir?" diye sorunca: "Çarşılardır" buyurdu. "Sesi nedir?" diye sorunca: "Çalgı aletleri" dedi. "Tuzakları nedir?" diye sorunca da: "Kadınlardır" buyurdu."[517]

İbn Ebi'd-Dunya, İbn Adiy, Taberani ve Şuabu'l-İman'da Beyhaki, Semura b. Cundub radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِنَّ لِلشَّيْطَانِ كُحْلا وَلَعُوقًا، فَإِذَا كَحَّلَ الإِنْسَانَ مِنْ كُحْلِهِ نَامَتْ عَيْنَاهُ عَنِ الذِّكْرِ، وَإِذَا لَعَّقَهُ مِنْ لَعُوقِهِ ذَرِبَ لسانه بالشر

"**Şeytanın sürmesi ve macunu vardır. Eğer bir insana sürmesinden sürerse, o insanın gözleri Allah'ın zikrini ihmal eder. Eğer insana o macunundan yalatırsa dili kötü şeyler söylemeye alışır**."[518]

İbn Adiy ve Beyhaki, Enes b. Malik radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

517 **Sahih maktu**. Beyhaki Şuab (4/277) Ma'mer b. Raşid el-Cami (3/321 no:1124) Hatib Muvazzahu Evham (1/553)

518 **Zayıf.** Bezzar (10/431) Taberani (7/206) İbn Adiy (3/374) Beyhaki Şuab (3/132) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (75) Heraiti Mesaviu'l-Ahlak (42) Ebu Nuaym, Ahbaru İsbehan (1/288) isnadında el-Hakem b. Abdilmelik zayıftır. Beyhaki'nin Şuabu'l-İman'da diğer rivayetinde (no:2836) Said b. Beşir mutabaat etmiştir, ancak o da zayıftır. Bkz.: el-Elbani ed-Daife (2394)

إِنَّ لِلشَّيْطَانِ كُحْلاً، وَلَعُوقًا، وَتَشَوُّقًا. أَمَّا لَعُوقُهُ: فَالْكَذِبُ، وَأَمَّا تَشَوُّقُهُ: فَالْغَضَبُ، وَأَمَّا كُحْلُهُ: فَالنَّوْمُ.

"**Şüphesiz şeytanın sürmesi, macunu ve kışkırtması vardır. Macunu: yalandır. Kışkırtması: öfkedir. Sürmesi ise uykudur.**"[519]

İbn Ebi'd-Dunya, Taberani ve İbn Merduye, Ebu Umame radıyallahu anh'den, Rasullullah'ın sallalahu aleyhi vesellem'in şöyle buyurduğunu nakletmişlerdir:

إن إبليس لما أنزل إلى الأرض قال : يارب أنزلتني إلى الأرض وجعلتني رجيما فاجعل لي بيتا قال : الحمام قال : فاجعل لي مجلسا قال : الأسواق ومجامع الطرقات قال : فاجعل لي طعاما قال : كل ما لم يذكر اسم الله عليه قال : فاجعل لي شرابا قال : كل مسكر قال : فاجعل لي مؤذنا قال : المزمار قال : فاجعل لي قرآنا قال : الشعر قال : فاجعل لي كتابا قال : الوشم قال : فاجعل لي حديثا قال : الكذب قال : فاجعل لي رسلا قال : الكهنة قال : فاجعل لي مصائد قال : النساء

"**İblis yeryüzüne indirildiği zaman dedi ki:**

"Ya Rab! Beni madem yere indirdin ve beni kovulmuş yaptın; o zaman bana içinde kalabileceğim bir ev yap." Allah Azze ve Celle:

"Evin hamam olsun buyurdu." İblis dedi ki:

519 **Zayıf.** Beyhaki Şuab (4/209) İbn Adiy (3/133) Ebu Nuaym Hilye (6/309) Heraiti Mesaviu'l-Ahlak (154) İsnadında Yezid er-Rakaşi metruktür. Rebi b. Subayh zayıftır. Bkz. El-Elbani ed-Daife (1501)

“Bana oturup sohbet edebileceğim yerler yap.” Yüce Allah

“Çarşılar ve yolların kesiştiği yerler olsun” buyurdu. İblis:

“Bana içebileceğim bir yiyecek söyle.” Allah

“Sarhoş edici her şey” buyurdu. İblis:

“Bana sesimi duyurabileceğim bir şey kıl” deyince Allah Azze ve Celle:

“Zurna” olsun buyurdu. İblis dedi ki:

“Bana okuyabileceğim bir şey kıl.” Deyince Yüce Allah

“Şiir” buyurdu. İblis

“Bana yazabileceğim bir yazı kıl” deyince. Yüce Allah:

“Dövmeler” olsun buyurdu. İblis:

“Bana anlatabileceğim bir konu ver” deyince. Yüce Allah

“Yalan” buyurdu. İblis:

“Bana elçiler ver” deyince. Aziz ve celil olan Allah

“Kâhinler olsun” buyurdu. İblis:

“Bana avlar ver” diye istekte bulununca da Yüce Allah:

“Kadınlar senin avların olsun” buyurdu.”[520]

İbn Ebi’d-Dunya, Mekaidu’ş-Şeytan’da Vehb b. Munebbih’ten rivayet ediyor:

قال راهب للشيطان وقد بدا له : أي أخلاق بني آدم أعون لك عليهم ؟ قال : الحدة إن العبد إذا كان حديديا قلبناه كما يقلب الصبيان الكرة

“Rahibin biri kendisine görünen şeytana şöyle dedi:

520 **Zayıf.** Taberani (8/207) İbn Ebi’d-Dunya Mekaidu’ş-Şeytan (43) Mecmau’z-Zevaid (8/119) İgasetu’l-Lehfan (1/251) isnadında Ali b. Yezid el-Elhani zayıftır.

"Âdemoğlunun hangi huyu sizin onu yenmenize daha fazla kolaylık sağlar?" Şeytan cevap verdi:

"Öfkeli olan kul, öfkeli olduğu zaman, çocukların topla oynadığı gibi onunla oynarız."[521]

** Suyuti burada İsrailiyattan birkaç rivayet daha zikreder.*

Ahmed, Zühd'de, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

إن الشيطان أطاف بأهل مجلس ذكر ليفتنهم فلم يستطع أن يفرق بينهم فأتى حلقة يذكرون الدنيا فأغرى بينهم حتى اقتتلوا فقام أهل الذكر فحجزوا بينهم فتفرقوا

"Şeytan zikir meclisinde bulunanları dolaşır fakat aralarını ayırmaya yol bulamaz. Sonra dünyadan bahsedenlerin yanına gelir ve aralarını açar. Öyle ki birbirleriyle savaşmaya başlarlar. Zikir ehli kalkar ve onların arasını ayırır."[522]

Ahmed, Ebu Davud ve Tirmizi Hamne bt. Cahş radıyallahu anha'dan rivayet ediyorlar:

"Şiddetli bir şekilde istihaza olmuştum. Bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e anlattım. Buyurdu ki:

إِنَّمَا هَذِهِ رَكْضَةٌ من رَكَضَاتِ الشَّيْطَانِ

"**Bu şeytanın darbelerinden bir darbedir**."[523]

Müellif dedi ki: "Bu hadis, "**O ancak damardan gelen bir kandır**" hadisi ile çelişmez. Zira şeytan Âdemoğlunun

521 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (38) Telbisu İblis (s.30) İbnu'l-Ezrak Bedaiu's-Sulk (s.114) Zemahşeri Rebiu'l-Ebrar (1/145)

522 **Hasen mevkuf**. Ahmed Zühd (s.157) İbn Cevzi Sıfatu's-Safve (1/414)

523 **Sahih**. Ahmed (6/439) Ebu Davud (287) Tirmizi (128) İbn Mace (627) Beyhaki (1/338) Hakim (1/279) Taberani (24/217) Darekutni (1/214) Elbani Sahihu'l-Cami (3585)

damarlarında kanın dolaştığı gibi dolaşır. Bu damara darbe vurduğu zaman kanama başlar. Bu hayız damarlarında şeytan diğer damarlara nazaran daha fazla tasarrufta bulunur ve sihir yapar."

Ahmed ve Tirmizi, Ömer radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

مَنْ أَرَادَ بَحْبُوحَةَ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزَمِ الْجَمَاعَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الاثْنَيْنِ أَبْعَدُ

"**Cennetin ortasını isteyen cemaatten ayrılmasın. Zira şeytan tek kişi ile beraberdir ve iki kişiden daha uzaktır.**"[524]

İbn Sa'ad, Urve'den riavayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle buyururken işittim:

يد الله على الجماعة والشيطان مع من يخالف الجماعة

"**Allah'ın eli cemaatle birliktedir. Şeytan ise cemaatten ayrılanla birliktedir.**"[525]

Darekutni, Usame b. Şüreyk radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

يد الله على الجماعة، فإذا شذ الشاذ منهم اختطفه الشيطان كما يخطف الذئب الشاة من الغنم

524 **Sahih.** Ahmed (1/26) Tirmizi (2165) Tayalisi (31) Abd b. Humeyd (23) Beyhaki (7/91) Bezzar (177) İbn Hibban (16/240) Nesai Kübra (5/387) Hakim (1/197) Taberani Evsat (2/184) Haris (607) Ebu Ya'la (141) Hatib (4/18) İbn Asakir (8/338)

525 **Hasen.** Taberani (17/145) Telbisu İblis (s.9) Suyuti el-Emru bi'l-İttiba (s.1)

"**Allah'ın eli cemaatle birliktedir. Onlardan biri cemaatten ayrıldığı zaman şeytanlar onu tıpkı kurdun sürüden ayrılan bir koyunu kaptığı gibi kaparlar**."[526]

Ahmed, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

خَطَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطًّا بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ هَذَا سَبِيلُ اللَّهِ مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem eliyle bir çizgi çizdi ve sonra şöyle buyurdu:

"**Bu Allah'ın dosdoğru yoludur. Ona tabi olunuz, sizi bundan ayıracak yollara uymayınız**."[527]

Ahmed, Muaz b. Cebel radıyallahu anh'den, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

إِنَّ الشَّيْطَانَ ذِئْبُ الْإِنْسَانِ ، كَذِئْبِ الْغَنَمِ ، يَأْخُذُ الشَّاةَ الْقَاصِيَةَ ، وَالنَّاحِيَةَ ، فَإِيَّاكُمْ وَالشِّعَابَ ، وَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ ، وَالْعَامَّةِ ، وَالْمَسْجِدِ

"**Muhakkak ki koyunun kurdu olduğu gibi, şeytan da insanın kurdudur. Kurt sürüden ayrılan koyunu kapar. Sizleri fırkalara bölünmekten sakındırırım. Sizlere cemaati, avamı ve mescidleri tavsiye ederim**."[528]

526 **Zayıf.** Taberani (1/186) Hatib el-Muttefak ve'l-Mufterak (3/89) el-Lalkai Şerhu İtikadi Ehli's-Sunne (1/99) Telbisu İblis (s.9) Mecmau'z-Zevaid (5/218) Deylemi (8115) isnadında Abdula'la b. Ebi'l-Musavir zayıftır.

527 **Hasen.** Suyuti'nin isnad ettiği Ahmed'in Müsnedinde ve bütün hadis kaynaklarında: "Sonra bu çizginin etrafına bazı çizgiler çizdi ve bunların herbirine davet eden bir şeytan vardır" ifadesi mevcuttur. Muhtemelen istinsah sırasında kitabın neşrinde bu kısım düşmüştür. Bkz.: Ahmed (1/435, 465, 3/397) İbn Hibban (1/181) Abd b. Humeyd (1/346) Nesai Kübra (6/343) İbn Mace (11) Hakim (2/349) Darimi (202) isnadı hasendir.

528 **Munkatı.** Ahmed (1/233, 243) Taberani (20/164) Abd b. Humeyd (114) Haris b. Ebi Usame (606) Deylemi (3686) Beyhaki Şuab (3/57) Musnedu'ş-Şaşi (1314) Ebu Nuaym Hilye (2/247) Mecmau'z-Zevaid (2/23, 5/219) Busayri İthaf (4169) Telbisu İblis (s.9) Elbani Daife (3016) ravileri güvenilir olup isnadında kopuk-

Tirmizi, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

فَقِيهٌ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ

"Bir tek fakih, şeytana karşı bin abidden daha şiddetlidir."[529]

İbn Ebi'd-Dunya, Ali b. Asım yoluyla Basralılardan birinden şöyle nakleder:

كان عالم وعابد متواخيين في الله فقالت الشياطين لإبليس : إنا لا نقدر على أن نفرق بينهما فقال إبليس لعنه الله : أنا لهما فجلس بطريق العابد إذ أقبل العابد حتى إذا دنا من إبليس قام إليه في مثال شيخ كبير بين عينيه أثر السجود فقال للعابد : إنه قد حاك في صدري شيء أحببت أن أسألك عنه فقال له العابد : سل فإن يكن عندي علم أخبرتك عنه فقال له إبليس : هل يستطيع الله عز و جل أن يجعل السموات والأرض والجبال والشجر والماء في بيضة من غير أن يزيد في البيضة شيئا ومن غير أن ينقص من هذا شيئا ؟ فقال له العابد من غير أن ينقص من هذا شيئا ومن غير أن يزيد في هذا شيئا كالمتعجب فوقف العابد فقال له إبليس : امضه ثم التفت إلى اصحابه

luk olduğu için bazı muhaddisler zayıf saymıştır. Ahmed'in diğer rivayetinde Ziyad b. İlaka bunu güvendiği birinden, o da Muaz'dan" şeklinde zikretmiştir. Abd b. Humeyd (114) bunu Huseyn b. Ali el-Cu'fî – Fudayl b. Iyaz – Eban – Şehr b. Havşeb – Muaz radıyallahu anh isnadı ile rivayet etmiştir. Şehr b. Havşeb de Muaz radıyallahu anh'den işitmemiştir. Şuayb el-Arnaut şahitleriyle hasen demiştir. Suyuti de hasen olduğunu söylemiştir.

529 **Zayıf.** Taberani (11/78) Buhari Tarih (3/308) Tirmizi (2681) İbn Mace (222) Beyhaki Şuab (1715) Acurri Ahlaku'l-Ulema (s.12) Hatib el-Fakih (81-83) İbn Abdilber Cami (91-94) İbn Masi Fevaid (96) İbnu'l-Mukri Mu'cem (953) Darekutni İlel (9/132) Deylemi (4398) İbn Hibban Duafa (1/300) İbn Adiy (3/145) İbn Asakir (18/230) İbn Abbas ve Ebu Hureyre radıyallahu anhuma'dan çok zayıf isnadlarla gelmiştir.

فقال : أما هذا فقد أهلكته جعلته شاكا في الله تعالى ثم جلس على طريق العالم فإذا هو مقبل حتى إذا دنا من إبليس قام إليه إبليس فقال : يا هذا إنه قد حاك في صدري شيء أحببت أن اسألك عنه فقال له العالم : سل فإن يكن عندي علم أخبرتك فقال له إبليس : هل يستطيع الله عز و جل أن يجعل السموات والأرض والجبال والشجر والماء في بيضة من غير أن يزيد في البيضة شيئا ومن غير أن ينقص من هذا شيئا ؟ فقال له العالم : نعم قال : فرد عليه إبليس كالمنكر من غير أن يزيد في هذا شيئا ومن غير أن ينقص من هذا شيئا ؟ فقال له العالم : نعم بانتهار وقال : { إنما أمره إذا أراد شيئا أن يقول له كن فيكون } فقال إبليس لأصحابه : من قبل هذا أتيتم

"Bir âlim ile bir abid kişi, Allah için kardeş olmuşlardı. Şeytanlar iblise dedi ki:

"İkisinin arasını ayırmaya bizim gücümüz yetmiyor." İblis:

"Ben onları ayırırım" dedi. İblis abidin yoluna oturup beklemeye başladı. Nihayet abid göründü ve İblis'in yanına kadar yaklaştı. İblis onun karşısına alnında secde izi bulunan yaşlı bir ihtiyar suretiyle çıkarak dedi ki:

"İçime bir şey (soru) işledi, onu sana sormak istiyorum." Abid ona

"Sor, eğer o konuda ilmim varsa hakkında sana bilgi veririm" karşılığını verdi. İblis ona dedi ki:

"Allah, gökleri, yeri, dağları, ağaçları ve suları bir yumurtanın içine, bunları küçültmeden, yumurtayı da büyütmeden koyabilir mi?" Abid birazda şaşırmış bir edayla İblise dedi ki:

"Bunu küçültmeden ötekini de büyütmeden mi?" sonra biraz duraksadı. İblis ona:

”Gidebilirsin” dedi. Sonra İblis dostlarına dönüp

“Adamı alt ettim, onu Allah konusunda şüpheye düşürdüm.” Sonra yine o âlimin yoluna oturdu ve onu beklemeye başladı. Nihayet karşıdan âlim göründü; yaklaştığında İblis ayağa kalkarak ona

”Ey sen! İçime bir şey (soru) işledi, onu sana sormak istiyorum” dedi. Âlim ona

“Sor, eğer o konuda bilgim varsa hakkında sana bilgi veririm” karşılığını verdi. İblis:

”Allah, gökleri, yeri, dağları, ağaçları ve suları bir yumurtanın içine, yumurtayı büyütmeden, bunları da küçültmeden koyabilir mi?” diye sordu. Âlim ona

“Evet” cevabını verdi. Bunun üzerine İblis, kabul etmez bir tavırla tekrar sordu:

”Yumurtayı büyütmeden ve diğerlerini küçültmeden? ” Âlim ona çıkışarak dedi ki:

“**Evet, Bir şeyi dilediği zaman, O’nun emri yalnızca ol demesidir; o da hemen oluverir**.” (Yasin 82) Bunun üzerine İblis dönüp dostlarına dedi ki:

”Siz buna denk gelmişsiniz.”[530]

Yine İbn Ebi’d-Dunya, Safvan yoluyla, şeyhlerinden birinden şöyle nakleder:

الشيطان أشد بكاء على المؤمن إذا مات من بعض أهله لما فاته من افتتانه إياه في الدنيا

“Şeytanı en çok ağlatan şey, müminin ailesinden birinin ölmesi durumunda, dünyadayken mümini o kaybettiğiyle fitneye düşürme imkânını kaybetmesidir.”[531]

530 **Zayıf.** İbn Ebi’d-Dunya Mekaidu’ş-Şeytan (30) Bursevi Ruhu’l-Beyan (3/210) Ali b. Asım zayıftır. Bunu ismini belirtmediği birinden rivayet etmiştir.

531 **Zayıf.** İbn Ebi’d-Dunya Mekaidu’ş-Şeytan (31) Bursevi Ruhu’l-Beyan (3/68)

Derim ki: Ebu Nuaym, Hilye'de Vâsile b. el-Eska radıyallahu anh'den, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

احْضُرُوا أَمْواتَكُمْ ولَقِّنُوهُمْ لا إلهَ إلاَّ الله وَبَشِّرُوهُمْ بالجَنَّةِ فإنَّ الحَلِيمَ مِنَ الرِّجَالِ والنِّسَاءِ يَتَحَيَّرُ عِنْدَ ذَلِكَ المَصْرَعِ وإنَّ الشَّيْطَانَ أَقْرَبُ ما يَكُونُ منِ ابْنِ آدَمَ عِنْدَ ذَلِكَ المَصْرَعِ

"**Ölmekte olanlarınıza la ilahe illallah sözünü telkin edin ve onu cennetle müjdeleyin. Zira erkeklerin ve kadınların hilim sahibi olanları bu anlarda şaşkın kalırlar. Bu boğuşma sırasında âdemoğluna en yakın olan şey şeytandır.**"[532]

İbn Ebi Hatim, Cafer b. Muhammed'den rivayet ediyor:

بَلَغَنِي أَنَّهُ إِنَّمَا يَتَصَفَّحُهُمْ عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلاةِ ، فَإِذَا نَظَرَ عِنْدَ الْمَوْتِ ، فَمَنْ كَانَ يُحَافِظُ عَلَى الصَّلَوَاتِ دَنَا مِنْهُ الْمَلَكُ وَدَفَعَ عَنْهُ الشَّيْطَانَ ، وَيُلَقِّنُهُ الْمَلَكُ : لا إِلَهَ إِلا اللَّهُ

"Bana ulaşan bilgiye göre ölüm meleği namaz vakitlerinde insanları gözetler. Ölüm halinde olan birini görünce, eğer o kimse namazlara devam eden birisi ise; ona yaklaşarak şeytanı kovar ve ona la ilahe illallah sözünü telkin eder."[533]

Hakîm (et-Tirmizi) Nevadiru'l-Usul'de Sufyan es-Sevri'den rivayet ediyor:

532 **Zayıf**. Ebu Nuaym Hilye (5/186) Nasbu'r-Raye (2/254) Kurtubi Tezkire (s.34) Elbani Daifu'l-Cami (208) Daife (1448, 2083)

533 **Çok zayıf.** Taberani (4/220) Ebu Nuaym Marife (2286) Suyuti el-Habaik (s.10) Şerhu's-Sudur (s.50) Mecmau'z-Zevaid (3/69) Elbani Daife (6410)

إذا سئل الميت من ربك تزايا له الشيطان في صورة فيشير إلى نفسه إني أنا ربك

"Ölüye "Rabbin kim" diye sorulunca şeytan ona görünerek "Rabbin benim" diye kendisini işaret eder."[534]

Hakîm dedi ki: "Bunu Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'den gelen şu haberler destekler: "**Allah'ım onu şeytandan koru**." Şayet şeytan ölenin yanında bulunmasaydı Nebi sallallahu aleyhi ve sellem böyle dua etmezdi."[535]

İbn Ebi Şeybe ve el-Evail'de Ebu Arube, İbn Sirin'den rivayet ediyorlar:

أَوَّلُ مَنْ قَاسَ إِبْلِيسُ

"İlk kıyas yapan İblis'tir."[536]

İbn Cerir (et-Taberi) aynısını el-Hasen (el-Basri')den rivayet etmiştir.[537]

İbn Ebi Şeybe, Meymun b. Mihran'dan rivayet ediyor:

سألت ابن عمر من أول من سمي العشاء العتمة قال الشيطان

"İbn Ömer radıyallahu anhuma'ya: "Yatsıya ateme ismini ilk veren kimdir?" diye sordum:

534 **İsnadı yok**. Hakim Tirmizi, Nevadiru'l-Usul (6/26) isnadsız olarak zikretmiştir. Bkz.: Kurtubi Tezkire (s.114) Suyuti Şerhu's-Sudur (s.141) Durru'l-Mensur (6/62)

535 Nevadiru'l-Usul (6/27)

536 **Sahih maktu.** Taberi (12/327) İbn Ebi Şeybe (7/253) Ebu Arube el-Evail (s.44) Hatib el-Fakih (2/60) Beyhaki Medhal (1/163) Dairmi (1/76) İbn Abdilberr Cami (2/154) Herevi Zemmu'l-Kelam ve Ehlih (2/200) İbn Teymiye (2/652) Fullani İkazu'l-Himem (s.22)

537 **Zayıf.** Taberi (12/327) Darimi (1/76) İbn Abdilber Cami (2/154) Herevi Zemmu'l-Kelam ve Ehlih (2/200) Durru'l-Mensur (4/200)

"Şeytandır" dedi.[538]

el-Begavi, Cabir radıyallahu anh'den merfu olarak şöyle rivayet etmiştir:

كَانَ إِبْلِيسُ أَوَّلَ مَنْ نَاحَ ، وَأَوَّلَ مَنْ غَنَّى

"**İlk ağıt yakan ve şarkı söyleyen iblistir**"[539]

İbn Ebi'd-Dunya, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

لمّا خلقَ اللهُ إبليسَ نَخَرَ لعنه الله تعالى

"Allah Azze ve Celle İblis'i yarattığı zaman horladı. Allah ona lanet etsin."[540]

Taberani, Selman radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

لا تَكونَ- إنِ اسْتَطَعْتَ - أولَ من يدخل السوقَ ، ولا آخر مَن يخرج منها ، فإنها مَعرَكَةُ الشيطان ، وبها يَنصِبُ

"**Çarşıya ilk giren ve son çıkan olma! Zira şeytan orada sancağını diker ve savaş açar.**"[541]

İbn Ebi'd-Dunya, Mucahid'den rivayet ediyor:

---

538 **Hasen mevkuf.** İbn Ebi Şeybe (7/256) Bekr b. Bekkar el-Basri Cüz (45) Neylu'l-Evtar (1/419)

539 **Aslı yoktur**. Begavi Tefsiri (1/83) İbnu'l-Hac el-Abderi Medhal (3/185) Gazali (2/251) Elbani Daife (444) Elbani: "Aslı yoktur" dedi. Derim ki en-Nuveyri Nihayetu'l-Ereb'de (4/135) "Ebu'z-Zubeyr – Cabir radıyallahu anh" yoluyla rivayet etmiştir.
- Ali radıyallahu anh'den isnadsız olarak: Deylemi (42)

540 **Zayıf mevkuf**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (33) Hatib el-Kifaye (s.184) İbn Esir en-Nihaye (5/72) ismi belirtilmeyen ravi vardır.

541 **Sahih mevkuf**. Bezzar (2220) Taberani (6/252) Mecmau'z-Zevaid (4/77)
- Mevkuf olarak **sahih** isnad ile: Buhari (3634) Müslim (2451) Abdulhak İşbili Ahkam (1/198) Beyhaki Delail (8/121)

لإبليس خمسة من ولده قد جعل كل واحد منهم على شيء من أمره ثم سماهم فذكر : ثبر والأعور ومسوط وداسم وزلنبور فأما ثبر فهو صاحب المصيبات الذي يأمر بالثبور وشق الجيوب ولطم الخدود ودعوى الجاهلية وأما الأعور فهو صاحب الزنا الذي يأمر به ويزنيه وأما مسوط هو صاحب الكذب الذي يسمع فيلقى الرجل فيخبره بالخبر فيذهب الرجل إلى القوم فيقول لهم : قد رأيت رجلا أعرف وجهه وما أدري ما اسمه حدثني بكذا وكذا وأما داسم فهو الذي يدخل مع الرجل إلى أهله يريه العيب فيهم ويغضبه عليهم وأما زلنبور فهو صاحب السوق الذي يركز رايته في السوق

"İblis'in beş çocuğu vardır ve her birine bir şey emretmiştir: Sebr, el-A'ver, Misvat, Dasim ve Zelenbur. Sebr, musibetlerde dövünme, üzerini parçalama, yanaklara vurma ve cahiliye davalarını devam ettirmeyi emreder. El-A'ver zinayı güzel göstererek bunu yaptırır. Misvat yalancıdır. İnsanları dinler, karşılaştığı adama bunları söyler, o adam da kavmine gittiğinde der ki:

"Yüzünü tanıdığım ama ismini bilmediğim birini gördüm ve bana şunu şunu anlattı." Dasim, kişiyle beraber evine gelir ve evdekilerin kusurlarını göstererek ev ahalisine öfkelenmesini sağlar. Zelenbur ise bayrağını çarşılarda dikerek oradaki insanlara bakar."[542]

Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

542 **Zayıf.** Mekaidu'ş-Şeytan (35) Salih b. Ahmed b. Hanbel Mesail (2/400) Telbisu İblis (s.31) isnadında Bişr b. Velid el-Kindi ile Muhammed b. Talha el-Yami zayıftır.

مَا مِنْ مَوْلُودٍ يُولَدُ إِلا مَسَّهُ الشَّيْطَانُ، فَيَسْتَهِلُّ صَارِخًا مِنْ مَسَّةِ الشَّيْطَانِ إِيَّاهُ إِلا مَرْيَمَ وَابْنَهَاثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ: اقْرَؤُوا إِنْ شِئْتُمْ: « وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ »

"**Her doğan âdemoğluna doğduğu sırada mutlaka şeytan dokunur. Bu yüzden ağlayarak doğar. Meryem ve oğlu bundan hariçtir.**" Ebu Hureyre radıyallahu anh dedi ki:

"İsterseniz: "**Onu ve zürriyetini kovulmuş şeytandan sana sığındırırım**" (Al-i İmran 36) ayetini okuyun."[543]

Buhari, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

كُلُّ بَنِى آدَمَ يَطْعُنُ الشَّيْطَانُ فِى جَنْبِهِ حِينَ تَلِدُهُ أُمُّهُ إِلاَّ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ذَهَبَ يَطْعُنُ فَطَعَنَ فِى الْحِجَابِ

"**Şeytân, her Âdemoğlunu, doğurulurken parmağı ile yan tarafından dürter, bundan Meryem oğlu İsâ müstesnadır. Şeytân onu dürtmeye gitti ve hicâbda (annesinin karnında) dürttü**"[544]

Müslim, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet ediyor: "Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

صِيَاحُ الْمَوْلُودِ حِينَ يَقَعُ نَزْغَةٌ مِنَ الشَّيْطَانِ

"**Yeni doğan çocuk, şeytanın dürtmesinden dolayı ağlar.**"[545]

543 **Sahih.** Buhari (3248) Müslim (2366) İbn Ebi Şeybe (6/288) Ahmed (2/233, 274) İbn Hibban (14/129) Taberani Evsat (7/38) Humeydi (1042) Ebu Ya'la (5971) Taberi (6/337) İbn Ebi Hatim (2/481) Abdulhak Ahkam (4/66)

544 **Sahih.** Buhari (3112) Ahmed (2/523) Taberi (6/342) Beyhaki (6/257) Abdulhak Ahkam (4/348)

545 **Sahih**. Muslim (2367) İbn Hibban (14/62) Taberi (6/343) Abdulhak (3/286) Taberani Evsat (2/244) Şerhu's-Sunne (7/319) Dulabi el-Kuna (3/19) Elbani Sahihu'l-Cami (3846)

Derim ki: Nevevi, Müslim şerhinde Kadı Iyaz'dan naklen bütün peygamberlerin bu özellikte ortak olduğuna işaret etmiştir.

Buhari ve Müslim, Safiye bt. Huyey radıyallahu anha'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ

"**Muhakkak ki şeytan âdemoğlunun damarlarında kanın dolaştığı gibi dolaşır.**"[546]

İbn Ebi'd-Dunya, İbni Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyor:

كيف ننجو من الشيطان وهو يجري منا مجرى الدم ؟!

"Damarlarımızdaki kan gibi içimizde dolaşırken şeytandan nasıl kurtulabiliriz."[547]

Abdurrazzak Musannef'te, İbn Ebi Şeybe ve İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese'de İbrahim en-Nehaî rahimehullah'dan rivayet ediyorlar:

يُقَالُ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي فِي الْإِحْلِيلِ وَيَعَضُّ فِي الدُّبُرِ، فَيَرَى الرَّجُلُ أَنَّهُ قَدْ أَحْدَثَ، فَلَا يَنْصَرِفَنَّ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا أَوْ يَرَى بَلَلًا

"Şöyle denilirdi: Şeytan cinsel organda gezer ve makatta yumurtlar. Kişi abdesti bozuldu zanneder. Sizden biriniz ses

546 **Sahih.** Buhari (3107) Muslim (2175) Ebu Davud (4719) İbn Mace (1779) Ebu Ya'la (7121) Taberani (24/71) Ahmed (6/337)

547 **Hasen mevkuf**. Dulabi el-Kuna (6/225) İbn Mukri Mu'cem (787) İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (40)

işitinceye, koku hissedinceye veya ıslaklık görünceye kadar (abdesti bozuldu zannedip) yerinden ayrılmasın."[548]

Buhari, Müslim, Nesai ve İbn Mace, Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

إذا كان جُنْحُ الليلِ أو أمسيتم فَكُفُّوا صبيانَكم فإنَّ الشياطينَ تنتشرُ حِينَئِذٍ فإذا ذهبتْ ساعةٌ من الليلِ فَخُلُّوهُمْ وأغلقوا الأبوابَ واذكروا اسمَ اللهِ فإنَّ الشيطانَ لا يفتحُ بابا مُغْلَقا وَأَوْكُوا قِرَبَكُمْ واذكروا اسمَ اللهِ وَخَمِّرُوا آنِيَتَكُمْ واذكروا اسمَ اللهِ ولو أن تَعْرُضُوا عليه شيئا وأطفِئُوا مصابيحَكم

"(Güneş batıp) gece karanlığı geldiği zaman çocuklarınızı dışarı çıkmaktan alıkoyunuz. Çünkü şeytânlar o sırada dağılırlar. Gece vakti girince de (dışarıdaki) çocuklarınızı (evinize) koyunuz. O zaman Allah'ın ismini anarak kapılarnızı kapatın. Zira şeytan kapalı bir kapıyı açamaz. Kaplarınızın üzerini enine (bir tahta parçası gibi) bir şeyle de olsa, Allah'ın ismini zikrederek örtün. Kandillerinizi söndürün."[549]

Harb el-Kirmani, cinler hakkında Mesail'inde rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

اتخذوا الحمام المقاصيص في بيوتكم ، يلهو الشيطان بها دون صبيانكم

"**Evlerde kanadı kesilmiş güvercinlerden edinin. Zira onlar çocuklarınızdan şeytanları uzaklaştırır**."[550]

548 **Sahih maktu**. Abdurrazzak (1/142) İbn Ebi Şeybe (2/190) İbn Ebi Davud Kitabu'l-Vesvese (el yazma no: 15)

549 **Sahih.** Buhari (5300) Müslim (2012) Ahmed (3/301) Ebu Davud (3731) İbn Huzeyme (1/68) Nesai Kübra (6/186) İbn Hibban (4/91) Hakim (4/156) Ebu Avane (5/144)

550 **Zayıf.** İbn Asakir (61/336) İbn Tahir Makdisi Zehiratu'l-Huffaz (1/226)

Şirazi Elkab'da, Hatib Tarih'inde ve Deylemi Musnedu'l-Firdevs'te İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

اتَّخِذُوا هذه الحَمامَ المَقاصيصَ في بُيُوتِكُمْ فإِنَّها تُلْهِي الجِنَّ عَنْ صِبْيانِكُمْ

"**Evlerinizde kanadı kesilmiş güvercinlerden edinin. Zira bunlar çocuklarınızdan cinleri uzaklaştırırlar.**"[551]

İbn Ebi'd-Dünya, Kays b. Ebi Hazım'dan rivayet ediyor:

ما من فراش يكون في بيت مفروشا لا ينام عليه أحد إلا نام عليه الشيطان

"Bir evde serili ve üzerinde kimsenin yatmadığı bir yatak varsa şeytan o yatağın üzerinde mutlaka yatar."[552]

Derim ki: Müslim, Ebu Davud ve Nesai, Cabir radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

فِرَاشٌ لِلرَّجُلِ وَفِرَاشٌ لِلْمَرْأَةِ وَفِرَاشٌ لِلضَّيْفِ وَالرَّابِعُ لِلشَّيْطَانِ

"**Bir yatak kişi için, bir yatak hanımı için, üçüncüsü misafiri için ve dördüncüsü şeytan içindir.**"[553]

Ömer b. el-Hattab radıyallahu anh şöyle dedi:

قِيلُوا فَإِنَّ الشَّيَاطِين لَا تَقِيل

551 **Uydurmadır.** Darekutni Efrad (İbn Tahir – Atraf 3/331) Hatib (5/279) Deylemi (260) İbn Adiy (6/129) İbn Cevzi Mevduat (3/149) Elbani Daifu'l-Cami (95) ed-Daife (18)

552 **Hasen maktu**. İbn Ebi'd-Dünya Mekaidu'ş-Şeytan (5) Ebu Nuaym Hilye (5/214)

553 **Sahih.** Muslim (2084) Ahmed (3/293) Ebu Davud (4142) Nesai (6/135) Nesai Kübra (3/334) Ebu Avane (5/242) İbn Hibban (2/448)

"Kaylule yapınız (günün ortasında uyumak). Zira şeytanlar kaylule yapmazlar."[554]

Derim ki: Taberani Evsat'ta ve Ebu Nuaym Tıb'da bunu Enes radıyallahu anh'den bu lafızla merfu olarak rivayet etmişlerdir.[555]

Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلاَثَ عُقَدٍ؛ يَضْرِبُ عَلَى كُلِّ عُقْدَةٍ، عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ، فَإِن اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ الله انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ، وَإِلاَّ أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلاَنَ

"**Sizden herhangi biriniz gece uyuyunca Şeytân onun boyun köküne üç düğüm bağlar. Her düğüme: "Senin önünde uzun bir gece vardır (rahat uyu) telkinini vurur. O kimse, uyanıp Allah'ı zikrederse bir düğüm çözülür. Abdest alırsa bir düğüm daha çözülür. Namaz da kılarsa bir düğüm daha çözülür. Artık o kimse, düğümü çözük, gönlü hoş ve neş'eli olarak sabaha girer. Fakat Allah'ı zikretmez, abdest alıp namaz kılmazsa, gönlü kirli ve uyuşuk hâlde sabahı eder.**"[556]

554 **Sahih.** İbn Nasr Kıyamu'l-Leyl (s.40) İbn Muflih Adab (3/289) Elbani Sahiha (1647)

555 **Hasen.** Taberani Evsat (1/13) Ebu Nuaym Ahbaru İsbehan (3/70, 5/177, 6/213) Ebu'ş-Şeyh Tabakat (4/353) Ebu Nuaym Tıb (s.12) Hatib el-Muvazzah (2/81) Rafii et-Tedvin (1/398) İbnu'l-Mukri Mucem (647) Deylemi (4570) Fethu'l-Bari (18/21) Elbani Sahihu'l-Cami (4431) es-Sahiha (1647)

556 **Sahih.** Buhari (1091) Muslim (776) Nesai Kübra (1/411) Muvatta (424) Ahmed (2/243, 253, 497) Nesai (3/204) İbn Huzeyme (2/175) İbn Hibban (6/294) Beyhaki (27501) Ebu Ya'la (6278) Elbani Sahihu Suneni'n-Nesai (1607) İbn Mace (1329)

Buhari ve Müslim, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

ذُكِرَ رَجُلٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– فَقِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا زَالَ نَائِمًا حَتَّى أَصْبَحَ ، مَا قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ. فَقَالَ :« ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِى أُذُنِهِ

"Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in yanında bir adamdan bahsedildi ve "Bu adam sabaha kadar uykuya dalar; namaza kalkmaz" denildi. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

"**Öyle ise onun kulağına Şeytân işemiştir**" buyurdu."[557]

Buhari, Müslim, Ebu Davud ve Tirmizi, Ebu Katade radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim:

الرُّؤيا الصَّالِحَةُ مِنَ الله ، والحُلْمُ مِنَ الشَّيْطانِ . فإذا رَأى أحَدُكُمْ شَيئاً يَكْرَهُهُ فَلْيَنْفِثْ حِينَ يَسْتَيْقِظُ عَنْ يَسارِهِ ثَلاثاً وَلْيَتَعَوَّذْ بالله مِنْ شَرِّها فإنَّها لا تَضُرُّهُ

"**Doğru ve güzel rüyâ Allah'tandır. Hulm (düş) de şeytândandır. Kişi düşünde hoşlanmadığı bir şey gördüğünde, uyanınca sol tarafına üç defa üfleyerek tükürsün ve şeytânın şerrinden Allah'a sığınsın. Bu surette o düş, sahibine zarar vermez**!"[558]

Derim ki, İbn Mace Avf b. Malik radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

557 **Sahih**. Buhari (3097) Müslim (774) Ahmed (1/427) Nesai (3/204) İbn Mace (1330) Bezzar (1482, 1809) Beyhaki (3/15)

558 **Sahih**. Buhari (5415) Müslim (2261) Ebu Davud (5021) Tirmizi (2277) İbn Hibban (13/423) Nesai Kübra (4/391) İbn Ebi Şeybe (6/70)

إِنَّ الرُّؤْيَا ثَلَاثٌ مِنْهَا أَهَاوِيلُ مِنْ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ بِهَا ابْنَ آدَمَ وَمِنْهَا مَا يَهُمُّ بِهِ الرَّجُلُ فِي يَقَظَتِهِ فَيَرَاهُ فِي مَنَامِهِ وَمِنْهَا جُزْءٌ مِنْ سِتَّةٍ وَأَرْبَعِينَ جُزْءًا مِنْ النُّبُوَّةِ

"**Şüphesiz, rü'ya üç çeşittir: Bâzı rü'yalar, insanoğlunu üzmek için şeytan tarafından (kalbe sokulan) korkulardır. Rüyaların bir kısmı insanın uyanık iken arzulayıp azmettiği, sonra da uykusunda gördüğü şeydir. Rüyaların bâzısı da peygamberliğin kırk altı parçasından bir parça olan rü'yadır**"[559]

Buhari ve Müslim, Ebu Katade radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

من رآنى فقد رأى الحق فإن الشيطان لا يترايا بى

"**Beni rüyasında gören gerçeği görmüştür. Zira Şeytan benim şeklimde görünemez**."[560] Diğer lafzı:

من رآنى فى المنام فقد رآنى فإن الشيطان لا يتمثل بى

"**Rüyasında beni gören gerçekten beni görmüştür. Zira şeytan benim suretime giremez**."[561] Buhari Enes radıyallahu anh'den rivayet etmiştir.

Taberani Sagir'de Ebu Said el-Hudri radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

من رآني في منامه فقد رآني فإن الشيطان لا يتمثل بي ولا بالكعبة

559 **Sahih.** İbn Mace (3907) Taberani (18/63) İbn Hibban (13/408) Fethu'l-bari (12/407) Abdurrazzak (6/181) Elbani Sahiha (1870)

560 **Sahih**. Ahmed (5/306) Buhari (6595) Müslim (2267)

561 **Sahih.** Buhari (6593) Muslim (2266) Ahmed (5/306) Tirmizi (2276) İbn Mace (3905) Taberani (12/213) Ziya (8/100) Hatib (10/34) İbn Ebi Şeybe (6/175) Hakim (4/435)

"**Beni rüyasında gören gerçekten beni görmüştür. Zira şeytan benim ve kabe'nin şekline bürünemez.**"[562]

Hatib, Tarih'inde Huzeyfe radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

من رآنى فى المنام فقد رآنى فإن الشيطان لا يتمثل بى ومن رأى أبا بكر الصديق فى المنام فقد رآه فإن الشيطان لا يتمثل به

"**Rüyada beni gören gerçekten görmüştür. Zira şeytan benim suretime giremez. Rüyasında Ebu Bekir Sıddîk'i gören gerçekten onu görmüştür. Zira şeytan onun da şekline bürünemez.**"[563]

Malik, Ahmed, İbn Mace ve Beyhaki Sünen'inde Abdullah es-Sunabihi'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إِنَّ الشَّمْسَ تَطْلُعُ وَمَعَهَا قَرْنُ الشَّيْطَانِ ، فَإِذَا ارْتَفَعَتْ فَارَقَهَا ، ثُمَّ إِذَا اسْتَوَتْ قَارَنَهَا ، فَإِذَا زَالَتْ فَارَقَهَا ، فَإِذَا دَنَتْ لِلْغُرُوبِ قَارَنَهَا ، فَإِذَا غَرَبَتْ فَارَقَهَا ». وَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ –صلى الله عليه وسلم– عَنِ الصَّلاَةِ فِى تِلْكَ السَّاعَاتِ ثَلاَث

"**Güneş doğarken şeytan onunla beraberdir. Güneş yükselince şeytan ondan ayrılır. Sonra güneş tam tepeye geldiği zaman şeytan tekrar güneşle beraber olur. Güneş tam tepeden ayrılınca şeytan da ondan ayrılır. Güneş batacağı zaman şeytan onunla tekrar birleşir, batınca da**

562 **Zayıf.** Taberani Evsat (3/238) Taberani Sagir (277) Fethu'l-Bari (12/389) isnadında Muhammed b. Ebi's-Seri vardır.
- Ebu Hureyre radıyallahu anh'den isnadsız olarak: Deylemi (5989)

563 **Zayıf.** Hatib (8/333) Deylemi (5990) İbn Hacer Lisanu'l-Mizan (2/403) isnadında Ahmed b. Ubeyd b. Nasıh zayıftır. Halef b. Amir ed-Darir meçhuldür.

ayrılır." Bu üç vakitte (nafile) namaz kılmaktan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yasakladı**."**[564]

Ebu Davud ve Nesai benzerini Amr b. Abese radıyallahu anh'den rivayet etmişlerdir.[565]

Ahmed, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabelerinden birinden rivayet ediyor:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى الله عَلَيه وسَلَّم نَهَى أَنْ يَجْلِسَ بَيْنَ الضَّحِّ وَالظِّلِّ ، وَقَالَ : مَجْلِسُ الشَّيْطَانِ

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kişinin güneş ile gölge arasında oturmasını yasakladı ve:

"**Bu şeytanın oturuşudur**" dedi.[566]

İbn Ebi Şeybe ve Ebu Bekir el-Hallal, Kitabu'l-Edeb'de Abdullah b. Amr radıyallahu anhuma'dan şöyle dediğini rivayet ettiler:

القعود بين الظل والشمس هو مقعد الشيطان

"**Kişinin bir kısmı güneşte, bir kısmı gölgede kalacak şekilde oturması şeytan oturuşudur**."[567]

Said b. el-Museyyeb, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den aynısını rivayet etmiştir. Hallal, Katade radıyallahu anh'den

القعود بين الظل والشمس مقعد الشيطان

564 **Sahih.** Malik (512) Ahmed (4/348) Şafii Müsned (802) İbn Mace (1253) Nesai (559) Beyhaki (2/454) İbn Huzeyme (2/256)

565 **Munkatı.** Ahmed (4/385) Abd b. Humeyd (297) Nesai Kübra (1/487) İbn Sad (4/215) Darekutni Nuzul (54-55) el-İbane (172) Lalkai (761)

566 **Hasen.** Ahmed (3/413, 414) Beyhaki (3/237) Abdurrazzak (11/24) Humeydi (1138)

567 **Sahih.** İbn Ebi Şeybe Edeb (297) merfu olarak da **sahih**tir: İbn Huzeyme (2/58) İbn Munzir el-Evsat (1582) Busayri İthaf (5641)

"Gölge ile güneş arasında oturmak şeytan oturuşudur" dediğini rivayet etmiştir.[568]

Tirmizi, Abdullah b. Ebi Evfa radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

نَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مَعَ الْقَاضِى مَا لَمْ يَجُرْ فَإِذَا جَارَ بَرِئَ اللَّهُ مِنْهُ وَلَزِمَهُ الشَّيْطَانُ

"**Allah, zulmetmediği sürece kadı ile beraberdir. Zulmederse Allah onu bırakır ve şeytan ondan ayrılmaz**."[569]

Buhari, Müslim, Ebu Davud ve Nesai, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ettiler:

إِذَا نُودِيَ لِلصَّلاَةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَان وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لاَ يَسْمَعَ التَّأْذِينَ، فَإِذَا قُضِيَ النِّدَاءُ أَقْبَلَ، حَتَّى إِذَا ثُوِّبَ بِالصَّلاَةِ أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ، حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ اذْكُرْ كَذَا، اذْكُرْ كَذَا، لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ؛ حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ لاَ يَدْرِي كَمْ صَلَّى

"**Namaz için nida edildiği zaman, şeytân, ezanı işitmemek için yüzgeri dönüp yellene yellene kaçar. Müezzin nidayı bitirince yine gelir. Nihayet namaz için ikaamet edilince yine yüzgeri edip kaçar. Müezzin ikameti bitirince gelir, insan ile nefsi arasına sokulur, şunu hatırla, bunu hatırla diyerek namazdan önce insanın hiç de aklında olmayan şeyleri hatırlatır durur. Tâ ki insan kaç rek'at kıldığını bilmez oluncaya kadar kendisiyle uğraşır**"[570]

568 **Sahih maktu**. İbn Ebi Şeybe Edeb (298-299)

569 **Hasen.** Tirmizi (1330) Beyhaki (10/88, 134) İbn Hibban (11/448) İbn Bişran Emali (930)

570 **Sahih**. Buhari (608) Müslim (389) Beyhaki (1/432) Muvatta (152) Ahmed (2/241, 273, 283) Ebu Davud (1030) Tirmizi (397) İbn Mace (1216) İbn Huzeyme (1020) Darimi (1207)

Harb el-Kirmani Mesail'inde Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet eder:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنْ الْمَشْيِ فِي النَّعْلِ الْوَاحِدَةِ ، وَقَالَ : إنَّ الشَّيْطَانَ يَمْشِي بِالنَّعْلِ الْوَاحِدَةِ

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem tek ayakkabı ile yürümekten yasakladı ve "**Şüphesiz şeytan tek ayakkabı ile yürür**" buyurdu.[571]

Ahmed, Müslim ve İbn Mace, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إِذَا قَرَأَ ابْنُ آدَمَ السَّجْدَةَ فَسَجَدَ اعْتَزَلَ الشَّيْطَانُ يَبْكِي يَقُولُ : يَا وَيْلَهُ أُمِرَ ابْنُ آدَمَ بِالسُّجُودِ فَسَجَدَ فَلَهُ الْجَنَّةُ ، وَأُمِرْتُ بِالسُّجُودِ فَأَبَيْتُ فَلِيَ النَّارُ

"**Âdemoğlu secde ayeti okuyup secde edince şeytan ağlayarak uzaklaşır ve şöyle der:**

"Bana yazıklar olsun! Âdemoğlu secdeyle emrolundu ve secde etti. Ona cennet vardır. Ben de secdeyle emrolundum, isyan ettim. Bana da cehennem vardır."[572]

İbn Ebi'd-Dunya, Ubeydullah b. Miksem'den rivayet ediyor:

إذا لعنت الشَّيْطَان قَالَ لعنت ملعنا فَإِذا استعذت مِنْهُ يَقُول قطعت ظَهْري وَإِذا سجدت يَقُول يَا ويله أَمر ابْن آدم بِالسُّجُود فأطاع وَأمر الشَّيْطَان فعصى فلابن آدم الْجنَّة وللشيطان النَّار

571 **Sahih.** Tahavi Müşkil (3/370) Elbani Sahiha (348) Deylemi (8398)

572 **Sahih.** Muslim (81) Ahmed (2/443) Beyhaki (2/312) İbn Mace (1052) İbn Hibban (6/465) İbn Huzeyme (1/276) Ebu Avane (1/521) Taberani (9/290)

"Şeytana lanet ettiğin zaman o: "Lanetli olana lanet ettin" der. Ondan sığındığın zaman o: "Sırtımı kestin" der. Secde ettiğin zaman: "Yazıklar olsun bana! Âdemoğlu secdelerle emrolundu ve itaat etti. Şeytan da emrolundu ve isyan etti. Âdemoğluna cennet, şeytana ise cehennem vardır" der."[573]

El-Muhlis, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyor:

لاَ تَسُبُّوا الشَّيْطَانَ وَتَعَوَّذُوا بِالله مِنْ شَرِّهِ

"**Şeytana sövmeyiniz. Onun şerrinden Allah'a sığınınız.**"[574]

Abdurrazzak Musannef'te ve İbn Ebi'd-Dunya İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

إن الشيطان ليلطف بالرجل في صلاته ليقطع عليه صلاته فإذا أعياه نفخ في دبره فإذا أحس أحدكم من ذلك شيئا فلا ينصرف حتى يجد ريحا أو يسمع صوتا

"Şeytan namazdan alıkoymak için birinize gelir de namazdan ayırmaktan aciz kalırsa, abdestinin bozulduğunu düşündürmek için dübürüne üfler. Sizden biriniz koku veya ses hissetmedikçe namazından ayrılmasın."[575]

---

573 **Hasen maktu**. Şiblî Akamu'l-Mercan (s.253)

574 **Sahih.** Deylemi (7290) Yahya b. Main Fevaid (29) Temmam er-Razi Fevaid (778) Elbani Sahihu'l-Cami (7318) Sahiha (2422)

575 **Rivayet yollarıyla sahih**. Taberani (9/249) Abdurrazzak (1/141) Mecmau'z-Zevaid (1/242) isnadı **hasen**dir.
- İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan **hasen** isnadla: Beyhaki (2/254) Abdurrazzak (1/151) Ebu Cafer el-Buhteri Mecmu (206)
- Ebu Said radıyallahu anh'den **zayıf** isnadla: Ahmed (3/96) Ebu Ya'la (2/444) Haris b. Ebi Usame Müsned (Buğyetu'l-Bahis no:84) isnadında Ali b. Zeyd b. Cud'an vardır. Abdurrazzak (1/140, 2/304) İbn Huzeyme (1/19) İbn Hibban (6/389) ve Ahmed (3/37, 50, 53, 54) bunu Iyaz b. Hilal yoluyla rivayet etmişlerdir. Iyaz meçhuldür.
- Ebu Hureyre radıyallahu anh'den **hasen** isnadla: Ahmed (2/330) İbn Ebi Hatim İlel (1/175)

Taberani, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

النُّعَاسُ عِنْدَ الْقِتَالِ أَمَنَةٌ ، وَالنُّعَاسُ فِي الصَّلَاةِ مِنَ الشَّيْطَانِ

"Savaş anında uyuklamak Allah'tan bir güvencedir. Namazda uyuklamak ise şeytandandır."[576]

İbn Ebi Şeybe ve Taberani, İbn Mesud radıyallahu anh'den rivayet ediyorlar:

التثاؤب والعطاس في الصلاة من الشيطان

"Namazda esnemek ve hapşırmak şeytandandır."[577]

Derim ki: Tirmizi, Dinar'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

الْعُطَاسُ وَالنُّعَاسُ وَالتَّثَاؤُبُ فِي الصَّلَاةِ وَالْحَيْضُ وَالْقَيْءُ وَالرُّعَافُ مِنْ الشَّيْطَانِ

"**Namazda aksırmak, uyuklamak, esnemekle, hayız olma, kusma ve burun kanaması şeytandandır**"[578]

İbn Ebi Şeybe, Ali b. Ebi Talib radıyallahu anh'den rivayet ediyor:

التَّثَاؤُبُ فِي الصَّلاَةِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَشِدَّةُ الْعُطَاسِ وَالنُّعَاسُ عِنْدَ الْمَوْعِظَةِ

"Namazda esnemek, şiddetli aksırmak ve vaaz esnasında uyuklamak şeytandandır."[579]

Yine İbn Ebi Şeybe Abdurrahman b. Yezid'in şöyle dediğini rivayet etmiştir:

576 **Sahih mevkuf**. Taberani (9/288) Abdurrazzak (2/499) Busayri İthaf (4445) Metalibu'l-Aliye (3653) Durru'l-Mensur (2/465)

577 **Zayıf**. Taberani (9/288) isnadında Yezid b. Ebi Ziyad zayıftır.

578 **Zayıf**. Tirmizi (2748) İbn Mace (969) Taberani (22/387) İbn Ebi Asım el-Ahad ve'l-Mesani (2177) Elbani Daifu Camii's-Sagir (3865) Daife (3379)

579 **Sahih mevkuf**. İbn Ebi Şeybe (2/189) Abdurrazzak (2/269)

نُبِّئْتُ أَنَّ لِلشَّيْطَانِ قَارُورَةً يُشِمُّهَا الْقَوْمَ فِي الصَّلاَةَ كَيْ يَتَثَاءَبُوا

"Bana bildirildi ki şeytanın namaz kılanları esnetmek için koklattığı şişesi vardır."[580]

Abdurrazzak şu lafızla rivayet etmiştir:

إن للشيطان قارورة فيها نفوخ فإذا قام القوم إلىالصلاة أشمهم فيتثاوبون فيؤمر من وجد ذلك أن يضم شفتيه ومنخريه

"Şeytanın içerisinde enfiye bulunan şişesi vardır. Bir topluluk namaza durdukları zaman onlara bu şişeden koklatır ve onlar da esnerler. Bunu hisseden kimselerin ağızlarını ve burunlarını kapamaları emredilir."[581]

Tirmizi, Sehl b. Sad radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

الأَنَاةُ مِنَ اللَّهِ وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ

"**Ağırdan almak Allah Azze ve Celle'den, acele etmek ise şeytandandır**."[582]

Buhari ve Müslim, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِذَا سَمِعْتُمْ صُرَاخَ الدِّيَكَةِ بِاللَّيْلِ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَ إِذَا سَمِعْتُمْ نُهَاقَ الْحَمِيرِ بِاللَّيْلِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا رَأَتْ شَيْطَانًا

580 **Sahih maktu**. İbn Ebi Şeybe (1/33, 2/189)

581 **Zayıf.** Abdurrazzak (2/269) el-A'meş, Abdurrahman b. Yezid'den işitmemiştir.

582 **Sahih.** Tirmizi (2012) Taberani (6/122) Abdulhak Ahkam (3/89) Beyhaki (10/104) Haris (868) Ru'yani (2/227) Ebu Ya'la (4256) Deylemi (2440) Ebu Nuaym Marife (2917) Elbani Sahiha (1795)

"**Horozun sesini işittiğinizde Allah'ın fazlından isteyin. Zira o bir melek görmüştür. Eşeğin anırmasını işittiğinizde de Allaha sığının. Zira o bir şeytan görmüştür**."[583]

Ahmed, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet eder:

إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ فِي الْمَسْجِدِ جَاءَهُ الشَّيْطَانُ فَأَبَسَ بِهِ كَمَا يَأْبِسُ الرَّجُلُ بِدَابَّتِهِ فَإِذَا سَكَنَ لَهُ زَنَقَهُ أَوْ أَلْجَمَهُ

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَأَنْتُمْ تَرَوْنَ ذَلِكَ أَمَّا الْمَزْنُوقُ فَتَرَاهُ مَائِلًا كَذَا لَا يَذْكُرُ اللَّهَ وَأَمَّا الْمَلْجُومُ فَفَاتِحٌ فَاهُ لَا يَذْكُرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ

"**Sizden biri mescidte bulunup da şeytan onun yanına gelirse, şeytan, kişinin (kaçıp giden) bineğinden ümidim kestiği gibi ondan ümidini keser. Bineği durduğu zaman kişi bineğini sıkıştırır ve gemler**."

Ebu Hüreyre radıyallahu anh dedi ki: "Siz de bunu görüyorsunuz, sıkıştırılan kimsenin sağa sola şöyle veya böyle eğildiğini, Allah'ı zikretmediğini görürsün. Zorlanan kimse ise ağzı açıktır, Aziz ve Celil olan Allah'ı anmaz."[584]

Ahmed, Enes radıyallahu anh'den Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

رَاصُّوا صُفُوفَكُمْ وَقَارِبُوا بَيْنَهَا وَحَاذُوا بِالْأَعْنَاقِ فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَى الشَّيَاطِينَ تَدْخُلُ مِنْ خَلَلِ الصَّفِّ كَأَنَّهَا الْحَذَفُ

"**Safları sık ve düzgün tutun. Birbirinize yaklaşın. Boyunlarınız aynı hizada olsun. Muhammed'in nefsi elinde**

583 **Sahih.** Buhari (3127) Muslim (2729) Ebu Davud (5102) Tirmizi (3459) Ahmed (2/307, 364) İbn Hibban (3/286) Nesai Kubra (6/234) Ebu Ya'la (6254)

584 **Hasen.** Ahmed (2/330) Mecmau'z-Zevaid (1/242) isnadı kuvvetlidir.

bulunan Zat'a yemin ederim ki ben, şeytanın saf boşluklarına küçük kuşlar gibi girdiğini görmekteyim"[585]

İbn Sünnî, Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle adlı eserinde Ebu Umame radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

إنّ أحَدَكُمْ إذا أرادَ أنْ يَخْرُجَ مِنَ المَسْجِدِ تَداعَتْ جُنودُ إبْليسَ وأجْلَبَتْ واجْتَمَعتْ كما تَجْتَمِعُ النَحْلُ على يَعْسُوبِها فإذا قام أحدُكُمْ على بابِ المَسْجِدِ فليَقُلِ اللهمَّ إنّي أعُوذِ بِكَ مِنْ إبْلِيسَ وجُنودِهِ فإنّهُ إذا قالها لم يضُرَّهُ

"**Biriniz mescidden çıkmak istediği zaman İblisin askerleri birbirlerini çağırarak arı sürüsünün arıbeyi etrafında toplanmaları gibi toplanırlar. Biriniz mescidin kapısına geldiğinde: "Allah'ım! İblis ve askerlerinden sana sığınırım" derse ona zarar veremezler.**"[586]

İbn Ebi'd-Dunya ve İbn Asakir, Safvan b. Suleym radıyallahu anh'ın şöyle dediğini rivayet ettiler:

يتحدث أهل المدينة عن عبد الله بن حنظلة بن الغسيل لقيه الشيطان وهو خارج من المسجد فقال : تعرفني يابن حنظلة ؟ فقال : نعم فقال : من أنا ؟ قال : أنت الشيطان قال : فكيف علمت ذاك ؟ قال : خرجت وأما أذكر الله فلما بدأت أنظر إليك فشغلني النظر إليك عن ذكر الله فعلمت أنك الشيطان قال : صدقت يا بن حنظلة فاحفظ عني شيئا أعلمكه قال : لا حاجة لي به قال : تنظر فإن كان خيرا

585 **Sahih.** Ahmed (3/260) Nesai (815) Ziya Muhtare (3/63) Beyhaki (3/100) İbn Hibban (5/540) Ebu Davud (667)

586 **Zayıf.** İbn Sunnî Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle (154) Daifu'l-Cami (1369) Daife (2967)

قبلت وإن كان شرا رددت يا بن حنظلة لا تسأل أحدا غير الله سؤال رغبة وانظر كيف تكون إذا غضبت

"Medine ahalisi meleklerin yıkadığı Hanzala'nın oğlu Abdullah hakkında şu olayı anlatıyorlardı:

"Abdullah, bir gün mescidden çıkarken şeytanla karşılaştı. Şeytan ona dedi ki:

"Ey Hanzala'nın oğlu! Beni tanıyor musun?" Diye sorunca Abdullah:

"Evet" dedi.

"Kimim ben?" diye sorunca:

"Şeytansın" dedi. Şeytan:

"Bunu nasıl anladın?" dedi. Abdullah anlattı:

"Mescidden çıktığımda Allah'ı zikrediyordum. Sana bakmaya başladığımda sana bakmam beni bu zikrimden alıkoydu. Bundan dolayı anladım ki sen şeytansın." Şeytan dedi ki:

"Doğru söyledin Ey Hanzala'nın oğlu sana öğreteceğim şeyi iyi belle." Abdullah:

"Senin öğreteceğin şeye ihtiyacım olmaz." deyince Şeytan şu karşılığı verdi:

"Bakarsın eğer iyi bir şeyse alırsın kötüyse de reddedersin. Ey Hanzala'nın oğlu! Bir arzundan dolayı Allah'tan başka hiç kimseden bir şey isteme. Öfkelendiğin zamanda nasıl bir hale giriyorsun, iyi düşün."[587]

İbn Ebi'd-Dunya, Ahmed b. Ebi'l-Havari'den rivayet ediyor:

587 **Zayıf.** İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (65) isnadında Muhammed b. Havt meçhuldür. Kudame b. Muhammed el-Haşremi saduk olup hata eder.

سمعت أبا سليمان وغيره قال : تبدى إبليس لقارون قال : وقد كان قارون أقام في جبل أربعين سنة يتعبد فيه قد فاق بني إسرائيل في العبادة قال : فبعث إليه بشياطين له فلم يقدروا عليه فتبدى له فجعل يتعبد معه وجعل قارون يفطر وهو لا يفطر وجعل هو يظهر من العبادة ما لا يقوى عليها قارون قال : فتواضع له قارون فقال له إبليس : قد رضيت بهذا يا قارون لا تشهد لبني إسرائيل جنازة ولا جماعة قال : فأحذره من مبارحة الجبل حتى أدخله البيعة قال : فجعلوا يحملون إليهما الطعام قال : فقال له: قد رضينا بهذا يا قارون صرنا كلا على بني إسرائيل قال : فأي شيء الرأي ؟ قال : نكسب يوما ونتعبد بقية الجمعة قال : نعم ثم قال له بعد : قد رضينا بذا أن لا نتصدق ولا نفعل قال : فأي شيء الرأي ؟ قال : نكسب يوما ونتعبد يوما فلما فعل ذلك خنس عنه وتركه وفتحت على قارون الدنيا نعوذ بالله من الشيطان وشره

"Ebu Süleyman ve başkalarının şöyle dediğini işittim:

"İblis Karun'un karşısına çıktı. Karun bir dağa ibadet etmek amacıyla kırk sene kalmıştı ve ibadette israiloğullarının en ilerisindeydi. İblis ona şeytanlarını gönderdi; ama Karun'la baş edemediler. Bunun üzerine kendisi ona göründü ve onunla beraber ibadet etmeye başladı. Karun yemek yemeğe başlayınca kendisi yemedi. Nihayet Karunun da gücünün yetmediği seviyede ibadet etmeye başladı. Karun iblis'e karşı kendini küçümsedi. İblis ona dedi ki:

"Ey Karun! İsrailoğullarının hiçbir cenazesine ve toplantısına katılmamanı istiyorum" İblis, Karun'u bir kiliseye sokana

kadar, dağdan ayrılmaması konusunda da uyardı. Kilisedekiler İblis'le Karun'a yemek taşımaya başladılar. İblis ona:

"Bu kadarı bize yeterli Ey Karun! Üstelik israiloğullarının başına ikimiz geçtik" deyince Karun:

"Ne yapmamız gerek?" diye sordu. İblis cevapladı:

"Bir gün çalışalım; haftanın kalan günlerinde de ibadet ederiz" Karun:

"Tamam" diyerek kabul etti. Sonra bu davranışlarını da yeterli gördükten sonra iblis ona:

"Sadaka vermeyelim ve artık iyilik yapmayalım deyince" Karun:

"Ne yapalım?" diye sordu. İblis şu karşılığı verdi:

"Bir gün çalışıp kazanalım bir günde ibadet edelim" dedi. Bunları da yaptıktan sonra İblis, Karun'u bırakıp gitti. Sonra dünya kapıları Karun'a açıldı."[588]

Derim ki: İbn Cerir (et-Taberi) İbn Curayc'den rivayet ediyor: "Adem aleyhi's-selâm'ın katil olan oğlu, kardeşini nasıl öldüreceğini bilmiyordu. İblis ona bir kuş şeklinde göründü. Başka bir kuşu yakaladı, başını iki taşın arasında koyarak parçaladı. Böylece ona adam öldürmeyi öğretti."[589]

İshak b. Bişr el-Mubteda'da ve İbn Asakir, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan rivayet ediyorlar:

أن رسول الله صلى الله عليه وسلم ليلة أسري به رأى زكريا في السماء فسلم عليه فقال له : « يا أبا يحيى ، خبرني عن قتلك كيف كان؟ ولم قتلك بنو إسرائيل؟ قال : يا محمد ، إن يحيى كان خير أهل زمانه ، وكان أجملهم وأصبحهم وجهاً ، وكان كما قال الله :

588 **Sahih maktu**. İbn Ebi'd-Dunya Mekaidu'ş-Şeytan (59)

589 **İsrailiyat hasen maktu**. Taberi Tefsir (10/222)

{ سيداً وحصوراً } وكان لا يحتاج إلى النساء ، فهويته امرأة ملك بني إسرائيل وكانت بغية فأرسلت إليه ، وعصمه الله وامتنع يحيى وأبى عليها ، وأجمعت على قتل يحيى ، وَلَهُم عيد يجتمعون في كل عام ، وكانت سنة الملك أن يوعد ولا يخلف ولا يكذب ، فخرج الملك للعيد فقامت امرأته فشيعته ، وكان بها معجباً ، ولم تكن تسأله فيما مضى ، فلما أن شيعته قال الملك : سليني فما تسأليني شيئاً إلا أعطيتك ، قالت : أريد دم يحيى بن زكريا . قال لها : سليني غيره . قالت : هو ذاك . قال : هو لك ، فبعثت جلاوزتها إلى يحيى وهو في محرابه يصلي ، وأنا إلى جانبه أصلي ، فذبح في طست ، وحمل رأسه ودمه إليها . فقال النبي صلى الله عليه وسلم : فما بلغ من صبرك؟ قال : ما انفتلت من صلاتي ، فلما حمل رأسه إليها ووضع بين يديها ، – فلما أمسوا – خسف الله بالملك وأهل بيته وحشمه ، فلما أصبحوا قالت بنو إسرائيل : لقد غضب إله زكريا لزكريا ، فتعالوا حتى نغضب لملكنا ، فنقتل زكريا ، فخرجوا في طلبي ليقتلوني ، فجاءني النذير ، فهربت منهم وإبليس أمامهم يدلهم علي : فلما أن تخوفت أن لا أعجزهم ، عرضت لي شجرة فنادتني فقالت : إلي إلي ، وانصدعت لي ، فدخلت فيها ، وجاء إبليس حتى أخذ بطرف ردائي ، والتأمت الشجرة وبقي طرف ردائي خارجاً من الشجرة ، وجاء بنو إسرائيل ، فقال إبليس : أما رأيتموه دخل هذه الشجرة! هذا طرف ردائه دخل به الشجرة ، فقالوا : نحرق هذه الشجرة ، فقال إبليس : شقوه بالمنشار شقاً قال : فشققت مع الشجرة بالمنشار

"Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem miraca götürüldüğü gece, gökte Zekeriyya aleyhisselam'ı görmüş. O'na selam vererek şöyle demiş:

"**Ey Yahya'nın babası, söyle bakalım; nasıl öldürüldün ve İsrailoğulları, seni niçin öldürdüler?**" Dedi ki:

"Ey Muhammed! Sana diyeyim ki, Yahya, zamanının en hayırlı insanı, en güzel ve en nurani yüzlüsü idi. Allah Azze ve Celle'nin de buyurduğu gibi:

"**Efendi ve nefsine hakim idi**." Kadınlara ihtiyaç hissetmezdi. İsrailoğullarının hükümdarının karısı ona aşık oldu. O kadın fena bir kadındı. Yahya'ya haber saldı. Fakat Allah, Yahya'yı korudu. Onun bu çirkin isteğine yanaşmadı. Bunun üzerine İsrailoğulları, Yahya'yı öldürmek için toplandılar. Onların her sene toplanıp kutladıkları bir bayramları vardı. Fakat o hükümdarın bir âdeti vardı ki, verdiği sözü mutlaka yerine getirir ve asla yalan söylemezdi. Hükümdar, bayram yerine gitti. Hanımı da kalkıp onu uğurladı. Karısının bu uğurlayışını tuhaf buldu. Çünkü daha önce onu hiç uğurlamazdı. Uğurlarken karısına şöyle dedi:

"Dile benden ne dilersen. Dilediğini mutlaka yapacağım." Karısı da:

"Zekeriyya oğlu Yahya'nın kanını istiyorum!" dedi. Hükümdar:

"Benden başka birşey dile" dedi. Kadın:

"Dileğim budur" deyip ısrar etti. Israr edince de hükümdar:

"Yahya'nın kanı senin olsun." dedi. Kadın da muhafızlarını Yahya'ya gönderdi. Yahya, mabedinde namaz kılıyordu. Ben de yanı başında namaz kılmaktaydım. Muhafızlar onu boğazlayıp kanlı başını bir leğene koyarak hükümdarın karısına götürdüler." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Zekeriyya'ya:

"**Ne kadar sabredebildin?**" diye sorunca Zekeriyya, şöyle cevap vermişti:

"Namazımı asla bozmadım. Muhafızlar, Yahya'nın kanlı başını hükümdarın karısına götürüp önüne bıraktılar. Akşam olunca Allah Azze ve Celle:

"Hükümdarı, aile efradını ve bütün maiyyetini yere batırdı. Sabah olunca İsrailoğullaıı şöyle dediler:

"Zekeriyya'nın hatırı için ilahi gazab geldi. Gelin biz de hükümdarımız için öfkelenerek Zekeriyya'yı öldürelim."Böyle diyerek beni öldürmek maksadıyla aramaya çıktılar. Adamın birisi gelip beni uyardı. Ben de korkarak onlardan kaçtım. Şeytan da onların önlerine düşüp onlarla birlikte beni aramaya başlamıştı. Benim yerimi onlara gösteriyordu. Bu durumu görünce korktum. Onlara karşı kendimi savunamayacağımı anladım. Bir ağaç karşıma çıkarak:

"Bana gel, bana gel!" deyip yarıldı. Ben de içine girdim. Şeytan gelerek eteğimin ucunu tuttu. Bu esnada ağaç da yumularak beni içine aldı. Ancak eteğimin ucu ağacın dışında kaldı. İsrailoğullan geldiler, şeytan onlara dedi ki:

"Görüyor musunuz, Zekeriyya şu ağacın içine girdi. İşte eteğinin ucu da dışarıda kaldı. Büyü yaparak ağacın içine girdi." İsrailoğulları:

"Öyle ise, şu ağacı yakalım" dediler. Şeytan:

"Hayır, ağacı testereyle ikiye biçin." dedi. Bunun üzerine onlar da ağacı testereyle ikiye biçtiler."[590]

Buhari, Ebu Davud ve Tirmizi, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

590 **Zayıf.** İbn Asakir (19/55) Durru'l-Mensur (6/445) İbnu'l-Adim Bugyetu't-Taleb (4/61) İbn Kesir "Garip bir rivayettir, merfu olarak rivayeti münkerdir" dedi. El-Bidaye (2/64) isnadında Ebu Huzeyfe İshak b. Bişr zayıftır.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ فَحَقٌّ عَلَى كُلِّ مَنْ سَمِعَهُ أَنْ يَقُولَ يَرْحَمُكَ اللَّهُ وَأَمَّا التَّثَاؤُبُ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرُدَّهُ مَا اسْتَطَاعَ وَلَا يَقُولَنَّ هَاهْ هَاهْ فَإِنَّمَا ذَلِكَ مِنْ الشَّيْطَانِ يَضْحَكُ مِنْهُ

"**Muhakkak ki Allah hapşırmayı sever, esnemeden hoşlanmaz. Hapşırdığı zaman "Elhamdülillah" demesi ve bunu işitenin (yerhamukellah: Allah sana merhamet etsin) diyerek teşmiştte bulunması her müslümana bir haktır. Esneme ise şeytandandır. Güç yettiğince esneme def edilmelidir. Esneyen kimse "ha" derse şeytan buna güler.**"[591]

Tirmizi hasen diyerek Ebu Hureyre radıyallahu anh'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

الْعُطَاسُ مِنْ اللَّهِ وَالتَّثَاؤُبُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ وَإِذَا قَالَ آهْ آهْ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَضْحَكُ مِنْ جَوْفِهِ وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ فَإِذَا قَالَ الرَّجُلُ آهْ آهْ إِذَا تَثَاءَبَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَضْحَكُ فِي جَوْفِهِ

"**Hapşırma Allah'tan, esneme şeytandandır. Biriniz esnediği zaman elini ağzına koysun. Bu esnada kişi "âh âh" derse şeytan onun karın boşluğundan güler. Muhakkak ki Allah aksırmayı sever, esnemekten hoşlanmaz. Kişi esnerken "âh âh" derse şeytan onun boşluğundan güler.**"[592]

591 **Sahih.** Buhari (5869) Ahmed (2/428) Ebu Davud (5028) Tirmizi (2747) İbn Hibban (2/359) Beyhaki (2/289) Begavi el-Cadiyyat (2840) Hakim (2/493) Tayalisi (2315)

592 **Sahih.** Tirmizi (2746) Ahmed (2/265, 517) Bezzar (8508) İbn Hibban (6/122)

Ahmed, Buhari ve Muslim, Ebu Said radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet ediyorlar:

إِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ ، فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ مَعَ التَّثَاؤُبِ

"**Biriniz esnediği zaman eliyle ağzını kapatsın. Zira şeytan esnemeyle birlikte içeri girer.**"[593]

İbn Sunnî, Umm Seleme radıyallahu anha'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

الْعَطْسَةُ الشَّدِيدَةُ وَالتَّثَاؤُبُ الرَّفِيعَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ

"**Şiddetli aksırma ve yüksek sesle esneme şeytandandır.**"[594]

Ebu Davud, Merasil'de Yezid b. Mersed'den, Beyhaki Şuabu'l-İman'da Ubade b. Samit, Şeddad b. Evs ve Vâsile b. el-Eska radıyallahu anhum'den, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إِذَا تَجَشَّأَ أَحَدُكُمْ أَوْ عَطَسَ , فَلَا يَرْفَعْنَ بِهِمَا الصَّوْتَ , فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يُحِبُّ أَنْ يَرْفَعَ بِهِمَا الصَّوْتَ

"**Biriniz geğirdiğinde veya hapşırdığında sesini yükseltmesin. Zira şeytan bunlarda sesin yükseltilmesini sever.**"[595]

---

593 **Sahih.** Ahmed (3/37, 93, 96) Muslim (2995) Ebu Davud (5026) İbn Mace (968) İbn Hibban (6/124) Darimi (1/372) Ebu Yala (1162) İbn Carud (221) Abdurrazzak (2/270) Abd b. Humeyd (909)

594 **Zayıf**. İbn Sunni (263) Cemu'l-Cevami (1/48, 49) Deylemi (4238) Elbani Daifu'l-Cami (2505, 3866) Daife (3423)

595 **Zayıf.** Ebu Davud Merasil (524) Beyhaki Şuab (7/32) Deylemi (1224) Tuhfetu'l-Eşraf (13/420) Elbani Daifu'l-Cami (425) Daife (2254)

Ebu Ahmed Hakim; el-Kuna'da, İbn Adiy, İbn Kani, İbnu's-Seken, İbn Mende, el-Marife'de Ebu Nuaym ve Şuabu'l-İman'da Beyhaki, Rafi b. Yezid es-Sekafi radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

أَنَّ الشَّيْطَانَ يُحِبُّ الْحُمْرَةَ فَإِيَّاكُمْ وَالْحُمْرَةَ وَكُلَّ ثَوْبٍ ذِي شُهْرَةٍ

"**Muhakkak ki şeytan kırmızıyı sever. Kırmızıdan ve her şöhret elbisesinden sakının.**"[596]

Taberani el-Evsat'ta Cabir radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

أَطْوُوا ثِيابَكُمْ تَرْجِعْ إِلَيْها أَرْوَاحُها فإنّ الشَّيْطانَ إِذَا وَجَدَ ثَوْباً مَطْوِياً لمْ يَلْبَسْهُ وإِنْ وَجَدَهُ مَنْشُوراً لَبِسَهُ

"**Elbiselerinizi katlayarak koyunuz. Yayılmış halde bırakmayın. Zira şeytan bir elbiseyi katlanmış halde bulursa onu giyemez. Yayılmış halde bulursa giyer.**"[597]

Beyhaki, Tavus'tan, sarığını başı üzerinden yanağının altına dolayan kimse hakkında:

فِي الَّذِي يَلْوِي الْعِمَامَةَ عَلَى رَأْسِهِ، وَلَا يَجْعَلُهَا تَحْتَ ذَقْنِهِ فَإِنَّ تِلْكَ عِمَّةُ الشَّيْطَانِ

596 **Zayıf.** Taberani Evsat (7/353) Begavi el-Ca'diyyat (3202) Ebu Nuaym Marife (2670) Beyhaki Şuab (5/193) İbn Adiy (3/325) el-Cuzekani Ebatil (646) Abdurrazzak (11/77, 79) Fethu'l-Bari (10/306) Cemu'l-Cevami (1/201) Elbani Daifu'l-Cami (1481) ed-Daife (1718, 4331)

597 **Çok zayıf**. Taberani Evsat (6/31) Deylemi (3957) Mecmau'z-Zevaid (5/135) Cemu'l-Cevami (1/117) Şevkani Fevaidu'l-Mecmua (s.188) Fetteni Tezkiratu'l-Mevdua (s.156) Elbani Daifu'l-Cami (915) Daife (2801, 5904) Elbani: "Uydurma" demiştir.

"Bu şeytanın sarık sarma şeklidir" dediğini rivayet etmiştir.[598]

عَنِ ابْنِ شِهَابٍ: أَنَّ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا شَرِبَ تَنَفَّسَ ثَلَاثَةَ أَنْفَاسٍ وَنَهَى عَنِ الْعَبِّ نَفَسًا وَاحِدًا وَيَقُولُ: « ذَلِكَ شُرْبُ الشَّيْطَانِ

İbn Şihab, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bir şey içtiği zaman üç nefeste içtiğini ve tek nefeste içmeyi yasakladığını, bunun şeytanın içme şekli olduğunu söylediğini rivayet etmiştir.[599]

İbn Ebi Şeybe İkrime'nin şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Tek nefeste içmeyin, zira bu bu şeytanın içme şeklidir."[600]

Abdurrazzak, Musannef'te Ebu Cafer Muhammed b. Abdirrahman b. Yezid, Zadan'dan şöyle dediğini rivayet etmiştir:

إذا بات الإناء مكشوفا ليس عليه غطاء بصق فيه إبليس أو تفل فيه إبليس فذركت ذلك لابراهيم فقال أو يشرب منه

"Kaplar açık bırakılıp üzeri örtülmezse İblis içine tükürür." Ebu Cafer, bunu İbrahime anlatınca "Veya o kaplardan içer" dedi.[601]

İbn Ebi Şeybe, Ali radıyallahu anh'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir:

الطِّحَالُ لُقْمَةُ الشَّيْطَانِ

"Dalak şeytanın lokmasıdır."[602]

598 **Zayıf**. Beyhaki Şuab (5/176) Ma'mer Cami (2/203) Abdurrazzak (11/80) isnadında Leys b. Ebi Süleym zayıftır.

599 **Zayıf.** Beyhaki Şuab (5/115) Beyhaki Adab (2/100) Elbani Daifu'l-Cami (6050) Daife (5232)

600 **Zayıf.** İbn Ebi Şeybe (5/106) İbn Adiy (3/54) İbn Tahir Zehiratu'l-Huffaz (5795)

601 **Hasen maktu**. Abdurrazzak (1/185)

602 **Zayıf.** İbn Ebi Şeybe (5/126) Ebu İshak müdellis olup tedlis sigası ile rivayet etmiştir. Haris el-A'ver zayıftır.

Halid b. Ma'dan'dan:

رأى رسول الله صلى الله عليه وسلم راحلة عليها جرس ، فقال: تلك مطية الشيطان

"Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem boynunda zil takılı bulunan bir deve görünce:

"**Bu şeytanın bineğidir**" buyurdu.[603]

İbn Ebi Leyla şöyle demiştir: "Her zil için onu takip eden cin vardır."[604]

Ebu Nuaym, Ali radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

لا يَزَالُ الشَّيْطَانُ ذَعِرَاً مِنَ الْمُؤْمِنِ مَا حَافَظَ عَلَى الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ ، فَإِذَا ضَيَّعَهُنَّ تَجَرَّأَ عَلَيْهِ ، وَأَوْقَعَهُ فِي الْعَظَائِمِ وطمع فيه

"**Mümin beş vakit namazına devam ettiğinde şeytan paniğe kapılır. Namazı zayi ettiğinde ise cesaretlenerek onu büyük günahlara düşürür.**"[605]

Deylemi, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

لاَ تَسُبُّوا الشَّيْطَانَ وَتَعَوَّذُوا بِالله مِنْ شَرِّهِ

"**Şeytana sövmeyiniz. Onun şerrinden Allah'a sığınınız.**"[606]

603 **Zayıf**. Haraiti Mesaviu'l-Ahlak (797) mürseldir.

604 **Hasen maktu**. İbn Ebi Şeybe (6/424)

605 **Uydurma.** Rafii et-Tedvin (2/125) Deylemi (7591) Zemahşeri Rebiu'l-Ebrar (1/156) Uyuni Ahbari'r-Rıza (18) İbn Ebi'l-Hadid Şerhu Nehci'l-Belaga (10/206) isnadı ehli beyt ricalidir. Ancak Ali b. Musa er-Rıza'dan rivayet eden Ebu Ahmed Davud b. Süleyman yalancı bir ravidir. Al Rıza adına bir nüsha udydurmuştur. Bkz.: Lisanu'l-Mizan (2/484 no:3280)

606 **Sahih.** Deylemi (7290) Yahya b. Main Fevaid (29) Temmam er-Razi Fevaid (778) Elbani Sahihu'l-Cami (7318) Sahiha (2422)

İbn Lâl, Mekarimu'l-Ahlak'ta ve İbn Asakir, Numan b. Beşir radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

إنّ لِلشَّيْطانِ مَصالِيَ وفُخُوخاً وإنّ مِنْ مصالِيهِ وفَخوخِهِ البَطَرَ بِنعَمِ الله تعالى والفَخْرَ بِعَطاءِ الله والكِبْرَ على عِبادِ الله واتّباعَ الهَوَى في غَيْرِ ذاتِ الله

"**Şüphesiz şeytanın hamle yapmak için kurduğu tuzakları vardır. Allah'ın nimetleriyle şımarmak, Allah'ın verdikleriyle övünmek, Allah'ın kullarına karşı büyüklenmek ve Allah Teâla'nın zatı dışında hevaya tabi olmak şeytanın kurduğu tuzaklardır.**"[607]

Taberani, Katade b. Ayyaş el-Curaşi'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

لَنْ يَزَالَ الْعَبْدُ في فِسْحَةٍ مِنْ دِينِهِ مَا لَمْ يَشْرَبِ الخَمْرَ ، فَإِذَا شَرِبَهَا خَرَقَ الله عَنْهُ سِتْرَهُ وَكانَ الشَّيْطَانُ وَلِيَّهُ وَسَمْعَهُ وَبَصَرَهُ وَرِجْلَهُ يَسُوقُهُ إِلَى كُلِّ شَرَ وَيَصْرِفُهُ عَنْ كُلِّ خَيْرٍ

"**Kul, sarhoş edici içki içmediği sürece dininin yolunda gitmeye devam eder. İçki içtiği zaman Allah onu başka yola çevirir. Şeytan onun her iyilikten her kötülüğe yönlendiren dostu, kulağı, gözü ve ayağı olur**."[608]

Ebu Nuaym, Amr b. Ebi Süfyan'dan rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

607 **Hasen mevkuf.** Buhari Edebu'l-Mufred (553) Buhari Tarihu'l-Kebir (8/321) İbn Asakir (62/124) Beyhaki Şuab (6/287) Haraiti Faziletu'ş-Şukr (69) Deylemi (793) Fesevi Marife (2/259) Cemu'l-Cevami (1/264) Elbani Daife (2463) Daifu'l-Cami (1964) Elbani: "Mevkuf olarak hasendir." Dedi.

608 **Zayıf.** Taberani (19/14) İbn Neccar Zeylu tarihi Bağdad (5/50) Elbani Daifu'l-Cami (4782) Daife (5941)

لا تشربوا من الثلمة التى تكون فى القدح فإن الشيطان يشرب منها

"**Kırık bardaktan içmeyin. Zira ondan şeytan içer.**"[609]

Deylemi ve İbn Neccar, Ebu Hureyre radıyallahu anh'den Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmişlerdir:

الأَكْلُ بأُصْبَعٍ واحدَةٍ أَكْلُ الشَّيْطانِ وباثْنَيْنِ أَكْلُ الجبابِرَةِ وبالثَّلاثِ أكلُ الأَنْبِياءِ

"**Tek parmakla yemek şeytanın yeme şeklidir. İki parmakla yemek zorbaların yeme şeklidir. Üç parmakla yemek ise peygamberlerin yeme şeklidir.**"[610]

** İmam Suyuti burada terceme etmediğim bazı israiliyat rivayetler ve isnadı belirsiz hikâyeler zikretmiştir.*

Deylemi, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

إِذَا رَكِبَ الرَّجُلُ الدَّابَّةَ فَلَمْ يَذْكُرِ اسْمَ اللهِ رَدِفَهُ الشَّيْطَانُ فَقَالَ لَهُ : تَغَنَّ فَإِنَ لَمْ يُحْسِنْ قَالَ لَهُ تَمَنَّ

"**Kul bineğe bindiğinde Allahı zikretmezse şeytan ona arkadaşlık eder ve "şarkı söyle" der. Şayet şarkı söylemezse ininceye kadar onu boş temennilerle avutur.**"[611]

609 **Münker.** İbn Mende Marife (2/62) Ebu Nuaym Marife (2/88) Deylemi (7368) İbnu'l-Esir Usdu'l-Gabe (3/352) Elbani Daife (6540)

610 **Zayıf**. Deylemi (436) Ebu Ahmed İbn el-Gıtrif Cüz (41) Daifu'l-Cami (2289)

611 **Sahih mevkuf**. Beyhaki (5/252) Beyhaki Şuab (4/279) Taberani (9/156) Taberani ed-Dua (788) Abdurrazzak (10/397) Fesevi Marife (3/197) Busayri İthaf (2407) Mecmau'z-Zevaid (10/131)

Taberani, İbn Abbas radıyallahu anhuma'dan, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

إنّ لإبْلِيسَ مَرَدَةً مِنَ الشَّياطِينِ يَقُولُ لهُمْ عَلَيْكُمْ بالحُجَّاجِ والمُجاهِدِينَ فأَضِلُّوهُمْ عن السَّبِيلِ

"**Muhakkak ki İblisin azılı şeytanları vardır. Onlara hacıları ve mücahitleri yoldan saptırmalarını emreder.**"[612]

İbn Adiy, Ebu Umame radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

أَجِيفُوا أَبْوَابَكُمْ، وَأَكْفِئُوا آنِيَتَكُمْ، وَأَوْكُوا أَسْقِيَتَكُمْ، وَأَطْفِئُوا سُرُجَكُمْ ؛ فَإِنَّهُ لَمْ يُؤْذَنْ لَهُمْ بِالتَّسَوُّرِ عَلَيْكُمْ

"**Kapılarınızı kapatınız, kaplarınızın üzerini örtünüz, içecek tulumlarınızı bağlayınız, ateşlerinizi söndürünüz. Zira böyle yaparsanız üzerinize saldırılmasına izin verilmez.**"[613]

İblis Aleyhilla'ne'nin Halleri

Abd b. Humeyd, Cabir radıyallahu anh'den rivayet ediyor: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ بَابَ حُجْرَتِهِ فَلْيُسَلِّمْ؛ فَإِنَّهُ يَرْجِعُ قَرِينُهُ الَّذِي مَعَهُ مِنَ الشَّيَاطِينِ، وَإِذَا دَخَلْتُمْ حُجُرَكُمْ، فَسَلِّمُوا يَخْرُجُ سَاكِنُهَا مِنَ الشَّيَاطِينِ،

612 **Zayıf.** Taberani (11/163) Deylemi (795) İbn Şahin Rubaiyyat (s.187) İbn Tahir Zehiratu'l-Huffaz (1962) Mecmau'z-Zevaid (3/215) Suyuti Cemu'l-Cevami (1/254) Suyuti zayıf olduğunu belirtmiştir. Elbani Daifu'l-Cami (1913) Daife (680)

613 **Hasen ligayrihi**. Ahmed (5/262) İbn Adiy el-Kamil (6/29) el-Elbani dedi ki: "Son cümle sahih değildir" bkz.: ed-Daife (1831)

وردا رَحَلْتُمْ فَسَمُّوا عَلَى أَوَّلِ حِلْسٍ تَضَعُونَهُ عَلَى دَوَابِّكُمْ، لَا يُشْرِكَكُمْ فِي مَرْكِبِهَا الشَّيْطَانُ، فَإِنْ أَنْتُمْ لَمْ تَفْعَلُوا شَرَكَكَمْ، وَإِذَا أَكَلْتُمْ فَسَمُّوا حَتَّى لَا يُشْرِكَكُمْ فِي طَعَامِكُمْ، فَإِنَّكُمْ إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا شَرَكَكَمْ فِي طَعَامِكُمْ، وَلَا تُبَيِّتُوا الْقُمَامَةَ مَعَكُمْ فِي حُجُرِكُمْ؛ فَإِنَّهَا مَقْعَدُهُ، وَلَا تُبَيِّتُوا مَعَكُمُ الْمِنْدِيلَ فِي بُيُوتِكُمْ؛ فَإِنَّهَا مَضْجَعُهُ، وَلَا تَفْرِشُوا الْوَلَايَا الَّتِي تَلِي ظُهُورَ الدَّوَابِّ، وَلَا تَسْكُنُوا بُيُوتًا غَيْرَ مُغْلَقَةٍ، وَلَا تُبَيِّتُوا عَلَى سُطُوحٍ غَيْرِ مَحُوطَةٍ، وَإِذَا سَمِعْتُمْ نُبَاحَ الْكَلْبِ أَوْ نَهِيقَ الْحِمَارِ فَاسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ؛ فَإِنَّهُ لَا يَنْهِقُ حِمَارٌ وَلَا يَنْبَحُ كَلْبٌ حَتَّى يَرَيَاهُ

“Biriniz odasının kapısına geldiğinde selam versin. Zira kendisiyle beraber bulunan şeytanlardan olan karini geri döner. Odanıza girdiğinizde selam verin, şeytanlardan olan sakinler çıkarlar. Bineğinize bindiğinizde bineğiniz üzerine ilk ayak koyduğunuzda Allah’ın adını anın ki, şeytan bineğinize ortaklık etmesin. Bunu yapmazsanız size ortak olurlar. Yemek yerken besmele çekin ki yemeğinize ortak olmasınlar. Şüphesiz bunu yapmadığınızda yemeğinize ortak olurlar. Odanızda süprüntüler olduğu halde gecelemeyin. Zira bu onun oturağıdır. Evinizde serili mendil ile gecelemeyin. Zira bu onun yatağıdır. Hayvanlarınız üzerine semersiz binmeyin, kilitsiz evlerde oturmayın, korumasız damlarda yatmayın. Köpek havlaması veya eşek anırması işittiğinizde Allah’a sığının. Zira anıran eşek ve havlayan köpek, ancak şeytanı görmelerinden dolayı bunu yaparlar.”[614]

614 **Zayıf**. Abd b. Humeyd (1106) el-Elbani ed-Daife (1841) isnadında Haram b. Osman metruktür.

"Şükr" adıyla bilinen Ebu Abdurrahman Muhammed b. el-Munzir el-Herevi, Kitabu'l-Acaib'de Ahmed b Abdilmelik'ten naklen anlatıyor:

"Bir adam Kufeli Abdullah b. Hilal'e geldi. O şeytanın arkadaşı idi. İkindi namazı kılmazdı. Şeytan onun bütün işlerini görürdü. Adam ona dedi ki:

"Benim zengin bir komşum var. Güzel de bir kızı bulunmaktadır. Onu son derece kıskanıyorum. Şeytana söyle de o kıza yapacağını yapsın." Abdullah b. Hilal

"Olur" dedi. Eline bir mektup yazıp verdi. Mektupta:

"Benden ve senden daha kötü birini görmek istiyorsan, bu mektubu getiren adama bak. Sonra da onun dilediğini yerine getir" diyordu. Sonra adama dönüp

"Al şu mektubu falan yere git ve orada bir çizgi çizerek bekle arkadaşın (şeytan) çıkıp geldiği zaman uzaktan ona mektubu göster" dedi. O da dediğini yaptı. Oraya gidince şeytanlar etrafında dolaşmaya başladılar. Derken dört kişinin taşıdığı bir yatak üzerinde bir ihtiyar belirdi. Uzaktan ona mektubu gösterince mektubu aldı. Öpüp başının üstüne koydu. Mektubu okuyunca öyle bir çığlık attı ki hepsi başına üşüştü.

"Emret efendimiz" dediler. Bunun üzerine o dedi ki:

"İşte bu mektup arkadaşımdan geliyor ve diyor ki:

"Benden ve senden daha kötü birini görmek istiyorsan bu mektubu sana getiren kişiye bak ve onun işini gör. İşte bu rica üzerini hareket ediyorum. Bana sağır dilsiz bir şeytan getirin. Ve onu o zengin adamın evine gönderin de kızına yapacağını yapsın." Muhammed b. İshak'ın anlattığı adam budur işte. O bunun takip ettiği usule "iyi bir niyetle yapıyordu" diyorsa vay onun haline!

El-Haccac, Amr b. Said b. el As'a dedi ki: "Abdullah b. Hilal bana şeytana bezediğimi söylüyor, ne dersiniz?" Dedi ki:

"İnsanların ulusu cinlerin ulusuna benzemiş, şaşılacak ne var bunda?" Haccac bu keskin cevabı pek beğenmiş.

Şeyh Eb'ul Abbas İbni Teymiyye der ki:

"Üfürükçüler ve sihirbazlar cinlere kendilerine yardımcı olmaları için yemin ettirirler. Onlar da kâh yeminlerinde durup yardımcı olurlar, kâh murat edilen cinin büyük olması ve ona söz geçirememeleri yüzünden yemini bozup yardımcı olmazlar. Demek oluyor ki onların hali tıpkı insanların haline benzemektedir. Ne var ki insanlar daha akıllı daha sadık ve daha vefakârdır. Cinler ise daha cahil daha yalancı daha zalim ve daha haindirler. Üfürükçüklerin yaptıkları bu işler caiz olmamakla beraber çoğu zaman bu işi başaramazlar da. İnsanlara musallat olan cini bertaraf edemezler. Sözde cinler onu öldürdüklerini ona hayal olarak gösterirler. Aslında ne öldürmüşlerdir ve ne de terbiye etmişlerdir. Bütün işleri yalancılıktan öteye gitmiş değildir. Çünkü bu ya müşrikler ya ehli kitap veya zındık Müslümanların cinlere arkadaş olanlara yaptıkları göstermek suretiyle olur, ya da üfürükçülere temsili olarak gösterilir. Çünkü onlar, üfürükçünün arzusunu yerine getirmek için gösterdikleri şeyi, sanki arzu edilen şeymiş gibi göstermeyi başarırlar.

Mesela: uzaktan çağırdığı kişinin sesine benzer bir sesle cevap verdirirler ve onu buna inandırırlar. Salih kullardan birini cinlere karşı yardıma çağıran kişiye sanki o Salih kişi cevap veriyormuş gibi gösterirler. O zavallı da buna inanır. Aslında cevap veren o Salih kişi değil onun sesine benzer bir sesle cevap veren cindir. Bu gibi şeyler çok defa vaki olmuştur. Çok defa şeytan, çağırılan kişinin sesine benzer bir sesle cevap vermiştir. Hele o çağırılan kişi ölmüş bir kimse ise şeytan bu işi daha güzel başarmaktadır. Diri kişilerin kılığına girerek aynen onun sesi ile cevap veriyormuş gibi cevap

verdiği de olmuştur. O şahısla yardım talebinde bulunan o sapık müşrik de bunun gerçek olduğunu sanır ve cevap veren şeytan değil de odur. Fakat heyhat! Bu gibi şeyler çok defa iyi olarak tanıdıkları ölülerden medet isteyen kâfirlerde görülür. Nasranîler gibi onlar bazı usullerle ölülerden medet beklerler... Şeytan da o kendisinden medet beklenen kimsenin şeklini alır ve cevap verir. O zavallı da sanır ki asıl cevap veren o ölmüş kişidir. Çoklarını gördüm, "Falan kimse sözde benden yardım istemiş fakat ben onu duymadım, görmedim. Ona cevap veren galiba benim şeklime giren şeytan olacaktır" demişlerdir.

Cevap verene "belki melektir" diyenlere de derim ki: Melek hiçbir zaman bir müşrikin yardımına koşmaz. Olsa olsa o melek değil şeytandır. Onu sapıtmak istemiştir. Şeytan yine kendisine halk tarafından itimat edilen kişi kılığına bürünerek Arafat'da durur. Onlardan çoğunun da şeytan Arafat'a veya Harem i Şerif'in birçok yerlerini gezdirmek için gezdirir. Onlara ihram giydirmez telbiye ettirmez. Tavaftan da mahrum bırakır. Arafat'tan döndürür, cemre attırmaz. Daha nice böyle dinde vacip ve mustehap olmayan bilakis haram veya mekruh olan şeyleri irtikâp ettirir. Böylece bu işler Salih kişilerin kerametlerindendir zannı verdirir. Aslında Allah'a vacip veya mustehap olan ibadetlerle yaklaşılır. Vacip veya mustehab olmayan işleri vacip veya mustehab zannı ile yapmak şeytanın vesvesesi ve süsleyip de güzel göstermesinden başka bişey değildir. En iyi bilen hiç şüphe yok ki Allah'tır"

Cinler tarafından çarpılmış veyahut hastalanmış kimselere Allah kitabından şifa ayetleri okumak ve Allah'tan şifa dilemek dinde caiz olan hususlardandır. Nitekim İmam Ahmed ve diğerleri bu hususu kesin olarak ifade etmiş ve böylece ispatlamaya çalışmışlardır.

Manası anlaşılmayan ve Arapça olmayan bazı muska ve benzeri tılsımlardan İslam âlimleri insanları sakındırmışlardır. Çünkü onlarda şirk korkusu bulunabilir. Okuyan kimse bunu bilmese dahi böyle bir şeyden şiddetle kaçınması gerekir. Çünkü bilmeden haram olan şeye düşmüş olabilir. Sınırın civarında dolaşıp duran kişinin sınırı aşması an meselesidir!

İmam Suyuti Kitabının sonunda şöyle demiştir: "Bu Laktu'l-Mercân Fi Ahbar'il-Can adlı kitaptır. Yüce Allah'a hamd olsun. Adnan oğullarının efendisi Muhammed'e, ailesine, ashabına, özellikle Ebu Bekr, Ömer, Osman ve Ali'ye ve diğer sahabelere, onlara güzellikle uyanlara salat ve selam olsun.